

THE BENSON LIBRARY OF HYMNOLOGY

Endowed by the Reverend
LOUIS FITZGERALD BENSON, D.D.

LIBRARY OF THE THEOLOGICAL SEMINARY
PRINCETON, NEW JERSEY

SCB
3489

#262

My mother, Mary E. Williams
bought this Hymn book
when she worked at
Hays in Ash Rush about
1880.

Digitized by the Internet Archive
in 2013

<http://archive.org/details/nauymeth00wels>

LLYFR HYMNAU.

POB ARCHEBION A THALIADAU I'W
HANFON I'R PARCH. D. O'BRIEN OWEN, CAERNARFON,
N, WALES.

LLYFR HYMNAU

Y

METHODISTIAID CALFINAIDD.

CYHOEDDEDIG GAN

Y GYMANFA

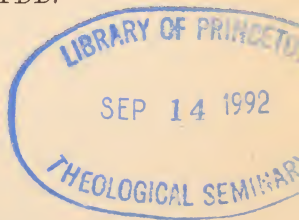

GYFFREDINOL.

ARGRAPHIAD NEWYDD.

CAERNARFON :
LLYFRFA Y CYFUNDEB.

MDCCCXCVII.

DARPARWYD Y LLYFR HWN, FEL Y LLYFR O'I FLAEN, GAN BWYLLGOR
O WEINIDOGION Y METHODISTIAID CALFINAIDD, A BENNODWYD
GAN Y GYMANFA GYFFREDINOL, A CHYHOEDDIR EF YN Y DDAU
BLYGIAD; YR ELW I FYNED AT ACHOSION Y CYFUNDEB, DAN AROL-
YGIAETH Y GYMANFA GYFFREDINOL.

R H A G Y M A D R O D D .

UN o'r ymarferiadau crefyddol mwyaf dyrchafedig a nefol-aidd ydyw canu mawl i Dduw. Yma y mae yr enaid ger bron Duw, yn y teimlad o lwyr ymddibyniaeth arno, a hollol rwymedigaeth iddo, yn cyflwyno iddo syniadau a theimladau ei galon, mewn geiriau a seiniau priodol. Ac nid oes golwg harddach dan y nefoedd na thyrfu yn ymuno yn y gwasanaeth ardderchog hwn. Nid oes eisieu treulio amser i ddangos y lle mawr sydd yn perthyn i'r gwaith hwn fel rhan o wasanaeth y cyssegr, nac i egluro y cyssylltiad agos sydd wedi bod rhwng caniadaeth grefyddol a'r diwygiadau grymus a gymmerasant le yn mhob oes. Gyda bod y Diwygiad Protestanaidd yn cychwyn, yr oedd yn rhaid cael offerynoliaeth nerthol "salmau, a hymnau, ac odlau ysbrydol" i'w ledaenu. Yr un modd y bu gyda'r Diwygiad Methodistaidd yn Lloegr, a Chymru, a'r America. Nid oes tafod a fedr ddesgrifio y nerthoedd fyddent yn cydfyned â chanu Hymnau Williams o Bant-y-celyn, na'r effeithiau daionus a gafodd hyny yn y wlad. Canu mawl felly, mae yn ddiammeu, sydd wedi bod yn un o'r moddion mwyaf effeithiol yn sefydliad a chynnydd ein cyfundeb ni. Y mae y fath gyssylltiad, yn wir, rhwng canu mawl a sefyllfa crefydd, fel yn mha le bynag y ceir y naill yn farwaidd, ceir y llall felly hefyd; ac o'r ochr arall, os bydd y naill yn llewyrchus a bywiog, bydd y llall felly hefyd. Nid ydyw hwn yn syniad newydd i'r Methodistiaid Calfinaidd; y maent wedi gweithredu arno i fesur trwy y blynnyddoedd. Wrth weled, pa fodd bynag, fod galwad am ymdrechion adnewyddol gyda'r gwaith, ac wrth ystyried yr anfanteision yr oeddid yn llafurio danynt gyda golwg ar Lyfrau Hymnau, ac yn enwedig yr anghyfleusdra a godai oddi wrth fod gwahanol gasgliadau yn cael eu defnyddio gan y cyfundeb yn Nghymru a threfydd Lloegr,

barnodd y Cymdeithasfaeodd mai angenrheidiol oedd cael un Llyfr Hymnau at wasanaeth yr holl gyfundeb, ac i fod yn eiddo iddo. Y llyfr hwnw ydyw y gyfrol a gynnygir yn bresennol i'r cyhoedd. Ymgymmerwyd â'r gwaith gan nifer o weinidogion, yn y Gogledd ac yn y Deheu, ar gais y Gymanfa Gyffredinol, a dygir y casgliad allan dan awdurdod y Gymanfa hono.

Yr oedd gan y casglwyr amryw bethau i'w cadw mewn golwg. Un peth ydoedd fod yr Hymnau a ddewisid yn hollol ysgrythyrol ac efengylaidd o ran syniadau a theimladau. Rhoddent y lle blaenaf a phwysicaf i hyn. Ac felly, er fod y casgliad yn cynnwys llawer o Hymnau ag ydynt yn sefyll yn y dosbarth uchaf fel barddoniaeth, rhoddwyd lle i rai, nid ar y cyfrif hwnw, ond yn hytrach ar gyfrif eglurder ac ysgrythyroldeb eu syniadau, ac ar gyfrif yr ysbryd a'r teimlad dwys, efengylaidd, a gwresog sydd ynddynt.

Peth arall a gadwent mewn côf oedd amrywiaeth a chyfoeth. Barnent y dylasai y casgliad fod yn cynnwys yr holl Hymnau da a geir yn y llyfrau a arferid genym yn flaenorol. Y mae caniaadaeth grefyddol yn cymmeryd i fewn bob math o deimlad sydd yn cael ei ennyn yn mynwes dyn ar y ddaear yn yr olwg ar wrthrychau a gwirioneddau crefydd. Bu rhai yn dâl mai afresymol oedd canu edifeirwech, galar, hiraeth, a gweddi, ac na ddylesid canu dim ond oedd yn cynnwys mawl uniongyrchol i Dduw. Ond y mae y syniad hwn yn anghywir, yn gymmaint a'i fod ar sail rhy gul; ac nid yw y rhai sydd yn ei goledd wedi edrych yn ddwfn i'r mater, onid é buasant wedi gweled fod edifeirwech a galar am bechod, a dymuniadau ar Dduw am gymmorth a gwaredigaeth, yn cynnwys hanfodion mawl. Ni ddaethai un pechadur byth i alaru ger bron Duw, nac i ofyn y ffafr leiaf oddi ar ei law, oni bai fod ganddo feddwl mawr a pharchus am dano. A syniad parchus, uchel am Dduw yw gwreiddyn mawl. Ac y mae yn ddiâu fod dwfn edifeirwech ac ymostyngiad yr enaid yn cynnwys yn fynych fwy o fawl na'r geiriau mwyaf canmoliaethus. Yn unol â'r golygiad hwn, gwelir

yn y casgliad presennol fwy o Hymnau yn cynnwys amryw-
iol brofiadau y credinwyr nag a geir mewn un casgliad arall
yn yr iaith.

Barnent, yn mhellach, mai doeth oedd rhoddi y Salmau
a'r Hymnau fel y gadawyd hwynt gan eu hawdwyr, heb
ond ychydig iawn o gyfnewidiad. Nid oeddynt yn barnu
fod ganddynt hawl i newid meddyliau yr awdwyr mewn un
modd, nac ei fod yn ddoeth nac yn angenrheidiol newid
ond ychydig ar eu geiriau. Yn hytrach na newid meddyl-
iau yr awdwyr, gwell, yn eu barn hwy, oedd gadael yr
Emynau neu y pennillion allan; ac felly y gwnaed. Wrth
sylwi ar y gwahanol gyfnewidiadau a wnaed gan ereill, nid
ydynt yn gweled fod ond ychydig, os dim, wedi ei ennill, ond
fod llawer iawn wedi ei golli. Mewn llawer o amgylchiadau,
y mae meddyliau gweiniaid a gwaelion wedi eu rhoddi yn lle
rhai cryfion a phrydferth; ac mewn lliaws o amgylchiadau,
ceir gweddillion gwanaidd o'r meddyliau wedi eu cadw, tra
y mae eu nerth a'u bywyd wedi ehedeg ymaith. Ennillir yr
hyn a elwir yn fwy o gywirdeb, ond collir nerth a bywyd;
ac aberthir iaith fywiog, danllyd, enaid ag oedd yn llosgi gan
wres ei feddyliau, am frawddegau oerion, sychion, y mân
reolau. Ni wnaed yn y casgliad hwn ond newid rhai
geiriau, a newid trefn rhai ereill, pan y gwelid fod hyn
yn ddymunol, ac yn alluadwy heb niweidio y synwyr.
Y mae y llyfr yn cynnwys felly, nid yn unig y meddyl-
liau a fu yn rhoddi miloedd o saint Duw ar dân, ond
hefyd yr hen ymadroddion eneiniedig ag sydd wedi eu sanct-
eiddio gan brofiadau yr hen bererinion, ac wedi eu cyssegru
gan gawodydd mawrion o wlith y nefoedd. Ni farnwyd yn
angenrheidiol ysgoi yr ymadrodd "i maes," a geir yn fynych
yn Hymnau Williams; o herwydd y mae ymadroddion o'r
un ffurf yn hollol yn arferedig yn y De a'r Gogledd; megys
"i lawr," "i fyny," &c. Ni thybiwyd fod galwad chwaith
am adael allan y fath eiriau ag "abl," "ildio," "ffeindio,"
"ffrynd," &c.; o herwydd y mae lliaws mawr o eiriau cyff-
elyb yn arferedig yn mhob parth, a chan yr ysgrifenydd

mwyaf chwaethus. Ceir yn rhai o Hymnau Williams a Mrs. Anne Griffiths, ac yn Hymn anfarwol Mr. Charles o'r Bala, rai llinellau rhy hirion ; ond nid oeddys yn gweled fod modd i'w byrhau heb i hyny anafu y synwyr neu y teimlad. Gydag ychydig o ystyriaeth, bydd yn hawdd eu canu fel y maent.

Rhoddwyd ychydig o Hymnau Saesneg at wasanaeth cyfarfodydd a gynhelir yn achlysurol yn yr iaith hono mewn addoldai Cymreig.

O herwydd nad oes ond ychydig o Hymnau goreu y Cymry mewn ffurf athrawiaethol, barnwyd mai gwell ydoedd peidio ceisio gwneyd dosbarthiad arnynt yn nghorph y llyfr, yn mhellach na'u gosod dan ychydig o brif benau cyffredinol. Hyderir y bydd y dosbarthiad hwn, ynghyd â'r Mynegai mwy manwl i'r materion, y Mynegai i'r cyfeiriadau ysgrythyrol, a'r Mynegai i'r llinell gyntaf o bob pennill, yn gweinyddu pob cymmorth a hwylusdod ag a deimlir yn angenrheidiol. Tuag at gynnorthwyo yr arweinyddion canu, barnwyd y byddai yn fanteisiol rhoddi enw a rhif un neu ddwy o Dônau priodol gyda phob Emyn. Yn nechreu y llyfr, ceir nifer o Salmau o'r Beibl Cymraeg, i'w canu fel y maent.

Wrth gyflwyno eu gwaith hwn i'r wlad, nis gall y casglwyr lai na mynegu awyddfryd cryf am weled y rhan hon o waith yr Arglwydd yn cael sylw adnewyddol, a mwy o ofal am dano nag erioed, yn enwedig yn mysg y cyfundeb y maent yn perthyn iddo. Byddai yn ddymunol i'n gweinidogion, ein pregethwyr, a'n diaconiaid wneyd eu hunain yn gyfarwydd yn y Llyfr Hymnau. Wrth ddarllen yr Hymnau godidog a geir yn y casgliad hwn—Hymnau nad oes eu gwell, na chyfoeth mwy o'honynt, gan un genedl—nis gallai y casglwyr lai na gofidio wrth weled mor ychydig o'honynt sydd yn arferedig yn ein cynulleidfaoedd. Hyderwn y bydd mwy o'honynt o hyn allan yn cael eu defnyddio. Yn lle ymfoddloni ar ychydig o bennillion, cloddier allan, a dyger at wasanaeth crefydd yn ein gwlad, y cyfoeth o farddon-

iaeth grefyddol sydd yn drysoredig yn ein hen Hymnau ardderchog. Dyger hwynt i arferiad yn y teuluoedd hefyd, a dysger y plant i'w canu yn y gwasanaeth teuluaid. Hyderir y bydd i bawb yn gyffredinol geisio copi o'r Llyfr hwn. Tuag at hyny yr ydys yn dwyn allan argraffiad rhad o hono—argraphiad ag sydd yn rhatach na dim a gafwyd o'r blaen yn yr iaith. Ac yn chwanegol at geisio y Llyfr, byddai yn dra dymunol gweled plant a phobl ieuainge ein cynulleidfaoedd yn trysori llawer o'r Hymnau hyn yn eu côf. Ofnir fod yr hen arferiad ganmoladwy o ddysgu Hymnau yn myned i golli; ac nad ydyw pobl ieuainge yr oes hon yn ystorio eu côf â dim gwell yn eu lle.

Taer weddi y casglwyr ydyw, ar na byddo eu “llafur yn ofer yn yr Arglwydd”; ac ar iddo fod dan fendith i gynnorthwyo Seion Duw i wneyd Ei foliant Ef yn ogoneddus.

Chwefror 12fed, 1869.

Y LLYFR PRESENNOL.

DILYNA y Llyfr presennol brif linellau yr un blaenorol yn gymmaint fel nad oes angen rhagymadrodd ychwanegol; y prif gyfnewidiadau ydynt y rhai canlynol:—Tafwyd allan oddeutu saith cant o bennillion, o nodwedd gyffredinol, i roddi lle i oddeutu hanner y rhif hwnw ar faterion neillduol, megis y “Cynhauaf,” a Hymnau at wasanaeth yr “Ysgol Sabbathol.” Ychwanegwyd amryw “Salmau” a “Rhanau Ereill o'r Ysgrythyr” at y rhai oedd genym o'r blaen, ac ar ddiwedd y llyfr, ceir geiriau yr “Anthemau” a fabwysiadwyd gan Bwyllgor y Llyfr Tônau at wasanaeth y Cyfundeb.

Dosbarthwyd y “Salmau Cân” o dan y gwahanol bynciau, yn lle bod yn adran ar y dechreu. Gwelir fod hyn wedi cyfoethogi yn ddirfawr rai o'r adranau ereill; yn arbenig “Y Cynhauaf,” ac “Eglwys Dduw a'i Gyssegr.” Ymdrechwyd hefyd gwneyd rhai o'r Salmau yn fwy cânadwy, trwy

gywiro yr aceniad. Wrth wneyd hyn cymmerwyd y gofal mwyaf i beidio cyfnewid y meddwl, na'r geiriau chwaith, pan y gellid cyraedd yr amcan trwy eu trefnu yn wahanol. Gwnawd yr un peth gydag ambell i linell yn yr Hymnau, pan y tybid fod hyny yn wir angenrheidiol. Rhanwyd rhai o'r Hymnau yn ddwy ran, a byrhawyd ereill, fel y mae y cyfanrif agos yr un ag o'r blaen, er fod y pennillion a gynhwysir ynddynt dros dri chant yn llai.

Yn ychwanegol at y "Cynhwysiad" a'r "Mynegai" arferol, rhoddir Mynegai i destynau yr Hymnau, wedi ei drefnu yn ol llythyrenau y wyddor. Disgwylir i hwn fod yn wasanaethgar i gael gafael ar Hymn ar unrhyw bwnc y byddo galw am dano. Heblaw hyny, ychwanegir Mynegai i fater, neu faterion, pob pennill. Dymunai rhai, o bosibl, ddwyn y dosraniad manwl hwn i mewn i gorph y llyfr, ond, o herwydd yr un rhesymau ag a nodir yn y rhagymadrodd gan y pwyllgor blaenorol, gwelwyd fod hyny yn anymarferol. Yr oedd hyn yn ymylu ar fod yn annichonadwy yn y *Llyfr Hymnau a Thônau*, ac nid ymddangosai y fantais a geid trwy hyny, yn y *Llyfr Hymnau*, fel yn cyd-bwysu yr anfantais. Gwelir fod y Mynegai hwn ar raddfa llawer ëangach na dim a geir mewn llyfrau ereill, am ei fod, nid yn unig i bob Hymn, ond i bob Pennill; a chafwyd fod rhai pennillion yn cynnwys y fath amrywiaeth, fel y gorfodwyd ni i'w gosod dan ychwaneg nag un penawd; er engraifft, gweler Hymn 138, pennill 3—"Tragwyddol glôd i'r cyfiawn"—o dan bedwar.

"Mawl i'r Gwaredwr."

"Ei fywyd, Ei ddiodeffadau a'i angeu."

"Ei adgyfodiad a'i esgyniad."

"Crist yn y nefoedd ac yn eiriol."

Nid hawdd oedd penderfynu o dan ba un o'r pedwar uchod yr ydoedd yn fwyaf priodol ei ddosbarthu; ac nid yw y pennill hwn ond siampl o gannoedd o rai cyffelyb mewn cyfoeth ac amrywiaeth. Cafwyd lliaws hefyd o'r fath ansawdd fel nad oedd un penawd priodol ar cu cyfer, er

fod genym ddeuddeg o brif raniadau, a thros dri-ugain o ddosraniadau. Nid ydym yn hollol sier pa un fuasai hwylusaf, ai eu gadael allan o'r Mynegai hwn, ynte eu doddi i mewn; onder mwyn cynnwys yr holl lyfr ynddo, gosodwyd hwynt oll yn y gwahanol adranau, er nad oeddynt yn hollol ar y pwnc. Gobeithio na throir y Mynegai hwn o'r neilldu fel peth newydd, dieithr, ac anhylaw, gan ein bod yn cwbl gredu, ar ol ymgynabyddu âg ef, y bydd cael gafael ar bennill, ar unrhyw fater, yn orchwyl cymharol hawdd.

Gosodwyd enwau Tônau uwchben yr Hymnau fel o'r blaen. Mae y detholiad wedi ei gymmeryd o'r *Llyfr Hymnau a Thônau*, ac y mae hwnw y mwyaf cyfaddas ellid wneyd o dan yr amgylchiadau. Wrth gyplysu y Tônau a'r Hymnau ar unrhyw fesur, yr oedd yn rhaid cymmeryd i ystyriaeth, nid yn unig nodweddion a hawliau y Dôn, neu yr Hymn, fyddai dan sylw ar y pryd, ond hefyd nodweddion pob Tôn a Hymn, ar y mesur hwnw. Er engrafft, ar y mesur 8. 7. D., ceir 43 o Dônau a 127 o Hymnau i'w trefnu, trwy osod, ar gyfartaledd, oddeutu chwech o Hymnau ar gyfer bob dwy Dôn, ac nid hawdd oedd sierhau y cyfuniad mwyaf cyfaddas o dan bob amgylchiad. Hyderwn er hynny na cheir un ieuad mor anghydmarus, fel nas gellir, yn briodol, ganu pob Hymn ar un o'r Tônau fyddo wedi eu rhoddi ar ei chyfer.

Cydnabyddir yn ddiolchgar ein rhwymedigaeth am y parodrwydd a ddangoswyd gan yr Awdwyr canlynol, i roddi caniatad i ddefnyddio Hymnau gwreiddiol a Chyfieithiadau o'u heiddo welir uwchben llythyrenau cyntaf eu henwau:—

Mr. JOHN DAVIES (*Gwynedd*), Caernarfon.

Parch. ARCHDDIACON HOWELL (*Llawdden*), Gresford.

.. JOHN T. JOB, Aberdar.

.. NATHANIEL CYNHAFAL JONES, D.D., Colwyn Bay.

.. RICHARD JONES, Croesoswallt.

.. THOMAS LEVI, Aberystwyth.

.. R. R. MORRIS, Blaenau Ffestiniog.

.. O. G. OWEN (*Alafon*), Ysgoldy, Clwtybont.

.. EVAN REES (*Dyfed*), Caerdydd.

Miss S. J. REES, (*Cranogwen*), Llangranog.

Parch. WILLIAM WILLIAMS (*Gwilym ab Gwilym Lleyrn*), Tryddyn.

Yr un modd dymunir cydnabod y personau canlynol yr oedd yr hawl ganddynt ar Hymnau a ddetholwyd:—

Parch. T. C. EDWARDS, D.D., am eiddo ei dad, y diweddar Barch.
LEWIS EDWARDS, D.D.

Mri. HUGHES a'i Fab, am eiddo "Islwyn," a "Cheiriog," ac ereill.
Mrs. JONES, Llanrhaiadr yn Mochnant, am eiddo ei phriod, y
diweddar Barch. HUGH JONES (*Huw Myfyr*).

Mr. R. E. PRICHARD, Cyfreithiwr, Caerdybi, am eiddo y diweddar
Mr. S. J. GRIFFITHS (*Morswyn*), Caerdybi.

Mrs. ANNE RICHARDS, Portmadoc, am eiddo y diweddar Barch.
W. AMBROSE (*Emrys*).

Mrs. ROBERTS a'i chwaer, Bryn Cadnant, Caernarfon, am eiddo
eu tad, y diweddar Barch. J. HUGHES, D.D.

Mrs. J. ROBERTS, Caernarfon, am eiddo ei phriod, y diweddar
Barch. JOHN ROBERTS (*Ieuan Gwyllt*).

Llwyddwyd i gael allan awdwyr a chyfieithwyr amryw oeddynt yn anhysbys (*An.*) yn yr Argraphiad o'r blaen; methwyd a dyfod o hyd i'r oll; dodir ar ol yr Hymnau hyny y man y gallwyd eu holrhain iddo bellaf yn ol; am y gall hyny fod yn fantais i rai a ewyllsient eu holrhain yn mhellach nes dyfod o hyd i'r Awdwyr. Yn y Rhestr o'r Awdwyr a'r Cyfieithwyr rhoddir yr amser y buont byw, mor bell ag yr oedd yn wybyddus, ar ol y rhai fuont feirw.

Dengys y rhifnodau sydd mewn cromfachau o flaen pob Hymn-rif yr Hymn yn y Llyfr *Hymnau a Thônau*.

Cyflwyno y Pwyllgor y Llyfr i'r Cyfundeb, gan obeithio y bydd o wir wasanaeth i'n canu cynulleidfaol, ac yn feithriniaeth i grefydd ysbrydol yn ein plith.

Awst, 1896.

CYFARWYDDIADAU.

RHODDIR yr ychydig nodiadau hyn, nid fel rheolau, ond fel awgrymiadau a allant fod o wasanaeth gyda golwg ar drefn ac effeithiolrwydd yn ein caniadaeth grefyddol.

Gwneler defnydd bob amser o'r Llyfr Hymnau; nid yn unig yn y bregeth, ond hefyd yn y cyfarfod gweddi, yn y cyfarfod eglwysig, ac yn y gwasanaeth teuluaid.

Noder Rhif yr Hymn cyn dechreu ei darllen; ac ar ol ei darllen, rhodder adeg i'r gynnulleidfa i godi ar eu traed.

Coded y gynnulleidfa ar unwaith yn yr adeg hono, ac nid y naill ar ol y llall, pan y byddo ereill wedi dechreu canu.

Wedi i'r Llyfr Hymnau ddyfod yn gyffredinol trwy y gynnulleidfa, ar ol i'r Hymn gael ei darllen drosti, caner hi gan y gynnulleidfa, o'i dechreu i'w diwedd. O herwydd prinder llyfrau, ac anallu i ddarllen, y dechreuwyd yr arferiad o roddi pennill allan bob yn ddwy linell. Wedi i'r achos gael ei symmud ymaith, nid da ydyw cadw i fyny arferiad ag sydd yn tueddu i wneyd y gwasanaeth yn aneffeithiol.

Rhodded y gynnulleidfa sylw manwl i amser ac arddull yr arweinydd, gan edrych arno fel *arweinydd*, ac nid "dechreuwr canu" yn unig.

Taler sylw i'r syniadau a genir, gan ymdrechu ymweithio i'w hysbryd; a'u canu gyda'r amrywiaeth nerth ac ansawdd llais a fyddo yn briodol. Hyn yw canu "â'r deall."

Ceir yn y llyfr rai geiriau unsill, y rhai y mae y mesur yn galw am eu canu yn ddwysill; megys *pobl*, *ffafwr*, *teml*, *ofn*, &c. Yn yr amgylchiadau hyn, rheol y Gymraeg ydyw rhoddi y llafariad sydd yn y gair i ffurfio yr ail sill hefyd; megys *pobol*, *ffafar*, *temel*, *ofon*, &c.; a hon yw y ffordd briodol i ganu y cyfryw eiriau pan yn ddwysill.

Pan y ceir sill yn nechreu llinell yn gwneyd y llinell hono yn rhy hir yn ol y mesur, caner y sill gyntaf ar y sain gyntaf o'r dôn. Ceir dwy dôn, sef "Esther" a "Dolwar," wedi eu cyfaddasu i gyfarfod â'r amgylchiadau hyn, y rhai a gyfarfyddir mor fynych yn Hymnau Mrs. Anne Griffiths.

CYNHWYSIAD.

	TUDALEN.
MYNEGAI I'R MATERION	xv—xl
MYNEGAI I DESTYNAU YR HYMNAU	xli—xlvii
MYNEGAI I'R GEIRIAU CYNTAF YN MHOB PENNILL	xlviii—lxvi
MYNEGAI YSGRYTHYROL—	
1. Salmau a Rhanau ereill o'r Ysgrythyr	lxvii
2. Hymnau—Adnodau o'r Beibl ynddynt	lxvii—lxx
MYNEGAI I ENWAU YR AWDWYR	lxxi—lxxii
SALM-DÔNAU—NODIAD	1—4
	RHIF.
SALMAU A RHANAU EREILL O'R YSGRYTHYR	1—46

HYMNAU.

AM DDUW	1—63
AM GRIST	64—259
AM YR YSBRYD GLÂN	260—284
YR EFENGYL A'I HORDINHADAU—	
1. AM AIR DUW	285—295
2. YR YSGOL SABBATHOL	296—316
3. DARPARIAETH A GALWAD YR EFENGYL	317—336
4. Y SABBATH	337—342
5. BEDYDD	343—352
6. SWPER YR ARGLWYDD	353—394
7. EMYNAU CENHADOL	395—440
EGLWYS DDUW A'I GYSSEGR	441—491
PROFIADAU A RHAGORFREINTIAU POBL DDUW	492—657
BYWYD CREFYDDOL	658—768
CYSTUDDIAU	769—792
ANGEU A THRAGWYDDOLDEB	793—834
Y NEFOEDD	835—898
ACHLYSURON NEILLDUOL—	
1. DIRWEST	899—909
2. Y CYNHAUAF	910—936
MAWL-EIRIAU	937—940
ANTHEMAU	1—26
ENGLISH HYMNS	1—23

MYNEGAI I'R MATERION,

GYDA'R GEIRIAU CYNTAF O BOB PENNILL.

Dynoda * rai cyfaddas i Ieuentyd a Phlant.

AM DDUW.

1. MAWREDD DUW.

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
Anfeidrol Dduw r.	930	Fy Nuw, uwch law	34	O herwydd Argl...	921
Anfeidrol wyt, fy.	167	*I bwy y brynau	301	Paham y tro'f yn .	44
Duw anfeidrol yw	54	I'th fraich mae ...	457	Pwy meddwch yd.	448
Duw anfeidrol yw.	61	Mae Duw yn llon'd	43	*Pwy rwyga iddi'r	301
Duw mawr y rhyf.	13	Mae'n llon'd y nef.	28	Pwy sydd yn debyg	457
Dymuniadau pell .	60	Mawr oedd Cristyn	221	Trwy gynnulleidfa	457
Dyrchewch, byrth	448	O Arglwydd Dduw	455	Un hunanfodol yd.	28
Er cyn rho'i sail un	802	Ofnadwy ydwyt Ti	20	Y clôd, y nerth, a'r	37
Er Dy fod yn uch.	58	O Frenin mawr ...	6	Yr Hollgyfoethog .	43

2. Y DRINDOD.

Boed clôd trwy ...	940	*I Dad y trugare. .	938	O! dragwyddoliach.	52
Draw mi welaf ryf.	52	I'r Tad, i'r Mab, a'r	939	Os aeth Tri Pherson	344
Dysg in' adnabod .	264	I'r Tad, i'r Mab, a'r	541	O ddedwydd ...	878
Fel y molianner ...	264	I Ti, y Tad, y Mab	910	Sanctaidd, sanct....	1
Fyth i'r Tad y b'o'r	190	Mae yno dri Phers.	895	Tyr'd Ysbr. Gl. tra.	265
Fyth y nef a ...	51	Moliennwch Dduw	937	Y clôd, y nerth, a'r	37
Glân gerubiaid a .	51	O am dynu o'r ...	482	Ynollenwir fy nym.	877
Gyda'r dyrfa lân...	51	Och'neidiau'r groes	64	Mi gâf glywed ...	877

3. DUW MEWN CREADIGAETH A RHAGLUNIAETH.

A Duw, sef Duw .	38	Dy air sy'n gwneyd	935	O'th nawdd y daw	675
Addefent hwythau	678	Dy droed i lithro	23	Pa beth yw dyn ...	15
Ar dy law ddeheu	23	Dy Dduw a drefn.	20	Pe'r byd yn ddiefl	47
Ar waith Dy ...	15	Ein nerth a'n cad.	47	Rhagluniaeth fawr	934
Ar y dibyn bŵm yn	935	'Fe sy'n berchenog	4	Rhagluniaeth fawr	693
Can's Ef a ro'es ei	448	Ffordd Duw sydd	30	Rhaid oedd bod ...	935
Can's Ti a ferni 'n	38	Gan hyny ymdawel.	30	Rhyfedd Arglwydd	935
Clodforwch Frenin	4	Gan ysgwyd a phen.	678	Trwy ddirglffyrdd	27
Creawdwr doeth y	661	Gosodaist Ti fy mw.	675	Wrth edrych ar y .	15
Creawdwr y ffurf.	4	Gwaith rhyfedd ...	338	Y gair a saif ...	47
Cyffroa 'i air dym.	678	Gwân lewyrch ddaw	47	Ymddyrrha, Dduw	19
Dal sylw craff mae	4	Gwnaeth E'r ystorm	678	Yn rhâd y mae'n .	491
*Disgwyliaf o'r my.	23	Mae'r holl greadig.	505	Yr Arglwydd biau'r	448
Duw anfeidrol yw .	54	Na farna Dduw â'th	27	*Yr Arglwydd yw	675
Duw a sicrha bob .	920	O Arglw. Dduw ein	15	Y rhai a ânt mewn	678
Duw buost in' yn .	802	*O Arglw. Dduw r.	931	Yr Iôn a'th geidw.	23

4. DUW YN NHREFN IACHAWDWRIAETH.

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
Ar Galfari, rhwng	88	Fe all i'r làn fy ...	34	O f'enaïd ! gwêl ...	34
Daeth ffrydiau mel.	176	Fy Nuw, uwchlaw	34	O holl weithredoedd	72
Duw cariad yw ...	32	Gwaith rhyfedd ...	338	O ! iachawdwriaeth	373
Duw er mor êang .	88	Mae Duw anfeïdrol	53	Pa ddawn sydd yn	88
Duw mawr y rhyf.	13	Mae priodoliaethau	189	Yn Nuw fy nghalon	337
Dyma lle mae D'an.	88	Nid oedd ond gwa.	88	Yn rhâd 'r wy'n ...	491

5. ARFAETH DUW A'R CYFAMMOD GRÂS.

Addewid gafwyd ...	155	'D oes bwlch yn ...	2	*Mawr oedd Iesu	221
Am Dduw a'i nerth	29	Draw mi welaf ryf.	52	Mi gana' am waed	157
Bwriadau dyfnion	27	Duw yw fy Nhad	7	Minnau'n ddyfal ...	61
Bydd melus gofio y	381	Dyfais fawr tragw.	782	Nac aed o'th gôf Dy	492
Cyfammod cry' ...	2	Eiddof fi yw fy An.	594	Nid oes angel, nid	189
Cyfammod Duw a'i	693	Er llithro i'r llaid	2	O ! dragwyddol ...	52
Cyfammod hedd a	35	Etholiad heb un ...	31	Oddynderoedd ! O	190
Cyfammod hedd, c.	2	Etholwyd i fedd ...	31	O'r diwedd daeth	716
Cyfammod rhad, o	2	Fe bery trugaredd	137	Rhyfeddol byth ...	31
Cyfammod rhad tra.	35	Fe saif cyfammod	805	Trysorwyd grâs, ryw	3
Cyn llunio'r byd ...	3	Fyth, fyth, rhyfedd.	138	Yn Dy gyfammod	540
Dadguddiwyd dir.	250	Ffordd a drefnwyd	196	Yn nghudd mewn	27
Daeth ffrydiau me.	176	Mae'r moddion a'r	31	Yn Nuw fy nghalon	337

6. CARIAD A THRUGAREDD DUW.

Ac am Dy fod yn	534	Gwell yw'th drugar.	550	O ! trugarha; can's	666
Ac fel bydd nawdd	535	Gwna'r Arglwydd	16	O ! tyred, Iôr trag.	560
Addefent hwythau	678	*Hwyrfyrdig i ddi.	33	*Pa Dduwyn mhli.	36
Ai byth y digi ...	22	I'r rhai a ofnant ...	22	Paham na throï Di	22
Anfeïdrol felus yw	501	Mae nerth Dy rês	684	Pan b'wyf yn wân	5
Ar fy llaw fe rodd.	732	Mae'n para'n ffydd.	26	Parhau Mae cariad	857
Cawn yma bob dym.	340	Mae rhyw foroedd	588	P'le gwelir cariad .	150
Cyhyd ag yw'r ffurf.	535	Mae'th gariad, gwe.	501	Rhyfeddol yw'th...	13
Da wyt i'th dir ...	22	Mae ynot foroedd	684	Rhyw ddyfnder m.	32
Dechreuodd draw	26	Mi dreuliaf oriau...	160	Rhyw fflam angh.	501
Dros bechadur bu.	605	Ni ganwn am gari.	244	Tosturi dwyfol fawr	149
Duw, cariad yw Ei	32	Ni thal i'm gyfadde'	788	*Trugaredd, f' Arg.	543
Duw mawr y rhyf.	13	O ! boed i'th rês ...	13	Trugaredd Duw i'n	38
Dy faith drugaredd	534	O ! cyfod bellach .	459	Tydi, fy Arglwydd	26
Dy gariad sy arnaf	5	O ! de'wch; a gwel.	26	Ty fy Nhad sy'n ...	731
Dygodd allan lo ...	732	Oddi wrthyt rhêd	26	Uweh pob rhyw ...	26
Ei drugareddau ânt	536	O foroedd o ddoeth.	32	Wel, dyma'r cariad	527
Fe'n carodd cyn.	150	O ! gariad heb ei ...	32	Wel, dyma'r modd y	33
Fy addfwynaf Dad	732	*O gariad ! O gari.	246	Yn y bywyd byth a	209
Ffoed negeseuau ...	547	Ond mwy na'r ben.	491	Yr awyr sy'n dyfod	491
Gwel'd Dy gariad	755	On'd oes ganddo ...	788	Y saint un niwed	27

7. ANGHYFNEWIDIOLDEB A FFYDDLONDEB DUW.

Ac mi ro' f'angor...	25	Ei air a'i ammod...	24	Pan aller briwio ...	25
Ac yn eu herbyn...	25	Er Satan, byd, a ...	42	*Pan ballo ffafr ...	24
A ddiffydd cariad	42	Fe syrth y sêr i ...	843	Pan syrthio'r sêr	121
Anghyfewidiol g.	108	Fy noddfa gadarn	40	*P'odd gall y Buga.	42
Anfeïdrol wyt fy...	167	Ffyddlonddeb mawr	39	'R un nerth ...	700
Ar Dy air yn mhob	294	Mae Ei ffyddlonddeb	116	'R wyf yn terfynu	570
Cyfnwyd y mae ...	39	Ni newid ddim er	24	Syflled iechyd, syflled	782
Daw i ben, aed byd	728	Os gâd fy anwyl ...	42	Yn mhlith plant	525
Doed uffern, angeu	25	O ! anfeïdrol rym .	825	Yno erys fy nedw.	876
Dyn nid wyt sy'n	294	P'am'r ofna'm hen.	42	Yr Arglwydd sydd	43

8. PRESENOLDEB A CHYMDEITHAS DUW.

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
Ac ni cheisiaf ...	598	GydaThi mi âf trwy.	598	Os na chaf Dy gym.	664
A drigo 'nghym. ...	62	Iach wyf pan bydd.	9	Pan byddo'n cudd.	11
A Duw sydd yno ...	14	Na fydded i'r llif. .	8	Pan gaffwyf wel'd.	6
A dyro im' Dy gw.	9	Na soniwch am un	11	*Rho imi wel'd mai	8
Côf genyf y pryd...	657	Nid oes arnaf faich	630	Ti yw 'Nhad, a Thi	58
Cref yw Dy fraich.	83	Nid oes na haul, na	11	Tra rhaid imi ...	724
'D yw'r gair madd.	11	O! am nerth i dreul.	598	Tra yn Dy gwmni.	9
Er Dy fod yn uch.	58	O! cwyd fi o'r pyd.	8	Y man b'ost Ti ...	11
Eto unwaith mi ...	599	Os collaf wedd Ei .	11	Yn y man b'ost Ti	54

9. DIGONOLRWYDD YN NUW.

Ac mae pob peth...	550	Ffarwél chwi haul	569	O! Ffynnon fawr ..	418
Ac ni cheisiaf ...	598	Mae golwg arnat Ti	6	O! Iôr preswlydd	668
Anfeidrol berffaith	528	Mae grâs yn rhyw	497	O! na allwn godi'm	6
Bendigaid fyddo'r.	17	Mae pob dymuniad	550	Pan allwyf gredu .	5
Cael Duw yn Dad.	53	Mewn anial, dyrys.	569	Yn D'unig enw Di	457
Cyffelyb i fy Nuw.	41	'N awr boddlawn...	5	Y Nef ei hun yw .	5
Digonir f'enaid fel.	534	Nid oes eisieu un ..	57	Yn foreu iawn di.	802
Doed y tymhest. .	550	Nid oes ond f' Arg.	528	Yno mae fy mwyd	53
Ein holl gynnorth.	461	O! Frenin mawr ...	6	Yr Hollgyfoethog .	43

10. MOLIANT I DDUW.

Bendigaid fyth f'o'r	20	Duw moled pobl ...	38	I Ti, O Dduw! y..	454
Boed fy nhafod ...	49	Dyrchatodd Duw .	913	Mi fyddaf lawen ...	16
Bydd cerubiaid a .	209	Ein Harglwydd ni	29	Minnau ymddigr. .	58
Clodforaf fi fy Argl.	16	Fe gênir, ac fe ...	141	Mi ymddiriedais ...	17
*Clodforwch bawb	24	Fel hyn tra fyddwyf	534	Moliannu'r Argl. .	458
Cyduned Seion lân	150	Fy enaid mawl ...	535	*Molwn Di, molwn	316
Chwi, holl deyrnas.	20	Fyth i'r Tad y b'o'r	190	Myn barch, ac idd	4
Chwi, weision Duw	913	Fyth y nef a chwy.	51	O! boed i'th râs ...	13
*Chwydded yranth.	316	Glân gerubiaid a ...	51	O! ewch i'w byrth	911
Dâl fi i fyny, add.	736	*Gwaith hyfryd ia.	337	Ofnadwy ydwyf Ti	20
Deffro, fy enaid ...	768	Gyda'r dyrfa lân ...	51	O! tyred, Iôr trag.	560
*Deued Dy deyrnas	316	Holl gynnulleidfa .	678	Rho'f fawrglod i Ti	464
Deued dyddiau o...	49	I'r Arglwydd canaf	922	Uwch nefol lén mae	24
Duw! agor Di'r ...	567	*I'r Arglwydd cenw.	911	Y clôd, y nerth, a'r	37

AM GRIST.

1. EI YMGNAWDOLIAD.

*Blant ffyddlon Sei.	155	Henffych Iesu'r ...	191	Pob seraph, pob .	258
Daeth Llywydd ...	169	*Mawr oedd Crist	221	Rhyfedd, rhyfedd .	198
Dring fy enaid i'th	208	O! am gael ffydd i	140	Tad oesoedd trag.	143
Duw ymddangos. .	107	O! angyf pa le mae	832	*Wel, dyma'r Ceid.	158
*Dyma'rHollalluog	311	O Arglwydd! dysg	302	*Wele, cawsom y M.	222
*Er ini gollir hedd	155	O! ddyfnderoedd .	196	*"Wele Fi yn dy."	311
Fe gymmerth Iesu	176	*Pa ryw fwyn bero.	311	Yn mhlith holl ryf.	120
*Fy Nuw, fy Nhad	136	*Peraidd ganodd...	213	Yno boed fy mwyd	187

2. EI BERSON, EI SWYDDAU, A'I DEITLAU.

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
Ac nid oes cyfaill .	116	*Hoeliwyd yr Aber.	257	*O grwydriad pell	65
Agorwyd teml yr	353	Hoff enw! fy	127	O! Iesu'r Archoff.	500
A'i hyfryd lais ...	65	I'r ysbryd clwyfus	127	Ond o'th wyneb-pr.	226
A minnau'n hollol	122	Mae Duw yn madd.	102	O'r enwau hoff a ...	66
*A welsoch chwi Ef?	257	Mae rhyfeddodau	285	Rhyfeddod a bery'n	249
Bugail yw, fe roes.	237	*Mawr oedd Crist	221	Rhyw wr—rhyfedd.	85
Caed Person mor...	259	*Mawr oedd Iesu yn	221	'R wy'n dawel gyda	226
*Coffawn yn llawen	106	*Mawr yw Iesu yn	221	*'R wy'n dewis Iesu	80
Dring fy enaid i'th	208	Mi wn i Grist, mi	156	Ti fy Mugail!	195
Dyma Frawd a an.	196	Mor beraidd i'r	127	Tydi; goleuni'r nef.	226
*Eriod ni chlywyd	89	*Morddisglaer ydy.	226	*Y Bugail mwyn o'r	65
Fe d'raw'd y graig	85	O! am gael ffydd i	140	Yn holltau'r Graig	85
Fy Iesu'Mhrophw.	127	O! f'enaid gw. add.	140	Yr Arglwydd dyng.	99
Henffych Iesu'r	191	O fy Arglwydd!	195	Yr hynod Graig ...	85

3. EI FYWYD, EI DDIODDEFIADAU, A'I ANGEU.

Ai am fy meiau i...	374	Dyma'th gariad ...	204	O Arglw.! cofia'th	70
Ai Ef fu'n maddeu	356	Ei fywyd glân ...	441	O! cofia'th wae ...	70
Ai Iesu mawr ...	356	Ei riddfanau ar y	205	O! dyma'r ddyfais	90
Ai'm hanwyl Briod	356	F'e ddaeth i wella'r	371	O fy enaid! c'od dy	377
Ar noswaith oer fe	138	'F'enaid gwel i ben	745	O! fyrddiwn ryf. ...	88
*A welsoch chwi Ef?	257	*Fero'dd Eiddwyla.	111	O holl weithredoedd	72
Bechadur! gwel E'n	371	Fy meiau oedd y...	119	O'i ystlys bur yn .	100
Boed bryn y groes	92	Fy meiau trymion	119	O'r holl fendithion	75
Bu farw f'Anwylyd	488	Ffydd daew'r fân .	98	O'r trysorau anch. .	210
Bugail yw, fe roes	237	Gwel ar y croesbren	372	Pan ddaeth y Mab	149
Bu'n angeu i'n ...	374	Gwel'd yr Hwn fu'n	207	Pan grymodd Iesu	374
Câf wel'd f' Anwy.	864	Gwelwch yn nwy.	354	Pan hoeliwyd Iesu	101
Clywch leferydd ...	210	*Hoeliwyd yr Aber.	257	Pan y croeshoeli.	101
Cofia'th boenau ar	204	Holl lafur Crist ...	101	Pan y dechreuodd	101
Cyflawnai'r gyfrai.	374	Hwn yw'r Oen ar .	222	Pechod greudd yn.	207
Cynnefin iawn â ...	372	Hwy Dy frady.	119	Poen a llawenydd	354
Dacw enaid lleidr	214	*I Galfaria tro'f fy	214	Profed hwnw nad	207
Dacw lofrudd ar Ei	208	I'r gwân gan Satan	102	Rhaid oedd diodd.	220
Dacw'r un sydd â	822	Mae Duw yn madd.	102	Rhyfedda hyd a lled	178
Daw gweiniaid ...	102	Mae enw Calfari ...	163	Rhyfeddir byth y	103
Deffro, fy enaid, ed.	235	Mae'r bryn yn uch.	402	'R wy'n caru'r hyf.	163
Degdryll ar hugain	371	*Mae'r gwaed a red.	359	Ti fuost farw, rhyf.	73
Diddig, diddig, fe	220	Mae rhyw ddirgel.	77	Tragwyddolglôd i'r	138
Dioddefodd angeu	112	Mi feddyliais cawn	208	Troes cysgod angeu	102
Dioddefodd angeu	374	Mi ganaf tra f'o ...	137	Trwy Grist a'i wer.	172
Dirgelwch o anfeid.	81	Mi garaf fy Anwyl.	93	Wele, f'Arglwydd	235
'D oes destyn gwiw	173	Mi glywa'i lef pan	357	Wel, f'enaid, bella.	75
'D oes neb ond Ef	129	Mi welaf yn Ei fyw.	369	Wel, f'enaid cerdd	402
Dringaf fyny i'r ...	207	N'âd fi ymddiried .	354	Wrth edrych, Iesu	354
Dringo'r mynydd	215	Na foed im' feddwl	92	Y ddaear fud ro'i .	357
Dros bechadur buo.	605	'N awr mi glywa'r.	223	Ynddo mae afony.	201
Dros f'enaid i bu'r	357	Ni cheisiaf loches .	77	Yn nyfnder pob ...	172
Dyma'r creigiau ...	223	Ni raid esgyn fry .	208	Yno clywaf yn yr	214
Dyma lle'r ydoedd	354	Nis gall angyl. pur	112	Yr uchel gân fydd	103

4. EI ADGYFODIAD, A'I ESGYNIAD.

Ac yna adgyfododd	372	Daeth angylion llon	229	Er gwaethu'r maen	811
Cyfodi wnaeth i'n .	341	Dyrchefwch byrth	448	Esgynodd mewn ...	341
Cyfododd Brenin .	170	Dywedai Iôn wrth	99	Fry esgynodd Pryn.	229

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
Galarwyr Seion sy	171	'N ol rhoddi'n ...	178	Pwy, meddwch, yd.	448
Hwn ydyw'r dydd	341	O f'enaid! nae ...	338	Tragwyddolglôd i'r	138
I'fyny daeth o Edo.	372	O wir frys i'r gyfl.	99	Y meichiau aeth ...	171
Mi welaf yn Ei fyw.	369	Pan esgynodd'r ...	199	Yr Arglwydd dyng.	99
*N ol marw Brenin	171	Pan losgo'r ddaear	170	Y Sabbath, gwyl...	338

5. YN Y NEFOEDD AC YN EI RIOL.

Agorwyd teml yr ..	353	Esgynodd mewn ...	341	Mae'r archoffeiriad	353
Clyw, f'enaid tlawd	28	Gâd imi dreulio'm	78	*Mawr yw Iesu yn	221
'D all Satan, deddf	105	Gwena arnaf D'wy.	193	Nid yw orchest imi	228
Efe aeth o fy mlaen	718	*Heddyw yn eiriol	257	'N ol gorphen ar Ei	178
Eistedd mae'n Cyf.	229	Mae fy Mhrynwyr .	242	O! am gael golwg.	87
Er beiau mawrion .	693	Mae ffrydiau 'ngor.	892	O! cofia fi ger bron	78
Er Dy fod Di hedd.	204	Mae'n eiriol fry o .	690	O! Iesu, fy Eiriol.	504
Esgynodd fry i ent.	111	Mae'n eistedd ar ...	123	*Tragwyddol glôd	138

6. HAEDDIANT IAWNOL EI ABERTH.

Agorodd ddrws i'r	141	Fe goncrodd, trwy	90	Ni fedd angylion...	355
Angeu ac eiriolaeth	242	*Fel, felyr wyf ...	97	Nis gall dysg, ac...	206
Am iddo farw ar y	91	Fel fflamau anger.	253	Nis gall dysgedigion	206
Am iddo yno ...	360	Fe ro'w'd arno ...	376	Nis teimlodd neb...	91
Anfeidrol oedd lliid	256	Fy enaid trist wrth	381	'N ol gorphen ar Ei	178
Anfeidrol ydyw ...	150	*Fy haeddiant maw.	355	Och'neidiau'r groes	64
Anturia 'nghalon .	71	Gofyniad nefoedd	71	O! ddyfnder. iach.	196
Ar Galfari yn ...	98	Gofynion nef sydd	153	O! feiau mawr ...	81
*Ar groesbren, bryd.	352	Gorphenwyd talu'n	159	O fy enaid! c'od dy	377
A thyna'r cyfoeth .	510	Graig yr oesoedd!	234	O! gariad, O! gar.	246
A thyna'r trysor ...	523	Gwnaed concwest	94	Os daw cydwybod	103
Bod Creawdwr nef	224	Gwnaeth Iesu ber.	150	Os daw y gyfraith	355
Bu ei ben dân ...	215	Gwnaeth Iesu gym.	151	Os gofyn pur gyf. .	341
Cyfiawnder Duw .	353	Haeddiant Duwd.	206	Pa le dechreuaf ...	137
Cyfiawnder marwol	570	*Hwn yw'r Oen ar	222	Pan f'o Sinai i gyd	198
*Chwychwi a bryn.	86	Iawn mwy o bwys	71	Pan oedd euog. ...	142
*Dacw gariad nefo.	232	Llonyddodd Iesu'r	176	Pe bai dengmil ...	224
Dacw'r deg gorchy.	240	Mae cyflawnder ...	224	Pechod yma, cariad	206
Dân bwys euog. ...	152	Mae dafn bach o ...	164	Pwy draetha'n lla.	103
Dân yr haeddfawr	216	Mae haeddiant ma.	64	Rhifedi meiausydd	360
Darfydded sôn am	68	Mae Iesu Grist o'n	69	Rhyfeddon, rhyf. .	247
Diluw y digofaint .	216	Mae'm cydwybod .	189	*R wyf yn ei wel'd	84
'D oes arnaf eisieu	84	Mae'r udgorn mawr	3	Sancteiddrwydd ...	105
'D oes diwedd fyth	154	Mae'r wahanlen ...	216	Trysorau na ddarf.	71
'D oes eisieu'n bod	67	Mae yn Ei glwyfau	93	Un waith am byth	147
'D oes ond rhyw ...	666	Melldithied Ebal ..	103	Wele Sinai a ...	382
*Dyma Gyfaill haec.	222	Mi dafla'maich ...	111	Wel, f'enaid, weith.	69
Dyma'r aberth mae	239	Mi gana' am waed	157	Wel, ni ddarfyddaf	153
Edrychaf ar y croe.	690	Mi ganaf byth am	64	*Y Bugail mwyn...	65
Efe yw'r Iawn dros	64	Mi welaf le mewn	129	Yma tardd cyfiawn.	224
Efe yw'r Iawn fu .	381	Na foed i'm henaid	103	Yn Eden, cofiaf ...	98
Ei gyfiawnder dw.	228	*Newyddion brâf a	69	Ynot mae fy iach. .	619
Ei haeddiant mawr	94	Nicheisia'i'n wyneb	138	Y penaf drysor ...	91
Er bod Dy haedd. .	84	Ni chollwyd gwaed	164	*Yr Aberth mawr	107
Er Dy fod Di hedd.	204	Ni edrychaf ar ddi.	561	Yr afon fawr o ...	94
Fe agorodd ffordd.	216	Nid oes aberth o un	239	*Yr Iawn a dalwyd	129
Fe goncrodd angeu	75	Nid oes ffynnon ...	380	Y tanllyd gledd ...	353

7. RHINWEDD ACHUBOL EI WAED.

RHIF.		RHIF.		RHIF.	
690	Ac er fod draw ...	665	Fel gallwyf rodio ..	632	Mwy yw D'eiriau .
346	Agorwyd ar y bryn	120	Fe ylch ein beiau .	164	Ni chollwyd gwaed
352	*Ar Galfari fryn Ag.	76	Fy nghysur oll ...	358	Nid oes a ylch fy...
578	Arosaf ddydd a nôs	78	Gad imi dreulio'm	151	Nis gallai gwaed yr
688	Boed diddefiadau	304	Gogoniam byth am	246	Nis gallai'r holl for.
663	'Bryd ca'i'm glanhau	205	Golchi'r ddu gydw.	235	O Dy glwyfau ...
345	Bu'r lleidr aflan un	329	Golchwyd Magdalen	167	O ! ffynnon fawr ...
351	*Caed ffynnon odd.	234	Graig yr oesoedd...	493	O Iesu gwiw ! gol.
358	Calcaria fryn mae	632	Gwaed Dy groes ...	64	O'm pen i'm traed
349	*Caned nef a daer	511	Gwisg fi â'r fantell	151	Ond Crist y nefol...
504	Clâf wyf am deimlo	347	Heddyw'r ffynnon	76	O ! p'am yr wyt, fy
632	Clywed Dy riddfan.	576	*Iachawdwr dynol.	153	O'r afon loyw hon .
233	Dacw'r ffynnon fa.	242	Iesu a'i gyfiawnder	663	Pa bryd câf deimlo
348	Dacw'r ffynnon i'w	243	*Llais hyfryd rhâd	169	Pa dafod, neu pa ..
223	Dacw'r ffynnon we.	205	Mae fy meiau fel ...	78	Pechadur wyf da...
472	Daeth trwy Ein ...	154	Mae ffynnon ar ...	353	Priodoliaethau'r ...
105	'D all Satan, deddf	345	Mae ffynnon hyf. .	153	Rhai sydd â ffaidd
152	Daw tyrfa rif y ...	717	Mae gwaed Ei groes	639	Rho i mi yfed, 'r ...
576	'D oes dim a laes.	110	Mae pyrth y nef ...	13	Rhyfeddol yw'th...
234	Dôf yn waglaw ...	373	Mae'r ffynnon yn .	504	'R wyf yma Arglw.
222	*Dyma Gyfaill hae.	154	Mae rhinwedd yn .	360	Wel, dyma'r unig .
349	Dyma'r dwr a ...	152	Mae'r iachawd. râd	66	Wel, f'enaid, c'od .
642	Dyma'r eiddil yn...	688	Marwolaeth fy Ng.	159	Y ffynnon loyw ...
621	Dyma'r euog ofn...	157	Mi gana' am waed	346	Y ffynnon loyw hyn
664	Er imi, do, wrth. .	93	Mi garaf fy Anw.	352	Y gwân mae'n gryf.
152	Er lleted yw fy ...	304	*Mi glywa'th dyner	347	Y mae rhinwedd ...
154	Fe gâna'r Negro ...	347	Minnau ddôf i'r ...	379	Yma rhêd yr afon.
76	'Fe garaf bellach ...	346	Mi wnaif fy nghar.	578	Yn nyfnder dwr a.
141	Fe gênir, ac fe ...	76	Mor bêr a manna..	619	Yn y ffynnon hon .

8. EI F'UDDUGOLIAETHAU A'I ORUCHAFIAETH.

109	Ac mi ymfrostia' .	341	Gorchfygodd angeu	490	Nid gallu angylion
243	Ar angeu ac uffern	374	Gorchfygodd uffern	338	O f'enaid ! nac ang.
228	Ar Galfaria un ...	159	Gorphenwyd talu'n	244	O ! ryfedd ddoethi.
310	*Arwydd buddugol.	368	Gwell ganddo na...	99	O wir frys i'r gyfl.
99	Ar y cenhedloedd .	241	Hedd a chariad ar	132	Pan sycho'r môr...
177	Boed clôd i'n Pryn.	372	I fyny daeth o Ed.	341	Pob gallu llawn ...
331	Cadben mawr ein .	310	*Llawer teyrnas gyf.	488	Pwy feiddia' gym.
173	Caniadau'r nefol ...	549	Mae angeu a'r bedd	252	Pwy welaf o Edom
162	Cryf yw Ei ddeheu	245	Mae angeu ei hunan	310	*Rhagom, filwyr ...
249	Daeth blwyddyn y	202	*Mae Dy wedd yn	220	Rhaid oedd concre
487	Daeth uffern a'r ...	490	Mae'i ddillad yn .	249	Rhyfeddod a bery'n
310	*Dowch gan hyny	490	*Mae'n bryd i ni ...	203	Tarian gadarn yw .
383	Draw ar gopa bryn	487	Mae'r Brenin Ei ...	192	Tyred gyda mi ...
218	Dy gamweddau a .	477	*Mae'r Brenin yn y	229	Wele angeu llym ei
99	Dywedai Iôn wrth	135	*Mae'r ddyled wedi	481	Wele Iesu'r Pen ...
75	Fe goncrodd angeu	355	Mae ynddo hefyd .	897	Wrth gofio dich. ...
90	Fe goncrodd, trwy	421	*Marchog Iesu yn.	897	Wrth gofio drach...
487	Fe gurodd Gehen.	761	Marchog yn Dy ...	252	Wrth weled y fydd.
176	Fe gymmerth Iesu	632	Mi ddiffygiais dei.	249	Y llew o lwyth ...
310	*Fel rhyw fyddin .	252	Mi g'odais i fyny...	759	*Ymddiriedaf yn...
645	F'enaid gwel Galf.	252	Myfi, 'r Hwn wyf .	99	Yn nydd Dy nerth
137	Fe rwygydd mur. .	234	Nid fy holl weithr.	99	Yr Arglwyddar Dy

9. EI GARIAD, EI RAS, EI HAWDDGARWCH, A'I OGIANT.

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
Ac ni allaf fyth ...	209	Iesu Ei Hunan yw	181	O ! gariad anorch.	119
Ac ni fydd mo dra.	376	*Iesu yw tegwch ...	124	O ! gariad o anfeid.	510
Ac yna câf fod ...	111	Mae cariad yn Ei	169	*O ! gariad, O ! gar.	254
Aed tegwch byd ...	547	Mae deng myrdd...	201	O Iesu gwiw ! gwyn	67
Am danat, Iesu ...	67	Mae enw f'Anwylyd	653	*Olfefara ! addfwyn	188
Am hyny yn Ei ...	106	Mae'i ddoniau yn	122	*O ! na chawn i ol.	182
A phan ymddang.	217	Mae llawenydd yn	883	Oni chaf fy mywyd	822
Ar dir na môr Ei .	68	Mae myrddiwn o	145	O ! Rosyn Saron ...	161
*Arnat, Iesu, boed	385	Mae'n wyn, mae'n	82	Os edrych wnaif i'r	111
'Beth sydd imi mwy	212	Mae peraroglau'th	577	Os gofyn neb sydd	82
Brawd anwyl sy'n.	139	Mae'r Iesu yn fwy	148	Os unrhyw eilun ...	96
Brawd yw Iesu ...	219	Mae tegwch D'wyn.	577	Pa bryd câf gario .	517
Bynag peth sydd...	184	Mae ynddo drugar.	117	Pa dafod, neu pa...	169
Can' ffarwêl i bob .	202	Melus odiaeth yw	182	Pa feddwl, pa'mad.	253
Can's mae Dy har.	503	Mi ddymunwn ...	634	Pan caffwyf wel'd	509
Câr yr Hwn sy'n ...	219	Mi garaf f'Anwyl.	654	Pan f'o pawb yn ...	217
Dacw gariad, dacw	207	*Mi ge's, y Ffrynd .	248	Pe deuai'r saint ...	96
*Dewisais Ef, ac Ef	76	N'ad imi garu mwy	164	Pob archoll ro'i ...	254
Dirmygedig yw go.	760	Na ddoed gwael...	232	Pwy welaf fel ...	144
'D oes gyffelyb iddo	231	'N awr Brenin y ...	82	Rhan o'th degwch	634
'Does unrhyw hardd.	82	Nid oes, Ni fu, ni .	361	Rhosyn Saron teca.	230
'D wy'n gwel'd ar .	124	Nid oes pleser, nid	201	*Rhosyn Saron yw	212
Ei gariad bery pan	121	Nid oes terfyn fyth	237	'R wy'n gwel'd dirg.	509
Ei gariad lifodd ar	121	Nid yw harddwch	760	Tegwch hardd Ei...	230
Ei râs a'i cymhell.	247	Nid yw hardd wrth.	181	Ti yn unig ydwy'n	191
Eistedd mae'n Cyf.	229	Nid yw'r haul a'i...	184	Tra caffwyf yfed ...	109
Fe fu'n hongian ar	230	Ni ddiffydd lin fo'n	106	Uchelderau mawr	182
*Fel, fel yr wyf ...	97	Ni fedr tafod mewn	96	Un a gefais imi'n...	218
Fel fflamau ang. ...	253	*Ni feddaf ar y dda.	113	Wel, dyma'r Cyfaill	94
Fe'm denodd i, yn	112	Nis gall f'enaid, er	203	Wel, dyma'r Ün ...	141
F'enaid, glyn wrth	218	Nis gall hwnw sy'n	225	Wle'n sefyll rhwng	212
Fy enaid, gwel gar.	244	*Nis gall meithder	217	*Wrth droi fy ngolwg	76
Fy nghysur oll ...	76	*Ni welodd llygad .	93	Y ddaear gryn, ac	123
Fy Iesu hardd ...	67	O ! anfeidrol berff.	376	Y mae gwedd Dy	203
Ffarwêl, deganau .	163	O bellder tragwy.	247	Y mae hiraeth yn	761
Ffarwêl, grêadur...	122	O ! distaw'nghalon	184	Y mae trysorau ...	109
Gwyn a gwridog ...	238	O ! drugaredd pen	739	*Y mae Un, uwchla.	217
Gwyn a gw. yw fy	202	O ! dyma'r ddyfais	90	Yn ngweledig. nef.	509
Holl angylion nef .	184	O ! faint Ei gariad	174	*Yn mha le y ceir .	217
Hyn yw 'mhleser ..	209	O ! f'enaid, edrych	93	Yn mhen ryw oes.	503

10. EI BRESENOLDEB A'I GYMDEITHAS.

Awr o Dy gymdei.	628	Iesu ! eistoës e'st...	766	*O ! tyred, f'Anwyl.	388
Bendithion ar fend.	369	Iesu ! helpa f'enaid	766	*Pâr im' aros mwy'n	766
*Boed fy nghalon i	628	Mae addewid nef...	599	Rho'th gariad cryf	470
Bywyd perffaith yw	627	Mae angylion yn...	200	Ti Dy Hunan Iesu	233
Dyma lle bydd fy	81	Mi feddyliaf fod ...	734	Tra f'wy'n trigo'n .	766
Dyro olwg ar Dy...	598	N'ad i'r gyfrwys ...	766	Tua Salem euraidd	766
Fod Brawd a Chyf.	289	Nid fy nef yw ar y	187	T'wyned haulwen	599
Fy nymuniadau i .	167	'N ol edrych ar ol	369	Tydi'r Hwn mae...	669
Gair o'i enau sanct.	233	O ! am nerth i dre.	598	Tyred gyda mi tr.	192
Gwedd Dy wyneb	192	O ! boed fy nghlust.	509	Wel, dyma'r unig...	509
Gwel'd wyneb fy...	148	O ! hoelia 'meddwl	73	Wel, ffowch ar ffr.	528
Gwel Dy anwyl ...	767	O ! na chawn i dre.	610	Wrth orphwys ar	177
Holl bleserau ma. .	192	O ! na welwn gopa	641	Wyneb siriol fy ...	609
Iesu, dyro Dy gym.	603	*O ! nefol addfwyn	168	Yna clywir yn y ...	430

11. YR IACHAWDWRIAETH YNDDO.

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
Ac yn Ei freichiau	95	Er bod eu beiau ...	86	Ni fuasai genyf ob.	557
Agorodd Ef yn llêd	79	Er dyfnded yw fy ...	95	Noddfa pechadur .	168
Blant ffyddlon Sei.	155	Er gwaethaf Satan	155	O! cymmer, Iesu fi fel	74
Cael derbyn o'i ch.	128	Er ini gollir hedd	155	O f'enaïd ! hêd i'r	575
Calcaria fryn yw'r	110	Fe achubodd Ef fy	228	O ! fy Iachawdwr .	100
*Cânt os dychwela.	257	'Fe bellach fydd fy	575	O gariad o anfeid. .	510
*Cymmer Iesu fi fel	632	Fe gymerth Iesu bl.	176	Oni châf fy mywyd	822
*Daeth ini iachawd.	142	Fel b'o fy nwydau	73	Pan oeddwn i yn...	161
Deffro, f'enaïd, edr.	235	*Fel, fel yr wyf ...	97	Pechadur wyf a ...	493
Dim trysor nis ...	259	Fe'm galwodd â'i .	95	Rhaid imi gael ...	526
'D oes dim ar wyn.	510	Fy iachawdwriaeth	95	'R wy' wedi pwyso	95
'D oes dim at ostegu	245	Ffordd newydd ...	79	'R wy'n edrych ar.	557
'D oes enwfoddia'm	661	Iachawdwriaeth ...	348	Ti Farnwr byw a...	558
'D oes unrhyw dry.	160	Mae enw'm lôr fel	66	Tra 'n anadlu'm ...	234
Drachefn, llawen. .	155	Mae fy nghalon yn	596	Trysorau mor glir	259
Dring, fy enaid, i'th	208	Mae grasusau pen	220	Tyr'd Iesu, help fi.	95
Dyma babell y cyf.	196	Mae Iesu Grist yn	128	Tyred bellach o'r...	604
Dy nerth drachefn	100	Mae'n achub hyd...	135	Wele f'Arglwydd .	235
Dy wisg Dy Hun .	100	*Mae'r iachawd. fel	468	Yn babell y bydd	258
Efe Ei Hun i rodidi	493	Mae'r iachawd. râd	128	Yn Dy glwyfau y	187
Efe yw fy hedd ...	258	Mor anobeithiol ...	360	Yno boed fy mwyd	187
Ei 'nabod Ef yn ...	158	Myfi anturia'n awr	110	Yr afon a lifodd ...	245

12. CYFLAWNDER YN NGRHIST.

Ac yn Ei gariad ...	115	Fy unig gysur dân	108	Ni fu trugaredd ...	115
Aed enwau'r byd i	132	Grâs y nef a leinw	647	O ! anherfynol fôr	115
Anghenus wyf o ...	709	Hyd yma ni ddych.	115	O ! fendith heb ...	39
A phe diffoddai'r...	528	Iesu Ei Hunan yw	183	O ! ffynnon trugar.	108
Bendithion rif y ...	132	*Iesu, Iesu, 'r wyt.	203	O ! Iesu gwiw, gw.	67
Cyflawnder nerth .	547	Iesu, nid oes terfyn	200	O ! 'r trysorau anch.	210
Doed y trueiniaid	120	Mae Eiffyddlondeb	116	Pan f'o Sinai i gy.	198
Draw, draw yn ...	66	Mae grâs yn rhyw	497	Rhaid imi gael pob	100
Dyma. ddyfnder o	183	Mae 'nymuniadau.	108	*Ti, Iesu, ydwyf oll	108
*Dyma gyfarfod hyf.	662	Mae ynddo'i Hun.	113	Wel, dyma gyfoeth	121
Efe yw ffynnon ...	551	Mae ynddo nerth	559	*Wel, dyma'r Ceid.	158
Fe brynodd imi ...	113	Mi orphwysa' f'en.	183	Ynddo'i Hunan ...	238
Fy Iesu, mae difer.	493	Môr sydd ynot o ...	187	Ynddo mae afon...	201
Fy Iesu yw fy Nuw	167	Ni chaiff fod eisieu	120	Yn mhob rhyw ...	116

13. YMDDIRIED YNDDO FEL GWARDWR.

Ar D'enw Di, Gre.	74	Fel pan ddel'arnaf	500	Mae'r gwyntoedd	688
Cant o weithiau ...	827	Fy ngwrthgiliadau	521	*Mae'r Oen fu ar...	582
Crist ydyw'r Arch.	353	Fy Iesu atat 'r wyf	511	Minnau ro'is fy holl	738
Cryf yw Ei ddeheu	162	Fy Iesu yw nerth	715	Minnau'r gwaela o	225
Cyflawna'th air ...	77	Fy llygredd o bob	715	Mi welaf le mewn	129
'D oes unrhyw gyf.	511	Fy Mhrïod yw, âf	65	Myfi anturiaf mwy	575
'D wêd y gair fy ...	185	Gobeithiwech ynddo	104	*Myfi'r pechadur...	582
Dy gariad dwys yn	532	Iesu, gorphwys yn	236	N'âd fi adeiladu'n	225
Dy glwyfau yw fy	156	Iesu, llawnder mawr	185	N'âd i'r blaidd ...	767
Dyma'r maen sydd	225	Iesu, 'Mrenin ...	766	N'âd in 'nabod ...	767
Dyma sylfaen gad.	238	Mae angeu'r groes	575	O ! addf. Iesu, gâd	525
'Ddiffygiat ddim er	468	Mae bod yn fyw yn	482	O ! cofia fi ger bron	78
Ei gariad yw fy ...	715	Mae Dy lais yn ...	185	O ! cymmer Iesu fi	74
*Fel, fel yr wyf ...	97	Mae enw Crist i ...	104	O ! deffro'm ffydd	74

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
O ddydd i ddydd	131	Pa le dechreuaf ga.	137	Ti gai'r enw a'r an.	765
O! enwanwyliawn	162	Pan fyddo f'enaid	104	Ti yw 'mywyd ...	194
O! fy Arglwydd...	195	Pan oedd uffern ...	220	Wedi marw ar y ...	236
O! Iesu byw, Iach.	532	Pe gwypent hwy...	521	*Wel, dyma un, O!	80
O! Iesu'r Archoff.	500	Pwy wrendy ridd.	80	Wel, minnau bell..	510
O'm pen i'm traed	131	Rho imi lechu yna	83	Wel, ynddo ymffr.	80
Os gelynyon ddaw	767	Ti Dy Hunan Iesu	233	Ymaith, ffolamheut.	227
Os wyf heb rym i...	131	Ti Dy Hunan Iesu	236	Yn Dy haeddiant.	185
Os ydwyf wael fy	131	Ti, fy Mugail...	195	Ynghanolecyfng.	78

14. YMDDIFYRU YN YR IESU.

A boed fy mhleser	124	*Iesu, difyrwch f'en.	118	O! na chawn ddi.	385
Boed imi 'n hyfryd.	388	Iesu yw difyrwch...	242	O! na chawn idreu.	610
Cymmeraf fy nifyr.	510	Mae'r Iesu'n fwy	547	Pan syrthio'r sêr ...	502
Doed fel y dêl, fe'i	502	Mae'r udgorn mawr	3	Pleserau'r ddaear...	270
'D oes dim yn gwir	129	Nid yw y ddaear...	527	*Wel, dyma'r Ceidw.	158
Dygodd fy enaid ar	238	O! gwna i fy ngha.	688	Wel, Iesu garaf yn	502
Gâd imi dreulio ...	78	*O! hoelia 'meddwl	73	Ymddifyraf wrth .	648

15. MAWL I'R GWARDWR.

Ac Ef yn unig biaur	126	*Dyma Geidwad i'r.	213	Ni thraethir maint	359
Adgyweirier pob...	210	Dyrchafer enw Iesu	125	O! Arglwydd rho i	136
Aed ein Haleluwia	250	Ei chwerwaf angeu	130	O! diolch am Gyfr.	146
Aed enwau'r byd i	132	Ei enw bery tra b'o	132	O! d'wedded pawb.	75
Angylion doent yn	557	Ei haeddiant mawr	94	O! enw ardderchoc.	371
Angylion glân sy'n	125	Ei 'nabod Ef yn ...	158	O! faint Ei gariad	174
Am iachawdwriae.	159	Er bod eu beiau'n.	86	*O! Iesu mawr y .	73
Ar aur delynau'r...	175	Fe gaiff Dy enw ...	73	*O Iesu! pwy all .	136
*Ar yr alwad ...	480	*Fe gân Y gwardedi.	472	O! na chawn bella.	358
'Beth yw'r telynau	40	Fe'm boddwyd ...	250	Ond boed maddeu.	571
*Boed i bob llwyth	86	Fe welir myrdd ...	319	O! ryfedd ddoethin.	244
*Boed iddo mwy ...	75	Fy enaid, gwel y...	381	Osgwardedi fi o'm...	586
Boed oesoedd ...	90	Fy lloches, a fy ...	665	Os ydyw'r Oen fu .	126
Byth ni dderfydd .	225	*Fy Nuw, fy Nhad	136	Pa bryd daw'r dydd	87
Caned cenhedlaeth.	231	Hardd lu'r merth.	125	Pa le, pa fodd dech.	146
*Caned nef a daear.	179	*Henffych i enw Iesu	86	Pan âf i dref i'r ...	65
Caned nef y nef ...	480	Hosanna, Haleluwia	139	Pan ddelo'r plant .	174
Caned pechadur. ..	179	*Hosanna, Halelu.	135	Pan ddelo'r saint...	175
Caniadau'r nefol ...	173	Iesu Dyrchafedig ..	227	Pan y dechreuodd .	101
*Canwn mwy am .	179	I'r nefol byrth ni...	175	Pob llwyth ac iaith	130
Ce's ddwr o'r graig	697	Mae eglwys Dduw	441	Pob perchen anadl.	125
Clôd, clôd, I'r Oen	133	Mae hynod rinwe.	359	Prif destyn holl ...	359
Clodforwch enw ...	130	Mae Iesu'n fawr Ei	149	Prynedigaeth dynol.	229
Clywch, deffrowch	480	Mae'r gwyntoedd .	688	Pur ganiadau i Fr.	424
Cydganed y ddaear	246	Mae'r jubil drag...	246	'R anrhydedd a'r...	250
Cydnued pob crêa.	126	'Mhen oesoedd rif.	359	Rho allu im' fy ...	66
Cydunwn â'r angyl.	126	Mi ganaf tra f'o a.	137	Rhyfeddod angyl .	244
*Chwychwi a bryn.	86	Minnau, bryf. gwa.	591	Rhyfedd, rhyfedd.	198
Daeth blwyddyn y	249	Minnau ro'is fy holl	738	Seraphiaid nef, pob	130
Darfydded canmawl	72	Mi welaf fyrdd ...	700	Teg wawriodd arn.	172
*Dechreu canu dech.	616	Môr sydd ynot o...	187	Teilwng yw'r Oen a	141
Dechreuod tafod ...	477	Na enwer enw neb	125	Tragwyddol glôd i'r	138
Diolch byth, a cha.	198	Na foed un dyn ...	231	Trugaredd a gwir.	146
Doed bellach Ind.	90	Nid yw orchestimi	228	Wel, bellach, boed i	245
Doed y grêadigaeth	126	Ni ganwn am gar .	244	*Wel, bellach, dech.	487
*'D oes destyn gwiw	173	*Nis gall angyl. nef	91	Wel, dyma'r trysor	72

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
Wel, tyred fy enaid	488	Yno câf fi ddweyd	616	Y rhai yn berffaith	150
Y llew o lwyth ...	249	Yn rawnwin ar y .	177	Yr holl brophwydi	125
Y mae hapusrwydd	72	Yn rhad'R wy'n di.	134	Yr Oen Aeth dân	134
*Ymgrymed pawbi	168	Y penaf drysor ...	91	Y saint o gylch ...	87

AM YR YSBRYD GLAN.

1. AM BERSON YR YSBRYD GLAN A'I DDONIAU.

Creigiau tanllyd ...	282	Mae hyfryd sw'n Dy	77	Tyr'd, Ysbryd Glân	264
Dy Ysbryd fel y ...	666	Mi ä'i maes o blith	730	Tyr'd, Ysbr Gl., tra	265
Dy Ysbryd sanct.	48	Nerthoedd y tragw.	282	Yn ol D' addewid .	271
Er bod yn euog o	555	Ni thrig awelon ...	274	Yn ol D' addewid.	271
Golwg Arglwydd .	284	*O ! anfon Di yr Ys.	271	Ysbryd byw y deffr.	276
*Mae Dy ysbryd Di	283	*Os disgyni addfwy.	282	Ysbrd yr Eneiniad	276

2. DYMUNIADAU AM DDYLANWADAU YR YSBRYD.

Arglwydd danfon .	284	Iesu tirion, edrych	614	O ! Ysbryd pur ne.	559
Arglwydd grasol ...	280	Llawenydd, bywyd	264	O ! Ysbryd sanc.	273
Bedyddia fi â'r Ys..	105	Llewyrch a i'n c'lon.	265	*P'am y caiff bwyst.	483
*Bywyd y meirw !.	260	N'âd y cenllysg ...	275	Perffeithia, Iôr, Dy	266
Danfon imi'r olew	644	O Arglwydd ! dyro	267	Plana'r egwyddor.	281
Deuwch yr awelon	584	O ! Ar. Dduw, bydd	268	Rho ddawn a goieu	266
Diddanwch gwir yr	261	*O ! Arg. Dduw, 'r.	269	Rho oleuni, rho ...	619
*Disgwyliaf wrthyt	269	O Arg. ! tyr'd i ...	274	'R Hwn sy'n gyru'r	279
Dôd fesur mawr ...	265	O ! arwain fi i'th ...	670	'R wy'n cofio gair	672
Doed pob awelon .	498	O ! deffro, deffro ...	267	'R wyf bron, 'r wyf	526
Dysg in' adnabod y	264	O ! ddedwydd, dde.	261	*'R y'm yn Dy erfyn	262
Dy weinidogion ...	268	O Dduw ! na ddyro	567	Ti Dy Hunan all fy	281
Dy Ysbryd sanct.	260	O ! fy Nuw a'm ...	277	Tydi addewaist ...	265
Fel na chaffo pech.	281	O ! na b'ai fy mhen	278	Tyr'd â'r awelon ...	498
Fel y molianner yn	264	O ! sancteiddia f'en.	281	*Tyr'd nefol g'lom.	87
Gâd imi gael Dy ...	8	O'th wir ewyllys ...	271	Tyr'd, Ysbryd Glân	264
Gâd imi dd'od i'r ...	262	O ! tyred, Arglwydd	577	Tyr'd, Ysbr. Gl. sa.	273
Gorfoledd dwg imi	567	O ! tyred y gogledd.	498	Tyr'd, Ysbr. sanct.	687
*Gosod babell yn	483	O ! tyred Ysbryd .	270	Tyred, Ys. sanct....	275
Gwasgara Di'n gel.	264	O ! Ysbryd Duw...	261	Yn awr, Sancteidd.	272
*Gwna ni fel halen	263	O ! Ysbryd Glân .	261	Ysbryd byw y deff.	276
I ennyn ynom nefol	267	O ! Ysbryd Glân...	265	Ysbryd yr Eneini.	276

YR EFENGYL A'I HORDINHADAU.

1. AM AIR DUW.

Ac ynddo hefyd... 293	Gobeithia f'enaid... 289	Nid yw hyfrydwch 285
*Am yr Ysgol râd S. 314	Gobeithiaf yn y ... 290	*O ! agor fy llygaid 249
Ar Dy air, yn mhob 294	Goleu a nerthol yw 192	*O Arglwydd da ! 303
Bydd dda i'th was 286	Goleuni ac anfeidr. 291	*O Arglwydd ! dysg 302
*Cuddiaf D'eiriau 307	*Gwna i migerdded 298	O Arglwydd ! wrth. 288
Duw, ffordd Dy ... 286	*Im' calon cuddiais 286	O fewn i gloriau ... 293
*Dy air i'm traed i. 287	Im' dangos, Arglw. 676	O ! gâd imi brofi ... 294
Dy air sy'n dwyn... 289	Llewyrcha'th wyn. 287	O ! gâd imi'n fuan 295
Dy gyfiawn farn ... 286	*Mae Dy air yn abl 295	Ond ei holl serch ef 674
*Dyma Feibl anw. 307	Mae mil o addewid. 292	O'th flaen Di, Argl. 287
Dy nerthol air Iôn 290	Mae yn y gair ol... 298	O'th nawdd, oddi 286
Dyn nid wyt sy'n 294	*Mi ymddiriedaf... 291	*Pa fodd, O Dduw 286
*Feibl gwerthfawr 307	*Mor gu, O Arglwy. 287	Rho imi wel'd mai 8
Fod modd i'r euog 289	Mor werthfawr yw 290	Rhyw drysor mawr 293
Fy lloches glyd a'm 289	Ni chiliais rhag Dy 287	Trysordy deddfau . 293

2. YR YSGOL SABBATHOL.

RHIF.	RHIF.	RHIF.
*Addfwyn Iesu'r ... 309	*Fel rhyw fyddin . 310	*Os wyt yn c. Duw 305
*Addfwyn Iesu ! g. 309	*Feibl gwerthawr 307	*Os wyt yn c. dyn 305
*Am yr Ysgol råd 314	*Gadewch iddynt . 306	*Pa beth i chwi heb 297
*Arglwydd Iesu'r . 308	*Gogoniant fyth ... 304	*Pa gynnwrf a pha 301
*Arwydd buddugo. 310	*Gwna imigerdded 298	*Paham y ciliwch . 301
*Bugail Israel sydd 306	*Gwyn fyd y plant 299	*Pan blygent hwy 300
*Cael bod yn foreu 296	*Llawer teyrnas ... 310	*Pan oeddym ni ... 315
*Cawn gyfarfod ... 312	*Mae'i eiriau fel y. 122	*Pa ryw fwyn ber. 311
*Cawn uno yno â'r 313	*Mae plant fyrdd. 300	*Pawb brofasant ... 312
*Cuddiaf D'eiriau . 307	*Mae'r Arglwydd . 300	*Pawb sydd yma'n 312
*Cyssegrwch hedd. 297	*Mae yn y gair oleu. 298	*Pwy rwyga iddi'r 301
*Cyssegrwn flaen .. 296	*Mi glywa'th dyner 304	*Rho imi wel'd mai 8
*Chwydded yr an. 316	*Molwn Di, molwn 316	*Rhogom, filwyr ... 310
*Deud Dy deyrnas 316	*Myfyrdod am Gyf. 303	*Tangnefedd Duw 298
*Deuwn, Arglwydd 306	*Nid yw pleserau . 297	*Wele Fi yn dyfod 311
*De'wch, blant by. 306	*O ! aed, O ! aed ... 315	*Wele'r dydd yngw. 430
*Diolch i Ti, yr Ho. 315	*O ! Arglwydd da . 303	*Y duwiolostynged. 299
*Dowch gan hyny 310	*O ! Arglwydd dysg 302	*Yma cur a blinder 312
*Duwiol a sanctei. 312	*O ! dowch ieuenc. 297	*Yn mlaen, yn ml. 313
*Dyma Feiblanwyl 307	*O ! mor ddedwydd 312	*Yno ni gawn ganu 312
*Dyma'r Hollalluog 311	*O ! na threuliaswn 296	*Y plant a wasan. 296
*Fe elai plant at ... 300	*Os wyt yn c. 'th bl. 305	*Yr Iesu sy'n cryf. 304

3. DARPARIAETH A GALWAD YR EFENGYL.

Aed sw'n yr iach. ... 317	De'wch, flinderog . 332	Mae'r wledd yn ... 318
Afradloniaid at ... 336	*De'wch, hên ac i. 322	Mae udgorn jubili. 323
A oes gobaith am . 328	De'wch, hên wrthgil. 322	Mae yma drugaredd. 319
*Awn, bechaduriai. 319	De'wch, y deillion 333	Nis blinwn ganu ... 319
'Beth yw'r udgorn 330	'Does yma eisieu... 319	O ! de'wch, a phryn. 318
Blant afradlon, at 335	Dowch, dowch o ... 324	O ! de'wch i'r dyfr. 318
Bwyteuach, mae'r . 318	Dyma'r wledd y ... 333	O'r nef fe ddaeth... 404
Cadben mawr ein . 331	Golchwyd Magdal. 329	*O'r nef mi glywais 321
*Caed trefn i faddeu 325	Heb werth, nac ... 334	Pwy rwyga iddi'r . 301
*Ceisiwch wisgoedd 333	Hyfryd lais efengyl 334	Rai anghenus, de'w. 332
Cofiwch hyn mewn 327	Llef radlawn yw, a 404	Talodd Crist anfei. 334
Darparwyd gwledd 320	Mae efengyl grâs .. 326	Y mae dyfroedd ... 327
Deuwch, bechadur. 332	Mae'n meddalhau'r 404	Yn awr hên deulu'r 325
Deuwch, hil syrth. 333	Mae'r bwrdd yn ... 326	Yr iachawdwriaeth 317

4. Y SABBATH.

*Ac yno bŵm yn fy. 342	Ffoed holl draff. ... 339	*O ! f'enaid, nac ang. 338
Blinedig gan ofid. . 339	*Gwaith hyfryd iaw. 337	Rhyw lewyrch tr. 339
*Cael treulio sanct. 478	*Gwel'd tyrfa yn 342	Sancteiddiodd Duw 340
Câf dd'od i gynnull. 339	Hwn ydyw'r dydd 340	Y mae gorphwysfa 338
Câf orphwys hedd. 339	Hwn ydyw'r dydd 341	*Y Sabbath gwyl . 338
Cawn yma bob dy. 340	*Mor felus yw y Sab. 337	Y sawl a ddelo, ded. 340
*Cyduwnw bawb i. 340	*Mor hyfryd cael un 338	Yn Nuw fy ngha. 337

5. BEDYDD.

Agorwyd ar y bryn 346	*Bugail Israel sydd 306	*Dacw'r ffynnon we. 223
*Ar Galfari fryn ... 352	Bu'r lleidr affan ... 345	Da iawn i bech. ... 350
Arglwydd Iesu'r B. 308	*Caed ffynnon o dd. 351	*Deuwn, Arglwydd 306
Bedyddia fi â'r Ys. 105	*Caned nef a daear 349	*De'wch, blant bych. 306
Bendithiodd Iesu . 343	Dacw'r ffynnon fa. 233	Dioddefodd angeu . 374
Boed bryn y groes 92	Dacw'r ffynnon i'w 348	Dyma'r dwr a ... 349

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
Ffrydiau tawel, by.	197	Mae'r ffynnon yn .	373	O Dy glwyfau rhêd	235
Gadewch iddynt .	306	Mae'r iachawdwri.	152	O ! golch fi beunyedd	105
Golchi'r ddu gydw.	205	Mae pyrth y nef o	110	O'm pen i'm traed	64
Golchwyd Magdal.	329	Mae yn Ei aberth .	343	Os aeth Tri Pherson	344
Heddyw'r ffynnon	347	*Mi glywa'th dyner	304	Rho'ist in' Dy ord.	344
*Llais hyfryd rhâd	243	Minnau ddôf i'r ...	347	Y ffynnon loyw hon	159
Mae bedydd dwfr.	344	Mi wnaif fy nghart.	346	Y ffynnon loyw hyn	346
Mae fy meiau fel .	205	Nesewch chwi bell.	343	Y mae rhinwedd ...	347
Mae ffynnon ar y	154	Nid oes ffynnon ...	380	Yma rhêd yr afon.	379
*Mae ffynnon hyfry.	345	O ! arwain fy enaid	350	Yn y ffynnon hon	619

[Gweler hefyd *Am Grist, 7. Rhinwedd Achubol Ei Waed.*]

6. SWPER YR ARLGWYDD.

Ac ni fydd mo dra.	376	Dyma lle'r ydoedd	354	Nid oes, Trwy gyd.	362
Ac yna adgyfododd	372	Efe yw'r lawn fu .	381	Ni fedd angylion...	355
Ac yna gwnaed ...	360	Fe ddaeth i wella'r	371	Ni thraethir maint	359
Ac yn nyfnder ...	376	Fel b'o i'r dorf ...	387	*N ol edrych ar ol	369
Af trwy Fy nhemt.	361	Felly cawn gan ...	387	O ! anfeidrol berff.	376
Agorwyd teml yr	353	Fe ro'w'd arnobwys	376	O ! enwardderchoc.	371
Ai am fy meiau i...	374	Fy enaid, gwel y	381	Oes, oes, Mae rhin	363
Ai Ef fu'n maddeu	356	Fy enaid trist, wrth	381	O fy enaid ! c'od dy	377
Ai Iesu mawr ...	356	Fy enaid, ymorph.	389	O ! iachawd. gadarn	373
Ai'm hanwyl Briod	356	Fy ngweddi, O ! ...	394	O ! na allwn innau	367
Am angeu'r groes .	367	Fy haeddiant mawr	355	O ! na b'ai cystudd.	386
Am iddo yno ...	360	Fy Iesu, r wy'n gwel.	394	O ! na byddai oriau	387
Anfeidrol, fyth ...	366	Gad imi gael hedd.	388	O ! na chawn bell.	358
Anianol synwrau	394	Gobaith f'enaid yw	380	O ! na chawn ddiff.	385
*Arnat Iesu, boed .	385	Golch fi Oddiwrth	363	O ! pwy Ymguddi.	362
Bechadur gwel E'n	371	Gorchfygodd uffern	374	O ! rās didrai, dider.	373
Bendithion ar fen.	369	Grās, grās Yn gen.	364	*Os daw y gyfraith	355
*Boed côf am y ...	388	Gwaed 'sgrifenodd	386	O ! 'sgrifena'n egl.	386
Boed imi'n hyfr. ...	388	Gwel ar y croesbren	372	O ! tyn Y gorchudd	363
Bu'n angeu i'n ...	374	Gwelwch ynnwylaw	354	O ! tyred f'Anwy.	388
Bydd melus gofio...	381	Gwell ganddo na...	368	*Pa le Y gwnaif fy	363
Calfaria fryn mae .	358	Gwych sain Fydd .	364	Pan grymodd Iesu	374
*Côf am y Cyfiawn	370	I wyth daeth o Ed.	372	P'u buasai fil o ...	367
*Côf am y gwawd .	370	I'r lân, Os bydd in'	364	Pe unwaith y dar.	365
*Côf am y llu o filw.	370	Mae heddyw felus	375	Poen a llawenydd .	354
*Côf am y wyneb...	370	Maehynod rinwedd	359	Prif destyn holl ...	359
Crist ydw'r Arch.	353	Mae mnyd o edry.	389	Priodoliaethau'r nef.	353
Cyfiawnder amdd.	368	Mae'r Archoffeiriad	353	P'un mwy wnaif ai	368
Cyfiawnder Duwsy	353	Mae'r fath feddyl.	369	Pwyddyry im'falm	365
Cyfiawnder marwol	570	Mae'r ffynnon yn .	373	Rhifedi meiausydd	360
Cyflawnai'r gyfrai.	374	*Mae'r gwaed a rêd.	359	'R wy'n teimlo f'en.	384
Cyflawnwyd y gyf.	392	Mae rhyw hiraeth	285	Ti Dy Hunan yno'n	386
Cynnefin iawn â ...	372	Mae tân o fewn i .	367	Wel, dyma'r eiddil	360
Dacw'r nefoedd ...	378	Mae ynddo hefyd .	355	Wel, dyma'r unig .	360
Dacw'r unig fedd.	378	'Mhen oesoedd rif	359	Wele Sinai a Chalf.	382
Deg dryll ar hugain	371	Mi edrychaf ar i ...	380	*Wrth edrych Iesu	354
Deued pechaduria.	378	Mi glywa'i lêf pan	357	*Wrth gofio'i ridd.	391
Dioddefodd angeu	374	Mi welaf yn Ei fyw.	369	Y baich oedd anni.	366
Doed y cystuddied.	379	Mor anobeithiol ...	360	Y ddaear fud ro'i .	357
'D oes drai, Nac ei.	362	Myfi aberthaf i Dy	354	*Y gwr a fu gynt .	390
'D oes un peth en.	373	*N'ad fi ymddiried	354	Yma rhed yr afon	379
*Draw ar gopa bryn	383	Nid oes A ddeil fy	362	Y mnydydd mawr .	366
Dros f'enaid i bu'r	357	Nid oes A ylh fy .	358	Yno gwna Dy drig.	386
Dwy aden colomen	393	Nid oes ffynnon ...	380	Yr hoelion geirwon	365
Dy angeu a welais	394	Nid oes, Ni fu, ni	361	Y tanllyd gledd ...	353

7. HYMNAU CENHADOL.

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
*A allwn ni 'rhai...	416	Dyddiau hyfryd ...	432	Mi dybygaf clywaf	421
Ac mi ddisgwylia'r	407	Dyrchafa'r Iôn fryn	400	Minnau bellach or.	421
A doed brenhinoedd	417	*Efengyl yr Iôn ...	439	Minnau gredaf yn.	431
Aed, aed Y newydd	411	Eheda, efengyl, dros	436	Mwy, mwy Y w bu.	410
Aed efengyl fel y .	420	*Eheda, eheda, efen.	434	Mynegant am y ...	406
Aed efengyl grâs .	433	Ei glôd Sydd heb un	410	Na foed gan un ...	396
Aed effeithiol add.	425	Ein rhoddion mân.	406	Na lwfrhaed ein ...	418
Aed i'r dwyrain a'r	428	Er cymmaint yw'r	438	Ni 'welwn ben ein .	413
Aed mawl agwedd.	409	*Ewch, wyntoedd.	416	O Arglwydd ! cofia	419
Aed newyddion ...	425	Fe all yr Indiaid ...	402	O ! Arglw. Dduw	401
Aed sain efengyl ...	404	Fe bregethir Iesu...	431	*O ! Arglwydd galw	414
*Aed sain yr udgor.	409	Fe bwysa hoelion .	418	O ! Brynwr mawr y	717
*Aed swm efengyl .	409	Fe ddaw'r blynydd.	407	O ! ffynnon fawr ...	418
Aed swm yr iach. .	317	Fe gaiff Iesu fyrrd	426	*O Greenland oer .	416
Amen, Amen, boed	397	*Fe geir gweled Bab.	430	O ! heda efengyl ...	437
Arardaloedd maith	423	Fe'i câr y Negro ...	407	O ! llanwed iach. .	412
Ar ddiffwyth grin.	417	Fe lona'r gwyllt ...	406	O ! na ddôi dydd yr	397
Ar Galfari fryn ...	439	Fy Iesu, Brenin ...	407	O ! na foed ardal ...	395
*Ar y groes dyrch.	426	Goruwch yr holl ...	405	O'r nef fe ddaeth...	404
Boed Prydain Fa.	397	*Gwawria, gwawria	423	O ! tyr'd ar frys ...	396
Boed Iesu a'i ...	395	*Gwelir pobl. lawer	430	Pan clywo'r Indiaid	395
Bydd pêr Hosanna	399	*Gwelir teyrnas Iesu	430	Pob cenedl a phob.	405
Calcaria fryn, dyr.	400	Gwna'r gwylltiaid .	434	Pur ganiadau i Fr.	424
Caned a welodd wa.	418	Hêd fel mellten ...	423	Pwy yw y rhai hyn	437
Cenhadon hedd gâ.	406	Helaetha derfynau	436	Rhaid i'r Iesu'n he.	433
Cydfyn'd o hyd dân	396	Hên anghrist sydd	438	Rho'ed pob creadur	398
*Chwydded yranth.	316	Holl deyrnasoedd .	427	Taened gweinidog .	424
Chwyth udgorn ...	399	Iesu, estyn Dy dey.	427	*Teyrnasa Iesu ma.	440
*Daw caethion duo.	415	Impier hwynt i'w .	422	T'wyned haul ar ...	420
Daw miloedd ar ...	435	Llef radlawn yw, a	404	Tyn fy enaid o'i ...	421
*Daw miloedd o rai	415	Llewyrched pur ol.	408	Tyred Iesu i'r ard.	428
De'wch, addewidi.	395	Lle y teyrnaso, ben.	398	Un llais, un swm ...	396
De'wch i'r frwydr .	429	Llifed frwd y dyfr.	425	Wel, deuwech tua'r	717
Dirgelion y nefoedd	434	Llwydd, llwydd i .	399	Wel, dyma'r pryd .	417
Doed, deau, gogledd	468	Mae clywed newy.	407	*Wele'r dydd yn gw.	430
Doed gog., de, a dw.	263	Mae efengyl grâs...	326	Wel, f'enaid, cerdd	402
Doed Iuddewon ...	422	Mae, mae Rhyw ...	410	Y geiriau oll i gyd	717
Doed Paganiaid yn	428	Mae'n meddalhau .	404	Y mae heddyw nef.	433
Doed preswylwyr .	424	Mae'r bryn yn uch.	402	Y mae'r dyddiau'n	431
Doed y pedwar gw.	422	Mae'r dydd yn nes.	438	Ymdaened sôn o ...	399
Doed yr India fawr	424	Mae'r efengyl wên	429	Y Meichiau a wêl .	439
Doed yr Indiaid ...	423	*Mae'r faner fawr	418	Yn mynydd yr Ar.	437
*Dros y brynau ty.	423	Mae Salem heb ei .	413	Yna clywir yn y ...	430
Duw dywed yr Dy.	419	*Marchog Iesu yn	421	Yn awr, Addfwyn .	410
Duw os wyt am ddi.	403	Marw wnaeth y gr.	426	Y nosweithiau hir.	432
Duw teyrnasa ar y	424	Mawr, mawr Yw...	411	Yr holl frenhiniae.	435
Duw, tyr'd a'th sai.	396	Mewn anialwch'r .	421	Yr Iesu a deyrnasa	398

EGLWYS DDUW A'I GYSSEGR.

Ac yna'r âf at allor	451	Arglwydd gollwng	484	Caersalem lân, ein	460
Ac yno bwm yn ...	342	Arglwydd y bydoe.	478	Câned nef y nef ...	480
Aderyn tō a gafodd	455	Ar yr alwad deffry	480	Can's hoff iawn gan	459
Aed mawl a gweddi	409	Braint, braint Yw	472	Clywch deffrowch .	480
Ant rhagddynt ba.	455	Brawd yw Efe i'r .	441	Cofia Arglwydd Dy	482
A phe ddi'r môr. ...	14	Bydd dda wrth Sei.	567	Dân Dy fendith ...	486
A raid i minnau ...	474	*Cael treulio sanct.	478	Dôf finnau tua 'th.	446

RHIF.		RHIF.		RHIF.
Duw ! attal Dirwy. 443	Llawenydd yr holl 467	O fewn Dy babel . 453		
Duw sy iddi'n bla. 445	Mae eglwys Dduw 467	O fewn dy gaerau . 460		
Dy babel Di mor . 455	Mae eglwys Dduw 441	O ! gyr Dy oleu ... 451		
Dy etholedig, ded. 454	Mae f'enaid i fy ... 455	*O Iesu mawr rho . 444		
Dyn glân ei law ... 448	*Mae'r Brenin yn y 477	O ! pwy yw hon ... 445		
Dyrchêfwrch chwi . 463	Mae'r rhaid i'r an. 473	O'r dyfnder du i'r . 445		
Dywêd imi pa ddyd 447	Mae'r pomgranad. 476	Os rhaid goddef ar 486		
Dywedir hyn am... 456	Mae Seion wân yn 442	O'th nawdd y daw 675		
Ewch, ewch, oddi . 452	Mawr iawn Ei enw 452	*P'am y caiff bwyst. 483		
Fe gaiff hwn gan... 448	Mi bellach g'oda'i . 476	Pan adeilâder Seion 459		
Fel boreu wawr ... 445	Mi lyna'n dawel ... 444	Pan dd'wedent—"I 460		
*Fe welir Seion fel 471	Minnau bellach orf. 421	*Plant ydym eto ... 469		
Gorthrymder geir o 469	Na ddigalonwn er 469	Pob grâs sydd yn . 444		
*Gosod babel yn... 483	Ni gawn yn fuan . 469	Pwy yw yr hwn a . 448		
*Gwel'd tyrfa yn... 342	Ni redwn yn wrol . 489	Rhyfeddu'r wyf, a. 443		
Gwell yw na mil ... 455	Ni welirun yn llesg 477	Tyr'd casgla'th ... 466		
Gwyn fyd y dinas. 467	O ! am dynu o'r ... 482	*Ûn arch a erchais 449		
Gwyn fyd yr hwn . 455	O ! Arglwydd cyf.. 462	Wel, yf Dy win a'th 466		
Hoff gan aderyn tô 478	Obliged Duw, o ... 462	Ymgyrmaf tua'th . 464		
Hon fyth fydd Fy 462	O ! dowch holl weis. 463	Yr Arglwydd â'i... 463		
Hon yw Dy ardd . 466	O ! ddigyffelyb flâs. 476	Yr hwn a rodia'n . 447		
Hyn fydd pan gasg. 459	O ! ddinas Duw ... 456	Y sawl a ddelo ... 340		

PROFIADAU A RHAGORFREINTIAU POBL DDUW.

I. EDIFEIRWCH A MADDEUANT.

Aberthau Duw i ... 567	Mae yn maddeu b. 201	Ond boed maddeu. 571
Ac er mwyn yr ... 602	Mae rhinwedd yn . 154	Os pell yw'r dwyr. 535
Ac os bydd i Ti ... 497	Mellt, taranau, m. 601	O'th flaen, O Dduw ! 565
Ac yn nyfnder ... 376	Mi brofais Dduw .. 156	O ! Ysbryd pur nef. 559
Af ato fel yr wyf ... 151	Mi ddeuaf felly at . 543	*Pa Dduw yn mhlith 36
Anturiaf ato yn ... 197	Mi glywais gynt ... 565	Pan b'o euogrwydd 667
Arglwydd, ffoed ... 645	Miloedd o feddylia. 644	Pe cawn y byd i ... 502
Arglwydd, rhaid i . 605	Minnau g'odaf tuag 731	Pechadur aflan yw 197
Attolwg, Arglwydd 563	Mi ro'f fy meiau o'r 571	Pechadur wyf, mi . 565
Creigiau tanllyd ... 282	Mi ro'f fy nwylaw. 562	Pechadur wyf, O ... 564
Cudd fy meiau rhag 620	Mwynhâd o'i râs ... 512	Pwy ddyry i'm fal. 365
Doed y cystuddied. 379	Myn'd a wnaf dân 651	Rhogdywybod wedi 620
'D oes ond grâs yn 617	Na alw mo'nof ger 543	Rho i mi heddwch 600
Duw, pwy a sai'n... 536	Na thro Dy wyneb 543	'R wy'n ceisio ymdr. 70
D'wêd i mi a wyt . 605	Newydd mawr a ... 791	'R wy'n gorwedd .. 571
Dy gamweddu a . 218	Nid all y moroedd . 197	Saith o weithiau ... 601
*Dyma Geidwad i'r. 213	Nid oes ddofa fy ... 200	Ti faddeuauist fil o. I 200
Dyma'r tlawd a'r ... 644	Nid wyf deilwng ... 731	Ti faddeuauist filo. B 603
Dyma'r truan a'r... 731	Nid wy'n haeddu... 599	Trugaredd dôd i mi 566
Er mwyn Dy enw . 676	Nid yw 'ngweddi .. 602	Trugaredd, f' Arglw. 543
*Fel, fel yr wyf ... 97	Niedrychaf ar ddim 561	Ty fy Nhaf sy'n ... 731
Fe gâna'r Negro du 154	Ni thâl im' gyfadde 788	Wel, dyma'r dyn... 862
Fe wnaeth pechod 601	O ! brysia, Arglwy. 679	Wel, dyma'r eiddil 360
Ffordd nid oes o ... 618	O ! fy Iesu, 'Mhrio. 746	*Wel, dyma'r Un sy' 141
Golch f'euogrwydd 644	O ! gwna imi brofi 764	Wel, pwysaf arnat 561
Gwasgara'r tew ... 564	O ! gwrando weddi 571	Wrth Dy ors. 'r wyf 617
Gwyn fyd y rhai ... 542	O haeddiant annh. 559	Wrth orphwys ar . 177
*Hosanna, Haleluw. 135	O ! iachawd. fawr 160	Yn y boreu 'r wyf. 751
Llef ddrylliedig ... 617	O'i ystlys bur yn e. 100	Yno'r âfi 'mofyn... 348
Maddeu fel y cyf. . 639	O ! maddeu 'mai a 119	Yr Hwn sy'n madd. 535
Mae gwaed Eitgroes 717	O ! maddeu'r holl . 13	Yr Iesu'n ddi-lai ... 255
Mae nghydwylbod . 644	O ! na roddid calon 613	Yr wyf yn gorwedd 543

2. FFYDD.

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
Ac er na welaf ond	512	Nef yw i'm henaid	512	Saif ffydd trwy ...	692
Agorodd gweddi ...	695	Nef yw meddiant .	881	Symmuda'm ffydd	507
Bydd di gysurus yr	677	O ! am gael ffydd .	838	Trwy ffydd eheda .	692
Cadarnhaw'd fy ...	594	O ! crêd, O crêd ...	559	Trwy ffydd ehedeg	507
Crêd ynddo Ef, fe'th	677	O Dduw, dôd imi	816	Trwy ffydd, fy ngo.	507
Duw rho i mi ffydd	562	Ond gwyro mae dy.	27	Trwy ffydd mae'n .	692
Ehed â'i golwg ar...	695	O nertha, fenaid...	505	Trwy ffydd 'r wy'n	507
Ffydd ydyw'm sier	507	O'r dyfnder esgyn .	692	*Y cysur i gyd ...	256
I'r lân, o'r dyfnder	692	Pan y collwyf wel'd	340	Ymadewr fy ofn.	594
Mae'n cau, mae'n .	695	Pe â'r mynyddoedd	692	Yn mlaen yr awn .	681
Mae fy enaid yn ...	633	Rhwng cymylau d.	633	Yn Peniel 'r wyt, fy	508
Na lwfrhaed ein ...	418	'R wy'n gweled bob	255	Yr Iesu sy'n fy ng.	304

3. AMHEUON AC OFNAU.

Ac oddi fewn mae.	673	Galaru'r wyf mewn	556	Ofni'r wyf na che's	584
A ddaw gwawr ar.	608	Galarus yw'm holl	708	O ! gwna i mi wylio	530
A minnau'n llwfr .	685	Gwlad ddieithr ...	753	O ! p'le mae'r man.	517
A minnau sydd am	570	Heddyw yw'r dydd	622	O ! tyred, Arglwy.	684
Annioddefol ydyw	585	Hir ddisgwyliais ...	608	Pa beth a wna'f fi...	530
Boed cyfiawnder...	585	Llaw euogrwydd .	758	'R wyf bron, 'r wyf	526
Bydda'i'n synu ar	763	Llaw'n ofid, llawn	583	'R wy'n ofni'm ner.	570
Cerdd yn mlaen ...	761	Mae ofnau yn fin .	685	'R wyf yn terfynu	570
'Doesdim at ostegu	245	Maith yw'r nôs a...	647	Ti Iesu, Frenin nef	154
Dyna'r pryd mae...	763	Mewn ofnau 'r wyf	154	Weithiau, bron yr .	758
Dyrys daith a mi...	583	Mi feddyliais yn ...	758	*Y gwana'f wyf, y.	661
Fe ddarfum nerth	538	Minnau weithiau'n	753	Y mae arnaf fil o...	584
Fe gwymp fy ofn.	682	N'ad fi foddloni ar	470	Ymaith ffol amh. .	227
F'enaid egwan paid	791	Nid oes ond fy ngh.	622	Yn chwilio, a man.	685
Fy meddyliau sydd	600	O ! cymmer Di fy .	682	Yr wyf bron a ...	763

4. HIRAETH AM WAREDIGAETH.

Anfon un pelydryn	746	Haul y Cyfiawnder	497	*O ! na welwn gopa'r	641
Arglwydd, tyred...	641	Heb euogrwydd du	755	O ! tyr'd i ben, dde.	665
Blinais ar afonydd	483	Iesu, dyro Dy gym.	693	O ! tyred, Awdwr	867
Blinais, blinai ar	651	Llais y durtur doed	624	O ! tywallt hwn i'm	684
Clâf wyf am deimlo	504	Llwech wyf fi o'r ...	631	Pa bryd câf deimlo	516
Dadrys, dadrys fy	628	Mae brodyr im' ar	539	Pa bryd y ffy cym.	515
Deuwch, yr awelon	584	Mae dyddiau'r ...	572	*Pa gynnwrf a pha	301
*Dianc wne's i maes	742	Mae fy mhechod yn	757	P'am Arglwydd ...	518
Digon, digon fyddai	755	Mi âf heibio i'r ...	604	P'am caiff hwnw .	754
Disgleiria foreu ...	572	Mi ro'wn fydoedd	733	Pwy a chwenychai	518
Disgyn Iesu o'th ...	619	Myfi gâf yno'n da.	518	Rho win ac olew ...	663
D'wêd pa bryd câf	597	Myfyrio am fyn'd .	529	'R wyf bron, 'r wyf	526
Dy fraich sydd gad.	673	N'ad i'r gwyntoe.	749	'R wyf fel y gwyli.	270
Dyma'r man dym.	629	Nid oes un gwrth.	502	'R wyf yn gweled .	761
Dyma'r dyddiau ...	734	Nid wy'n caru fy	630	'R wy'n blino, eisi.	526
Dysg y galon drist	623	O Arglwydd ! tyr'd	720	'R wy'n blino 'r fu.	572
Er amled, cryfed .	522	O ! edrych arnaf ...	685	'R wy'n gwel'd yr	704
Ffârwel deiau, ffâr.	742	Ofer iawn mae'r ...	595	Safed haul uwch ...	753
Gâd i'm henaid ...	641	O ! hollta'r môr ...	540	Tân fy maich yr	733
Gâd imi ado'r anial	270	O Iesu ! fy Eiriol.	504	Ti dd'wedaist fod	545
Grym fy nwydau .	749	O ! na chlywn yr .	733	Trwy darth, trwy .	518
Gwawrddydd, gw.	628	O ! na ddôi'r amser	633	Wrth Dy orsêdd 'r	627
Gwlad o d'w'llwch	597	O ! na ildia, f'enaid	603	Y mae lluoedd Ph.	638
Gwna imi wel'd ...	749	O ! na ro'i'r win. ...	624	Yn disgwyl 'r wyf	540
Gwrthgilio wne's...	504	O ! na welwn ddydd	755	Yr ochr draw i'r .	521

5. RHYDDID O'R CAETHIWED.

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
Anwylaf wrthrych	496	Gwyro yma, gwyro	734	O! gwawria foreu	579
'Bryd gwawria'r ...	708	Hyfryd foreu o ...	768	O! tòr fy llyffeth.	529
Dàdrys rwydau ...	623	Mae dyddiau gri. .	686	Pe cawn fy nhraed	495
Dàl fi'n dadarn h. .	762	Mae udgorn Jubili	323	*Plant caethion Ba.	475
Daw dydd I'r car.	133	Mi dybygaf clywaf	421	Pryd hyny mi âf .	579
Deng mil llawn o .	59	Minnau bellach or.	421	'R wy'n hiraethu	729
Disgwyliwn ronyn	475	Nid oes funyd fach	59	'R wy'n rhwym, 'r.	495
Disgwyl 'r wyf tr.	749	O! aros nes daw'r.	496	Tybygwn pe b'ai...	686
Dyma'r tlawd a gy.	203	O! aros yma ...	496	Tyn fy enaid o'i ...	421
Fy enaid i sydd ...	255	O! deued iachawd.	495	Wel, tyred, dded. .	844
*Fy Iesu yw fy Nuw	718	O! dirwynwch ...	347	Yr Iesu 'n ddi-lai .	255

6. HYDER A GOBAITH.

Af ar hyd fy ffordd	640	Mae fy enaid yn ...	633	Pe dôi cystudd yn	650
*A heibio'r dywell	712	Mae fy Mhriod ...	756	Pe dôi dae'r ac uff.	650
A thyna'r trysor ...	523	Mae gobaith f'enaid	151	Pob hiraeth, pob...	531
*Cân etifeddiion grâs	166	Mae lleiaf loes ...	495	Rhaid rhoddi ffâr..	719
Chwychiw i ffynhon.	531	Mae meddwl am y	513	Rho nerth i ddwyn	709
Cyfiawnder marwo.	570	Mae'r oriau maith.	712	Rhwng cymylau ...	633
Daw, fe ddaw y ...	749	Mae'r orsedd wên..	710	'R un nerth sydd...	700
Distewch, elynion.	710	Mi deithia'n ddify.	545	'R wyf am gael profi	513
Doed Dy heddwch	627	Mi dybygwn gwela	638	'R wyf yn teimlo ..	740
'D oes arall fân i ...	523	Mi dde's yma i'r ...	756	Sefwch bellach, fy	756
Dôf, mi ddôf trwy'r	631	Mi ddisgwyliaf, do.	622	Ti'm tynaist i o ...	538
Draed lluddedig ...	754	Mi ddisgwyliaf yn.	617	Uwch y bryniau ...	756
Draw mi wela'r nôs	728	Mi ddringa i'r lân .	539	Wel, arno b'o'm gol.	251
Dywedwyd gânwa.	693	Minnau ar y mur..	638	Wel, bellach, tyr'd	710
'D yw oesoedd byd	513	Minnau bellach a..	223	Wel, dacw'r ffordd	166
'D yw profedigaeth	712	Ni attal dim o'r môr	712	Wel, deuwn yn y...	166
Er gofid a blinder.	654	Ni awn fel hyn yn	851	Wel, f'enaid, bell. ...	495
Er llwfrhau, mi ...	495	Nid all dim o'r stor.	640	Wel, f'enaid, dosyn	700
Fe ddarfu'r ofn ...	477	Nid oes ond fy ngh.	622	Y mae yn y gair ...	622
Fe gaiff fy serch ...	531	O fewn Caersalem.	710	Ymfrostitaf ynddo	41
Fy enaid sychedig	654	O! gâd imi'n fuan	295	Yn mhlith plant ...	525
Fy nghoelbren syr.	525	O! gwasgerwch, de.	633	Yn Nuw ymddiried	864
Fy meiau fân a ...	719	Pe âi 'r ddaear, fa.	650	Yn nyfnder t'w'll.	41
Ffarwêl mi âf yn ...	539	Pe âi dynion, fawr	650	Yn uchel fry ar fry.	166
Gerubiaid de'wch .	477	Pe cawn greu i Ti	624	Yr Arglwydd unia.	676
Hyn yw'm nefoedd	622	Pechadur wyf f'Ar.	655	Y rhyfel o'n hochr.	655

7. GWERTH A GRYM YR ADDEWIDION.

Addewid gafwyd do	155	Dy hên addewid ...	564	Nid oes ond fy ...	622
Aed effeithiol add.	425	Dy nerthol air, Iôn	290	O! anfeidrol rym .	825
*A heibio'r dywell	712	Fy noddfa gadarn .	524	O! dâl fi, 'r wyf heb	713
Anghyfnewidiol ga.	108	Goleuni ac an. rym	291	O! gwasgerwch dew	633
Ar Dy air yn mhob	294	Mae addewidion ...	694	Rhyw drysorau heb	586
Ar Ei addewid Ef.	778	Mae addewid nef ..	599	'R wy'n disgwyl ...	545
Cofia Arglwydd Dy	482	Mae 'nghyfeillion .	824	Tro 'ngelynyon yn	58
Cryfach addewid ..	719	Mae'i addewidion .	122	Tyn fy enaid o'i ...	421
Dâl fy llygad, dâl	615	Mae mil o addewid.	292	Tyr'd, Arglwydd .	686
Da i mi fod yr add.	763	Mae'r anialwch w.	822	Y gair melusa 'rioed	40
*De'wch, addewidi.	395	Mi âf trwy fyddin.	765	Y mae yn y gair lef.	622
'D oes arall fân i ro'i	523	Mi bwysaf ar Ei air	778	Yn Dy gyfammod	540
*Dros y bryniau ty.	423	Mi orfoleddaf draw	291	Yn eithaf grym y...	713

8. HIRAETH AM DDUW.

RHIF.		RHIF.		RHIF.		
	A dyro im' Dy ...	9	Mae'r funyd leiaf .	12	Pe cawn adenydd .	508
	Anfeidrol berffaith	528	Maith yw'r nôs a ..	757	Pe cawn gysuron o	499
	'Cheisiais Arglwydd	615	Mi dora'r c'lymau	514	Pererin wyf mewn	497
	D'air a wnaeth y...	55	Mi fyddaf lawen ia.	45	'Raid i Ti ddim ond	492
	*Dâl fy llygaid, dâl	615	Nac aed o'th gôf Dy	492	Rhaid im' gael gw.	494
	Darfu noddfa mewn	621	N'âd fi dafu golwg	727	Rhêd, fy enaid, i'w	595
	'D oes gyff'lybiaeth	56	Ni all ympryd trist	595	Rho'f ffarwêl i'r holl	56
	'D oes unrhyw bles.	514	Nid oes ond f'Argl.	528	Rho i mi arwydd...	640
	D'wêd a ellir nesu	54	Ni fyddai bywyd ..	527	Rho i mi yfed cari.	545
	Eisieu'th wel'd yr .	56	Nis dichon byd â'i	610	Rhy drwm yw'm...	499
	Fe gynnygiodd dyf.	56	O! am dreiddio i'r	53	'R wyf oll yn friw	517
	Fel disgwyl y gwyl.	499	O! Argl. gâd im'...	499	'R wy'n dlawd, 'r wy	527
	Fy enaid, at dy ...	45	O! cofia'th hedd ...	492	*'R wy'n edrych dro.	552
	Fy enaid i sychedig	450	O! dyrchafa'm hen.	726	Ti roddaist ywof ...	96
	Fy Nuw, fy Nuw .	492	O! ddedwyddwch	751	Tra yn Dy gwmni .	9
	Fy nymuniad, paid	55	Ofer imi wel'd y ...	593	Trôdd fy nghariad	552
	Ffaelw'r wyf fi â'th	54	O fewn i'r anial ...	12	Tydi, fy Nuw, Tydi	12
	Ffarwel, ffarwel oll	55	O! foreuddydd y...	726	Tydi, fy unig Argl.	515
	Gâd imi brofi'r ...	545	O! mor hyfryd yw'r	877	Tyn fy serchiadau	552
	Gorchudd ar Dy ...	727	O! na allwn roddi	45	Tyr'd, yr Hwn wyt	55
	Gwyn fyd 'gawn ...	508	O! na b'ai rhyw ...	726	Tyred, Arglwydd .	56
	Iach wyf pan fydd.	9	*O nefol addfwyn O.	168	Tyred, Arglwydd .	640
	Llawn a llawen, ia.	595	O! pa bryd câf ...	593	Yma'n griddfan ar	647
	Mae Duw yn llon'd	43	O! rhwyga'r cwm.	514	Yn nyfnder pob ...	12
	Mae fy nghalon am	596	O! tyred, Arglwy. .	710	Yr Arglwydd sydd	43
	Mae grâs yn rhyw	497	Pan 'drychwy' i'r .	514	Yr unwedd ag y ...	450

9. NESAU AT DDUW AC YMDDIRIED YNDDO.

Ac am Dy fod yn .	534	Ein nerth a'n nodd.	18	Nid digon gair, na	494
Aed fy enaid mwy	379	Er mor annheilwng	555	Nid oes Addeil fy .	362
Am Dduw a'i ...	29	Er mwyn Dy grôg	555	Nid oes genyf ddim	587
Anwadal hynod yw	44	Fe laesa'r storom ..	711	Nid wy'n ceisio ...	645
A phan b'o'n curo.	688	Gwêl y truan, gwêl	583	O! am dreiddio i'r	53
A phawb a'th edw.	16	Gwrando 'nghwyn	588	O! am gael treulio	814
*At un a wrendy...	555	Iesu tirion, edrych	614	O Arglwydd! d'wêd	505
At wedd Dy wyneb	549	*I fyny at fy Nuw	46	O Arglw. Dduw y.	455
'Beth yw'r achos ...	762	Mae Duw yn llon'd	43	O! dangos D'allu...	48
'B'le tro'f fy wyneb	539	Mae Ei-glustiau yn	49	O! dâl fi, 'r wyf heb	713
Bydd yma, nid fel.	494	Mae 'ngolwg a'm...	679	O! gyfiawnder pur	587
Can's ein Duw ni..	452	Mae odfaon yn ...	587	O! nertha f'enaid .	505
Cymmer Iesu, fi fel	632	Mae'r byd ac uffern	711	O! tyred, addfwyn	713
Chwilia f'enaid ...	762	Mae rhyw foroedd	588	Paham y tro'f yn...	44
Dân Dy aden ...	621	Mae tywell anial...	569	Panf'o'm cydnabod	555
Derfydd imi garu	588	Mewn anial, dyrys	569	Pan y cuddiech Di	588
Disgwyliaf o'r my.	23	Mewn trallod at ...	44	Rhyfeddu 'r wyf, O	506
Disgwyliais f'Arg.	536	Mi âf trwy'r Iordd.	729	'R wyf yma'n wael	46
'D oedd neb ddalia.	506	Mi bwysaf atat eto	538	'Sawl ymddiriedant	461
Duw bydd yn gym.	522	Mi ddiffygiais dei.	632	Ti, Arglwydd, yw.	48
Dy allu yw fy nerth	549	Mi ro'f fymddiried	553	Ti'r Meddyg pena	714
Dyma'r fân, a thy.	587	Mi welaf oleu'r haul	779	Ti wênaist arnaf yn	494
Dyma ryfyg yn ei	762	Mi ymddiriedais ...	21	Trig gyda mi, fy ...	494
Dy râs, Dy nawdd	19	'Mofyn am orphw.	583	Tydi, fy Nuw Ei ...	48
Dysgwyddau Di...	505	Na b'o gwrthwyn.	688	Tydi yw Duw fy n.	451
Edrych arnaf mewn	614	'N awr 'r wy'n gw.	762	Wel, eto cymmorth	506

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
Wel, fflowch ar ffrw.	528	Y mae yr Argl. gyd.	18	Yn fynych, fynych	506
Wrth fy ystlys bydd	727	Yn brysio at ei ...	494	Yn nyfnder prof.	549
Wrth y beddrod ...	588	Ynddo'n unig'r wy'	49	Yn Peniel 'r wyt...	508
Wrth yr orsedd n'âd	587	Yn eithaf grym y .	713	Yn wyneb uffern ...	46

10. SANCTEIDDHAD.

Addurna'm henaid	747	Golchi'm henaid yn	602	*Os disgyni addfwy.	282
Af at yr orsedd fel	554	Golchi'r ddu gyd. .	205	O! Ysbryd Sanct.	273
Ag isop golch fi'n	566	Gwasgara weddill .	105	*Plana'r egwyddor.	281
A golch fi yn llwyr	566	Heddyw'r wyf yn .	200	Rhyfeddu wnaf â...	611
A gwna bob medd.	546	Llewyrchai'n c'lon.	265	'R wyt ti'n drech...	59
Arogl'i'n beraidd ...	611	Mae angeu'r groes .	575	Ti faddeuaist fil ...	603
Attolwg, Arglwydd	563	Mae fy meiau fel...	205	Tyred, Ysbryd Sa.	275
Cân' mil o weithiau	664	Mi welaf lu anf. ...	554	Tyr'd, Ysbryd Glân	265
Duw, crêa galon b.	567	Northoedd y trag.	282	Wedi'm golchi oddi	821
Dy Ysbryd Sanct.	260	*O! cymmer fy ser.	546	Wel, finnau'r eidd.	554
Er maint fy llygr. .	554	O Iesu gwiw! golch	493	Wrth daro'r graig .	64
Ffrydiau tawel byw	197	*O! sancteiddia f'e.	281	Y mae hiraeth yn .	761

11. DIOGELWCH.

Ac arnaf y geilw ...	63	Dy droed i lithro...	23	Nid ofnaf ing, na .	494
Ac yna gwnaed ...	360	Dyma'r màn na ...	186	Nid ofni rhag dych.	62
A Duw sydd yno...	14	Dyro afael ar y ...	607	O! arwain fi i'th...	670
Angylion y nefoedd	63	Eigyfiawnder dwyf.	228	O! gâd i'm ffoi i'r .	667
A phe dôi'r moroe.	14	Er beiau mawrion .	693	O herwydd it' wne.	63
Arglwydd Iesu, ar.	612	Er fod picellau ...	109	Pa ddrwg wna'r ...	542
Ar dy law ddeheu	23	Erioed, Mae'n dâl.	361	Pan b'o creigiau ...	612
Câf floeddio conc. .	693	Er lithro i'r llaid .	2	Pe rhodiwn 'd ofn.	675
Cwmp mil wrth...	62	Fe goledd f'enaid .	675	Rhagluniaeth fawr	693
Cyfammot Duw a'i	693	Fy ngobaith innau	21	Wel, dyma'r lloch.	667
Dân Eigysgodbydd.	228	Gwaredu'r saint ...	560	Yn anwyl cadw fi .	533
Dinas noddfa gaed	642	Gwelaf graig a'm ..	211	Yn mynwes glyd...	537
Do mi ddringais ...	183	Iesu, Ti wyt ffyn. .	186	Yr Arglw. uniawn	676
Dring, fy enaid, i'th	186	I'r sawl a gadwo ...	676	Yr Arglwydd yw...	675
Duw, bydd yn graig	21	Mi orphwysa f'en.	183	Yr Arglw. yw fy...	449
Duw yw fy nerth...	14	Mi welaf fyrdd dân	700	Yr Iôn a'th geidw .	23
Duwioldeb yn ei gr.	479	Nac esgeulusa fi ...	21	Yr ûnwedd a Cha.	461
Dwg fi i dalgraig...	453	Nid llygad wêl, na	537	Y saint un niwed .	27

12. MWYNHAD O DDUW—CARIAD A GORFOLEDD.

Ac mae pob peth	550	Chwi angylion ...	631	Dyna'r pryd'r wy'n	295
Ac yno, f'enaid ba.	529	Dacw'r Brenin yn	483	Edrych arnaf mewn	639
Aed goleu'r dydd .	572	Dacw'r màn dym. .	625	Ennynaist ynof dâ.	165
Aed heibio 'm dy. .	12	Dechreu'r wyf yn .	730	Er bod yn hir mew.	537
Anghenus wyf, be.	520	Dedwydd wyf, mi	648	Fe ennynwyd ynof	631
A mi mewn myfyr.	533	Doed y diluw i dey.	637	Fe flinodd f'enaid	544
Anfeidroldeb mai.	635	'D oes bleser dâl tu	520	Fe'm gânwyd i ...	551
Anweledig! 'r wy .	590	'D oes doniau dân y	516	F'enaid gwâg oedd	60
A phan y syrthio .	118	'D oes drai, Nac eis.	362	Fy enaid dân wae	657
A phe b'ai'n gor. ...	689	'D oes genyf mwy .	548	Fy natur egwan ...	783
A thân Dy aden ..	118	'D oes genyf ond .	118	Fy noddfa gadarn	40
'Beth yw'r telynau	40	'D oes gyflwr dân .	552	Fy Nuw, fy Nuw, i	531
Bydd Dy degwch .	592	D'wêd Dy fod yn .	188	Fy nymuniadau ...	544
Câf yfed yma gar. .	114	D'wêd pa bryd câf	597	F'farwêl, chwi haul	569
Colled pob blodeu.	637	Dymuniadau pell .	60	F'flam o dân o ganol	60
'Chlywodd clust, ni	590	Dymunwn yma ...	114	Glynu wrthyt mae	591

RHIF.		RHIF.		RHIF.
649	Gwedd Dy wyneb.	503	Nis gallaf dd'wedy.	551
745	Gwne's y dewis gor.	57	Nis gall dychryn .	295
57	Gyrwch fi i eithaf	188	Nis gall holl hyfr. .	572
591	Llawen ydwyf fod	576	Ni thâl pleserau'r .	572
625	Lle cawn wel'd yr	611	O! am yfed yma ...	616
553	Mae ardderchowg .	519	O bob trysorau dân	592
165	Mae caru 'Mhrynwr	118	O! cau fy llygaid .	60
689	Mae Ef Ei Hun yn	648	O Galfaria mae fy .	643
596	Mae fy ngha. yn 'sg.	519	O gariad uchaf fu .	446
596	Mae fy nghalon am	643	O! na ddeuai ...	604
606	Mae fy hwyliau ...	551	O! p'am nas câf fi .	636
657	Mae 'nghalon yn ...	747	O! rhwyga'r tew ...	573
573	Mae haul a sêr y .	77	Os câf fi'th garu ...	193
551	Mae 'nymuniadau .	96	O! tyred, Argl., tyr'd	10
550	Mae pob dymuniad	573	O! uchder heb ei ...	516
573	Mae'r ddaear a'i ...	730	P'am'r wy'n 'mofyn	636
523	Mae'th drugaredd.	553	Pan byddo f'Arglw.	590
883	Mae y cariad sy'n	529	Pan 'collo gwellt y	114
544	Mae yn Ei heddw.	503	*Pan ddysgwylf 'na.	527
118	Melusach nag yw'r	8	Pan welych fi yn ...	548
703	Mi ge's arwyddion	857	Parhau Mae cariad	574
642	Minnau, bellach, or.	650	Pe âi dynion, fawr	573
544	Mi ymddigrifwn yn	650	Pe âi 'r ddaear fawr	569
636	'N awr 'r wy'n dar.	596	Pe b'ai 'r holl gystu.	40
60	Nid oedd dim o ...	637	Pe diffoddai'r heul.	636
592	Nid oedd ond Dy	616	Pell uwch geiriau ..	637
57	Nid oes eisieu un .	60	P'le'r ennynodd fy .	561
580	Nid oes, fy Arglw.	611	Rhyfeddu wnaif a	592
635	Nid oes terfyn ar .	40	Rhyw weithiau fil .	625
57	Nid oes unman imi	77	'R wyf wedi blino .	574
611	Nid oes wrthrych	591	'R wyf yn dyfod at	516
574	Nid y llawenydd .	503	'R wyf yn Dy garu	580
544	Nid yw trysorau ...	635	'R wyf yn edrych ar	520
				520

BYWYD CREFYDDOL.

1. GWEDDI.

117	Anturiaf at Ei or. .	568	Gwell na phleserau	536
71	Anturia 'nghalon ..	227	Iesu Dyrchafedig	451
17	Bendigaid fyddo'r .	110	*Mae'r orsedd fawr	533
28	Clyw, f'enaid tlawd	21	Ni ymddiriedais ...	540
453	*Erglyw, O Dduw	543	Ma thro Dy wyneb	110
446	Fy ngweddi Arglw.	116	*Ni fethodd gweddi	464
704	Fy ngweddi dôs i'r	679	O! bryisia, Arglwy.	446
663	Gweddio'r wyf, och.	84	O flaen y drugaredd.	543
				543

2. YMOSTYNGIAD I EWYLLYS DUW.

783	Boddlaw'n ddigon ..	9	*Gâd imi wel'd mai	782
782	Bûm yn wyneb pob	30	Gan hyny ymdawe.	291
49	Deued dyddiau o ...	782	Gwelais 'chydig o'r	59
782	Dyfais fawr trag. ..	50	Hwyl fy enaid sy ..	782
291	Fê barodd imi ...	790	Nid oes drwg cael .	50
30	Ffordd Duw sydd	679	O Arglwydd! gosod	783
				782
				291
				59
				782
				50
				783

3. GWIR GREFYDD A'I HYFRYDWCH.

RHIF.	RHIF.	RHIF.
Arglwydd ! dâl ni 748	Fel pren planedig . 674	Ond ei holl serch... 674
Arglwydd ! gâd im' 748	Fy enaid i sydd ... 255	Pan caffwyf wel'd y 509
A dyma'r cyntaf .. 699	Ffarwèl bleserau'r . 705	*Pe meddwn aur ... 568
Bendigaid fyddo'r . 699	Ffarwèl bob peth .. 645	Pob pleser is y rhôd 568
Blodeuant, tyfant . 465	Gwell na phlesera . 568	Pwy na fwytâi y ... 466
Bydd di gysurus yn 677	Gwna fi fel pren ... 658	Rho brawf o'r gwîn 685
Ce's brofi dwyfol... 699	Gwyn fyd y rhai... 542	'R oedd pob gwag. 699
Crêd ynddo Ef, fe'th 677	Mae Dy lwybrau .. 742	'R wyf finnau yn... 694
Dâl fi i fyny, add. . 736	Mae holl deganau'r 683	'Sawl Dy gaffo gaiff 202
Dangoswyd im' pr. 699	Mae'm golwg acw . 468	Tyr'd, rho gerydd . 50
Difyru wnaf fy oes 689	Mae'n denu'm ser. 683	Y baich sydd arnaf 682
Digonir f'enaid fel 534	Mae'n traed yn awr 681	Y bywyd 'r wyf yn 662
'D oes dim difyrw. 468	Mae prawf o'th ... 682	Y cysur i gyd ... 256
Duwioldeb yn ei .. 479	*Mae'r Oen fu ar... 582	Y mae aroglau pur 683
Dychwel i'm gysur. 750	Mi ddo'f at Ei fwr. 743	Y manna pur ar ... 701
Dy lwybrau Di y'nt 681	Mi gâf yno yfed ... 743	Ymlêd eu gwraidd 465
Dyma'r llwybr a ... 742	Mi yfaf ddwr y ... 468	Yn awr mae'r adar 705
Dymunwn ado'n ... 568	N'âd fi, Iesu, fyn'd 750	Yr Arglwydd edw. 677
Edrychaf ar y gwyn. 689	Na gwobr, narhodd 447	Y rhai o dân Dy ... 465
Efe a'u ceidwhwynt 677	Nid yw'r blinderau 689	Y rhai sy'n cadw... 542
Fe dorwyd rhyngof 683	Ni phery'r byd a'i . 689	Yr hwn a rodia ... 447
Fe gerdd fy nhraed 682	Ni thro'f fy wyneb 683	Yr hwn sydd isel... 447
Fel b'o'm dyddiau 602	O ! fanna pur o ... 682	*Y sawl ni rodia ... 674
Fel byddwyf byw . 658	O ! mor hoff yw ... 748	Ystyria hefyd y ... 677

4. DIOLCHGARWCH AC YMGYSSEGRYD.

Aberthau Duw i ... 567	Meddiannodd Ef . 547	O ! distewch gyn... 752
A dôd fy nghalon . 500	Melus odiaeth yw . 182	O Iesu ! cymmer fi 123
Addunedau fy ... 586	Mi âf yn mlaen yn 124	O ! na allwn garu'r 180
A gâd im' brofi ... 112	Mi haeddais fod yn 541	*O ! na allwn rodio 113
A gwna bob medd. 546	Mi rôf ffarwèl i bob 117	O ! na allwn, tra ... 646
A gwna i'm cariad 500	Mi wn, pe cawn ... 537	O ! na chawn i olw. 182
A phleserau o bob . 752	*Myf aberthaf i D. 354	Os agori im' Dy ... 757
Câf ddyfod i'r ... 541	N'âd fod genyf ond 752	Os dangosi'n eglur 757
Duw agor Di 'r min 567	Na foed fy mywyd 112	Os gwaredi fi o'm 586
*Fel, fel yr wyf, m. 97	Neb is nef ond Ti . 744	Paham fy Arglwy. 669
Gwna fod D' ogon. 263	Ni welaf wrthrych 117	Rho fy nwydau fel 620
Iesu gollodd ddwy. 232	Ni wnaed yr enaid 546	Rhyfedd na buaswn 652
I'r Tad, i'r Mab, a'r 541	O ! am gael treulio 814	Rhyfedd yw i Dd. 652
Mae arnaf eisieu sêl 706	O ! cymmer fy ser. 546	Ti gai 'mywyd, Ti 744
Mae fy ngha. am .. 747	O ! darfydded imi. 615	Trwy râs 'r wyf Ar. 541
Marwolaeth fy Ng. 688	O ! deffro'n foreu .. 114	Wel, dyma'r gwrth. 165

5. CYNHALIAETH A CHYNNYDD MEWN GRÂS.

Ac er lleied yw ... 645	Duw, cadw f'enaid 680	Gelynion lawer mil 721
Ac na b'o.grâs ... 665	Duw dysg i mi Dy 449	Gosodaist Ti fy mw. 675
Af trwy Fy nhemt. 361	Dy gymmorth Ar. 722	Gostega'r storom ... 714
Anian nef a dyr ... 760	Dyma'n gwbl fy ... 630	Grâs fel moroedd... 737
Clywaf lais gan bob 193	Dyna p'am 'r wyf . 760	Gwasgara y cymyl. 511
Cyflawnir gair fy .. 702	Rioed, Mae'n dâl y 361	Gwna fi'n gyfoeth. 10
*Dâl fi, fy Nuw, dâl 10	Er uchod yw y bryn. 524	Gwnes addunedau 721
Dân gysgod gwych 721	Fel b'o'm dyddiau. 602	Gwyn fyd y rhai ... 542
Disgwylia wrth yr 449	Fel byddo pob rhy. 498	Mae Dy gariad uw. 589
Doed pob awelon . 498	Fel na b'wy'n ... 680	Mae fy nghwymp . 751
Dring i fyny i'r ... 589	Fy enaid, dianc tua 690	Mae llais yn galw . 124

RHIF.		RHIF.		RHIF.		
	Mae 'mrodyr uwch	704	O ! rhwyma fi wrth	694	Tydi fo'm cymmo.	694
	Mewn cyfyngderau	668	Os rhaid i'm beuny.	668	Y cyfiawn a flod. .	458
	Mi âf yn mlaen yn	124	O ! tyr'd i'th ardd .	498	Y ddwyfol nefol ...	153
	*Mi lyna'n dawel .	444	O ! tyred y gogledd	498	Y mae gwres y dy.	626
	Nid oes, Trwy gyd.	362	Pâr imi weled hedd	566	Y mae syched ar ...	626
	Ni phery'r byd a'i.	689	Pob grâs sydd yn .	444	Yn rhâd 'r wy'n ca.	491
	O Arglwydd ! gos.	679	Rhaid cael llygaid.	737	Yr Arglwydd ar fy	722
	O Arglwydd ! sâf .	714	'R wy'n ofni grym	702	Y rhai a blunwyd .	458
	*O ! Iesu mawr rho	444	Ti 'sgrifenaist gynt	600	Yr Iesu sy'n cryf. .	304
	O ! pwy Ymgudd. .	362	Tori wne's fy addu.	737	Yr Iesu sy'n fy ...	304

6. TAITH YR ANIALWCH.

Agor y ffynhonau .	759	Hyd yma'm del. ...	7	O'r graig y mae'n .	672
Anialwch mawr ...	664	Iesu ! cymmer fi y.	649	Os dôf fi trwy'r an.	696
Ar Dy allu 'r wy'n	741	Iorddonen dry yn .	707	Os rhaid yfed dyfr.	724
Arglwydd, arwain	759	Lleoedd dyfnion ...	736	O ! tyred, addfwyn	713
Aros ronyn, barw.	764	Llwybr cwbl groes	747	Paid a'm gado yn	202
Arwain ni trwy'r...	767	Mae Dy gariad uw.	589	Palmentir llwybr .	707
Canfyddi finnau yn	661	Mae'r anialwch we.	822	Pererin wyf mewn	497
Ce's ddwr o'r graig	697	Mae'r manna wedi	703	Rho Dy heddwech .	649
Colofn dân rho'r nôs	759	Manna nefol sy ...	741	Rho'r delyn eurai.	851
Cul yw'r llwybr imi	725	Mewn rhyw anial.	673	Rhwng Pihahiroth	764
Cyfarwydda'm he.	725	Mi deithiais ran o'r	671	Rhyw anial erchyll	670
'D oes yma ond trai	723	Mi ddiffygiais dei.	632	'R wy'n ymdrybae.	84
Dring i fyny i'r ba.	589	Mi ddringais greig.	7	Ti'm dygaist, trwy	522
Duw sy iddi'n bla.	445	Mi wyraf weithiau	687	Tyr'd i fyny o'r an.	745
'D wyf ond pererin	667	*N'âd fi ar aswy nac	688	Tyred, Arglwydd	739
Dy rasol nerth ...	659	Ni all Amalec na...	745	Tyred, f'enaïd, ar i	736
Dysg fi gerdded ...	725	Nid oeddwn gynt .	659	Tyred, Iesu, i'r an.	741
Fel boreu wawr fe.	445	O ! anialwch maith	725	Wele'r llwybr he.	232
*Goleuni'r nef f'o'n	470	O ! gwna imi brofi	764	Y mae dyf. Marah	764
Heb gyfeiliorni ar .	680	Oleuni mwyn, trwy	659	Yn wyneb gorthry.	723

7. MORDAITH A MILWRIAETH.

Ac er gwaethaf ...	735	Ei air sy'n nerthol	698	O ! crêd, O ! crêd	559
Ac ni fyddai'n hir.	735	Er cael fy nhaflu .	691	*Os gwelir fi, bech.	696
Ac os oes stormydd	691	Gelynion sydd o ...	83	Os tönau gawn a .	79
Am hyn rhôf arno	698	I mewn i'r porth .	691	Os tua'r ochr dde .	720
A phan b'o'u hym.	691	Mae gelynion imi	754	Rhag gelynion gw.	767
*Ar fôr tymhestlog	691	Mae meiau megys	698	Rhaid i'r gelynion	698
Atat, Arglwydd ...	744	Mae'r tönau lawer	777	'R wyf yn dechreu	735
'Beth sydd imi yn	646	Mewn rhyw anial.	673	'R wy'n gweled, tr.	703
Crêf yw Dy fraich	83	Mi âf yn mlaen, er	664	'R wy'n morio tua	688
Dacw uffern yn ei	623	Mi g'oda'm dwylaw	698	'R wy'n penderfyn.	720
Daw i ben, aed byd	728	Minnau gerddaf ...	761	T'wysog bywyd ...	738
Drwy leoedd geirw.	691	Mi waeddaf yn y .	550	Tyr'd, anorchfygol	698
Dwg fi yn Dy fyn.	720	Ni all Amalec na...	745	Wel, bellach, awn	716
Dyma'r fân y caiff	347	Nid myfi sydd yn .	618	Wel, f'enaïd, dos	717
Dyn diëthr ydwyf	735	O ! Arglw., tyr'd i	698	Wrth fy nghuro g.	751
*Dysg fi, fy Nuw...	10	O ! Brynwr mawr	717	Yn y rhyfel mi ar.	728

8. PERERINDOD A GORPHWYSFA.

Arglwydd, edrych	765	O ! dena'n serch ...	263	Pererin wy'n y byd	776
Chwi bererinion ...	703	Pererin llesg a ...	704	Rhedwn ar frys ...	660
Dyddiau blin fy ...	609	Pererin wyf i'r Gan.	846	Tra, Arglwydd, yn	274
Dyrys daith, a mi.	583	Pererin wyf mewn	687	Trafaelwyr y'm i'r	660
Mi wn y dwg fi i .	537	Pererin wyf yn mh.	670	Ymdeithydd wy'n	777

CYSTUDDIAU.

I. CYSUR A NERTH MEWN CYSTUDDIAU.

RHIF.		RHIF.		RHIF.	
A raid i gystudd ...	672	Ffârwel ddaear a'i	786	O ! na allwn roddi	45
'Beth bynag wnelo ...	774	Grâs digonol a geir	784	Os cyfyd gwynt ...	774
Blinderau a chroes.	489	Grâs sydd ynot ...	792	Os rhaid cyfarfod .	524
Bâm yn wyneb pob	782	Heddwch perffaith	789	Os rhaid dwyn y...	615
Câr yr Hwn a fedr	785	Iesu, Cyfaillf'enaid	792	Pan byddo awyr ...	777
Cyfoeth yn yr anial	785	*Iesu, Cyfaill pech.	784	Pe dôi cystudd yn	650
Chwilio am danat .	789	Iesu gwyddost fy...	204	Pethau chwerwon .	782
Dàn bob cystuddi.	548	Mae bod yn fyw ...	482	'R wyf yn caru'r ...	790
Diolchaf byth iddo	489	Mae brodyr imi ...	770	Syfled iechyd, syfl.	782
'D oes unrhyw ofid	769	Mi waeddaf yn y ..	550	Ti wy'n 'mofyn Ar.	789
Dyfais fawr tragw.	782	Mi wn mai 'meiau.	769	Ust ! fy mhlentyn	783
Er d'od o hyd i Ma.	774	Ni feddyliais fod...	790	Wela'i neb o'm holl	786
F'enaid egwan, pai.	791	Noddfa arall gwn .	792	Wel, bellach, gyst.	489
F'enaid gwân, sef..	785	Noddfa arall nid ...	784	Y gwîn, Sydd yno	272
Fy enaid, tua'r nef.	769	O addfwyn Iesu ! .	525	Yn holl drallodau.	774
Fy noddfa gadarn .	524	O ! anghrediniaeth	772	Yn y ffwrnes dân..	789

2. CYSTUDDIAU YN FUDDIOL.

Anffyddlon imi ...	772	Fe'm golchir yn fy	772	Nid oes drwg cael .	790
Blinderau a chroes.	489	Gwelais 'chydig ...	782	Os ar wely rhaid fy	791
Da yw'r groes, a ...	61	Mae bod yn fyw ...	482	Os daw gw'radwy.	791
Da yw y groes, y...	775	Mae fy Nuw yn fy	781	Os rhaid yfed dy.	724
'D oes yn Dy galon	769	Mae ystormydd ...	780	Pethau chwerwon .	782
Eto nid yw fy ...	781	Melus fel diliau ...	779	'R wy'n cofio'i fel.	774
Fe ga'w'd croesau .	791	Melusach ty fy Nh.	711	Terfysgu r wyf dân	442
'Fel y rhêd llifog...	780	Minnau'n ddyfal...	61	Uffern yn fy enaid	780

3. GWAREDIGAETH O GYSTUDDIAU.

Aed y nôs derfysg .	787	Gair o enau'r nef...	786	Pâr imi weled hedd	566
Anhawdd yfed ...	740	Gorwedd ar fy ...	788	Pryd hyn pereiddia	771
Ar ddisgwylfa uch.	787	Gwlad o heddwch .	787	Rho brawf o'r gwîn	685
'D oes unrhyw drys.	160	Mi dreuliaf oriau ..	160	Tra rhaid imi w. ...	724
Dyma'r byd y mae	823	Mi wela'r cwmwl du	779	Trôf fy wyneb i ...	786
Edrych 'r wyf ar ...	783	*Ni phery ddim yn	779	Tro 'ngelynyon yn eu	58
Er bod y ffordd yn	777	Nis oedwn mwy nes	771	Wedi oefnu pob ...	783
Er myn'd trwy ...	773	Os rhaid ymdrechu	776	Yn eithaf grym y	713
Fel y moroedd ...	786	Os yw'n gofidiau yn	771	Yn nglyn wylofain	704
Fy enaid blin ...	771	Pa fwyaf gawn o...	771	Yno derfydd fy ...	724

ANGEU A THRAGWYDDOLDEB.

1. ANGEU A'R BEDD.

Angeu bellach gw.	831	Brawd yw Iesu me.	219	Iesu hawddgar ...	821
Ai marw raid i mi.	814	Cofia, f'enaid, cyn.	821	Llais un gorthrym.	806
Am graig i adeilad.	813	Derfydd imi deith.	829	*Mae arnaf eisieu	581
A myn'd dân ganu	805	Disgwyl pethau ...	823	Mae dydd at ddydd	844
Annioddefol ydyw	585	'D wy'n ofni ond yr	92	Mae fy enaid yn ...	881
Ar fy llwybrau yn	647	Dy gwmni i ddwyn	817	Mae golwg ar byrth	808
Ar fyr câf rodio ...	859	Dyrys daith, a mi.	583	Mae 'nghyfeill. ad.	874
*Ar lân Iorddonen	815	Dysg felly in' rifo ..	802	Mae 'nghyfeill. we.	824
Ar ôl eu holl flin. .	806	Enaid eu, maedyfr.	875	Mae, mae Yr amser	857
'Beth ddaw o honof	814	Fy nyddiau roddai.	800	Mae'r dydd yn, [Anth.	26
Bob dydd, Fy nhab.	857	Ffârwel i chwigynt	827	Mewn bywyd mae .	797

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
Mi anturiaf, rhaid	826	O! paid â mi, gâd	800	Pwy ddyry im' fal.	365
Mi gysgaf hûn yn.	697	O'r dywell wlad pan	794	Rho wel'd Dy gro.	494
*Mor ddedwydd y.	806	Os rhaid wynebu'r.	880	'R wyf fi heddyw'n	831
Na phall fy nghais	517	O'th flaen Di, Argl.	287	'R wyf yn foddllawn	824
'N awr wrth gofio'r	724	O! ynfydrwydd ...	820	'R wyf yn gwel'd yr	827
Ni cheisia 'i'n wyn.	138	O! Ysbryd pur ne.	559	'R wy'n ceisio cadw	812
Nid oes ond gweled	808	Paid âg ofni, bêr...	875	'R wy'n gwel'd ma.	801
Nid wy'n ofni tir...	826	*P'am cara'r'r byd.	794	'R wy'n nesu at yr	709
Nid ydyw dyn ond	802	P'am 'r ymafael tr.	824	'R wy'n sefyll ar ...	855
Ni ddaw 'nghyfeill.	796	Pan b'o'r llygaid ...	821	'R wy'n tynu tuag	833
O! angeu pa le ...	832	Pan b'wy'n myned	759	Trwy ddyfnion dō.	670
O! arwain fi'r hyd	670	Pan b'wy'n sengu.	766	Tyn yr ofn hên o...	630
O bob enw yn mh.	826	Pan ddarffo enwau	805	Wedi bod yn hir ...	874
O! cofia fi pan bw.	78	Pan delo angeu yn	805	Wrth gofio grym...	815
O! dangos im', fy ..	800	Pan ddelo'r awr i .	812	Y cyfan wedi rho'i	805
O Dduw! dôd imi.	816	Pan f'o dyfroedd oe.	829	*Ymadaw wnaif â'r	859
O Dduw! rho im'.	818	Pan f'o'm cydnab.	555	Y mae'r oriau yn...	819
O ddydd i ddydd...	798	*Pan f'o pawb yn .	217	Yn foreu iawn ...	802
O fryn i fryn...	798	Pan fu fy Arglwydd	816	Yno cawn orchfy..	625
O! fy enaid gwân...	827	Pan ymddattodo'r.	530	Yn wyneb uffern...	46
O! gâd im' mewn.	805	Pan yn nyffryn ...	215	Yn y dyfroedd ...	825
*O! Iachawdwr p.	820	Pan yn wynebu ym.	555	Yn ymchwydd yr .	672
Ond pan y gwelwyf	815	P'odd yr âf fi trwy.	822	Yn y tywyll fedd .	219

2. YR ADGYFODIAD A'R FARN.

A phan y deui yr .	555	Er pydru'ngwaelod	817	Nis gallodd angeu .	817
A phan ymddango.	217	Fe ddaw Ar y cym.	807	O! cofia fi pan b'w.	78
Ar fyr rhaid sefyll	666	Fe ddaw diwrnod .	93	O! Farnwr cyfia.	799
A'r sawl sy'n byw.	803	Fe gân Y gwaredig.	472	O flaen y faine ...	558
'Beth dâl im' ro'i fy	794	Fe gasglam llwch.	105	O! foreuddydd ded.	869
Brawd yw Iesu me.	219	Fe'i gwelir ar y ...	811	*O! hyfryd foreu .	842
Bydd gwraig yr ...	843	Fe lysg y byd yn ..	795	O! tyred, ddedwy.	795
*Bydd myrdd o ry.	809	*Fe welir Seion fel	471	Pan ddel yr adgyf.	846
Bydd yno bawb yn	804	Gwêl Grist yn dyf.	793	Pryd hyny câf ...	655
Dacw gariad fel yr	831	Mae dydd y farn...	804	*Ti Farnwr byw a.	558
'D â'i 'mofyn hae.	123	Mae fy enaid yn ...	881	Wel, dacw'r Brenin	795
Daw dydd i'r cyfia.	801	Mi gâf fy nghorph	862	Wel, dyna'r awr a	842
Daw dydd o brysur	810	Mi gysgaf hûn ...	891	Wele'n dyfod ar y .	830
Daw imi dranoeth	796	Mil o filoedd, myr.	830	Wrth wel'd yr ang.	816
Daw'r saint o lwch	170	Mi wela'n c'odi'r...	795	Y mae'r heulwen...	819
Deffroir fy nghysg.	814	*Mi wn fod fy Mh.	251	Yn wir, yn wir ...	803
Dros ryw ddyddiau	831	'Mofyn am orphwys.	583	Yn y tywyll fedd...	219
Dydd grâs yw'n ...	799	Myfi yw'r Adgyfod.	803	Yr haul g'wilyddia	839
Dduw mawr! pa b.	799	Ni cheisia'i 'n wyn.	138	Yr hwn sy'n hoffi...	803

3. TRAGWYDDOLDEB.

Câf yno fod yn gw.	796	Gwel tu hwnt i ...	635	Pan b'o glaswellt ..	887
*Cofâ, f' enaid, cyn	821	Nid oes drawgyfer.	883	Tragwyddoldeb !...	828
Derfydd imi deith.	829	Nid oes ter. ar flyn.	876	Tragwyddoldeb !...	828
Dyddiau blîn fy m.	609	Nid oes un gwrth.	502	Tragwyddoldeb !...	823
Er cyn rho'i sail yn	802	O ddydd i ddydd o	798	Wrth weled mor ...	834
Fe ro'ed imi ddym.	884	Pa mor ddwyfol ...	887	Y mae tragwyddol.	876

Y NEFOEDD.

1. Y WLAD WELL.

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
A fôdd' 'tifeiddion .	865	Henffych i'r boreu	891	Ni theimlir yno ch.	855
Ar aden cerub âf ...	847	Mae'r dydd yn d'o.	879	O ! am gael ffydd i	838
Awelon peraidd, b.	855	*Mae gwlad o wyn.	838	O bell mi wela ...	846
Caniadau 'r nefol	173	Mae'm hymdaith .	653	O ! Fugail Israel ...	847
Dacw'r ardal nefol	886	Mi gâf goncwest ...	889	Ond gweled 'r y'm	867
Dacw'r hyfryd fân	888	Mi welaf draw o b.	711	O ! nertha finnau...	851
Fe'm c'ôd i ben ...	656	Mi welaf wlad uw.	835	Os melus oedd dech.	653
Fry, fry Uwch ...	857	Myfyrio fod fy hyf.	847	Pan b'o glaswellt...	887
Gadawn y byd ar .	865	'N awr 'r wy'n gw.	870	'R wy'n tybio gwel.	855
*Gwel uwchlaw cy.	885	Nerth os câf mi ...	193	Teithio'r wyf fyn...	889
Gwlad dda heb wae	835	Nid o'r ddaear mae	881	Y tir dymunol ...	858

2. CARTREF DUW A'R SAINT.

Ac mi dybygaf ...	687	*Mae brodyr imi a.	853	Mi welaf fyrdd yr .	845
'Beth, bellach, wnafe	92	Mae cwmwl mawr	773	Mi welaf wlad ...	835
'Bryd câf wel'd y...	593	Mae lluoedd maith	865	Ni theimlir yno un	853
Cael cwrdd a wnafe	848	Mae'm siwrnai yn	778	O fewn i'r wlad ...	105
Caersalem hyfryd .	580	Mae myfyrio ar fy	886	Os câf, bechadur ...	840
Cawn lànio i mewn	865	*Mae pawb o'r bro.	853	Os ydyw rhai saint.	897
*Cyfeillion ini he. .	873	Mae'r Ganaan hyfr.	868	Paham yr ofna'm..	840
Cymhwysar ni ...	852	Mae'r pomgranad.	476	Uwchlaw terfynau	854
Daw'r holl dduwiol.	853	Mae seintiau yn ...	854	Wel, cyn b'o hir ni	841
Draw mae ein Iesu	841	Mae torf aneirif ...	576	Wrth feddwl am y	703
Dringasant hwy i..	841	Mae yno heddyw...	839	Wrth gofio'r Jer. .	654
Duw yw fy Nhad..	7	Mi fyddaf fry, O !	846	Y fân bydd terfyn	842
Er colli ein cyfeill.	852	Mi glywaf lais ...	690	Yn gorphwys yn y	680
I Seion wych ...	847	Mi welaf dyrfa dra.	849	Yno mae dy hên .	875

3. GOGONANT Y NEFOEDD.

Bererin llesg gan .	879	Mae llawenydd yn	883	Saethau'r bedd ni	885
Bydd Dy degwch	592	Mae'n eistedd yn .	894	Trwy ddinas Duw	837
Cefais berl gwell ...	870	Mae'r lle sancteidd.	894	Trwy gywir ffydd	836
Ceir gwel'd y dyrfa	843	Mae tyrfa fawr heb	323	Tuag ato mae wyn.	894
Clyw seraphaidd ...	875	Mae yno Dri Pher.	895	Un gofid trwm, na	836
'D oes angel na ser.	894	Melusach ty fy N.	711	Un olwg hôff ...	837
'D oes mesur ams.	895	Ni gawn yno wel'd	888	Wel, arno b'o'm go.	251
Er amled y tywod	490	Ni raid wrth lewy.	837	Y Baradwys âf idd.	656
Fe agorir imi yno	887	O ! drigfan dëg ...	893	Y goleuni sy'n nin.	895
Fe amlygir rhyw .	887	*Ô ! mor ddedwy. .	312	Ynddi tardd ffyn. .	885
Fe saif yr arfaeth	836	Ond mwy na'r ben.	491	*Yno cawn ni gan.	312
Fy myfyrdodau'n .	839	O ! Salem, fy anw.	893	Yno mae fy holl .	883
Mae afon bur yn .	836	Os ydyw rhai sein.	897	Y wisg a'r goron .	848

4. MWYNHAD Y NEFOEDD.

Ac yna câf mewn .	658	Af bellach tua'r ...	578	Ar aur delynau'r .	175
Ac yna gwyn fy .	866	Angylion seraph...	896	Ar fyr câf rodio ...	859
Ac yno gwyn fy ...	777	A meddwl am ...	270	*Ar ôl gofidiau ...	873
Ac yno y mwynheir	855	Am fod fy Iesu'n	866	Blwyddau hirion o	870
A chaf ar ôl blin...	115	A phe diffoddai'r .	528	Byddaf yn dychm.	874

RHIF.		RHIF.		RHIF.	
Bydd, bydd, Rhyw	856	Ffordd wnaethpw.	256	O ! gariad uchaf fu	519
Bydd cerubiada a s.	209	Gorphwysfa dawel	680	O ! gwyn eu byd y	843
Bydd gwel'd gogon.	861	Grawnsypiau yno .	863	O ! heddwch pur y	868
Byw heb wres, na	878	Gwaredu'r saint r.	560	O ! hyfryd ddedw.	845
Caersalem, dinas ...	864	Gwareduwyd hwy .	839	O ! mor hyfryd yw	877
*Caersalem, t ddi.	893	*Gwêl tu hwnt i ...	635	O ! na fedrwn yno	871
Câf fwyta ffrwyth.	537	Gwledd, gwledd ...	472	Ond gwledd Sydd .	856
Câf wel'd f'anwyl.	864	Gwneir diwedd ar	891	Ond llawenydd fel	889
Câf wel'd fy anwyl	863	*Heb saeth, heb fr.	862	Ond mae'r amser...	874
Caniadau newydd.	896	Hiraeth sy ar fy.	768	Os yw tegwch D'w.	882
*Cawn esgyn o'r ...	892	Hiraethu mae fy .	873	Pa bryd câf deimlo	516
Cawn orphwys yn	858	I'r nefol byrth ni...	175	Pa fath uchder rhêd	882
Cawn wel'd yr add.	865	Lle nas torir byth	767	Pa feddyliau uwch	882
Cenir yno am y ...	890	Mae enw f'Anwyl.	653	Paham disgwyliwn	79
C'lymau natur oll	882	Mae fy nghalon br.	885	Pa mor ddwyfol, pa	887
Cwlwm wnaed yn.	882	Mae heddyw yn y	716	Pan ar ddiffygio ...	852
Dacw'r ardal, dac.	606	Mae hiraeth arnaf	687	Pan ddello'r plant .	174
Dacw'r gwledydd .	871	Mae hiraeth pur yn	854	Pan ddello'r saint...	175
Dacw'r wlad câf fi	871	Mae Iesu Ei Hun .	849	Pan gofiont drach.	896
'D â un o'r nwyda.	849	*Mae lluoedd mai.	718	Pan gofiont eu dydd.	896
Daw, daw, Fy an.	857	Mae meddwl am yr	515	Pan ymddattodo'r .	530
Daw, daw, Yr hyfr.	133	Mae'n gysur medd.	852	Pe diffodda'r heul.	637
Daw diwedd ar fy	863	*Mae'n hyfryd me.	852	Pererin wyf i'r Gan.	846
Daw'r holl dduwiol.	853	Maent hwy'n rhyf.	851	*Plant caethion B.	475
*Dechreu canu ...	616	Maent wedi anghof.	850	Pob parch a haedd.	849
Dengmil o delynau	872	Mae pererinion dra.	851	Rhad râs Yw'r ne.	856
Derfydd awyr, der.	209	Mae'r anialwch we.	822	Rhyw anherfynol .	708
Disgwyliwn ronyn	475	Mae'r dydd yn d'od	879	Rhyw gariad fel y	868
Dôd ynof hiraeth .	850	Mae'r tywyllwch...	875	'R wyf bron a gorf.	844
'D oes fân O'r dda.	272	Mae yno gantorion	893	'R wyf yn clywed	872
'D oes un genfigen	850	Maith yw'r nôs a m.	647	'R wy'n awr am ga.	846
'D oes yma ddim i'	867	Melusach ty fy Nh.	711	'R wy'n teimlo rhy.	898
Dwg ni i'r Barad.	767	Mi gâf fod o flaen	637	Torf fydd o angyl .	869
'D wy'n 'nabod dim	770	Mi gâf glywed cyd.	877	Troir awelon glyn	885
Dy gariad dwys yn	532	Mi gâf yno garu a	884	Trwy darth, trwy .	518
Dyma'r llwybr a .	742	Mi gâf yno wel'd a	884	Tu hwnt i'r wybren	87
'Ddaw syched, na	898	Mi gâf yn y wlad .	884	Wedi dianc uwch .	874
Ein brodyr sydd o'r	705	Mi gysgaf hûn yn .	697	Wel, dyma'r dyn...	862
Ei wel'd a chofio'i	861	Mil myrdd o frod .	79	Wele'r Ganaan hyf.	232
Ei wel'd a chofio'r	861	Minnau gâf fod yn	872	Wel, tyred, ddedw.	844
Er griddfan dros .	708	*Mor felus meddwl	873	Wrth feddwl am yr	840
Er loesau chwerw.	873	Myfi gâf yno'n da.	518	Wrth gofio dichell .	897
Er rhodio dyffryn .	873	Myrdd o fy mrodyr	7	Wrth gofio drach .	897
Fe ddarfu eu blin .	490	Ni chlywir dim och.	490	Wrth linyd rhâd fe	537
Fe ddarfu eu rhyfel	849	Nid oes yno ddiw.	616	Wyf yma dan y ...	860
Fe ddaw'r dydd y	870	Nid oes yno neb yn	885	Ymborthi câf mew.	848
Fe dderfydd imi .	859	Nid yw'r ddaear a'i	886	Y mae gorphwysfa	338
Fe dderfydd mwy	863	Ni gawn wel'd a'i .	888	Yn gorphwys yn y	680
Fe gênir coron ...	865	'N ôl cyfeiliorni ar	849	Yn lle cario corph	880
F'enaïd crêd ...	871	'N ôl teimlo archoll	852	Yn nhlith ewmp .	270
F'esycha'i Hun bob	842	'N ôl tirio yn iach .	243	Yno câf ddyrchafu	880
Fry mae fy nhrysor	7	O ! ardal hyfryd ...	855	Yno câf fi dd wêyd	616
Fry yn Nghaersale.	891	O Arglw. ! dena'm	841	Yno crys fy nedw.	876
Fy enaid crêd byth	770	O ! dowch yn mla.	519	Yno l enwir fy ...	877
Fy llais a glywir ...	840	O ! ddedwydd ddy.	878	Yn y bywyd byth	209
Ffarwel bellach hên	870	O ! ddedwydd nefol	844	Y rhai a i canlyn .	898
Ffarwel fyd a ffar.	875	*O fryniau Caersa.	892	Yr Oen sydd ar yr	842
Ffarwel gaethiwed	848	O ! fy enaid gorfol.	635	Y wisg a'r goron ...	848

ACHLYSURON NEILLDUOL.

1. DIRWEST.

RHIF.		RHIF.		RHIF.	
*Babel gwympa er.	909	*Hedd a gwynfyd .	908	O ! plygwech oll y...	899
*Ceir golwg hyfryd	901	I lawr daw'r eilun	904	O ! tywallt ar ein .	905
*Clywir swn yn m.	909	*Mae Babilon yn...	902	*Par'towch y ffordd	900
Dy fendith Di ...	907	*Mae baner Dirwest	904	*Pwy sydd ar du ...	900
Ei amddyffynfa sy.	905	*Mae'r seithfed ...	902	Tywallt o Dduw ...	903
*Fe gân telynau'r .	905	*Mae'r wawr yn tò.	906	Ymdaened sobr. ...	903
Fe ymddangosodd.	904	O Arglwydd Iôr !..	914	*Yn mlaen ni awn	901

2. Y CYNHAUAF.

Aberthant hefyd...	923	Dy fawr drugaredd	919	*O ! ewch i'w byr.	911
A choron o'th dda.	914	Dyfrhau y ddaear .	920	O ! gwlawia ar y c.	912
Achosion wyf bob.	932	Dy holl weithred. ...	926	O herwydd Arglw.	921
Am Ei fod ini yn .	925	Dyrchafodd Duw ..	913	O ! na foed tafod...	928
Am ffrwythau hael	917	Ef i bob rhai a'i ...	924	O ! profwch, gwel.	918
Am haul a lleuad...	916	Ein Duw sydd agos	918	O ! Seion canmawl	933
Anfeidrol Dduw ...	930	Ei th'w'llwch du ...	934	O'th rês tosturia ...	915
A phan agorech Di	926	Er cryfed ydyw'r ..	931	Pa le dechreuaf rifo	932
A phan ollyngech .	922	Er maint y daioni .	936	Pob rhych yr wyt..	920
Ar y dibyn bûm yn	935	Fy enaid, mola'r A.	927	Rhagluniaeth fawr	934
Boed fy mywyd oll	935	Fy enaid traethed .	926	Rhaid oedd bod ...	935
Byth Dy enw gaffo	932	Gofala Duw a Thad	917	Rhyfedd, Arglwy.	935
Can's da yw'r Argl.	911	Gogoniant tragwy.	936	Sef graslawn yw ein	926
Clôd, clôd I'th enw	929	Gwawr, gwawr ...	929	Ti sy'n addfedu ...	916
Clodforaffi fy Argl.	924	*Gwybyddwch ma.	911	Tydi, O Dad ! deil.	910
Coroni'r ydwyt Ti .	920	I'r Arglwydd canaf	922	Tydi sydd yn deil.	936
Cydfolwch Dduw .	933	*I'r Arglwydd cen.	911	*Tydi wyt deilwng	928
Cyfoethog yw Dy .	930	*I Ti, O Dd. ! y g.	916	*Wrth rai annheil.	915
Cyfranwr mawr y .	912	I Ti, y Tad, y Mab	910	Y cynnar wlaw a'r	917
*Chwi weision Du.	913	Llywodraeth faith	934	Y Duw Hwn wna.	927
Daionus a thostur.	915	Mae angel Duw ...	918	Y gwardig. cânent	923
Da yw yr Arglwydd	926	Mae llygaid pawb.	926	Ymddarostyngwn .	912
*Diolchaf am Dy g.	928	Mi a'th fawrygaf ..	926	Yn rhâd y mae'n ..	491
*Diolchaf am gysu.	928	Mi glywa'r haul a'r	928	Yr Arglwydd baro.	924
*Diolchaf fi â chal.	918	Na foed i'th drug.	930	Yr Arglw. gogon .	922
Dowch, canwn fawl	921	O ! Argl. Dduw rh.	931	Yr Arglwydd mol.	923
Drwy'th fendith Di	920	O Arglwydd Iôr ! .	914	Yr Arglw. yn teyr.	927
D'uniondeb sydd...	919	O ! arwain ni â'th.	914	Yr awyr sy'n dyfod	491
Duw a sicrha ...	920	O ! cenwech fawl i'r	925	Yr Hwn sy'n c'odi .	913
Duw, dôd orchym.	915	O ! cenwech fawl i .	933	Yr y'm yn beiddio	912
Duw, pan agorech .	922	*O ! down yn unfr.	921	Y sawl a edrych ...	918
Dy air sy'n gwneyd	935	O ! estyn eto i bar.	919	Y truan hwn a ...	918

MAWL-EIRIAU.

Boed clôd trwy ...	940	*Gyda'r dyrfa lân .	51	I Ti, y Tad, y Mab	910
Chwi weision Duw	913	*I Dad y trugare... 938		Moliennwech Dduw	937
Dyrchafodd Duw .	913	*I'r Arglwydd cen.	911	O ! cenwech fawl i'r	925
*Fyth y nef a chw.	51	I'r Tad, i'r Mab, a'r	939	O ! ewch i'w byrth	911
*Glân gerubiaid ...	51	I'r Tad, i'r Mab, a'r	541	Sanetaidd, sanct., s.	1

MYNEGAI I DESTYNAU YR HYMNAU.

	RHIF.		RHIF.
A.		B.	
Aberth Crist, Digonolrwydd ...	103	Arglwydd Iesu! gwranddo ni!...	300
Aberth digonol, Yr ...	151	Arglwydd, Yr, yw fy ngoleuni.	614
Aberth, Haeddiant mawr yr ...	137	Arglwydd, Yr, yw fy rhan ...	40
Aberth, Un ...	147	Argyhoeddi, Gweddi am ...	279
Aberth y groes, Dim yn dd. ond ...	239	Arnat, Iesu, boed fy meddwl ...	385
Adferiad o'r caethiwed ...	686	Arwain fi ...	659, 670
Adgyfodiad a'r Bywyd ...	803	Arweiniad hyd ben y daith ...	680
Adgyfodiad Crist ...	170, 171	Awdurdod Crist, Y cyfan dan .	123
Adgyfodiad gwell ...	812	Awn a meddianwn y wlad ...	701
Adgyfodiad, Rhyf. dydd yr ...	809	Awyddfryd y Cristion ...	706
Adgyfodiad y corph ...	816, 817		
Adnabod Duw yn Nghrist ...	53	Babilon, Cwmp... ..	438, 902, 909
Addewid, Disgwyl wrth yr ...	545	Baner grâs... ..	429
Addewidion, Cyflawniad yr	403, 423	Baner sobrwydd, Dàn f. ...	901
Addewidion, Gorfoleddu yn yr	586	Baner yr efengyl... ..	418
Addewidion gwell, Yr ...	395	Barn, Dydd y f. ...	795, 830
Addewidion, Nerth yr ...	523	Barn, Sefyll yn y f. ...	558
Addewidion, Y gwaed yn syl. yr	292	Barn, Y f.... ..	804
Addewid, Nerth yr ...	719	Bedydd yn dyst ...	344
Addysg foreuol ...	299	Bedd-argraph Theomemphus ...	862
Aflan, Yr, yn anturio at yr or.	554	Beibl, Y	293, 307
Afon, Tynu tua'r ...	833	Bendith Duw	907
Af yn mlaen ...	723	Bendithion y groes	379
Angeu, Afon	827	Bendithion yr iach., Gweddi am	619
Angeu Crist	81	Bendith Jacob	262
Angeu Crist, Effeithiolrwydd...	374	Boreu braf gerllaw	779
Angeu, Digon yn	808	Boreu oes i Grist... ..	296
Angeu heb ei golynd	832	Brawd a aned erbyn caledi ...	139
Angeu, Llawenydd yn wyneb...	859	Brawd yn Brynwr	107
Angeu, Noddfa yn	805	Brenhiniaeth Crist	427
Angeu y groes	72, 371	Brwydr Golgotha	383
Ail ddyfodiad Crist	793, 811	Buddugoliaeth Calfaria... ..	481
Amddiffyn, Erfiniad am A. Duw	720	Buddugoliaeth, Hyder am f. ...	745
Amser i'r adar ganu	705	Buddugoliaeth lawn yn y d. 696,	728
Amseroedd i orphwys	844	Buddugoliaeth milwyr Duw ...	313
Anialwch, Bywyd yn yr	530, 531	Buddugoliaeth trwy Grist ...	323
Anialwch, Nerth yn yr...	759	Buddugoliaeth y groes	166
Anian dduwiol, Yr	444, 473	Bugail da, Y	65, 237
Anian nef a dyr trwy rwystrau	760	Bugail, Y	308
Anwylyd, Deued fy A. i'w ardd.	466	Bwrdd yr Arglwydd, Wrth f....	394
Anwylyd, Fy, sydd eiddof fi ...	594	Bwriad grasol Duw	52
Anwylyd, Fy, sydd wyn a g.	82, 238	Byd, Y, i Grist	397
Arbediad, Mawl am	652	Byddaf hyfryd yn Nuw	650
Archoffeiriad trugarog	106	Byddin Brenin nef.	477
Ardd, Yr, a'i pheraroglau	476	Bywha Dy waith	442
Arfaeth, Yr, a'r prynedigaeth .	138	Byw i Dduw	752
Arfaeth Duw	3	Bywyd, Anfarwol. f. lle b'o Du.	569
Arglwydd cofia fi	46	Bywyd, Gafael ar y b.	607
Arglwydd! dyma fi	304	Bywyd mewn angeu	601

	C.	RHIF.		RHIF.
Cadarn dwr, Ein	...	47	Crist, Pob peth yn Ngh.	12, 108, 124
Cadarn i iachau	...	131	Crist wedi Ei ddyrch. i'r groes...	402
Calcaria a'i fendithion	...	245	Crist, Ymfrostio yn Ngh.	68
Canaan, Hiraeth am fwynhau...	...	643	Crist yn angeu	821
Canmawl cariad Crist	...	133	Crist yn Arweinydd i'w bobl	792
Cân newydd, Y g.	...	175	Crist yn bob peth	105, 195, 604, 611
Canu am gariad Crist	...	244	Crist yn dwyn ein beichiau	376
Canu am y gwaed	646, 890		Crist yn Fugail a Brenin	767
Cariad a grâs yn Nghrist	119, 121		Crist yn sylfaen	225
Cariad angerddol	...	253	Crist yn trigo yn y galon	386
Cariad ac iawn Crist	...	150	Crist yn y Gair	285
Cariad at Grist	...	552	Crist y trysor goreu	193
Cariad at yr Anweledig	...	590	Cwynp Eden a chodiad Calfar.	98
Cariad Crist a'i ddarpariaeth	...	525	Cwyn yr edifeiriol	644
Cariad Crist, Mawl i g.	...	255	Cwyn yr enaid mewn tywyllw.	608
Cariad Crist, Mawredd...	...	91	Cydymaith yn y glyn	829
Cariad Crist, Melusder a phur.	114		Cydymdeimlad Crist	204
Cariad Crist, Rhyfeddodau	...	254	Cyfaill goreu, Y	217
Cariad Crist, Teimlad o g.	...	384	Cyfaill publicanod a phech.	208
Cariad Crist yn drech na'r gel.	165		Cyfammod, Cadernid c. Duw	2
Cariad Duw	26, 32		Cyfammod disigl, Y	390
Cariad Duw yn parhau byth	...	42	Cyfammod grâs, Y	35
Cariad, Gwrthrych	...	76	Cyfarwyddyd yn yr anialwch	725
Cariad sydd gryf fel angeu	...	501	Cyfiawnder Crist	228, 355
Cariad yn cario'r dydd	...	207	Cyfiawnder, Llef yr enaid am g.	587
Cariad yn disgl. ar y groes	...	232	Cyflawnder Crist	100, 200
Cartref ar ol y storm	...	711	Cyflawnder Trugaredd	550
Cartrefle Duw a'i saint	...	863	Cyflawnder yr Iachawdwriaeth	334
Cartrefle fy Anwylyd	870, 871, 872		Cyfoeth yn Nuw	573, 689
Caru a chanmawl Iesu	...	180	Cyfraith, Cyflawnwyd y g.	392
Ceidwad digonol.	...	258	Cyfranogiad o rinwedd y gwaed	559
Ceidwad, Mawl i'r	...	135	Cyfyngwr, Diolch am	146
Ceisio Duw	...	615	Cyffes yr edifeiriol	651
Cenhadaeth, Y g.	...	406	Cymdeithas â Christ a'i bobl	669
Cenhadol, Emyr g.	...	416	Cymdeithas â diodd. Crist	387
Clodfredd am waredigaeth	...	179	Cymdeithas â Duw	388, 597, 645, 726
Clodfredd i Dduw	...	24	Cymdeithas gysson â Christ	628
Clywch, deffrowch	...	480	Cymdeithas y nefoedd	841
C'odiad haul o'r uchelder	...	408	Cymdeithas y saint	472
Cofio'r gwaed	...	70	Cymmmod, Gwerth y	834
Cofio y dioddefaint	...	391	Cymmorth ar y daith	522
Concwest ar elynion	...	889	Cynhaliaeth ac arweiniad	736
Concwest ar ofn	...	791	Cynhaliaeth a nerth	750
Concwest, Y g. ddiweddar	...	655	Cynhaliaeth ar y daith	703
Coroni Iesu yn Ben	...	125	Cynhaliaeth digonol o rês	319, 468
Coronwch Ef	86, 130		Cynhaliaeth y Cristion	671, 672
Craig, Y g.	...	211	Cynhaliaeth, Ymbil am g.	526, 682
Craig yr Oesoedd	234, 612		Cynhauaf tymherus	917
Crefydd dda cyn angeu...	...	581	Cysgod craig fawr	85
Crist, Adnabod	...	158	Cysson fwyn. o Dduw tu d. i. a.	860
Crist a'i Aberth	...	257	Cystudd a galar a ffy ymaith	845
Crist fel pren afalau	...	144	Cystudd, Boddloni i g.	783
Crist, Neb yn gyffelyb i G.	...	41	Cystudd, Byr ysgafn g.	771
Crist, Nerth wyneb	...	549	Cystudd, Gwênau Duw yn dir.	789
Crist, nerth y credadyn	...	74	Cystuddiau, Buddioldeb	781
Crist oll yn hawddgar	...	212	Cystuddiol, Hyder pererin	782
Crist, Pen yr eglwys	...	132	Cystudd yn angenrheidiol	790
			Cystudd yn ffrwyth pechod	769
			Cysur o Galfaria	786

CH.

	RHIF.
Chwant am fod gyda Christ ...	854
Chwyth ar fy ngardd ...	498

D.

Daioni Duw ...	936
Dedwyddwch y nefoedd	847, 848
Dedwyddwch yn Nghrist ...	551
Dedwyddwch y saint ...	542
Dedwyddwch y trigf. nefol ...	857
Deddf a Chyfyngwr ...	240
Deffro ! fraich yr Arglwydd ...	267
Deled Dy deyrnas ...	424
Diangfa i'r bywyd ...	697
Diangol, Y cristion yn dd. ...	843
Diddanwch yr Ysbryd ...	261
Difyrwrch dan y groes ...	510
Digalondid, Llef mewn ...	758
Digon i bwysu arno yn angeu	785
Digonolrwydd llawenydd	515, 516, 876, 877
Digon yn Nuw ...	5, 520
Dilyn y praidd ...	776
Dinas Duw ...	837
Dioddefaint Crist ...	356, 357
Dioddefaint Crist a'i adgyfod.	372
Diogelwch y Saint yn Ngh.	236, 866
Dirgelion Rhagluniaeth ...	27
Dirgelwch Duwioledeb ...	196
Dirmyg Crist ...	775
Dirwest ...	905
Dirwest, Baner ...	904
Dirwest, Llwybrau ...	908
Disgwyl wrth yr Arglwydd	269, 694
Diwedd addoliad... ..	485
Diwedd pob peth a nesaodd ...	819
Diwedd y daith ...	654, 863
Doethineb a daioni Duw ...	34
Doniau Crist, Rhagoriaeth ...	122
Doniau rhagluniaeth ...	929
Doniau rhagluniaeth a grâs ...	928
Drindod, Clôd i'r ...	37
Drindod, Diolch i'r ...	910
Duw a digon ...	57, 598
Duw, Digonolrwydd presennol.	580
Duw, Dim a foddia'r enaid ond	730
Duw drosom ...	684
Duw Ei Hunan ...	8, 11, 56
Duw Ei Hun yn angeu ...	820, 822
Duw, Ffoi at Dd. ...	48
Duw, Golwg ar Dd. ...	6
Duw, Hiraeth am Dd. ...	499, 514
Duw, Nerth mewn cymdeith. â 9, 10	
Duw, Nesau at Dd. sy. dda i mi	43, 44
Duw Rhagluniaeth ...	930, 931
Duw, Syched am Dd. ...	55

RHIF.

Duw trugarog ...	914
Duw y Creawdwr ...	4
Duw, Ymofyn am Dd. ...	54
Duw yn anghyfnewidiol ...	39
Duw yn cynnal ...	7
Duw yn drech na'r gelynyion ...	717
Duw yn gwaredu rhag drwg ...	59
Duw yn ngoleuni y groes ...	88
Duw yn maddeu ...	13
Duw yn pellhau, Paham y mae?	762
Duw yn unig noddfa ...	744
Duw yn unig wrthrych cariad .	727
Duw yn y cnawd ...	198
Dwyfol glwyf, Dylanwad ...	112
Dwyfol Waed, Byw dan nawdd y	45
Dychweliad y gaethglud ...	475
Dychweliad yr Iuddewon	419, 422
Dydd, Deisyfiad ei myn. yn dd.	755
Dydd grâs a gobaith ...	417, 797
Dydd, Hiraeth am y ...	495
Dydd mawr diweddaf, Y ...	799
Dydd o brysur bwysu ...	810
Dyddiau hyfryd i ddyfod ...	431
Dyfnder. a doeth. grâs ...	189, 190
Dynderoedd grâs ...	115
Dynderoedd yr iachawd.	381, 616
Dyfod ar y cymylau ...	807
Dyfroedd iachawdwriaeth	327, 350
Dyfroedd, Y, tawel ...	474
Dymuniad yr anheilwng ...	443
Dymuniad y saint ...	508
Dyrchafiad Calfaria ...	400

E.

Edifeiriol, Cyfaddefiad yr ...	543
Edrych ar y groes ...	354
Edrych ar y pethau ni welir ...	773
Efengyl, Diolch am yr ...	315
Efengyl, Dydd yr ...	326, 407
Efengyl, Dymuniad am lwydd.	399
Efengyl, Galwad yr	322, 412, 414
Efengyl, Gobaith yr ...	321
Efengyl, Gwawrddydd yr ...	420
Efengyl, Llwydd.	409, 411, 428, 433
Efengyl, Taerineb yr ...	324
Efengyl, Udgoron yr ...	330
Eglwys, Yr, a'i phwys ar Grist	445
Eheda ! Efengyl ...	434
Eiriolwr, Hyder yn yr ...	78
Enaid yn wâg heb gariad Crist	527
Enw'r Iesu ...	104, 127, 168, 162
Enw yr Arglwydd, Cyhoeddi ...	33
Esgyniad Crist ...	199, 229
Estroniaid yn dychwelyd ...	415
Etifeddiaeth y plant ...	469
Etholedigaeth, Cariad Duw me.	:1

F.

	RHIF.
Fel, fel yr wyf	97
Fel yr wyf... ..	582
Fy Nhad sydd wrth y llyw ...	691

FF.

Ffordd at yr orsedd	110
Ffordd Duw yn guddiedig ...	30
Ffordd, Y, newydd	79
Ffordd o waredigaeth	618
Ffordd, Y, yn rhydd	716
Ffrwythlawn, Dymun. am fod yn	658
Ffrynd goreu, Y	248
Ffydd, Gorchestion	692
Ffyddlondeb Crist	116, 117
Ffyddlondeb Duw	25
Ffyddlondeb Duw i'w eglwys...	482
Ffyddlondeb Duw, Pwysu ar ...	570
Ffydd, Nerth	507
Ffydd yn gorchfygu angeu ...	826
Ffydd yn gweith. trwy gariad .	589
Ffydd yn syllu ar wl. yr add. ...	633
Ffydd yn yr addewid	778
Ffynnon Calfaria	352
Ffynnon i bech. ac afl. 159, 346, 349,	351
Ffynnon wedi ei hagog	223, 345
Ffynnon y dyfroedd byw	347, 348
Ffynnon yr iachawdwriaeth ...	373

G.

Gair Crist, Ei bresenoldeb a'i e. 192	
Gair, Cysuron y	290
Gair, Chwilio y	302
Gair Duw, Nerth	294
Gair Duw yn lloches a tharian	289
Gair, Goleuni a hyfrydwch y ...	298
Gair, Melusder y	295
Gair, Myfyrdod yn y	303
Gair, Y, Nerth i draethu a der.	266
Gair, Nerth trwy y	291
Gair o enau Duw	284
Galar am bechod... ..	613
Galar ar ôl cyfeillion	874
Galwad ar yr afradlon	335, 336
Gallu dyn, Y gofyn uwchlaw ...	153
Genedigaeth Crist	213, 311
Gethsemane, Cof am	370
Glanhâd, Gweddi am lwyr l. ...	620
Gobaith bod yn rhydd	840
Gobaith diangfa	756
Gobaith, Drws	328
Gobaith gwaredigaeth	724
Gobaith gwynfydedig	880
Gofal a chariad Duw	58
Gogoneddiad y saint	891

RHIF.

Gogoniant Seion... ..	471
Gogoniant y dyddiau diweddfaf	430
Gogoniant y groes	163
Gogoniant y nefoedd	836, 839
Gogon. Iesu yn y nef. - 87, 894-	898
Golwg ar groes Crist	129
Golwg ar Iesu	380
Golwg ar y dydd... ..	712
Golwg ar y wlad	735
Golwg o ben Nebo	393
Gorfoledd y cred. yn angeu ...	825
Gorfoledd y gwaredigion, Ffry.	892
Gorfoledd yn Nuw	627
Gorphenwyd	101, 102
Gorphwysfaoedd llonydd	748
Gorphwysfa yn nghariad Duw .	537
Gorphwysfa y saint	858
Gorphwys wrth yr orsedd	617
Gorphwys yn y bedd	806
Gorphwys yn y nef	852
Gorsedd grâs ar Galfaria	92
Goruchafiaeth Crist	487-490
Goruchafiaeth, Eff. yr or.	331
Goruchafiaeth trwy ddil. y Bl. .	761
Goruchafiaeth yr efengyl	435
Grâs a dedwyddwch yn Nghrist	187
Grâs Crist, Rhinweddau	364
Grâs, Cynydd mewn	465
Grâs fel moroedd all fy ach. 737,	738
Grâs yn gorchfygu	631
Grâs yn rhagor amlhau... ..	329
Grâs yr Iesu a thrueni pech. ...	557
Grâs, y trysor gireuau	568
Groes, Y, a'r eiriolaeth... ..	111
Groes, Y, Gweddi am br. nerth	640
Groes, Y, yn c'odi uwch y byd .	77
Grym cariad	596
Grym duwioldeb	470, 479
Grym euog., Haedd. y gr. yn fwy	154
Gwaed a gair Crist	233
Gwaed, Clodforedd am y	359
Gwaed, Gobaith trwy 'r	360
Gwaed, Y cwbl trwy 'r... ..	156
Gwaed y groes, Cymhwysiad o	363
Gwaed y groes yn erbyn ofn ...	164
Gwaed y gr. yn maeddu gel. ...	361
Gwaed y gr. yn nerth mewn go.	362
Gwaed y gr. yn unig feddyg. ...	576
Gwaed yn puro'r gydwybod ...	157
Gwaedd y truan	583
Gwagedd y byd yn angeu	794
Gwahoddiad at Grist	332
Gwahoddiad i'r wledd	333
Gwaith Duw yn yr enaid	60
Gwardigaeth	301
Gwardigaeth ar law Duw	788
Gwardigaeth, Hiraeth am 733, 734	
Gwardigaeth o gaeth. pech. ...	579
Gwardigaeth lwyr, Gwedd. 729,	768

	I.HIF.
Gwaredigaeth trwy Grist	249, 421
Gwaredigaeth trwy y groes	... 216
Gwaredigaeth y Cristion	... 708
Gwaredwr, Addas. anfeidrol y .	140
Gwaredwr yn ang. a'r farn	883, 884
Gwawr, Y w. yn tori	... 906
Gweddi a gobaith	... 584, 585
Gweddi ffyddiog	... 695
Gweddi mewn llesgedd	... 661
Gweddi yn yr anialwch	... 687
Gwendid, Gweddi am gym. me.	560
Gwerth gwaed Crist	... 206, 367
Gwlad o hedd, Hiraeth am w. .	518
Gwlad o wynfyd	... 838
Gwlad well, Golwg ar y	635, 835, 867
Gwlad yr addewid	... 855
Gwlaw graslawn, Y	... 277
Gwledd i'r afradlon	... 743
Gwledd i'r tlodion	... 320
Gwledd y gwaredigion	... 850
Gwrthgiliad, Gweddi dân deim.	504
Gwyneb Duw, Gweddi am	572, 588
Gwyneb Duw, Pob p. yn ofer heb	593

H.

Haeddiant Crist yn anfeidrol	. 224
Haeddiant Crist yn ddig. i bech.	197
Haeddiant Crist yr unig obaith	521
Haeddiant yr Oen	... 84
Halen y ddaear	... 263
Harddwch y Gwaredwr	... 145
Hawddgarwch a gogoniant Crist	184
Hawddgarwch yr Iesu	... 93, 503
Hedd a chariad	... 241
Hedd o Galfaria	... 648
Heddwch Duw	... 519, 544, 818
Heddwch, Ei lwybrau ydynt	... 681
Helaethiad y Deyrnas	... 436
Hindda ar ol y ddryc-hin	... 787
Huno yn yr Iesu	... 796
Hyder yn Nuw	... 700
Hyder yn yr olwg ar yr ochr. dr.	831

I.

Iachawdwriaeth a'i chyflawnder	128
Iachawdwriaeth, Bendithion	... 160
Iachawdwriaeth, Disgwyl am...	638
Iachawdwriaeth, Yr, f. yn Ngh.	317
Iachawdwriaeth, Mawl am drefn	136
Iachawdwriaeth râd	... 152
Iachawdwriaeth trwy Grist	... 142
Iachawdwriaeth trwy yr aberth	134
Iachawd. yn Nghrist yn un.	95, 96
Iachawd. yn ngwaed Crist	... 235
Iawn ac eiriolaeth Crist	... 242

	RHIF.
Iawn a maddeuant	... 94
Iddo Ef	... 173, 174
Iesu dân yr hoelion	... 377
Iesu, Dewis	... 80
Iesu, Digion yn yr	... 67
Iesu dyrchafedig	... 227
Iesu Ei Hunan yn ddigon	... 202
Iesu ffynnon bywyd	... 186
Iesu ffynnon cysur	... 66
Iesu ffynnon dedwyddwch	... 167
Iesu Grist a phlant	... 343
Iesu G. yn nerth mewn cyfng. .	609
Iesu llawnder mawr y nefoedd .	185
Iesu'n werthfawr	... 194
Iesu wedi cario'r dydd	... 69
Iesu, Ymddifyru yn yr	... 118
Iesu yn ddigon	... 203
Iesu yn fwy na'i roddion	... 148
Iesu yn fwy na'r nef	... 113
Iesu yn nerth y daith	... 715
Iesu yn rhagori ar bob peth	... 181
Iesu, Yr, yn rhoddi Ei Hun	... 75
Iesu yn unig wrthrych cariad	.. 502
Iesu y tu fewn i'r llên	... 718
Iorddonen, Croesi yr	... 875
Iorddonen, Glân yr	... 815

LL.

Llais hyfryd rhâd râs	... 243
Llawenychu yn hanfod Duw	... 591
Llawnder yn Nghrist	... 662
Llef, Y, ddistaw fain	... 404
Lleferydd grâs a chariad	... 210
Llef y llesg pan ar ddiffygio	... 517
Llef y lluddedig	... 751
Llef y pechadur	... 493
Llesgedd, Profiad o l.	... 538
Lloches yn mynws Iesu	... 667
Llwybrau yn y dyfroedd dyfn. .	61
Llwybrau grâs yn hyfryd	... 742
Llwybr cul, Cadw y	... 721
Llwyddiant ar y gwaith	... 401
Llwyddiant i newyddion iach. .	425
Llwythau, Y, yn esgyn i'r wyl.	413

M.

Mab, Y, mewn agwedd gwas	... 143
Maddeuant, Ymbil am f.	... 564
Mae Dy eiriau fel y gwîn	... 188
Marah, Pereiddio dyfroedd	... 774
Marw a'i ganlyniadau	... 814
Marw, Cyn: al wrth f.	... 824
Marw, Nesau i f.	... 798
Marwolaeth Crist	... 178, 426
Marwolaeth y gro.	365, 366, 368, 369

	RHIF.
Mawl am brof. o fendith. iach. ...	699
Mawl am ddoniau tymhorol ...	916
Mawl eiriau ... 937, 938, 939,	940
Mawl i Dduw am Ei roddion ...	933
Mawl i'r Grist	191
Mawl i'r Drindod	1
Mawl i'r Hwn a fu farw ...	231
Mawredd Crist	221
Mawredd Duw	28
Meddyg anffaeledig	89
Meddyginiaeth y groes ...	378
Meddyliau erwydredig ...	600
Meddyliau trugaredd a grâs ...	250
Messiah, Y, addawedig ...	222
Messiah, Henffych i'r ...	155
Mi a godaf ac a âf at fy Nh. 731,	732
Moliant i'r Oen	126
Moliant y nefoedd i Waredwr .	869
Moliant yr eglwys	441
Molwn Di, Arglwydd	316
Morio tuag adref	777
Mwynhâd helaethach o heddw. 625	
Mwynhâd o Dduw yn ll. yren. 528,	529
Myfyr am y gwaed	665
Mynydd ty yr Argl. yn ddyrech. 405	

N.

Na âd un eiddil gwân	496
Na ofelwch dros dranoeth ...	505
Na wrthod fi	555
Nac ofna f'enaïd mwy	710
Neb ond Iesu	547
Nef, Emy'n plant am y	312
Nef, Hiraeth am ryddid y ...	629
Nef, Hiraeth am y	539, 864
Nefoedd, Y	873
Nefoedd ar y ddaear	512
Nefoedd, Byw yn ngolwg y ...	509
Nefoedd, Golwg ar y	606
Nefoedd, Gweled Iesu yn y ...	861
Nefoedd, Hyfrydwch y... ..	888
Nefoedd, Y, i fol. grâs Duw ...	592
Nefoedd, Meddwl am y	513
Nefoedd, Undeb y	882
Nefol, Y wlad	885, 886
Nerth a chyfarwyddyd	766
Nerth a chyn. yn yr anial ...	741
Nerth ar y daith	722
Nerth Crist o blaid pechadur ...	83
Nerth Duw yn y tywydd garw .	702
Nerth Ei ddiodeffiadau	220
Nerth grâs, Gweddï am	757
Nerth i ddwyn y groes	668, 709
Nerth o Dduw	664
Nerth o'r uchelder	268
Nerth y groes	632
Nerth y nef	109

	RHIF.
Nerth yn Nuw a'i air	765
Nodded Duw, Erfyniad am 753,	754
Noddfa yn Nuw	621, 642
Nôs, Y, yn myned heibio ...	432

O.

O anadl, tyred !	260
O Arglwydd! sâf o'm tu ...	714
O Arglwydd! tyr'd i lawr ...	698
O! deuweh i'r dyfroedd ...	318
O! heda, efengyl dragwyddol ..	437
O lafur Ei Enaid y gwel ...	439
O! plygwch oll	899
O! ryfedd râs	176, 177

P.

Paradwys, Y b. nefol	656
Par'towch y ffordd	900
Pechadur a'r Iesu	565
Pechadur, Bydd drug. wrthyf b. 571	
Penarglwyddiaeth Duw ymost. i 50	
Pen Calfaria	214, 215
Pen y daith, Hirae. am 641, 846,	865
Pen y daith, Nesau tua ph. ...	653
Pererindod y Cristion	704
Pererinion, Y, ar ben eu taith . 851	
Pererin yn yr anialwch	639, 739
Peryglon yr anialwch	673
Plant, Crist yn derbyn	306
Plentyn, Mawl	309
Pob peth yn ddiw. heb Gr. 553,	595
Porthladd, Y, dymunol	879
Pregethu, Cymmorth i b.	280
Presenoldeb Duw, G.w. am 483,	630
Profiadau amrywiol	740
Profiadau cymmysg	556
Prynedigaeth, Dyfais y... ..	90
Prynedigaeth trwy waed Crist . 64	
Prynwr byw	251
Purdeb, Ymbil am b.	663, 666
Pwy fel Efe !	218, 219
Pwyso ar drugaredd	563
Pwyso ar Grist	561, 562
Pwy yw Hwn yn dyfod o Edom 252	

R.

Rhâd râs, Canu am r.	856
Rhâd râs Duw	491
Rhagluniaeth, Ffyrdde	934
Rhaglun., Ei gofal am ddyn 932,	935
Rhagom, filwyr Iesu	310
Rhieni, Appeliad at r.	305
Rhinweddau Ei Enw	201

	RHIF.
Rhinweddau y groes	73, 577, 578
Rhinwedd gwaed Crist ...	... 205
Rhinwedd marwolaeth yr Oen .	246
Rhosyn Saron ...	... 161
Rhyddid a madd. Gweddi am .	603
Rhyddid a madd. trwy Grist ...	141
Rhyddid o gaethiwed ...	... 540
Rhyfeddodau grâs ...	... 247
Rhyfeddodau trefn grâs ...	... 887
Rhyfeddod y credadyn ...	... 506

S.

Sabbath, Adgyfodiad Crist ar y	341
Sabbath, Gorphwysfa'r...	... 338
Sabbath, Hyfrydwch y...	... 337
Sabbath, Y, yn ernes o'r nef. ...	339
Sabbath, Y, yn fendith ...	340
Salem, Hiraeth am ...	... 893
Saint, Y, ynghyd ...	... 842
Sanctaid Iôr ...	... 51
Sancteiddr., Gwe. am 281, 511,	747
Sêl ar Dy galon, Gosod fi megis	500
Serch ar Iesu ...	... 683
Serchiadau, Y, ar Grist ...	... 546
Seren ddydd, Y ...	... 226
Sierwydd. Hiraeth am ...	... 605
Sinai a Chalfaria ynghyd ...	... 382
Swper yr Arglwydd ...	... 375
Sychedig yw fy enaid am Dduw	657
Sylfaen safadwy ...	... 813

T.

Taith, Anhawsderau y d.	763, 764
Taith, Y d. i Ganaan ...	... 707
Taith i'r nef, Ar y d. ...	... 660
Taliad llawn, Y ...	... 71
Tangnefedd i bell ac i agos ...	... 172
Tegwech y Gwarddwr ...	230, 634
Tegwech Seion ...	... 467
Teithio trwy nerth y groes ...	... 690
Teml yr Arglwydd yn y nef. ...	... 353
Teyrnas Crist, Llwyddiant ...	... 410
Teyrnasiad yr Iesu ...	398, 440
Ti ydwyt loches i mi ...	524, 772
Tlawd, Y, yn llawn trwy râs ...	... 685
Tragwyddoldeb ...	... 823
Tragwyddoldeb annirnadwy ...	... 828
Tragwyddoldeb, Cofio ...	... 297
Tragwyddoldeb i ryf. Crist a'i r.	209
Tragwyddol orph. y saint ...	... 878
Trefn cadw ...	... 149
Trefn i faddeu pechod ...	... 325
Trig gyda mi ...	... 494
Trugaredd a gofal Duw ...	... 49
Trugaredd, Duw yn hoffi ...	... 36
Trugareddau, Yr hen d.	... 492
Trysorau angeu'r groes ...	... 575

	RHIF.
Trysorau gwell ...	... 574
Trysorau uwch gwybod y byd	256
Trysorau y groes ...	... 183
Trysorau yr Iawn ...	... 259
Trysor tu draw i'r Iorddonen ...	881
Ty Dduw, Hiraeth am d. ...	... 478
Ty fy Nhad ...	... 647
Tymmor sych ...	... 912
Tymmor gwlyb ...	... 915
Tyrfa y gwaredigion ...	... 849
Tyrfa yn addoli yn y ty ...	... 342
Tywysog Bywyd... ...	... 182
Tywysog nefoedd yw fy nhwr...	713

U.

Undeb Cristionogol ...	... 396
Undeb y gwaredigion ...	... 853

Y.

Y groes, Aros wrth ...	... 358
Ymadael, Wrth ...	... 484
Ymbil am oleuni ...	... 749
Ymbiliau y pererin ...	... 497
Ymdrech a gweddi ...	... 688
Ymddattod, Chwant i ...	... 770
Ymddedwyddu yn Nuw ...	... 637
Ymddiried yn y gair ...	... 622
Ymestyn at y peth. o'r tu bl. ...	... 532
Ymgeledd mewn tir sychedig ...	... 626
Ymgeledd yr iachawdwriaeth	649
Ymgawddoliad Crist ...	... 169
Ymgawddoliad, Ffrwyth yr ...	... 120
Ymguddfa yn y dydd blin ...	... 784
Ymgysuro yn Nuw ...	... 636
Ymhyfrydu yn Nghrist a'i groes	610
Ymnerthu yn Nuw ...	... 548
Ymorphwys ar aberth y groes	389
Ymward mewn ofn ...	623, 624
Ymward, Ymbil am ...	... 599
Ymweliad, Gweddi am Ail 278,	602,
	746
Yr afael sicraf fry ...	... 693
Yr hyfryd dir bwrcasodd Ef ...	... 272
Yr ydym ni yn Ei garu Ef ...	... 541
Ysbryd, Arweiniad yr ...	270, 283
Ysbryd, Calon bur yn deml i'r	274
Ysbryd Glân, Yr, a'i ddoniau	264
Ysbryd Glân, Am yr ...	... 903
Ysbryd Glân, Deisyf. am yr	271, 273
Ysbryd, Goleuni yr ...	... 265
Ysbryd G., Ei waith ar y galon	282
Ysbryd, Gweddi am yr...	... 276
Ysbryd Sancteiddolaf, Tyred ...	... 275
Ysgol Sab., Mawl am yr ...	... 314
Ysgrifenu y gyf. ar y galon ...	... 288
Ystormydd yn puro yr awyr ...	... 780
Y ty, Aros yn ...	... 486

MYNEGAI I EIRIAU CYNTAF POB PENNILL.

A.	RHIF.	RHIF.	RHIF.
A allwn ni, 'rhaf g.	416	Adgyweirier pob...	210
Aberthant hefyd...	923	A dôd fy nghalon .	500
Aberthau Duw i gy.	567	A doed brenhinoe.	417
A boed fy mhleser .	124	A drigo 'nghymde.	62
Ac am Dy fod yn ..	534	A Duw, sef Duw...	14
Ac arnaf y geilw ...	63	A dyma'r cyntaf br.	38
Ac Ef yn unig biau	126	Ady ro im' Dy ...	699
Ac er fod draw ...	690	A dyro im' Dy ...	9
Ac er gwaethaf ...	735	A ddaw gwawr ar.	608
Ac er lleied yw ...	645	Addefent hwythau	678
Ac er mwyn y ...	602	Addewid gafwyd .	155
Ac er na welaf ond	512	Addfwyn Iesu'r ...	309
Ac fel bydd nawdd	535	Addfwyn Iesu! g. .	309
Ac mae pob peth...	550	A ddiffydd cariad .	42
Ac mi dybygaf ...	687	Addunedau fy ...	586
Ac mi ddisgwylia'r	407	Addurna'm henaid	747
Ac mi ro' f'angor... 25		Aed, aed Y new....	411
Ac mi ymfrostia'..	109	Aed efengyl fel y...	420
Ac na b'o grâs ...	665	Aed efengyl grâs...	433
Ac ni allaf fyth ...	209	Aed effeithiol add.	425
Ac ni cheisiaf dry. .	598	Aed ein Haleluwia	250
Ac nid oes cyfaill .	116	Aed enwau'r byd i	132
Ac ni fyddai'n hir	735	Aed fy enaid mwy .	379
Ac ni fydd mo dra.	376	Aed goleu'r dydd ..	572
Ac oddi fewn mae .	673	Aed heibio'm dydd.	12
Ac os bydd i Ti ...	497	Aed i'r dwyrain a'r	428
Ac os oes stormydd	691	Aed mawl a gwedd.	409
Ac yna adgyfododd	372	Aed newyddion ...	425
Ac yna câf fod ...	111	Aed sain efengyl ...	404
Ac yna câf mewn...	658	Aed sain yr udgorn	409
Ac yna gwnaed ...	360	Aed sw'n efengyl ...	409
Ac yna gwyn fy ...	866	Aed sw'n yr iach....	317
Ac yna'r âf at allor	451	Aed tegwch byd ...	547
Ac ynddo hefyd ...	293	Aed y nôs derfysg .	787
Ac yn Ei freichiau	95	Af ar hyd fy ffordd	640
Ac yn Ei gariad ...	115	Af ato fel yr wyf...	151
Ac yn eu herbyn...	25	Af at yr orsedd fel	554
Ac yn nyfnder ...	376	Af bellach tua'r ...	578
Ac yno bûm yn f...	342	A fôdd 'tiffeddion g.	865
Ac yno, f'enaid ...	529	Afradloniaid at ...	336
Ac yno gwyn fy ...	777	Af trwy Fy nhemt.	361
Ac yno y mwynheir	835	A gâd im' brofi ...	112
A chaf ar ôl blin ...	115	Ag isop goleh fi'n .	566
A choron o'th dda.	914	A golch fi yn llwyr	566
Achosion wyf bob .	932	Agorodd ddrws i'r .	141
Aderyn tô a gafodd	455	Agorodd Ef yn llêd	79
		Agorodd gweddi'r.	695
		Agorwyd ar y bryn	346
		Agorwyd teml yr .	353
		Agor y ffynhonnau	759
		A gwna bob medd.	546
		A gwna i'm cariad	500
		Angeu ac eiriolaeth	242
		Angeu bellach gw.	831
		Anghenus wyf ...	520
		Anghenus wyf o ...	709
		Anghyfnewidiol ga.	108
		Angylion doent yn	557
		Angylion glân sy'n	125
		Angylion, seraph. .	896
		Angylion y nefoedd	63
		A heibio'r dywell .	712
		Ai am fy meiau i .	374
		Ai byth y digi ...	22
		Ai Ef fu'n maddeu	356
		A'i hyfryd lais fe'm	65
		Ai Iesu mawr ...	356
		Ai marw raid i mi.	814
		Ai'm hanwyl Briod	356
		Am angeu'r groes .	367
		Am danat, Iesu ...	67
		Am Dduw a'i ner.	29
		A meddwl am ...	270
		Am Ei fod ini yn .	925
		Amen, Amen, boed	397
		Am fod fy Iesu'n .	866
		Am ffrwythau hael	917
		Am graig i adeiladu	813
		Am haul a lleuad .	916
		Am hyn rho'f arno	698
		Am hyny, yn Ei ...	106
		Am iachawdwriae.	159
		Am iddo farw ar y	91
		Am iddo yno grym.	360
		A mi mewn myf....	533
		A minnau'n hollol	122
		A minnau'n llwfr. .	685
		A minnau sydd am	570
		Am yr Ysgol råd S.	314
		A myn'd dân ganu	805
		Anfeidrol berffaith	528
		Anfeidrol Dduw r.	930
		Anfeidrol, fyth ...	366
		Anfeidroldebmaith	635

	RHIF.
Anfeidrol felus yw	501
Anfeidrol oedd lliid	256
Anfeidrol wyt, fy	167
Anfeidrol ydyw ...	150
Anfon un pelydryn	746
Anffyddlon imi ...	772
Anhawdd yfed	740
Anialwch mawr ...	664
Anian nef a dyr ...	760
Anianol synwyr. ...	394
Annioddefol ydyw	585
Ant rhagddynt ba.	455
Anturiaf at Ei or.	117
Anturiaf ato yn ...	197
Anturia 'nghalon	71
Anwadal hynod yw	44
Anweledig, 'r wy'n	590
Anwylaf wrthrych	496
A oes gobraith am	328
A phan agorech Di	926
A phan b'o'n curo	688
A phan b'o'u hym.	691
A phan ollyngech	922
A phan y deui yr	555
A phan ymddang.	217
A phan y syrthio	118
A phawb a'th edw.	16
A phe b'ai 'n gorw.	689
A phe diffoddai'r	528
A phe dôi'r môr.	14
A phleserau o bob	752
Ar aden cerub âf	847
Ar angeu ac uffern	243
A raid i gystudd ...	672
A raid i minnau d.	474
Ar ardaloedd maith	423
Ar aur delynau'r ...	175
Ar D' enw Di, Gre.	74
Ar dir na môr Ei ..	68
Ar Dy air yn mhob	294
Ar Dy allu 'r wy'n	741
Ar dy law ddehau.	23
Ar ddiffwyth grin.	417
Ar ddisgwylfa uch.	787
Ar Ei addewid Ef.	778
Ar fôr tymhestlog	691
Ar fy llaw fe rodd.	732
Ar fy llywbrau yn	647
Ar fyr câf rodio ...	859
Ar fyr rhaid sef. ...	666
Ar Galfaria un pry.	228
Ar Galfari fryn ...	439
Ar Galf. fryn Agor.	352
Ar Galfari, rhwng.	88
Ar Galfari, yn ...	98
Arglwydd, arwain	759
Arglwydd, dâl ni...	748
Arglwydd, danfon	284
Arglwydd, edrych.	765

	RHIF.
Arglwydd, ffoed ...	645
Arglwydd ! gâd im'	748
Arglwydd! gollwng	484
Arglwydd grasol ...	280
Arglwydd Iesu, ar.	612
Arglwydd Iesu'r ...	308
Arglwydd Iesu'r ...	308
Arglwydd, rhaid i	605
Arglwydd, tyred...	641
Arglwydd y byd. ...	478
Ar groesbren bryd.	352
Ar lân Iorddonen .	815
Arnat, Iesu, boed .	385
Ar noswaith oer fe	138
Arogl'i'n beraidd ...	611
Ar ôl eu holl flin .	806
Ar ôl gofdiau dyr.	873
Arosaf ddydd a nôs	578
Aros ronyn, barwyd	764
A'r sawl sy'n byw .	803
Arwain ni trwy'r...	767
Ar waith Dy ddyw.	15
Arwydd buddugol.	310
Ar y cenhedloedd .	99
Ar y dibyn bûm ...	935
Ar y groes dyrch...	426
Ar y'r alwad ...	480
Atat, Arglwydd ...	744
Attolwg, Arglwydd	563
At un a wrendy ...	555
At wedd Dy wyneb	549
A than Dy aden ...	118
A thyma'r cyntaf .	699
A thyna'r cyfoeth .	510
A thyna'r trysor ...	523
Awelon praidd ba.	855
A welsoch chwi Ef?	257
Awn, bechaduriaid	319
Awr o Dy gymdeith.	628

B.

Babel gwympa er	909
Bechadur ! gwêl E'n	371
Bedyddia fi â'r Ys.	105
Bendigaid fyth f'o'r	20
Bendig. fyddo'r Arg.	17
Bendigaid fyddo'r .	699
Bendithiodd Iesu .	343
Bendithion ar fen.	369
Bendithion rif y ...	132
Bererin llesg gan...	879
'Beth bellach wnaf.	92
'Beth bynag wnelo'n	774
'Beth dâl im' ro'i fy	794
'Beth ddaw o honof	814
'Beth sydd imi mwy	212
'Beth sydd imi yn y	646

	RHIF.
'Beth yw'r achos ...	762
'Beth yw'r telynau	40
'Beth yw'r udgorn	330
Blant afradlon, at.	335
Blant fyddlon Sei.	155
B'le trof'f wyneb	539
Blinais ar afonydd	483
Blinais, blinais ar y	651
Blinderau a chroes.	489
Blinedig gan ofid ..	339
Blodeuant, tyfant .	465
Blwyddau hirion o	870
Bob dydd, Fy nha.	857
Bod Creawdwr nef	224
Boddlaw'n ddigon .	783
Boed Prydain f'awr	397
Boed bryn y groes .	92
Boed clôd i'n Pry. .	177
Boed clôd trwy ...	940
Boed côf am y ...	388
Boed cyfiawnder ...	585
Boed dioddefiadau	688
Boed fy nghalon i.	628
Boed fy mywyd oll	935
Boed fy nhafod ...	49
Boed i bob llwyth .	86
Boed iddo mwy ...	75
Boed Iesu â'i ...	395
Boed imi'n hyf. ...	388
Boed oesoedd ...	90
Braint, braint Yw	472
Brawd anwyl sy'n .	139
Brawd yw Efe i'r..	441
Brawd yw Iesu m.	219
'Byrd câf wel'd y ..	593
'Byrd ca'i 'm glan.	663
'Byrd gwawria'r ...	708
Bu ei ben dân ...	215
Bufarw f' Anwyl'd	488
Bugail Israel sydd	306
Bugail yw, fe ro'es	237
Bûm yn wyneb pob	782
Bu'n angeu i'n ...	374
Bu'r lleidr aflan un	345
Bwriadau dyfnion	27
Bwytwch, mae'r..	318
Byddaf yn dych. ...	874
Bydda'i 'n synu ar	763
Bydd, bydd, Rhyw	856
Bydd cerubiaid a...	209
Bydd di gysurus yn	677
Bydd Dy degwch .	592
Bydd dda i'th was	286
Bydd dda wrth Se.	567
Bydd gwel'd gogo.	861
Bydd gwraig yr O.	843
Bydd melus gofio y	381
Bydd myrdd o ryf.	809
Bydd pêr Hosanna	399

	RHIF.
Bydd yma, nid fel	494
Bydd yno bawb yn	804
Bynag peth sydd...	184
Byth D' enw gaffo	932
Byth ni dderfydd .	235
Byw heb wrës, na .	878
Bywyd perffaith yw	627
Bywyd y meirw !...	260

C.

Cadarnhaw'd fy ...	594
Cadarn, cadarn yw	236
Cadben mawr ein .	331
Caed ffynnon o dd.	351
Caed Person mor .	259
Caed trefn i faddeu	325
Cael bod yn foreu .	296
Cael cwrdd a wnaf	848
Caelderbyn o'i chy.	128
Cael Duw yn Dad .	53
Cael treulio sanct.	478
Caersalem, dinas ..	864
Caersalem hyfryd .	580
Caersalem lân, ein	460
Caersalem, ti ddin.	893
Câf dd'od i gymnull.	339
Câf ddyfod i'r ...	541
Câf floeddio concw.	693
Câf fwyta ffrwyth.	537
Câf orphwys hedd.	339
Câf wel'd f'Anwyl.	864
Câf wel'd fy anwyl	863
Câf yfed yma gar.	114
Câf yno fod yn gw.	796
Calfaria fryn, dyr.	400
Calfaria fryn mae .	358
Calfaria fryn yw'r .	110
Caned a welodd ...	418
Caned cenhedlaeth.	231
Caned nef a daear l.	349
Caned nef a daearol.	179
Caned nef y nef ...	480
Caned pechaduriaid	179
Cân etifeddion grâs	166
Canfyddi finnau yn	661
Cân' farwêl i bob .	202
Caniadau newyddi.	896
Caniadau'r nefol ...	173
Cân' mil o weithiau	664
Can's da yw'r Argl.	911
Can's Ef a ro'es ei	448
Can's ein Duw ni ..	452
Can's hoff iawn gan	459
Can's mae Dy hardd.	503
Can's Ti a fermi'n .	38
Cânt os dychwela.	257

	RHIF.
Cant o weithiau ...	827
Canwn mwy am ...	179
Câr yr Hwn a fedr .	785
Câr yr Hwn sy'n ...	219
Cawn esgyn o'r ...	892
Cawn gyfarfod uw.	312
Cawn lânio i fewn i	865
Cawn orphwys yn .	858
Cawn uno yno â'r .	313
Cawn wel'd yr add.	865
Cawn yma bob dy.	340
Cefais berl gwell ...	870
Ceir golwg hyfryd	901
Ceir gwel'd y dyrfa	843
Ceisiwch wisgoedd	333
Cenhadon hedd gânt	406
Cenir yno am y ...	890
Cerdd yn mlaen ...	761
Ce's brofi dwyfol...	699
Ce's ddwr o'r graig	697
Clâf wyf am deiml.	504
Clôd, clôd I'r Oen a	133
Clôd, clôd I'th enw	929
Clodforaf fi fy Argl.	16
Clodforaf fi fy Argl.	924
Clodforwch bawb .	24
Clodforwch enw ...	130
Clodforwch Frenin	4
C'lymau natur oll a	882
Clywaf lais gan bob	193
Clywch, defrowch .	480
Clywch leferydd ...	210
Clywed Dy riddfan.	632
Clyw, f'enaïd tlawd	28
Clywir sw'n yn mri.	909
Clyw seraphaid...	875
Côf am y cyfiawn .	370
Côf am y gwawd...	370
Côf am y llu o fil.	370
Côf am y wyneb ...	370
Côf genyf y pryd...	657
Cofia, Arglwydd, Dy	482
Cofia, f'enaïd, cyn	821
Cofia'th boenau ar .	204
Cofiwch hyn mewn	327
Coffawn yn llawen	106
Colofn dân rho'r nôs	759
Colled pob blodeu.	637
Coroni'r ydwyt Ti .	920
Creawdwr doeth y .	661
Creawdwr y ffurfa.	4
Crêd ynddo Ef, fe	677
Cref yw Dy fraich .	83
Creigiau tanllyd ...	282
Crist ydyw'r Arch.	353
Cryfach addewid...	719
Cryf yw Ei ddeheu	162
Cudd fy meiau rhag	620
Cuddiaf D'eiriau...	307

	RHIF.
Cul yw 'r llwybr i .	725
Cwlwm wnaed yn .	882
Cwyp mil wrth ..	62
Cydfolwch Dduw y	933
Cydfyn'd o hyd dân	396
Cydganed y ddaear	246
Cyduned pob cread.	126
Cyduned Seion lân	150
Cydunwn â'r angyl.	126
Cydunwn bawb i fo.	340
Cyfammod cry'—pwv 2	
Cyfammod Duw a'i	693
Cyfammod hedd a	35
Cyfammod hedd ...	2
Cyfammod rhâd, o	2
Cyfammod rhâd tr.	35
Cyfarwydda'm hen.	725
Cyfeillion ini he. ..	873
Cyfiawnder amddi.	368
Cyfiawnder Duw sy	353
Cyfiawnder marwol	570
Cyflawnai'r gyfrai.	374
Cyflawna'th air ...	77
Cyflawnder nerth .	547
Cyflawnir gair fy .	702
Cyflawnwyd y gyf.	392
Cyfnewid y maedyn.	39
Cyfodi wnaeth i'n .	341
Cyfododd Brenin ..	170
Cyfoethog yw Dy .	930
Cyfoeth yn yr anial	785
Cyfranwr mawr y .	912
Cyffelyb i fy Nuw .	41
Cyffroa'i air dym .	678
Cyhyd ag yw'r ffu.	535
Cymmeraf fy nifyr.	510
Cymmer, Iesu, fi ...	632
Cymhywyser ni ...	852
Cynnefin iawn â ...	372
Cyn llunio'r byd ...	3
Cyssegrwch heddy.	297
Cyssegrwn flaenffr.	296

CH.

'Chaisiais, Arglwy.	615
'Chlywodd clust, ni	590
Chwi angylion ...	631
Chwi bererinion ...	703
Chwi, holl deyrnas.	20
Chwilia, f'enaïd ...	762
Chwilio am danat .	789
Chwi, weision Duw	913
Chwychwi a bryn .	86
Chwychwi ffynhon.	531
Chwydded yr anth.	316
Chwyth, udgorn ...	399

D.

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
Dacw enaid lleidr .	214	Daw, daw, Yr hyf.	133	Diolchaf am gys. . .	928
Dacw gariad, dacw	207	Daw diwedd ar fy	863	Diolchaf byth iddo	489
Dacw gariad fel yr	831	Daw dydd I'r carch.	133	Diolchaf fi â chalon	918
Dacw gariad nef. .	232	Daw dydd i'r cyf. .	801	Diolch byth, a cha.	198
Dacw lofrudd ar Ei	208	Daw dydd o brysur	810	Diolch i Ti yr Holl	315
Dacw'r ardal, dac.	606	Daw, fe ddaw y ...	749	Dirgelion y nefoedd	434
Dacw'r ardal nefol	886	Daw gweiniaid ...	102	Dirgelwch o'nefeid.	81
Dacw'r Brenin yn.	483	Daw i ben, aed byd	728	Dirmygedig yw go.	760
Dacw'r deg gorch.	240	Daw imi dranoeth	796	Disgleiria foreu ...	572
Dacw'r ffynnon fa.	233	Daw miloedd ar ...	435	Disgwylia wrth yr	449
Dacw'r ffynnon i'w	348	Daw miloedd o rai	415	Disgwyliaf o'rmyn.	23
Dacw'r ffyn. wedi.	223	Daw'r holl dduwio.	853	Disgwyliaf wrthyt	269
Dacw'r gwledydd .	871	Daw'r saint o lwch	170	Disgwyliais, f'Argl.	536
Dacw'r hyfryd fân	888	Daw tyrfa rif y ...	152	Disgwyliawn ronyn	475
Dacw'r man dym. .	625	Da wyt i'th dir ...	22	Disgwyl pethau ...	823
Dacw'r nefoedd ...	378	Da yw'r groes, a da	61	Disgwyl'r wyf trw.	749
Dacw'r unig feddy.	378	Da yw y groes, y .	775	Disgyn, Iesu, o'th.	619
Dacw'r wlad câf fi	871	Da yw yr Arglwydd	926	Distewch elynion .	710
Dacw uffern yn ei.	623	Dechreu canu ...	616	Dôd fesur mawr ...	265
Dacw'r un sydd â.	822	Dechreu tafod ...	477	Dôd ynwyf hiraeth	850
Dadguddiwyd dir.	250	Dechreuodd draw .	26	Doed bellach Ind. .	90
Dadrys, dadrys fy	628	Dechreu'r wyf yn .	730	Doed deau, gogle.	408
Dadrys rwydau ...	623	Dedwydd wyf, mi	648	Doed Dy hedd. pr.	627
Daeth angylion llo.	249	Deffro, f' enaid ! de.	768	Doed fel y dêl, fe'i	502
Daeth blwyddyn y	249	Deffro, fy enaid, e.	235	Doed gog., de, a dw.	263
Daeth ffrydiau mel.	176	Deffroir fy nghysg.	814	Doed Iuddewon ...	422
Daeth imi iachawd.	142	Deg dryll ar hugam	371	Doed paganiaid yn	428
Daeth Llywydd nef	169	Dengmil llawn o ...	59	Doed pob awelon...	498
Daeth trwy Ein ...	472	Dengmil o delynau	872	Doed preswyl. yr...	424
Daeth uffern a'r ...	487	Derfydd awyr ...	209	Doed uffern, angeu	25
Dangoswyd im' pr.	699	Derfydd imi deith.	829	Doed y cystuddied.	379
Da iawn i bechadur	350	Derfydd imi garu	588	Doed y diluw i dey.	637
Da i mi fod yr add.	763	Deued Dy deyrnas	316	Doed y greadigaeth	126
'D ä i' mofyn haedd.	123	Deued dyddiau o .	49	Doed y pedwar gw.	422
Daionus a thosur.	915	Deued pechaduria.	378	Doed y trueiniaid .	120
D'air a wnaeth y ...	55	Deuwch, bechadur.	332	Doed yr India faw.	424
Dâl fi, fy Nuw, dâl	10	Deuwch, hil syrth.	333	Doed yr Indiaid ...	423
Dâl fi i fyny, add.	736	Deuwch, yr awelon	584	Doed y tymhestl. .	550
Dâl fi'n gadarn hyd	762	Deuwn, Arglwydd	306	'D oedd neb ddal. .	506
Dâl fy llygad, dâl	615	De'weh, addewidion	395	'D oes angel, na ser.	894
Dâl sylw craff mae	4	De'weh, blant bych.	306	'D oes arall fân i r.	523
'D all Satan, deddf.	105	De'weh, flinderog .	332	'D oes arnaf eisieu	84
Dân bob cystuddi.	548	Dé'weh, hên ac ieu.	322	'D oes bleser dâl tu	520
Dân bwys euog. ...	152	De'weh, hên wrthg.	322	'D oes bwlech yn h.	2
Dân Dy adenedw.	621	De'weh i'r frwydr .	429	'D oes destyn gwi.	173
Dân Dy aden daw.	768	De'weh y deillion .	333	'D oes dim a laesa'	576
Dân Dy fendith ...	485	Dewisais Ef, ac Ef	76	'D oes dim ar wyn.	510
Danfôn-imi'r olew	644	Diane wne's i maes	742	'D oes dim at oste.	245
Dân Ei gysgod bydd	228	Diddanweh gwir .	261	'D oes dim difyrw.	468
Dân gysgod gwych	721	Diddig, diddig, fe	220	'D oes dim yn gwr	129
Dân yr haeddfawr	216	Difyru wnaif fy oes	689	'D oes diwedd fyth	154
Darfunoddfa mewn	621	Digon, digon fydd.	755	'D oes doniau dân	516
Darfydded canmol	72	Digonir f'enaid fel	534	'D oes drai, Nac ...	362
Darfydded sôn am	68	Diluw y digofaint	216	'D oes eisieu'n bod	67
Darparwyd gwledd	320	Dim trysor nis ...	259	'D oes enw foddia	661
'D ä un o'r nwydau	849	Dinas noddfa gaed	642	'D oes fân O'r dda.	272
Daw caethion duon	415	Dioddefodd angeu	112	'D oes genyf mwy	548
Daw, daw, Fy an.	857	Dioddefodd ang. lo.	374	'D oes genyf ond D.	118
		Diolchaf am Dy gar.	928	'D oes gyflwr dân .	552

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
'D oes gyffelyb i.	231	Duw ! ffordd Dy	286	Dy lwybrau Di y'nt	681
'D oes gyff'lybiaeth	56	Duw mawr y rhyf.	13	Dyma Babell y cyf.	196
'D oes mesur amser	895	Duw, moled pobl.	38	Dyma ddyfnder o.	183
'D oes neb ond Ef	129	Duw, moled pobl.	38	Dyma Feiblanwyl	307
'D oes ond grâs yn	617	Duw ! os wyt am	403	Dyma Frawd a an.	196
'D oes ond rhyw ...	666	Duw, pan agorech	922	Dyma Geidwad i'r	213
'D oes un genfigen	850	Duw, pwy a sai'n	536	Dyma Gyfaill hae.	222
'D oes un peth enn.	373	Duw, rho i mi ffy.	562	Dyma gyfarfod hyf.	662
'D oes unrhyw ble.	514	Duw, sy iddi'n bla.	445	Dyma 'nghysur oll	236
'D oes unrhyw dry.	160	Duw, teyrnasa ar y	424	Dyma lle bydd fy	81
'D oes unrhyw gyf.	511	Duw, tyr'd â'th sai.	396	Dyma llemae D'an.	88
'D oes unrhyw har.	82	Duw ymddangos.	107	Dyma lle'r ydoedd.	354
'D oes unrhyw ofid	769	Duw yw fy nerth.	14	Dyma'n gwbl fy ...	630
'D oes yma ddim...	867	Duw yw fy Nhad.	7	Dyma'r aberth mae	239
'D oes yma eisieu ..	319	Duwiol a sanctei.	312	Dyma'r byd y mae	823
'D oes yma ond trai	723	Duwioldeb yn ei ...	479	Dyma'r creig. serth	223
'D oes yn Dy galon	769	D'wêd a ellir nesu.	54	Dyma'r dwr, a dy.	349
Dôf finnau tua'th	446	D'wêd Dy fod yn	188	Dyma'r eiddil yn	642
Dôf, mi ddôf trwy'r	631	D'wêd i mi, a wyt.	605	Dyma'r euog, ofn.	621
Dôf yn waglaw ...	234	D'wêd pa bryd câf	597	Dyma'r fân, a ...	587
Do, mi ddringais...	183	D'wêd y gair fy ...	185	Dyma'r fân y caiff	347
Dowch, canwn fawl	921	Dwg fi i dalgraig...	453	Dyma'r Hollalluog	311
Dowch, dowch o ...	324	Dwg fi'n Dy fynw.	720	Dyma'r llwybr a ...	742
Dowch gan hyny b.	310	Dwg ni i'r Baradw.	767	Dyma'r maen sydd	225
Drachefn llawenhe.	155	Dwy aden colomen	393	Dyma'r màn dym.	629
Draed lluddedig ...	754	'D wyf ond pererin	667	Dyma'r tlawd agyf.	203
Draw ar gopa bryn	383	'D wy'n gwel'd ar.	124	Dyma'r tlawd a'r...	644
Draw, draw yn ...	66	'D wy'n 'nabod dim	770	Dyma'r truan a'r...	731
Draw mae ein Iesu	841	'D wy'n ofni ond yr	92	Dyma'r wled y ...	333
Draw mi welaf ryf.	52	Dy angeu a welais.	394	Dyma ryfyg yn ei	762
Draw mi wela'r nôs	728	Dy air i'm traed i	287	Dyma sylfaen gad.	238
Dringaf fyny i'r ...	207	Dy air sy'n dwyn	289	Dyma'th gariad ...	204
Dringasant hwy i.	841	Dy air sy'n gwne.	935	Dymuniadau pell...	60
Dring, fy enaid, i'th	186	Dy allu yw fy ner.	549	Dymunwn ado'n lâ.	568
Dring, fy en., i'thor.	208	Dy babell Di, mor.	455	Dymunwn yma d.	114
Dring i fyny i'r ...	589	Dychwel im' gysur.	750	Dyn glân ei law ...	448
Dringo'r mynydd	215	Dy droedi lithro, Ef	23	Dyna p'am 'r wyf	760
Dros bechadur bu.	605	Dydd grâs yw'n awr	799	Dyna'r dyddiau wyf	734
Dros f'f'enaid i bu'r	357	Dyddiau blin fy ...	609	Dyna'r màn na dda.	186
Dros ryw ddyddiau	831	Dyddiau hyfryd ...	432	Dyna'r pryd mae	763
Dros y bryniau ty.	423	Dy Dduw a drefn.	20	Dyna'r pryd 'r wy'n	295
Drwy leoedd geirw.	691	Dy etholedig, ded.	454	Dyn dieithr ydwyf.	735
Drwy'th fendith ...	920	Dy fais fawr tragw.	782	Dy nerth drachefn	100
D' uniondeb sydd	919	Dy faith drugaredd	534	Dy nerthol air, Iôn	290
Duw ! agor Di'r ...	567	Dy fawr drugaredd	919	Dyn nid wyt sy'n	294
Duw anfeidrol yw.	54	Dy fendith Di ...	907	Dy râs, Dy nawdd	19
Duw anfeidrol yw.	61	Dy fraich sydd gad.	673	Dy rasol nerth ...	659
Duw a sicra bob.	920	Dyfrhau y ddaear.	920	Dyrchafa'r Iôn fry.	400
Duw ! attal Di rw.	443	Dygodd wyddau a	218	Dyrchafer enw Iesu	125
Duw ! buost in' yn	802	Dy gariad dwys yn	532	Dyrchafodd Duw	913
Duw, bydd yn gra.	21	Dy gariad sy arnaf	5	Dyrchewch byrth	448
Duw, bydd yn gym.	522	Dy glywfau yw fy	156	Dyrchewch chwi	463
Duw, cadw f'enaid	680	Dygodd allan lo	732	Dyro afael ar y ...	607
Duw, cariad yw Ei	32	Dygodd f'enaid ar.	238	Dyro olwg ar Dy...	598
Duw, creâ galon ...	567	Dy gwmni i ddwyn	817	Dyrys daith a mi...	583
Duw, dôd orchym.	915	Dy gyfiawn farn, a'r	286	Dysg felly in' rifo'n	802
Duw, dysg i mi Dy	449	Dy gymmorth, Arg.	722	Dysg fi, fy Nuw ...	10
Duw, dywed, er Dy	419	Dy hên addewid...	564	Dysg fy gerdded ...	725
Duw ! er mor êang	88	Dy holl weithred...	926	Dysg in' adnabod y	264

RHIF.

D'ysgwyddau Di... 505
 Dysg y galon drist 623
 Dywedai Iôn wrth 99
 Dywed i mi pa dd. 447
 Dywedir hyn am... 456
 Dywedwyd gânwa. 693
 Dy weinidogiongw. 268
 Dy wisg Dy Hun . 100
 'D yw oesoedd byd 513
 'D yw profedigaeth 712
 'D yw'r gair madd. 11
 Dy Ysbryd fel y ... 666
 Dy Ysbryd sanct. . 48
 Dy Ysbryd sanct. 260

DD.

'Ddaw syched, na . 898
 'Ddiffygiad ddim er 468
 Dduw mawr ! pa be. 799

E.

Edrychaf ar y croes. 690
 Edrychaf ar y gw. 689
 Edrych arnaf m. ta. 639
 Edrych arnaf m. tos. 614
 Edrych 'r wyf ar... 783
 Efe aeth o fymlaen. 718
 Efe a'u ceidw hwy 677
 Efe Ei Hun i rodidi 493
 Efengyl yr Iôn ... 439
 Efe yw fy hedd ... 258
 Efe yw ffynnon ... 551
 Efe yw'r Iawn dros 64
 Efe yw'r Iawn fu . 381
 Ef i bob rhai a'i ... 924
 Eheda ! efengyl ... 436
 Ehed, â'i golwg ar 695
 Eheda, eheda, efe. 434
 Ei air a'i ammod... 24
 Ei air sy'n nerthol 698
 Ei amddiffynfa sy. 905
 Ei chwareff angu 130
 Eidrugaredauânt 536
 Eiddof fi yw fy An. 594
 Ei enw bery tra b'o 132
 Ei fywyd glân, Ei 441
 Ei gariad bery pan 121
 Ei gariad lifodd ar 121
 Ei gariad yw fy ... 715
 Ei glôd Sydd heb . 410
 Ei gyfiawnder dw. 228
 Ei haeddiant mawr 94
 Ei 'nabod Ef yn ... 158
 Ein brodyrsydd o'r 705
 Ein Duw sydd agos 918
 Ein Harglwydd ni 29

RHIF.

Ein holl gynnorth. 461
 Ein nerth a'n cad. 47
 Ein nerth a'n nodd. 18
 Ein rhoddion mân 406
 Ei râs a'i cymhell. 247
 Ei riddfanau ar y . 205
 Eisieu 'th wel'd yr 56
 Eistedd mae'n Cyf. 229
 Ei th'w'llwch du... 934
 Ei wel'd a chofio'i 861
 Ei wel'd a chofio'r 861
 Ei wel'd a chofio'r 861
 Enaid cu, mae dyf. 875
 Ennynaist ynof dân 165
 Er amled, cryfed . 522
 Er amled y tywod 490
 Er beiau mawr, rif 693
 Er bod Dy haeddi. 84
 Er bod eu beiau'n 86
 Er bod y ffordd yn 777
 Er bod yn euog o . 555
 Er bod yn hir mew. 537
 Er cael fy nhafu . 691
 Er colli ein cyfeill. 852
 Er cryfed ydyw'r . 931
 Er cymmaint yw'r 438
 Er cyn rho'i sail un 802
 Er d'od o hyd i ... 774
 Er Dy fod Di hedd. 204
 Er Dy fod yn uch. 58
 Er dyfned yw fy ... 95
 Er fod picellau ... 109
 Erglyw, O Dduw ! 453
 Er gofid a blinder 654
 Er griddfan dros . 708
 Er gwaethaf Satan 155
 Er gwaetha'r maen 811
 Er imi, do, wrth. . 664
 Er ini golli'r hedd 155
 Eriod, Mae'n dal y 361
 Eriod ni chlywyd 89
 Er loesau chwerwon 873
 Er lleted yw fy ... 152
 Er llithro i'r llaid . 2
 Er llwfrhau, mi ... 495
 Er maint fylygredd 554
 Er maint y daioni. 936
 Er mor annheilwng 555
 Er mwyn Dy enw 676
 Er myn'd trwy ... 773
 Er mwyn Dy grôg 555
 Er pydru yn ngwae. 817
 Er rhodio dyffryn 873
 Er Satan, byd, a . 42
 Er uchod yw y bryn. 524
 Esgynodd fry i ent. 111
 Esgynodd mewn go. 341
 Eto nid yw fy ... 781
 Eto unwaith mi ... 599

RHIF.

Etholiad heb un ... 31
 Etholwyd ifeddian. 31
 Ewch, ewch oddi . 452
 Ewch wyntoedd, e. 416

F.

Fe achubodd Ef fy 228
 Fe agorir imi yno . 887
 Fe agorodd ffordd 216
 Fe all i'r lân fy ... 34
 Fe all yr Indiaid . 402
 Fe amlygir rhyw . 887
 Fe barodd imi ... 291
 'Fe bellach fydd fy 575
 Fe bery trugaredd 137
 Fe bregethir Iesu . 431
 Fe brynodd imi ... 113
 Fe bwysa hoelion . 418
 Fe dorwyd rhyngof 683
 Fe d'raw'd y Graig 85
 Fe ddaeth i wella'r 371
 Fe ddarfu eu blin. . 490
 Fe ddarfu eu rhyfel 849
 Fe ddarfu'm nerth 538
 Fe ddarfu'r ofn ... 477
 Fe ddaw Ar y cym. 807
 Fe ddaw diwrnod . 93
 Fe ddaw'r blynydd. 407
 Fe ddaw'r dydd y . 870
 Fe dderfydd imi ... 859
 Fe dderfydd mwy . 863
 Fe elai plant at ... 300
 Fe ennynwyd ynof 631
 Fe finodd f' enaid 544
 Fe fu'n hongian ar 230
 Fe gaiff Dy enw ... 73
 Fe gaiff fy serch ... 531
 Fe gaiff hwn gan... 448
 Fe gaiff Iesu fyrdd 426
 Fe gâna'r Negro ... 154
 Fe gân telynuar ... 905
 Fe gân Y gwared. . 472
 'Fe garaf bellach ... 76
 Fe gasgla'm llwch. 105
 Fe ga'w'd croesau . 791
 Fegeir gweled Bab. 430
 Fe gênir, ac fe ... 141
 Fe gênir coron ... 865
 Fe gerdd fy nhraed 682
 Fe goledd f'enaid .. 675
 Fe goncrodd angu 75
 Fe goncrodd trwy . 90
 Fe gurodd Gehen. 487
 Fe gwyp fy ofnau 682
 Fe gymmerth Iesu 176
 Fe gymmerth Iesu 176
 Fe gynnygiodd ... 56

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
Feibl gwerthfawr .	307	Fry yn Nghaersal.	891	Fyth y nef a chwy.	51
Fe'i câr y Negro ...	407	Fy addfwynaf Dad	732	Fy unig gys. dân...	108
Fe'i gwelir ar y ...	811	Fy enaid at dy ...	45		
Fe laesa'r storom .	711	Fy enaid blin ...	771	FF.	
Fel b'o fy nwydau	73	Fy enaid, crêd byth	770	Ffaelur' wrf fi a'th	54
Fel b'o i'r dorf ddi.	387	Fy enaid, dân wae	657	Ffârwel bellach, he.	870
Fel b'o'm dyddiau .	602	Fy enaid, dianc tua	690	Ffarwêl, bleserau'r	705
Fel boreu wawr fe	445	Fy enaid, gwêl gar.	244	Ffârwel bob peth ..	645
Fel byddo pob ...	498	Fy enaid, gwêl y...	381	Ffarwêl chwi haul	569
Fel byddwyf byw .	658	Fy enaid i sychedig	450	Ffarwêl, deganau ..	163
Fel disgwyl y gwyl.	499	Fy enaid i sydd ...	255	Ffârwel, deiau, ffa.	742
Fel, fel yr wyf ...	97	Fy enaid, mawl Sa.	535	Ffârwel ddaear a'i .	786
Fel ffllamau anger.	253	Fy en., mola'r Argl.	927	Ffârwel fyd, a ffar.	875
Fel gallwyf rodio'n	665	Fy enaid sychedig i	654	Ffârwel, ffârwel oll	55
Fel hyn tra fyddw.	534	Fy enaid traethed .	926	Ffarwêl, gaethiwed	848
Fel na b'wy'n ...	680	Fy enaid trist, wrth	381	Ffarwêl, greadur. .	122
Fel na chaffo pech.	281	Fy enaid, tua'r nef	769	Ffârwel i chwi gynt	827
Fe lona'r gwyllt ...	406	Fy enaid, ymorph.	389	Ffarwêl, mi âf yn .	539
Fel pan ddêl arnaf	500	Fy ngweddi, O ! f'	394	Fflam o dân o ganol	60
Fel pren planedig .	674	Fy nghoelbren ...	525	Ffoed holl draffer.	339
Fel rhyw fyddin ...	310	Fy nghysur oll ...	76	Ffoed negeseuau ...	547
Fel y molianner ...	264	Fy ngobaith innau	21	Ffordd a drefnwyd	136
Fel y moroedd ...	786	Fy ngweddi, Argl.	446	Ffordd Duw sydd .	30
Fel y rhêd llifog. .	780	Fy ngwrthgiliadau	521	Ffordd newydd ...	79
Fe lysg y byd yn .	795	Fy haeddiant mawr	355	Ffordd nid oes o ...	618
Felly cawn gan ...	387	Fy iachawdwriaeth	95	Ffordd wnaethpwy.	256
Fe'm boddwyd ...	250	Fy Iesu, atat 'r w.	511	Ffrydiau tawel ...	197
Fe'm c'od i ben ...	656	Fy Iesu, Brenin ...	407	Ffydd, dacw'r fân.	98
Fe'm denodd i yn .	112	Fy Iesu hardd ! ...	67	Ffyddlondeb mawr	39
Fe'm galwodd â'i ...	95	Fy Iesu, mae difer.	493	Ffydd ydyw 'm sicr	507
Fe'm gânwyd i ...	551	Fy Iesu, 'Mhrophw.	127		
Fe'm golchir yn fy	772	Fy Iesu, 'r wy'n gw.	394	G.	
F'enaid crêd ...	871	Fy Iesu yw fy Nuw	167	Gadawn y byd ar .	865
F'enaid egwan, pa.	791	Fy Iesu yw fy Nuw	718	Gadewch iddynt ...	306
F'enaid glyn wrth.	218	Fy Iesu yw nerth .	715	Gâd i'm henaid lân.	641
F'enaid gwâg, oedd	60	Fy llais a glywir ...	840	Gâd imi ado'r an. .	270
F'enaid gwân, sef. .	785	Fy lloches a fy ...	665	Gâd imi brofi'r ...	545
F'enaid, gwêl Galf.	645	Fy lloches glyd, a'm	289	Gâd imi dreulio'm	78
F'enaid, gwêl i ben	745	Fy llygredd o bob.	715	Gâd imi gael Dy...	8
Fe'n carodd cyn ...	150	Fy meddyliau sydd	600	Gâd imi gael hedd.	388
Fe ro'dd Ei ddwyl.	111	Fy meiau, fân a ...	719	Gâd imi, Iesu ...	74
Fe ro'ed imi ddym.	884	Fy meiau oedd y...	119	Gâd imi wel'd mai	9
Fe ro'w'd arno ...	376	Fy meiau trymion.	119	Gâd imi dd'od i'r ...	262
Fe rwygydd mur. .	137	Fy Mhrïod yw, âf. .	65	Gair o enau'r Nef ei	786
Fe saif cyfammod .	805	Fy myfyrdodau'n .	839	Gair o'i enau sanct.	233
Fe saif yr arfaeth .	836	Fy natur egwan ...	783	Galaru'r wyf mewn	556
Fe sycha' i Hun bob	842	Fy noddfa gadarn.	524	Galarus yw'm holl	708
Fe sy'n berchenog .	4	Fy noddfa gadarn,g.	40	Galarwyr Seion sy.	171
Fe syrth y sêr i ...	843	Fy Nuw, fy Nhad .	136	Gan hyny ymdawel	30
Fe welir myrdd ...	319	Fy Nuw, fy Nuw .	492	Gan ysgwyd a ph. .	678
Fe welir Seion fel .	471	Fy Nuw, fy Nuw, i	531	Gelynyon lawer mil	721
Fe wnaeth pechod	601	Fy Nuw, uwch law	34	Gelynyon sydd o ...	83
Fe ylch ein beiau ..	120	Fy nyddiau roddai.	800	Gerubiaid, de'wch .	477
Fe ymddangosodd	904	Fy nymuniad paid	55	Glân gerubiaid a ...	51
Fod Brawd a Chyf.	289	Fy nymuniadau i .	167	Glynu wrthyt mae	591
Fod modd i'r euog	289	Fy nymuniadau ...	544	Gobaith f'enaid yw	380
Fry esgynodd Pryn.	229	Fy nyth, fyth, rhyfedd.	138	Gobeithia f'enaid...	289
Fry, fry, Uwch ...	857	Fyth i'r Tad y b'o'r	190		
Fry mae fy nhrysor	7				

RHIF.		RHIF.		RHIF.		
	Gobeithiaf yn y ga.	290	Gwêl Dy anwyl ...	767	Heb saeth, heb fr.	862
	Gobeithiwech yndd.	104	Gwêl'd Dy gariad .	755	Heb werth nac ...	318
	Gofala Duw a Thad	917	Gwêl'd yr Hwn fu	207	Hêd fel mellten ...	423
	Gofyniad nefoedd .	71	Gwelir pobl. lawer	430	Hedd a chariad ar .	241
	Gofynion nef sydd	153	Gwelir teyrnas Iesu	430	Hedd a gwynfyd ...	908
	Gogoniant byth am	304	Gwêl tu hwnt i ...	635	Heddwch perffaieth	789
	Gogoniant tragwy.	936	Gwêluwehlaw cym.	885	Heddyw'r ffynnon .	347
	Golch fi Oddi wrth	363	Gwelwech yn nwy. .	354	Heddyw'r wyf yn .	200
	Golch f'euogrwydd	644	Gwêl y truan, gwêl	583	Heddyw yn eiriol .	257
	Golchi'm henaid yn	602	Gwell ganddo na...	368	Heddyw yw'r dydd	622
	Golchi'r ddu gydw.	205	Gwell na phlesera.	568	Helaetha derfynau	436
	Golchwyd Magdal.	329	Gwell yw na mil un	455	Hên anghrist sydd	458
	Goleu a nerthol yw	192	Gwell yw'th drug.	550	Henffych ienw Iesu	86
	Goleuni ac anfeid. .	291	Gwêna arnaf D'wy.	193	Henffych Iesu 'r ...	191
	Goleuni'r nef f'o'n.	470	Gwisg fi â'r fantell	511	Henffych i'r boreu .	891
	Golwg, Arglwydd.	284	Gwlad dda heb wae	835	Hir. sy ar fy ngh. .	768
	Gorchfygodd angu	341	Gwlad ddiethr ...	753	Hiraethu mae fy ...	873
	Gorchfygodd uffern	374	Gwlad o d'w'llwech .	597	Hir ddisgwyliais ...	608
	Gorchudd ar Dy ...	727	Gwlad o heddwch .	787	Hoeliwyd yr Aber.	257
	Gorfoledd dwg i mi	567	Gwledd, gwledd ...	472	Hoff enw ! fy ...	127
	Gorphenwyd talu'n	159	Gwnaed concwest .	94	Hoff gan aderyn tô	478
	Gorphwysfa dawel	680	Gwnaeth E'r ystor.	678	Holl angylion nef .	184
	Gorthrymder geir o	469	Gwnaeth Iesu ber.	150	Holl bleserau mai.	192
	Goruwch yr holl ...	405	Gwnaeth Iesu gym.	151	Holl deyrnasoedd .	427
	Gorwedd ar fy ...	788	Gwna fi fel pren ...	658	Holl gynnulleidfa .	678
	Gosodaist Ti fy mw.	675	Gwna fi'n gyfoeth.	10	Holl lafur Crist ...	101
	Gosod babell yn ...	483	Gwna fod D'ogon.	263	Hon fyth fydd fy .	462
	Gostega'r storom...	714	Gwna imi gerdded	298	Hon yw Dy ardd .	466
	Graig yr oesoedd .	234	Gwna i mi wel'd...	749	Hosanna, Hael.Fe.	139
	Grâs digonol a geir	784	Gwna ni fel halen .	263	Hosanna, Hael. I'r	135
	Grâs fel moroedd .	737	Gwna'r Arglwydd .	16	Hwn ydyw'r dydd a	340
	Grâs, grâs Yn gefn.	364	Gwna'r gwylltiaid .	434	Hwn ydyw'r dydd .	341
	Grâs sydd ynot ...	792	Gwneir diwedd ar .	891	Hwn yw'r Oen ar...	222
	Grâs y nef a lein'w'n	647	Gwnê's addunedau	721	Hwy Dy fradych .	119
	Grawnsypiau yno .	868	Gwnê's y dewis go.	745	Hwyl fy enaid sy .	50
	Grym fy nwydau...	749	Gwrando 'nghwyn	588	Hwyrfrydig i ddig.	33
	Gwaed Dy groes ...	632	Gwrthgilio wnê's...	504	Hyd yma ni ddych.	115
	Gwaed 'sgrifenodd	386	Gwybyddwch mai .	911	Hyd yma 'm del...	7
	Gwaith hrfryd ia. .	337	Gwych sain Fydd .	364	Hyfryd foreu o gae.	768
	Gwaith rhyfedd ...	338	Gwyn a gwridog ...	238	Hyfryd lais efeng.	334
	Gwân lewyrch dd.	47	Gwyn a gw. yw fy .	202	Hyn fydd pan gasg.	459
	Gwardwyd hwy...	839	Gwyn fyd a f'ai ...	768	Hyn yw 'mhleser...	209
	Gwardu'r saint ...	560	Gwintyd 'gawn ro.	508	Hyn yw'm nefoedd	622
	Gwasgara Di'n gel.	264	Gwyn fyd y dinas.	467		
	Gwasgara'r tew gy.	564	Gwyn fyd y plant .	299		
	Gwasgara weddill .	105	Gwyn fyd y rhai ...	542		
	Gwasgara y cymyl.	511	Gwyn fyd yr hwn .	455		
	Gwawrdydd, gw.	628	Gwyo yma, gwyo	734	Iachawdwr dynol .	576
	Gwawr, gwawr ...	929	Gyda'r dyrfa lân...	51	Iachawdwriaeth râd	348
	Gwawria, gwawria	423	Gyda Thi mi âf dr.	598	Iach wyf pan fydd	9
	Gwedd Dy wyneb si.	649	Gyrwech fi i eithaf	57	Iawn mwy o bwys	71
	Gwedd Dy wyneb sy	192			I bwy, y bryniau o.	301
	Gweddio'r wyf, och.	663			I Dad y trugaredd.	938
	Gwelaf graig a'm... .	211			I ennyn ynom nefol	267
	Gwelais 'chydig ...	782			Iesu a'i gyfiawnder	242
	Gwel ar y croesbr.	372			Iesu, Cyfaill f'enaid	792
	Gwel Grist yn dy.	793			Iesu, Cyfaill pech.	784
	Gwel'd tyrfa yn add.	342			Iesu, cymmer fi yn	649
	Gwel'd wyneb fy A.	148			Iesu, difyrwch f'en.	118
					Iesu Dyrchafedig .	227

H.

Haeddiant Duwdod	206
Hardd lu'r merth. .	125
Haul y Cyfiawnder	497
Heb euogrwydd du	755
Heb gyteiliorni ar .	680

I.

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
Iesu, dyro Dy gym.	603	Llef radia ^{awn} yw a	404	Mae Ei ffyddlondeb	116
Iesu Ei Hu, yw fy m.	183	Lleoedd dyfnion ...	736	Mae Ei glustiau yn	49
Iesu Ei Hu, yw fy n.	181	Lle n'as torir byth	767	Mae enw Calfari ...	163
Iesu, eisoes e'st â'm	766	Llewyrcha i'n c'lon.	265	Mae enw Crist i ...	104
Iesu, estyn Dy âey.	427	Llewyrcha 'th wyn.	287	Mae enw f'Anwyl.	653
Iesu gollodd ddwy.	232	Llewyrchedd pur ol.	408	Mae enw'm Iôr fel	66
Iesu, gorphwys yn	236	Lle y teyrnaso, ben.	398	Mae f'enaid i, fy ...	455
Iesu, gwyddost fy	204	Llifed ffrwd y dyfr.	425	Mae fy enaid yn Ar.	633
Iesu hawddgar ...	821	Llonyddodd Iesu 'r	176	Mae fy enaid yn Ac.	881
Iesu hawddgar, ty.	646	Llwen wyf fi, o'r ...	631	Mae fy ngha. am e.	596
Iesu ! helpa f'en...	766	Llwybr cwbl groes	747	Mae fy ngha. am ..	747
Iesu, Iesu, 'r wyt...	203	Llwydd, llwydd i .	399	Mae fy nghalon b.	885
Iesu, llawnder ...	185	Llywodraeth faith	934	Mae fy ngha. yn .	596
Iesu ! 'Mrenin ...	766			Mae fy nghwmp .	751
Iesu, nid oes terfyn	200	M.		Mae fy hwyliau ...	606
Iesu tirion, edrych	614	Maddeu fel y cyfeil.	639	Mae fy meiau fel...	205
Iesu, Ti wyt ffyn. .	186	Mae addewidion ...	694	Mae fy mhechod yn	757
Iesu yw difyrwch .	242	Mae addewid nef..	599	Mae fy Mhriod ...	756
Iesu yw tegwch ...	124	Mae afon bur yn ...	836	Mae fy Mhrynw'r .	242
I fyny at fy Nuw .	46	Mae angel Duw ...	918	Mae fy Nuw yn fy	781
I fyny daeth o Ed.	372	Mae angeu, a'r be.	549	Mae ffrydiau 'ngor.	892
I Galfaria tro'f fy .	214	Mae angeu ei hun .	245	Mae ffynnon ar ...	154
I lawr daw'r eilun	904	Mae angeu 'r groes	575	Mae ffynnon hyf. .	345
I'm calon cuddiais	286	Mae angylion yn...	200	Mae gelynnion imi'n	754
Im' dangos, Arglwy.	676	Mae ardderchowgr.	553	Mae gobraith f'ena.	151
I mewn i'r porth .	691	Mae arnaf eisieu b.	581	Mae golwg ar byrth	808
Impier hwynt i'w	422	Mae arnaf eisieu sêl	706	Mae golwg arnat Ti	6
Iorddonen dry yn	707	Mae Babilon yn cr.	902	Mae grasusau pen .	220
I'r Arglwydd canaf	922	Mae baner Dirwest	904	Mae grâs yn rhyw	497
I'r Arglwydd cen.	911	Mae bedydd dwfr .	344	Mae gwaed Ei gro.	717
I'r gwan gan Satan	102	Mae bod yn fyw yn	482	Mae gwlad o wyn.	838
I'r lân, o'r dyfnder	692	Mae brodyr imi ae.	770	Mae 'nghalon yn...	657
I'r lân, Os bydd in'	364	Mae brodyr imi ae.	853	Mae 'nghyfeill. ad.	874
I'r nefol byrth ni .	175	Mae brodyr im' ar	539	Mae 'nghyfeill. we.	824
I'r rhai a ofnant ...	22	Mae cariad yn Ei .	169	Mae 'ngolyf a'm...	679
I'r sawl a gadwo .	676	Mae caru 'Mhryn.	165	Mae 'nghydwybod	644
I'r Tad, i'r Mab, a'r	939	Mae clywed newy.	407	Mae haeddiant ma.	64
I'r Tad, i'r Mab, a'r	541	Mae cwmwl mawr	773	Mae haul a sêr y ...	573
I'r ysbryd clywffus	127	Mae cyflawnder ...	224	Mae heddyw felus.	375
I Seion wych ...	847	Mae dafn bach o ...	164	Mae heddyw yn y .	716
I Ti, O Dd. ! y gwe.	454	Mae deng myrdol .	201	Mae hir. arnaf am	687
I Ti, O Dd. ! y gwe.	916	Mae Duw anfeiddol	53	Mae hiraeth pur yn	854
I Ti, y Tad, y Mab	910	Mae Duw yn llon'd	43	Mae holl deganau'r	683
I'th fraich mae gry.	457	Mae Duw yn madd.	102	Mae hyfryd swn Dy	77
		Mae Dy air yn abl	295	Mae hynod rinwedd	359
		Mae dydd at ddydd	844	Mae 'i addewidion .	122
		Mae dyddiau gri.	686	Mae 'i ddillad yn ..	490
		Maedyddiau'r Aiph.	572	Mae 'i ddoniau yn .	122
		Mae dydd y farn yn	804	Mae 'i eiriau fel y .	122
		Mae Dy gariad uw.	589	Mae Iesu Ei Hun .	849
		Mae Dy lais yn rh.	185	Mae Iesu Grist o'n	69
		Mae Dy lwybrau	742	Mae Iesu Grist yn .	128
		Mae Dy wedd yn...	202	Mae Iesu'n fawr Ei	149
		Mae Dy Ysbryd Di	283	Mae llais yn galw .	124
		Mae efengyl grâs...	326	Mae llawenydd yn .	883
		Mae Ef Ei Hun yn	689	Mae lleiaf loes Ia. .	495
		Mae egl. Dduw fel	467	Mae lloedd maith	718
		Mae egl. Dduw tr.	441	Mae lluoed. maith yn	865
				Mae llygaid pawb.	926

LL.

Llais hyfryd rhâd	243
Llais un gorthrym.	806
Llais y durtur doed	624
Llawen ydwyf fod	591
Llawenydd, bywyd	264
Llawenydd yr holl	467
Llawer teyrnas gyf.	310
Llawn a llawen, ia.	595
Llawn euogrwydd	758
Llawn o ofid, llawn	583
Lle cawn wel'd yr.	625
Llef ddrillyedig ...	617

RHIF.		RHIF.		RHIF.
410	Mae, mae Rhyw hir	369	Mae'r fath feddyl.	780
857	Mae, mae Yr amser	12	Mae'r funyd leiaf .	647
189	Mae'm cydwybod .	373	Mae'r ffynnon yn .	757
513	Mae meddwl am y .	868	Mae'r Ganaan hyf.	741
515	Mae meddwl am yr	359	Mae'r gwaed a red.	421
698	Mae 'meiau megys	688	Mae'r gwyntoedd .	761
468	Mae'm golwg acw .	154	Mae'r rhinwedd yn .	688
653	Mae'm hymdaith ..	505	Mae'r holl greadig.	426
292	Mae mil o addewid.	77	Mae rhyw ddirgel .	452
704	Mae 'mrodyr uwch	285	Mae rhyfeddodau .	411
778	Mae'm siwrnai yn y	588	Mae rhyw foroedd	221
886	Mae myfyrio ar fy .	385	Mae rhyw hiraeth	221
145	Mae myrddiwn ...	468	Mae'r iachawd, fel	221
389	Mae munyd o ed. .	152	Mae'r iach. råd Yn	547
135	Mae'n achub hyd .	128	Mae'r iach. råd mor	646
490	Mae'n bryd i ni ...	148	Mae'r Iesu yn fwy	118
695	Mae'n cau, mae'n .	547	Mae'r Iesu 'n fwy	711
683	Mae'n denu'm ser.	246	Mae'r Jubil dragw.	779
690	Mae'n eiriol fry o .	894	Mae'r lle sancteidd.	182
123	Mae'n eistedd ar ...	703	Mae'r manna wedi	103
894	Mae'n eistedd yn ..	31	Mae'r moddion a'r	601
684	Mae nerth Dy rás .	582	Mae'r Oen fu ar ...	569
852	Mae'n gysur medd.	712	Mae'r oriau maith	421
852	Mae'n hyfryd me.	110	Mae'r orsedd fawr	797
28	Mae'n llon'd y nef.	710	Mae'r orsedd wên .	668
404	Mae'n meddalhau'r	476	Mae'r pomgranad.	154
26	Mae'n para 'n ffydd.	902	Mae'r seithfed dy.	673
473	Mae'n rhaid i'r ...	777	Mae'r tônau lawer	44
851	Maent hwy'n rhyf .	875	Mae'r tywyllwch yn	359
681	Mae'n traed yn awr	3	Mae'r udgorn mawr	604
850	Maent wedi anghof.	216	Mae'r wahanlen ...	765
82	Mae'n wyn, mae'n	906	Mae'r wawr yn tòri	729
108	Mae'n ymuniadau .	318	Mae'r wledd yn ...	664
551	Mae'n ymuniadau'n	413	Mae Salem heb ei .	124
587	Mae odfaion yn ...	854	Mae seintiau yn ...	730
685	Mae ofnau yn fintei.	442	Mae Seion wân yn	826
853	Mae pawb o'r brod.	367	Mae tân o fewn i...	926
577	Mae peraroglau'th	577	Mae tegwch D'wyn.	476
851	Mae pererinion dr.	576	Mae torf aneirif ...	156
300	Mae plant fyrdd ...	323	Mae tyrfa fawr heb	778
550	Mae pob dymuniad	569	Mae tywell anial...	538
682	Mae prawf o'th ...	523	Mae'th drugaredd.	111
189	Mae priodoliaethau	501	Mae'th gariad gwe.	421
110	Mae pyrth y nef o .	323	Mae udgorn Jubili	638
822	Mae'r anialwch w.	883	Mae y cariad sy'n .	671
353	Mae'r Archoffeiriad	319	Mae yma drugar. .	545
300	Mae'r Arglwydd ...	117	Mae ynddo drugar.	514
487	Mae'r Brenin Ei ...	355	Mae ynddo hefyd .	160
477	Mae'r Brenin yn y	113	Mae ynddo 'i Hun.	543
402	Mae'r bryn yn uch.	559	Mae ynddo nerth .	756
326	Mae'r bwrdd yn ...	343	Mae yn Ei aberth .	632
711	Mae'r byd ac uffern	93	Mae yn Ei glwyfau	622
879	Mae'r dydd yn d'od	544	Mae yn Ei heddwch	617
438	Mae'r dydd yn nes.	201	Mae yn maddeu ...	743
438	Mae'r dydd yn nes.	895	Mae yno Dri Pher.	539
573	Mae'r ddaear a'i h.	893	Mae yno gantorion	7
135	Mae'r ddyled wedi	839	Mae yno heddyw .	634
429	Mae'r efenygl wên	684	Mae ynot foroedd .	380
418	Mae'r faner fawr...	298	Mae yn y gair ol. .	734
			Mae ystormydd ...	
			Maith yw'r nôs a m.	
			Maith yw'r nôs a .	
			Manna nefol sy ...	
			Marchog Iesu yn...	
			Marchog yn Dy ...	
			Marwolaeth fy Ng.	
			Marw wnaeth y gr.	
			Mawr iawn Ei enw	
			Mawr, mawr Yw	
			Mawr oedd Crist yn	
			Mawr oedd Iesu yn	
			Mawr yw Iesu yn	
			Meddiannodd Ef .	
			Meddygarcholledig	
			Melusach nag yw'r	
			Melusach ty fy ...	
			Melus fel diliau ...	
			Melus odiaeth yw .	
			Melldithied Ebal...	
			Mellt, taranau, m.	
			Mewn anial, dyrys	
			Mewn anialwch 'r.	
			Mewn bywyd mae	
			Mewn cyfyngderau	
			Mewn ofnau 'r wyf	
			Mewn rhyw anial.	
			Mewn trallod at ...	
			'Mhen oesoedd rif y	
			Mi âf heibio i'r ...	
			Mi âf trwy fyddin.	
			Mi âf trwy 'r Ior. .	
			Mi âf yn mlaen er.	
			Mi âf yn mlaen yn .	
			Mi ä' i maes o blith	
			Mi anturiaf, rhaid	
			Mi a'th fawrygaf Di	
			Mi bellach g'oda'i .	
			Mi brofais Dduw ..	
			Mi bwysaf ar Ei air	
			Mi bwysaf atat eto	
			Mi dafia' 'maich ...	
			Mi dybygaf clywaf	
			Mi dybygwn gwel.	
			Mi deithiais ran o'r	
			Mi deithia'n ddiurf	
			Mi dora'r c'lymau.	
			Mi dreuliaf oriau ..	
			Mi ddeuaf felly at .	
			Mi dde' yma i'r ...	
			Mi ddiffygiais dei.	
			Mi ddisgwyliaf, do.	
			Mi ddisgwyliaf yn.	
			Mi ddôf at Ei fwr.	
			Mi ddring' i'r lân	
			Mi ddringais greig.	
			Mi ddymunwn wel.	
			Mi edrychaf ar i ...	
			Mi feddyliaf fod y	

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
Mi feddyliais cawn	208	Mi welaf fyrdd dà.	700	N'ad fi adeiladu'n .	225
Mi feddyliais yn y	758	Mi welaf fyrdd yr .	845	N'ad fi ar aswy nac	688
Mi fyddaf fry, O !.	846	Mi welaf le mewn .	129	N'ad fi daflu golwg	727
Mi fyddaf lawen ...	16	Mi welaf lu anfeid.	554	N'ad fi foddloni ar	470
Mi fyddaf lawen ia.	45	Mi welaf oleu'r haul	779	N'ad fi Iesu, fyn'd	750
Mi gâf fod o flaen .	637	Mi welaf wlad uw .	835	N'ad fi ymddigrif	354
Mi gâf fy nghorph	862	Mi welaf yn Ei fyw	369	N'ad fod genyf ond	752
Mi gâf glywed cyd.	877	Mi wela'n c'odi 'r .	795	N'ad imi garu mwy	164
Mi gâf goncwest ...	889	Mi wela 'r cwmwl	779	N'ad i'r blaidd ...	767
Mi gâf yno garu a.	884	Mi wnaf fy nghar.	346	N'ad in' nabod ...	767
Mi gâf yno wel'd a	884	Mi wn fod fy Mhr.	251	N'ad i'r gwyntoedd	749
Mi gâf yno yfed ca.	743	Mi wn i Grist, mi	156	N'ad i'r gyfrwys ...	766
Mi gâf yn y wlad .	884	Mi wn mai 'meiau	769	N'ad y cenllysg ...	275
Mi gana' am waed	157	Mi wn pe cawn ...	537	Na ddigalonwn er	469
Mi ganaf byth am .	64	Mi wn y dwg fi i .	537	Na ddoed gwael ...	232
Mi ganaf tra f'o ...	137	Mi wyraf weithiau	687	Na enwer enw neb	125
Mi garaf f' Anwyl.	654	Mi yfaf ddwr y ...	468	Na farna Dduw â'th	27
Mi garaf fy Anwyl.	93	Mi ymddigrifwn yn	544	Na foed gan y mywyd	112
Mi ge's arwyddion	703	Mi ymddiriedaf yn	291	Na foed gan un per.	396
Mi ge's y Ffrynd...	248	Mi ymddiriedais ...	17	Na foed im' feddwl	92
Mi glywaf lais mer.	690	Mi ymddiriedais y .	21	Na foed i'm henaid	103
Mi glywa'i lef pan	357	'Mofyn am orphw.	583	Na foed i'th drug.	930
Mi glywais gynt fod	565	Moliannu'r Arglw.	458	Na foed un-dyn is	231
Mi glywa'r haul a'r	928	Molennwch Dduw	937	Nafydded i'r llifeir.	8
Mi glywa'th dyner	304	Molwn Di, molwn	316	Na gwobr, na rho.	447
Mi g'odais i fyny Fy	252	Mor anobeithiol .	360	Na lwfrhaed ein ...	418
Mi g'oda'm dwylaw	698	Mor beraidd i'r ...	127	Na phall fy nghais	517
Mi gysg. hûn yn es.	697	Mor bêr a manna'r	76	Na soniwech am un	11
Mi gysg. hûn yn d.	891	Mor felus meddwl	873	Na thro Dy wyneb	543
Mi haeddais fod yn	541	Mor gu, O Arglwy.	287	N'awr boddlaw'n .	5
Mil myrdd o frod.	79	Mor ddedwydd yw	806	N'awr, Brenin y...	82
Miloedd o feddyli.	644	Mor ddisglaer ...	226	N'awr mi glywa'r	223
Mil o filoedd, myr.	830	Mor felus yw y Sab.	337	N'awr 'r wy'n dar.	636
Mi lyna'n dawel ...	444	Mor hyfryd cael un	338	N'awr 'r wy'n gwe.	762
Minnau ar y mur .	638	Môr sydd ynot o ...	187	N'awr 'r wy'n gw.	870
Minnau, bellach, a	223	Mor werthfawr yw	290	N'awr wrth gofio'r	724
Minnau bellach or.	421	Mwy, mwy Yw ...	410	Neb is nef ond Ti .	744
Minnau bellach or.	642	Mwynhâd o'i râs ...	512	Nef yw i'm henaid.	512
Minnau bryf. gwael	591	Mwy yw D'eiriau	632	Nef yw meddiant yr	881
Minnau ddôf i'r ...	347	Myfi aberthaf i Dy	354	Nerthoedd y tragw.	282
Minnau gâf fod yn	872	Myfi anturiaf mwy	575	Nerth, os câf, mi...	193
Minnau gerddaf ...	761	Myfi anturia 'n awr	110	Nesewch chwi bell.	343
Minnau godaf tuag	731	Myfi gâf yno'n da.	518	Newyddion brâf a .	69
Minnau gredaf yn	431	Myfi, i'r Hwn wyf	252	Newydd mawr a ...	791
Minnau'n ddyfal ...	61	Myfi 'r pechadur .	582	Ni all Amalec na...	745
Minnau'r gwaela' o	225	Myfi yw'r Adgyfod.	803	Ni all ympryd trist	595
Minnau ro'is fy holl	738	Myfyrdod am Gvf.	303	Ni attal dim o'r môr	712
Minnau weithiau'n	753	Myfyrio am fyn'd .	529	Ni awn fel hyn yn	851
Minnau ymddigrif.	58	Myfyrio fod fy hyf.	847	Ni chaiff fod eisieu	120
Mi orfoleddaf draw	291	Myn barch, ac idd	4	Ni cheisiaf loches .	77
Mi orphwysa f'en.	183	Myn'd a wnaf, dân	651	Ni cheisia'i'n wyn.	138
Mi ro'f f'ymddiried	553	Mynegant am y ...	406	Ni chiliais rhag Dy	287
Mi ro'f fy meiau o'r	571	Myrdd o fy mrodyr	7	Ni chlywir dim o' .	490
Mi ro'f fy nwylaw	562			Ni chollwyd gwael	164
Mi ro'f ffarwêl i b.	117			Ni all dim o'r stor.	640
Mi ro'wn fydoedd .	733			Nid all y moroedd	197
Mi waeddaf yn y...	550			Nid digon gair, na.	494
Mi welaf draw o be.	711			Nid fy holl weith.	234
Mi welaf dyrfa dra.	849			Nid fy nef yw ar y	187

N.

Na alw mo'nof ger	543
Na b'o gwrthwyn.	688
Nac aed o'th gôf Dy	492
Nac esgeulusa fi ...	21

	RHIF.		RHIF.	O.	RHIF
Nid gallu angylion	490	Ni ddiffydd llnf'o'n	106	O addf. Iesu ! gâd .	525
Nid llygad wêl, na	537	Ni edrychaf ar ddi.	561	O ! aed, O ! aed yr	315
Nid myfi sydd yn .	618	Ni fedr tafod mewn	96	O ! agor fy llygaid i	249
Nid oedd dim o ...	60	Ni feddaf ar y dda.	113	O ! angeu pa le ...	832
Nid oedd ond Dy .	592	Ni fedd angylion...	355	O ! anghrediniaeth	772
Nid oedd ond gw. 88		Ni feddyliais fod fy	790	O ! am dreiddio i'r	53
Nid oeddwn gwynt â	659	Ni fethodd gweddi	116	O ! am dynu o'r ...	482
Nid oes aberth o un	239	Ni fuasai genyf ob.	557	O ! am gael ffydd i	140
Nid oes A ddeil fy.	362	Ni fu trugaredd ...	115	O ! am gael ff. i ym.	838
Nid oes angel, nid.	189	Ni fyddai bywyd...	527	O ! am gael golwg .	87
Nid oes arnaf faich	630	Ni ganwn am gar...	244	O ! am gael treulio	814
Nid oes a ylch fy...	358	Ni gawn wel'd a'i .	888	O ! am nerth i dr.	598
Nid oes draw gyfer.	883	Ni gawn yn fuan .	469	O ! am yfed yma...	611
Nid oes drwg cael .	790	Ni gawn yno wel'd	888	O ! anfeidrol berff.	376
Nid oes ddofa fy ...	200	Ni newid ddim er .	24	O ! anfeidrol rym y	825
Nid oes eisieu un .	57	Ni phery'r byd a'i.	689	O ! anfon Di yr Ys.	271
Nid oes funyd fach	59	Ni raid esgyn fry .	208	O ! anialwch maith	725
Nid oes, fy Arglw.	580	Ni raid wrth lewyr.	837	O ! annherfynol för	115
Nid oes ffynnon ...	380	Ni redwn yn wrol.	489	O ardal hyfryd ! ...	855
Nid oes genyf ddim	587	Nis blinwn ganu ...	319	O Arglw. ! cofia am	419
Nid oes na haul, na	11	Nis dichon byd â'i.	610	O Arglw. ! cofia'th .	70
Nid oes neb all fy .	236	Nis gallaf dd'wedy.	503	O Arglw. ! cyfod i .	462
Nid oes, Ni fu, ni .	361	Nis gall angyl. nef	91	O Arglwydd da ! ...	303
Nid oes ond f'Argl.	528	Nis gall angyl. pur	112	O Arglw. ! dena'm .	841
Nid oes ond gweled	808	Nis gallai gwaed yr	151	O Arglw. ! d'wêd i .	505
Nid oes ond fy ngh.	622	Nis gallai'r holl for.	246	O Arglw. ! dyro ini	267
Nid oes pleser, nid	201	Nis gall dychryn ...	57	O Arglw. ! dysg im'	302
Nid oes terfyn ar fy	635	Nis gall dysg. ac ...	206	O Ar. Dduw ! bydd	268
Nid oes ter. ar flyn.	876	Nis gall dysgedigio.	206	O Ar. Dduw ! byw.	401
Nid oes terfyn byth	237	Nis gall f' enaid, er	203	O ! Ar. Dduw rhag.	931
Nid oes, Trwy gy.	362	Nis gall holl hyf. .	188	O ! Ar. Dduw, 'r.	269
Nid oes un gwrth .	502	Nis gall hwnw sy'n	225	O ! Ar. Dduw y llu.	455
Nid oes unman i ...	57	Nis gall meithder .	217	O Arglw. Dduw ! ...	15
Nid oes wrthrych .	611	Nis gallodd angeu.	817	O Arglw. Dduw ! ...	15
Nid oes yno ddiw .	616	Nis oedwn mwy nes	771	O Arglw. ! gâd im'	499
Nid oes yno gofio .	830	Nis teimlodd neb ..	91	O Arglw. ! galw ...	414
Nid oes yno neb yn	885	Ni thâl im' gyfadde'	788	O Arglw. ! gosod...	679
Nid ofnaf ing, na .	494	Ni thâl pleserau'r .	576	O Arglwydd Iôr ! .	914
Nid ofni rhag dych.	62	Ni theimlir yno ch.	855	O Arglw. ! rho i mi	136
Nid o'r ddaear mae	881	Ni theimlir yno un	853	O Arglwydd ! sâf ...	714
Nid wyf deilwng .	731	Ni thraethir maint	359	O Arglw. ! tyr'd i .	274
Nid wy'n caru fy .:	630	Ni thrig awelon ...	274	O Arglw. ! tyr'd i .	698
Nid wy'n ceisio gan	645	Ni thro'f fy wyneb	683	O Arglw. ! tyr'd i .	720
Nid wy'n haeddu .	599	Ni welaf wrthrych.	117	O Arglw. ! wrthym	288
Nid wy'n ofni tir...	826	Ni welir un yn lle.	477	O ! aros nes daw'r .	496
Nid y llawenydd ...	574	Ni welodd llygad ..	93	O ! aros yma ...	496
Nid ydyw dyn ond	802	Ni 'welwn ben ein .	413	O ! arwain ni â'th .	914
Nid yw 'ngweddi .	602	Ni wnaed yr enaid	546	O ! arwain fi i'th ...	670
Nid yw harddwch .	760	Noddfa arall gwn .	792	O ! arwain fi 'r hyd	670
Nid yw hardd wrth.	181	Noddfa arall nid ...	784	O ! arwain fy enaid	350
Nid yw hyfrydwch	285	Noddfa pechadur .	168	O bellder tragwydd.	247
Nid yw orchest imi	228	'N ôl cyfeiliorni ar .	849	O bell mi wela ...	846
Nid yw pleserau ...	297	'N ôl edrych ar ol .	369	Obliged Duw, o ...	462
Nid yw'r blinderau	689	'N ôl gorphen ar Ei	178	O bob enw yn mhl.	826
Nid yw'r ddaear a'i	886	'N ôl marw Brenin	171	O bob trysorau dân	519
Nid yw'r haul a'i...	184	'N ôl rhoddi 'n ...	178	O ! boed fy nghlust.	509
Nid yw trysorau'r .	544	'N ôl teimlo archoll	852	O ! boed i'th râs ...	13
Nid yw y ddaear...	527	'N ôl tirio yn iach.	243	O ! Brynwr mawr .	717
Ni ddaw 'nghyfeill.	796				

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
O ! brysia, Arglw.	679	Oes, oes, Mae rhin	363	O ! gwlawia ar y cr.	912
O ! cau fy llygaid .	118	O ! estyn eto i bar.	919	O ! gwna i fy ngha.	688
O ! cenwch fawl i'r	925	O ! ewch i'w byrth	911	O ! gwna imi brofi	764
O ! cenwch fawl i .	933	O ! faint Ei gariad	174	O ! gwna i mi wyl.	530
O ! cofia fi ger bron	78	O ! fanna pur o ...	682	O ! gwrando wedd.	571
O ! cofia fi pan b'w.	78	O ! Farnwr cyfiawn	799	O ! gwyn eu byd y	843
O ! cofia 'th hedd r.	492	O ! feiau mawr ...	81	O ! gyfiawnder pur	587
O ! cofia 'th wae ...	70	O ! f'enaïd, edrych	93	O ! gyr Dy oleu ...	451
O ! crêd, O ! crêd .	559	O f'enaïd ! gw. add.	140	O haeddiant annh.	559
O ! cwyd fi o'r pyd.	8	O f'enaïd ! gw. fath	34	O ! heda, efengyl .	437
O ! cyfod bellach ...	459	O f'enaïd ! hêd i'r .	575	O ! heddwch pur y	868
O ! cymmer Di fy .	682	O f'enaïd ! nac an.	338	O herwydd Arglw.	921
O ! cymmer fy ser.	546	O ! fendith heb ...	39	O herwydd it' wneu.	63
O ! cymmer Iesu fi	74	Ofer iawn mae'r ...	595	O ! hoelia 'meddwl	73
Och'neidiau'r groes	64	Ofer imi wel'd y .	593	O ! hollta'r môr ...	540
O ! dangos D' allu .	48	O fewn Caersalem	710	O ! holl weithred. ...	72
O ! dangos im' fy ...	800	O fewn Dy babel .	453	O ! hyfyrd dded. ...	845
O ! dâl fi, 'r wyf heb	713	O fewn Dy gaerau	460	O ! hyfyrd foreu .	842
O ! darfydded imi .	615	O fewn i gloriau ...	293	O ! Iachawd. fawr	160
O ! deffro, deffro ...	267	O fewn i'r anial ...	12	O ! Iachawd. gada.	373
O ! deffro'm ffydd .	74	O fewn i'r wlad ...	105	O ! Iachawdwr pe.	820
O ! deffro'n foreu ...	114	O flaen y drugar. .	84	O ! Iesu byw, Iach.	532
O ! dena'n serch ...	263	O flaen y faine ...	558	O ! Iesu, cymmer fi.	123
O ! deud iachawd.	495	Ofnadwy ydwyt Ti	20	O ! Iesu, fy Eirio.	504
O ! de'wch a gwel.	26	Ofni 'r wyf na che.	584	O Iesu gwiw ! golch	493
O ! de'wch a phryn.	318	O ! foreuddydd ded.	869	O Iesu gwiw ! gwyn	67
O ! de'wch i'r dyfr.	318	O ! foreuddydd y b.	726	O Iesu mawr ! rho	444
O ! diolch am Gyf.	146	O ! foroedd o ddoe.	32	O Iesu mawr ! y ...	73
O ! dirwynwch ...	347	O ! Frenin mawr .	6	O Iesu ! pwy all ...	136
O distawa ! 'ngha. .	184	O fryn i fryn ...	798	O ! Iesu 'r Archoff.	500
O ! distewch, gyn.	752	O fryniau Caersal.	892	O ! Iôr preswylydd	668
O ! dowch, ieuenet.	297	O ! Fugail Israel ...	847	O'i ystlys bur yn ...	100
O ! dowch, holl weis.	463	O fy Arglwydd ! ...	195	Oleuni mwyn, trwy	659
O ! dowch yn mlaen	519	O fy enaid ! c'od dy	377	O ! llanwed iachaw.	412
O ! dowch yn unfr.	921	O fy enaid ! gorfol.	635	O ! llefara ! addfwyn	188
O ! dragwydd. iach.	52	O ! fy enaid gwân	827	O ! maddeu 'mai a	119
O ! drigfan dêg ...	893	O ! fy Iachawdwr	100	O ! maddeu 'r holl	13
O ! drugaredd pen .	739	O fy Iesu ! Mhriod	746	O ! mor ddedwydd	312
O ! d'weded pawb .	75	O ! fy Nuw a'm ...	277	O ! mor hoff yw cw.	748
O Dy glwyfau ...	235	O ! fyrddiwn ryf. .	88	O ! mor hyfyrd yw	877
O ! dyma'r ddyfais	90	O ! ffynnon fawr o	418	O'm pen i'm traed	64
O ! dyrchafa'm hen.	726	O ! ffynnon fawr ei	167	O'm pen i'm tr. 'r w.	131
O ! ddedwydd, dd.	261	O ! ffynnon trugar.	108	O ! na allwn garu 'r	180
O ! ddedwydd ddy.	878	O ! gâd imi brofi a	294	O ! na allwn g'odi .	6
O ! ddedwydd, nef.	844	O ! gâd im' ffoi i'r.	667	O ! na allwn innau	367
O ! ddedwyddwch .	751	O ! gâd imi'n fuan	295	O ! na allwn rodio	113
O ! ddigyffelyb flâs	476	O ! gâd im' mewn .	805	O ! na allwn rodidi	45
O ddinas Duw ! pres.	456	O Galfaria mae fy	648	O ! na allwn, tra ...	646
Oddi wrthyt rhêd .	26	O ! gariad anorch.	119	O ! na b'ai cystudd.	386
O Dduw ! dôd imi .	816	O ! gariad heb ei ...	32	O ! na b'ai fy mhen	278
O Dduw ! na ddyro	567	O ! gariad o anfei.	510	O ! na b'ai rhyw ...	726
O Dduw ! rho im' .	818	O gariad ! O gariad	246	O ! na byddai oriau	387
O ddydd i ddydd, e.	131	O gariad ! O gar. ! m.	254	O ! na chawn bella.	358
O ddydd i ddydd, o	798	O ! gariad uchaf y	519	O ! na chawn ddi. .	385
O ! ddyfnder. iach.	196	O ! golch fi beunydd	105	O ! na chawn i dre.	610
Oddyfnderoedd ! ...	190	O Greenland oer ...	416	O ! na chawn i olwg	182
O ! edrych arnaf ...	685	O grwydriad pell	65	O ! na chlywn yr .	733
O ! enw anwyl iaw.	162	O ! gwasgerwch de.	633	O ! na ddeuai ...	643
O ! enw ardderch.	371	O ! gwawria, foreu	579	O ! na ddôi dydd yr	397

RHIF.		RHIF.		RHIF.		
	O ! na ddôl 'r amser	633	Os câf fi'th garu ...	77	O ! tywallt hwn i'm	684
	O ! na fedrwn yno	871	Os collaf wedd Ei .	11	O'th flaen Di, Arg.	287
	O ! na foed ardal...	395	Os cyfyd gwynt ...	774	O'th flaen, O Dduw	565
	O ! na foed tafod...	928	Os dangosi'n eglur	757	O'th nawdd, oddi ..	286
	O ! na ildia, f'enaid	603	Os daw cydwybod	103	O'th nawdd y daw	675
	O ! na roddid calon	613	Os daw gw'radwy.	791	O'th râs tosturia ...	915
	O ! na ro'i'r winwy.	624	Os daw y gyfraith .	355	O ! uchder heb ei .	573
	O ! na threuliaswn	296	Os disgyni, addfw.	282	O wir frys i'r gyfla.	99
	O ! na welwn ddy.	755	Os dôf fi trwy'r an.	696	O ! ynfydrydd ...	820
	O ! na welwn gopa	641	Os edrych wnaif i'r	111	O Ysbryd Duw ! ...	261
	Oni châf fy mywyd	822	O ! Seion canmol .	933	O Ysbryd Glân ! ...	261
	Ond boed maddeu.	571	Os gâd fy anwyl ...	42	O ! Ysbryd Glân, i'n	265
	Ond Crist, y nefol.	151	Os gelynion ddaw .	767	O ! Ysbryd pur nef.	559
	Ond ei holl serch ef	674	Os gofyn neb sydd	82	O ! Ysbryd Sanct.	273
	Ond gweled 'r y'm	867	Os gofyn pur gyfia.	341		
	Ond gwledd Sydd .	856	O ! 'sgrifena'n egl.	386	P.	
	Ond gwyro mae dy.	27	Os gwaredi fi o'm .	586	Pa beth a wnaif fi .	530
	Ond llawenydd fel	889	Os gwelir fi, bech. .	696	Pa beth i chwi heb	297
	Ond mae 'r anser .	874	Os melus oedd de.	653	Pa beth yw dyn it' .	15
	Ond mwy na'r ben.	491	Os na châf Dy gym.	664	Pa bryd câf deimlo	516
	On'd oes ganddo ...	788	Os pell yw'r dwyr.	535	Pa bryd câf deim.	663
	Ond o'th wyneb-pr.	226	Os rhaid cyfarfod .	524	Pa bryd câf gario'n	517
	Ond pan y gwelwyf	815	Os rhaid dwyn y ...	615	Pa bryd daw'r dy.	87
	O ! nefol addfwyn .	168	Os rhaid goddef ar.	486	Pa bryd y ffy cym.	515
	O ! nertha f'enaid .	505	Os rhaid im' beun.	668	Pa dafod, neu pa ..	169
	O ! nertha finnau .	851	Os rhaid wynebu'r	880	Pa ddawn sydd yn	88
	O ! pa bryd câf ...	593	Os rhaid yfed dyfr.	724	Pa ddrwg wna'r ...	542
	O ! paid â mi, gâd	800	Os rhaid ymdrechu	776	Pa Dduw yn mhlith	36
	O ! p'am nas câf fi	551	Os tônau gawn a ...	79	Pa fath uchder rhêd	882
	O ! p'am yr wyt, fy	76	Os tua'r ochr dde .	720	Pa feddwl, pa'mad.	253
	O ! p'le mae'r man.	517	Os unrhyw eilun ...	96	Pa feddyliau uwch	882
	O ! plygwch oll y ...	899	Os wyf heb rym i ...	131	Pa fodd, O Dduw .	286
	O ! profwch, gwel .	918	Os wyt yn c.'th bl.	305	Pa fwyaf gawn o ...	771
	O ! pwy Ymguddi.	362	Os wyt yn c. Duw .	305	Pa gynnwrf a pha	301
	O ! pwy yw hon .	445	Os wyt yn c. dyn ..	305	Paham disgwyl. f.	79
	O ! râs di-drai ...	373	Os ydwyf wael fy .	131	Paham na throï Di	22
	O'r afon loyw hon .	153	Os ydyw rhai saint.	897	Paham y ciliwch ...	301
	O'r diwedd daeth yr	716	Os ydyw 'r Oen fu.	126	Paham yr ofna'm ...	840
	O'r dyfnder du i'r .	445	Os yw'n gofidiau yn	771	Paham y tro'f yn .	44
	O'r dyfnder esgyn	692	Os yw tegweh D'w.	882	Paid âg ofni, bêr...	875
	O'r dyfnder gelwain	536	O'th wir ewyllys ...	271	Paid a'm gado yn .	202
	O'r dywell wlad pan	794	O ! tor fy llyffeth.	529	Pa le dechr. ganu	137
	O'r enwau hoff a ...	66	O ! trugarhâ, can's	666	Pa le dechr. rifo ...	932
	O'r graig y mae'n	672	O ! tyn Y gorchudd	363	Pa le, pa fodd, de .	146
	O'r holl fendithion	75	O ! tyr'd ar frys ...	396	Pa le Y gwnaf fy .	363
	O ! rhwyga'r cwm.	514	O ! tyr'd i ben, dd.	665	Palmentir llwybyr .	707
	O ! rhwyga'r tew .	747	O ! tyr'd i'th ardd	498	P'am, Arglwydd...	518
	O ! rhwyma fi wrth	694	O ! tyred, addfwyn	713	P'am caiff hwnw .	754
	O'r nef fe ddaeth...	404	O ! tyred, Arglwy.	577	P'am cara'i 'r byd	794
	O'r nef mi glywais	321	O ! tyred, Argl. sâf	684	Pa mor ddwyfol, pa	887
	O ! Rosyn Saron ...	161	O ! tyred, Argl. m.	710	P'am 'r ofna'm hen.	42
	O ! 'r trysorau anch.	210	O ! tyred, Argl. ty.	96	P'am 'r wy'n 'mofy.	730
	O ! ryfedd ddoeth.	244	O ! tyred, Awdwr.	867	P'am 'r ymafael tr.	824
	Os agori im' Dy ...	757	O ! tyred, ddedwy.	795	P'am y caiff bwyst.	483
	O ! Salem, fy anw.	893	O ! tyred, f'Anwyl.	388	Pan adeilader S. ...	459
	O ! sancteiddia f'ê.	281	O ! tyred, Iôrtragw.	560	Pan âf i dref i'r ...	65
	Os aeth Tri Phers.	344	O ! tyred, y gogle.	498		
	Os ar wely rhaid fy	791	O ! tyred, Ysbryd.	270		
	Os câf, bechadur ...	840	O ! tywallt ar ein .	905		

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
Pan allwyf gredu .	5	Pâr imi weled hedd	566	Pob seraph, pob ...	258
Pan aller briwio ...	25	Par'towch y ffordd	900	P'odd gall y Bug. .	42
Pan ar ddiffygio ...	852	Pawb brofasant rās	312	P'odd yr âf fi trwy'r	822
Pan ballo ffafir ...	24	Pawb sydd yn ...	454	Poen a llawenydd .	354
Pan blygent hwy .	300	Pawb sydd yma ...	312	Prif destyn holl ...	359
Pan b'o creigiau ...	612	Pe âi dynion, fawr	650	Prïodoliaethau'r ne.	353
Pan b'o euogriwydd	667	Pe âi'r ddaear, fawr	650	Profed hwnw nad .	207
Pan b'o glaswellt .	887	Pe âi'r mynyddoedd	692	Pryd hyn pereiddia	771
Pan b'o'r llygaid .	821	Pe b'ai dengmil ...	224	Pryd hyny câf ...	655
Pan b'wyf yn wân	5	Pe b'ai'r holl gystu.	596	Pryd hyny mi âf...	579
Pan b'wy'n myned	759	Pe buasai fil o fyd.	367	Prynedigaeth dyn.	229
Pan b'wy'n sengu	766	Pe cawn adenydd .	508	P'un mwy wnaif ai	368
Pan byddo awyr gl.	777	Pe cawn fy nhraed	495	Pur ganiadau i Fr.	424
Pan byddo f'Arglw.	553	Pe cawn gredu i Ti	624	Pwy a chwynnch.	518
Pan byddo'n cudd.	11	Pe cawn gysuron o	499	Pwy draetha'n lla.	103
Pan 'caffwyf wel'd	509	Pe cawn y byd i ...	502	Pwy ddyry im' fal.	365
Pan 'clywo'r Indiaid	395	Pechadur aflan yw	197	Pwy feiddiai gym.	488
Pan 'collo gwellt y	529	Pechadur wyf a ...	493	Pwy, meddwch yd.	448
Pan 'delo angeu yn	805	Pechadur wyf da...	78	Pwy na fwytâi y ...	466
Pan 'drychwy' r ...	514	Pechadur wyf f'A.	655	Pwy rwyga iddi'r .	301
Pan ddaeth y Mab	149	Pechadur wyf, mi.	565	Pwy sydd ar du yr	900
Pan ddarffo enwau	805	Pechadur wyf, O !.	564	Pwy sydd yn debyg	457
Pan ddelo'r awr i .	812	Pechod grëodd yn.	207	Pwy welaf fel ...	144
Pan ddelo'r plant .	174	Pechod yma, cariad	206	Pwy welaf o Edom	252
Pan ddelo'r saint...	175	Pe deuai'r saint ...	96	Pwy wrendy riddf.	80
Pan ddêl yr adgyf.	846	Pe diffoddai'r heul.	637	Pwy yw yr hwn a .	448
Pan dd'wedent—'I	460	Pe dôi cystudd yn .	650	Pwy yw y rhai hyn	437
Pan ddsygwyf 'nab.	503	Pe dôi dae'r ac uff.	650		
Pan esgynodd ...	199	Pe gwypent hwy'r .	521	R.	
Pan f'o dyfroedd o.	829	Pell uwch geiriau .	616	Rai anghenus, de'w.	332
Pan f'o'm cydnab.	555	Pe meddwn aur ...	568	'Raid i Ti ddim ond	492
Pan f'o pawb yn ...	217	Peraidd ganodd sêr	213	'R anrhydedd, a'r .	250
Pan f'o Sinai i gyd	198	Pe'r byd yn ddi. ...	47	Rhad rās Yw'r new.	856
Pan fu fy Arglwy.	816	Pererin llesg a llai.	704	Rhag gelynion gw.	767
Pan fyddo f'enaid .	104	Pererin wyf i'r Gan.	846	Rhagluniaeth fawr	693
Pan gaffwyf wel'd	6	Pererin wyf mewn	497	Rhagluniaeth fawr	934
Pan gofiont drach.	896	Pererin wyf mewn	687	Rhagom, filwyr Iesu	310
Pan gofiont eu dy.	896	Pererin wyf yn mh.	670	Rhaid cael llygaid	737
Pan grymodd Iesu	374	Pererin wy'n y byd	776	Rhaid im' gael gw.	494
Pan hoeliwyd Iesu	101	Perffeithia, Iôr, Dy	266	Rhaid imi gael pob	100
Pan losgo'r ddaear	170	Pe rhodiwn, 'd of.	675	Rhaid imi gael rhyw	526
Pan oedd euogrwy.	142	Pethau chwerwon .	782	Rhaid i'r gelynion	698
Pan oedd uffern ...	220	Pe unwaith y dar.	365	Rhaid i'r Iesu'n hel.	433
Pan oeddwn i yn .	161	Plana'r egwyddor.	281	Rhaid oedd bod ...	935
Pan oeddym ni me.	315	Plant caethion Bab.	475	Rhaid oedd concro	220
Pan sycho'r môr ...	132	Plant ydym eto ...	469	Rhaid oedd diodd.	220
Pan syrthia 'r sêr .	502	P'le gwelir cariad .	150	Rhaid rhoddi ffar.	719
Pan syrthio'r sêr .	121	P'le'r ennyddod fy	60	'Rhai sydd â ffaidd	153
Pan welych fi yn .	8	Pleserau'r ddaear ..	270	Rhan o'th degwech	634
Pan y collwyf wel'd	640	Pob archoll ro'i ...	254	Rhêd, fy enaid, i'w	595
Pan y croeshoeliw.	101	Pob cenedl a phob	405	Rhedwn ar frys ...	660
Pan y cuddiech Di	588	Pob gallu llawn ...	341	Rhifedi 'meiausydd	360
Pan y dechreuodd	101	Pob grās sydd yn .	444	Rho allu im', fy N.	66
Pan ymddattodo'r	530	Pob hiraeth, pob...	531	Rho brawf o'r gwîm	685
Pan yn nyffryn ...	215	Pob llwyth ac iaith	130	Rho Dy heddwch .	649
Pan yn wynebu ym.	555	Pob parch a haedd.	849	Rho ddawn a goleu	266
Parhau Mae cariad	857	Pob perchen anadl	125	Rho'ed pob creadur	398
Pa ryw fwyn ber. .	311	Pob pleser is y rhôd	568	Rho'f fawrglod i Ti	464
Pâr im' aros mwy'n	766	Pob rhych yr wyt .	920	Rho'f ffarwel i'r ho.	56

	RHIF.		RHIF.		RHIF.
Rho fy nwydau fel	620	'R wyf yn clywed .	872	Saif ffydd trwy ...	692
Rho gydwybod we.	620	'R wyf yn dechreu .	735	Saith o weithiau ...	601
Rho i mi arwydd ..	640	'R wyf yn dyfod at	591	Sanct., Sanct., San.	1
Rho i mi heddwch	600	'R wyf yn Dy garu	503	Sancteiddiodd Du.	340
Rho imi lechu yna .	83	'R wyf yn edrych ar	635	Sancteiddrwydd i.	105
Rho imi wel'd mai	8	'R wyf yn ei wel'd .	84	'Sawl ymddrieda.	461
Rho imi yfed cariad	545	'R wyf yn foddllawn	824	'Sawl Dy gaffo gaiff	202
Rho i mi yf., 'r wy'n	639	'R wyf yn gwel'd yr	827	Sef graslawn ywein	926
Rho nerth i ddwyn	709	'R wyf yn gweled .	761	Sefwch bellach, fy	756
Rho oleuni, rho ...	619	'R wyf yn hiraethu	551	Seraphiaid nef, pob	130
Rho'ist in' Dy ord.	344	'R wyf yn meddwl.	295	Syffled iechyd., syfl.	782
Rho'r delyn eur. ...	851	'R wyf yno wrth fy	572	Symmuda 'm ffydd	507
Rhosyn Saron teca	230	'R wyf yn teimlo...	740	Sypiau grawnwin .	643
Rhosyn Saron yw	212	'R wyf yn terfynu.	570		
Rho'th gariad cryf.	470	'R wy'n awr am ga.	846		
Rho wel'd Dy gro.	494	'R wy'n blino, eisie.	526	Tad oesoedd tragw.	143
Rho win ac olew yn	663	'R wy'n blino'r fun.	572	Taened gweinidog.	424
Rhwng cymylau ...	633	'R wy'n caru'r hyf.	163	Tangnefedd Duw f.	298
Rhwng Pihahiroth	764	'R wy'n ceisio cadw	812	TaloddCrist anfeid.	334
'R Hwn sy'n gyru'r	279	'R wy'n ceisio ym.	70	Tân fy maich yr w.	733
Rhy drwm yw'm ...	499	'R wy'n cofio gair fy	672	Tarian gadarn yw	203
Rhyfedda hyd a ll.	178	'R wy'n cofio'i felus	774	Tegwch hardd Ei .	230
Rhyfedd, Arglwy.	935	'R wy'n dawel gyda	226	Teg wawriodd arn.	172
Rhyfeddir byth y .	103	'R wy'n dewis Iesu	80	Teilwng yw'r Oen a	141
Rhyfedd na buasw.	652	'R wy'n disgwyl ...	545	Teithio'r wyf fyn. .	889
Rhyfeddod a bery'n	249	'R wy'n dlawd, 'r .	527	Terfysgu'r wyf dân	442
Rhyfeddod angyl. .	244	'R wy'n Dy garu ...	592	Teyrnasa Iesu ma.	440
Rhyfeddod, rhyf. .	247	'R wy'n Dy garu, er	616	Ti, Arglwydd, a an.	446
Rhyfeddol byth ...	31	'R wy'n Dy garu, Ti	60	Ti, Arglwydd, yw	48
Rhyfedd, rhyfedd .	198	'R wy'n edrych arn.	557	Ti Dy Hunan all ...	281
Rhyfeddol yw'th d.	13	'R wy'n edrych dro.	552	Ti Dy Hunan, Iesu	233
Rhyfeddu'r wyf, a	443	'R wy'n galw arnat	533	Ti Dy Hunan, Iesu	236
Rhyfeddu'r wyf, O	506	'R wy'n gorwedd...	571	Ti Dy Hunan, wyf	604
Rhyfeddu wnaſ â .	611	'R wy'n gwaeddi ...	540	Ti Dy Hunan, yno'n	386
Rhyfedd yw i Ddu.	652	'R wy'n gwel'd dir.	509	Ti Dy Hunan yw fyf	636
Rhyw anial erchyll	670	'R wy'n gwel'd ma.	801	Ti ddelaiaist holl ...	682
Rhyw annherfynol	708	'R wy'n gwel'd yr .	704	Ti dd'wedaist fod .	545
Rhyw drysorau he.	586	'R wy'n gweled bob.	255	Ti faddeuaist, 8.7.4	200
Rhyw drysor mawr	293	'R wy'n gweled trw.	703	Ti faddeuaist, 8.7 .	603
Rhyw ddyfnder ...	32	'R wy'n hiraethu a.	729	Ti, Farnwr byw a .	558
Rhyw fflam angerdd.	501	'R wy'n morio tua .	688	Ti fuost farw, rhyf.	73
Rhyw gariad fel y	868	'R wy'n nesu at yr	709	Ti, fy Mugail ! ...	195
Rhyw lewyrch ...	339	'R wy'n ofni grym y	702	Ti gai 'mywyd, Ti.	744
Rhyw weithiau fil.	40	'R wy'n ofni 'm ne.	570	Ti gai'r enw a'r an.	765
RhywWr—rhyfedd.	85	'R wy'n pender. by.	720	Ti, Iesu, Frenin nef	154
'R oedd pob gwag.	699	'R wy'n pender. m.	291	Ti, Iesu, ydwyf oll	108
'R un nerth sydd...	700	'R wy'n rhwym ...	495	Ti, Iesu, yw ein ...	573
'R wyf am gael pro.	513	'R wy'n sefyll ar d.	855	Ti'm dygaist trwy	522
'R wyf bron a gorf.	844	'R wy'n teimlo f'en.	384	Ti'm tynaist i o ...	538
'R wyf bron, 'r wyf	526	'R wy'n teimlo rhy.	898	Ti'r Meddyg pena'	714
'R wyf fel y gwyli.	270	'R wy'n tybio gwe.	855	Ti roddeaist ynof ...	96
'R wyf fi heddyw'n	831	'R wy'n tynu tuag	833	Ti 'sgrifenaist gyn.	600
'R wyf finnau yn...	694	'R wy'n ymdrybæ.	84	Ti sy'n addfedu ...	916
'R wyf oll yn friw.	517	'R wyt Ti 'n drech.	59	Ti wenaist arnaf yn	494
'R wyf wedi blino.	77	'R y'm yn Dy erfyn	262	Ti wy'n 'mofyn, A.	789
'R wy' wedi pwyso	95			Ti yn unig ydwy'n	191
'R wyf yma, Arglw.	504			Ti yw gwrthrych .	193
R wyf yma yn wa.	46			Ti yw 'mywyd ...	194
'R wyf yn caru'r ...	790			Ti yw 'Nhad, a Thi	58

S.

Saethau 'r bedd ni 885
Safed haul uwch ... 753

RHIF.

Torf fydd o angyl. 869
 Tori wne's fy add. 737
 Tosturi dwyfol fa. 149
 Tra, Arglwydd, yn 274
 Tra caffwyf rodio . 10
 Tra caffwyf yfed ar 109
 Trafaelwyr y'm i'r 660
 Tra f'wy'n trigo'n yr 766
 Tragwyddoldeb ! .. 828
 Tragwyddoldeb ! .. 823
 Tragwyddol glôd . 138
 Tra'n anadlu'm ... 234
 Tra rhaid imi ... 724
 Tra yn Dy gwmi 9
 Trig gyda mi, fy N. 494
 Trôdd fy nghariad. 552
 Troes cysgod angeu 102
 Trôf fy wyneb i ... 786
 Troir awelon glyn . 885
 Tro'ngelynion yn eu 58
 Trugaredd a gwir. . 146
 Trugaredd dôd i mi 566
 Trugaredd Duw i'n 38
 Trugaredd, f'Argl. 543
 Trwy darth, trwy . 518
 Trwy ddigel ffyrdd 27
 Trwy Ddinas Duw 837
 Trwy ddyfnion dô. 670
 Trwy fydd eheda. 692
 Trwy ffydd ehedeg 507
 Trwy ffydd fy ngob. 507
 Trwy ffydd mae ... 692
 Trwy ffydd 'r wy'n 507
 Trwy Grist a'i wer. 172
 Trwy gynnulleid. Ei 457
 Trwy gywir ffydd . 836
 Trwy râs 'r wyf Ar. 541
 Trysorau mor glir . 259
 Trysorau na ddarf. 71
 Trysordy deddfau . 293
 Trysorwyd grâs ... 3
 Tuag ato mae wyn. 894
 Tua Salem euraidd 766
 Tu hwnt i'r wybre. 87
 T'wyned haul ar ... 420
 T'wyned haulwen . 599
 T'wysog bywyd ... 738
 Tybygwn pe b'ai ... 686
 Tydi addewaist ... 265
 Tydi f'o'm cymmo. 694
 Tydi, fy Arglwydd 26
 Tydi, fy Nuw, Ei . 48
 Tydi, fy Nuw, Tydi 12
 Tydi, fy unig Argl. 515
 Tydi, goleuni 'r ... 226
 Tydi, O Dad ! deily. 910
 Tydi 'r Hwn mae . 669
 Tydi sydd yn deil. 936

RHIF.

Tydi wyt deilwng o 928
 Tydi yw Duw fy ... 451
 Tydi yw'r ffynnon 516
 Ty fy Nhad sy'n ... 731
 Tyn fy enaid o'i ... 421
 Tyn fy serchiadau'n 552
 Tyn yr ofn hên o... 630
 Tyr'd, anorchfygol 698
 Tyr'd â'r awelon ... 498
 Tyr'd, Arglwydd... 686
 Tyr'd, casgla'th fyrr 466
 Tyr'd, grêadigaeth 636
 Tyr'd i fy ny o'r an. 745
 Tyr'd, Iesu, help fi 95
 Tyr'd, nefol g'loom . 87
 Tyr'd, rho gerydd . 50
 Tyr'd, yr Hwn wyt 55
 Tyr'd, Ysbryd Gl. 265
 Tyr'd, Ysbryd Gl. 264
 Tyr'd, Ysb. Gl. Sa. 273
 Tyr'd Ysb. Gl. tra. 265
 Tyr'd, Ysb. Sanct. 687
 Tyred, Arglwydd . 50
 Tyred, Arglwy. i'r 739
 Tyred, Arglwydd . 640
 Tyred bellach o'r... 604
 Tyred, f'enaïd, ar i 736
 Tyred gyda mi tr. 192
 Tyred, Iesu, i'r ani. 741
 Tyred, Iesu, i'r ard. 428
 Tyred, Ys. Sanct. 275
 Tywallt, O Dduw ! ar 903

U.

Uchelderau mawr . 182
 Uchder nefoedd yw 590
 Uffern yn fy enaid 780
 Un a gefais imi'n 218
 Un arch a erchais . 449
 Un gofid trwm, na 836
 Un humanfodol yd. 28
 Un llais, un swm ... 396
 Un olwg hoff ... 837
 Un waith am byth 147
 Ust ! fy mhlentyn . 783
 Uwch creaduriaid . 768
 Uwch cyrhaedd pob 114
 Uwch law terfynau 854
 Uwch nefol len mae 24
 Uwch pob rhyw ... 26
 Uwch y bryniau ... 756

W.

Wedi bod yn hir ... 874
 Wedi cefnu pob ... 783
 Wedi dianc uwch 874
 Wedi marw ar y ... 236

RHIF.

Wedi 'm golchi o. . 821
 Weithiau bron yr . 758
 'Wela'i neb o'm holl 786
 Wel, anfon eirchion 110
 Wel, arno b'o 'm g. 251
 Wel, bellach awn yn 716
 Wel, bellach, boed i 245
 Wel, bellach, de... 487
 Wel, bellach, gyst. 489
 Wel, bellach, tyr'd 710
 Wel, cyn b'o hir ni 841
 Wel, dacw'r Brenin 795
 Wel, dacw'r ffordd 166
 Wel, deuwech tua'r 701
 Wel, deuwn yn y .. 166
 Wel, dyma gyfoeth 121
 Wel, dyma'r cariad 527
 Wel, dyma'r Ceidw. 158
 Wel, dyma'r Cyfaill 94
 Wel, dyma'r dyn . 862
 Wel, dyma'r eiddil 360
 Wel, dyma'r gwr. . 165
 Wel, dyma'r lloch. 667
 Wel, dyma'r modd 33
 Wel, dyma'r trysor 72
 Wel, dyma'r unig . 509
 Wel, dyma'r unig . 360
 Wel, dyma'r Un s. 141
 Wel, dyma yn, O ! 80
 Wel, dyma'r awr a 842
 Wel, dyna'r pryd y 417
 Wele, angeu llym . 229
 Wele, cawsom y M. 222
 Wele, f' Arglwydd 235
 Wele Fi yn dyfod 311
 Wele Iesu 'r Pen .. 481
 Wele 'n dyfod ar y 830
 Wele 'n sefyll rh. . 212
 Wele 'r dydd yn ... 430
 Wele 'r Ganaan hyf. 232
 Wele 'r llwybr he. 232
 Wele Sinai a ... 382
 Wel, eto cymmorth 506
 Wel, f'enaïd, bellach 75
 Wel, f'enaïd, bell. t. 495
 Wel, f'enaïd, cerdd 402
 Wel, f'enaïd, c'od . 66
 Wel, f'enaïd, dôs y 700
 Wel, f'enaïd, dôs yn 717
 Wel, f'enaïd, gorfol. 548
 Wel, f'enaïd, weith. 69
 Wel, finnau'r eiddil 554
 Wel, fflowch ar ff. 528
 Wel, Iesu, garaf yn 502
 Wel, mi ddarfydd. 153
 Wel, minnau bella. 510
 Wel, pwysaf arnat 561
 Wel, tyred, dded. . 844
 Wel, tyred, f'enaïd 488

	RHIF.
Wel, yf Dy win a'th	466
Wel, ynddo ymfr.	80
Wrth daro 'r Graig	64
Wrth droi fy ngol.	76
Wrth Dy or. 'r wyf	617
Wrth Dy orsedd 'r	627
Wrth edrych ar y .	15
Wrth edrych, Iesu	354
Wrth feddwl am yr	840
Wrth feddwl am y	703
Wrth fy nghuro gan	751
Wrth fy ystlys bydd	727
Wrth gofio dichell.	897
Wrth gofio drachefn	897
Wrth gofio grym .	815
Wrth gofio 'i ridd.	391
Wrth gofio'r Jerus.	654
Wrth linyr rhâd fe	537
Wrth orphwys ar .	177
Wrth rai annheil.	915
Wrth weled mor ...	834
Wrth wel'd yr ang.	816
Wrth weled y fydd.	252
Wrth y beddrod ..	588
Wrth yr orsedd n.	587
Wyf yma dân y ...	860
Wynebsiriol fy An.	609

Y.

Y baich oedd anni.	336
Y baich sydd arnaf	682
Y Baradwys âf iddi	656
Y Bugail mwyn ...	65
Y bywyd'r wyf yn	662
Y cariad hyfryd ...	574
Y clôd, y nerth, a'r	37
Y cyfan wedi rho'i	805
Y cyfiawu a flod. ..	458
Y cyfoeth imi ...	573
Y cynnar wlaw a'r	917
Y cysur i gyd ...	256
Y Duw Hwn wnae.	927
Y duwiol ostynged.	299
Y dydd y gelwais .	464
Y ddaear fud ro'i .	357
Y ddaear gryn ac .	123
Y ddwyfol nefol .	153
Y fan b'ost Ti, fy .	569
Y fan bydd terfyn	842
Y ffynnon loyw .	159
Y ffynnon loyw hy.	346
Y gair a saif ...	47
Y gair melusa' er. .	40
Y geiriau oll i gyd	717
Y goleuni sy'n nin.	895
Y gwanaf wyf y ...	661
Y gwan mae'n gryf.	352

	RHIF.
Y gwardedig. canent	923
Y gwin Sydd yno	272
Y Gwr a fu gynt...	390
Y Llew o lwyth ...	249
Yma cur a blinder	312
Ymadaw wnaf â'r.	859
Ymadewch, fy ofn.	594
Ymborthi câf mew.	848
Y mae arnaf fil o...	584
Y mae aroglau pur	683
Y mae dyfroedd ...	327
Y mae dyfroedd M.	764
Y mae genyf bleser	636
Y mae gorphwysfa	338
Y mae gwedd Dy .	203
Y mae gwrês y dy.	626
Y mae hapusrwydd	72
Y mae heddyw nef.	433
Y mae hiraeth yn .	761
Y mae lluoedd Ph.	638
Y mae'r dyddiau'n	431
Y mae'r haulwen...	819
Y mae rhinwedd gr.	347
Y mae'r oriau yn...	819
Y mae syched ar...	626
Y mae tragwyddol.	876
Y mae trysorau ...	109
Y mae Un, uwchla.	217
Y mae yn y gair ...	622
Y mae yr Arg. gyd.	18
Ymaith ffol amh. .	227
Y màn b'ost Di ...	11
Yma'n griddfan ar	647
Y manna pur ar ...	701
Yma rhêd yr afon.	379
Yma tardd cyfiaw.	224
Ymdaened sôn o...	399
Ymdaened sobr. ...	903
Ymdeithydd wy'n	777
Ymddarostyngwn.	912
Ymddifryaf wrth	648
Ymddiriedaf yn Dy	759
Ymddyrecha, Dduw	19
Y Meichiau aeth yn	171
Y Meichiau a wêl .	439
Ymfrostiaf ynddo	41
Ymgrymaf tua'th .	464
Ymgrymed pawb i	168
Ymlêd eu gwraidd	465
Ymneilldŵwch beth.	637
Y mynydd mawr ...	366
Yna clywir yn y ...	430
Yn anwyl cadw fi .	533
Yn awr, Addfwyn	410
Yn awr, hên deulu'r	325
Yn awr mae'r adar	705
Yn awr 'r wy'n gor.	561
Yn awr Sancteidd.	272
Yn babell y bydd	258

	RHIF.
Yn brysiu at ei ...	494
Yn chwilio a man.	685
Yn disgwyl 'r wyf	540
Yn D'unig enw Di	457
Yn Dy glwyfau y .	187
Yn Dy gyfammod .	540
Yn Dy haeddiant .	185
Ynddi tardd ffyn.	885
Ynddo 'i Human m.	238
Ynddo mae afon ...	201
Ynddo'n unig 'r w.	49
Yn Eden, cofiaf ...	98
Y nef ei hum yw'r .	5
Yn eithaf grym y .	713
Yn foreu iawn di. .	802
Yn fynych, fynych	506
Yn gorphwys yn y	680
Ynghanol cyfyng. .	78
Yn nghudd mew'n .	27
Yn nglyn wylofain	704
Yn ngweleddg. nef.	509
Yn holl drallodau .	774
Yn holltau'r Graig	85
Yn lle cario corph	880
Yn mha le y ceir...	217
Yn mhen rhyw oes.	503
Yn mhlith cwmp. .	270
Yn mhlith holl ryf.	120
Yn mhlith plant ...	525
Yn mhob rhyw ...	116
Yn mlaen ni awn ...	901
Yn mlaen, yn mlae.	313
Yn mlaen yr awn .	681
Yn mynwes glyd .	537
Yn mynydd yr Ar.	437
Yn Nuwfynghalon	337
Yn Nuw ymddirie.	864
Yn nydd Dy nerth	99
Yn nyfnder dwr a	578
Yn nyfnder pob ...	12
Yn nyfnder pob rh.	172
Yn nyfnder profed.	549
Yn nyfnder t'w'll.	41
Yno boed fy mwyd	187
Yno câf ddyrchaf.	880
Yno câf fi ddechreu	592
Yno câf fi dd'weyd	616
Yno cawn orchfygu	625
Yno clywaf yn yr .	214
Yno derfydd fy ...	724
Yno erys fy nedwy.	876
Yno gwna Dy drig.	386
Yn ôl D' addewid f.	271
Yn ôl D' addewid	271
Yno llenwir fy ...	877
Yno mae dy hên ...	875
Yno mae fy holl ...	883
Yno mae fy mwyd	53
Yno ni gawn ganu	312

PEN.	ADN.	RHIF.	PEN.	ADN.	RHIF.	PEN.	ADN.	RHIF.
*27	1, 4, 11, 14	449	97	1	412	3	3	257
27	4, 5	667	100	...	911	3	6	445
27	5	612	102	2	543	4	10	643
27	8	340	*102	13, 14, 16, 22	459	4	16	498
27	9, 10	555	*103	1, 2, 11-13	535	4	16 i	466
27	13, 14	538	103	8	141	5	1 f	...
*28	6, 7	17	*104	28, 30, 31, 33	922	5	10	182, 202, 212, 230
32	1, 2	542, 620, 621	*105	1-8	29	5	10-16	82
32	7	289, 524	*105	4	340	6	10	445
32	15	903	107	1, 2	24	7	6	182, 202, 212, 230
34	6, 15, 22	49	*107	1, 2, 22	923	7	8	589
*34	1, 5-8, 17	918	*107	23-32	678	7	11, 12	476
35	3, 4	421	107	29	714	8	5	445
*36	5, 6, 10	919	*110	1, 3-7	99	8	6	500, 501
36	7, 8	465	*111	1, 4, 5	924	8	6, 7	217
*37	4-6, 18, 37	677	113	1-9	913	8	7	56
*39	4, 5, 13	800	114	1-8	301			
39	12	776, 777	*117	...	925			
40	5	932	118	24	340			
40	7	311	*119	f 9-14, 17, 18, 29, 30, 33	286	1	18	304
*42	1, 2	450	119	11	307	2	2	402, 405, 430, 440
42	2	657	119	41, 42	523	4	6	258
*43	2, 3, 4	18, 451	119	49, 50	290	6	3	51
*46	1-5	14, 34	119	97, 102, 103, 105, 106, 135, 136, 169, 170	287	9	2	315
*46	1, 7	18	*119	105, 106, 135, 136, 169, 170	287	25	7	363
48	1, 2	467	119	105, 106	291	25	8	836, 873
*48	1, 12, 14	452	119	113	644	27	13	435
*49	10, 15	801	119	130	298	28	16	211, 225, 786
50	10, 11	4	*121	1-8	23	32	2	85
*51	1, 2, 7, 8	566	*122	1-3, 7	460	32	15	903
*51	10-12, 15-18	567	122	3, 4	413	33	17	593
53	6	475	*125	1, 2	461	33	24	873
55	22	218	127	1	907	35	6, 7	417
*57	1, 5	19	*130	1-8	536	35	10	836, 845, 873
*61	1-4	453	130	6	499	38	13	644
61	2	612	*132	8, 9, 13-15	462	40	3	900
*63	3-5, 7	534	132	13, 14	483	40	11	2, 65
*65	1, 2, 4	454	*134	1-3	463	40	15	301
65	6-13	920	136	23	198	42	3	106, 836
65	11	914	137	1	214	42	6	35
*67	1, 3-7	38	*138	1-3	464	42	11	612
68	9	277	139	1-16	4	43	1	28
*68	19, 28, 32, 35	20	*141	1, 3, 8	679	43	2	35, 79, 194
68	31	434, 435	*145	f 1, 8-10, 15, 16, 21	926	43	5-7	414, 419
*71	1-3, 9, 14	21	*146	1, 2, 6, 10	927	44	24	28
72	...	395	148	1-13	4	45	1, 2	421, 579, 599
72	17-19	132	149	2	548	45	18	28
73	25-28	43, 44				45	24, 25	100
77	19	30, 61				49	22, 23	427
78	12	301				51	9	267
78	14-16	48				52	13	431
84	1-3, 10	478				53	3-5	371, 376
*84	1-5, 7, 10, 12	455				53	5	119, 207, 390, 391
84	4	342				53	7, 12	257
84	10, 11	340				53	11	433
*85	1, 2, 5-7, 9	22				53	12	257, 341
*87	3, 5	456				55	1, 2	318
*89	7, 8, 13, 14	457				60	1-5, 8	437
89	26	7				61	1	131, 135, 141
89	33, 34	39				63	1	252, 372, 490
90	1, 2	3				64	6	587
*90	1, 2, 5, 12-14	802				66	23	337
*91	1-8	62						
*91	9-16	63						
91	4	118						
*92	1, 12, 13	458, 465						
93	4	691						
*95	1-3	921						
95	2	340						

ESAIAS.		
1	18	304
2	2	402, 405, 430, 440
4	6	258
6	3	51
9	2	315
25	7	363
25	8	836, 873
27	13	435
28	16	211, 225, 786
32	2	85
32	15	903
33	17	593
33	24	873
35	6, 7	417
35	10	836, 845, 873
38	13	644
40	3	900
40	11	2, 65
40	15	301
42	3	106, 836
42	6	35
42	11	612
43	1	28
43	2	35, 79, 194
43	5-7	414, 419
44	24	28
45	1, 2	421, 579, 599
45	18	28
45	24, 25	100
49	22, 23	427
51	9	267
52	13	431
53	3-5	371, 376
53	5	119, 207, 390, 391
53	7, 12	257
53	11	433
53	12	257, 341
55	1, 2	318
60	1-5, 8	437
61	1	131, 135, 141
63	1	252, 372, 490
64	6	587
66	23	337

DIARHEBION.		
4	1	299
8	17	299
8	34	694
9	1-5	326, 743
16	15	569
17	17	80, 218
18	10	668, 715
19	20	299

CANIAD SOLOMON.		
1	3	104
2	1	203, 212, 230
2	3	144, 721
2	8-10	188
2	11-13	432, 705
2	16	594
3	2	634

JEREMIAH.		
4	1	257
9	1	278
31	31	2
31	31-34	218
33	20-26	2
50	4, 5	435

GALARNAD.			PEN.	ADN.	RHIF.	PEN.	ADN.	RHIF.
PEN.	ADN.	RHIF.	27	1-54	357	19	34	187, 234, 639
3	4	644	27	9	371	20	15, 17	171
3	23	25, 26	27	29	370	21	15	308
3	24	573	27	45, 54	223	21	15, 16	300, 306
3	27	296	27	46	366	ACTAU.		
3	29	652	27	51	216	2	24, 25	341
EZECHIEL.			27	54	224	2	37, 38	282
16	5, 6	95	28	18	123, 341	4	12	168, 201
34	15, 25	2	MARC.			14	22	312
37	5, 9	260, 276	1	3	900	RHUFEINIAID.		
17	1	197, 327, 379, 425, 468, 519	8	34	668	3	24-26	196, 216
DANIEL.			10	13, 14	300, 306	4	25	138, 341
2	34, 35	435	10	14	343	5	5	87
9	4	24	13	26	793	5	6-8	75, 373, 377, 605
HOSEA.			14	62	793	7	24	663
13	14	341, 836	15	38	216	8	9	274, 628
14	5-7	465	LUC.			8	28	442
MICAH.			1	35	140	8	31	684
4	1	400, 440	2	9-15	198, 213	8	32	373
7	18, 19	13, 36	2	11	311	8	33	25
HABACUC.			3	4	900	8	34	111, 178
3	2	401, 442	9	23	668, 776	8	37	166, 186, 549, 640
3	18	636, 637, 650	14	16, 17	320	11	20, 27	422
ZECHARIAH.			14	17	334	1 CORINTHIAID.		
3	2	862	14	21, 22	472	1	30	105, 120, 121
13	1	13, 159, 345, 346, 347, 351, 352, 373	14	27	668	2	9	537
MALACHI.			15	11-24	335, 336, 651, 731, 732	2	9-16	590
3	6	39	15	16, 18	330	3	6-9	396
4	2	433, 497, 597	18	13	360, 563, 564, 565, 571, 617	3	16	274, 281, 388
MATTHEW.			18	16	300, 306, 343	3	23	550, 594
1	20, 21	140	22	19	370	7	29-31	823, 824, 834
1	21	127	22	41-44	138	13	12	860, 861
3	3	900	22	41-71	357	13	12, 13	880, 887
3	11	271	23	41-47	208	13	13	876, 884
4	16	315	23	33	208	15	4	338, 341
5	8	542	23	42, 43	214	15	20, 23	170, 171, 816, 817
5	13	263	24	26	220	15	25	123, 243, 398
6	20	689	24	29	494	15	26	836
6	25-34	505	IOAN.			15	42, 43	809, 812, 862
7	13	644	1	23	900	15	55	818, 832
7	24, 25	225, 607, 813	1	41	222	15	57	761
11	27	341	3	14, 15	389	2 CORINTHIAID.		
11	28	332	3	16	149, 150, 254, 328	3	18	821
11	28, 29	668	3	14	348	4	16	881
11	28-30	218	5	14	814	4	16-18	711, 712, 779, 783
11	29-30	742	5	29	814	4	18	509, 635, 653, 831
12	20	106, 836	5	39	202, 295, 302	5	1	857, 859
16	18	341	6	33	914	5	10	558, 804
16	24	668	6	39, 40	218	5	19	257, 799
19	14	300, 306, 343	10	1-28	65	5	20	198, 381, 406
21	16	300	10	3, 11	308	GALATIAID.		
22	4, 9, 11	333	10	11	237	4	4	179, 254
24	14	409, 410	10	18	394	6	14	72, 561, 648
24	14-31	403	10	28	441	6	16	298
24	30	793	11	25, 26	803	EPHESIAID.		
24	30-31	799	12	24	426	1	7	64, 159, 160, 228, 352
24	31	436	14	19	866	1	21	341
25	8	607	14	27	485	2	4-7	32
25	31	793, 799	15	13	244, 246, 247	2	14	216
25	31-34	807, 830	15	14, 15	218	3	9-11	189
25	46	828	16	26	271	3	11, 12, 21	72
26	37-75	357	16	7, 8	264, 265, 271	3	19	545
26	64	793	16	13	670	4	10	199, 341, 894, 898
			19	33	646	4	21	88
			19	2, 30	101, 102, 370			
			19	30	101, 102, 206, 210			

PEN. ADN. RHIF.			PEN. ADN. RHIF.			DATGUDDIAD. RHIF.		
6	1	299	4	16	110, 360	PEN.	ADN.	RHIF.
6	10	83	6	17	2	1	5	890
	PHILIPPIAID.		6	18	784	1	5, 6	862
1	21	510, 752	7	25	242, 714	1	6, 7	811
1	23	660, 846, 847, 854	8	9, 11, 12	2	1	7	793, 799
2	6-8	182	8	12	218	1	13	879
2	6-11	86, 125, 126, 130, 168, 221	9	3-15	353	1	18	229
3	8	528, 529	9	5	216	2	7	848
3	8, 9	561	9	11, 12	110	3	10-12	712
3	9	97	9	12	341	3	12	436
3	10	385, 386, 387, 388, 665	9	14	151, 157, 200, 205, 644	3	21	123
3	11	755	9	26-28	147	4	8-11	125, 126, 130
3	20	513, 883, 884, 886	10	4	151	5	5-14	75, 141, 249
3	21	809, 862	10	4-10	239	5	9	103
4	7	298, 485	10	4-10	311	5	9-14	870, 871
	COLOSSIAID.		10	7	79	5	12, 13	173, 441
1	15-19	3	10	19, 20	692	7	9	313
1	19	185, 186, 200, 551	11	1-31	507	7	9-10	862
2	15	90, 94, 98	11	1	324	7	9-12	697
2	23	470	11	7	654	7	9-17	654, 869, 893, 896-898
3	1, 2	544, 546, 551, 683, 747, 760	11	10	703	7	13-17	841, 875
3	3	53, 642	11	13, 14	835, 881	7	14	809
	1 THESSALONIAID.		11	16	633	7	14-17	430, 865, 868
4	14	816, 817	12	1, 2	489, 690, 718, 770, 773, 790	7	17	836, 873, 885
	2 THESSALONIAID.		12	10, 11	769, 771, 780, 781, 790	11	15	430, 434, 440
1	10	830, 869	13	6-8	703, 704, 718	11	15-17	86
	1 TIMOTHEUS.		13	8	700	11	17	427
1	15	107, 179	13	14	778	14	1-3	888
2	5	191		1 PEDR.		14	6	434
3	16	107	1	2	31	14	13	806, 841, 856
4	8	479	4	7	819	18	2	900, 902, 909
	2 TIMOTHEUS.			2 PEDR.		19	7, 8	856
2	11, 13	693	1	19	226, 230, 496, 820	20	11, 13	795
4	8	848		1 IOAN.		21	3, 4	528, 529, 531, 724, 841, 842, 843, 873
	TITUS.		1	3	520, 615	21	4	836
2	11	317	1	7	152, 379	21	4, 6	885
3	5	234	2	1	44, 229, 257, 341, 355	21	21, 22	894, 895
	HEBREAID.		2	1, 2	44, 71	21	22, 23	864
2	9-14	137	2	17	297	21	23	837, 855
2	14, 15	69, 139	2	27	276	22	1	837
4	3	697	3	2	882	22	1, 2	836, 848
4	9	655, 873	4	19	384, 541	22	1-5	878, 892
4	15	106, 204				22	4	861
						22	16	226, 230

ENWAU AWDWYR A CHYFIEITHWYR.

[*Y mae y ffigyrau ar ol yr enwau yn dangos amser eu genedigwaeth a'u marwolaeth; neu, pan yw hyn yn anhysbys, amser yr oeddynt yn blodeuo ynddo; a dynoda * o flaen enw fod yr Awdwr yn fyw.*]

- A. E. .. Parch. ARTHUR EVANS, Cynwil, 1755—1837.
 A. G. .. Mrs. ANNE GRIFFITHS, Dolwar Fechan, Sir Drefaldwyn, 1776—1805.
 B. F. .. Parch. BENJAMIN FRANCIS, Horsley, 1734—1799.
 C. .. *Miss SARAH JANE REES (*Cranogreen*), Llangranog.
 D. C. .. Parch. DAVID CHARLES, Caerfyrddin, 1762—1834.
 D. Cs. .. Parch. DAVID CHARLES, ieu., Caerfyrddin, 1803—1880.
 D. D. .. Parch. DAVID DAVIES, Abertawy, 1763—1816.
 D. H. .. *Parch. Archddiacon D. HOWELL (*Llawdden*), Gresford.
 D. HUM. .. Parch. DAVID HUMPHREYS, Llanrhaiadr yn Mochnant, 1810—1866.
 D. J. .. Mr. DAVID JONES, Caio, Sir Gaerfyrddin, 1711—1777.
 D. Jo. .. Mr. DAVID JONES, Garreg Wen, Llanberis, 1763—1822.
 D. Js. .. Parch. DAVID JONES, Treborth, 1805—1868.
 D. M. .. Parch. DAVID MORRIS, Twr Gwyn, 1744—1791.
 D. S. .. Parch. DAVID SAUNDERS (B.), Merthyr, 1770—1840.
 D. T. .. Mr. DAVID THOMAS (*Dafydd Ddu Eryri*), Waenfawr, 1760—1822.
 D. Ts. .. Mr. DAVID THOMAS, Caerfyrddin, 1791—1877.
 D. W. .. Mr. DAVID WILLIAMS, Llandilo Fach, 1712—1794. [1674—1748.
 DR. W. .. Parch. ISAAC WATTS, D.D. (Erynau Seisnig, wedi eu cyfieithu).
 "DID." .. *Didymus, Nefyn*, "*Seren Gomer*," 1822, cyf. v., t.d. 246.
 E. E. .. Parch. EVAN EVANS (*Ieuan Glan Geiriongydd*), Caerlleon, 1795—1855.
 E. J. .. Mr. EDWARD JONES, Maesyplwm, 1761—1829.
 E. Js. .. Mr. EVAN JENKINS, Llansamlet, 1781—1863.
 E. P. .. Parch. Archddiacon EDMUND PRYS, 1541—1624.
 E. PA. .. Mr. EDWARD PARRY, Llansannan, 1723—1786.
 E. PR. .. Mr. EVAN PRICHARD (*Ieuan Lleyn*), Brynecroes, 1770—1832.
 E. R. .. *Parch. EVAN REES (*Dyfed*), Caerdydd.
 E. T. .. Mr. EBENEZER THOMAS (*Eben Fardd*), Clynog, 1802—1863.
 E. W. .. Parch. ELLIS WYN, Glasynys, 1671—1734.
 G. 1. .. "*Gwynsypiau Cymaun*," Casgliad y Parch. ROBERT JONES, Rhoslan,
 G. 2. .. Eto. Ail Argraffiad, 1806. [Argraffiad Cyntaf, 1795.
 GE. .. "*Y Geirgrawn*," Chwef., 1796.
 G. L. .. Parch. GEORGE LEWIS, D.D., Llanuwchllyn, 1763—1822.
 G. AB E. .. Mr. GWILYM AB ELLIS, neu BELLIS, —1786—.
 H. D. H. .. Mr. HUGH DERFEL HUGHES, Pendinas, ger Bangor, 1816—1890.
 H. G. .. Mr. HUGH GRIFFITH, Llanddaniel, Mon, —1748—.
 H. H. .. Mr. HUGH HUGHES, Artist, 1790—1863.
 H. AB I. .. Mr. HUGH JONES (*Huw ab Iwan*), Amlwch.
 H. J. .. Mr. HUGH JONES, Maesglasau, Dinas Mawddwy, 1749—1825.
 H. Js. .. Parch. HUGH JONES (*Huw Myfyr*), Dinorwig, 1845—1891.
 H. P. .. Yn Nghasgliad y Parch. D. JONES, Treffynnon, 1827.
 I. DD. .. Mr. JOHN RYLAND HARRIS (*Ieuan Ddu o Lan Tawy*), Abertawy, 1802—
 I. G. .. Parch. JOHN ROBERTS (*Ieuan Gwyllt*), 1822—1877. [1823.
 J. B. .. Parch. JOHN BLACKWELL (*Atun*), 1797—1840.
 J. C. H. .. Mr. JOHN CEIRIOG HUGHES, 1832—1887.
 J. D. .. Mr. JOHN DAFYDD, Caio, —1747—.
 J. Ds. .. *Mr. JOHN DAVIES (*Gwyneddion*), Caernarfon.
 J. E. .. Parch. JOHN ELIAS, Mon, 1774—1841.
 J. Ev. .. Mr. JOHN EVANS, ieu., Amlwch.
 J. H. .. Parch. JOHN HUGHES, Pontrobert, Sir Drefaldwyn, 1775—1854.
 J. Hs. .. Parch. JOHN HUGHES, D.D., Caernarfon, 1827—1893.
 J. HA. .. Parch. JOSEPH HARRIS (*Gomer*), Abertawy, 1773—1825.
 J. J. .. Mr. JOHN JONES, Sir Gaerfyrddin, —1747—.
 JON. .. *Jonadab*, "*Gwladgarwr*," cyf. v., t.d. 20, 1837.
 J. Pa. .. Parch. JOHN PARRY, Caerlleon, 1775—1846.
 J. P. .. Mr. JOHN PHILLIPS (*Tegidion*), Portmadoc, 1810—1877.
 J. R. .. Parch. JOHN ROBERTS, Llangwm, 1753—1834.
 J. Rs. .. Mr. JOHN ROBERTS (*Sion Rhobert Lewis*), Caerybi, 1731—1806.
 J. T. .. Parch. JOHN THOMAS, Rhaiadr, 1730—1803.
 J. Ts. .. Mr. JOHN THOMAS, Pentrefoelas, 1742—1818.
 J. THO. .. Mr. JOHN THOMAS, Cwmsidan, Llansadwrn, 1763—1834.
 J. T. J. .. *Parch. JOHN T. JOB, Aberdar.
 J. W. .. Mr. JOHN WILLIAMS (*Iwan ab Gwilym*), St. Athan, 1726—1806.
 J. Ws. .. Parch. JOHN WILLIAMS, Pantycelyn, 1754—1828.
 J. WMS. .. Parch. JOHN WILLIAMS (B.), —1789—.
 Js. H. .. Parch. JAMES HUGHES (*Iago Trichrug*), Llundain, 1779—1844.
 L. E. .. Parch. LEWIS EDWARDS, D.D., Bala, 1809—1887.

- M. D. . . Mr. MORRIS DAVIES, Bangor, 1796—1876.
 MA. D. . . Mr. MAURICE DAVIES, Bala, —1798—.
 M. P. . . Mr. MORRIS PUGH, Clewedog, Dolgellau, 1828—1856.
 M. R. . . Mr. MORGAN RHYS, Sir Gaerfyrddin, 1700—1779.
 ML. R. . . Parch. MICHAEL ROBERTS, Pwllheli, 1780—1849.
 MORG. D. Mr. MORGAN DAFYDD, Caio, —1747—.
 MORG. J. Parch. MORGAN JONES, Trelech, 1768—1835.
 N. C. J. . *Parch. NATHANIEL CYNHAFAL JONES, D.D., Colwyn Bay.
 O. G. O. . *Parch. OWEN GRIFFITH OWEN (*Alafon*), Ysgoldy, Clwtybont.
 P. . . . Mrs. PARRY, Prifod y Parch. THOMAS PARRY, Llandrillo yn Rhos,
 P. J. . . Mr. PETER JONES (*Pedr Fardd*), Liverpool, 1775—1845. [—1855—.
 P. W. . . Parch. PETER WILLIAMS, Llandyfeiliog, Caerfyrddin, 1722—1796.
 R. D. . . Mr. ROBERT DAVIES (*Bardd Nantglyn*), 1769—1835.
 R. DS. . . Mr. ROBERT DAVIES, Gwaenysgor, Treffynnon, —1765—.
 R. E. . . Parch. ROGER EDWARDS, Wyddgrug, 1811—1886.
 R. F. . . Mr. ROWLAND FYCHAN, Caergai, Llanuwchllyn, 1590—1670.
 R. H. . . Mr. ROWLAND HUW, Graienyn, Bala, 1714—1802.
 R. J. . . Parch. RICHARD JONES, Wern, Llanfrothen, 1773—1833
 R. JS. . . *Parch. RICHARD JONES, Croesoswallt.
 R. O. . . Parch. ROBERT OWEN (*Eryron Gwyllt Walia*), Llundain, 1803—1870.
 R. R. M. *Parch. R. R. MORRIS, Tabernacl, Blaenau Ffestiniog.
 R. W. . . Mr. ROBERT WILLIAMS (*R. ab Gwilym Ddu*), Eifionydd, 1767—1850.
 S. J. G. . Mr. S. J. GRIFFITH (*Morswyn*), Kingsland House, Caerdybi, 1850—1893.
 S. M. . . Mr. SIARL MARK, Lleyd, 1720—1795.
 T. C. . . Parch. THOMAS CHARLES, A.B., Bala, 1755—1814.
 T. E. . . Mr. THOMAS ELLIS, Llithfaen, Pwllheli.
 T. J. . . Parch. THOMAS JONES, Dinbych, 1756—1820.
 T. JS. . . Parch. THOMAS JONES (*Glan Atun*), Wyddgrug, 1811—1866.
 T. L. . . Mr. THOMAS LEWIS, Tal-y-llychau, Sir Gaerfyrddin, 1759—1842.
 T. LE. . . *Parch. THOMAS LEVI, Aberystwyth.
 T. W. . . Mr. THOMAS WILLIAMS, Bethesda, Morganwg, 1761—1844.
 T. WS. . . Mr. THOMAS WILLIAMS (*Eos Gwrnfa*), Llanfihangel, Sir Drefaldwyn,
 TI. L. . . Parch. TITUS LEWIS, Caerfyrddin, 1773—1827. [1769—1848.
 TR. . . . “*Y Drysorfa*,” 1831, &c.
 T. Y. . . “*Y Drysorfa Ysbrydol*,” 1799—1827.
 W. . . . Parch. WILLIAM WILLIAMS, Pantycelyn, 1717—1791.
 W.—G. D. C. “*Goleg ar Deyrnas Crist*,” Arg. 1, 1756 ; 2, 1764.
 W.—TH. . . “*Theomenphus*,” Arg. 1, 1764 ; 2, 1781.
 W.—T. W. S. “*Tri Wyr o Sodom*,” 1768.
 W. A. . . Parch. WILLIAM AMBROSE (*Emrys*), Portmadoc, 1813—1873.
 W. E. . . Mr. WILLIAM EDWARDS, Bala, 1773—1853.
 W. G. . . Parch. WILLIAM GRIFFITHS, Glandwr, 1777—1825.
 W. J. . . Mr. WILLIAM JONES, Bala, 1764—1822.
 W. JE. . . Mr. WILLIAM JENKINS, Treforris, 1779—1860.
 W. JS. . . Parch. WILLIAM JONES, Penybont ar Ogwy, 1784—1847.
 W. L. . . Mr. WILLIAM LEWIS, Abermawr, Llangloftan, —1786—.
 W. O. . . Mr. WILLIAM OWEN (*Gwilym Ataw*), Chwaenwen, Mon, —1795—.
 W. T. . . Parch. WILLIAM THOMAS (*Istwyn*), Babell, Mynwy, 1832—1878.
 W. WS. . . Mr. WILLIAM WILLIAMS (*Gwilym Cyfeiliog*), Llanbryn-mair, 1801—1876.
 WM. WMS. *Parch. WILLIAM WILLIAMS (*G. ap Gwilym Lleyd*), Tryddyn.

- An. . . . . A saif am *Anhysbys*.
 Ar. . . . . “ *Arallwyd, Cyfnewidiwyd*.
 c. . . . . “ *Cyfieithwyd*.
 Dyf. . . . . “ *Dyfywyd*.
 Efel. . . . . “ *Efelychwyd*.
 Cas. . . . . “ *Casgliad o Hymnan*.
 Cas. DE. . . . Eiddo y Trefnyddion Calfinaidd yn Siroedd y De, 1841,
 “ D. J. . . . . y Parch. D. JONES, Treffynnon, 1810, a 1826.
 “ H. S. . . . . HARRI SIÔN, Pontypool, 1773, a 1798.
 “ JOS. HAR. . . . y Parch. JOSEPH HARRIS (*Gomer*), 1821—1878.
 “ J. H. . . . . y Parch. JOHN HUGHES, “*Diferion a Cyssegr*,” 1802.
 “ J. R. J. . . . . y Parch. J. R. JONES, Ramoth, 1802. [1798.
 “ M. J. . . . . y Parch. MORGAN JONES, Trelech, “*Y Ddud yn Gwaerio*,”
 “ M. D. . . . . Mr. MORRIS DAVIES, Bangor, Arg. 1, 1832 ; Arg. 4, 1860.
 “ R. E. . . . . y Parch. ROGER EDWARDS, Wyddgrug, Ail Arg., 1849.
 “ R. a J. W. . . . y Parch. RICHARD a JOSEPH WILLIAMS, Liverpool, 1841.
 “ S. R. . . . . y Parch. SAMUEL ROBERTS, Llanbryn-mair, 1841.
 “ T. LE. . . . . y Parch. THOMAS LEVI, Aberystwyth (Hughes & Son).
 “ WE. . . . . y Trefnyddion Wesleyaidd, 1826.

SALM-DÔNAU.

NODIAD.

NID yw “Canu Salmau” yn ddim amgen na darlleniad mewn seiniau cerddorol. Dylai yr Arweinydd, yn gyntaf oll, efrydu y Salm yn drwyadl, a meistroli, hyd y byddo yn bosibl iddo, bob syniad fyddo ynnddi; yna dyfod i gyd-ddealltwriaeth â'r gynulleidfa am y modd goreu i'w darllen, gan osod allan y synwyr, gyda goslef a theimlad priodol i bob ymadrodd; ac yn ddiweddaf, ei chyd-ddadganu, yn seiniau y Salm-dôn, yn hollol fel y buasant yn ei darllen. Trwy fabwysiadu y dull syml hwn, bydd canu Salmau yn hawdd, hyfryd, ac effeithiol iawn.

Caniateir mwy o ryddid nag mewn tôn gyffredin; rhyddid o fewn y terfynau gosodedig ydyw hanfod effeithiolrwydd y Salm-dôn. O herwydd hyn yr ydym wedi ymdrechu osgoi y mân reolau a'r arwyddion, gan fod lliosogi y rhai hyn yn tueddu i lyffetheirio y cantorion, ac i wneyd y canu yn ffurfiol a difywyd. Nis gall deddfau wneyd i fyny am ddiffyg meddylgarwch personol. Nid yw y dôn ond amlinelliad i'w lanw, yn ol natur yr hyn a genir, gan feddwl a chalon yr addolydd. Byddai yn hollol annichonadwy nodi allan yr holl amrywiaeth cyfoethog y mae yn bosibl i gynulleidfa ddeallus gynyrchu, wrth ddadgan ambell i adran o Air Duw.

Teimlir anhawsder gau yr anghyfarwydd i adrodd yn glir, hamddenol, a chyda mynegiant, y rhan fyddo ar y nodyn cyntaf o bob adran o'r dôn, yn enwedig os bydd y darn yn

faith. Y prif berygl ydyw myned drosto yn frysiog ac annaturiol, heb gofio nad oes amser cerddorol o gwbl i'r nodyn adroddol. Teimlir anhawsder hefyd i uno, yn esmwyth a naturiol, y nodyn cyntaf â'r hyn sydd yn canlyn, fel ag i wneyd y datganiad yn llyfn a didoriad. I symud yr anhawsder hwn y nodir gan rai yr hyn a elwir yn "Acen" y dôn, megys:—

Yr Hwn sydd yn máddeu dy | holl : anwir | eddau ||

Gosoda ereill fath o fân rhagarweiniol i mewn, ar ddiwedd y nodyn adroddol, i fod yn ddolen gydiol â'r hyn sydd yn canlyn, fel hyn:—

Ac Efe a ddifa yn y mýnydd hwn y gorchudd sydd yn gor-
 { chuddio yr | höll | bobloedd, ||

Dechreua y mesur yn briodol gyda'r gair "höll," ond i ddarparu ar ei gyfer, gwneir math o fân o ddiwedd y nodyn adroddol—{ chuddio yr |. Yn ymarferol yr un peth ydyw yr acen a'r bân rhagarweiniol, ac i'r darllenydd craffus nid oes angen am y naill na'r llall, gan y bydd ei synwyr cyffredin yn arweinydd anffaeledig i wneyd yr hyn a arwyddocânt. Gall y blaenaf hefyd fod yn achlysur i gam-arwain, oblegid bydd angen yn fynych am ychwaneg nag un acen dan y nodyn hwn, fel yn yr engraifft a ganlyn:—

Oblegid yr Oén, yr Hwn sydd y'nghánol yr orséddfainge,
 a'u bugéilia lwynt, ac a'u hárwain at ffynhónau
 | bywiol : o | ddyfroedd ; ||

Argreffir yr adranau o'r Ysgrythyr yn hollol fel y maent yn y Beibl Cymraeg, heb lythyrenau gwahanol i ddynodi pwyslais, na dim cyffelyb, oddigerth dot pan y byddo arosiad, lle na byddo atalnod yn barod, yn fanteisiol i alw sylw at ystyr gair neillduol:—

Canys y Duw Hwn yw ein Duw ni byth ac | yn
 dra | gywydd ; ||

Lle y ceir llythyrenau Italaidd, maent felly yn y Beibl, a dynodant nid pwyslais, ond ychwanegiadau y cyfieithwyr. Gosodir yr holl atalnodau fel y maent yn y Beibl, gyda'r eithriad fod y gor-wahannod yn cael ei newid i rag-wahannod, pan fyddo perygl ei gamsynied am nod curiad y Tonic-Solffa, yr hwn a ddefnyddir i ranu y sillau rhwng y nodau cerddorol yn y bân. Dilyner yr atalnodau fel wrth ddarllen, a chofier nad yw y llinell syth sydd yn derfyn bân na'r nod curiad yn atalnod o gwbl, er engraifft :—

Er i'r ffigysbren na flodeuo, ac na byddo | ffrwyth : ar y |
gwinwydd ; ||

Mae yr arosiad i fod ar ol y gair “flodeuo,” ac ar ol “gwinwydd,” ac nid ar ol “byddo,” nac ar ol “ffrwyth,” nac ychwaith rhwng yr “y” a'r “gwinwydd.”

Defnyddir yr arwyddion canlynol :—

1. Mae y seren (*) yn arwydd yn unig i gymeryd anadl, a defnyddir hi pan fyddo yr atalnodau yn mhell oddi wrth eu gilydd :—

Golch fi yn llwyr-ddwys * oddi | wrth : fy an | wiredd ; ||

2. Dot (·) a ddynoda arosiad i alw sylw at ystyr gair arbenig, a defnyddir ef lle na byddo atalnod yn barod, fel y nodwyd uchod ; sylwer hefyd ar yr esampl ganlynol :—

I fol | iannu | enw · : yr | Arglwydd.

3. Bân (|) a ddengys derfyn dechreuol neu ddiweddol bân.

4. Bân dwbl (||) a noda ddiwedd rhan flaenaf y Salm-dôn.

5. Yr arwydd hwn (—) a ddynoda fod y sill i'w barhau ar y nodyn fyddo yn gynrychioli :—

O | —:— | Är | glwydd.

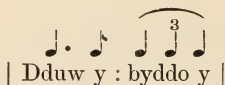
Cymer yr “O” y nodyn adroddol, a'r ddau nodyn yn y bân cyntaf.

6. Didolnod (··) a ddengys fod y ddau nodyn yn y bân i'w canu ar y sill fyddo tano.

7. Defnyddir gor-wahannod (:), sef nod curiad y Tonic-Solffa, pan fyddo ychwaneg na dau sill yn y bân, i ddangos pa fodd y mae y sillau i'w rhanu rhwng y ddau nodyn:—

On d i | Dduw y : byddo y | diolch, ||

Mewn amgylchiad o'r fath, rhaid arfer synwyr a barn. Nid oes berygl i un meddylgar ranu yr amser yn gyfartal rhwng y sillau uchod, a rhoddi cymaint o bwys ar y llythyren "y" ag ar y gair "Duw." Nis gellir eu nodi yn hollol fel y byddai dadganwr synhwyrol yn myned drostynt. Dichon mai y peth agosaf at hyny fyddai—

Nid yw hyn eto, ond rhywbeth yn agos i'r hyn a ddylai fod. Arferer meddwl, a bydd pob peth yn ei le.

"Mewn gwirionedd, os ydyw y gelfyddyd o nodi a datganu y Salmau i gyraedd perffeithrwydd, rhaid ei harfer, fel pob celfyddyd arall gyda meddylgarwch (*with brains*). . . . Datganiad deallus, mynegiadol, ac addolgar sydd i fod yn amcan, a hyny, hyd y byddo yn ddichonadwy, ddylid sicrhau."—PARCH. J. TROUTBECK, D.D.

Dylai y Cymry ragori mewn canu Salmau. Llauer canwaith y cafodd y miloedd ar faes y Gymanfa fawr, a chynulleidfaoedd Cymru yn gyffredinol, eu gwefreiddio gan nerth a swyn dull cyffelyb oedd gan lawer o'n prif-bregethwyr, i adrodd adnodau y Beibl, nes eu gyru yn argyhoeddiadau dyfnion i galonau a chydwybodau eu gwrandawyr. Mae yn bosibl i'n cynulleidfaoedd yr un modd, ond meddu deuparth o'u hysbryd hwy, a thrwy ymddyrechafu i'r un rhyddid naturiol, ddyfod i fedru dadganu Gair Duw, fel y ceir ef yn y Llyfr Dwyfol ei hun, nes y byddo y gwasanaeth yn foddion gras mewn gwirionedd, ac yn wir foliant i'r Duw Goruchaf.

SALMAU A RHANAU EREILL O'R YSGRYTHYR.

SALM I.

I *Dedwyddwch y duwiol. Annedwyddwch yr annuwiol.*

GWYN ei fyd y gwr * ni rodia y'nghynghor yr annuwiolion, ac ni saif yn | ffordd : pechaduriaid, || ac nid eistedd yn eis | teddfa : gwat | wärwyr.

2 Ond *sydd* a'i ewyllys y'ng | hyfraith : yr | ARGLWYDD ; || ac yn myfyrio yn Ei | gyfraith : Ef | ddydd a | nos.

3 Ac efe a fydd fel pren wedi ei blannu * ar làn afonydd dyfroedd, yr hwn a rydd ei ffrwyth yn ei bryd ; a'i | ddalen : ni | wywa ; || a pha beth bynnag a | wnel, e | fe a | lwydda.

4 Nid felly *y* | *bydd* : yr an | nuwiol ; || ond fel mân us · yr hwn a | chwal y | gwÿnt | ymaith.

5 Am hynny yr annuwiolion · ni | safant : yn y | farn, || na pechaduriaid · y'ng hynnull | ëid | fa : y rhai | cyfiawn.

6 Canys yr ARGLWYDD a edwyn | ffordd : y rhai | cyfiawn ; || ond ffordd yr annuw | iolion | a ddi | fethir.

SALM II.

2 *Brenhiniaeth Crist. Cynghori brenhinoedd i'w derbyn.*

PAHAM y ter|fysga : y cen|hedloedd, || ac y my-
|fyria : y | bobloedd : beth | ofer?

2 Y mae brenhinoedd y ddaear yn ymosod, a'r
pennaethiaid yn ymgynghori ynghyd, yn | erbyn : yr |
ARGLWYDD, || ac yn erbyn Ei | Grïst | Ef : *gan ddy-*
wedyd,

3 Drylliwn | — : eu | rhwymau hwy, || a thafwn eu
rheff|ynnau | oddi | wrthym.

4 Yr Hwn sydd yn preswyllo yn y | nefoedd : a |
chwardd ; || yr | ARGLWYDD : a'u | gwatwar | hwynt.

5 Yna y llefara Efe wrthynt | yn Ei | lid, || ac yn
Ei ddigllonrwydd · y dy|chryna : E|fë | hwynt.

6 Minnau · a osodais Fy | Mrenhin : ar | Sïon ||
Fy | mynydd | sänet|aid.

7 Mynegaf y ddeddf; dywedodd yr ARGLWYDD
wrthyf, Fy | Mab : *ydwyf* | Ti ; || Myfi | heddyw | a'th
gen|hedlais.

8 Gofyn i Mi, a rhoddaf y cenhedloedd yn eti-
|feddiaeth | i Ti, || a ther|fynau : y | ddaear : i'th |
feddiant.

9 Drylli hwynt â gwï|alen | haiarn ; || mal|uri :
hwynt, fel | llestr | pridd.

10 Gan hynny yr awr hon, frenhinoedd, | byddwch :
syn|hwyrol ; || barnwyr y | ddaear, : cym|merwch |
ddysg.

11 Gwasanaethwch yr | ARGLWYDD : mewn | ofn, ||
ac ym|lawen|hêwch mewn | dychryn.

12 Cusenwch y Mab, rhag iddo ddigio, a'ch difetha
chwi o'r fferdd, pan gynneuo Ei | lid Ef : ond y|chy-
dig. || Gwÿn eu byd pawb · a ymddir|iedant | ynddo |
Ef.

SALM VIII.

3 *Mawrygu gogoniant Duw, wrth Ei weithredoedd, ac wrth Ei gariad tu ag at ddyn.*

A RGLWYDD ein IOR ni, mor ardderchog. *yw* Dy enw ar yr | höll | ddaear! || yr Hwn a osodaist Dy o|goniant | uwch y | nefoedd.

2 O enau plant bychain · a rhai yn sugno · y periaist nerth, o | achos : Dy el|ynion ; || i ostegu y | gelyn : a'r | ymddi|alydd.

3 Pan edrychwyf ar y nefoedd, | gwaith Dy | fysedd ; || y lloer a'r | sêr, y | rhai : a or|deiniaist.

4 Pa beth *yw* dyn, i | Ti i'w | gofio? || a mab dyn, i | Ti : i ym|weled : âg | ef?

5 Canys gwnaethost ef ychydig | is : na'r ang- | elion, || ac a'i coronaist â go|goniant | ac â | harddwch.

6 Gwnaethost iddo arglwyddiaethu ar weith|redoedd : Dy | ddwyllaw ; || gosodaist | bob *peth* | dan ei | draed ef.

7 Defaid ac | ychain | oll, || *ac* ani|feiliaid : y | mäes | hefyd.

8 Ehediaid y nefoedd, a | physgod : y | môr, || *ac* y sydd yn tram|wyo | llwybrau : y | moroedd.

9 A RGLWYDD | ein | IOR, || mor ardderchog *yw* Dy | enw : ar yr | höll | ddaear !

SALM XIX.

4 *Bod y greadigaeth yn dangos gogoniant Duw : a'i air yn dangos Ei ras Ef. Gweddio am ras.*

Y NEFOEDD sydd yn datgan go|goniant | Duw ; || a'r ffurfafen sydd yn myn|egi | gwaith Ei | ddwyllaw Ef.

Dydd i ddydd a | draetha : ym|adrodd, || a nos i | nos a | ddengys : wy|bodaeth.

2 Nid *oes* | iaith : nac ym|adrodd, || *lle* ni chly- | buwyd : eu llef|erydd | hwynt.

Eu llinyn a aeth trwy yr holl ddaear, a'u geiriau hyd eith|afoedd | byd ; || i'r haul y gosododd E|fë | babell | ynddynt.

3 Yr hwn *sydd* fel gwr priod yn dyfod | allan :
o'i ys | tafell ; || *ac* a ymlawenhâ · fel | cawr i | redeg |
gyrfa.

O eithaf y nefoedd *y mae* ei fynediad ef allan, a'i
amgylchiad · hyd eu heith | afoedd | hwynt ; || *ac* nid
ymgudd | dim : oddi | wrth ei | wres ef.

4 Cyfraith yr ARGLWYDD *sydd* berffaith, yn | troi
yr | enaid ; || tystiolaeth yr ARGLWYDD *sydd* sicr, *ac*
yn | gwneuthur : y | gwirion : yn | ddoeth.

Deddfau yr ARGLWYDD *sydd* uniawn, yn llawen | hân
y | galon ; || gorchymyn yr ARGLWYDD *sydd* | bur, : yn
gol | euo : y | llygaid.

5 Ofn yr ARGLWYDD *sydd* lân, yn par | hân : yn dra-
| gywydd ; || barnau yr ARGLWYDD *dydynt* wirionedd, |
cyfiawn | *dydynt* : i | gyd.

Mwy dymunol *ynt* nag aur, ie, nag | aur coeth |
lawer ; || melysach hefyd na'r mêl, *ac* na di | feriad |
diliau | mêl.

6 Ynddynt hwy hefyd y rhy | buddir : Dy | was ; ||
o'u | cadw : *y mae* | gwobr | lawer.

Pwy a | ddeall : *ei* gam | weddau ? || glanhâ fi oddi |
wrth *fy* | *meiau* : cudd | iedig.

7 Attal hefyd Dy was oddi wrth *bechodau* rhyfygus ;
na arglwydd | iaethont | arnaf ; || yna y'm perffeithir, *ac*
y'm glanhêir oddi | wrth an | wiredd | lawer.

Bydded ymadroddion fy ngenau, a myfyrdod fy
nghalon, yn gymmeradwy | ger Dy | fron, || O | AR-
GLWYDD, : fy | Nghraig a'm | Prynwr.

SALM XXIII.

5

Hyder Dafydd ar ras Duw.

YR ARGLWYDD | — : *yw* fy | Mugail ; || ni bydd |
eisieu | är | naf.

2 Efe a wna i mi orwedd · mewn por | feydd | gwell-
tog ; || Efe a'm tywys ger | llaw y | dyfroedd | tawel.

3 Efe a | ddychwel : ty | enaid ; || Efe a'm harwain
ar hyd llwybrau cyf | iawnder * : er | mwyn Ei | enw.

4 Ië, pe rhodiwn ar hyd glyn cysgod angau, nid | ofnaf | niwed ; || canys *yr wyt* Ti gyd â mi ; Dy wi- | alen : a'th | ffon : a'm cys | urant.

5 Ti a arlwyi ford ger fy mron * y'ngwÿdd fy | ngwrthwyn | ebwyr ; || iraist fy mhen âg | olew : fy | phiol : sydd | lawn.

6 Daioni a thrugaredd * yn ddiâu a'm canlynant . holl | ddyddiau : fy | mywyd ; || a phreswyliaf yn nhÿ yr | ARGLWYDD | yn dra | gywydd.

SALM XXIV.

6

Arglwyddiaeth Duw yn y byd hwn.

EIDDO yr ARGLWYDD y | ddaear : a'i chyf | lawn- der ; || y byd, ac | a bres | wylia | ynddo.

Canys Efe a'i | seiliodd : ar y | moroedd, || ac a'i sier | haodd | ar : yr af | onydd.

2 Pwy a esgyn i | fynydd : yr | ARGLWYDD ? || a phwy a saif yn Ei | lë | sanctaidd | Ef ?

Y glân *ei* ddwylaw, a'r | pur *ei* | galon ; || yr hwn ni ddyrchafodd ei feddwl at | wagedd, : ac ni | th yngodd : i | dwyllo.

3 Efe a dderbyn | fendith : gan yr | ARGLWYDD, || a chyfiawnder gan | DDUW ei | iachawd | wriaeth.

Dyma genhedlaeth y rhai a'i | ceisiant | Ef, || y rhai a geisiant Dy | wyneb | Di, O | Jacob.

4 O byrth, dyrchefwch eich pennau ; ac ymddy- chefwch | ddrysau : tra | gywyddol ; || a Brenhin y go- | goniant : a | ddaw i | mewn.

Pwy *yw* y Brenhin go | goniant | Hwn ? || yr ARGLWYDD nerthol a chadarn, yr ARGLWYDD | cäd | arn mewn | rhyfel.

5 O byrth, dyrchefwch eich pennau ; ac ymddy- chefwch, | ddrysau : tra | gywyddol, || a Brenhin y go- | goniant : a | ddaw i | mewn.

Pwy *yw* y Brenhin go | goniant | Hwn ? || ARGLWYDD y lluoedd, E | fe · *yw* | Brenhin : y go | goniant.

SALM XXVII.

7

Dafydd yn ategu ei ffydd, trwy allu a gras Duw.

YR ARGLWYDD *yw* fy ngoleuni a'm hiachawdwr-
iaeth; rhag | pwy yr | ofnaf? || yr ARGLWYDD *yw*
nerth fy mywyd; rhag | pwy | y dy | chrynaf?

Pan nesaodd y rhai drygionus, *sef* fy ngwrthwyn-
ebwyr a'm gelynion, i'm herbyn, i | fwytta : fy |
nghnawd, || hwy a dramgwydd |asant | ac a : syrth- |
iasant.

2 Pe gwersyllai llu i'm herbyn, nid | ofna : fy |
nghalon ; || pe cyfodai cād i'm herbyn, yn | hyn : mi
a | *fyddaf* : hy | derus.

Un *peth* a ddeisyfais i gan yr ARGLWYDD, | hynny :
a | geisiaf ; || *sef* caffael trigo yn nhŷ yr ARGLWYDD *
holl ddyddiau fy mywyd, i edrych ar brydferthwch yr
ARGLWYDD, | ac : i ym | ofyn : yn Ei | deml.

3 Canys yn y dydd blin y'm cuddia o | fewn Ei |
babell ; || yn niregfa Ei babell y'm cuddia ; ar | graig
y'm | cyfyd | i.

Ac yn awr y dyrcha Efe fy mhen * goruwch fy
ngel | ynon : o'm | hamgylch ; || am hynny yr aberthaf
yn Ei babell Ef ebyrth gorfoledd ; | canaf, : ie, can-
| molaf : yr | ARGLWYDD.

4 Clyw, O ARGLWYDD, fy llef | erydd : *pan* | lefwyf ; ||
trugarhâ hefyd | wrthyf, : a | gwranddo | arnaf.

Pan ddywedaist, | Ceisiwch : Fy | wyneb ; || fy
nghalon a ddywedodd wrthyf, Dy | wyneb : a |
geisiaf, : O | ARGLWYDD.

5 Na chuddia Dy wyneb oddi wrthyf ; na fwrw
ymaith Dy | was mewn | sorriant ; || fy nghymmoith
fuost ; na âd fi, ac na wrthod fi, O | DDUW fy | iach-
awd | wriaeth.-

Pan *yw* fy nhad a'm | mam : yn fy | ngwrthod ; ||
yr | AR | GLWYDD a'm | derbyn.

6 Dysg i mi Dy ffordd, ARGLWYDD, ac arwain fi ar hyd | llwybrau : un | iondeb, || o | herwydd | fy ngel | ynion.

Na ddyro fi i fynu i e | wyllys : fy ngel | ynion ; || canys gau dystion, a *rhai* a adroddant drawsder, a | gyfod | asant : i'm | herbyn.

7 *Diffyg* | *iäs* | *wn*, || pe na chredaswn weled daioni yr | ARGLWYDD : yn | nhir : y rhai | byw.

Disgwyl wrth yr ARGLWYDD ; ymwrola, ac Efe a | nertha : dy | galon ; || disgwyl, | meddaf, : wrth yr | ÄR | GLWYDD.

SALM XXIX.

8 *Annog tywysogion i roi gogoniant i Dduw : o herwydd
Ei fawr allu, a'i amddiffyn i'w bobl.*

MOESWCH i'r ARGLWYDD, chwi | *feibion* | cedyrn ; || moeswch i'r | ARGLWYDD : o | goniant : a | nerth.

2 Moeswch i'r ARGLWYDD o | goniant : Ei | enw ; || addolwch yr ARGLWYDD ym mhryd | ferthwch | *Ei* sanct | eiddrwydd.

3 Llef yr ARGLWYDD *sydd* | ar y | dyfroedd ; || Duw y gogoniant a darana ; yr ARGLWYDD *sydd* | ar y | dyfroedd | mawrion.

4 Llef yr ARGLWYDD | *sydd* mewn | grym ; || llef yr | ARGLWYDD : *sydd* | mewn pryd | ferthwch.

5 Llef yr ARGLWYDD *sydd* yn | dryllio : y | cedrwydd ; || ie, dryllia yr | ARGLWYDD | gedrwydd | Libanus.

6 Llef | — : yr | ARGLWYDD || a was | gara : y | fflammau | tân.

7 Llef yr ARGLWYDD a wna i'r an | ialwch | grynu ; || yr ARGLWYDD a wna i an | ialwch | Cades | grynu.

8 Llef yr ARGLWYDD a wna i'r ewigod lydnu, ac a ddy | noetha : y | coedydd ; || ac yn Ei deml pawb a | draetha : *Ei* o | goniant | *Ef*.

9 Yr ARGLWYDD sydd yn eistedd | ar : y llif | eiriant ; ||
ie, yr ARGLWYDD a | eis : tedd · yn | Frenhin : yn dra-
|gywydd.

10 Yr ARGLWYDD a ddyry | nerth i'w | bobl ; || yr
ARGLWYDD a fen | dithia : Ei | bobl : â thang | nefedd.

SALM XXXIII.

9

Moliannu Duw, am Ei ddaioni.

YMLAWENHEWCH, y rhai | cyfiawn : yn yr | AR-
GLWYDD ; || i'r rhai | uniawn | gweddus : yw | mawl.
Molwch yr | ARGLWYDD : â'r | delyn ; || cenwch |
iddo : â'r | nabl : *ac â'r* | degtant.

2 Cenwch iddo | ganiad | newydd ; || cenwch yn |
gerddgar, | yn son | iarus.

Canys uniawn *yw* | gair yr | ARGLWYDD ; || a'i holl
weith | redoedd : *a* | *wnaed* : mewn ffydd | londeb.

3 Efe a gâr gyf | iawnder : a | barn ; || o drugaredd
yr ARGLWYDD y | mae y | ddaear : yn | gyflawn.

Trwy air yr ARGLWYDD y | gwnaethpwyd : y |
nefoedd ; || a'u holl luoedd hwy trwy | Yspryd : Ei |
enau | Ef.

4 Casglu y mae Efe ddyfroedd y mor y | nghyd :
megis | pentwr ; || y mae yn rhoddi y dyfn | deroedd |
mewn try | sorau.

Ofned yr holl | ddaear : yr | ARGLWYDD ; || holl
drigolion y | byd ar | swydant | Ef.

5 Canys Efe a ddywedodd, *ac* | *felly* : y | bu ; || Efe
a orchym | ynodd, : a | hynny : a | safodd.

Yr ARGLWYDD sydd yn diddymmu | cynghor : y
cen | hedloedd ; || y mae Efe yn di | ddymmu : am | can-
ion | pobloedd.

6 Cynghor yr ARGLWYDD a | saif : yn dra | gywydd ; ||
meddyliau Ei galon o gen | hedlaeth | i gen | hedlaeth.

Gwÿn ei byd y genedl * *y mae* yr ARGLWYDD yn |
Ddŵw | iddi ; || *a'r* bobl a ddetholodd Efe * yn
eti | feddiaeth | iddo : Ei | Hun,

7 Wele, *y mae* llygad yr ARGLWYDD * ar y rhai a'i | hofnant | Ef, || *sef* ar y rhai a o | beithiant | yn : Ei dru | garedd Ef.

Ein henaid sydd yn | disgwyl : am yr | ARGLWYDD ; || E | fe : *yw* ein | porth a'u | tarian.

8 Canys ynddo Ef y llawen | ycha : ein | calon, || o herwydd i ni obeithio yn Ei | enw | sanctaidd | Ef.

Bydded Dy drugaredd, ARGLWYDD, | arnom | ni, || megis yr | ydym : yn ym | ddiried | ynot.

SALM XXXIV.

10 *Y Salmydd yn clodfori Duw, ac yn annog ereill i wneuthur hynny, wrth a brofasai efe. Rhagorfraint y cyfiawn.*

BENDITHIAF yr | ARGLWYDD : bob | amser ; || Ei foliant *fydd* | yn fy | ngenau : yn | wastad.

Yn yr ARGLWYDD y gorfol | edda : fy | enaid ; || y rhai gostyngedig a glywant *hyn*, | ac a | lawen | ychant.

2 Mawrygwch yr | ARGLWYDD | gyd â mi ; || a chyd-ddyr | chafwn : Ei | enw | Ef.

Ceisiais yr ARGLWYDD, ac E | fe : a'm gwrant-dawodd ; || gwaredodd fi | hefyd : o'm | höll | ofn.

3 Edrychasant arno, a | hwy : a o | leuwyd ; || a'u hwy | nebau : ni | chywil | yddiwyd.

Y tlawd hwn a lefodd, a'r | ARGLWYDD : a'i | clybu, || ac a'i gwar | edodd : o'i | holl dra | llodau.

4 Angel yr ARGLWYDD a gastella * o amgylch y rhai a'i | hofnant | Ef, || ac | a'u | gwared | hwynt.

Profwch, a gwelwch mor | dda : *yw* yr | ARGLWYDD ; || gwyn *ei* fyd y gwr a | ymddir | iedo | ynddo.

5 Llygaid yr ARGLWYDD *sydd* | ar y | cyfiawn ; || a'i glustiau *sydd yn a* | gored : i'w | llefain | hwynt.

Wyneb yr ARGLWYDD *sydd* yn erbyn y | rhai : a wna | ddrwg, || i dorri eu | coffa : oddi | ar y | ddaear.

6 *Y rhai* | *cyfiarwn* : a | lefant ; || a'r ARGLWYDD a glyw, ac a'u | gwarded : o'u | holl dra|llodau.

Agos *yw* yr ARGLWYDD * at y rhai dryll|iedig : o | galon ; || ac Efe a | geidw · y : rhai briw|edig : o | yspryd.

7 Aml ddrygau a | *gaiſſ* y | cyfiawn ; || ond yr ARGLWYDD a'i | gwarded ef : oddi|wrthynt | oll.

Efe a geidw ei | höll | esgyrn ef ; || ni | thorrir | un o | honynt.

8 Drygioni a | ladd : yr an|nuwiol ; || a'r rhai a gasânt y | cyfiawn, | a an|rheithir.

Yr ARGLWYDD a wared en|eidiau : Ei | weision ; || a'r rhai oll a ymddiriedant | ynddo | Ef, : nid an|rheithir hwynt.

SALM XXXVI.—XXXVII.

11

Godidowgrwydd trugaredd Duw.

DY drugaredd, ARGLWYDD, *sydd* | hyd y | nefoedd, || a'th wir|ionedd | hyd y : cym|mylau.

Fel mynyddoedd cedyrn * *y mae* Dy gyfiawnder ; dyfnder mawr *yw* Dy | farn:edig|aethau ; || dyn ac anifail a | gedwi | Di, | ARGLWYDD.

2 Mor werthfawr *yw* Dy dru|garedd, : O | DDUW ! || am hynny yr ymddiried meibion dynion dan | gysgod | Dy ad|enydd.

Llawn-ddigonir hwynt â | brasder : Dy | dŷ ; || ac âg afon Dy hyf|rydwch : y di|odi | hwynt.

3 Canys gyd â Thi *y mae* | ffynnon : y | bywyd ; || yn Dy olenni | Di y | gwelwn : ol|euni.

Estyn Dy drugaredd i'r | rhai : a'th ad|waenant, || a'th gyfiawnder i'r rhai | uniawn : o | gä|lon.

4 Na ddeued troed | balchder : i'm | herbyn ; || na syfled | llaw : yr an|nuwiol | fi.

Yno y syrthiodd | gweithwyr : an|wiredd ; || gwithiwyd hwynt i | lawr, : ac ni | allant : gy|fodi.

5 Gwelais yr an|nuwiol : yn | gadarn, || ac yn | frigog : fel y | lawryf | gwyrdd.

Er hynny efe a aeth ymaith, ac wele, nid *oedd* | *mw* y
o | hono ; || a mi a'i | ceisiais, : ac | nid : oedd i'w | gael.

ADRAN OLAF SALM-DÔN DR. ELVEY.

6 Ystyr y perffaith, ac | edrych : ar yr | uniawn ; || canys diwedd y gwr *hwnnw* | *fydd* tang|nëf|edd.

SALM XLII.—XLIII.

12

Syched am Dduw.

SALM-DÔN 1.

FEL y brefa yr hydd am yr af|onydd | dyfroedd, ||
felly yr hiraetha fy enaid am | danat | Ti, O |
DDUW.

2 Sychedig yw fy enaid am DDUW, am y | Dŵw |
byw ; || pa bryd y deuaſ ac yr ymddang|osaf : ger |
brôn | Dŵw ?

3 Fy nagrau oedd fwyd i mi | ddydd a | nos, || tra
dywedant wrthyf bob dydd, Pa | le y | *mae* dy |
DDUW ?

SALM-DÔN 2.

4 Tywalltwn fy enaid ynof, pan | gofiwn | hynny ; ||
canys aethwn gyd â'r gynnulleidfa, cerddwn gyd â
hwynt i dŷ DDUW, mewn sain cân a moliant, *fel*
| tyrfa : yn | cadw | gwyl.

5 Paham, fy enaid, y'th ddarostyngir, ac yr ymder-
fysgi ynof ? go | beithia : yn | NUW ; || oblegid moliannaf
Ef etto, *am* iachawd | wriaeth | Ei wyn | ebpryd.

SALM-DÔN 1.

6 Dyfnder a eilw ar ddyfnder, wrth | sw'n : Dy bis-
| tylloedd Di ; || Dy holl donnau a'th lifeiriaint a |
aethant | drosof | fi.

SALM-DÔN 2.

7 *Etto* yr ARGLWYDD a orchymyn Ei dru | garedd :
liw | dydd, || a'i gân *fydd* gyd â mi liw nos ; *sef* |
gweddi : ar | DDUW : fy | einioes.

SALM-DÔN 1.

8 Dywedaf wrth DDUW fy nghraig, Paham yr ang|hofiaist | fi ? || paham y rhodiaf yn a|larus : trwy or|thrymder : y | gelyn ?

SALM-DÔN 2.

9 Anfon Dy oleuni | a'th wir|ionedd ; || tywysant hwy fi ; *ac* arweiniant fi i fynydd Dy sanct|eidd-rwydd, | *ac* i'th | bebyll.

10 Yna yr âf at allor Duw, at DDUW hyf|rydwch : fy ngor|foledd ; || a mi a'th foliannaf ar y | delyn, : O | DDUW, fy | NUW.

11 Paham y'th ddarostyngir, fy enaid ? a phaham y terfysgi ynof ? go|beithia : yn | NUW ; || canys etto y moliannaf Ef, *sef* iachawd|wriaeth : fy | wyneb, : a'm | Duw.

SALM XLVI.

13

Yr ymddiried sydd gan yr eglwys yn Nuw.

DUW *sydd* noddfa a | nerth i | ni, || cymmorth | hawdd ei | gael : mewn cyf|yngder.

2 Am hynny nid ofnwn pe sym|mudai : y | ddaear, || a phe treiglid y myn|yddoedd : i | ganol : y | môr.

3 *Er* rhuo *a* ther|fysgu : o'i | ddyfroedd, || *er* crynu o'r myn|yddoedd : gan ei | ymchwydd | ef.

4 *Y mae* afon, a'i ffrydiau a lawenhânt | ddinas | Duw ; || cyssegr preswyl|feydd : y Gor|üch|af.

5 Duw *sydd* yn ei chanol ; nid | ysgog | hi ; || Duw a'i cynnorth|wya : yn | fore | iawn.

6 Y cenhedloedd a derfysgasant, y teyrnasoedd a | ysgog|asant ; || Efe a roddes Ei | lëf, | toddodd : y | ddaear.

7 *Y mae* ARGLWYDD y | lluoedd : gyd â | ni ; || *y mae* Duw Jacob yn | amddiff|ynfa : i | ni.

8 Deuwch, gwelwch weith|redoedd : yr | ARGLWYDD ; || pa anghyfannedd-dra a | wnaeth E : fe | ar y | ddaear.

9 Gwna i ryfeloedd beidio hyd | eithaf : y | ddaear ; ||
Efe a ddryllia y bwa, ac a dyrr y waywffon, Efe a |
lysg : y cer|bydau : â | thân.

10 Peidiwch, a gwybyddwch mai My|fi *sydd* |
DDUW ; || dyrchefir Fi ym mysg y cenhedloedd, dyr- |
chefir | Fi : ar y | ddaear.

11 *Y mae* ARGLWYDD y | lluoedd : gyd â | ni ; ||
amddiffynfa i | ni *yw* | DŪW | Jacob.

SALM XLVIII.

14

Addurn a rhagorfraint yr eglwys.

MAWR *yw* yr ARGLWYDD, a | thra mol|iannus, || yn
ninas ein DUW ni, | *yn* Ei | fynydd | sanctaidd.

2 Tegwch bro, llawenydd yr holl ddaear, *yw* |
mynydd | Sion, || *yn* ystlysau y gogledd, | dinas : y |
Brenhin | mawr.

3 Duw | yn : ei phal|asau || a ad|waenir : yn |
amddiff|ynfa.

4 Canys wele, y brenhinoedd a ym|gynnull|asant, ||
aethant | hëib|io yng|hyd.

5 Hwyl a welsant, felly y | rhyfedd|asant ; || braw-
ychasant, *ac* | aethant | ymaith : ar | ffrwst.

6 A | gwynt y | dwyrain || y | drylli | longau : y |
môr.

7 Megis y clywsom, felly y gwelsom yn ninas
ARGLWYDD y lluoedd, yn ninas ein | DŪW | ni ; || Duw
a'i sicr|hâ hi | yn dra|gywydd.

8 Meddyliasom, | Ö | DDUW, || am Dy dru|garedd :
y'|nghanol : Dy | deml.

9 Megis *y mae* Dy enw, O DDUW, felly *y mae* Dy
fawl hyd eith|afoedd : y | tir ; || cyflawn o gyf- |
iawnder | yw : Dy dde|heulaw.

10 Llawenyched mynydd Sion, ac ymhyfryded |
merched | Judah, || o | herwydd : Dy | farn : edig- |
aethau.

11 Amgylchwch Sion, ac ewch o'i | hamgylch | hi ; ||
rhif|wch ei | thyllau | hi.

12 Ystyriwch ei rhagfuriau, edrychwch | ar : ei phal|asau ; || fel y mynegoch i'r | oes a | ddelo : ar | ol.

13 Canys y Duw Hwn · *yw* ein Duw ni byth · ac | yn dra|gywydd ; || Efe a'n | tywys | ni hyd | angau.

SALM LI.

15 *Dafydd yn gweddio am faddeuant pechodau, ac yn gwneuthur cyffes ddifrif o honynt.*

TRUGARHA wrthyf, O DDUW, yn ol Dy | drugar- | owgrwydd ; || yn ol lliaws Dy dosturiaethau, di|lea : fy | anwir|eddau.

Golch fi yn llwyr-ddwys * oddi | wrth : fy an- | wiredd, || a glanhâ fi | oddi | wrth fy | mhechod.

2 Canys yr wyf yn cyd|nabod fy : nghanam | weddau ; || a'm pechod *sydd* yn | wastad | ger fy | mron.

Yn Dy erbyn Di, Dydi Dy Hunan, y pechais, ac y gwneuthum y drwg | *hwn* : yn Dy | olwg ; || fel y'th gyfiawnhâer pan leferych, *ac* y | byddit | bur pan | farnech.

3 Wele, mewn an|wiredd : y'm | lluniwyd ; || ac mewn pechod y beich | iogodd : fy | mäm | arnaf.

Wele, ceraist wir | ionedd : oddi | mewn ; || a pheri i mi wybod doeth | ineb | yn y | dirgel.

4 Glanhâ fi âg isop, a mi | a lan | hêir ; || golch fi, a | byddaf | wynnach : na'r | eira.

Pâr i mi glywed gor | foledd : a llaw | enydd ; || *fel* y llawen | ycho : yr | esgyrn : a | ddrylliaist.

5 Cuddia Dy wyneb * oddi | wrth : fy mhech | odau, || a di |lea : fy | holl : anwir | eddau.

Crea galon lân ynof, | Ö | DDUW ; || ac adnewydd a | yspryd | uniawn : o'm | mewn.

6 Na fwrw fi ymaith * oddi | ger Dy | fron ; || ac na chymmer Dy | Yspryd | sanctaidd : oddi | wrthyf.

Dyro drachefn i mi * orfoledd Dy | iachawd- | wriaeth ; || ac *â'th* hael | Yspryd | cynnal | fi.

7 *Yna* y dysgaf Dy | ffyrdd : i rai | anwir ; || a phechad | uriaid : a | dröir | attat.

Gwarded fi oddi wrth waed, O DDUW, Duw fy | iachawd | wriaeth ; || a'm tafod a gân yn | llafar | am : Dy gyf | iawnder.

8 ARGLWYDD, | agor : fy ngwef | usau, || a'm genau a fyn | ëg | a Dy | foliant.

Canys ni chwennychi aberth ; pe | amgen, : mi a'i | rhoddwn ; || poeth | offrwm | ni | fynni.

9 Aberthau Duw * *ydynt* | yspryd : dryll | iedig ; || calon ddrylliog gystudd | iedig, : O | DDUW, : ni ddir- | mygi.

Gwna ddaioni yn Dy ewyllys | garwch : i | Sïon ; || adeilada | für | iau Je | rusalem.

AIL RAN Y SALM-DÔN DDWBL.

10. *Yna* y byddi fodd lawn i ebyrth cyfiawnder, i boeth-offrwm ac | aberth | llosg ; || yna yr offrymant | fustych | ar Dy | allor.

SALM LXV.

16

Y Salmydd yn moliannu Duw am Ei ras.

MAWL a'th erys Di yn | Sïon, : O | DDUW ; || ac i Ti y | telir | yr add | ued.

Ti yr Hwn a wran | dewi | weddi, || attat | Ti y | daw pob | cnawd.

2 Pethau anwir a'm | gorchfyg | asant ; || ein cam- | weddau : ni, | Ti : a'u glan | hêi.

Gwÿn *ei* fyd *yr hwn* a ddewisech, ac a nesâech *attat* ; *fel* y | trigo : yn Dy gyn | teddoedd ; || nyni a ddigonir â daioni Dy | dŷ : *sef* Dy | deml | sanctaidd.

3 Attebi i ni *trwy* bethau ofnadwy, yn *Dy* gyfiawnder, O DDUW ein | hiachawd | wriaeth ; || gobaith holl gyrrau y ddaear, a'r | rhai sydd | bell : *ar* y | môr.

Yr Hwn a sicrhâ y myn | yddoedd : trwy *Ei* | nerth, || ac a wreg | ysir | â chad | ernid.

4 Yr Hwn a ostega | dwrf y | moroedd, || twrf eu |
tonnau, : a | therfysg : y | bobloedd.

A phreswylwyr eithafoedd *y byd* * a | ofnant : Dy
ar|wyddion ; || gwnei i derfyn | bore : a | hwyr :
lawen|ychu.

5 Yr wyt yn ymweled â'r ddaear, ac yn ei dyfr-|
hân|hi ; || yr ydwyt yn ei chyfoethogi hi yn ddirfawr
âg afon Dduw, *yr hon* sydd yn llawn dwfr ; yr wyt yn
parottôi yd | iddynt, : pan ddar|peraist : felly | iddi.

Gan ddyfrhâu ei chefnau, a | gostwng : ei | rhychau,||
yr ydwyt yn ei mwydo hi â chafodau, ac yn ben-|
dithio : ei | chnwd | hi.

6 Coroni yr ydwyt y | flwyddyn : â'th dda|ioni ; ||
a'th | lwybrau : a ddi|ferant | frasder.

Diferant ar bor|feydd : yr an|ialwch ; || a'r brynian
a ymwreg|ysant | â hyf|rydwch.

AIL RAN Y SALM-DÔN.

7 Y dolydd a wisgir â defaid, a'r dyffrynoedd a
or|chuddir : âg | yd ; || *am hynny* y | bloeddiant | ac
y | canant.

SALM LXVII.

17

Gweddi am helaethu teyrnas Dduw.

DUW a drugarhao wrthym, ac a'n ben|dith|io ; ||
a thy|wynned : Ei | wyneb | arnom.

Fel yr adwaener Dy | ffordd : ar y | ddaear, || a'th
iachawdwriaeth ym mblith yr | holl gen|hëdl|oedd.

2 Molianned y bobl | Di, O | Dduw ; || molianned yr
| höll | bobl : Dy|di.

Llawenhâed y cenhedloedd, a | byddant | hyfryd ; ||
canys Ti a ferni y bobl yn uniawn, ac a lywodraethi
y cen|hedloedd | ar y | ddaear.

3 Molianned y bobl | Di, O | DDUW ; || molianned yr | höll | bobl : Dy | di.

Yna y ddaear a | rydd ei | ffrwyth ; || *a* Duw, *sef* ein Duw · | nĩ, | a'n ben | dithia.

AIL RAN Y SALM-DÔN.

4 Duw | a'n ben | dithia ; || a holl derfynau y | ddaear : a'i | hofnant | Ef.

SALM LXVIII.

18

Gweddĩ wrth symmudo yr Arch.

CYFODED Duw, gwas | garer : Ei el | ynion ; || a | ffoed : Ei gas | eion : o'i | flaen Ef.

Chweli *hwynt* fel | chwalu | mwg ; || fel y tawdd cŵyr wrth y tân, difether y rhai an | nuwiol : o | fläen | Duw.

2 Ond llawenycher y rhai cyfiawn, a gorfoleddant ger | brön | Duw ; || a byddant | hyfryd | o law- | enydd.

Cenwch i DDUW, can | molwch : Ei | enw ; || dyrchefwch yr Hwn sydd yn marchogaeth ar y nefoedd, a'i enw yn JAH, a gorfol | eddwch | ger Ei | fron Ef.

3 Tad yr amddifaid, a Barnwr y | gweddwon, : *yw* | Duw, || yn | Ei bres | wylfa | sanctaidd.

Duw sydd yn gosod yr unig mewn teulu ; yn dwyn allan y rhai a | rwymwyd : mewn ge | fynnau ; || ond y rhai | cyndyn : a bres | wylant | gras-*dir*.

4 Pan aethost, O DDUW, o | flaen Dy | bobl, || pan | gerddaist | trwy : yr an | ialwch ;

Y ddaear a grynodd, a'r nefoedd a ddiferasant o | fläen | Duw ; || Sinai yntau *a grynodd* o flaen | Duw, *sef* | Düw | Israel.

5 Dyhidlaist wlaw graslawn, O DDUW, *ar* Dy | eti-
feddiaeth ; || Ti a'i gwr | teithiaist | wedi : ei | blino.

Dy gynnulleidfa Di sydd yn | trigo | ynddi ; || yn
Dy ddaioni, O DDUW, yr | wyt : yn dar | paru : i'r |
tlawd.

6 Yr ARGLWYDD a | roddes : y | gair ; || mawr *oedd* |
mintai : y | rhai : a'i preg | ethent.

Paham y llemmwech, chwi fynyddoedd cribog ? *dyma*
y mynydd a chwennychoedd | DUW : ei bres | wyllo ; ||
ie, preswylia yr | ARGLWYDD | *ynddo* | byth.

7 Cerbydau DUW *ydynt* ugain mil, *sef* | miloedd :
o ang | elion ; || yr ARGLWYDD *sydd* yn eu plith, *megis*
yn | Sinai | yn y | cyssegr.

Dyrchefaist i'r uchelder, caethgludaist gaethiwed ;
derbyniaist | roddion : i | ddynion ; || ie, i'r rhai
cyndyn hefyd, fel y preswyliai yr | ARGLWYDD |
DDUW : *yn eu* | *plith*.

8 Bendigedig | *fyddo* : yr | ARGLWYDD, || yr *Hwn*
a'n llwytha beunydd â *daioni* ; *sef* | DUW ein | hiach-
awd | wriaeth.

Ein DUW ni *sydd* | DDUW : iachawd | wriaeth ; || ac
i'r ARGLWYDD DDUW * *y perthyn* diang | fäau | rhag
mar | wolaeth.

9 Teyrnasoedd y ddaear, | cenwch : i | DDUW ; || can-
möl | wech yr | ARGLWYDD ;

Yr Hwn a ferchyg ar nef y nefoedd, *y* | *rhai* : *oedd* ·
er | ioed ; || wele Efe yn anfon Ei lef, *a* | *honno* : yn |
llëf | nerthol.

10 Rhoddwech i | DDUW gad | ernid ; || Ei oruchelder
sydd ar Israel, a'i | nerth yn | yr wyb | rennau.

Ofnadwy *wyt*, O | DDUW, o'th | gyssegr ; || DUW
Israel *yw* Efe sydd yn rhoddi nerth · a chadernid i'r
bobl. Bendig | edig | *fyddo* | DUW.

SALM LXXII.

19 *Dafydd, wrth weddio dros Solomon, yn dangos gogoniant teyrnas Crist.*

O DDUW, dod i'r Brenhin Dy | farn : edig | aethau, ||
ac i Fab · y | Brenhin | Dy gyf | iawnder.

Efe a farn Dy | bobl : mewn cyf | iawnder, || a'th
dru | ein | iaidd â | barn.

2 Y mynyddoedd a ddygant | heddwch : i'r | bobl, ||
a'r | brynïau, | trwy gyf | iawnder.

Efe a farn dru | einiaid : y | bobl, || Efe a achub
feibion yr anghenus, ac a | ddryllia | y gor | thrymmydd.

3 Tra fyddo haul a | lleuad : y'th | ofnant, || yn |
oës | oës | oedd.

Efe a ddisgyn fel gwlaw ar | gnü | gwlan; || fel
caw | odydd : yn dyfr | hau y | ddaear.

4 Yn Ei ddyddiau Ef y blod | eua : y | cyfiawn ; || ac
amlder o heddwch | fydd · tra | fyddo | lleuad.

Ac Efe a lywodraetha o | fôr hyd | fôr, || ac o'r
afon | hyd der | fynau : y | ddaear.

5 O'i flaen Ef yr ymgrymma trig | olion : yr an-
ialwch ; || a'i el | ynion : a | lyfant : y | llwch.

Brenhinoedd Tarsis a'r ynsoedd a | dalant | anrheg; ||
brenhinoedd Sheba a | Seba : a | ddygant | rodd.

6 Ië, yr holl frenhinoedd a ym | grymmant | iddo ; ||
yr holl genhedloedd a'i | gwasan | aethant | Ef.

Canys Efe a wared yr ang | henog : pan | waeddo ; ||
y truan hefyd, a'r *hwn* ni | byddo : cynnorth | wywr |
iddo.

7 Efe a arbed y | tlawd a'r | rheidus, || ac a achub
en | eidiau : y | rhai ang | henus.

Bydd dyrnaid o yd ar · y ddaear * ym | mhen : y
myn | yddoedd ; || ei ffrwyth a ysgwyd fel Libanus ; a
phobl y ddinas a flod | euant : fel | gwellt y | ddaear.

8 Ei enw · | fydd : yn dra | gywydd ; || Ei enw a |
bery · : tra | fyddo | haul ;

Ac ymfen | dithiant | ynddo ; || yr holl genhedloedd
a'i | galwant : yn | wÿnfyd | edig

9 Bendigedig *fyddo* yr ARGLWYDD DDUW, | Dŭw | Israel, || yr Hwn yn unig sydd yn | gwneuthur | rhyfedd | odau.

Bendigedig hefyd *fyddo* Ei enw gogoneddus Ef | yn dra | gywydd ; || a'r holl ddaear a lanwer o'i ogoniant. | A : men, ac | Ä | men.

SALM LXXXIV.

20

Dafydd yn hiraethu am gyfundeb y cyssegr.

MOR hawddgar *yw* Dy | bebyll | Di, || O | ÄR- | GLWYDD y | lluoedd !

Fy enaid a hiraetha, ie, ac a flysia am gyn | teddau : yr | ARGLWYDD ; || fy nghalon a'm enawd a waeddant | am y | Dŭw | byw.

2 Aderyn y tô hefyd a gafodd dŷ, a'r wennol nyth iddi, lle y | gesyd : ei | chywion ; || *sef* Dy allorau Di, O ARGLWYDD y | lluoedd, : fy | Mrenhin, : a'm | DUW.

Gwŷn fyd pres | wylwyr : dy | Dŷ ; || yn | wastad | y'th fol | iannant.

3 Gwŷn *ei* fyd y dyn *y mae* ei gad | ernid | ynot ; || *a'th* | ffyrdd | yn eu | calon ;

Y rhai yn myned trwy ddyffryn Bacha a'i | gwnant yn | ffynnon ; || a'r gwlaw a | lein | w y | llynnau.

4 Ant o | nerth i | nerth ; || ymddengys *pob un* ger | brön | DUW · yn | Sion.

O ARGLWYDD DDUW y lluoedd, | clyw fy | ngweddi ; || gwrando, O | DDŭw | Jä | cob.

5 O | DDUW, ein | tarian, || gwel, ac edrych ar | wyneb | Dy En | neiniog.

Canys gwell *yw* diwrnod yn Dy gynteddau | Di · na | mil ; || dewiswn gadw drws · yn nhŷ fy NUW, o flaen trigo · ym | mhebyll | annuw | ioldeb.

6 Canys haul a tharian *yw* yr | ARGLWYDD | DDUW ; || yr ARGLWYDD a rydd | räs | a go | goniant ;

Ni attal Efe ddim daioni * oddi wrth y rhai a | rodiant : yn | berffaith. || O ARGLWYDD y lluoedd, gwŷn fyd y | dyn : a ym | ddiried | ynot.

SALM LXXXV.

21 *Dafydd, wedi profi trugareddau Duw o'r blaen, yn gweddïo ar iddynt barhâu.*

GRASLAWN fuost, O | ARGLWYDD, : i'th | dir ; ||
G dychwelaist gaeth | iwed | Jä | cob.

2 Maddeuaist an | wiredd : Dy | bobl ; || cuddiaist
eu | höll | bëch | od.

3 Tynnaist ymaith Dy | höll | lid ; || troaist oddi
wrth lid | iöwg | rwydd Dy | ddigter.

4 Tro ni, O DDUW ein | hiachawd | wriaeth, || a thorr
ymaith Dy ddig | ofaint | oddi | wrthym.

5 Ai byth y | digi | wrthym ? || a estyni Di Dy
sorriant hyd gen | hedlaeth | a chen | hedlaeth ?

6 Oni throi Di a'n byw | häu | ni, || fel y llawenycho
Dy | bobl | ynot | Ti ?

7 Dangos i ni, ARGLWYDD, Dy dru | gâr | edd, || a dod
i ni Dy | iachawd | wr | iaeth.

8 Gwrandawaf beth a ddywed yr | ARGLWYDD |
DDUW ; || canys Efe a draetha heddwch i'w bobl, ac
i'w saint ; ond na | throant | at yn | fydrwydd.

9 Dïau *fod* Ei iechyd Ef yn agos · i'r | rhai a'i |
hofnant ; || fel y trigo go | goniant | yn ein | tir ni.

10 Trugaredd a gwirionedd a ym | gyfar | fuant ; ||
cyfiawnder a | heddwch : a | ym : gusan | asant.

11 Gwirionedd a | dardda : o'r | ddaear ; || a chyfi-
awnder a | edrych : i | lawr · o'r | nefoedd.

12 Yr ARGLWYDD hefyd a | rydd dda | ioni ; || a'n |
daear : a | rydd ei | chnwd.

13 Cyfiawnder a | â o'i | flaen Ef ; || ac a esyd Ei |
draed Ef | ar y | ffordd.

SALM XCII.

22 *Dafydd yn annog i foliannu Duw, am Ei fawr weithredoedd.*

DA *yw* mol | iannu : yr | ARGLWYDD, || a chanu *mawl*
i'th | enw | Di, : y Gor | uchaf.

A mynegi y bore | am Dy : dru | garedd, || a'th
wirionedd | y nos | wëith | iau ;

2 Ar ddegtant, ac | ar y | nabl ; || *ac* ar y | delyn | yn fy|fyriol.

Canys llawenychaist fi, O | ARGLWYDD, : â'th | weithred ; || y'ngwaith Dy | ddwylaw : y | gorfol-
eddaf.

3 Mor fawredig, O ARGLWYDD, | yw : Dy weith- | redoedd ! || dwfn | iäwn | yw : Dy fedd|yliau.

Gwr annoeth | nï | wÿr, || a'r ynfyd | nï | ddeall | hyn.

4 Pan flodeuo y rhai annuwiol fel y llysiuyn, a blaguro holl weith|redwyr : an|wiredd ; || *hynny sydd* i'w din|ystrio | byth | bythoedd.

Tithau, | ÄR|GLWYDD, || *wyt* ddyrchaf|edig | yn dra|gywydd.

5 Y cyfiawn a flod|eua : fel palm|wydden ; || *ac* a gyn|nydda : fel cedr|wydden : yn | Libanus.

Y rhai a blannwyd yn | nhÿ yr | ARGLWYDD, || a flodeuant y'nghyn|tëdd|oedd ein | Duw.

6 Ffrwythant etto | yn *eu* | henaint ; || tirtion ac | ir|äidd | fyddant ;

I fynegi mai uniawn *yw* yr | ARGLWYDD : fy | nghraig ; || ac | nad *oes* : an|wiredd | ynddo.

SALM XCIII.

23 *Mawrhydi, gallu, a sancteiddrwydd teyrnas Crist.*

YR ARGLWYDD sydd yn teyrnasu, Efe a wisgodd | ardderch|owgrwydd ; || gwisgodd yr ARGLWYDD nerth, *ac* ymwregysodd ; y byd hefyd a sicr|hâwyd, | fel na | syflo.

2 Darparwyd Dy or|sedd-faingc : er|ioed ; || *Ti wyt* er | tragywydd|öl|deb.

3 Y llifeiriaint, O ARGLWYDD, a ddyrchafasant, y llifeiriaint a ddyrchaf|asant · eu | twrf ; || y llifeiriaint a | ddyrchaf|asant : eu | tonnau.

4 Yr ARGLWYDD yn yr uchelder · *sydd* gadarnach
na thwrf | dyfroedd | lawer, || *na* | chedyrn | donnau :
y | môr.

5 Sier iawn yw Dy | dystiol|aethau; || sancteidd-
rwydd a weddai i'th | dŷ, O | ARGLWYDD, | byth.

SALM XCVI.

24 *Cynghor i glodfori Duw, am Ei fawredd, a'i fren-
hinaeth, a'i farn gyffredinol.*

CENWCH i'r ARGLWYDD | ganiad | newydd; || cen-
wch i'r | ARGLWYDD, yr | höll | ddaear.

Cenwch i'r ARGLWYDD, ben|digwch : Ei | enw; ||
cyhoeddwch o ddydd i ddydd Ei | iachawd|wriaeth |
Ef.

2 Datgenwch ym mysg y cenedloedd Ei o|goniant |
Ef, || ym mhlith yr holl | bobloedd : Ei | ryfedd|odau.

Canys mawr *yw* yr ARGLWYDD, a chanmol|adwy |
iawn; || ofnadwy *yw* Efe gor|uwch yr | höll | dduwiau.

3 Canys holl dduwiau y bobloedd | *ydynt* : eil|unod; ||
ond yr | ARGLWYDD : a | wnaeth y | nefoedd.

Gogoniant a harddwch | *sydd* o'i | flaen Ef; || nerth
a hyf|rydwch : *sydd* | yn Ei | gyssegr.

4 Tylwythau y bobl, | rhoddwch : i'r | ARGLWYDD, ||
rhoddwch i'r ARGLWYDD o|gön|iant a | nerth.

Rhoddwch i'r ARGLWYDD o|goniant : Ei | enw; ||
dygwch offrwm, a | deuwch | i'w gyn|teddoedd.

5 Addolwch yr ARGLWYDD mewn pryd|ferthwch :
sanct|eiddrwydd; || yr holl ddaear, | ofnwch | ger Ei |
fron Ef.

Dywedwch ym mysg y cenedloedd, Yr ARGLWYDD |
sydd : yn teyrn|asu; || a'r byd a sierhaodd Efe, fel
nad ysgogo; Efe a | farna : y | bobl : yn | uniawn.

6 Llawenhâed y nefoedd, a gorfol|edded : y |
ddaear ; || rhued y | môr | a'i gyf|lawnder.

Gorfoledded y maes, a'r hyn | oll · y : *sydd* |
ynddo ; || yna holl brennau y coed a | ganant : O |
flaen yr | ARGLWYDD.

RHAN OLAF Y SALM-DÔN.

7 Canys y mae yn dyfod, canys y mae yn dyfod i |
farnu : y | ddaear ; || Efe a farna y byd trwy gyfiawnder,
a'r | bobloedd | â'i wir|ionedd.

SALM XCVIII.

25 *Dafydd yn annog yr Iuddewon, a'r cenhedloedd,
a'r holl greaduriaid, i glodfori Duw.*

CENWCH i'r ARGLWYDD ganiad newydd ; canys Efe
a wnaeth | *bethau* | rhyfedd ; || Ei ddeheulaw a'i
fraich sanctaidd a | barodd | iddo : fuddug|oliaeth.

Hysbysodd yr ARGLWYDD Ei | iachawd|wriaeth ; ||
datguddiodd Ei gyfiawnder y'|ngolwg | y cen- |
hedloedd.

2 Cofiodd Ei drugaredd a'i wirionedd i | dŷ | Israel ; ||
holl derfynau y ddaear · a welsant iachawd|wriaeth :
ein | Dŵw | ni.

Cenwch yn llafar i'r ARGLWYDD, yr | höll | ddaear ; ||
llef wch, ac ym | lawen | hêwch, a | chenwch.

3 Cenwch i'r ARGLWYDD | gyd â'r | delyn ; || gyd
â'r | delyn, : a | llëf | salm.

Ar udgyrn a | saïn | cornet, || cenwch yn llafar o |
flaen yr | ARGLWYDD : y | Brenhin.

4 Rhued y | môr : a'i gyf|lawnder ; || y byd a'r |
rhai a | drigant : o'i | fewn.

Cured y llif|eiriaint : *eu* | dwylaw ; || a chyd-ganed
y myn | yddoedd : O | flaen yr | ARGLWYDD ;

RHAN OLAF Y SALM-DÔN.

5 Canys y mae yn dyfod i | farnu : y | ddaear ; || Efe
a farna y byd â chyfiawnder, a'r | bobloedd | âg un- |
iondeb.

SALM C.

26 *Cynghor i foliannu Duw yn llawen-hyfryd, am Ei fawredd, ac am Ei allu.*

CENWCH yn | llafar : i'r | ARGLWYDD, || yr | höll |
ddäe | ar.

2 Gwasanaethwch yr ARGLWYDD | mewn llaw-
enydd ; || deuwch o'i | fläen | Ef â | chän.

3 Gwybyddwch mai yr | ARGLWYDD · : *sydd* |
DDUW ; || Efe a'n gwnaeth, ac nid ni ein hunain ; Ei
bobl Ef | *ydym*, : a | defaid : Ei | borfa.

4 Ewch i mewn i'w byrth Ef â diolch, *ac* i'w
gyn | teddau : â | mawl ; || diolchwch iddo, *a* ben | dith |
iwch · Ei | enw.

5 Canys | da : *yw* yr | ARGLWYDD ; || Ei drugaredd
sydd yn dragywydd ; a'i wirionedd hyd gen | hed-
laeth | a chen | hedlaeth.

SALM CIII.

27 *Cynghor i fendithio Duw, am Ei drugaredd, a'i ddiannwadalwch.*

FY enaid, ben | dithia : yr | ARGLWYDD ; || a chwbl
sydd ynof, Ei | enw | sanctaidd | Ef.

Fy enaid, ben | dithia : yr | ARGLWYDD ; || ac nac
anghafia Ei | höll | ddoniau | Ef.

2 Yr Hwn sydd yn maddeu dy | holl : anwir | eddau ; ||
yr Hwn sydd yn iach | âu dy | höll | lesgedd ;

Yr Hwn sydd yn gwaredu dy | fywyd : o | ddis-
tryw ; || yr Hwn sydd yn dy goroni â thru | garedd · | ac :
â thos | turi ;

3 Yr Hwn sydd yn diwallu dy | enau : â da | ionni ; ||
fel yr adnewyddir dy ieu | engctid | fel yr | eryr.

Yr ARGLWYDD sydd yn gwneuthur cyf | iawnder :
a | barn · || i'r *rhai* | gorthrym | medig | oll.

4 Hysbysodd Ei | ffyrdd i | Moses ; || Ei weith-
redoedd : i | feibion | Israel.

Trugarog a | graslawn : *yw* yr | ARGLWYDD ; ||
hwyrfrydig i lid, a | mawr o | drugar | owgrwydd.

5 Nid byth yr ym|ryson : E|fe ; || ac nid byth y |
ceidw : E|fe : *Ei ddi*g|*ofaint*.

Nid yn ol ein pechodau y | gwnaeth E : fe â | ni ; || ac
nid yn ol ein hanwireddau · y | talodd : E|fe i | ni.

6 Canys cyfuwch ag yw y nefoedd uwch|law y |
ddaeear, || y rhagorodd *Ei* drugaredd Ef ar y | rhai a'i |
hofnant | Ef.

Cyn belled ag yw y dwyrain oddi | wrth : y gor-
llewin, || y pellhaodd *Efe* ein cam|weddu | oddi |
wrthym.

7 Fel y tosturia | tad : wrth *ei* | blant, || *felly* y
tosturia yr ARGLWYDD · wrth y | rhai a'i | hofnant | Ef.

Canys *Efe* a edwyn ein | defnydd | ni ; || cof|ia mai |
llwch | *y dym*.

8 Dyddiau dyn *sydd* | fel glas|welltyn ; || megis
blodeuyn y maes, *felly* · | y blod|eu : a E|fe.

Canys y gwynt a â drosto, ac ni bydd | mwy o |
hono ; || a'i le nid edwyn | ddim o | hono : ef | mwy.

9 Ond trugaredd yr ARGLWYDD *sydd* o dragywydd-
oldeb · hyd dragywyddoldeb, ar y rhai a'i | hofnant |
Ef ; || a'i gyf|iawn : der i | blant *eu* | plant ;

I'r sawl · a | gadwant : *Ei* gyf|ammod Ef, || ac a
gofiant *Ei* orchym|yn|ion i'w | gwneuthur.

10 Yr ARGLWYDD a barottôdd *Ei* or|seddfa : yn y |
nefoedd ; || a'i frenhiniaeth Ef *sydd* yn llywod|raethu |
ar bob | peth.

Bendithiwch yr ARGLWYDD, *Ei* angelion Ef. | cedyrn :
o | nerth, || yn gwneuthur *Ei* air Ef, gan | wrandaw :
ar lef|erydd : *Ei* | air Ef.

11 Bendithiwch yr ARGLWYDD, *Ei* | höll | luoedd
Ef ; || *Ei* holl weision yn | gwneuthur | *Ei* ew|yllys Ef.

Bendithiwch yr ARGLWYDD, *Ei* holl weithredoedd Ef,
ym mhob | man : o'i lyw|odraeth ; || fy enaid, ben-
dith|ia yr | ARGLWYDD.

SALM CIV.

28

*Myfyrdod ar gadarn allu, a rhyfeddol ragddar-
bodaeth Duw.*

FY enaid, ben|dithia : yr | ARGLWYDD. || O AR-
GLWYDD fy NUW, tra mawr ydwyt ; | gwisgaist :
o|goniant : a | harddwch.

Yr Hwn wyt yn gwisgo gol|euni : fel dill|edyn ; ||
ac yn | taenu : y | nefoedd : fel | llèn.

2 Yr Hwn sydd yn gosod tylathau Ei ystafelloedd
yn y dyfroedd ; yn gwneuthur y cymmylau yn |
gerbyd | iddo ; || *ac yn | rhodio : ar ad|enydd : y |
gwynt.*

Yr Hwn sydd yn gwneuthur Ei gen|hadon : yn
ys|prydion ; || *a'i weini|dogion : yn | dân | fflamlyd.*

3 *Yr Hwn* a seiliodd y ddaear | ar : ei syl|feini, || *fel*
na sym|mudo | byth : yn dra|gywydd.

Toaist hi â'r gorddyfnder, | megis : â | gwisg ; || *y*
dyfroedd a | safent : gor|uwch : y myn|yddoedd.

4 Gan Dy gerydd | Di y | ffoisant ; || *rhag swm Dy*
daran · y | prysur|asant | ymaith.

Gan y myn|yddoedd : yr ym|godant ; || *ar hyd y*
dyffrynoedd y disgynant, i'r | lle a | seiliaist | iddynt.

5 Gosodaist derfyn, fel | nad : elont | drosodd ; || *fel*
na ddychwelont i or|chüdd|io y | ddaear.

Yr Hwn a yrr y ffynhonnau | i'r dyff|rynoedd, || *y*
rhai a | gerddant | rhwng y | bryniau.

6 Diodant holl fwyst|filod : y | maes ; || *yr asynod*
gwylltion a | dör|rant eu | syched.

Adar y nefoedd a drigant ger | lläw | iddynt, || *y rhai*
a | leisiant : oddi | rhwng y | cangau.

7 Y mae Efe yn dyfrhâu y bryniau o'i | ystaf|elloedd ; ||
y ddaear a ddi|gonir : o | ffrwyth : Dy weith|redoedd. ||

Y mae yn peri i'r gwellt dyfu i'r anifeiliaid, a llysiâu
i was|anaeth | dyn ; || *fel y dycco | fara | allan : o'r |
ddaear.*

8 Dyn a â | allan : i'w | waith, || ac i'w | orchwyl | hyd yr | hwyr.

Mor llïosog yw Dy weithredoedd, O ARGLWYDD ! gwnaethost hwynt | oll : mewndoeth | ineb ; || llawn yw y | ddaear : o'th | gŷf | oeth.

9 Gogoniant yr ARGLWYDD | fydd yn : dra | gywydd ; yr ARGLWYDD a lawen | ycha | yn : Ei weith | redoedd. ||

Efe a edrych ar y ddaear, a | hi a | gryna ; || *Efe* a gyffwrdd â'r myn | yddoedd, : a | hwy a | fygant.

10 Canaf i'r ARGLWYDD tra | fyddwyf | fyw ; || canaf i'm | Duw tra | fydd | wyf.

Bydd melus fy myf | yrdod : am | dano ; || mi a lawen | ychaf | yn yr | ARGLWYDD.

11 Darfydded y pechad | uriaid : o'r | tir, || na fydded yr | annuw | iolion | mwy.

Fy enaid, bendithia | di yr | ARGLWYDD. || Mol | wch, yr | ÄR | GLWYDD.

SALM CXI.

29 *Y Salmydd, trwy ei esampl ei hun, yn annog eraill i foliannu Duw, am Ei ogoneddus a'i rasusol weithredoedd.*

MOLWCH yr | ÄR | GLWYDD. || Clodforaf yr ARGLWYDD, â'm holl galon, y'nghymmanfa y rhai uniawn, | ac : yn y | gynnnull | eidfa.

Mawr yw gweith | redoedd : yr | ARGLWYDD, || wedi eu | ceisio : gan | bawb a'u | hoffant.

2 Gogoniant a | harddwch : yw Ei | waith Ef ; || a'i gyfiawnder sydd | yn par | häu | byth.

Gwnaeth gofio Ei | ryfedd | odau ; || graslawn a thru | garog | yw yr | ARGLWYDD.

3 Rhoddodd ymborth i'r rhai a'i | hofnant | Ef ; || Efe a gofia Ei gyf | ammod | yn dra | gywydd.

Mynegodd i'w bobl gad | ernid : Ei weith | redoedd || i rodidi iddynt eti | feddiaeth | y cen | hedloedd.

4 Gwirionedd a barn *yw* gweith|redoedd : Ei |
ddwyllaw Ef ; || Ei holl orchym|ynion | *ydynt* | sier ;

Wedi eu sicrhâu byth · ac | yn dra|gywydd, || *a'u*
gwneuthur mewn gwir|ionedd | ac un|iawnder.

5 Anfonodd ymwarded i'w bobl ; gorchymynodd
Ei gyf|ammad : yn dra|gywyddol ; || sancteiddiol ac
ofnadwy · | *yw* Ei | enw | Ef.

Dechreuad doethineb *yw* ofn yr ARGLWYDD ; deall
da *sydd* gan y rhai a | wnant : *Ei or|chymynion Ef* ; ||
y mae Ei foliant Ef | yn par|hâu | byth.

SALM CXIII.

30 *Cynghor i foliannu Duw, o herwydd Ei ardderch-
owgrwydd, a'i drugaredd.*

MOLWCH yr | ÄR|GLWYDD. || Gweision yr AR-
GLWYDD, molwch, *ie*, | molwch | enw : yr |
ARGLWYDD.

Bendigedig fyddo | enw : yr | ARGLWYDD || o hyn |
allan : ac | yn dra|gywydd.

2 O godiad haul | hyd : ei fach|ludiad, || moliannus
yw | enw : yr | ÄR|GLWYDD.

Uchel *yw* yr ARGLWYDD · goruwch yr | holl gen-|
hedloedd ; || *a'i* og|oniant : *sydd* gor|uwch y | nefoedd.

3 Pwy *sydd* fel yr ARGLWYDD ein | Dŵw | ni, || yr
Hwn sydd yn pres|wyl|io yn | uchel.

Yr Hwn a ymddarostwng * i edrych *y pethau* | yn
y | nefoedd, || ac | yn y | ddäe|ar ?

4 Efe sydd yn codi y | tlawd o'r | llwch, || *ac* yn
dyrchafu yr ang|hên|us o'r|dommen.

I'w osod gyd â | phendef|igion, || *ie*, gyd â |
phendef|igion : Ei | bobl.

AIL RAN Y SALM-DÔN.

5 Yr Hwn a wna i'r amhhlantadwy gadw ty, *a*
bod yn | llawen : fam | plant. || Can|mol : wch · yr |
ÄR|GLWYDD.

SALM CXIX. (89—104).

31

LAMED.

YN dragywydd, | Ö | ARGLWYDD, || y mae Dy air
wedi ei sicr|häu | yn y | nefoedd.

Dy wirionedd *sydd* hyd genhedlaeth | a chen-
hedlaeth ; || seiliaist y | ddaear, : a | hi a | saif.

2 Wrth Dy farnedigaethau y | safant | heddyw ; ||
canys Dy | weision | *yw* pob | peth.

Oni bai *fod* Dy ddeddf yn hyf|rydweh : i | mi, ||
darfuasai yna am | danaf | yn fy | nghystudd.

3 Byth nid ang|hofiaf : Dy orchym|ynion ; || canys
â | hŵynt | y'm byw|heaist.

Eiddot Ti *ydwyf*, | cadw | fi ; || o herwydd Dy
orchym|yn ion a | geisiais.

4 Y rhai annuwiol a ddisgwyliasant am | danaf :
i'm di|fetha ; || *ond* Dy dystiolaethau | Di : a ys|tyriaf |
fi.

Yr ydwyf yn gweled diwedd ar | bob per|ffeith-
rwydd ; || *ond* Dy orchymyn | Di *sydd* | drä | ehang.

MEM.

5 Mor gu gennyf Dy | gyfraith | Di ! || hi • | *yw* :
fy my|fyrdod | beunydd.

A'th orchymynion * yr ydwyf yn fy ngwneuthur
yn | ddoethach * : na'm gel|ynion ; || canys | byth *y* |
maent : gyd â | mi.

6 Deallais fwy na'm | holl ath|rawon ; || o herwydd
Dy dystiol|aethau | *yw* : fy my|fyrdod.

Deallais yn | well : na'r hen|uriaid, || am fy mod
yn | cadw : Dy orchym|ynion | Di.

7 Atteliais fy nhraed oddi wrth | bob llwybr |
drwg, || fel y|cäd|wn Dy | air Di.

Ni chiliais oddi wrth Dy | farn : edig|aethau ; || o
herwydd | Ti a'm | dÿsg|aist.

8 Mor felus yw Dy | eiriau : i'm | genau ! || *mel-
usach* : na | mêl i'm | safn.

Trwy Dy orchymynion | Di y | pwyllais ; || am hynny
y cas | äais | bob gau | lwybr.

SALM CXXI.

32

*Mawr ddiogelwch y duwiol sydd yn hyderu ar
nawdd ac amddiffyn Duw.*

DYRCHAFAF fy llygaid | i'r myn | yddoedd, || o'r |
lle y | daw fy | nghymmorth.

Fy nghymmorth a ddaw oddi | wrth yr | AR-
GLWYDD, || yr Hwn a wnaeth | nefoedd : a | dâe | ar.

2 Ni âd Efe i'th | dröed | lithro ; || ac ni | hün | a
dy | Geidwad.

Wele, ni | hün | a || ac ni | chwsg | Ceidwad | Israel.

3 Yr ARGLWYDD | yw dy | Geidwad ; || yr AR-
GLWYDD yw dy | gysgod | ar : dy dde | heulaw.

Ni'th dery yr | haul y | dydd, || na'r | llëu | ad y |
nos.

4 Yr ARGLWYDD a'th geidw | rhag pob | drwg ; ||
Efe a | göi | — : dw dy | enaid.

Yr ARGLWYDD a geidw dy fyn | ediad : a'th ddy- |
fodiad, || o'r pryd hwn | hyd : yn dra | gŷ | wydd.

SALM CXXII.

33

*Y Salmydd yn dangos ei lawenydd dros yr eglwys ;
ac yn gweddïo am heddwch iddi.*

LLAWENYCHAIS pan ddy | wedent | wrthyf, || Awn
i | dŷ yr | AR | GLWYDD.

Ein traed a safant o | fewn dy | byrth di, || O !
Je | ru : — | — : sa | lem.

2 Jerusalem a | adeil | adwyd || fel dinas * wedi ei
chyd-gys | sylltu | ynddi : ei | hun.

Yno yr esgyn y llwythau, | llwythau : yr | AR-
GLWYDD, || yn dystiolaeth i Israel, i fol | iannu | enw : :
yr | ARGLWYDD.

3 Canys yno y gosodwyd gorsedd-|feingciau | barn, ||
gorsedd-|feingciau | tÿ | Dafydd.

Dymunwch | heddwch : Je |rusalem ; || llwydd |— :
ed y | rhai a'th | hoffant.

4 Heddwch fyddo o | fewn dy | ragfur, || a | ffyn-
iant | yn : dy bal | asau.

Er mwyn fy | mrodyr : a'm cyf | eillion || y dywedaf
yn awr, | Heddwch | *fyddo* : i | ti.

AIL RAN Y SALM-DÔN.

5 Er mwyn tÿ yr | ARGLWYDD : ein | DUW, || y |
ceis : iaf i | ti dda | ioni.

SALM CXXX.

34 *Y Salmydd yn dangos ei obaith mewn gweddi : a'i
ddioddefgarwch mewn gobaith. Y mae yn
annog Israel i obeithio yn Nwv.*

O'R dyfnder y | llefais | arnat, || O | — : — | ÄR- |
GLWYDD.

ARGLWYDD, | clyw fy | llefain ; || ystyried Dy |
glustiau : wrth | lef : fy ngwedd | iau.

2 Os creffi ar anwireddau, | ÄR | GLWYDD, || O |
ARGLWYDD, | pwy a | saif ?

Ond *y mae* gyd â | Thi fa | ddeuant, || fel y'th |
ofn : — | — : — | er.

3 Disgwyliaf am yr ARGLWYDD, | disgwyl : fy |
enaid, || ac yn Ei | air Ef | y go | beithiaf.

Fy enaid *sydd yn disgwyl* am yr ARGLWYDD * yn
fwy nag *y mae* y | gwylwyr : am y | bore ; || *yn fwy*
nag y mae y | gwylwyr · | am y | bore.

4 Disgwylied · Israel | am yr | ARGLWYDD ; || o
herwydd *y mae* trugaredd * gyd â'r ARGLWYDD, ac aml
ym | wared | gyd âg | Ef.

Ac Efe a | wared | Israel || oddi wrth eu | höll |
anwir | cddau.

SALM CXXXIX.

35 *Dafydd yn moliannu Duw am Ei ragluniaeth sydd yn canfod pob peth : ac yn gweddio am burdeb.*

SALM-DÔN 1.

ARGLWYDD, | chwîl | iaist, || ac | adna | buost | fi.
2 Ti a adwaenost fy eis | teddiad : a'm cyf | odiaid ; ||
de | alli : fy | meddwl : o | bell.

3 Amgylchyni fy llwybr | a'm gor | weddfa ; || a
hysbys | wyt : *yn* fy | höll | ffyrdd.

4 Canys nid *oes* air ar fy nhafod, *ond* wele, |
ÄR | GLWYDD, || Ti | — : a'i | gwyddost | oll.

5 Amgylchynaist fi yn | ol : ac ym | mlaen, || a gos- |
odaist : Dy | läw | arnaf.

6 *Dyma* wybodaeth ry | ryfedd : i | mi ; || uchel yw,
ni | fedraf | oddi | wrthi.

7 I ba le yr âf oddi | wrth Dy | Yspryd ? || ac i ba |
le y | ffoaf : o'th | wÿdd ?

SALM-DÔN 2.

8 Os dringaf i'r nefoedd, | yno : *yr wyt* | Ti ; || *os*
cyweiriaf fy ngwely yn | uffern, | wele : Di | *yno*.

9 *Pe* cymmerwn ad | enydd : y | wawr, || *a phe*
trigwn yn eith | äf | oedd y | môr ;

10 Yno hefyd y'm ty | wysai : Dy | law, || ac y'm |
daliai : Dy dde | hëu | law.

11 *Pe* dywedwn, Dïau y ty | wyllwch : a'm | cuddiai ; ||
yna y byddai y | nos : yn ol | euni : o'm | hamgylch.

12 Ni thywylla y tywyllwch rhagot Ti ; ond y nos
a ol | eua : fel | dydd ; || un ffunud *yw* ty | wyllwch :
a gol | euni : i | *Ti*.

13 Canys Ti a fedd | iennaist : fy ar | ennau ; || toaist |
fi y' | nghroth fy | mam.

14 Clodforaf Di ; canys ofnadwy *a* | rhyfedd : y'm |
gwnaed ; || rhyfedd *yw* Dy weithredoedd ; a'm henaid
a | wÿr | *hyny* : yn | dda.

15 Am hynny * mor werthfawr yw Dy feddyliau |
gennyf, : O | DDUW ! || mor | fawr : yw eu | sŵm |
hwynt !

16 *Pe* cyfrifwn hwynt, | amlach : ydynt na'r |
tywod ; || pan ddeffrôwyf, gyd â | Thi yr | ydwyf :
yn | wastad.

17 Chwilia fi, O DDUW, a | gwybydd : fy | nghalon ; ||
prawf fi, a | gwybydd | fy medd | yliau ;

18 A gwel a *oes* ffordd an | nuwiol | gennyf, || a
thywys fi | yn y | ffordd dra | gywyddol.

SALM CXLV.

36 *Moliannu Duw, o herwydd Ei enw, Ei ddaioni, Ei fren-
hiniaeth, Ei ragddarbodaeth, a'i drugaredd yn achub.*

DYRCHAFAF Di, fy | Nuw, O | Frenhin ; || a ben-
dithiaf Dy enw | byth · ac | yn dra | gywydd.

Beunydd y'th fen | dith | iaf ; || a'th enw a folaf |
byth · ac | yn dra | gywydd.

2 Mawr *yw* yr ARGLWYDD, a chanmol | adwy |
iawn ; || a'i fawredd *sydd* | anchwil | iad | wy.

Graslawn a thrugarog | *yw* yr | ARGLWYDD ; ||
hwyrfrydig i ddig, a | mawr : *Ei* dru | gar | edd.

3 Daionus *yw* yr | ARGLWYDD : i | bawb ; || a'i dru-
gared *sydd* | ar Ei | holl weith | redoedd.

Dy holl weithredoedd * a'th glod | forant : O | AR-
GLWYDD ; || a'th | saint : a'th fen | dith | iant.

4 Dy frenhiniaeth Di * *sydd* fren | hiniaeth : dra- |
gywyddol ; || a'th lywodraeth a | *bery* · | yn oes |
oesoedd.

Yr ARGLWYDD sydd yn cynnal y rhai | oll a | syrth-
iant, || ac sydd yn codi | pawb a | ddaros | tyngwyd.

5 Llygaid pob peth a ddis | gwyliant | wrthyt ; || ac
yr ydwyf yn rhoddi eu | bwyd : iddynt | yn ei | bryd ;

Gan ag | oryd : Dy | law, || a diwallu pob peth |
byw : *a'th* e | wyllys | da.

6 Cyfiawn *yw* yr ARGLWYDD yn Ei | höll | ffyrdd, ||
a sanctaidd yn Ei | holl weith | red | oedd.

Agos *yw* yr ARGLWYDD at y rhai oll a | alwant |
arno, || at y rhai oll a alwant arno | mewn gwir- |
ion | edd.

7 Efe a wna ewyllys y | rhai a'i | hofnant ; ||
gwrendy hefyd eu | llefain : ac a'u | hachub | hwynt.

Yr ARGLWYDD sydd yn cadw | pawb a'i | carant Ef ; ||
ond yr holl rai an | nuwiol : a ddi | fetha : E | fe.

AIL RAN Y SALM-DÔN.

8 Traetha fy ngenau | foliant : yr | ARGLWYDD ; ||
a bendithied pob cnawd Ei enw sanctaidd Ef | byth .
ac | yn dra | gywydd.

SALM CXLVII.

37

Annog i foliannu Duw.

MOLWCH yr | ÄR | GLWYDD ; || canys da yw canu
i'n Duw ni ; o herwydd hyfryd yw, ïe, | gwëdd | us
yw | mawl.

Yr ARGLWYDD sydd yn adeil | adu : Je | rusalem ; ||
Efe a gasgl | was : gared | igion | Israel.

2 Efe sydd yn iachâu y rhai briw | edig : o | galon, ||
ac yn | rhwymo | eu dol | uriau.

Y mae Efe yn rhifo rhif | edi : y | sêr ; || geilw
hwynt | öll | wrth eu | henwau.

3 Mawr yw ein HARGLWYDD, a | mawr Ei | nerth ;
an | eirif | yw Ei | ddeall.

Yr ARGLWYDD sydd yn dyr | chafu : y rhai | llariaidd, ||
gan ostwng y | rhai an | nuwiol : hyd | lawr.

4 Cyd-genwch i'r ARGLWYDD mewn | diolch-
garwch ; || cenwch i'n | Dŵw | ä'r | delyn ;

Yr Hwn sydd yn toi y | nefoedd : â chym | mylau, ||
yn parottoi gwlaw i'r ddaear, gan beri i'r gwellt |
dyfu | ar : y myn | yddoedd.

5 Efe sydd yn rhoddi i'r an | ifail : ei | borthiant, ||
ac i | gywion : y | gigfran, : pan | lefant.

Nid oes hyfrydwch ganddo yn | nêrth | march ; ||
ac nid ymhoffa E | fe : yn es | geiriau | gwr.

6 Yr ARGLWYDD sydd hoff ganddo y rhai a'i | hofnant | Ef ; || *sef* y rhai a ddisgwyliant | wrth : Ei dru | garedd | Ef.

Jerusalem, mola | di yr | ARGLWYDD ; || Sion, mol- | iän | na dy | DDUW.

7 O herwydd Efe a gadarnhaodd | farrau : dy | byrth ; || Efe a fen | dithiodd : dy | blant o'th | fewn.

Yr Hwn sydd yn gwneuthur dy | fro : yn hedd- | ychol, || *ac* a'th ddi | walla : di · â | brasder | gwenith.

8 Yr Hwn sydd yn anfon Ei or | chymyn : *ar* y | ddaear ; || *a'i* air a | red yn | drä | buan.

Yr Hwn sydd yn rhoddi | eira : fel | gwlan ; || *ac* a | daena | rew · fel | lludw.

9 Yr Hwn sydd yn bwrw Ei | iâ : fel tam | meidiau ; || pwy a | erys | gan ei | oerni ef ?

Efe a enfyn Ei air, *ac* a'u | täwdd | hwynt ; || *a'i* wynt y chwÿth Efe, *a'r* | dyfr : oedd · a | lif | ant.

10 Y mae Efe yn mynegi Ei | eiriau : i | Jacob, || Ei ddeddfau a'i | farn : edig | aethau : i | Israel.

Ni wnaeth Efe felly âg un genedl ; *ac* nid adnabuant Ei | farn : edig | aethau Ef. || Mol | weh yr | ÄR | GLWYDD.

ESAIAS XXV., XXVI.

38 *Moliannu Duw am Ei ddoniau ymwared. Hyderu ar Dduw.*

AC ARGLWYDD y lluoedd a wna i'r holl bobloedd * yn y mynydd hwn wledd o basgedigion, | gwledd o | loyw-wîn ; || o basgedigion breision, *a* | gloyw | win pur | edig.

Ac Efe a ddifa yn y mynydd hwn y gorchudd sydd yn gorchuddio yr | höll | bobloedd, || *a'r* llèn yr hon a daenwyd | ar yr | holl gen | hedloedd.

2 Efe a lwngc angau mewn | buddug | oliaeth ; || a'r
ARGLWYDD DDUW a sych ymaith | ddagrau : oddi | ar
bob | wyneb ;

Ac Efe a dyn ymaith warthrudd Ei bobl oddi ar
yr | höll | ddaear ; || canys yr | ARGLWYDD | a'i llef-
arodd.

3 A'r dydd hwnnw y dywedir, Wele, | dyma : ein |
Duw ni ; || gobeithiasom ynddo, | ac E | fe a'n | ceidw ;

Dyma yr | ÄR | GLWYDD ; || gobeithiasom ynddo, gor-
foleddwn a llawenychwn yn Ei | iachawd | wriaeth |
Ef.

4 Dinas | gadarn : *sydd* i | ni ; || *Duw* a esyd iach-
awdwriaeth *yn* | gaerau | ac *yn* | rhagfur.

Agorwch y pyrth, fel y dël y genedl | gyfiawn : i |
mewn, || yr | hon a | geidw : wir | ionedd.

5 Ti a gedwi mewn tangnefedd heddychol * yr hwn
sydd a'i feddylfryd | *arnat* | *Ti* ; || am ei | fod : yn ym- |
ddiried | ynot.

Ymddiriedwch yn yr | ARGLWYDD | byth ; || o her-
wydd yn yr ARGLWYDD DDUW *y* | *mae* cad | ernid :
tra | gywyddol.

ESAIAH XL. (Rhan I.).

39

Cyhoeddi yr efengyl.

CYSURWCH, cysurwch fy mhobl, | medd eich |
Duw. || Dywedwch wrth | född | calon : Je-
rusalem,

Llefwch wrthi hi, gyflawni ei milwriaeth, ddi | lëu :
ei han | wiredd ; || o herwydd derbyniodd o law yr
ARGLWYDD yn ddau | ddyblyg : am ei | holl bech | odau.

2 Llef un yn llefain | yn yr : an | ialwch, || Parot-
tôwch ffordd yr ARGLWYDD, unionwch lwybr i'n |
Duw ni | yn : y di | ffaethwch.

Pob pant a gyfodir, a phob mynydd a bryn | a os-
tyngir ; || y gŵyr a wneir yn uniawn, a'r an | wastad |
yn was | tadedd.

3 A gogoniant yr ARGLWYDD a ddatguddir, a phob cnawd yng|hyd a'i | gwel ; || canys genau yr ARGLWYDD | a lef|arodd | *hyn*.

Y llef a ddywedodd, Gwaedda. Yntau a ddywedodd, | Beth · a | waeddaf ? || Pob cnawd sydd wellt, a'i holl odid|owgrwydd : fel blod|euynd : y | maes.

4 Gwywa y gwelltyn, syrth · y blodeuynd ; canys Yspryd yr ARGLWYDD a | chwythodd | arno ; || gwellt yn | ddïau | *yw* y | bobl.

Gwywa y gwelltyn, | syrth · : y blod|euynd ; || ond gair ein | Duw : ni · a | säif | byth.

5 Dring rhagot, yr efengyles Sïon, i | fynydd | uchel ; || dyrchafa dy lef trwy nerth, O | efeng|yles : Je|rusalem.

Dyrchafa, | näc | ofna ; || dywed wrth ddinasoedd | Judah, | Wele : eich | Duw chwi.

6 Wele, yr ARGLWYDD DDUW a ddaw fel cadarn, a'i fraich a lywod|raetha | drosto ; || wele Ei wobr | gyd âg : Ef, a'i | waith o'i | flaen.

Fel bugail y portha E|fe Ei | braidd ; || â'i fraich y casgl Ei wÿn, ac a'u dwg yn Ei fynwes, *ac* a gol|edda | y mam|mogiaid.

ESAIAH XL. (Rhan II.).

40

Dangos fod Duw yn hollalluog, ac nad oes dim cyffelyb na chyfartal iddo.

PWY a fesurodd y | dyfroedd : yn Ei | ddwrn, || ac a fesurodd y | nêf|oedd â'i | rychwant,

Ac a gymhwysodd bridd y ddaear mewn mesur, ac a bwysodd y myn|yddoedd : mewn | pwysau, || a'r | brynïau | mewn clor|iannau ?

2 Pwy a gyfarwyddodd | Yspryd : yr | ARGLWYDD, || ac yn wr o'i | gynghor : a'i | cyfar|wyddodd Ef ?

A phwy yr ymgynghorodd Efe, ie, | *pwyl* · a'i : cyfar|wyddodd, || ac a'i | dysgodd : yn | llwybr | barn,

3 Ac a ddysgodd | iddo : wyb|odaeth, || ac a ddang-
osodd : iddo | ffordd : deall|twriaeth ?

Wele, y cenedloedd a gyfrifwyd fel defnyn o gelwrn,
ac fel |mân-lwch : y clor|iannau ; || wele, fel brycheuyn
y cymmer E|fe : yr yn|ysoedd : i | fynu.

4 I bwy gan hynny y'm | cyffel|ybwch, || ac y'm
cys|tedlir ? | medd y | Sanct.

Dyrchefwch eich llygaid i fynu, ac edrychwch pwy
a greodd *y rhai* hyn, a ddwg eu llu hwynt | allan :
mewn rhif|edi ; || Efe a'u geilw hwynt oll wrth eu
henwau ; gan amler *Ei* rym *Ef*, a'i gadarn | allu, :
ni | phalla | un.

5 Paham y dywedi, Jacob, ac y llef|eri, | Israel, ||
Cuddiwyd fy ffordd oddi wrth yr ARGLWYDD, a'm|
barn : a aeth | heibio : i'm | Duw ?

Oni wyddost, oni chlywaist, na ddiffygia ac na flina .
Duw tragwyddoldeb, yr ARGLWYDD, Creawdwr |
cyrrau : y | ddaear ? || ni ellir | chwilio | allan : Ei |
synwyr Ef.

6 Yr Hwn a rydd | nerth : i'r diff|ygiol, || ac a
aml|hä | gryfder : i'r | dirym.

Canys yr ieuengctid a ddiffygia | ac a | flina, || a'r
gwŷr ieuainge gan | syrthio . : a | syrth|iant.

7 Eithr y rhai a obeithiant yn yr ARGLWYDD a
adnew|yddant : eu | nerth ; || e|hedant | fel er|yrod ;

Rhedant, | ac ni | flinant ; || rhodiant, | äc | ni ddiff-
ygiant.

ESAIAH LIII.

41 *Y prophwyd yn cwyno rhag anghrediniaeth ; ac yn esgus-
odi rhwystyr y groes, trwy ddangos y daioni a ddaw
o ddiodefaint Crist, a ffynniant y groes.*

PWY a gredodd | i'n hym|adrodd ? || ac i bwy y
dat|guddiwyd | braich yr | ARGLWYDD ?

Canys Efe a dŷf o'i flaen Ef fel blaguryn, ac fel
gwreiddyn o dir sych ; nid oes na phrŷd na | theg-
wch | iddo ; || pan edrychom arno, ni bydd | prŷd|fel :
y dym|unem Ef.

2 Dirmygedig yw, a diys | tyraf : o'r | gwŷr ; || Gwr gofidus, | a chyn | nefin : â | dolur ;

Ac yr *oeddym* megis yn cuddio *ein* hwyn | ebau : oddi | wrtho ; || dirmygedig oedd, ac | ni : wnaethom | gyfrif o | hono.

3 Diau Efe a gymmerth ein gwendid ni, ac a | ddug : ein dol | uriau ; || etto ni a'i cyfrifasom Ef wedi Ei faeddu, Ei | daro : gan | DDUW, : a'i gys | tuddio.

Ond Efe a archollwyd am ein camweddau ni, Efe a ddrylliwyd am ein hanwir | eddau | ni ; || cospedigaeth ein heddwch ni *oedd* arno Ef ; a thrwy Ei gleisiau | Ef : yr iach | âwyd | ni.

4 Nyni oll a grwydrasom fel defaid ; troisom bawb i'w | ffordd ei | hun ; || a'r ARGLWYDD a roddes arno Ef ein han | wiredd | ni i | gyd.

Efe a orthrymmwyd, ac Efe a gystuddiwyd, ac nid ag | orai : Ei | enau ; || fel oen yr arweinid Ef i'r lladdfa, ac fel y tau dafad o flaen y rhai a'i cneifiai, felly nid ag | orai | Yntau : Ei | enau.

5 O garchar ac o farn y cymmerwyd Ef ; a phwy a | draetha : Ei | oes Ef ? || canys Efe a dorrwyd o dir y rhai byw ; *rhoddwyd* pla arno | Ef am | gamwedd : Fy | mhobl.

Ac Efe a wnaeth Ei fedd gyd â'r rhai anwir, a chyd â'r cyfoethog | yn : Ei far | wolaeth ; || am na wnaethai gam, ac | nad *oedd* | twyll : yn Ei | enau.

6 Eithr yr ARGLWYDD a fynnai Ei ddryllio Ef ; E | fe a'i | clwyfodd ; || pan osodo Efe Ei enaid yn aberth dros bechod, Efe a wêl *Ei* had, Efe a estyn *Ei* ddyddiau ; ac ewyllys yr ARGLWYDD a | lwydda | yn Ei | law Ef.

O lafur Ei enaid y gwel, | ac : y di | wellir ; || fy Ngwas cyfiawn a gyfiawnhâ lawer trwy Ei wybodaeth ; canys Efe a | ddwg eu | hanwir | eddau hwynt.

7 Am hynny y rhannaf iddo *ran* gyd â llawer, ac Efe a ranna yr yspail | gyd â'r | cedyrn ; || am iddo dywallt Ei | enaid | i far | wolaeth ;

Ac Efe a gyfrifwyd | gyd : â'r tros | eddwyr ; || ac Efe a ddug bechodau llaweroedd, ac a eir | iolodd | dros : y tros | eddwyr.

ESAIAH LV.

42 *Y prophwyd yn galw pawb i gredu, ac i edifarhâu. Dedwydd lwyddiant y rhai a gredo.*

O | DEUWCH : i'r | dyfroedd, || bob un y mae syched arno, ië, yr | hwn : nid *oes* | arian | ganddo ;

Deuwch, | prynwch, : a bwyt | têtch ; || ië, deuwch, prynwch win a llaeth, heb | arian, | ac heb | werth.

2 Ceisiwch yr ARGLWYDD, tra y | galler : Ei | gael Ef ; || gelwch arno, | trâ | fyddo : yn | agos.

Gadawed y drygionus ei ffordd, a'r gwr | anwir : ei fedd | yliau ; || a dychweled at yr ARGLWYDD, ac Efe a gymmer drugaredd arno ; ac at ein DUW ni, o herwydd E | fe a | arbed : yn | helaeth.

3 Canys nid Fy meddyliau I *yw* eich medd | yliau | chwi, || ac nid eich ffyrdd chwi *yw* Fy | ffyrdd | I, : medd yr | ARGLWYDD.

Canys *fel* y mae y nefoedd yn | uwch na'r | ddaear, || felly uwch *yw* Fy ffyrdd I na'ch ffyrdd chwi, a'm meddyliau I | na'ch medd | yliau | chwi.

4 Canys fel y disgyn y gwlaw a'r eira o'r nefoedd, | ac ni | ddychwel yno, || eithr dyfrhâ y ddaear, ac a wna iddi darddu a thyfu, fel y rhoddo had i'r | hauwr, : a | bara : i'r bwyt | tâwr ;

Felly y bydd Fy ngair, yr hwn a ddaw o'm genau ; ni ddychwel | attaf : yn | wag ; || eithr efe a wna yr hyn a fynnwylf, ac a lwydda *yn y peth* yr an | fonais | ef o'i | blegid.

5 Canys mewn llawenydd yr ewch allan, ac mewn | hedd : y'ch ar | weinir ; || y mynyddoedd a'r bryniau a floeddiant ganu o'ch blaen, a holl goed y | maes a | gurant | ddwylaw.

Yn lle drain y cyfyd ffynnidwydd, yn lle mieri y | cyfyd | myrtwydd ; || a *hyn* fydd i'r ARGLWYDD yn enw, ac yn arwydd tragywyddol *yr* | *hwn* ni | thorrir | ymaith.

GALARNAD III.

43

Trugareddau Duw yn cadarnhau ein gobaith.

TRUGAREDDAU yr ARGLWYDD *yw* na | ddarfu : am | danom ni ; || o herwydd ni phalla Ei | dostur- | iaethau | Ef.

Bob bore *y* | *deuant* : o | newydd ; || mawr | *yw* : Dy ffydd | lön | deb.

2 Yr ARGLWYDD *yw* fy rhan i, | medd fy | enaid ; || am | hynny : y go | beithiaf | ynddo.

Daionus *yw* yr ARGLWYDD i'r rhai a ddis | gwyl- | iant | wrtho, || *ac* i'r | enaid : a'i | cëis | io.

3 Da *yw* gobeithio a disgwyl yn ddistaw am iachawd | wriaeth : yr | ARGLWYDD. || Da *yw* i wr ddwyn *yr* | iâu | yn ei : ieu | engtid.

Efe a eistedd ei hunan, ac a daw â sôn ; am iddo *ei* | dwyn *hi* | arno. || *Efe* a ddyry ei enau yn y llwch, *i* | *edrych* | a oes | obaith.

4 *Efe* a ddyry *ei* gern i'r | hwn : a'i tar | awo ; || *efe* a | lenwir | â gwar | adwydd.

Oblegid nid yn dragywydd y | gwrthyd : yr | ARGLWYDD ; || Ond er iddo gystuddio, etto *Efe* a dosturia, yn ol | amllder : Ei | drugar | eddau.

5 Canys nid o'i fodd y blina *Efe*, nac y cys | tuddia, : blant | dynion ; || I fathru holl garcharorion y | ddaear | dan Ei | draed.

I wÿro barn gwr o flaen | wyneb : y Gor | uchaf. || Nid *yw* yr ARGLWYDD yn gweled *yn dda* wneuthur | cam · â | gwr : yn ei | fatter.

6 Pwy a ddywed y bydd dim, heb i'r | ARGLWYDD :
ei or|chymyn? || Oni ddaw o enau y Gor|uchaf |
ddrwg a | da?

Paham y grwgnach dyn byw, gwr am gopedigaeth
ei bechod? Ceisiwn a chwiliwn ein ffyrdd, a dy-
chwelwn : at yr | ARGLWYDD. || Dyrchafwn ein calonnau
a'n | dwylaw : at | DDUW : yn y | nefoedd.

HABACUC III.

44

*Y prophwyd yn crynu gan fawrhydi Duw.
Hyder ei ffydd ef.*

CYLYWAIS, O ARGLWYDD, Dy | air, ac | ofnais ; ||
O ARGLWYDD, bywhâ Dy waith y'|nghanol | y
blyn|yddoedd ;

Pâr wybod y'|nghanol : y blyn|yddoedd ; || yn *Dy*
lid | cofia : dru|gâr|edd.

2 Duw a | ddaeth o | Teman, || a'r | Sanctaidd : o |
fynydd | Paran.

Ei ogoniant a | dôdd y | nefoedd, || a'r | ddaear : a |
lanwyd : o'i | fawl.

3 A'i lewyrch oedd | fel gol|euni ; || *yr oedd* cyn iddo
yn | dyfod | allan : o'i | law ;

Ac yno *yr oedd* | cuddiad : Ei | gryfder. || Aeth yr
haint o'i flaen Ef, ac aeth marwor tanllyd | allan |
wrth Ei | draed Ef.

4 Safodd, a mes|urodd : y | ddaear ; || edrychodd, a
gwas|garodd | y cen|hedloedd ;

Y mynyddoedd tragywyddol hefyd a ddrylliwyd, a'r
brynïau | oesol : a grym|asant ; || llwybrau tragy- |
wÿdd|ol *sydd* | iddo.

5 Y mynyddoedd a'th welsant, | *aca* : gryn|asant ; ||
y llif|eiriant | dwfr : a aeth | heibio ;

Y dyfnder a | wnâeth | dwrf ; || cyfododd | *hefyd* :
ei | ddwylaw : yn | uchel.

6 Yr haul *a'r* lleuad a safodd | yn eu : pres | wylfa ; || wrth oleuad Dy saethau yr aethant, *ac* wrth | lewyrch : Dy | waywffon | ddisglaer.

Aethost allan er iachawdwriaeth i'th bobl, er iachawdwriaeth yng | hyd : â'th en | neiniog ; || torraist *y* pen allan o dŷ yr anwir, gan ddinoethi *y* | sylfaen | hyd *y* | gwddf.

7 Er i'r ffigysbren na flodeuo, ac na *byddo* | ffrwyth : ar *y* | gwinwydd ; || gwaith yr olew-wydd a balla, a'r | meusydd : ni | roddant | fwyd ;

Torrir ymaith *y* praidd o'r gorlan, ac ni *bydd* | eidion : yn eu | beudai ; || Etto mi a lawenychaf yn yr ARGLWYDD ; byddaf hyfryd yn | Nuw *fy* | iachawd- | wriaeth.

1 CORINTHIAID XV.

45

Yr Adgyfodiad trwy Grist.

SALM-DÔN 1.

EITHR yn awr CRIST a gyfodwyd oddi | wrth *y* | meirw, || *ac* a wnaed yn | flaen-ffrwyth : *y* | rhai : a hun | asant.

Canys gan *fod* mar | wolaeth : trwy | ddyn, || trwy ddyn hefyd *y* | *mae* adgy | fodiad : *y* | meirw.

2 Oblegid megis yn Adda *y* mae | pawb yn | meirw, || felly hefyd yng | NGRIST : *y* byw | hëir | pawb.

Eithr pob un yn ei | drefn ei | hun ; || *y* blaen-ffrwyth *yw* CRIST ; wedi hynny *y* rhai *ydynt* eiddo CRIST | yn : Ei ddy | fodiad | Ef.

3 Yna *y* | *bydd* *y* | diwedd, || wedi *y* rhoddo Efe *y* | deyrnas : i | DDUW a'r | Tad ;

Wedi iddo ddilëu pob | pendef | igaeth, || a | phob awd | urdod : a | nerth.

4 Canys rhaid | iddo : deyrn|asu, || hyd oni osodo
Ei holl el|ynion | dan Ei | draed.

Y gelyn diweddaf | a ddi|ystrir || yw | — : yr |
angau : A|men.

SALM-DÔN 2.

5 Wele, yr wyf yn dywedyd i | chwi ddir|gelwch ; ||
Ni | hunwn | nī | oll,

Eithr ni a newidir | oll · mewn | moment, || ar
darawiad llygad, wrth yr | udgorn : diw|ëdd|af ;

6 Canys yr | udgorn : a | gân, || a'r meirw a gyfodir
yn anllygredig, a | ninnau | a new|idir.

O herwydd rhaid i'r llygradwy hwn wisgo |
an : llygred|igaeth, || ac i'r marwol hwn | wisgo |
anfar|woldeb.

7 A phan ddarffo i'r llyg|radwy | hwn || wisgo |
än|llygred|igaeth,

Ac i'r | marwol | hwn || wisgo | anfar|wöl|deb,

8 Yna y bydd yr ymadrodd a | ysgrif|enwyd, ||
Angau a | lyngewyd : mewn | buddug|oliaeth.

O angau, pa | le : *mae* dy | golyn ? || O uffern, pa |
le : *mae* dy | fuddug|oliaeth ?

9 Colyn angau yw | pëch|od, || a grym | pechod |
yw y | gyfraith.

Ond i | DDUW y : *byddo* y | diolch, || yr Hwn sydd
yn rhoddi i ni fuddugoliaeth trwy ein|HARGLWYDD |
IESU | GRIST.

SALM-DÔN 1.

10 Am hynny, fy | mrodyr | anwyl, || byddwch sier,
a diymmod, a helaethion y'ngwaith yr | ARGLWYDD |
yn was|tadol ;

A | chwi yn | gwybod || nad yw eich llafur chwi yn
ofer · yn yr|ARGLWYDD. | Ä|men.

DATGUDDIAD I. (5—8, 18); XIV. (13);
VII. (14—17).

46

Mawl, a dedwyddwch y saint.

IDDO Ef yr Hwn a'n | carodd | ni, || ac a'n golchodd
ni oddi wrth ein pechodau | yn Ei | waed Ei | Hun,
Ac a'n gwnaeth ni yn frenhinoedd ac yn offeiriaid
i | Dduw a'i | Dad Ef; || iddo Ef *y byddo* y gogoniant
a'r | gallu | yn oes | oesoedd.

2 Wele, y mae Efe yn dyfod gyd â'r cymmylau; a
phob llygad a'i gwel Ef, ie, y rhai a'i gwan|asant |
Ef; || a holl lwythau y ddaear a alarant o'i | blegid:
Ef. | Felly, : A | men.

Mi yw Alpha ac Omega, y dechreu a'r diwedd, |
medd yr | ARGLWYDD, || yr Hwn sydd, a'r Hwn oedd,
a'r Hwn sydd i | ddyfod, : yr | Hollall | uog.

3 A'r Hwn *wyf* fyw, ac | a fûm | farw; || ac wele,
byw ydwyf yn oes oesoedd, Amen; ac y mae gennyf
agoriadau | uffern | a mar | wolaeth.

Gwÿn eu byd y meirw y rhai sydd yn marw yn yr
ARGLWYDD, o hyn allan, medd yr Yspryd, fel y gorph-
wysont oddi | wrth eu | llafur; || a'u gweithredoedd
sydd | yn eu | canlyn | hwynt.

4 Y rhai hyn yw y rhai a ddaethant allan o'r |
cystudd | mawr, || ac a olhasant eu gynau, ac a'u
can | nasant : hwy y' | ngwaed yr | Oen.

O herwydd hynny y maent ger bron gorsedd-faingc
Duw, ac yn Ei wasanaethu Ef ddydd a | nos : yn Ei |
deml; || a'r Hwn sydd yn eistedd · ar yr or | sedd-
faingc : a | drig : yn eu | plith hwynt.

5 Ni fydd arnynt na newyn mwyach, na | syched |
mwyach; || ac ni ddisgyn arnynt na'r | häul, | na dim |
gwres.

Oblegid yr Oen, yr Hwn sydd y'nghanol yr orsedd-
faingc, a'u bugeilia hwynt, ac a'u harwain hwynt at
ffynhonnau | bywiol : o | ddyfroedd; || a Duw a sych
ymaith bob deigr oddi | wrth eu | llygaid | hwynt.

H Y M N A U.

AM DDUW.

1 (1)

Mawl i'r Drindod.

11. 12. 12. 10.—Nicea.

1 **S**ANCTAIDD, sanctaidd, sanctaidd, Dduw Hollalluog !

Gyda gwawr y boreu dyrchafwn fawl i Ti ;
Sanctaidd, sanctaidd, sanctaidd, cadarn a thrugarog !
Trindod fendigaid yw ein Harglwydd ni !

2 Sanctaidd, sanctaidd, sanctaidd !—nef waredigion
Fwriant eu coronau yn wylaidd wrth Dy droed ;
Plygu mae seraphiaid, mewn addoliad ffyddlon,
O flaen eu Crëwr sydd yr un erioed.

3 Sanctaidd, sanctaidd, sanctaidd ! cwmwl a'th gylchyna,
Gweled Dy ogoniant nis gall anianol un ;
Unig Sanctaidd ydwyf, Dwyfol bur Jehofa,
Perffaith mewn gallu, cariad, wyt Dy Hun.

4 Sanctaidd, sanctaidd, sanctaidd, Dduw Hollalluog !
Dyrcha nef a daear fawl i Dy enw Di,
Sanctaidd, sanctaidd, sanctaidd, cadarn a thrugarog !
Trindod fendigaid yw ein Harglwydd ni !

2 (2)

Cadernid cyfammod Duw. ^{HEBER, c. E. R.}

10au.—Clod. Navarre. Freyburg.

1 **C**YFAMMOD hedd, cyfammod cadarn Duw,
Ni syfl o'i le, nid ie a nage yw :
Cyfammod gwir, ni chyfnewidir chwaith ;
Er maint eu pla, daw tyrfa i ben eu taith.

2 Cyfammod rhâd, o drefniad Un yn Dri,
Hen air y llŵ a droes yn elw i ni :
Mae'n ddigon cry' i'n c'odi 'fyny'n fyw ;
Ei rym o hyd yw holl gadernid Duw.

- 3 Cyfammod cry'—pwy ato ddyry ddim ?
 'D eill byd na bedd mo d'ori ei ryfedd rym :
 Di-ysgog yw hen arfaeth Duw o hyd ;
 Nid siglo mae, fel gweinion bethau'r byd.
- 4 'D oes bwlech yn hwn—fel modrwy'n grwn y mae ;
 A'i glwm mor glôs, heb os ac oni b'ai :
 Nid all y plant ddim gwerthu eu meddiant mwy ;
 Mae gan Dduw gylch, a'u deil, o'u hamgylch hwy.
- 5 Er llithro i'r llaid, a llygru defaid Duw,
 Cyfammod sy i'w c'odi 'fyny'n fyw,
 A golchi i gyd eu holl aflendid hwy,
 A'u dwyn o'r bedd heb ddim anwiredd mwy. E. J.

3 (3)

Arfaeth Duw.

10au.—Navarre. Clod. Freyburg.

- 1 CYN llunio'r byd, cyn lledu'r nefoedd wèn,
 Cyn gosod haul, na lloer, na sêr uwch ben,
 Fe drefnwyd ffordd yn nghyngor Tri yn Un
 I achub gwael, golledig, euog ddyn.
- 2 Trysorwyd grâs, ryw annherfynol stôr,
 Yn Iesu Grist cyn rhoddi deddf i'r môr ;
 A rhedeg wnaeth bendithion arfaeth ddrud,
 Fel afon gref lifeiriol dros y byd.
- 3 Mae'r udgorn mawr yn seinio'n awr i ni
 Ollyngdod llawn trwy'r Iawn ar Galfari :
 Mawl yn mhob iaith trwy'r ddaear faith a fydd,
 Am angeu'r groes, a'r gwaed a'n rhoes yn rhydd. P. J.

4 (26)

Duw y Creawdwr.

M. H.—Mamre. Winchester.

- 1 CLODFORWCH Frenin nefoedd fry ;
 'Fe'n Arglwydd yr arglwyddi sy ;
 Creawdwr bywyd pawb, a'u bôd—
 'Fe sydd, 'Fe fydd, 'Fe oedd erioed.
- 2 Creawdwr y ffurfafen fawr
 Sy'n hongian uwch y ddaear lawr,
 Yr haul, y lloer, y sêr, y sy
 Yn gwibio'n entrych nefoedd fry.
- 3 'Fe sy'n berchenog ar y stôr,
 Mewn awyr, daear, dŵr, a môr ;

Yr holl gre'duriaid mân, a'u hil
Sy'n eiddo Ef ar fryniau fil.

- 4 Dâl sylw craff mae ar bob un,
Gan chwilio dyfnder calon dyn ;
'D oes neb trwy'r grëadigaeth fawr
Nas gŵyr ei feddwl ef bob awr.
- 5 Myn barch, ac idd Ei enw glôd,
Oddi wrth bob gweithred sydd yn bôd ;
Ei fawr ogoniant ddw̄g i ben,
O uffern ac o'r nefoedd wên.

w.

5 (74) *Digonolrwydd Duw.*

M. H.—Angels' Hymn. Ombersley.

- 1 **N** AWR boddlaw'n wyf, can's digon yw
Dy fod yn eiddo i mi, fy Nuw ;
Yn t'w̄ynu yn Dy wyneb-pryd
Mae mwy na holl drysorau'r byd.
- 2 Dy gariad sy arnaf eisieu o hyd,
Dy gariad wy'n ddymuno i gyd ;
Fy mwyd a'm diod oll yn wir,
A'm hiechyd, yw Dy gariad pur.
- 3 Y nef ei hun yw'r man b'ost Ti,
A lle na b'ost yw uffern ddu :
Am hyn yn holl drôadau'r llawr
Boed f'enaïd gyda'm Iesu mawr.
- 4 Pan allwyf gredu, ond yn wân,
Dy fod Dy Hunan imi'n rhan,
Mae hyn yn troi fy mhoen o'r bron
Yn rhyw lawenydd tan fy mron :
- 5 Pan b'wyf yn wân, gwna hyn fi'n gryf,
A phan b'wy'n ofni gwna fi'n hyf ;
Pan byddwy'n rhwym, fe'm gwna yn rhydd,
'Fath rinwedd yn Dy gariad sydd !

w.

6 (34) *Golwg ar Dduw.*

M. H.—Yr Hen 100fed. Emy'n Luther.

- 1 **O** N'ALLWN g'odi'm henaïd gwân
I'r nefol baradwysaidd fân !
Lle cawn i wel'd mewn munyd awr
Fwy na thrysorau'r ddaear fawr.

- 2 Mae golwg arnat Ti, fy Nuw,
Yn drysor ddigon tra f'wyf byw ;
Mae golwg arnat Ti Dy Hun
Yn dyweyd mor salw ydyw dyn.
- 3 Pan gaffwyf wel'd Dy wyneb-pryd
Mae'n darfod freniniaethau'r byd ;
Pob enw dân yr awyr lân
Sy'n myn'd yn ddim yn ngoleu'th râs.
- 4 O ! Frenin mawr, tragwyddol, cûn,
Wyt oll yn oll, wyt oll yn un ;
Rho imi wel'd Dy hyfryd wedd,
Ni cheisiaf fwy tu yma i'r bedd.

W.

7 (62)

Duw yn cynnal.

M. H.—Melcombe. Eisenach.

- 1 **D**UW yw fy Nhad, boed iddo'r clôd
Am iddo 'ngharu cyn fy môd ;
Cryf yw fy Nghyfaill i, a'm Pen,
A'm gwlad artrefol sy uwch y nen.
- 2 Fry mae fy nhrysor pur di-lÿth,
A'r goron gâf fi wisgo byth ;
Fe sugnodd nefoedd Duw fy mryd,
Nes wyf yn ddiëithr yn y byd.
- 3 Myrdd o fy mrodyr anwyl sy
Yn gorphwys yn y nefoedd fry ;
'Nghyfeillion goreu sydd mewn hedd,
Yn canu'r ochr draw i'r bedd.
- 4 Hyd yma'm deliaist drwy Dy râs,
Duw ! dâl fi eto o hyn i maes ;
Cryfhâ fy ysbryd ar fy nhaith,
I lanio dros ddyfnderoedd maith.
- 5 Mi ddringais greigydd er yn wân ;
Rhyfeddu'r wyf sut de's i'r lân ;
Tebygol fod fy mh wys i fry,
Yn ddirgel ar f' Anwylyd cu.

W.

8 (103)

Neb ond Duw.

M. H.—Babilon. Menai.

- 1 **R**HO imi wel'd mai Ti yw'm hedd,
A llwyr ddifyru ar Dy wedd,

A chym'ryd D'eiriau gwerthfawr drud
Yn unig bleser yn y byd.

- 2 Gâd i mi gael Dy Ysbryd pur
Yn gyfaill yn yr anial dir ;
Fel byddo Dy holl gyfraith lym
Yn felus ac yn hyfryd im'.
- 3 Pan welych fi yn crymu 'mhen
At ryw wrthrychau is y nen,
O ! dangos im' na thâl yr un
I'w garu byth ond Ti Dy Hun !
- 4 O ! cwyd fi o'r pydewau i'r làn,
A gwna fi'n gadarn pan b'wy'n wân ;
A dangos i'r annuwiol ryw
Na feddaf gyfaill ond fy Nuw.
- 5 Na fydded i'r llifeiriant mawr
I soddi'm henaid gwân i lawr ;
Ac na chaed cystudd byth fy nhrin
Heb Ei gyfeillach Ef Ei Hun.

w.

9 (123) *Nerth mewn cymdeithas â Duw.*

M. H.—Golgotha. Exeter.

- 1 **T**RA yn Dy gwmni, f' Arglwydd mawr,
'R wyf wrth fy modd bob munyd awr,
A blino 'r wyf, fy Nuw, o hyd,
Yn nwndwr ac yn nhwrf y byd.
- 2 Iach wyf pan byddwyf yn Dy wÿdd,
A'm henaid yn Dy foli'n rhwydd ;
Tra yma'n byw, gwna Di fy lle
Yn agos iawn at borth y ne'.
- 3 A dyro im' Dy gwmni o hyd
Tra rhaid im' aros yn y byd ;
Diddana fi mewn anial dir
Â ffrydiau o ddiddanwch pur.
- 4 Gâd imi wel'd mai Ti yw'm rhan,
Gâd imi'th ganfod yn mhob mân,
Gâd imi'n wastad blygu i lawr
I'th lân ewyllys bob yr awr.

w

10 (124)

RHAN II.

M. H.—Golgotha. Exeter.

- 1 **D**AL fi, fy Nuw, dàl fi i'r làn,
 'N enwedig dàl fi lle 'r wy'n wàn ;
 Dàl fi yn gryf nes myn'd i maes
 O'r byd sy'n llawn o bechod cās.
- 2 Gwna fi'n gyfoethog yn mhob dawn ;
 Gwna fi fel halen peraidd iawn ;
 Gwna fi fel seren oleu, wiw,
 'N disgleirio yn y byd 'r wy'n byw.
- 3 Dysg fi, fy Nuw, dysg fi pa fodd ;
 I ddweyd a gwneuthur wrth Dy fodd ;
 Dysg fi ryfela â'r ddraig heb goll,
 A dysg fi i goncro 'mhechod oll.
- 4 Tra caffwyf rodio'r ddaear hon,
 Rho'th hedd fel afon dan fy mron ;
 Ac yn y diwedd, moes Dy law
 I'm dwyn i mewn i'r nefoedd draw.

W.

11 (31)

Duw yn unig.

M. H.—Winchester. Mamre.

- 1 **Y** MAN b'ost Ti, fy Arglwydd mawr,
 Yn rho'i Dy nefol hedd i lawr,
 Mae holl hapusrwydd maith y byd,
 A'r nef ei hunan yno i gyd.
- 2 Nid oes na haul, na sêr, na lloer,
 Na daear fawr, a'i holl ystôr,
 Na brawd, na chyfaill, da na dyn,
 A'm boddia hebot Ti Dy Hun.
- 3 'D yw'r gair "maddeuant" imi ddim,
 Nid oes mewn gweddi ronyn grym,
 A llais heb sylwedd y'nt i gyd,
 Heb imi wel'd Dy wyneb-pryd.
- 4 Na soniwch am un pleser mawr,
 Na dim gogoniant ar y llawr ;
 Nid oes gogoniant o un rhyw,
 Na phleser arall ond fy Nuw.
- 5 Pan byddo'n cuddio Ei wyneb cu,
 'Beth wna'teganau'r byd i mi ?

Rhith a breuddwydion, diau yw
Pob peth a welir ond fy Nuw.

- 6 Os collaf wedd Ei wyneb-pryd,
'D oes dim wna iawn o fewn i'r byd ;
'D oes dim yn bôd o'r ddae'r i'r nen
A ddwg y golled hon i ben.

w.

12 (48) *Cwbl yr enaid yn Nghrist.*

M. H.—Samson. Lledrod.

- 1 **T**YDI, fy Nuw, Tydi i gyd,
Yw'r cwbl feddaf yn y byd ;
Yr wyt Ti'n well
Na'r India bell a'i pherlau drud.
- 2 O fewn i'r anial dyrys, maith,
Yn disgwyl hyfryd ben fy nhaith,
'R wy'n gwel'd yn wir
Yr oriau'n hir heb Dy fwynhau.
- 3 Yn nyfnder pob rhyw drallod, mae
Un radd o'th wedd yn llawenhan ;
Diddanwch sy
'N Dy wyneb cu sydd fwy na'r byd.
- 4 Mae'r funyd leiaf fach o'r awr
I garu fy Iachawdwr mawr,
Yn well ryw ddydd
Na'r cwbl sydd o dan yr haul.
- 5 Aed heibio'm dyddiau bob yr un
Wrth garu'm Crëwr mawr yn ddyn ;
Fy enaid cân,
I'th Brynwr glân, a dos i'r bedd.

w.

13 (125) *Duw yn maddeu.*

Sau. 6ll.—St. Catherine. Veni Cito.

- 1 **D**UW mawr y rhyfeddodau maith !
Rhyfeddol yw pob rhan o'th waith ;
Ond dwyfol rês, mwy rhyfedd yw
Na 'th holl weithredoedd o bob rhyw !
Pa Dduw sy'n maddeu, fel Tydi,
Yn rhâd ein holl bechodau ni !
- 2 O ! maddeu'r holl gamwedddau mawr,
Ac arbed euog lwch y llawr ;

Tydi yn unig fedd yr hawl,
 Ac ni chaff arall ran o'r mawl.
 Pa Dduw sy'n maddeu, fel Tydi,
 Yn rhâd ein holl bechodau ni !

3 Rhyfeddol yw 'th drugaredd hael,
 A'th gariad pur i'n natur wael,
 Yn agor ffynnon i'n glanhau,
 A'n golchi 'n bur oddi wrth ein bai.
 Pa Dduw sy'n maddeu, fel Tydi,
 Yn rhâd ein holl bechodau ni !

4 O ! boed i'th rês anfeidrol gwiw,
 A gwyrthiau 'th gariad mawr, O Dduw !
 Orlenwi 'r ddaear faith â'th glôd,
 Hyd nefoedd fry, tra 'r byd yn bôd !
 Pa Dduw sy'n maddeu, fel Tydi,
 Yn rhâd ein holl bechodau ni !

DR. S. DAVIES, C. JOS. HAR.

14 (137)

SALM XLVI. 1—5.

8. 8. 8.—Nashville. St. Paul's.

1 **D**UW yw fy nerth a'm noddfa lawn ;
 Mewn cyfyngderau creulawn iawn,
 Pan alwom arno, mae ger llaw ;
 Ped â'r mynyddoedd mwya' i'r môr,
 Pe chwalai'r ddaear fawr a'i stôr,
 Nid ofnai'm henaid i ddim braw.

2 A phe ddi'r moroedd dros y byd
 Yn genllif garw coch i gyd,
 Nes soddi'r brynïau fel o'r blaen ;
 Mae afon bur i lawenhau
 Â'i ffrydiau ddinas Duw'n ddi-drai,
 Preswylfa Ei saint, a'i babel lân.

3 A Duw sydd yno yn eu plith,
 Ni ysgogir un o honynt byth ;
 Fe'u cymmorth hwy yn foreu iawn :
 Y boreu byddo mwy na mwy
 O bob gwasgfeuon arnynt hwy,
 Ceir gwel'd Ei addewid Ef yn llawn.

15 (194) SALM VIII. 1, 3, 4, 6, 9.

M. S.—Trallwm. Oldenburg.

- 1 O ARGLWYDD DDUW ! ein Iôr, a'n nerth,
 Mor brydferth wyt trwy'r hollfyd !
 Dy enw a'th barch a ro'ist uwch ben
 Daear ac wybren hefyd.
- 2 Wrth edrych ar y nefoedd faith,
 A gweled gwaith Dy fysedd,
 Y lloer, y sêr, a threfn y rhôd
 A'u gosod mor gyfannedd.
- 3 Pa beth yw dyn it' i'w goffau,
 O ddoniau ac anwylfaint ?
 A pheth yw mab dyn yr un wedd
 Lle rho'i ymgeledd cymmaint ?
- 4 Ar waith Dy ddwylaw îs y nef
 Y gwnaethost ef yn benaeth,
 Gan osod pobpeth dan ei draed,
 Iddo y gwnaed llywodraeth.
- 5 O Arglwydd Dduw ! ein Iôr a'n nerth,
 Mor brydferth wyt trwy'r hollfyd !
 Dy enw a'th barch a ro'ist uwch ben
 Daear ac wybren hefyd.

E. P.

16 (184) SALM IX. 1, 2, 9, 10.

M. S.—Dyfrdwy. Sabbath.

- 1 CLODFORAF fi fy Arglwydd Iôn,
 O'm calon ac yn hollawl ;
 Ei ryfeddodau rho'f ar léd,
 Fy nyled yw eu canmawl.
- 2 Mi fyddaf lawen yn Dy glôd,
 Ac ynod gorfoleddaf ;
 O Dduw ! i'th enw canaf glôd,
 Wyt hynod, y Goruchaf.
- 3 Gwna'r Arglwydd hefyd hyn wrth raid
 Trueiniaid fe'u hamddiffyn ;
 A noddfa fydd i'r rhai'n mewn pryd,
 Pan f'o caledfyd arnyn'.
- 4 A phawb a'th edwyn, rho'nt eu crêd,
 A'u holl ymddiried arnat ;

Can's ni adewaist, Arglwydd, neb
A drôdd ei wyneb atat.

E. P.

17 (204) SALM XXVIII. 6, 7.

M. s.—Silesia. Mary

1 **B**ENDIG AID fyddo'r Arglwydd nef,
Fe glybu lef fy ngweddi ;
Yr Arglwydd yw fy nerth a'm rhan,
A'm tarian, a'm daioni.

2 Mi ymddiriedais iddo am borth,
A chefais gymmorth ganddo,
O'm calon minnau, drwy fawr chwant,
A ganaf foliant iddo.

E. P.

18 (192) SALM XLVI. 1, 7.

M. s.—Sabbath. Dyfrdwy.

1 **E**IN nerth a'n noddfa yw Duw hael,
Mae help i'w gael mewn cyfwng :
Ped âi'r mynyddoedd oll i'r môr,
Nid ofnaf f'angor deilwng.

2 Y mae yr Arglwydd gyda ni,
Iôr anifeirif luoedd ;
Y mae Duw Iago yn ein plaid,
Gÿr help wrth raid o'r nefoedd.

E. P.

19 (261) SALM LVII. 1, 5.

M. s.—Dymuniad. Adelaide.

1 **D**Y rês, dy nawdd, fy Nuw, im' dôd,
Sef ynod ymddiriedaf ;
Nes myned heibio'r aflwydd hyn,
Dan D'edyn ymgysgodaf.

2 Ymddyrrha, Dduw, y nef uwch law,
Oddi yno daw D'arwyddion ;
A bydded Dy ogoniant ar
Y ddaear a'i thrigolion.

E. P.

20 (176) SALM LXVIII. 19, 28, 32, 35.

M. s.—Llangranog. Langdale.

1 **B**ENDIG AID fyth f'o'r Arglwydd mau,
Am ddoniau Ei ddaioni,
A'i iachawdwriaeth ini 'n llwyth,
O bêr ffrwyth Ei haelioni.

2 Dy Dduw a drefnodd iti nerth,
 A'i law sydd brydferth geidwad :
 Duw, eto cadarnhâ yn faith
 O'n mewn ni waith Dy gariad.

3 Chwi, holl deyrnasoedd daear lawr,
 I Dduw mawr cenwch foliant ;
 Cydgenweh iddo glôd yn rhwydd,
 Sef Arglwydd y gogoniant.

E. P.

4 Ofnadwy ydwyt Ti a'th arch,
 Teilwng o barch y bobloedd ;
 Duw Israel a rÿdd nerth wrth raid,
 Bendigaid yn oes oesoedd.

P. W.

21 (242) SALM LXXI. 1, 2, 3, 9, 14.
 M. S.—Roche Abbey. St. Trond.

1 **M**I ymddiriedais ynot, Nêr,
 Na'm gwaradwydder bythoedd ;
 Duw, o'th gyfiawnder gwared fi,
 A chlyw fy nghri hyd nefoedd.

2 Duw, bydd yn graig o nerth i mi,
 I gyrchu ati'n wastad ;
 A phâr fy nghadw i yn well,
 Ti yw fy nghastell caead.

3 Nac esgeulusa fi a'm braint
 Yn amser henaint egwan ;
 Er pallu'm nerth, na wrthod fi,
 Duw, edrych Di ar f'oedran.

4 Fy ngobaith innau ddeil dros byth,
 Yn ddilyth a safadwy ;
 Ymddiried ynot, Dduw, a wnaf,
 Ac a'th foliannaf fwyfwy.

E. P.

22 (250) SALM LXXXV. 1, 2, 5, 6, 7, 9.
 M. S.—Saxony. Arenig.

1 **D**A wyt i'th dir, Iehofah Nêr,
 Dychwelaist gaethder Iago ;
 Maddeuaist drawsedd Dy bobl Di,
 Mae'u camwedd wedi ei guddio.

2 Ai byth y digi wrthym ni ?
 A sòri Di hyd ddiwedd ?

A saif Dy lid o oes i oes ?

Duw ! gwrando, moes drugaredd.

3 Paham na throi Di a'n bywhau,

A llawenhau yr eiddot ?

O ! dangos in' Dy nawdd mewn pryd,

Cawn felly iechyd ynot.

4 I'r rhai a ofnant Arglwydd nef,

Mae'i iechyd Ef yn agos ;

Ac felly caiff gogoniant hir

O fewn ein tir ni aros.

E. P.

23 (229)

SALM CXXI.

m. s.—Glanceri. Dominus regit me.

1 **D**ISGWYLIAF o'r mynyddoedd draw

Lle daw im' help 'wyllysgar ;

Yr Arglwydd rŷdd im' gymmorth gref,

Yr Hwn wnaeth nef a daear.

2 Dy droed i lithro, Ef nis gâd,

A'th Geidwad sydd heb huno ;

O ! gwel dy Geidwad, Israel lân,

Heb hŷn na hepian arno.

3 Ar dy law ddehau mae dy Dduw,

Yr Arglwydd yw dy Geidwad ;

Dy lygru ni chaiff haul y dydd,

A'r nŷs ni'th rŷdd i'r lleuad.

4 Yr Iŷn a'th geidw rhag pob drwg,

A rhag pob cilwg anfad ;

Cei fyn'd a dyfod byth yn rhwydd,

Yr Arglwydd yw dy Geidwad.

E. P.

24 (205)

Clodforedd i Dduw.

m. s.—Silesia. Mary.

1 **C**LODFORWCH bawb ein Harglwydd Dduw,

Doed dynolryw i'w ganmol ;

Ei hedd, fel afon fawr ddi-drai,

Gaiff ddyfrhau Ei bobol.

2 Uwch nefol lèn mae tanllyd lu

'N Ei foli yn dragywydd ;

Nef, daear, dŵr, a phob peth byw,

All dd'weyd, Da yw yr Arglwydd.

- 3 Ei air a'i ammod cadw wna ;
 Byth y parhâ'i ffyddlondeb,
 Nes dwyn Ei braidd o'u poen a'u plâ,
 I hyfryd dragwyddoldeb.
- 4 Ni newid ddim, er gweled bai
 O fewn i'w rai anwyla';
 Byth cofia waed Tywysog nen,
 A'i boen ar ben Calfaria.
- 5 Pan ballo ffafr pawb a'u hedd,
 Duw, o'i drugaredd odiaeth,
 Yn Dad, yn Frawd, yn Ffrynd, a fydd
 Ar gyfyng ddydd marwolaeth.

W.

25 (280) *Ffyddlondeb Duw.*

M. C.—St. Ann. Gloucester.

- 1 **D**OED uffern, angeu, a holl rym
 Fy mhechod yn gyttûn,
 Cadarnach, trymach, lawer yw
 Ffyddlondeb Duw Ei Hun.
- 2 Ac yn eu herbyn gwaeddi wnaf,
 "Yr Arglwydd yw fy rhan";
 Ac yn Ei glwyfau mi ga'r dydd
 Yn hollol yn y mân.
- 3 Ac mi ro' f'angor yma i lawr
 Mewn moroedd dyfnion maith,
 Nes im' gael glanio'r ochr draw
 I'r wlad o fêl a llaeth.
- 4 Pan aller briwio gallu'm Duw,
 Dileu ffyddlondeb nen,
 Yr adeg hono 'n unig 'r ä
 Tymhestloedd dros fy mhen.

W.

26 (278) *Cariad Duw.*

M. C.—Gloucester. St. Ann.

- 1 **T**YDI, fy Arglwydd, yw fy rhan,
 A doed y drygau ddêl ;
 Ac er bygythion uffern fawr,
 Dy gariad sydd dân sêl.
- 2 Oddi wrthyt rhêd, fel afon faith,
 Fy nghysur yn ddi-drai ;

- O hwyr i foren, fyth yn gylch,
Dy gariad sy'n parhau.
- 3 Uwch pob rhyw gysur îs y nef
Yw cariad pur fy Nuw ;
Anfeidrol foroedd dyfnion maith,
Heb fesur arno yw.
- 4 Dechreuodd draw cyn creu y byd,
Fe bery byth yn mlaen,
Heb un cyfnewid, ac heb drai,
Pan elo'r byd yn dân.
- 5 O ! de'wch a gwelwch—chwiliwch ef,
Anfeidrol gariad mawr,
Ag sydd yn maddeu miloedd myrdd
O feiau yn yr awr.
- 6 Mae'n para'n ffyddlawn byth heb drai,
Ffordd bynag try y byd,
A phe cymmysgai tir a môr
Yr un yw'm Duw o hyd.

w.

27 (344) *Dirgelion rhagluniaeth.*

M. C.—Blackbourne. Chant.

- 1 **T**RWY ddirgel ffyrdd mae'r uchel Iôr
Yn dwyn Ei waith i ben ;
Ei ystafelloedd sy'n y môr,
Mae'n marchog gwynt y nen.
- 2 Yn nghudd mewn dwfn fwngloddiau pur
Doethineb wir ddi-wall,
Trysori mae fwriadau clir—
Cyflawnir hwy'n ddi-ball.
- 3 Y saint un niwed byth ni chânt,
Cymylau dua 'r nen
Sy'n llawn trugaredd,—gwlawio wnant
Fendithion ar eu pen.
- 4 Na farna Dduw â'th reswm noeth,
Ond crêd Ei addewid râl ;
Tu cefn i lèn rhagluniaeth ddoeth
Mae'n cuddio gwyneb Tad.
- 5 Bwriadau dyfnion arfaeth grâs
Ar fyr addfeda 'n llawn :

Gall fod y blodau 'n chwerw eu blás,
Ond melus fydd y grawn.

- 6 Ond gwyro mae dychymyg dyn,
Heb gymmorth dwyfol ffydd ;
Gadawn i Dduw esbonio 'i Hun—
Efe dry 'r nôs yn ddydd.

COWPER, C. L. E.

28 (359) *Mawredd Duw.*

8. 6.—Rotterdam. Questa Tomba.

- 1 **M**AE'n llon'd y nefoedd, llon'd y byd,
Llon'd uffern hefyd yw ;
Llon'd tragwyddoldeb maith ei hun,
Diderfyn ydyw Duw ;
Mae'n llon'd y gwagle yn ddi-goll,
Mae oll yn oll, a'i allu'n un,
Anfeidrol annherfynol Fôd
A'i hanfod ynddo'i Hun.
- 2 Un hunanfodol ydoedd Ef
Cyn llunio nef na llawr ;
Yn nhragwyddoldeb maith yn ôl,
Yn Dduw anfeidrol fawr ;
Heb ddechreu dyddiau iddo'n bôd,
Na diwedd einioes chwaith i dd'od,
Tragwyddol a rhyfeddol Fôd
Yn Drindod uniawn drefn.
- 3 Clyw, f'enaïd tlawd, mae genyt Dad
Sy'n gwel'd dy fwriad gwàn,
A Brawd yn eiriol yn y nef
Cyn c'odi'th lef i'r lân :
Crêd nad diystyr gan dy Dad
Yw gwrando gwaedd dymuniad gwiw,
Pe byddai d'enau yn rhy fud
I'w dd'wedyd ger bron Duw.

E. J.

29 (378) *SALM CV. 1—8.*

Triumphant. St. Andrew.

- 1 **E**IN Harglwydd ni clodforwch,
Ac ar Ei enw gelwch ;
Ei wyrthiau Ef â llawen floedd
Yn mysg y bobloedd traethwch ;

O ! de'wch a chenwch iddo,
 A gorfoleddwch ynddo ;
 Ymlawenyched pob rhyw ddyn,
 O galon sy'n Ei geisio.

- 2 Am Dduw a'i nerth gofynwch,
 A gwedd Ei wyneb ceisiwch,
 Y rhyfeddodau i ni a wnaeth,
 A'i farnedigaeth cofiwch ;
 Trwy'r ddaear aeth yn ddiâu,
 Sôn am Ei uniawn farnau,
 A cheidw o'i gyfammod gô'
 I fil o genedlaethau.

H. JS.

30 (380) *Ffordd Duw yn guddiedig.*

7. 6. D.—Bremen. Adela.

- 1 **F**FORDD Duw sydd yn y dyfroedd,
 A'i lwybrau oll yn gudd ;
 Er hyny, dônt yn amlwg
 Pan ddelo'r hynod ddydd :
 Holl droion maith rhagluniaeth—
 Bydd clir belydrau Duw
 Yn dangos eu cymhwysder
 I bob creadur byw.

- 2 Gan hyny, ymdawelwn
 Mewn gostyngeddwydd gwiw,
 A gwir fwyneidd-dra duwiol
 Mewn 'stormydd o bob rhyw :
 Pob awel lem anhyfryd
 Sy'n ol yr arfaeth gynt ;
 Ac arni yn marchogaeth
 Mae Arglwydd mawr y gwynt.

D. CS.

31 (399) *Cariad Duw mewn etholedigaeth.*

7. 6. D.—Meirionydd. Rhyddid.

- 1 **R**HYFEDDOL byth, rhyfeddol
 Yw cariad rhâd fy Nuw,
 A redodd yn yr arfaeth
 At ddynion gwael eu rhyw,
 A'u dewis mewn Cyfryngwr,
 A'u rhoddi iddo'n hâd,

Ac Yntau yn ymrwymo
I'w dwyn yn un â'i Dad.

- 2 Etholiad, heb un ammod
Yn sefyll ar y dyn—
Yn tarddu o foddlonrwydd
Ewyllys Duw Ei Hun :
Tragwyddol, heb un dechreu,
Anghyfnewidiol yw ;
Mae'r sylfaen a'r adeilad
I gyd o gyngor Duw.
- 3 Etholwyd i feddiannu'r
Holl ragorfreintiau drud—
Y moroedd o fendithion
Sy'n ngwaed Iachawdwr byd ;
Cyfiawnder a sancteiddrwydd,
A gogoneddiad llawn ;
Rhâd, rhâd ! fydd anthem Seion
Am fath annhraethol ddawn.
- 4 Mae'r moddion a'r dibenion
Mewn cwlwm sier iawn ;
'D oes modd fod gwell sefydliad—
Mae'n ddoeth, o ràs yn llawn :
Prif ddiben ethol ydoedd
Dyrchafu grâs fy Nuw,
Ac wrth wneyd hyny, achub
Myrddiynau o ddynolryw.

ML. R.

32 (400) *Cariad Duw.*

7. 6. D.—Meirionydd. Rhyddid.

- 1 **O** FOROEDD o ddoethineb !
Oedd yn y Duwdod mawr,
Pan yn cyfranu Ei gariad
I bryfed gwael y llawr ;
A gwneuthur i'w drugaredd,
A'i dostur maith ynghyd,
I redeg megys afon
LIFEIRIOL dros y byd.
- 2 Duw, cariad yw Ei hunan ;
'B'le bynag rhedo'i fryd,

Mae anfeidroldeb äang
 Yn cerdded trwyddo i gyd ;
 Mewn gweithred o drugaredd
 Mae Ef yn llawenhau ;
 Ac yn faddeuwr pechod
 Yn cael Ei alw mae.

3 Rhyw ddyfnder maith o gariad,
 Llêd, annherfynol hyd,
 A redodd megys diluw
 Diddiwedd dros y byd ;
 Yn ateb dyfnder eithaf
 Trueni dynolryw ;
 Can's dyfnder eilw ddyfnder
 Yn arfaeth hên fy Nuw.

4 O ! gariad heb ei gymmar
 A thyna'r testyn sy
 Yn llanw holl ganiadau
 'R angylaidd sanctaidd lu ;
 Anfeidrol räs ! am dano,
 Pe na foliannai dyn,
 Clodforai'r bydoedd mudion
 Yn ddiau bob yr un.

W.—G. D. C.

33 (385) *Cyhoeddi enw yr Arglwydd.*

7. 6. D.—Adela. Bremen.

- 1 **W**EL! dyma 'r modd y gwnaethpwyd
 I holl ddaioni Duw
 Fyn'd heibio o flaen wyneb
 Y gwaelaf ddyn yn fyw ;
 Fel hyn cyhoeddwyd enw
 Jehofah mawr, a'i Grist !
 Enwocaf enw'r nefoedd
 I mi, bechadur trist :
- 2 Hwyrfrydig i ddigofaint,
 At rai sydd lawn o fai ;
 Wrth y pechadur penaf,
 O'i fodd yn trugarhau :
 Mae'n cadw rhâd drugaredd
 I filoedd maith, a mwy ;

Ac er Ei glôd yn maddeu
Eu haml feiau hwy.

W.—TH.

34 (381) *Doethineb a daioni Duw.*

7. 6. D.—Adela. Bremen.

1 **F**Y Nuw, uwch law fy neall
Yw gwaith Dy ddwylaw i gyd ;
Rhyfeddod annherfynol
Sydd ynddynt oll ynghyd ;
Wrth weled Dy ddoethineb,
Dy allu mawr, a'th fri,
Mi greda' am iachawdwriaeth
Yn hollol ynot Ti.

2 O f'enaïd ! gwêl fath noddfa,
Ddiysgog, gadarn, yw,
Yn mhob rhyw gyfyngderau,
Tragwyddol râs fy Nuw :
Ac yma boed fy nhrigfan,
A fy nhawelaf nyth,
Yn nyfnder cyfyngderau,
Sef dan Dy aden byth.

3 Fe all i'r làn fy nghodi
O ddyfnder llwch y byd,
A gwneyd pob drwg a gwrddwyf
Droi er daioni i gyd ;
Rho'i olew o lawenydd
Yn wastad ar fy mhen,
A'm dwyn trwy foroedd dyfnion
I ganol nefoedd wên.

W.—G. D. C.

35 (382) *Y Cyfammod Gras.*

7. 6. D.—Adela. Bremen.

1 **C**YFAMMOD hedd a luniwyd
Yn nhragwyddoldeb pell,
Rhng Tad, a Mab, ac Ysbryd ;
Nis gall'sai fod yn well :
Cyfammod er achubiaeth
I euog lwch y llawr :
Mae'n gadarn, wedi ei selio
Â gwaed Messiah mawr.

H. P.—Cas. D. J.—ar.

- 2 Cyfammod rhâd tragwyddol
 Yw dyfais grâs y nef ;
 Nis gall na byd nac uffern
 Byth ei ddirymu ef ;
 Pan ddiffydd haul a lleuad,
 Pan losgo daear lân,
 Fe saif y ddyfais ddwyfol
 Yn gryf gyfammod grâs.

Cas. R. E.

36 (383) *Duw yn hoffi trugaredd.*

7. 6. D.—Adela. Bremen.

- 1 **P**A dduw yn mhlith y duwiau
 Sydd debyg i'n Duw ni ?
 Mae'n hoffi maddeu'n beiau,
 Mae'n hoffi gwrandaw'n cri :
 Nid byth y deil eiddigedd,
 Gwell ganddo drugarhau ;
 Er maint ein hannheilyngdod,
 Mae'i gariad E'n parhau.

D. S.

37 (386) *Clôd i'r Drindod.*

St. Marc. Lymington.

- 1 **Y** clod, y nerth, a'r enw,
 Y mawl, y parch, a'r bri,
 F'o i'r Drindod mawr yn Undod,
 A'r Undod pur yn Dri !
 Ei glôd ehedo allan,
 Ei glôd anfeidrol Ef,
 Trwy bellder annherfynol
 Eangder maith y nef.

W.—T. W. S.

38 (451) *SALM LXVII.*

M. B. C.—Wirksworth. Addfwynder.

- 1 **T**RUGAREDD Duw i'n plith,
 A rho'ed Ei fendith drosom,
 Tywyned byth Ei wyneb-pryd,
 Ei nawdd a'i iechyd arnom.
- 2 Duw, moled pobloedd Di,
 Rhoent fawl a bri trwy'r hollfyd,
 A'r holl genhedloedd is y nen
 A fyddant lawen hyfryd.

- 3 Can's Ti a ferni'n iawn
 Y bobl trwy lawn wybodaeth,
 A rhoddi 'r holl genhedloedd ar
 Y ddaear mewn llywodraeth.
- 4 Duw, moled pobloedd Di,
 Rho'ent fawl a bri trwy'r hollfyd,
 Ac yna 'r tir rŷdd ffrwyth i'n plith,
 A Duw Ei fendith hefyd.
- 5 A Duw, sef Duw ein Tad,
 A roddo'i rād a thyciant,
 A holl derfynau'r ddaear gron,
 A phawb ar hon a'i hofnant.

E. P.

39 (496) *Duw yn anghyfnewidiol.*

6. 8.—Dudley. Gopsal.

- 1 **F**FYDDLONDEB mawr y nef
 Sydd siwr o bara byth,
 'D oes dim a'i briwia ef
 O'r ddae'r i uffern syth ;
 Mae'i arfaeth fawr a'i air yn un,
 A gwaed y groes oll yn gyttŷn.
- 2 Cyfnewid y mae dyn,
 Tröedig yw erioed,
 Ond digyfnewid Duw,
 Fel haul neu sêr y rhôd ;
 Ac ar Ei faith ffyddlondeb Ef
 Y try gogoniant nef y nef.
- 3 O ! fendith heb ddim trai,
 Cysuron heb ddim rhi',
 Sy'n tarddu, Iesu, i maes,
 Bob awr, o honot Ti ;
 Nis gallaf fyth ddymuno mwy
 Trysorau nag sydd yn Dy glwy'.

W.

40 (510) *Yr Arglwydd yw fy rhan.*

6. 8.—Beverley. Darwell.

- 1 **F**Y noddfa gadarn, gref,
 A'm tarian wyt, fy Nuw,
 Yn erbyn angeu du,
 A drygau o bob rhyw :

'R wy'n pwyso 'ngrêd ac 'fedda'i gyd
I'th air ffyddlonaf, pur, a drud.

2 Y gair melusa 'rioed,
Y cryfaf air ei rym,
Fe'i hail adroddaf ef—
Fod Duw yn Briod im';
Mae hyfryd sŵn a sylwedd hwn
Yn tynu i ffwrdd fy maich a'm pŵn.

3 Rhyw weithiau filoedd maith
Adrodda'm testyn trwy :
Cyhoedda' o flaen y byd—
Fy Mhrïod yw Ef mwy :
Mae'r hyfryd sŵn yn ennyn tân
Na saif na byd na chnawd o'i flaen.

4 'Beth yw'r telynau aur
Sydd gan angylion fry ?
Pa fath dafodau geir
Gan nefol berffaith lu ?
A feddant hwy felusach tôn
Nag am eu hawl i'r addfwyn Oen ?

w.

41 (513) *Neb yn gyffelyb i Grist.*
6. 8.—Beverley. Darwell.

1 CYFFELYB i fy Nuw
Ni welodd dae'r na nef ;
'D oes un creadur byw
Gymherir iddo Ef ;
Cyflawnder mawr o rês di-drai
Sydd ynddo fythol yn parhau.

2 Yn nyfnder t'w'llwch nôs
Mi bwysaf ar Ei rês ;
O'r t'w'llwch mwyaf du
Fe ddwg oleuni i maes :
Os gwg, os llîd, mi âf i'w gôl,
Mae'r wawr yn cerdded ar Ei ôl.

3 Ymfrostitaf ynddo Ef
Pe ymderfysgai'r byd,
A diluw eilwaith dd'od
I guddio'r ddae'r i gyd :

Rhyw noddfa lawn a lloches sy
Uwch tymmestl yn f' Anwlyd eu.

w.

42 (505) *Cariad Duw yn parhau byth.*

6. 8.—Alun. Ramoth.

- 1 **P**'AM'r ofna'm henaid gwàn
Wrth wel'd aneirif lu
Yn ceisio ammeu'm rhan
A'm hawl yn Iesu eu?
Gw'n mai di-lÿth wirionedd yw,
Fod cariad Duw yn para byth.
- 2 P'odd gall y Bugail mawr
Anghofio 'i anwyl wÿn,
Pan ddaeth o'r nef i lawr
I farw er eu mwyn?
Gw'n mai di-lÿth wirionedd yw,
Fod cariad Duw yn para byth.
- 3 Os gâd fy anwyl Dad
Fi i farw ar fy nhaith,
'Beth ddaw o'r arfaeth iâd
Yn nhragwyddoldeb maith?
Gw'n mai di-lÿth wirionedd yw,
Fod cariad Duw yn para byth.
- 4 A ddiffydd cariad rhâd?
Ai ofer geiriau Duw?
A gollir rhinwedd gwaed
Ac angen Iesu gwiw?
Gw'n mai di-lÿth wirionedd yw,
Fod cariad Duw yn para byth.
- 5 Er Satan, byd, a chnawd,
A'm holl elynion câs,
Fe ddygir f'enaid tlawd
O'i holl gadwynau i maes:
Gw'n mai di-lÿth wirionedd yw,
Fod cariad Duw yn para byth.

w.

43 (516) "*Nesau at Dduw sydd dda i mi.*"

6. 8.—Beverley. Hollybourne.

- 1 **M**AE Duw yn llon'd pob lle,
Presennol yn mhob mân ;

Y nesaf yw Efe

O bawb at euaid gwàn :
Wrth law o hyd i wrando cri ;
“Nesau at Dduw sy dda i mi.”

2 Yr Arglwydd sydd yr un,
Er maint derfysga'r byd ;
Er anwadalwch dyn,
Yr un yw Ef o hyd :
Y graig na syfl yn merw'r lli ;
“Nesau at Dduw sy dda i mi.”

3 Yr Hollgyfoethog Dduw,
Ei olud ni leihâ ;
Diwalla bob peth byw
O hyd â'i 'wyllys da :
Un dafn o'i fôr sy'n fôr i ni ;
“Nesau at Dduw sy dda i mi.”

D. JS.

44 (507) “*Nesau at Dduw sydd dda i mi.*”

6. 8.—Alun. Ramoth.

1 **P**AHAM y tro'f yn ffol
At ail achosion mwy ?
Mae'r Achos mawr tu ôl,
Effeithiau ydynt hwy :
Ar deg a gwlaw, mewn trai a lli,
“Nesau at Dduw sy dda i mi.”

2 Mewn trallod, at bwy'r âf,
Ar ddiwrnod tywyll, du ?
Mewn dyfnder, beth a wnaf,
A'r tônau o'm dau tu ?
O fyd ! yn awr beth elli di ?
“Nesau at Dduw sy dda i mi.”

3 Anwadal hynod yw
Gwrthrychau goreu'r byd ;
Ei gysur o bob rhyw,
Siomedig yw i gyd ;
Rhag twyll ei wên, a swyn ei fri,
“Nesau at Dduw sy dda i mi.”

D. JS.

45 (493) "*Byw dan nawdd y dwyfol waed.*"

6. 8.—Dudley. Gopsal.

- 1 **F**Y enaid, at dy Dduw,
 Fel gwrthrych mawr dy grêd,
 Trwy gystudd o bob rhyw,
 A phob temtasiwn, rhêd ;
 Câf ganddo Ef gysuron gwir,
 Fwy nag ar foroedd nac ar dir.
- 2 O ! na allwn roddi 'mhwys
 Ar Dy ardderchog law,
 A gado i gystudd dd'od
 Oddi yma ac o draw ;
 A byw dan nawdd y dwyfol waed
 Yn ngolwg hyfryd dŷ fy Nhad.
- 3 Mi fyddaf lawen iawn,
 A'm gofid dân fy nhraed,
 O foreu hyd brydnawn,
 Dan aden gwir fwynhâd ;
 'D oes arall ddim îs sêr y nef ;
 A ddaw â'm henaid tua thref.

W.

46 (526) "*Arglwydd, cofia fi.*"

6. 8.—Dolgellau. Tyndal.

- 1 **I**FYNY at fy Nuw,
 Fy enaid, c'od dy lef,
 Uwchlaw yr euraidd lu,
 I eithaf nef y nef ;
 Gostwng Dy glust o'r bryniau fry,
 O ! Arglwydd grasol, cofia fi.
- 2 'R wyf yma yn wael fy ngwedd,
 Yn euog ac yn wân,
 Gelynyon creulon sydd
 O'm hamgylch yn mhob màn :
 Bydd imi'n blaid yn erbyn llu,
 O ! Arglwydd grasol, cofia fi.
- 3 Yn wyneb uffern ddu,
 Ac angeu mawr ei rym,
 Rho imi nerth wrth raid,
 Bydd Di yn nodded im' :

Yn nyfroedd cry'r Iorddonen ddu,
O! Arglwydd grasol, cofia fi.

D. C.

47 (944) *Ein Cadarn Dŵr.*

8. 7. 5. 7.

- 1 **E**IN nerth a'n Cadarn Dŵr yw Duw,
Ein tarian a'n harfogaeth ;
O ing a thrallod o bob rhyw
Rhydd gyflawn waredigaeth.
Gelyn dyn a Duw,
Llawn cynddaredd yw ;
Gallu a dichell gref
Y'nt ei arfogaeth ef ;
Digymmar yw'r anturiaeth.
- 2 Gwàn lewyrch ddaw o allu dyn ;
Mewn siomiant blin mae'n diffodd ;
Ond trosom ni mae'r addas Un ;
A Duw Ei Hun a'i trefnodd.
Pwy? medd calon drist :
Neb ond Iesu Grist ;
Arglwydd lluoedd nef ;
Ac nid oes Duw ond Ef ;
Y maes erioed ni chollodd.
- 3 Pe'r byd yn ddieifl fel uffern ddofn,
Yn gwylled i'n traffyncu,
Ni roddwn le i fraw nac ofn :
Mae'n rhaid i ni orchfygu.
Brenin gau y byd
Er mor ddewr ei frŷd,
Ni wna ddim i ni ;
Fe'i barnwyd, er ei fri,
Un gair a'i gŷr i grynu.
- 4 Y gair a saif ; a llwyddo raid
Er t'w'llled mae'n ymddangos ;
Efe a'i Yspryd sydd o'n plaid,
A'r goncwest sydd yn agos ;
Bywyd rho'wn yn rhydd,
Gwraig a phlant 'r un dydd ;
Ymaith os ânt hwy,
Ni a enillwn fwy ;
Mae teyrnas Dduw yn aros.

C. L. E.

48 (531)

Ffoi at Dduw.

6. 8. 4.—Palestina. Tre Castell.

1 **T**L, Arglwydd, yw fy rhan,
 A'm trysor mawr di-drai,
 A noddfa gadarn f'enaïd gwàn
 Yn mhob rhyw wae :
 Ac atat 'r wyf am ffoi,
 Dy fynwes yw fy nyth,
 Pan f'o gelynyon yn crynhôi,
 Rifedi'r gw lith.

2 O ! dangos D'allu mawr,
 Dy faith anfeidrol rês,
 A dywed wrthyf fi yn awr
 Cât gario'r maes :
 Ac atat 'r wyf yn ffoi,
 Dy fynwes yw fy nyth,
 Pan f'o gelynyon yn crynhôi,
 Rifedi'r gw lith.

3 Tydi, fy Nuw Ei Hun,
 Anfeidrol berffaith Fôd,
 Sy'n trefnu daear, da, a dyn
 I'th ddwyfol glôd ;
 Cyf'rwydda f'enaïd gwàn
 Trwy'r anial yn y blaen,
 Ac arwain fi'n mhob dyrys fân
 Â'th golofn dân.

4 Dy Ysbryd sanctaidd, cûn,
 Dywysodd fyrdd o saint,
 Rho imi brofi Ei felus rîn,
 Anfeidrol fraint ;
 Fel dyfroedd gloyw, clir,
 I lônî'r llesg a'r gwàn
 Diddanwch yn yr anial dir
 I'm dâl i'r làn.

W.

49 (632)

Trugaredd a gofal Duw.

8. 7. D.—Llangan. Tany Castell.

1 **D**EUED dyddiau o bob cymmysg
 Ar fy nherfyndig oes ;

T'wýned hantl oleuddeg llwyddiant,
 Ynte gwasged garw groes,
 Clôd fy Nuw gaiff lanw 'ngenau
 Trwy bob tymmestl, trwy bob hin ;
 A phob enw gaiff ei lyncu
 Yn Ei enw Ef Ei Hun.

2 Ynddo'n unig 'r wy'n ymddiried,
 Hollalluog yw fy Nuw ;
 A phob noddfa wy'n ffeiddio
 Arall—annigonol yw ;
 Yn Ei iachawdwriaeth rasol
 'N unig 'r wyf yn llawenhau ;
 Dyma'r fân y tardd cysuron
 Sy'n dragwyddol yn parhau.

3 Mae Ei glustiau yn agored
 I bob rhyw ddrylliedig lef,
 Ac mae'r drom ochenaid glwyfus
 Yn cyrhaeddyd ato Ef ;
 Pan b'o t'w'llwch ac anobaith
 Yn amgylchu'm llwybrau cudd,
 Daw a thry yn gân' goleuach
 D'w'llwch nôs na hanner dydd.

4 Boed fy nhafod fyth, gan hyny,
 'N seinio'i anghydmorol glôd,
 Rhyfeddodau maith y cariad
 Penaf welodd dyn erioed ;
 Caiff angylion a seraphiaid
 Blethu eu cân â mi yn un
 Gyda llu heb un rhifedi,
 Am ogoniant Mab y Dyn.

w.

50 (688) *Ymostwng i benarglwyddiaeth Duw.*

8. 7. D.—Diniweidrwydd.

1 **T**YRED, Arglwydd, tyr'd yn fuan,
 Dim ni'm boddia dân y ne',
 Dim ond Ti a ddeil fy ysbyrd
 Gwàn, lluddedig, yn ei le ;
 Neb ond Ti a gwyd fy enaid
 Llesg o'r pydew du i'r làn ;

- Os Tydi sy'n gwneyd im' ochain,
Ti'm gwnai'n llawen yn y màn.
- 2 Hwyl fy enaid sy wrth D'ewylllys,
Fel y mynot mae yn bôd
Oll o mewn, ac oll oddi allan,
Ddigwydd imi is y rhôd :
'N awr Ti'm c'odi i'r làn i'r nefoedd,
Eilwaith Ti'm gostyngi i lawr ;
Mae Dy gerydd a Dy gariad
Im' yr un rhyfeddod fawr.
- 3 Tyr'd, rho gerydd im', neu gariad,
Yr un fynech Ti Dy Hun ;
Ond trwy'r cwbl cadw f'ysbryd
Yn sefydlog wrth Dy glun :
Dros y bryniau gwna i mi gerdded
Tuag adre'n ddi-nacâd,
Heb yn unlle imi edrych
Ond ar degwech tŷ fy Nhad.

W.

51 (596) *Sanctaidd Iôr.*

8. 7. D.—Sanctus.

- 1 **G**LAN gerubiaid a seraphiaid,
Fyrdd o gylch yr orsedd fry,
Mewn olynol seiniau di-baid,
Ganent fawl eu Harglwydd cu ;—
“ Llawn yw'r nefoedd o'th ogoniant,
Llawn yw'r ddaear, dir, a môr ;
Rhodder i Ti fythol foliant,
Sanctaidd, sanctaidd, sanctaidd Iôr ! ”
- 2 Fyth y nef a chwydda'r moliant ;
Uwch yr etyb daear fyth—
“ Sanctaidd, sanctaidd, sanctaidd ! ” meddant,
“ Dduw y lluoedd, Ner di-lŷth !—
Llawn yw'r nefoedd o'th ogoniant,
Llawn yw'r ddaear, dir, a môr ;
Rhodder i Ti fythol foliant,
Sanctaidd, sanctaidd, sanctaidd Iôr ! ”
- 3 Gyda'r dyrfa lân i fyny,
Gyda'r eglwys frwd i lawr,

Uno wnawn fel hyn i ganu
 Anthem clôd ein Harglwydd mawr—
 “Llawn yw'r nefoedd o'th ogoniant,
 Llawn yw'r ddaear, dir, a môr ;
 Rhodder i Ti fythol foliant
 Sanctaidd, sanctaidd, sanctaidd Iôr !”

DR. MANT, C. O. G. O.

52 (698)

Bwriad grasol Duw.

8. 7. D.—Bohemia.

1 **D**RAW mi welaf ryfeddodau
 Dyfnion bethau Tri yn Un ;
 Cyn bôd Eden ardd na chodwm,
 Grasol fwriad Duw at ddyn :
 Ethol Meichiau cyn bôd dyled,
 Trefnu meddyg cyn bôd clwy' ;
 Caru gelyn heb un haeddiant ;
 Caiff y clôd tragwyddol mwy.

Cas. M. D. 1.

2 O ! dragwyddol iachawdwriaeth,
 Yn yr arfaeth gafodd le,
 I gyfodi plant marwolaeth,
 I etifeddiaeth bur y ne' :
 Cariad boreu, mor ddiddechreu
 Ag yw hanfod Tri yn Un,
 Yn coffleidio meibion Adda,
 Yn yr Alpha mawr Ei Hun.

W. O.

53 (627)

Effeithiau adnabod Duw yn Nghrist.

8. 7. D.—Dolwar.

1 **O** ! AM dreiddio i'r adnabyddiaeth
 O'r unig wir a bywiol Dduw,
 I'r fath raddau a fyddo'n lladdfa
 I ddych'mygion o bob rhyw ;
 Credu'r gair sy'n d'weyd am dano,
 Am Ei natur sanctaidd, wiw,
 Yn farwolaeth i bechadur
 Heb gael Iawn i'w gadw'n fyw.

2 Mae Duw anfeidrol mewn gogoniant,
 Er mai Duw y cariad yw,
 Wrth Ei gofio imi'n ddychryn,
 Imi'n ddolur ac yn friw :

- Ond yn Mhabell y cyfarfod,
 Mae Ef yno 'n llawn o hedd.
 Yn Dduw cymmodlawn wedi eistedd,
 Heb ddim ond heddwch yn Ei wedd.
- 3 Yno mae fy mwyd a'm diod,
 Fy noddfa, a'm gorphwysfa wiw,
 Fy meddyginiaeth, a fy nhrysor—
 Tŵr cadarn anfethedig yw ;
 Yno mae fy holl arfogaeth,
 Yn ngwyneb fy ngelynion câs,
 Mae 'mywyd yno yn guddiedig
 Pan b'wy'n ymladd ar y maes.
- 4 Cael Duw yn Dad, a Thad yn Noddfa,
 Noddfa'n Graig, a'r Graig yn Dŵr,
 Mwy nis gallaf ei ddymuno
 'N ddiogelwch im' mewn tân a dŵr ;
 O hono Ef mae fy nigonedd ;
 Ac ynddo trwy fyddinoedd âf ;
 Hebdo, eiddil, gwàn, a di-nerth,
 Colli'r dydd yn wir a wnaf.

A. G.

54 (737) *Ymofyn am Dduw.*

8. 7. 4.—Verona. Russia.

- 1 **D**UW anfeidrol yw Dy enw,
 Llanw'r nefoedd, llanw'r byd ;
 F'enaidd innau sy'n Dy olrhain
 Trwy'r greadigaeth faith i gyd :
 Ffaelu'th ffeindio
 I'r cyflawnder sy arnaf chwant.
- 2 D'wêd a ellir nesu atat,
 D'wêd a ellir Dy fwynhau,
 Heb un gorchudd ar Dy wyneb,
 Nac un gŵg i'm llwîrhau :
 Dyma'r nefoedd
 Wyf am gael tu yma i'r bedd.
- 3 Ffaelu'r wyf fi â'th orddiwes—
 Dyfod atat Ti yn lân,
 Er fy mod yn gwel'd Dy gamrau
 Perffaith, hyfryd, draw o'm blaen :

Tyred amser

Na b'o awr heb Dy fwynhan.

- 4 Yn y màn b'ost Ti'n cartrefu
 Y cyweiriaf finnau'm nyth ;
 Gwedd Dy wyneb fydd fy' nefoedd
 Yma ac oddi yma byth :
 Nid oes bleser
 Dan yr haul gyflawna'th le.

W.

55 (729)

Syched am Dduw.

8. 7. 4.—Litany. Edlingham.

- 1 **F**Y nymuniad, paid a gorphwys
 Ar un tegan is y nef ;
 Eto erioed ni welodd llygad
 Wrthrych tebyg iddo Ef :
 Cerdda rhagot,
 'R wyt ti bron a'i wir fwynhau.
- 2 Ffârwel, ffârwel oll wy'n weled,
 Oll sydd ar y ddae'r yn byw ;
 Gadewch imi, ond munedyn,
 Gael yn rhywle gwrdd â'm Duw :
 Dyna leinw
 'Nymuniadau oll yn un.
- 3 D'air a wnaeth y moroedd helaeth,
 D'air a wnaeth y ddaear fawr,
 D'air a grëodd lu'r ffurfafen
 Sydd yn hongian uwch y llawr :
 'Mysg a grëaist,
 'D oes gyffelyb it' Dy Hun.
- 4 Tyr'd, yr Hwn wyt yn hawddgarach
 Na'th greaduriaid maith eu rhi' ;
 'Bryd y dôi a gwneyd Dy drigfan
 Bob munedyn gyda mi ?
 Tyr'd yn fuan,
 Arglwydd, at y sawl a'th gâr.

W

56 (730)

Duw Ei Hunan.

8. 7. 4.—Litany. Edlingham.

- 1 **F**E gynnygiodd dyfroedd lawer—
 Dyfroedd dyfnion mawr eu grym,

- Oeri'm cariad tuag atat,
 Ond methasant wneuthur dim ;
 Rhan o'th natur
 Deimlaf ynof fi fy hun.
- 2 Eisien'th wel'd, yr wyf mor llwfr,
 Eisien'th wel'd, yr wyf mor wàn ;
 Golwg ar Dy wyneb hyfryd
 Gwyd yr eiddil cloff i'r làn :
 Dwfr bywiol
 Ydwyt i'r lluddedig rai.
- 3 'D oes gyff'lybiaeth is y nefoedd
 All yn gywir draethu maes
 Ddistaw, ddirgel, bur brofiadau,
 Ac och'neidiau'th nefol rās :
 Mi w'n ronyn
 Wrth beth ydwyf, 'beth a ddaw.
- 4 Rho'f ffarwèl i'r holl greadigaeth ;
 Ffarwel, feusydd gwych eu rhyw,
 Ffarwel, deiau teg yr olwg,
 Ffarwel, ddynion goreu'n fyw :
 Gwych gyfnewid,
 Duw Ei Hunan yn lle'r byd.

w.

57 (740)

Duw a digon.

8. 7. 4.—Verona. Russia.

- 1 **N**ID oes eisien un creadur
 Yn bresennol lle b'o'm Duw ;
 Mae E'n fwyd, y mae E'n ddiod,
 Nerth fy natur egwan yw :
 Pob hapusrwydd
 Sydd yn aros ynddo'i Hun.
- 2 Gyrwch fi i eithaf t'w'llwch,
 Hwnt i derfyn oll sy'n bôd,
 I ryw wagle dudew anial,
 Na fu creadur ynddo erioed ;
 Hapus, hapus,
 Fyddaf yno gyda Thi.
- 3 Nis gall dychryn, nis gall ofnau,
 Nis gall pechod yn gyttûn,

Gael un effaith ar fy enaid
 Pan y byddwyf wrth Dy glun :
 Ofer, ofer
 Ceisio'm cyffwrdd yn Dy gôl.

- 4 Nid oes unman imi'n gartref,
 Nid oes drigfan o un rhyw,
 Allaf alw yn hyfrydwch
 Imi'n awr ond mynwes Duw ;
 Yn Ei fynwes
 Mae fy naear i a'm nef.

w.

58 (725) *Gofal a chariad Duw.*

8. 7. 4. — Frankfort. Peniel.

- 1 **E**R Dy fod yn uchder nefoedd,
 Uwch cyrhaeddiad meddwl dyn
 Eto mae'th greaduriaid lleiaf
 Yn Dy olwg bob yr un ;
 Nid oes meddwl
 Ond sy'n oleu o Dy flaen.
- 2 Ti yw 'Nhad, a Thi yw 'Mhrïod,
 Ti yw'm Harglwydd, Ti yw'm Duw,
 F'unig Dŵr, a'm hunig Noddfa,
 Wyt i farw neu i fyw :
 Cymmer f'enaid,
 Dan Dy aden tua'r nef.
- 3 Tro 'ngelynion yn eu gwrthol,
 A phalmanta'r ffordd i'r wlad,
 Tra f'wy'n yfed addewidion
 Pur yr iachawdwriaeth râl ;
 Fel y gallwyf
 O fy nghystudd ymgryfhau.
- 4 Minnau ymddigrifaf ynot,
 A chanmolaf fyth Dy râl,
 Tra f'o'r anadl bur yn para,
 Ynte wedi'r êl i maes :
 Tragwyddoldeb
 Ni chaiff ddiwedd ar fy nghân.

w.

59 (732) *Duw yn gwaredu rhag drwg.*

8. 7. 4.—Litany. Edlingham.

- 1 **N**ID oes funyd fach o'm bywyd
 Na fuost, Arglwydd, imi'n dda ;
 Ti'm gwaredaist fil o weithiau
 Yma ac acw rhag rhyw blâ :
 Fe'm hachubwyd
 Am it' sefyll o fy mhlaid.
- 2 Dengmil llawn o gyfyngderau,
 Ac o rwydau cyfrwys fwy,
 Fu gan Satan i fy maglu,
 A chwmpaswn iddynt hwy :
 Ti Dy Hunan
 Oedd a'm daliodd i i'r làn.
- 3 'R wyt Ti'n drech na'm calon galed,
 'R wyt Ti'n drech na'm pechod câs :
 Ti wnai'm hanwyl chwant a minnau
 Pryd y mynost gwympto i maes :
 Croesa 'mhechod—
 Croesa'r peth wyf am fwynhau.

w.

60 (720) *Gwaith Duw yn yr enaid.*

8. 7. 4.—Havilah. Triumph.

- 1 **'R** WY'n Dy garu, Ti a'i gwyddost,
 'R wy'n Dy garu, f' Arglwydd mawr ;
 'R wy'n Dy garu yn anwylach
 Na'r gwrthrychau ar y llawr :
 Darllen yma
 Ar fy ysbryd waith Dy law.
- 2 Nid oedd dim o fewn y ddaear,
 Nid oedd dim o fewn y nef,
 Nid oedd bÿs wnai'r fath adeilad
 'N unig ond Ei fysedd Ef :
 Dymuniadau
 Y'nt a ddaeth o fynwes Duw.
- 3 Fflam o dân o ganol nefoedd
 Yw, ddisgynodd yma i'r byd,
 Tân i losgi'm natur gyndyn,
 Tân i lanw'm hëang frÿd :

Hwn nis diffydd :

Tra parhao Duw mewn bôd.

4 F'enaid gwâg oedd gynt yn crwydro
 Weithiau i'r dwyrain, weithiau i'r de ;
 Nid oedd dim a'i gwnai yn esmwyth
 'N unig ond Ei gariad E' :
 Anfeidroldeb
 All'sai'm llanw oll yn llyn.

5 P'le'r ennynodd fy nymuniad ?
 P'le ca'dd fy serchiadau dân ?
 'B'le daeth hiraeth im' am bethau
 Oeddwn yn gasau o'r blaen ?
 Iesu, Iesu,
 'R cwbl ydyw gwaith Dy law.

6 Dymuniadau pell eu hamcan
 Wyf yn deimlo ynwy' 'nglân,
 Dacw'r ffynnon bur 'tarddasant—
 Anfeidroldeb mawr Ei Hun :
 Dyma 'ngobaith
 Bellach byth y cânt barhau.

w.

61 (724) “*Dy lwybrau yn y dyfroedd dyfnion.*”

8. 7. 4.—Peniel. Frankfort.

1 **D**UW anfeidrol yw Dy enw,
 Llanw'r nefoedd, llanw'r llawr,
 Ac mae'th lwybrau'n anweledig
 Yn nyfnderoedd moroedd mawr :
 Dy feddyliau--

Is nag uffern, uwch na'r nef.

2 Minnau'n ddyfal sy'n ymofyn
 Ar yr aswy, ar y dde,
 Ceisio ffeindio dwfn gyngor,
 A dibenion Brenin ne' :
 Hyn a ffeindiais—
 Mai daioni yw.oll i mi.

3 Da yw'r groes, a da yw'r wasgfa,
 Da yw profedigaeth lym ;
 Oll a'm tyn i o'r creadur,
 O fy haeddiant, o fy ngrym ;

Minnau'r truan,
Ffo'f dan aden Brenin nef.

w.

62 (921)

SALM XCI.

Sau.—Cleveland. Arabia.

- 1 **A** DRIGO 'nghymdeithas y Tad,
Ei aden yn gauad a'i cudd ;
Caiff weled, trwy'r aberth a'i räs,
Ddirgelwch Ei deyrnas bob dydd.
Dywedaf, Fy Noddfa yw'm Nêr,
A'm tyner Waredwr yw'r Iôn ;
Ac ynddo gobeithiaf heb baid,
Am dano fy enaid a sôn.
- 2 Nid ofni rhag dychryn y nôs,
A'r saeth ni ddaw'n agos liw dydd ;
I'th gadw di, 'mlaen ac yn ôl,
Ei aden anfeidrol a fydd :
Rhag haint a'r dinystrydd, dy Nêr,
Â'i aden fydd dyner i'th doi,
A'i enw, dy Gastell di-gêl,
A'th Noddfa ddiogel i ffoi.
- 3 Cwyp mil wrth dy ystlys i'r llwch,
Syrth myrddiwn wrth d'ochr i'r llawr,
Â thithau ni chyfiwrdd un plâ.
Can's Duw yw dy Noddfa di'n awr ;
Yn unig canfyddi fod tâl,
A dial, am bechod ryw ddydd ;
Er uchod yw'r anwir, a'i ffroen,
Amddiffyn i'r beilchion ni bydd.

R. J.

63 (922)

RHAN II.

Sau.—Cleveland. Arabia.

- 1 **O** HERWYDD it' wneuthur yr Iôn,
Yr Arglwydd goruchaf, dy Nyth,
Dy Noddfa, dy Gartref di-gêl,
A'th Breswyl diogel am byth ;
Dim niwed ni ddigwydd i ti,
Na phlâ i dy boeni ni bydd,
Cysgoda dy babell yn llon,
Dan fendith Ei roddion a rÿdd.

- 2 Angylion y nefoedd, yn llu,
 A warchod o ddeutu dy ffyrdd ;
 Gorchymyn a ddyry'n dy gylch,
 Ehedant o'th amgylch di'n fyrdd :
 Rhag llithro, na tharo dy droed,
 Mor hynod eu gofal i gyd,
 Hwyt' th ddygant, yn dyner a doeth,
 Â'u dwylaw angylaidd ynghyd.
- 3 Ac arnaf y geilw mewn ing,
 Gwrandawaf, gwardaf, ynghyd,
 A chydag ef byddaf yn blaïd
 Digonol i'w enaid o hyd :
 Gogoniant, anrhydedd, hir oes,
 Digonaf ei einioes â hedd ;
 Trwy rym iachawdwriaeth ddi-dranc
 Y dianc o feddiant y bedd.

R. J.

 AM · GRIST.

 64 (8) *Prynedigaeth trwy waed Crist.*

10au.—Penitentia. Pax Dei.

- 1 **M**AE haeddiant mawr rhinweddol waed fy Nuw
 Yn llawer mwy na'r pechod gwaetha'i ryw :
 Ceir maddeu myrdd o'r beiau mwyaf gaed,
 A'r euog brwnt a gènir yn y gwaed.
- 2 O'm pen i'm traed, annhraethol aflan wyf ;
 Nid oes lanhâd.ond yn Ei farwol glwyf ;
 Y ffynnon hon agorwyd ar y bryn,
 Er dued wyf, a'm gylch yn hyfryd wÿn.
- 3 Efe yw'r Iawn dros ein pechodau ni ;
 Ei ddryllio wnaed ar fynydd Calfari :
 Ein dyled fawr a dalwyd yno'n llawn,
 A'r llyfrau oll a groeswyd un prydawn.
- 4 Wrth daro'r graig, daeth allan ddyfroedd pur,
 Ein dilyn mae trwy'r dyrys anial dir ;
 Cawn lawenhau wrth yfed dyfroedd byw,
 A'n golchi'n lân, a'n dwyn i gwmni Duw.

- 5 Mi ganaf byth am haeddiant dwyfol waed ;
 Fy mhrynu wnaeth, a'm gosod ar fy nhraed :
 Boddloni'r Tad a'r gyfraith yn fy lle,
 Ac ennill hawl im' byth yn nheyrnas ne'.
- 6 Och'neidiau'r groes a ro'es ryddhâd i ni ;
 Mae'm cymmorth llawn yn gyflawn Un yn Dri ;
 Duw dig sy'n Dad i bechaduriaid trist,
 A'r cymmod rhâd trwy haeddiant Iesu Grist. J. E.

65 (5)

Y Bugail Da.

10au.—Holley. Coburg.

- 1 **Y** BUGAIL mwyn o'r nef a ddaeth i lawr,
 I geisio'i braidd trwy'r erchyll anial mawr ;
 Ei fywyd ro'es yn aberth yn eu lle,
 A'u crwydriad hwy ddialwyd arno 'Fe.
- 2 O grwydriad pell Paradwys daeth i'm hôl,
 Yn dirion iawn fe'm dygodd yn Ei gôl ;
 'D oes neb a wŷr ond Ef, y Bugail Mawr,
 Pa grwydro wne's o hyny hyd yn awr.
- 3 Â'i hyfryd lais fe'm harwain yn y blaen ;
 Cydymaith yw Ef yn y dŵr a'r tân ;
 Rhag pob rhyw ddrwg, yn nyffryn angeu du,
 Pwy arall fydd yn nodded i myfi ?
- 4 Pan âf i dref, i'r hyfryd gorlan fry,
 Ni chrwydraf mwy oddi wrth fy Mugail cu ;
 Wrth gofio'r daith, a'i holl ffyddlondeb Ef,
 Mi seinia'i glôd i entrych nef y nef.
- 5 Fy Mhriod yw, âf ar Ei bwys yn mlaen,
 Nes d'od i'r làn o'r anial fyd yn lân ;
 "Fy nghyfaill wyt," medd Ef, wrth lwch y llawr,
 "A'th Dduw wyf Fi i dragwyddoldeb mawr !" D. C.

66 (6)

Iesu, ffynnon cysur.

10au.—Dalkeith. Coburg.

- 1 **W**EL, f'enaid, c'od, sefydla'th wammal frŷd,
 Myn'd heibio mae pleserau pena'r byd ;
 O ! dring i fyny, ac anghofia'n awr
 Bob peth a eilw'r ddaear yma'n fawr.
- 2 Draw, draw, yn mhell, tu hwnt i'r dwfn fedd,
 Mae'th gysur oll, dy olud, a dy hedd ;

- Mae'th Iesu yno, Ef Ei Hunan yw
Y cwbl a feddi byth, yn farw a byw.
- 3 Mae enw'm Iôr fel ysol nerthol dân,
Dim dân y nef ni safaf fyth o'i flaen ;
Yr iachawdwriaeth werthfawr sydd o hyd
Yn gwneyd i uffern gref i grynnu i gyd.
- 4 O'r enwau hoff a roddir ar fy Nuw,
Y gwerthfawrocaf oll o honynt yw :
Yr un a gafodd Ef ar Galfari,
Pan ddioddefodd dros fy enaid i.
- 5 Rho allu im', fy Nuw, o hyn i maes
I dd'weyd yn dda am Dy anfeidrol rês ;
Na byddo neges genyf yma mwy
Ond ymhyfrydu yn Dy farwol glwy'. w.

67 (7)

Digon yn yr Iesu.

10au.—Dalkeith. Coburg.

- 1 'D OES eisieu'n bod, nac ofn, na chlais, na chlwy',
Ar f'enaid tlawd, heb fod gan Iesu fwy ;
Anfeidrol fwy o werth sydd yn Ei waed ;
Os trengu wnafl, mi drengaf wrth Ei draed.
- 2 O Iesu gwiw ! gwÿn fydd a brofo'th ddawn,
A'th gariad pur, yn felus nerthol iawn ;
Digonedd wyt i hwn tra ynddo chwÿth ;
Nid oes i'w gael, na'i geisio'n rhagor byth.
- 3 Fy Iesu hardd ! hyfrydwch nefol lu !
Mor bêr i'r glust yw sain Dy enw en ;
I'r genau mae fel mêl yn felus bur,
Fel nefol win i'r galon dân ei chur.
- 4 Am danat, Iesu, yn fynych mae fy nghwÿn ;
Pa bryd y câf Dy lôn ymweliad mwyn ?
Pa bryd y gwnai fi'n llawen â Dy wedd ?
Pa bryd y câf fy llenwi â Dy hedd ? BERNARD, c. T. J.

68 (9)

Ymfrostio yn Nghrist.

10au.—Penitèntia. Pax Dei.

- 1 DARFYDDED sôn am haeddiant dyn, a'i rym,
Fe dawdd yn llwyr o flaen cyfiawnder llym ;
Yn nghlwyfau'r Oen ymfrostia f'enaid tlawd,
Daeth trefn y nef â'r Iesu imi'n Frawd. G. 2.

- 2 Ar dir na môr Ei debyg, gŵn, nid oes ;
 Seraphiaid pur ni thraethant byth mo'i oes ;
 Mi ddringaf mwy, trwy nerth Ei rês o'm gwae,
 Nes caffwy'n glir Ei weled fel y mae. DR. W., c. J. T.

69 (64) *Iesu wedi cario'r dydd.*

M. H.—Rockingham. Carey.

- 1 **N**EWYDDION brâf a ddaeth i'n bro,
 Hwy haeddent gael eu dwyn ar go'—
 Mae'r Iesu wedi cario'r dydd,
 Caiff carcharorion fyn'd yn rhydd.
- 2 Mae Iesu Grist o'n hochr ni,
 Fe gollodd Ef Ei waed yn lli,
 Trwy rinwedd hwn fe'n dŵg yn iach
 I'r ochr draw 'mhen gronyn bach.
- 3 Wel, f'enaïd, weithian c'od dy ben,
 Mae'r ffordd yn rhydd i'r nefoedd wên ;
 Mae'n holl elynion ni yn awr,
 Mewn cadwyn gan y Brenin mawr.

J. D.

70 (95) *Cofio'r gwaed.*

M. H.—Leipsic. Ceredigion.

- 1 **O**ARGLWYDD ! cofia'th angen drud,
 A'th boenau mawrion yn y byd ;
 A dadleu 'rhai'n âg uchel lef
 Dros f'enaïd tlawd yn nghanol nef.
- 2 O ! cofia'th wae, a'th waed, a'th gur,
 Ac ôl yr hoelion llymion dur,
 Dy chwÿs i'r llawr yn ddafnau gwaed,
 A'th glwyfau mawr o'th ben i'th draed.
- 3 'R wy'n ceisio ymdreiglo at Dy waed,
 Gan gwympo'n llaw trugaredd râd ;
 'D oes gweithred dda yn eiddof fi
 All hõni hawl i'r nefoedd fry.

W.

71 (25) *Y taliad llawn.*

M. H.—Winchester. Mamre.

- 1 **G**OFYNIAD nefoedd faith ei hun
 A dalwyd gan Iehofah ddyn ;
 Ac nid oedd ond trysorau'r nef
 Yn ddigon fyth i'w dalu ef.

- 2 Trysorau na ddarfyddant byth
Pe telid oesoedd rif y gw lith ;
Gwerth uwch pob gwerth a glyw yd sôn
Oedd gwaed y croeshoeliedig Oen.
- 3 Iawn mwy o bwys na buasai 'nghyd
Aneirif anwireddau'r byd ;
A dim ond gwaed fy Iesu mawr
A droisai'r glorian hyd y llawr.
- 4 Anturia 'nghalon euog ddu,
At orsedd grâs yu awr yn hy' ;
Mae'r fainc yn rhydd, a'r rhodd yn rhâd,
Os gelli gredu yn Ei waed.

W.

72 (24)

Angeu'r groes.

M. H.—Mamre. Winchester.

- 1 **Y** MAE hapusrwydd pawb o'r byd
Yn gorphwys yn Dy angeu drud ;
Hyfrydaf waith angylion fry
Yw canu am fynydd Calfari.
- 2 O holl weithredoedd nef yn un,
Y benaf oll oedd prynu dyn ;
Rhyfeddod mwyaf o bob oes
Yw'm Iesu yn marw ar y groes !
- 3 Wel, dyma'r trysor mwyaf drud,
Gwaed Iesu'n llifio dros y byd !
Fyth na foed ond Ei farwol glwy'
Yn sylfaen pob caniadau mwy.
- 4 Darfydded canmawl neb rhyw un,
Darfydded sôn am haeddiant dyn ;
Darfydded ymffrost o bob rhyw—
'D oes ymffrost ond yn ngwaed fy Nuw.

W.

73 (112)

Rhinwedd y groes.

M. H.—Brynteg. Spiers.

- 1 **O** IESU mawr ! y Meddyg gwell,
Gobaith yr holl ynysoedd pell,
Dysg fi i seinio 'maes Dy glòd
Mai digyfnawid wyt erioed.
- 2 O ! hoelia 'meddwl, ddydd a nôs,
Crwydredig, wrth Dy nefol groes ;

A phlana'm hysbryd yn y tir
 Sy'n llyfo o lawenydd pur :

- 3 Fel b'o fy nwydau drwg yn lân
 Yn cael eu difa â'r nefol dân ;
 A chariad yn melysu'r groes,
 Trwy olwg ar Dy farwol loes.
- 4 Ti fuost farw, rhyfedd yw !
 Fel caffai Dy elynion fyw,
 I'th gôl, O ! derbyn, rho ryddhâd
 I'r sawl a brynaist â Dy waed.
- 5 Fe gaiff Dy enw anwyl glôd
 Pan dderfydd nef a daear fôd,
 Am achub un mor wael ei lun
 Nad all'sai ei achub ond Dy Hun.

W.

74 (107) *Crist, nerth y credadyn.*

M. H.—Babilon. Menai.

- 1 **A**R D' enw Di, Greawdwr byd,
 'R wy'n rho'i f'y mddiried oll i gyd ;
 Rhyfedd mor wân wyf ddydd a nôs,
 'D wy'n gwel'd dim gallu ond ar y groes.
- 2 O deffro'm ffydd ! rho afael gref
 Â'th freichiau'n dÿn am dano Ef ;
 Er ofnau fyrdd, na âd E'n rhydd,
 Tra yn dy freichiau càri'r dydd.
- 3 O ! cymmer, Iesu, fi fel 'r wyf,
 A chuddia fi yn Dy nefol glwyf ;
 Can's dyna'r graig y gwnaf fy nyth,
 'D oes neb yn ofni yno byth.
- 4 Gâd imi, Iesu, ddydd a nôs,
 I dreulio'm hamser tân Dy groes ;
 'D oes gyflwr arall dân y ne'
 I ofnog rai yn addas le.

W.

75 (47) *Yr Iesu yn rhoddi Ei Hun.*

M. H.—Lledrod. Samson.

- 1 **O**'R holl fendithion ga'dd y byd,
 Wel dyma'r fwyaf un i gyd ;
 I'm Iesu Ei Hun
 Dros aflan ddyn ro'i 'i fywyd pur.

- 2 Wel, f'enaïd, bellach dôs yn mlaen,
Nac ofna ddŵr, nac ofna dân ;
Aeth dân y groes,
Ac angen loes, Ei Hun o'm blaen.
- 3 Fe goncrodd angen â'i farwol gledd,
Fe faeddodd uffern fawr a'r bedd ;
Gwnaeth ffordd i mi.
Ar Galfari, o'r ddae'r i'r nef.
- 4 Boed iddo mwy ganiadau o glôd,
Tra nefoedd fawr a dae'r mewn bôd ;
Ac na foed sôn
Ond am yr Oen a'i farwol glwyf.
- 5 O ! d'wedded pawb am rîn y gwaed,
Maddeuant llawn, maddeuant rhâd ;
Dim achwyn mwy,
Ond canu am glwy' Calfaria fryn.

w.

76 (67) *Gwrthrych cariad.*

M. H.—Rockingham. Carey.

- 1 **W**RTH droi fy ngolwg yma i lawr
I gÿrau'r holl greadigaeth fawr,
Gwrthrych ni wêl fy enaid gwân
Ond Iesu i bwysu arno'n rhan.
- 2 Dewisais Ef, ac Ef o hyd
Ddewisaf mwy tra yn y byd ;
Cân' gwynfyd ddaeth i'm henaïd tlawd—
Cael Brenin nefoedd imi'n Frawd.
- 3 Fy nghysur oll oddi wrtho dardd ;
Mae'n Dad, mae'n Frawd, mae'n Brïod hardd ;
F'Arweinydd llariaidd tua thref,
F'Eiriolwr cyfiawn yn y nef.
- 4 'Fe garaf bellach tra f'wyf byw,
Uwch creaduriaid o bob rhyw ;
Er gwaethaf dae'r ac uffern drist,
F'Anwylyd i fydd Iesu Grist.
- 5 O ! p'am yr wyt, fy enaid, clyw !
Am grwydro yn mhell oddi wrth fy Nuw ?
Ni che's fath bleser dân y nef
Ag gefais yn Ei gariad Ef.

- 6 Mor bêr a manna'r nefoedd fry
 Yw hyfryd hedd f'Anwylyd cu ;
 Mwynhâd o'i gariad Ef a'i râs,
 Na'r diliau mêl sy'n well ei flâs.

w.

77 (52) *Y groes yn codi uwch y byd.*

M. H.—Kent. Mainzer.

- 1 **M**AE rhyw ddirgelwch llawer mwy,
 Oes, Iesu, yn Dy farwol glwy',
 Nag y gall sant tra ynddo chwyth,
 Na seraph pur, ei ddeall byth.
- 2 Ni cheisiaf loches ond Dy glwy',
 Dan dônau mawrion fwy na mwy ;
 Mae'th waed, yn nyfnder culni a gwae,
 Yn abl fy rho'i i lawenhau.
- 3 Cyflawna'th air, doed im' a ddêl,
 Dy eiriau Di sy i gyd dan sêl ;
 Ni raid ond gair, a dyna i gyd,
 I g'odi'm henaid i o'r byd.
- 4 Mae hyfryd sŵn Dy Ysbryd pur,
 Sy'n chwythu yr awelon gwir,
 Yn peri im' anghofio'r byd
 Yn gyfan, a'i deganau i gyd.
- 5 'R wyf wedi blino ar fyd o wae,
 Lle nad oes bleser i'w fwynhau ;
 A'm blinder fyth yw'r un ag oedd,
 Sef ffaelu'th garu wrth fy modd.
- 6 Os câf fi'th garu, dyro'r byd
 I'r rhai sy'n rhoddi arno'u bryd ;
 Rho iddynt hawddfyd, parch, a bri :
 Ni cheisiaf ond Dy garu Di.

w.

78 (97) *Hyder yn yr Eiriolwr.*

M. H.—Ceredigion. Leipsic.

- 1 **P**ECHADUR wyf, da gŵyr fy Nuw,
 Llawn o archollion o bob rhyw,
 Yn byw mewn eisieu o waed y groes
 Bob munyd awr o'r dydd a'r nôs.

- 2 Yn nghanol cyfyngderau caeth,
A myrddiwn o ofidiau maith,
Gâd imi roddi pwys fy mhen
I orphwys ar Dy fynwes wên.
- 3 O ! cofia fi ger bron y Tad,
A dangos iddo werth Dy waed ;
O ! dadleu'n awr yn nghanol ne'
I Ti ro'i'th fywyd yn fy lle.
- 4 Gâd imi dreulio'm dyddiau i gyd
I edrych ar Dy wyneb-pryd ;
Difyru'm hoes o awr i awr
I garu fy Eiriolwr mawr.
- 5 O ! cofia fi pan b'wy'n y bedd,
A chasgla'm llwch i'r làn mewn hedd ;
O ! arddel fi yn y farn a ddaw,
A gosod fi ar Dy ddeheu law.

w.

79 (66)

Y ffordd newydd.

M. H.—Rockingham. Carey.

- 1 **F**FORDD newydd wnaed gan Iesu Grist
I basio heibio uffern drist,
Yr hon balmantwyd ganddo Ef,
O ganol byd i ganol nef.
- 2 Agorodd Ef yn llêd y pen
Holl euraidd byrth y nefoedd wên,
'Ro'i rhyddid i'w gariadau Ef
I mewn i holl drigfanau'r nef.
- 3 Os tònau gawn, a stormydd chwith,
Mae Duw o'n tu, ni foddwn byth ;
Wrth gredu'n gryf, down,'maes o law
Yn iach i'r làn yr ochr draw.
- 4 Mil myrdd o frodyr anwyl sy
O'u gofid oll yn gorphwys fry ;
'Cha'dd neb o'r rhei'ny fyn'd yn rhydd
Heb brofi o bwys a gwrês y dydd.
- 5 Paham disgwyliwn fyn'd i'r nef
Heb gario'r groes a gariodd Ef?
Mwy melus fydd y nefoedd pan
Yr elom iddi yn y màn.

w.

80 (78)

Dewis Iesu.

M. H.—Boston. Ernan.

- 1 **R** WY'n dewis Iesu a'i farwol glwy'
 Yn Frawd a Phriod imi mwy ;
 Ef yn Arweinydd, Ef yn Ben,
 I'm dwyn o'r byd i'r nefoedd wèn.
- 2 Wel, dyma un, O ! d'wedwch p'le
 Y gwelir arall fel Efe,
 A bery'n ffyddlawn im' o hyd,
 Yn mhob rhyw drallod yn y byd ?
- 3 Pwy wrendy riddfan f'enaïd gwàn ?
 Pwy'm cwyd o'm holl ofidiau i'r làn ?
 Pwy garia 'maich fel Brenin ne' ?
 Pwy gydymdeimla fel Efe ?
- 4 Wel, ynddo ymfrostiaf innau mwy ;
 Fy holl elynion, d'wedwch, Pwy
 O'ch cewri cedyrn, mawr eu rhi',
 All glwyfo mwy f' Anwylyd i ?

w.

81 (96)

Angeu Crist.

M. H.—Leipsic. Ceredigion.

- 1 **O** ! FEIAU mawr, 'beth all'sech fwy
 Na rhoddi i Frenin nefoedd glwy' ?
 Lladdasoch Ef ; fe drôdd y rhôd,
 Mae dydd eich dial chwithau'n d'od.
- 2 Dirgelwch o anfeidrol ryw
 I'm Iesu farw, ac Yntau'n Dduw !
 Mae'n bleser gan angylion nef
 Fyfyrio ar Ei angeu Ef.
- 3 Dyma lle bydd fy nhrigfan i,
 O fewn i glwyfau 'Mhrynwr cu ;
 Y màn nas tÿr euogrwydd trwy,
 Y màn nas beiddia Satan mwy.

w.

82 (27) "*Fy Anwylyd sydd wÿn a gwridog.*"

M. H.—Winchester. Mamre.

- 1 **O** S gofyn neb sydd ar y llaw
 P'am cara'i 'n llyn fy Iesu mawr ;
 Pe gwelai pawb Ef fel y mae,
 Dôï'r byd i'w garu yn ddi-lai.

- 2 'D oes unrhyw harddwch yn y byd,
Nac un o fewn y nef i gyd,
Na grâs, doethineb, nerth, na dawn,
Nad yw ef yn fy Iesu'n llawn.
- 3 Mae'n wŷn—mae'n sanctaidd, mae'n ddi-fai,
Mae'n wridlog—colli Ei waed a wnai ;
Mae'n Iawn tragwyddol—aberth mawr,
Yn gymmwys imi, lwch y llawr.
- 4 'N awr Brenin y brenhinoedd yw,
Uwch i'w gymharu â dynolryw ;
Rhinweddau'r Duwdod yn gyttûn
Sy'n awr yn ddisglaer ynddo Ei Hun. DR. W., *ef. w.*

83 (110) *Nerth Crist o blaid pechadur.*

M. H.—Brynteg. Spires.

- 1 **G**ELYNION sydd o fesur mawr
Yn curo f'enaid gwàn i lawr ;
Rhaid imi gael Dy nefol râs
Cyn gallwy'n hollol gario'r maes.
- 2 Cref yw Dy fraich, mawr yw Dy rym,
Nid oes a saif i'w herbyn ddim ;
Gair o Dy enau Di Dy Hun
'Ladd fy ngelynion bob yr un.
- 3 Rho imi lechu yna'n glyd,
Tu hwnt i sŵn fy meiau i gyd.
Uwch twrf a themtasiynau'r llawr,
Dàn gysgod Dy gyfiawnder mawr.

W.

84 (81) *Haeddiant yr Oen.*

M. H.—Boston. Ernan.

- 1 'D OES arnaf eisieu yn y byd
Ond golwg ar Dy haeddiant drud,
A chael rhyw brawf o'i nefol rîn,
I 'mado'n lân â mi fy hun.
- 2 'R wyf yn ei wel'd, ei wel'd o bell,
Na'r cwbl dân yr haul yn well ;
Ond O ! na allwn ddringo'n awr
I'r mân lle mae'n diferu i lawr.
- 3 Er bod Dy haeddiant gwerthfawr, drud,
Yn fwy na'r nef, yn fwy na'r byd,

- Yn rhyw anfeidrol berffaith Iawn,
 'R wy'n methu gorphwys arno'n llawn.
- 4 'R wy'n ymdrybaeddu yn fy ngwaed,
 Yn nghanol dyrys anial wlad ;
 Yn ceisio dringo fyth i'r làn,
 Heb eto dd'od i'r hyfryd fân.
- 5 O flaen y drugareddfa fawr,
 Yn trengu wrth Dy draed i lawr,
 Gwêl y pechadur duaf gaed
 Yn brefu am rinweddau'th waed.

W.

85 (40) *Cysgod Craig fawr.*

M. H.—Yr Hen 100fed. Emyn Luther.

- 1 **R**HYW w'r—rhyfeddol w'r yw Ef—
 Sydd imi'n lloches gadarn gref ;
 Fel uchel graig fy nghysgod fydd,
 Rhag marwol wrês y poethlyd ddydd.
- 2 Yr hynod Graig, ein Iesu cu,
 Sy'n llawer uwch na'r nefoedd fry ;
 O dano Ef y llecha'i'n glyd,
 Yn mhob rhyw stormydd yn y byd.
- 3 Fe d'raw'd y Graig ; mae ffrydiau hon
 Yn oeri'r llosgfa dân fy mron ;
 Fe d'raw'd y Graig ; a'i dyfroedd pur
 Yw'm cysur yn yr anial dir.
- 4 Yn holltau'r Graig fy nhrigfa fydd,
 Drwy ryfedd faith dragwyddol ddydd ;
 Câf yma hyfryd wedd fy Nuw,
 Disgleiriad Ei berffeithiau gwiw.

D. C.

86 (43) *Coronwch Ef.*

M. H.—Luther's Chant. Lledrod.

- 1 **H**ENFFYCH i enw Iesu gwiw,
 O'i flaen ymgrymed engyl Duw ;
 Rho'wch iddo'r parch, holl deulu'r nef :
 Yn Arglwydd pawb coronwch Ef.
- 2 Chwychwi a brynwyd trwy Ei waed,
 Yn isel plygwch wrth Ei draed ;
 Fe'ch tynodd â thrugaredd gref :
 Yn Arglwydd pawb coronwch Ef.

- 3 Boed i bob llwyth a phob rhyw iaith,
Trwy holl derfynau'r ddaear faith,
Gydganu'n llafar iawn eu llef :
Yn Arglwydd pawb coronwch Ef.
- 4 Er bod eu beiau'n aml iawn,
Mae ganddo iachawdwriaeth lawn ;
Eu canu'n wŷn wna Brenin nef :
Yn Arglwydd pawb coronwch Ef. PERRONETT, c. W. G.

87 (87) *Gogoniant Crist yn y nefoedd.*

M. H.—Whitburn. Hursley.

- 1 **T**YR'D nefol g'lo men, oddi fry,
A ch'od ni ar Dy adenydd cu ;
Esgyn a dŵg ni 'fyny'n grŵn
Uwch law holl bethau'r bywyd hwn
- 2 Tu hwnt i'r wybren isaf hon,
Lle try tragwyddol oesau llon,
Y mae pleserau pur, di-lŷth,
A ffrwythau i wledda'r enaid byth.
- 3 O! am gael golwg hoff o'r wlad,
A gorsedd ein tragwyddol Dad,
Lle'r eiste'n Prynwr mawr Ei fri
Mewn corph cyffelyb i'n cyrph ni.
- 4 Y saint o'i gylch addoli maen',
A holl lu'r nef yn plygu o'i flaen ;
Duw sy'n llewyrchu trwy y dyn
Ei bur ogoniant ar bob un.
- 5 Pa bryd daw'r dydd, fy anwyl Dduw,
Câf finnau esgyn yno i fyw,
I sefyll, plygu, yn eu plith,
Gwel'd, moli, a charu, f'Arglwydd byth ?

DR. W., c. D. J.

88 (36) *Duw yn ngoleuni y groes.*

M. H.—Yr Hen 100fed. Emyn Luther.

- 1 **D**UW! er mor äang yw Dy waith,
Yn llanw'r holl greadigaeth faith,
'D oes dim trwy waith Dy ddwyllaw oll
At gadw dyn fu gynt ar goll.

- 2 Dyma lle mae D'anfeidrol rês
Hyd eitha'n cael ei daenu i maes ;
A holl lyth'renau D'enw gawn
Yn cael eu dangos yma'n llawn.
- 3 Ar Galfari, rhwng dae'r a nef,
Llewyrchodd Ei ogoniant Ef ;
Un haul ymguddiodd y prydawn,
A'r llall a wnaed yn eglur iawn.
- 4 Nid oedd ond gwaed 'sgrifenai i gyd
Ddyfnderoedd mawr anfeidrol lid ;
Nid oedd ond gwaed osodai i maes
Derfynau'r gwardigol rês.
- 5 Pa ddawn sydd yn y Duwdod mawr
Nad yw'n ysgrifen yma i lawr ?
'Beth all'sai ddangos pwy wyt Ti
Yn well nag angen Calfari ?
- 6 O ! fyrddiwn ryfeddodau'r groes !
Dioddefodd f' Arglwydd angen loes :
Caru hyd at ddiödded llid ;
Caru a marw yr un pryd.

w.

89 (32) *Y Meddyg anffaeledig.*

M. H.—Winchester. Mamre.

- 1 **E**RIOED ni chlywŷd mewn un wlad,
Am neb fel Iesu, 'r Meddyg rhâd ;
Na meddyginiaeth mewn un oes,
Yn gwella pawb, ond gwaed y groes.

T. W.,—ar.

90 (140) *Dyfais y prynedigaeth.*

8. 8. 8.—St. Paul's. Nashville.

- 1 **O** ! dyma'r ddyfais fwya'i maes,
Y fwya'i chariad, fwya'i grês,
Agorodd ffordd o'r ddae'r i'r nef ;
Cariad heb gymmar iddo'r un,
A nofiodd, yn ei waed ei hun,
Trwy angen, oedd Ei gariad Ef.
- 2 Fe goncrodd, trwy angenol glwy',
O elynion creulawn, nerthol, fwy
Nag all'sai byd i goncro'n un :

Fe faeddodd uffern äang, lawn,
Ar ben Calfaria un prydawn,
Yn lân heb neb ond Ef Ei Hun.

3 Doed bellach Indiaid pella'r byd,
Doed gogledd, dwyrain, de, ynghyd,
I ganu Ei iachawdwriaeth Ef :
Dadseinied holl dafodau'r byd,
Ac aur delynau'r nef ynghyd,
Na pheidient tra f'o nef y nef.

4 Boed oesoedd meithion, fwy na mwy,
Heb rif, heb ddarfod arnynt hwy,
I ganu am Dy ddirfawr boen :
Na thawed tafod o un rhyw,
Na dim o dân y nef sy'n byw,
Ond sôn am gonewest addfwyn Oen.

w.

91 (126) *Mawredd cariad Crist.*

S. S. S.—Altorf. Mawl.

1 **N**IS gall angylion nef y nef
Fynegu maint Ei gariad Ef,
Mae angyu'r groes yn drech na'u dawn :
Bydd canu uwch am Galfari
Nag glywodd yr angylion fry,
Pan ddelo Salem bur yn llawn.

2 Nis teimlodd neb ond Ef Ei Hun
Anfeidrol werth fy enaid cûn—
Uwch da, uwch aur, uwch perlau drud :
Ni thalai dim ond gwaed fy Nuw—
Angeuol, farwol loes, a byw,
A'm prynai o dragwyddol lid.

3 Y penaf drysor heddyw yw,
O fewn y nefoedd, gwaed fy Nuw,
Holl sylwedd y caniadau i gyd ;
A dyna'r gwaed a roddodd Iawn
I ddwyfol ddigder, perffaith lawn ;
Fy hedd a'm cysur yn y byd.

4 Am iddo farw ar y bryn,
Ca'dd f'enaïd bach ei brynu'n llyn,
A'i dynu o'i gadwynau'n rhydd :

Wel, bellach, dân Ei haeddiant Ef,
 Fel cysgod cedrwydden gref,
 Gorphwysaf mwy yn ngwrês y dydd.

w.

92 (139) *Gorsedd grâs ar Galfaria.*

8. 8. 8.—Nashville. St. Paul's.

1 **B**OED bryn y groes, boed Calfari,
 Yn uwch na'r bryniau mwya'u bri,
 Can's yma collwyd gwaed fy Nuw ;
 Ac yma rhedodd cariad pur,
 Yn afon ddifrycheulyd, glir,
 I'm golchi, 'r ffaidd, dua'i liw.

2 Na foed im' feddwl, ddydd na nôs,
 Ond cariad perffaith angeu'r groes ;
 Hwn alwaf mwy yn orsedd grâs :
 Ar Galfari mae mainc y nef,
 Yn agos at Ei groesbren Ef ;
 Oddi yno rhoddir hedd i maes.

3 'Beth, bellach, wnaeth â'r anial fyd
 Sydd yn dymhestloedd trwyddo i gyd,
 Bwystfilod rheibus ynddo o'r bron ?
 Mae genyf fil hyfrydach lle,
 Mae'm Iesu eisoes ynddo 'fe,
 Ond rho'i ffarwèl i'r ddaear hon.

4 'D wy'n ofni ond yr afon ddu
 Sydd rhyngwyf a fy nghartref fry—
 Yr angeu glâs wnaeth fyrdd yn wân :
 Fy enaid, 'mafael yno yn llaw
 Yr Hwn Ei Hun aeth drwyddi draw,
 Ac yn Ei law mi ddôf i'r làn.

w.

93 (131) *Hawddgarwch Crist.*

8. 8. 8.—Llangollen. Llangoedmor.

1 **N**I welodd llygad dyn erioed,
 Ni chlywodd clust o dân y rhôd
 Am neb cyffelyb iddo Ef :
 O ! Rosyn Saron hardd Ei liw !
 Pwy ddôd i maes rinweddau'm Duw ?
 Efe yw bywyd nef y nef.

- 2 Mae yn Ei glwyfau drysor drud,
I faddeu beiau pena'r byd,
O flaen yr orsedd buraf sydd ;
Ni all euogrwydd yno ddim,
Fe gyll holl ddeddfau Sinai'u grym ;
Maddeuant perffaith garia'r dydd.
- 3 Fe ddaw diwrnod—doed pan ddél,
A'r llygaid yma'u hun a'i gwél,
Pan ymddangoso'i fawredd Ef,
Mewn rhwysg a harddwch, parch a bri,
Yn mhlith y dorf aneirif fry,
Fydd yn rhyfeddod nef y nef.
- 4 O ! f'enaïd, edrych arno'n awr,
Yn llanw'r nef, yn llanw'r llawr,
Yn holl ogoniant dŵr a thir ;
Nid oes, ni fu erioed, ni ddaw,
O'r dwyrain i'r gorllewin draw,
Gyffelyb i'm Hanwylyd pur.
- 5 Mi garaf fy Anwylyd mwy,
Ddiodefodd troswyf farwol glwy',
Agorodd ffynnon loyw, fyw,
I olchi hen archollion wnaed
Gan bechod câs, o'm pen i'm traed,
Y dyfroedd dardd dân groes fy Nuw.

w.

94 (133) *Iawn a maddeuant.*

8. 8. 8.—Llangollen. Llangoedmor.

- 1 **G**WNAED concwest ar Galfaria fryn,
Am dani cânodd myrdd cyn hyn :
Fe faeddwyd uffern faith i gyd ;
Fe brynwyd gwael golledig ddyn,
Fe wnaed y ddwyblaid ddig yn un,
Â gwaed Iachawdwr mawr y byd.
- 2 Wel, dyma'r Cyfaill goreu gaed ;
Mae'n ganmil gwell na mam na thad ;
Yn mhob caledi ffyddlawn yw :
Mae'n medru maddeu a chuddio bai,
Ac o'i wir fodd yn trugarhau
Wrth bechaduriaid gwael eu rbyw.

- 3 Yr afon fawr o waed y groes
 Yw iechyd f'enaïd ddydd a nôs :
 A thyma p'am yr wyf yn fyw :
 Mae'r ffynnon fywiol, fawr, ddi-drai,
 Yn para byth i ddyfrhau—
 Anfeidrol haeddiant gwaed fy Nuw.
- 4 Ei haeddiant mawr anfeidrol Ef,
 A lwyr foddlonodd nef y nef,
 A geidw'm henaïd yn ddi-grÿn ;
 Yn ngwres y dydd a'r stormydd mawr,
 Efe a'm daliodd hyd yn awr :—
 Gogoniant byth i Geidwad dyn.

M. R.

95 (150) *Iachawdwriaeth yn Nghrist yn unig.*

8. 8. 8. 6. 4ll.—Misericordia. Leeds.

- 1 **T**YR'D Iesu help fi gario'r maes,
 Fy unig noddfa yw Dy rês,
 O atal fy ngelynion câs ;
 D'ogoniant fydd fy nghân.
- 2 'R wy' wedi pwyso oll yn nghyd,
 I'mado â theganau 'r byd,
 Fel peth annheilwng o fy mryd,
 A pheth di-les, di-rym.
- 3 Fy iachawdwriaeth werthfawr, gu,
 Sydd, Iesu, yn unig ynot Ti,
 Ac ynot ymddiriedaf fi,
 Yn ngwÿdd pob gelyn llym.
- 4 Fe'm galwodd â'i effeithiol rês,
 Pan o'wn i'n gorwedd yn y maes,
 Yn archolledig gan fy nghâs,
 Heb neb yn trugarhau.
- 5 Er dyfned yw fy ffaidd glwy'.
 Mi w'n na âd mo honwy' mwy ;
 Tragwyddol gariad sydd yn fwy
 Na phwysau maith fy mai.
- 6 Ac yn Ei freichiau mi ä 'mlaen
 Trwy 'stormydd a thrwy fflamau tân ;
 Câf wel'd fy etifeddiaeth lân,
 Dragwyddol'maes o law.

w.

96 (151)

RHAN II.

8. 8. 8. 6.—Misericordia. Elmhurst.

- 1 **N**I fedr tafod mewn un modd
 I ddodi 'th rās i maes ar g'oedd,
 Nac anfeidroldeb maith Dy rôdd,
 Dy gariad a Dy hedd.
- 2 Pe deuai'r saint o'u bron i gyd
 Sy'n canu'n awr mewn nefol fyd,
 Nis gallent fyth i draethu 'nghyd
 Mor deced yw Dy wedd.
- 3 Ti roddaist ynof 'n awr yn nglŷn
 Egwyddor nefol bur ei rhîn,
 Fel nad oes dim ond Ti Dy Hun
 Fyth bellach wrth fy modd.
- 4 O! tyred, Arglwydd, tyr'd yn glau,
 Gād imi bellach Dy fwynhau,
 Ateba'r duedd bur ddi-drai
 A roddaist imi'n rhôdd.
- 5 Os unrhyw eilun yn y byd
 A gais ryw loches yn fy mryd,
 Mi a'u ffeiddiaf hwy i gyd,
 Mi'th garaf Di Dy Hun.

w.

97 (152)

Fel, fel yr wyf.

8. 8. 8. 6. 4ll.—Misericordia. Leeds.

- 1 **F**EL, fel yr wyf, 'n awr atat Ti,
 Heb ble ond aberth Calfari,
 A'th fôd yn galw arnaf fi,
 O Ddwyfol Oen! 'r wy'n d'od.
- 2 Fel, fel yr wyf, heb oedi 'n hwy
 I geisio 'n ofer wella 'nghlwy',
 Ond atat Ti all wella mwy,
 O Ddwyfol Oen! 'r wy'n d'od.
- 3 Fel, fel yr wyf, â'm henog fron
 Yn derfysg drwyddi, fel y dôn,
 Yn ofni suddo'r funyd hon,
 O Ddwyfol Oen! 'r wy'n d'od.
- 4 Fel, fel yr wyf, yn ddall, yn dlawd,
 Y truenusaf un a ga'w'd,

Gan ddisgwyl ynot Ti gael Brawd,
O Ddwyfol Oen ! 'r wy'n d'od.

5 Fel, fel yr wyf, 'gael fy iachau,
'R wyt Ti yn maddeu, yn glanhau,
Gan gredu yn Dy air y gwnai,
O Ddwyfol Oen ! 'r wy'n d'od.

6 Fel, fel yr wyf, mae'th gariad mawr,
Yn tori'r rhwystrau oll i lawr,
'Gael bôd yn eiddot byth yn awr,
O Ddwyfol Oen ! 'r wy'n d'od.

7 Fel, fel yr wyf, i gael mwynhâd,
Tra ar y llawr o'th gariad rhâd,
Ac wed'yn byth mewn nefol wlad,
O Ddwyfol Oen ! 'r wy'n d'od. C. ELLIOTT,—C. T. LE.

98 (170) *Cwypm Eden, a chodiad Calfaria.*

8. 8. 6.—St. John. Seion.

1 **Y**N Eden, cofiaf hyny byth,
Bendithion gollais rif y gwllith ;
Syrthiodd fy nghoron wiw :
Ond buddugoliaeth Calfari
Ennillodd hon yn ol i mi ;
Mi ganaf tra b'wyf byw.

2 Ar Galfari, yn ngwrês y dydd,
Y caed y gwystl mawr yn rhydd,
Trwy gollu gwaed yn lli' ;
'N awr dim heb dalu, rhoddwyd Iawn
Nes clirio llyfrau'r nef yn llawn,
Heb ofyn dim i mi.

3 Ffydd, dacw'r fân, a dacw'r pren,
Yr hoeliwyd arno D'wysog nen,
Yn wirion yn fy lle :
Y ddraig ysigwyd gan Dduw-ddyn,
Can's clwyfwyd dau, gorchfygodd Un,
Ac Iesu oedd Efe.

W.

99 (208) SALM CX. 1, 3, 4—7.

M. S.—Silesia. Mary.

1 **D**YWEDAI Iôn wrth f' Arglwydd mau,
Ar fy llaw ddehau eistedd,

- Nes rhoddi'r rhai a gais Dy waed
Yn faine i'th draed i orwedd.
- 2 Yn nydd Dy nerth Dy bobl a ddaw,
Âg aberth llaw 'n 'wyllysgar ;
Yn sanctaidd hardd daw'r cynnyrch Tau,
O wlith y borau hawddgar.
- 3 Yr Arglwydd dyngodd, ac ni wâd,
Ti sy'n Offeiriad bythol,
'N ol urdd Melchisedec o fry,
A bery yn dragwyddol.
- 4 Yr Arglwydd ar Dy ddehau law
Brenhinoedd draw a friwia ;
Brenhinoedd cryfion, uchel frig,
Yn nydd Ei ddig archolla.
- 5 Ar y cenedloedd rhydd farn iawn,
A'u gwlad gwna'n llawn celanedd ;
A llawer pen dros wledydd mawr
A dÿr i lawr yn unwedd.
- 6 O wir frÿs i'r gyflafan hon,
Fe yf' o'r afon nesa'
A gaffo ar Ei ffordd yn rhwydd,
A'r Arglwydd a'i dyrchafa.

E. P.

100 (267) *Cyflawnder Crist.*

M. S.—Eidduned. Gorphwysfa.

- 1 **O**'I ystlys bur yn cwmpo i lawr
Yn afon fawr lifeiriol,
Maddeuant llawn a hedd di-drai,
Sydd i barhau'n dragwyddol.
- 2 Rhaid imi gael pob grâs, pob dawn,
O'th drysor llawn yn gyfan ;
Ac oni châf, fy enaid prudd
A gyll y dydd yn fuan.
- 3 Dy wisg Dy Hun, cyflawnder hael,
Raid imi gael yn mlaenaf ;
Nid oes ond ofni dân fy mron
Nes caffwyf hon am danaf.
- 4 Dy nerth drachefn, rho imi'n rhan ;
Nid wyf ond gwân yn erbyn

Torf o elynion creulawn cry'
Yn wastad sy'n fy nghanlyn.

- 5 O ! fy Iachawdwr gwerthfawr, rhâd !
Nid oes ond gwaed Dy galon,
Yn unig gysur dân y ne'
Ddiddana'r pererinion.

W.

101 (268) *Gorphenwyd.*

M. S.—Padarn. Gorhwysfa.

- 1 **P**AN hoeliwyd Iesu ar y pren,
Yr haul uwch ben dywyllwyd ;
Ond wele ! yn y t'w'llwch mawr
Daeth gwawr o'r gair "Gorphenwyd !"
- 2 Pan y croeshoeliwyd Iesu cu,
Pyrth uffern ddu a lônwyd ;
Ond trödd y pyrth i siomiant trist
Pan lefodd Crist, "Gorphenwyd !"
- 3 Pan y dechreuodd Crist dristau,
Telynau'r nef ostegwyd ;
Ond dyblodd cân y drydedd nef
Pan lefodd Ef, "Gorphenwyd !"
- 4 Holl lafur Crist trwy boenus daith
A'i galed waith ddibenwyd,
Pan ro'es, â'i olaf anadl gref,
Yr uchel lef, "Gorphenwyd !"

D. JS.

102 (269) RHAN II.

M. S.—Padarn. Gorhwysfa.

- 1 **M**AE Duw yn maddeu a glanhau
Yn angeu'r Oen a laddwyd ;
A dyma waith efengyl gref,
Adseinio'r llef, "Gorphenwyd !"
- 2 I'r gwàn gan Satan lawer gwaith
Colliadau'i daith edliwiwyd ;
Ond caed diangfa lawer tro
Wrth gofio'r gair "Gorphenwyd !"
- 3 Troes cysgod angeu'n foreu ddydd,
Ei 'stormydd a ostegwyd,
Wrth gofio, yn yr oriau blîn,
Am rin y gair, "Gorphenwyd !"

- 4 Daw gweiniaid Seion uwch law poen
 I wýdd yr Oen a laddwyd ;
 Ar ben eu taith cânt hwythau'n wir
 Gydwaeddi'r gair, " Gorphenwyd ! "

D. JS.

103 (225) *Digonolrwydd aberth Crist.*

M. S.—Cemmaes. Dyfroedd Siloah.

- 1 **N**A foed i'm henaid enog trist
 Ond haeddiant Crist yn gyfran ;
 Ei aberth Ef, llawn ddigon yw
 I feddwl Duw Ei Hunan.
- 2 Os daw cydwybod llawn o dân,
 Cyfiawnder glân, a'r gyfraith,
 I'm gofyn mwy, fy ateb llawn
 Yw'r Iawn a dalwyd unwaith.
- 3 Melldithied Ebal uwch pob bai,
 Taraned Sinai danllyd ;
 Yn nghysgod Crist, a'i Iawn, câf wledd,
 Heb ofni cledd na drygfyd.
- 4 Pwy draetha'n llawn ddyfnderoedd gwerth
 Yr aberth a'i fendithion ?
 I ddyn caed heddwch nef yn ôl,
 A Duw'n dragwyddol foddlon.
- 5 Rhyfeddir byth y geni'n dlawd,
 Y byw dân wawd a chroesau,
 Y dioddef cosb heb unrhyw fai,
 A'r ufuddhau heb rwymau.
- 6 Yr uchel gân fydd, " Iddo Ef ! "
 Trwy nef y nef yn seinio :
 Yr ing, yr Iawn, a'r gwaedlyd chwÿs,
 A felus gofir yno.

R. O.

104 (211) *Enw grasol Iesu.*

M. S.—Morganwg. Persia.

- 1 **M**AE enw Crist i bawb o'r saint
 Fel enaint tywalltedig,
 Ac yn adfywiol iawn ei rîn
 I'r enaid blîn lluddedig.

- 2 Pan fyddo f'enaid yn y llwch,
A th'w'llwch fel y fagddu,
Mae dawn a nerth i'm dwyn yn ôl
Yn enw grasol Iesu.
- 3 Gobeithiwch ynddo, bawb o'r saint,
Er cymmaint yw eich gofid,
Gan wybod fod eich Prïod gwiw
Yn ffyddlawn i'w addewid.

JS. H.

105 (222) *Crist yn bob peth.*

M. S.—Cemmaes. Dyfroedd Siloah.

- 1 **S**ANCTEIDDRWYDD im' yw'r Oen di-nàm,
'Nghyfiawnder, a'm doethineb,
Fy mhrynedigaeth o bob plâ,
Fy Nuw i dragwyddoldeb.
- 2 'D all Satan, deddf, na gweddill bai,
Ddim damnio 'r rhai crediniol :
Mae gwaed yr Oen âg uchel lef
O fewn i'r nef yn eiriol.
- 3 O ! golch fi beunydd, golch fi'n lân,
Golch fi yn gyfan, Arglwydd ;
Fy nwyllaw, calon, pen, a'm traed,
Golch fi â'th waed yn ebrwydd.
- 4 Bedyddia fi â'r Ysbryd Glân,
Fel tân pŵerus nerthol ;
Caiff ysbryd barn a llosgfa fod
Ar bechod yn wastadol.
- 5 Gwasgara weddill pechod câs,
Sêl fi â'th rês yn drigfan,
Yn berffaith hardd, yn deml wiw,
Adeilad Duw Ei Hunan.
- 6 O fewn i'r wlad tu draw i'r bedd
Câf weled gwedd Ei wyneb,
Ac yn Ei fynwes llechu câf,
Hyd eithaf tragwyddoldeb.
- 7 Fe gasgla'm llwch o'r bedd i'r lân,
Yn gyfan ac yn gryno ;
Câf gorph fel fy Anwylyd gwiw,
O hyfryd liw'n disgleirio.

W.

106 (214) *Archoffeiriad trugarog.*

M. S.—Morganwg. Persia.

- 1 **C**OFFAWN yn llawen gyda pharch
 Am rês ein Harchoffeiriad ;
 Un yw o galon dyner iawn,
 A mynwes lawn o gariad.
- 2 Ni ddiffydd lîn f'o'n mygu byth,
 Yn fflam fe'i chwyth yn hytrach ;
 Y gorsen ysig byth ni thÿr ;
 Y gwàn, fe'i gÿr yn gryfach.
- 3 Am hyny, yn Ei nerth a'i nawdd
 Rho'wn ninnau'n hawdd ein hyder ;
 Cawn dderbyn gwaredigaeth gu,
 Mewn awr o ddu gyfyngder.

DR. W., C. D. J.

107 (221) *Brawd yn Brynwr.*

M. S.—Cemmaes. Dyfroedd Siloah.

- 1 **D**UW ymddangosodd yn y cnawd,
 Fe gafwyd Brawd yn Brynwr ;
 Ni chollir neb, er gwaelod f'o,
 A gredo i'r Gwardwr.
- 2 Yr aberth mawr fu ar y groes,
 A'r Iawn a ro'es yr Iesu,
 Yw'm hunig obaith yn mhob man
 Daw f'enaïd gwàn i fyny.

J. H.

108 (288) *Pob peth yn Nghrist.*

M. C.—Christchurch. Solomon.

- 1 **T**I, Iesu, ydwyt oll Dy Hun
 Fy meddiant ar y llawr ;
 A Thi Dy Hunan fydd fy oll
 O fewn i'r nefoedd fawr.
- 2 Mae 'nymuniadau maith eu hyd
 Yn pwyntio oll yn un,
 Dros bob gwrthrychau îs y sêr,
 Ac atat Ti Dy Hun.
- 3 O ! ffynnon trugareddau maith !
 Diderfyn yw Dy rês,
 I ro'i trysorau pena'r nef
 I'r tlotaf un i maes.

- 4 Fy unig gysur dân bob gwae
 Dy fod Di imi'n Dduw ;
 Ac yn Dy gysgod mi âf trwy
 Gystuddiau o bob rhyw.
- 5 Anghyfnewidiol gair y nef,
 Ond cyfnewidiol fi ;
 Am hyn mi safaf, doed a ddél,
 Mae'r afael sicraf fry.

w.

109 (296)

Nerth y Nef.

M. C.—St. Stephan. French.

- 1 **Y** MAE trysorau dwyfol räs
 O lawer uwch eu rhyw
 Na dim, o'r nefoedd faith i'r byd,
 Erioed a grëodd Duw.
- 2 Tra caffwyf yfed ar fy nhaith
 O'r ffynnon loyw glir,
 Nid ofnaf ronyn, er eu grym,
 O ddrygau'r anial dir.
- 3 Er fod picellau tanllyd iawn
 Yn 'hedeg yn eu grym ;
 Yn erbyn cariad dwyfol pur
 Nis gallant ddrygu dim.
- 4 Ac mi ymffrostia' yn nerth y nef—
 Yn nerth y nef ei hun ;
 Fe bwysa haeddiant dwyfol pur
 Fwy na pechodau dyn.

w.

110 (307)

Ffordd at yr orsedd.

M. C.—Martyrdom. Bedford.

- 1 **M**AE pyrth y nef o léd y pen,
 Mi welaf fôr o waed,
 Y gallaf fi'r ffeiddiaf ddyn,
 Yn hollol gael iachâd.
- 2 Mae'r orsedd fawr yn awr yn rhydd,
 Gwrandewir llais y gwàn ;
 Wel, cyfod bellach, f'enaid prudd,
 Anadla tua'r làn.
- 3 Wel, anfon eirchion aml rif,
 I mewn i byrth y nef ;

Gwrandewir pob amddifad gri
Yn union ganddo Ef.

4 Myfi anturia'n awr yn mlaen,
Heb alwad îs y ne',
Ond fod perffeithrwydd mawr y groes
Yn ateb yn fy lle.

5 Calfaria fryn yw'r unig sail
Adeilaf arno mwy ;
A gwraidd fy nghysur fyth gaiff fod
Mewn dwyfol farwol glwy'.

w.

111 (308) *Y groes a'r eiriolaeth.*

M. C.—Martyrdom. Ballerma.

- 1 **M**I dafia' maich oddi ar fy ngwâr
Wrth deimlo dwyfol loes ;
Euogrwydd fel mynyddau'r byd
Dry'n ganu wrth Dy groes.
- 2 Os edrych wnaif i'r dwyrain draw,
Os edrych wnaif i'r de,
Yn mhlith a fu, neu ynte ddaw,
'D oes debyg iddo 'Fe.
- 3 Fe ro'dd Ei ddwylaw pur ar lêt,
Fe wisgodd goron ddrain,
Er mwyn i'r brwnt gael bod yn wÿn
Fel hyfryd lian main.
- 4 Esgynodd fry i entrych nef
I eiriol dros y gwân ;
Fe sugna f'enaid innau'n lân
I'w fynwes yn y màn.
- 5 Ac yna câf fod gydag Ef
Pan êl y byd ar dân,
Ac edrych yn Ei hyfryd wedd,
Gân' harddach nag o'r blaen.

w.

112 (321) *Dylanwad dwyfol glwyf.*

M. C.—Abergele. Engedi.

- 1 **N**IS gall angylion pur y nef,
Â'u doniau aml hwy,
Fyth osod allan werthfawr bris
Anfeidrol, ddwyfol, glwy'.

- 2 Dioddefodd angeu, dygn boen,
A gofir tra b'o'r nef;
Fy nerth, fy nghyfoeth, a fy mraint,
A'm noddfa lawn yw Ef.
- 3 Fe'm denodd i, yn ddirgel iawn,
A distaw, ar Ei ôl;
Ac mewn afonydd dyfnion, llawn,
Cymmerodd fi'n Ei gôl.
- 4 Na foed fy mywyd bellach mwy
Yn eiddo i mi fy hun;
Ond treulier fy munydau i gyd
Yn glôd i'm Harglwydd cûn.
- 5 A gâd im' brofi'th nefol hedd
Yn mhob anadliad pur;
Ac felly myn'd o'r byd i'r bedd
Mewn hûn nefolaidd wir.

w.

113 (322) *Iesu yn fwy na'r nef.*
M. C.—Abergele. Engedi.

- 1 **N**I feddaf ar y ddaear fawr,
Ni feddaf yn y ne',
Neb ag a bery'n anwyl im',
Yn unig ond Efe.
- 2 Mae ynddo'i Hunan drysor mwy
Nag fedd yr India lawn;
Fe brynodd imi fwy na'r byd
Ar groesbren un prydawn.
- 3 Fe brynodd imi euraidd wisg,
Trwy ddioddef marwol glwy';
A'i angeu Ef a guddia'm gwarth
I dragwyddoldeb mwy.
- 4 O! na allwn rodio er Ei glôd,
Ac iddo bellach fyw,
A phob anadliad fyn'd i maes
I ganmol grâs fy Nuw.

w.

114 (301) *Melusder a phurdeb cariad Crist.*
M. C.—Jerusalem. Tallis.

- 1 **O** DEFFRO 'n foreu, f'enaid gwàn,
Ar doriad cynta'r dydd,

- A llwyr gyssegra ddyddiau d'oes
I'r gwrthrych goreu sydd.
- 2 Cáf yfed yma gariad pur,
Na phrofodd cnawd mo'i ryw,
Ac ymddifyru uwch y byd,
Ar bur bleserau'm Duw.
- 3 Uwch cyrhaedd pob serchiadau gwael
Yw'r cariad pur ei flâs
Ag sydd yn llifo'n loyw ffrwd
O iachawdwriaeth grâs.
- 4 Dymunwn yma dreulio'm hoes,
O foreu hyd brydnawn ;
Lle cawn i wylo cariad pur
Yn ddaugrau melus iawn.

w.

115 (282) *Dyfnnderoedd grâs.*

M. C.—St. Ann. Gloucester.

- 1 **H**YD yma, ni ddych'mygodd dyn,
Dan entrych awyr lûs,
Y fath ddyfnnderoedd hyfryd sydd
Mewn gwardedigol rûs.
- 2 Ni fu trugaredd faith, na grûs,
Na chariad is y nef,
Yn mhlith angylion ucha'u gradd,
Cyffelyb sy ynddo Ef.
- 3 O! annherfynol fôr di-drai,
O haeddiant ac o rûs,
'D all tragwyddoldeb, er ei hyd,
Ei ffeindio fyth i maes.
- 4 Ac yn Ei gariad dwfn a maith,
Mi nofiâf tua'r nef ;
Ac nid oes dymmestl fyth, na thôn,
Yn rhuo ynddo ef.
- 5 A chûf, ar ol blinderau maith,
Yn hyfryd, lanio draw ;
Ac yfed gwleddoedd sanctaidd, pur ;
Ryw ddedwydd ddydd a ddaw.

w.

116 (285) *Ffyddlondeb Crist.*

M. C.—Christchurch. Solomon.

- 1 **N**I fethodd gweddi daer erioed
 A chyrhaedd hyd y nef ;
 Ac mewn cyfyngder, f'enaïd, rhêd
 Yn union ato Ef.
- 2 Ac nid oes cyfaill mewn un màn,
 Cyffelyb iddo'n bôd,
 Pe baem yn chwilio'r ddaear faith,
 A holl derfynau'r rhôd.
- 3 Yn mhob rhyw ddoniau mae yn fawr ;
 Anfeidrol yw Ei rym,
 Ac nid oes pwysau ar Ei rês,
 Na'i haeddiant dwyfol ddim.
- 4 Mae Ei ffyddlondeb fel y môr,
 Heb fesur, ac heb drai ;
 A'i drugareddau hyfryd sy
 'N dragywydd yn parhau.

W.

117 (324) RHAN II.

M. C.—St. Leonard. St. Peter.

- 1 **A**NTURIAF at Ei orsedd fwyn
 Dan eithaf tywell nôs ;
 Ac mi orphwysaf, doed a ddêl,
 Ar haeddiant gwaed Ei groes.
- 2 Mae ynddo drugareddau fil,
 A chariad heb ddim trai,
 A rhyw ffyddlondeb fel y môr
 At Ei gystuddiol rai.
- 3 Mi ro'f ffarwêl i bob rhyw chwant—
 Pob pleser îs y nen ;
 Ac 'r wy'n cymmeryd Iesu o'm bodd
 Yn Brïod ac yn Ben.
- 4 Ni welaf wrthrych mewn un màn,
 O'r ddaear lâs i'r ne',
 A dâl ei garu tra f'wyf byw,
 Yn unig ond Efe.

W.

118 (317) *Ymddifyru yn yr Iesu.*

M. C.—Abergele. Engedi.

- 1 **I**ESU, difyrwch f'enaid drud
Yw edrych ar Dy wedd ;
Ac mae llyth'renau D'enw pur
Yn fywyd ac yn hedd.
- 2 A thàn Dy aden dawel, bur,
'R wyf yn dymuno byw,
Heb ymbleseru fyth mewn dim
Ond cariad at fy Nuw.
- 3 O ! cau fy llygaid, rhag im' wel'd
Pleserau gwâg y byd,
Ac imi wÿro byth oddi ar
Dy lwybrau gwerthfawr drud.
- 4 'D oes genyf ond Dy allu mawr
I'm nerthu i fyn'd yn mlaen ;
Dy iachawdwriaeth yw fy ngrym,
Fy nghonewest, a fy nghân.
- 5 Melusach nag yw'r diliau mêl
Yw munyd o'th fwynhau ;
Ac nid oes genyf bleser sydd
Ond hyny yn parhau.
- 6 A phan y syrthio sêr y nen,
Fel ffigys îr i'r llawr,
Bydd fy niddanwch, heb ddim trai,
Oll yn fy Arglwydd mawr.

w.

119 (350) *Cariad a grâs yn Nghrist.*

M. C.—Culross. Burford.

- 1 **F**Y meiau trymion, luoedd maith,
Waeddasant tua'r nen ;
A thyna p'am 'r oedd rhaid i'm Duw
Ddiöddef ar y pren.
- 2 Hwy Dy fradychodd, anwyl Oen,
Hwy oedd y goron ddrain,
Hwy oedd y fflangell greulawn, gref,
Hwy oedd yr hoelion main.
- 3 Fy meiau oedd y waywffon
Drywanai 'i ystlys bur,

Fel rhedodd ffrwd o dân Ei fron
O waed a dyfroedd clir.

- 4 O ! gariad anorchfygol, maith,
Heb gymmar iddo'n bod ;
Mae hwn i angel ac i sant,
O anghydmарol nôd.
- 5 O ! maddeu 'mai, a chliria'n llwyr
F' euogrwydd oll i gyd ;
Ac n' âd fi glwyfo'th fawredd mwy
Tra'n aros yn y byd.

w.

120 (316) *Ffrwyth yr Ymgnauldoliad.*

M. C.—Belmont. Farrant.

- 1 **Y**N mhlith holl ryfeddodau'r nef,
Hwn yw y mwyaf un,
Gwel'd yr anfeidrol Ddwylol Fôd
Yn gwisgo natur dyn.
- 2 Ni chaiff fod eisien byth, na thrai,
Tra seren yn y nef,
Ar neb o'r rhai a roddo'u pwys
Ar Ei gyfiawnder Ef.
- 3 Doed y trueiniaid yma 'nghyd,
Finteioedd heb ddim rhi' ;
Cânt eu diwallu oll yn llawn
O rês y nefoedd fry.
- 4 Fe ylch ein beiau i ffrwrdd â'i waed,
Fe'n càna oll yn wÿn ;
Fe'n dŵg o'r anial maith i maes,
I ganu ar Seion fryn.

w.

121 (277) *Cariad a grâs yn Nghrist.*

M. C.—St. Ann. Gloucester.

- 1 **W**EL, dyma gyfoeth gwerthfawr, llawn,
Uwch holl drysorau'r llawr,
A ro'ed i'w gadw oll ynghyd
Yn haeddiant Iesu mawr.
- 2 Ei gariad lifodd ar y bryn,
Fel moroedd mawr di-drai ;
Ac fe bwrcasodd yno hedd
Tragwyddol i barhau.

- 3 Ei gariad bery pan b'o'r byd
 A'r haulwen fawr yn ddim ;
 Ac nid oes gariad yn y byd
 Cyffelyb idd ei rym.
- 4 Pan syrthio'r sêr fel ffigys îr,
 Fe bery grâs fy Nuw :
 A'i faith ffyddlondeb tra f'o nef,
 Anghyfnewidiol yw.

W.

122 (304) *Rhagoriaeth doniau Crist.*

M. C.—Tallis. Tiverton.

- 1 **F**FARWÈL, greaduriaid gwycha'u rhyw,
 Pob enwau îs y ne' ;
 Ni welaf wrthrych wrth fy modd
 Yn unig ond Efe.
- 2 Mae'i ddoniau yn rhagori 'mhell
 Ar holl frenhinoedd byd ;
 A theimlo 'r wyf Ei fod Ei Hun
 Yn hollol lanw 'mryd.
- 3 Mae'i eiriau fel y diliau mêl,
 A'i holl orch'mynion sy
 I gyd yn dangos rhinwedd maith
 Sancteiddrwydd nefoedd fry.
- 4 Mae'i addewidion fel yr haul,
 Yn sicr gadw'u lle ;
 Ac nid â'r sillaf leia' ar goll
 O'i hyfryd eiriau E'.
- 5 A minnau'n hollol ro'f fy mhwys
 Ar allu 'Mrenin mawr,
 Yr Hwn a'm nertha i fyned trwy
 Gystuddiau maith y llawr.

W.

123 (276) *Y cyfan dan awdurdod Crist.*

M. C.—St. Ann. Gloucester.

- 1 **D**Ä'I mofyn haeddiant byth, na nerth,
 Na ffafr neb, na'i hedd,
 Ond Hwnw'n unig gwyd fy llwch
 Yn fyw i'r làn o'r bedd.
- 2 Mae'n eistedd ar ddeheulaw'r Tad,
 Ar orsedd fawr y nef ;

Ac y mae'r cyfan sydd mewn bôd
Dan Ei awdurdod Ef.

- 3 Y ddaear grÿn, ac uffern fawr
Wrth annaid T'wysog nen ;
O ! fath ogoniant Hwnw fu
Yn dioddef ar y pren.
- 4 O Iesu ! cymmer fi i gyd,
Fel mÿnost gâd im' fôd,
Ond im' gael treulio pob yr awr
Yn hollol i Dy glôd.

w.

124 (336) *Y cwbl yn Nghrist.*

M. C.—St. Agnes. Winchester Old.

- 1 **M**I âf yn mlaen yn nerth y nef
Tua'r paradwysaidd dir ;
Ac ni orphwysaf nes cael gwel'd
Fy etifeddiaeth bur.
- 2 Mae llais yn galw i maes o'r byd
A'i bleser o bob rhyw ;
Gwrandawaf finnau 'r hyfryd sŵn—
Llais fy Anwylyd yw.
- 3 'D wy'n gwel'd ar aswy nac ar dde,
'Mhlith holl wrthrychau'r byd,
Ddim dâl ymddiried yn ei nerth,
Na rhoddi arno 'mryd.
- 4 Iesu yw tegwch mawr y byd,
A thegwch pena'r nef ;
Ac y mae'r cwbl sydd o werth
Yn trigo ynddo Ef.
- 5 A boed fy mhleser bellach byth
O dân Ei aden wiw ;
Na foed difyrwch genyf mwy
Mewn dim ond yn fy Nuw.

w.

125 (287) *Coroni Iesu yn ben.*

M. C.—Christchurch. Solomon.

- 1 **D**YRCHAFER enw Iesu cu
Gan seintiau îs y nen ;
A holl aneirif luoedd nef,
Coronwch Ef yn Ben.

- 2 Angylion glân, sy'n gwylio'n gylch
 O ddentu Ei orsedd wèn,
 Gosgorddion Ei lywodraeth Ef,
 Coronwch Ef yn Ben.
- 3 Hardd lu'r merthyri, sydd uwch law
 Erlyniaeth, braw, na sèn,
 Â llafar glôd ac uchel lef,
 Coronwch Ef yn Ben.
- 4 Yr holl brophwydi'n awr sy'n gwel'd
 Y Meichiau mawr heb lèn,
 A'i apostolion yn gyd-lef,
 Coronwch Ef yn Ben.
- 5 Pob perchen anadl, yn mhob màn,
 Dàn gwmpas haul y nen,
 Ar fôr a thir, mewn gwlad a thref,
 Coronwch Ef yn Ben.
- 6 Na enwer enw neb ond Hwn
 Fu farw ar y pren,
 Drwy'r ddaear faith, nac yn y nef:
 Coronwch Ef yn Ben.

PERRONETT, C. E. E.

126 (303)

Moliant i'r Oen.

M. C.—Tallis. Jerusalem.

- 1 CYDUNWN â'r angylion fry,
 Ein tannau yn gyttûn ;
 "Deng mil o filoedd yw eu cân,
 Er hyn nid yw ond un."
- 2 Os ydyw'r Oen fu farw'n sail
 Eu holl ganiadau hwy,
 Mae'n haeddu, am farw drosom ni,
 Ein mawl fil miloedd mwy.
- 3 Ac Ef yn unig bïau'r mawl,
 Drwy ddwyfol hawl ddi-lÿth,
 A chlôd uwch law a allwn ni
 Ei roddi iddo byth.
- 4 Cyduned pob creadur byw,
 Uwch law ac is y nen,
 I roddi ynghyd, can's teilwng yw,
 Y goron ar Ei ben.

- 5 Doed y greadigaeth äang oll,
 Âg un soniarus lef,
 I ogoneddu'r addfwyn Oen,
 A thraethu Ei foliant Ef.

DR. W., C. E. E.

127 (315)

Enw Crist.

M. C.—Farrant. Belmont.

- 1 **M**OR beraidd i'r credadyn gwàn
 Yw hyfryd enw Crist :
 Mae'n llaesu ei boen, yn gwella'i glwy',
 Yn lladd ei ofnau trist.
- 2 I'r ysbryd clwyfus rhÿdd iachâd,
 Hedd i'r drallodus fron ;
 Mae'n fanna i'r newynog ddyn,
 I'r blin, gorphwysfa lon.
- 3 Hoff enw ! fy Ymguddfa mwy,
 Fy Nghraig a'm Tarian yw ;
 Trysorfa ddiball yw o räs
 I mi y gwaela'n fyw.
- 4 Fy Iesu, 'Mhrophwyd, a fy Mhen,
 F' Offeiriad mawr, a'm Brawd,
 Fy mywyd i, fy ffordd, fy nôd,
 Derbyn fy moliant tlawd.

NEWTON, C. D. CS.

128 (292)

Iachawdwriaeth, o'i chyflawnder

M. C.—St. George. St. Saviour.

- 1 **M**AE'r iachawdwriaeth räd mor fawr
 Mae'n achub, mae'n glanhau,
 Troseddwyr duaf daear lawr ;
 Gwnawn ynddi lawenhau.
- 2 Cael derbyn o'i chyflawnder cûn
 A wna y trist yn llon ;
 Gogoniant Duw, dedwyddwch dyn,
 Sydd yn gyttûn yn hon.
- 3 Mae Iesu Grist yn drysor mwy
 Na holl drysorau'r byd :
 Daeth hedd a bywyd ini trwy
 Ei ryfedd angen drud.

J. H.

129 (295) *Golwg ar groes Crist.*

M. C.—French. St. Stephan.

1 'D OES neb ond Ef, fy Iesu hardd,
A ddichon lanw 'mryd ;
Fy holl gysuron byth a dardd
O'i ddirfawr angeu drud.

2 'D oes dim yn gwir ddifyru f'oes
Helbulus yn y byd,
Ond golwg mynych ar y groes,
Lle talwyd Iawn mewn pryd.

3 Mi welaf le mewn marwol glwy'
I'r euog guddio'i ben ;
Ac yma llechaf nes myn'd trwy
Bob aflwydd is y nen.

W. E.

4 Yr Iawn a dalwyd ar y groes
Yw sylfaen f'enaïd gwàn ;
Wrth bwyso arno ddydd a nôs
'R wy'n disgwyl d'od i'r làn.

W. J.

130 (281) *Coronwch Ef.*

M. C.—St. Ann. Gloucester.

1 CLODFORWCH enw Mab Duw Iôn,
Angylion gwÿnion gwawr ;
O ! deuwch a choronwch Ef
Yn Llywydd nef a llawr.

2 Seraphiaid nef, pob un â'i dant,
Dan ganu moliant mawr,
O ! deuwch a choronwch Ef
Yn Llywydd nef a llawr.

3 Ei chwerwaf angeu, byth na b'o
I'w saint anghofio'r awr ;
O ! deuwch a choronwch Ef
Yn Llywydd nef a llawr.

4 Pob llwyth ac iaith, hil Adda i gyd,
Trwy'r holl gwmpasfyd mawr,
O ! deuwch a choronwch Ef
Yn Llywydd nef a llawr.

Efel. JS. H.

131 (290) *Cadarn i iachau.*

M. C.—St. Bernard. St. George.

- 1 **O**S ydwyf wael fy llun a'm lliw,
Os nad yw 'mriw'n gwellhau,
Âf at y Meddyg mawr Ei fri,
Sy'n gadarn i iachau.
- 2 O'm pen i'm traed, 'r wy'n glwyfus oll,
Pob archoll yn dyfnhau :
Neb ond y Meddyg da i mi,
Sy'n gadarn i iachau.
- 3 Os wyf heb rym i ddim sydd dda,
Dàn bwys fy mhlâ 'n llesgau,
Rhÿdd Iesu gryfder i'r di-rym ;
Mae'n gadarn i iachau.
- 4 O ddydd i ddydd, câf nerth i ddâl ;
Mae'i rês yn amlhâu :
Am hyn, nid anobeithiaf ddim,
Mae'n gadarn i iachau.

E. T.

132 (286) *Crist, pen yr Eglwys.*

M. C.—Christchurch. Solomon.

- 1 **P**AN sycho'r moroedd dyfnion, maith
Pan syrthio sêr y nen,
Yr Hwn fu farw, ac sydd fyw,
Ar Seion fydd yn Ben.
- 2 Ei enw bery tra b'o haul,
Yn glodfawr byth y bydd ;
Ac ni bydd diwedd ar Ei glôd
I dragwyddoldeb ddydd.
- 3 Bendithion rif y tywod mân,
A gw lith y ddaear lawr,
Yn nghadw i'r ffyddloniaid sydd
Byth yn eu Harglwydd mawr.
- 4 Aed enwau'r byd i gyd yn ddim,
Dyrchafer Brenin nef ;
Mae pob cyflawnder, grâs, a nerth,
Yn trigo ynddo Ef.

M. R.

133 (361) *Canmawl cariad Crist.*

2. 8.—Aberdeen. Llangors.

1 **C**LOD, clôd
 I'r Oen a laddwyd cyn fy môd ;
 Y parch a'r mawl i'w enw boed,
 Am iddo erioed, o'i gariad rhâd,
 Ro'i'i serch ar wael syrthiedig ddyn ;
 Mawr iawn yw rhin Ei werthfawr waed.

2 Daw dydd
 I'r carcharorion fyn' d yn rhydd,
 O'u holl gadwynau tynion sydd ;
 Mor felus fydd eu caniad hwy ;
 Am ddioddefaint addfwyn Oen,
 Bydd hyfryd sôn, heb ddiwedd mwy.

3 Daw, daw
 Yr hyfryd foreu, mae ger llaw,
 Bydd pawb â'i delyn yn ei law,
 Heb ofn na braw, yn nghwmni'r Oen ;
 Yn canu i dragwyddoldeb maith,
 Ar ben y daith, heb friw na phoen. G. 1.

134 (360) *Iachawdwriaeth trwy yr Aberth.*

2. 8.—Aberdeen.

1 **Y**N rhâd
 'R wy'n disgwyl rywbyrd cael iachâd,
 Er mwyn yr Aberth mawr a gaed ;
 Dyrchafu'r gwaed a fydd fy ngwaith,
 I oesoedd dirifedi'r gw lith,
 Os dôf fi byth i ben fy nhaith. Cas. DE.

2 Yr Oen
 Aeth dân fy mhenyd i a'm poen,
 Ni thawaf byth am dano a sôn ;
 Ei gariad tirion fydd fy nghân
 Am achub un mor wael ei lun,
 A'm tynu Ei Hun o'r gynneu dân. D. J.

135 (374) *Mawl i'r Ceidwad.*

7. 8.—Hosannah. Triumphant.

1 **H**OSANNA, Haleluwia,
 I'r Oen fu ar Galfaria ;

Gorphenwyd iachawdwriaeth dyn,
 Efe Ei Hun yw'r noddfa :
 Tragwyddol ddiolch iddo
 Am faddeu a thosturio :
 Anfeidrol fraint i lwch y llawr
 Fod croeso'n awr 'dd'od ato.

2 Mae'n achub hyd yr eitha'
 Y pechaduriaid mwya' ;
 Fe drefnwyd ffordd i gadw dyn
 Gan Dri yn un Iehofah ;
 Anturiwn ninnau arno,
 Mae'r Iesu'n achub eto,
 A chroeso i bechaduriaid mawr
 Bob mnyd awr dd'od ato.

3 Mae'r ddyled wedi ei thalu,
 Ac uffern wedi ei maeddu,
 Gobeithiol garcharorion sy
 Yn d'od yn llu i fyny :
 Mae'r pyrth yn llawn agored
 Doed Israel o'r caethiwed ;
 Pob llesg a gwàn, fyth ger Ei fron,
 Ei wyneb llon gânt weled.

M. R.

136 (418) *Mawl am drefn iachawdwriaeth.*

7. 6. D.—Ewing. Angels' Story.

1 **F**Y Nuw, fy Nhad, fy Iesu,
 Boed clòd i'th enw byth ;
 Doed dynion i Dy foli
 Fel rhif y boreu wlith ;
 O ! na b'ai gwellt y ddaear
 Oll yn delynuau aur,
 I ganu i'r Hwn a anwyd
 Yn Methle'm gynt o Fair.

2 O Iesu ! pwy all beidio
 Dy ganmol ddydd a nôs ?
 A phwy all beidio cofio
 Dy farwol, ddwyfol loes ?
 A phwy all beidio canu
 Am iachawdwriaeth rât,

Ag sydd yn teimlo gronyn
O rinwedd pur Dy waed ?

- 3 O Arglwydd ! rho i mi dafod
Nas tawo ddydd na nôs ;
Ond d'we'yd wrth bob creadur
Am rinwedd gwaed y groes ;
Na ddelo gair o'm genau,
Yn ddirgel nac ar g'oedd,
Ond am fod Iesu anwyl
Yn wastad wrth fy modd.

W.—TH.

137 (396) “*Haeddiant mawr yr aberth.*”

7. 6.—Meirionydd. Rhyddid.

- 1 **P**A le dechreuaf ganu,
Am ddwyfol farwol loes,
A haeddiant mawr yr aberth
Fu'n hongian ar y groes ?
Anfeidrol bwysau pechod
A wasgwyd arno Ef,
A'r pris anfeidrol dalwyd
I groesi llyfrau'r nef.
- 2 Mi ganaf tra f'o anadl
O fewn i'r ffroenau hyn,
Am gariad yn dioddef
Ar ben Calfaria fryn ;
Am goron ddrain blethedig,
Am hoelion garwa'u rhyw—
I gànau'm henaid euog
Fel eira gwỳna'i liw.
- 3 Fe rwygwyd muriau cedyrn,
Fe dōrwyd dōrau prês,
Oedd rhyngom ni a'r bywyd—
Mae'r bywyd heddyw'n nês ;
Palmantwyd yr holl lwybrau,
Mae'r pyrth o lēd y pen,
O ddyfnder dinas distryw
I eitha'r nefoedd wèn.
- 4 Fe bery trugareddau
'R cyfammod gwerthfawr drud,

Pan ddarffo'r grëadigaeth
 Ddiderfyn oll i gyd ;
 Ni bydd ond dechreu gweled
 Daioni mawr y ne'
 Pan gollo haul a lleuad
 A'r holl blanedau'u lle.

w.

138 (432) *Yr arfaeth a'r prynedigaeth.*

7. 6. D.—Abertawe.

- 1 **F**YTH, fyth, rhyfedda'i 'r cariad
 Yn nhragwyddoldeb pell,
 A drefnodd yn yr arfaeth
 Im' etifeddiaeth well
 Na'r ddaear a'i thrysorau,
 A'i brau bleserau 'nghyd :
 Fy nghyfoeth mawr diderfyn
 Yw Iesu, Brynwr byd.
- 2 Ar noswaith oer fe chwysai
 Y gwaed yn ddafnau i lawr,
 Ac Ef mewn ymdrech meddwl
 Yn talu'n dyled fawr ;
 Fe yfai'r cwpan chwerw
 Wrth farw ar y pren ;
 Palmantodd ffordd i'r bywyd
 O'r ddaear hyd y nen.
- 3 Tragwyddol glôd i'r cyfiawn
 Fu farw dros fy mai ;
 Fe adgyfododd eilwaith
 O'r bedd i'm cyfiawnhau ;
 Ar orsedd Ei drugaredd
 Mae'n dadleu yn y ne',
 Ei fywyd a'i farwolaeth
 Anfeidrol yn fy lle.
- 4 Ni cheisia'i 'n wyneb Moses
 Ond Iesu i ddadleu 'nghwyn,
 Y Cyfiawn tros'r annghyfiawn
 Fu farw er fy mwyn ;
 Yn ymchwydd yr Iorddonen,
 Ac yn y farn a ddaw,

Dïangol yn y diwedd
A fyddaf yn Ei law!

M. R.

139 (411) *Brawd a aned erbyn caledi.*

7. 6. D.—Talylyn. Pearsall.

1 **H**OSANNA, Haleluwia,
Fe anwyd Brawd i ni;
Fe dalodd ein holl ddyled
Ar fynydd Calfari;
Hosanna, Haleluwia,
Brawd ffyddlawn, di-wahân;
Brawd erbyn dydd caledi,
Brawd yw mewn dŵr a thân.

2 Brawd anwyl sy'n ein cofio
Mewn oriau cyfyng caeth;
Brawd llawn o gydymdeimlad—
Ni chlywyd am Ei fath;
Brawd cadarn yn y frwydr,
Fe geidw'i frodyr gwân;
Yn dirion dân Ei aden
Fe ddaw â'r llesg i'r làn.

D. W.

140 (402) *Addasrwydd anfeidrol y Gwardwr.*

7. 6. D.—Syria. Rutherford.

1 **O**! AM gael ffydd i edrych,
Gyda'r angylion fry,
I fôr yr iachawdwriaeth,
Dirgelwch ynddi sy;
Dwy natur mewn un Person
Yn gysson yno gaed;
Anfeidrol a thragwyddol
Yw rhinwedd dwyfol waed.

2 O f'enaïd! gwel addasrwydd
Y Person dwyfol Hwn;
Anturia iddo'th fywyd,
A bwrw arno'th bwn:
Mae'n ddyn i gydymdeimlo
Â'th holl wendidau i gyd;
Mae'n Dduw i fynu'r orsedd
Ar ddiacol, cnawd, a byd.

A. G.

141 (384) *Rhyddid a maddeuant trwy Grist.*

7. 6. D.—Adela. Bremen.

1 **A**GORODD ddrws i'r caethion
 I dd'od o'r cystudd mawr ;
 Â'i werthfawr waed fe dalodd
 Eu dyled oll i lawr :
 Nid oes dim damnedigaeth
 I neb o'r duwiol hâd ;
 Y gwardigion canant
 Am rinwedd mawr Ei waed.

2 Wel, dyma'r Un sy'n maddeu
 Pechodau rif y gwlyth ;
 'D oes mesur ar Ei gariad,
 Na therfyn iddo byth ;
 Mae'n 'mofyn lle i dosturio,
 Mae'n hoffi trugarhau ;
 Trugaredd i'r amddifaid
 Sydd ynddo i barhau.

3 Teilwng yw'r Oen a laddwyd
 O'r holl ogoniant mawr,
 Trwy ganol nef y nefoedd,
 Ac yma ar y llawr ;
 Pan elo'r holl greadigaeth
 Yn ulw gan y tân,
 Teilyngdod Iesu drosof
 Fydd fy nhragwyddol gân.

M. R.

4 Fe gênir, ac fe gênir
 Yn nhragwyddoldeb maith,
 Os gwelir un pererin
 Mor lesg ar ben ei daith ;
 A gurwyd mewn tymhestloedd,
 A olchwyd yn y gwaed
 A gânwyd, ac a gadwyd
 Trwy'r iachawdwriaeth râd.

D. M.

142 (431) *Iachawdwriaeth trwy Grist.*

7. 6. D.—Abertawe.

1 **D**AETH ini iachawdwriaeth
 Trwy eithaf chwŷs a gwaed ;

Mae'n c'odi pechaduriaid
 O'r dyfnder ar eu traed ;
 'D ä'i byth i 'mofyn haeddiant,
 Trwy'r nef na'r ddaear lawr,
 Ond haeddiant pen Calfaria—
 Rhinweddau'r aberth mawr.

- 2 Pan oedd euogrwydd creulon
 Yn llosgi fel y tân,
 A Satan yntau'n rhifo
 Fy meiau, fawr a mân ;
 Anfeidrol haeddiant Iesu
 A wnaeth i'r glorian droi,
 A'i nefol ymddangosiad
 Wnaeth i'm gelynion ffoi.

G. 2.

143 (412) *Y Mab mewn agwedd gwâs.*

7. 6. D.—Tallylyn.

- 1 **T**AD oesoedd tragwyddoldeb
 A ddaeth mewn agwedd gwâs ;
 Cymmerodd ein gwendidau ;
 Wel, dyma fôr o râs :
 Gan iddo dd'od mor isel,
 Fe gyfyd fyrdd i'r làn,
 Yn dystion o'i drugaredd
 I'r bywyd yn y mân.

AN.

144 (387) *Crist fel Pren afalau.*

7. 6. D.—Missionary. Lymington.

- 1 **P**WY welaf fel f' Anwylyd,
 Yn hyfryd ac yn hardd,
 Fel ffrwythlawn bren afalau
 'N rhagori ar brenau'r ardd ?
 Ce's eistedd dân Ei gysgod
 Ar lawer cawod flin ;
 A'i ffrwyth oedd fil o weithiau
 I mi yn well na'r gwîn.

J. TS.

145 (403) *Harddwch y Gwarddwr.*

7. 6. D.—Rutherford. Syria.

- 1 **M**AE myrddiwn o rinweddau
 Yn eistedd ar Ei wedd,

A ennyn fythol gariad,
 A ennyn fythol hedd ;
 A phan ddarfyddo'r gorchudd,
 Fe'i gwel yr eglwys fawr,
 A'r olwg arno a'i sugna
 Yn llwyr oddi ar y llawr.

A N.

146 (419) *Diolch am Gyfryngwr.*

7. 6. D.—Ewing. Angels' Story.

- 1 **P**A le, pa fodd dechreuaf
 Foliannu'r Iesu mawr ?
 Olrheinio'i râs ni fedraf ;
 Mae'n llenwi nef a llawr :
 Anfeidrol ydyw'r Ceidwad,
 A'i holl drysorau'n llawn ;
 Diderfyn yw Ei gariad,
 Difesur yw Ei ddawn.
- 2 Trugaredd a gwirionedd
 Yn Nghrist sy'n awr yn un,
 Cyfiawnder a thangnefedd
 Ynghyd am gadw dyn :
 Am Grist a'i ddioddefiadau—
 Rhinweddau marwol glwy'
 Y seinir pêr ganiadau
 I dragwyddoldeb mwy.
- 3 O ! diolch am Gyfryngwr—
 Gwardwr cryf i'r gwân ;
 O ! am gael Ei adnabod—
 Fy Mhrïod a fy Rhan ;
 Fy ngwisgo â'i gyfiawnder
 Yn hardd ger bron y Tad ;
 A derbyn o'i gyflawnder
 Wrth deithio'r anial wlad.

R. E.

147 (446) *Un aberth.*

7. 6. D.—Talybont. Caerllyngoed.

- 1 **U**N waith am byth oedd ddigon
 I wisgo'r goron ddrain ;
 Un waith am byth oedd ddigon
 I ddiodde'r bicell fain ;

Un aberth mawr gwirfoddol
 A ddofodd ddwyfol lîd ;
 Un Iesu croeshoeliedig
 Sy'n Feddyg trwy'r holl fyd.

TR. (1806, 1855).

148 (422) *Yr Iesu yn fwy na'i roddion.*

7. 6. D.—Ewing. Angels' Story.

1 **M**AE'r Iesu yn fwy na'i roddion,
 Mae Ef yn fwy na'i râs ;
 Yn fwy na'i holl weithredoedd,
 O fewn ac o'r tu maes ;
 Pob ffydd a dawn a phurdeb,—
 Mi lefa' am danynt hwy,—
 Ond arno Ei Hun yn wastad
 Edrycha'i 'n llawer mwy.

2 Gwel'd wyneb fy Anwylyd
 Wna i'm henaid lawenhau,
 Trwy'r cwbl ge's i eto,
 Neu gâf fi fyth fwynhau ;
 Pan elont hwy yn eisieu,
 P'am byddaf fi yn drist
 Tra caffwyf weled wyneb
 Siriolaf Iesu Grist ?

W.—G. D. C.

149 (457) *Trefn cadw.*

M. B.—St. Michael.

1 **T**OSTURI dwyfol fawr
 At lwch y llawr sy'n bôd,
 Pan gymmerth Duw achubiaeth dyn,
 A'i glymu'n un â'i glôd.

2 Pan ddaeth y Mab o'i fodd
 I farw yn ein lle,
 Agorodd ffordd i'n dwyn at Dduw ;
 Ein Ceidwad yw Efe.

3 Mae Iesu'n fawr Ei fri,
 A'i glôd yn llenwi'r nef ;
 A holl hyfrydwch pur y plant
 Yw Ei ogoniant Ef.

E. PR.

150 (453) *Cariad ac Iawn Crist.*

M. B.—Tytherton. Vesper Hymn.

- 1 CYDUNED Seion lân
Mewn cân bereiddia'i blâs,
O fawl am drugareddau'r Iôn,
Ei roddion Ef a'i râs.
- 2 P'le gwelir cariad fel
Ei ryfedd gariad Ef?
P'le bu cyffelyb iddo erioed?
Rhyfeddod nef y nef!
- 3 Fe'n carodd cyn ein bôd,
A'i brïod Fab a ro'es,
Yn ol ammodau hên y llŵ,
I farw ar y groes.
- 4 Gwnaeth Iesu berffaith Iawn
Brydnawn ar Galfari ;
Yn Ei gyfiawnder pur di-lŷth
Mae noddfa byth i ni.
- 5 Anfeidrol ydyw gwerth,
A rhîn Ei aberth mawr,
I achub rhyw aneirif lu
O deulu gwael y llawr.
- 6 Y rhai, yn berffaith lân,
A beraidd gân i gyd,
I'r bendigedig unig Oen
Yn iach o boen y byd.

JS. H.

151 (461) *Yr aberth digonol.*

M. B.—St. Bride. Shawmut.

- 1 NIS gallai gwaed yr holl
Aberthau i gyd o'r bron
Ro'i heddwch i'r gydwybod ddu,
Na golchi brynti hon.
- 2 Ond Crist, y nefol Oen,
A ddŷg bechodau'r byd ;
Ei aberth Ef, a'i waed, sydd fwy
Na phwysau 'rhain i gyd.
- 3 Âf ato fel yr wyf
I 'mofyn am iachâd ;

A'm holl bechodau addef wnaf
Yn isel wrth Ei draed.

4 Mae gobaith f'enaïd gwàn,
Fy hyder, a fy ffydd,
Yn gwir ymorphwys ar Ei waed
Am lwyr lanhâd ryw ddydd.

5 Gwnaeth Iesu gymmod llawn,
Dioddefodd angeu loes ;
Y clôd di-drai, y mawl di-lÿth,
F'o byth am waed y groes.

DR. W., c. D. TS.

152 (452) *Iachawdwriaeth rād.*

M. B.—Tytherton. Colchester.

1 **M**AE 'r iachawdwriaeth rād
Yn ddigon i bob rhai :
Agorwyd ffynnon er glanhâd
Pob pechod câs a bai.

2 Daw tyrfa rif y gwllith
Yn iach trwy rîn y gwaed :
Pwy wÿr na byddaf yn eu plith,
Yn lân o'm pen i'm traed ?

3 Er lleted yw fy mhlâ,
Er dyfned yw fy mriw,
Y balm o Gilead a'm hiachâ—
Mae Crist yn Feddyg gwiw.

4 Dàn bwys euogrwydd du,
Edrychaf tua'r groes,
Lle llifodd gwaed fy Mhrïod cu ;
Anfeidrol Iawn a roes.

P. J.

153 (459) *Y gofyn uwchlaw gallu dyn.*

M. B.—St. Michael.

1 **W**EL, mi ddarfyddaf mwy
Yn lân â haeddiant dyn ;
Ni chym'rîr Iawn o flaen fy Nhad
Ond dwyfol waed ei hun.

2 Gofynion nef sydd fwy
A'u taliad hwy mor ddrud,
Nas tâl mynyddau 'r ddaear hon
Pe'n berlau o'r bron i gyd.

- 3 O'r afon loyw hon
 Tardd cysur o bob rhyw;
 Mil o rasusau hyfryd, pur,
 Fel blodau clir eu lliw.
- 4 'Rhai sydd â ffiadd friw,
 Uwch meddyg i'w hiachau,
 Sy'n cael wrth brofi'r bywiol ddŵr,
 Eu gwella a'u glanhau.
- 5 Y ddwyfol, nefol, loes,
 Cystuddiau'r groes a'i briw,
 A'm nertha i fyn'd o'r byd a'i wae
 I'r màn lle mae fy Nuw.

w.

154 (456) *Haeddiant y groes yn fwy na grym
 euogrwydd.*

M. B.—Tytherton. Colchester.

- 1 **T**I, Iesu, Frenin nef,
 F' Anwylyd, a fy Nuw!
 Yn eithaf pell o dŷ fy Nhad,
 Mewn anial wlad, 'r wy'n byw.
- 2 Mewn ofnau 'r wyf, a braw,
 'Bob llaw gelynion sydd;
 O addfwyn Iesu! sâf o'm rhan,
 A thŷn y gwàn yn rhydd.
- 3 Mae rhinwedd yn Dy waed
 I faddeu beiau mwy
 Nag y gall angel fyth, na dyn,
 I rifo mo'nynt hwy.
- 4 Mae ffynnon ar y bryn
 A ylch yn wŷn a glân,
 Bechodau o'r ffiiddia' erioed
 Rifedi 'r tywod mân.
- 5 'D oes diwedd fyth, na thrai,
 Ar gariad angeu loes;
 Uwch prîs o'r gwerthfawrocaf gaed
 Yw haeddiant gwaed y groes.
- 6 Fe gâna'r Negro du
 Fe gâna'r Indiad draw;

Fe faddeu i'r aflan oes y sydd,
 Fe faddeu i'r oes a ddaw.

W.

155 (473) *Henffych i'r Messiah.*

M. B. D.—Bonar. Amana.

- 1 **B**LANT ffyddlon Seion, de'wch,
 A llawenhewch i gyd ;
 Yn mlaen â chwi fel milwyr da,
 Yn llon er gwaetha'r llid :
 O ! hyfryd ddedwydd awr,
 Messiah mawr a gaed ;
 Henffych i'r dydd a'r boreu daeth
 Yr iachawdwriaeth râd.
- 2 Er ini golli'r hedd,
 Oedd yn mharadwys wiw,
 A bod yn fŷr o gadw'r fraint,
 Myn'd dân ddigofaint Duw ;
 Ni gawsom Hâd y wraig
 Yn gadarn graig i'n traed :
 Henffych i'r dydd a'r boreu daeth
 Yr iachawdwriaeth râd.
- 3 Addewid gafwyd, do,
 'N ol ini syrthio 'mhell ;
 Arfaethol râs, hawl ini a ro'ed,
 Gaed ar gyfammod gwell :
 Mae'r sylfaen yn ddi-grŷn,
 Ni chollir un o'r hâd ;
 Henffych i'r dydd a'r boreu daeth
 Yr iachawdwriaeth râd.
- 4 Er gwaethaf Satan, sydd
 Yn temtio ddydd a nôs,
 Mae genym hawl i'r trysor da
 Sy'n para o oes i oes :
 Ffordd newydd gafwyd, do,
 I deithio at y Tad ;
 Henffych i'r dydd a'r boreu daeth
 Yr iachawdwriaeth râd.
- 5 Drachefn, llawenhewch,
 Chwi etholedig lu,

Mae'r oruchafiaeth wedi d'od
 Trwy Grist ein Priod ni :
 Er cyfeiliorni'n hir,
 Cawn dd'od i dir ein gwlad ;
 Henffych i'r dydd a'r boreu daeth
 Yr iachawdwriaeth râd.

w.

156 (465) *Y cwbl trwy'r gwaed.*

M. B. D.—Aberdar. Eden.

1 **D**Y glwyfau yw fy rhan,
 Fy nhirion Iesu da ;
 Y rhai'n yw nerth fy enaid gwàn,
 Y rhai'n a'm llwyr iachâ :
 Er saled yw fy nrych,
 Er tloted wyf yn awr,
 Fy llenwi gâf â llawnder Duw,
 A'm gweled fel y wawr.

2 Mi brofais Dduw yn dda,
 Fy nhirion raslawn Dad,
 Yn madden im' fy meiau mawr
 Yn rhwydd o'i gariad rhâd :
 Fe'm seliodd i mewn hedd ;
 On'd rhyfedd yw Ei râs ?
 Fe'm bwydodd i â'r manna pur
 Mewn gwledd o hyfryd flâs.

3 Mi w'n i Grist, mi w'n,
 Fy ngharu cyn bod byd ;
 Parhau i'm caru gŵn y gwna,
 Heb drai, yr un o hyd :
 Efe yw'm Tywysog hardd,
 Efe yw'm Meddyg mawr,
 Efe yw'm Harchoffeiriad gwych,
 Sydd drosyw'n pledio'n awr.

w.

157 (466) *Gwaed yn puro y gydwybod.*

M. B. D.—Aberdar.

1 **M**I gana' am waed yr Oen,
 Er maint yw 'mhoen a 'mhlâ ;
 'D oes geny'n wyneb calon ddu
 Ond Iesu'r Meddyg da ;

Fy mlino ge's gan hon,
 A'i throion chwerwon chwith ;
 Fy unig sail i am y wlad
 Yw'r cariad bery byth.

G. I.

158 (468) *Adnabod Crist.*

M. B. D.—Aberdar. Eden.

1 **W**EL, dyma'r Ceidwad mawr
 A ddaeth i lawr o'r nef,
 I achub gwaeledd, llwch y llawr ;
 Gogoniant iddo Ef :
 Bu farw yn ein lle
 Ni, bechaduriaid gwael ;
 Mae pob cyflawnder ynddo 'Fe
 Sydd arnom eisieu gael.

2 Ei 'nabod Ef yn iawn
 Yw'r bywyd llawn o hedd,
 A gwel'd Ei iachawdwriaeth lawn
 Sydd yn dragwyddol wledd :
 Cael teimlo gwaed y groes
 Yn dofi'r loes a'r cur,
 A wnaeth i filoedd o bob oes
 I seinio'r anthem bur.

J. T.

159 (485) *Ffynnon i bechod ac aflendid.*

6. 6. 8.—Abberton. Eilian.

1 **A**M iachawdwriaeth lawn,
 Foreuddydd a phrydnawn,
 Moliannu gawn yr Iesu gwiw ;
 Dioddefodd angen loes
 Yn ddiddig ar y groes,
 A'i ddoniau rho'es i ddynol-ryw.

2 Gorphenwyd talu'n llawn,
 Ar groesbren un prydawn ;
 O ddedwydd Iawn ! ni gawn yn llu
 Faddeuant yn Ei waed,
 A hollol wir iachâd ;
 A Duw yn Dad mewn cariad cu.

3 Y ffynnon loyw hon,
 Yn ôl y waywffon

Aeth dân Ei fron—daeth ini fraint !

A ylch y brwnt yn lân ;

Hosanna, f'enaïd cân :

Can's dyma sylfaen yr holl saint.

G. 1.

160 (487) *Bendithion iachawdwriaeth.*

6. 6. 8.—Ascalon. Abberton.

1 **O** IACHAWDWRIAETH fawr !

A lifodd im' i lawr,
Yn ffrydiau pur, grisialaidd, byw ;

Maddeuant imi gaed,

A heddwch yn y gwaed,

O gariad rhâd ein Tad a'n Duw.

2 'D oes unrhyw drysor drud

Fel Ef o fewn y byd ;

Mae'n gwneyd fy ysbryd llesg yn llon :

Mwy'n llawen byddaf byw

Yn noddfa bur fy Nuw,

Dân holl gystuddiau'r ddaear hon.

3 Mi dreuliaf oriau f'oes

Yn dawel dân y groes,

Dim ond cael edrych ar Dy wedd :

Perffeithrwydd pleser yw

Y wledd o gariad Duw,

Fy holl ddiddanwch a fy hedd.

G. 1.

161 (521) *Rhosyn Saron.*

6. 8.—Waterstock. Wesley.

1 **O** ! Rosyn Saron hardd !

O ! 'r Lili gwên ei liw !

Nid oes o'r ddae'r a dardd

Flaguryn fel fy Nuw :

Yn mhlith y coed rhyw gangen lawn

O sypiau grawn f'Anwylyd yw.

2 Pan oeddwn i yn wân,

Yn mron llewygu'n wir,

Fe'm c'ododd i i'r lân

I mewn i'w windy pur :

Ce's yfed gwîn, hyd heddyw mae

Fyth yn parhau ei nefol rîn.

w.

162 (509)

Enw yr Iesu.

6. 8.—Alun. Ramoth.

1 **O!** ENW anwyl iawn,
 Anwylaf un yn bôd ;
 Ni chlywodd engyl nef
 Gyffelyb iddo erioed :
 Rho'f arno 'mhwys, doed dydd, doed nôs,
 Fe'm deil i'r làn dân bob rhyw groes.

2 Cryf yw Ei ddeheu law,
 Anfeidrol yw Ei rym,
 Ac nid oes byth a saif
 O flaen Ei wyneb ddim :
 Rho'is iddo f' hun, f' amddiffyn gwna
 Rhag dyfais uffern faith a'i phlâ.

w.

163 (520)

Gogoniant y Groes.

6. 8.—Beverley. Hollybourne.

1 **M**AE enw Calfari,
 Fu gynt yn w'radwydd mawr,
 Yn ngolwg f' enaid cu
 Yn fwy na'r nef yn awr :
 O! ddedwydd fryn, sancteiddiaf le,
 Dderbyniodd ddwyfol waed y ne'!

2 'R wy'n caru 'r hyfryd awr,
 Mi gara'r hyfryd le,
 Mi garaf bren y groes
 'Gorweddodd arno 'fe :
 Fy enaid, dyma'm Duw a'm Pen,
 Ac oll a feddaf, ar y pren !

3 Ffarwèl deganau byd,
 Mae 'ch tegwch hyfryd iawn
 Oll yn diflanu 'nghyd
 Ar Galfari brydnawn :
 Mae da, a dyn, er maint eu grym,
 Yn ngwydd y groes yn myn'd yn ddim.

w.

164 (508)

Gwaed y groes yn erbyn ofn.

6. 8.—Alun. Ramoth.

1 **M**AE dafn bach o waed
 Yn drymach yn y nef

Na'r pechod mwyaf gaed,
 A'i holl euogrydd ef :
 Gwrandewir llais y dwyfol glwy'
 O flaen eu damniol floeddiad hwy.

2 Ni chollwyd gwaed y groes
 Erioed am ddim i'r llawr ;
 'Ddioddefwyd angyu loes
 Heb ryw ddibenion mawr ;
 A dyma oedd Ei amcan Ef—
 Fy nwyn o'r byd i deyrnas nef.

3 N'ad imi garu mwy
 Y pechod drwg ei ryw—
 Y pechod roddodd glwy'
 I 'Mhrynwr, O fy Nuw !
 N'ad imi garu dim ond Ti
 O'r ddae'r i eitha'r nefoedd fry.

w.

165 (497) *Cariad Crist yn drech na'r gelynyion.*

6. 8.—Gwladys. St. Swithin.

1 **E**NNYNAIST ynof dân—
 Perffeithiaf dân y nef,
 Nis gall y moroedd mawr
 I ddiffodd mo'no ef ;
 Mae'th lais, mae'th wedd, mae gwel'd Dy waed,
 Yn troi 'ngelynyion dân fy nhraed.

2 Mae caru 'Mhrynwr mawr,
 Mae edrych ar Ei wedd,
 Y pleser mwya'n awr
 Sy' i'w gael tu yma i'r bedd :
 O gariad rhâd ! O gariad drud !
 Sydd fil o weithiau'n fwy na'r byd.

3 Wel, dyma'r gwrthrych cûn,
 A dyma'r awr a'r lle,
 Cyssegraf fi fy hun
 Yn gyfan iddo 'Fe ;
 Ffarwèl, ffarwèl, bob eilun mwy,
 Mae cariad Iesu'n drech na hwy.

w.

166 (500) *Buddugoliaeth y groes.*

6. 8.—Gwladys. St. Swithin.

- 1 CÂN etifeddion grâs
Yn beraidd maes o law,
Wrth weled boddi'r Aipht,
A hwythau'r ochr draw :
Fy enaid, héd i ben y bryn,
I wel'd y goncwest ryfedd hyn.
- 2 Yn uchel fry ar fryn,
Rhwing daear gron a nef,
Holl rwysg Gehenna fawr,
A'i grym, orchfygodd Ef :
Dàn hoelion dur goddefodd glwy ;
Pa sut ymfrostia uffern mwy ?
- 3 Wel dacw'r ffordd yn rhydd ;
Agorwyd o bob tu,
O ddyfnder daear lân
I uchder nefoedd fry :
O dring ! O dring ! fy enaid mwy,
Mae nerth i'w gael mewn dwyfol glwy'.
- 4 Wel dewn yn y blaen,
Fe gwymppodd ofnau mawr.
Ar y gelynyon hyf
Oedd am ein cael i lawr :
Fe gaed y dydd, mi glywa'r nen
Yn canu concwest, ar y pren.

w.

167 (502) *Iesu, ffynnon dedwyddwch.*

6. 8.—Normandy. Croft.

- 1 F Y Iesu yw fy Nuw,
Fy noddfa gadarn gref ;
Ni fedd fy enaid gwân
Ddim arall dân y nef ;
Mae Ef Ei Hun, a'i angeu drud,
Yn fwy na'r nef, yn fwy na'r byd.
- 2 O ! ffynnon fawr ei rhîn
O ddwyfol win a llaeth,
Sydd yn Ei haeddiant Ef ;
'D oes yn y nef o'i bath :

De'wch, bawb ynghyd i wel'd y fraint
A ga'dd y lleiaf un o'r saint.

3 Anfeidrol wyt, fy Nuw,
Anfeidrol yw Dy rês ;
A thyma'r màn y mae
'M dedwyddwch mwya'i maes :
Anghyfnewidiol yw Efe,
Am hyn fe'm dŵg i deyrnas ne'.

4 Fy nymuniadau i gyd
Sy'n cael attebiad llawn,
Câ'm holl serchiadau 'nghyd
Hyfrydwch nefol iawn,
Pan byddwy'n gwel'd, wrth oleu'r wawr,
Mai eiddo im' yw f' Arglwydd mawr.

w.

168 (492) *Ei enw Ef.*

6. 8.—Dudley. Gopsal.

1 **O** NEFOL addfwyn Oen !
Sy'n llawer gwell na'r byd,
A lluoedd maith y nef
Yn rhedeg arno'u bryd ;
Mae'th ddawn, a'th rês, a'th gariad drud,
Yn llanw'r nef, yn llanw'r byd.

2 Noddfa pechadur trist,
Dàn bob drylliedig friw,
A phwys euogrwydd llym,
Yn unig yw fy Nuw ;
'D oes enw i'w gael o dân y nef
Yn unig ond Ei enw Ef.

3 Ymgrymed pawb i lawr
I enw'r addfwyn Oen ;
Yr enw mwyaf mawr
Erioed a glywyd sôn :
Y clôd, y mawl, y parch, a'r bri,
F'o byth i enw'n Harglwydd ni.

w.

169 (495) *Ymgnowdoliad Crist.*

6. 8.—Dudley. Gopsal.

1 **D**AETH Llywydd nef a llawr
I wisgo dynol gnawd ;

Wel, henffych, Arglwydd mawr,
 A henffych, dirion Frawd ;
 Henffych i'n Duw a'n Ceidwad hael
 A welwyd yn y preseb gwael.

2 Pa dafod, neu pa ddawn,
 A fedd angylaidd lu,
 A ddywed byth yn llawn
 Am rês ein Ceidwad cu ?
 Ei waed fe ro'dd, o'i gariad gwiw,
 I gânu'r lleiddiaid dua'u lliw.

3 Mae cariad yn Ei wedd
 At wael, golledig, fyd ;
 Cyfiawnder llym a hedd
 Yn ymgusanu 'nghyd ;
 Trugaredd a gwirionedd pur
 Yn ymddisgleirio yn Ei gur.

T. J.

170 (511) *Adgyfodiad Crist.*

6. 8.—Beverley. Darwell.

1 **C**YFODODD Brenin hedd,
 Iachawdwr dynol-ryw,
 Mewn gogoneddus wedd,
 O'r marwol fedd yn fyw :
 Ein bywiol Ben esgynodd fry,
 Goruwch pob llu, tu draw i'r llên.

2 Daw'r saint o lwch y bedd
 Ar wedd eu Prïod cu,
 I lawn dragwyddol wledd,
 Mewn gwir orfoledd fry ;
 Dyrchafant draw o'r dyfnder cudd,
 Cânt dd'od yn rhydd, mae'r dydd ger llaw.

3 Pan losgo'r ddaear lawr,
 A'i mawredd o bob rhyw,
 Fe gênir am yr awr
 Daeth Ef o'i fedd yn fyw :
 Bydd côf am hon gan ddisglaer lu
 Aneirif fry, byth ger Ei fron.

R. W.

171 (518)

Yr un testyn.

6. 8.—Beverley. Hollybourne.

- 1 **N**OL marw Brenin hedd,
 A'i eiddo i gyd yn brudd,
 A'i ro'i mewn newydd fedd,
 Cyfodai'r trydydd dydd ;
 Boed hyn mewn côf gan Israel Duw,
 Mae'r Oen a laddwyd eto'n fyw.
- 2 Y Meichiau aeth yn rhydd
 'N ol rhoddi taliad llawn,
 A Duw'n cyhoeddi sydd,
 " Yn Hwn mi gefais Iawn " :
 Gwnaeth ffordd yn rhydd i fyn'd at Dduw :
 Mae'r Oen a laddwyd eto'n fyw.
- 3 Galarwyr Seion, sydd
 A'ch taith trwy ddŵr a than,
 Paham y byddwch brudd ?
 Eich galar droir yn gân :
 O cenwch ! etholedig ryw,
 Mae'r Oen a laddwyd eto'n fyw.

J. T.

172 (536) "*Tangnefedd i bell ac i agos.*"

6. 4. 8. 7.—Noddfa. Bow Street.

- 1 **T**EG wawriodd arnom ddydd
 A welwyd gynt trwy ffydd,
 Gan rai sy'n awr
 O'u cystudd mawr yn rhydd ;
 Ac os oedd dyled arnynt hwy
 Foliannu'r Oen a'i farwol glwy',
 Mae'n dyled ni, genhedloedd,
 Fil miloedd foli mwy.
- 2 Trwy Grist a'i werthfawr waed
 Y daeth maddeuant rhâd,
 I ddynol-ryw
 Iachawdwr gwiw a gaed ;
 Ei fywyd pur a'i angeu loes,
 A'i ddioddefaint ar y groes,
 A ddygo fy serchiadau
 Tra par'o dyddiau f'oes.

E. PR.

- 3 Yn nyfnder pob rhyw loes,
 A gorthrymderau f'oes,
 Fy noddfa a'm nerth
 Yw aberth mawr y groes :
 Rhinweddol haeddiant marwol glwy'
 Yw'm cysur yn y byd tra b'wy',
 A'm hunig ddigonoldeb
 I dragwyddoldeb mwy.

S. M.

173 (548) "Iddo Ef."

6. 6. 4.—Malvern. Moscow.

- 1 **D**OES destyn gwiw i'm cân,
 Ond cariad f' Arglwydd glân,
 A'i farwol glwy' !
 Griddfanau Calfari,
 Ac anghen Iesu cu,
 Yw 'nghân a 'mywyd i—
 Hosanna mwy !

- 2 Caniadau 'r nefol gôr
 Sydd oll i'm Harglwydd Iôr,
 A'i ddwyfol glwy' :—
 Y brwydrau wedi troi,
 Gelynyon wedi ffoi,
 Sy'n gwneyd i'r dyrfa ro'i
 Hosanna mwy !

J. B.

174 (549) RHAN II.

6. 6. 4.—Malvern. Moscow.

- 1 **O** ! FAINT Ei gariad Ef !
 Nis gall holl ddoniau 'r nef
 Ei dreiddio trwy :
 Mae hyn i mi 'n beth sÿn,
 I riddfan pen y bryn,
 Droï 'n gân i mi fel hyn—
 Hosanna mwy !
- 2 Pan ddelo 'r plant ynghyd,
 O bedwar cŵr y byd,
 I'w mangre hwy ;
 Gobeithiaf yn ddi-lŷth,
 Gael telyn yn eu plith,

I ganu, heb gwŷno byth,
Hosanna mwy !

J. B.

175 (554) *Y gan newydd.*

6. 6. 4.—Harlan. Moreb.

- 1 **A**R aur delynnau 'r nef,
Bydd seinio uchel lef,
Heb ball, na phoen ;
Yr anthem felus, faith,
Fydd am achubol daith,
A phur rinweddol waith
Y nefol Oen !
- 2 Pan ddelo'r saint ynghyd,
Uwch poen a maglau 'r byd,
Yn groew eu cân,
Caniadau am Ei loes,
A rhinwedd llawn Ei groes,
Fydd hyd dragwyddol oes,
Yn Salem lân !
- 3 I'r nefol byrth ni ddaw
Na phechod, poen, na braw,
I roddi clwy' ;
Pwy na hiraethai 'n wir
Am rodio 'r sanctaidd dir,
A chanu 'r anthem glir,
Heb dewi mwy !

T. J.

176 (560) "*O! ryfedd rês.*"

6. 4. 6. 4.—St. Nicholas. Built.

- 1 **D**AETH ffrydiau melus iawn
Yn llawn fel lli',
O ffrwyth yr arfaeth fawr
Yn awr i ni ;
Hen iachawdwriaeth glir
Aeth dros y crindir crês ;
Bendithion ammod hedd—
O! ryfedd rês !
- 2 Fe gymmerth Iesu pur
Ein natur ni ;
Ennillodd Ef i'w saint
Bob braint a bri :

Gadawai'r nef o'i fodd,
 Fe gym'rodd agwedd gwâs ;
 Ffrwyth y cyfammod hedd—
 O ! ryfedd rês !

3 Llonyddodd Iesu'r dîg,
 Do, ddîg Ei Dad ;
 I'r gyfraith ar y groes,
 Y rho'es fawrhâd ;
 Cyhoedder drwy bob mân
 O'r lydan ddaear lân,
 Fod Duw yn awr mewn hedd—
 O ! ryfedd rês !

4 Fe gymmerth Iesu blaid
 Trueiniaid trist ;
 Ysigodd ben y ddraig ;
 Ein craig yw Crist :
 Cawn ninnau fod yn bur
 Uwch cur a phechod câs,
 Yn berffaith ar Ei wedd—
 O ! ryfedd rês !

P. J.

177 (561, 536) RHAN II.

6. 4. 6. 4.—St. Nicholas. Built.

1 **B**OED clôd i'n Prynwr rhâd—
 Ein Ceidwad cu ;
 Fe dorodd rym yr hên
 Iorddonen ddu :
 Gorchfygodd angeu cryf,
 Er awch ei gleddyf glâs,
 A drylliodd rwymau'r bedd—
 O ! ryfedd rês !

2 Wrth orphwys ar yr Iawn,
 Ni gawn i gyd,
 Felusion ffrwythau'r groes
 Drwy'n hoes o hyd ;
 Mae yma hyfryd win,
 I flîn, o beraidd flâs,
 Maddeuant pur a hedd—
 O ! ryfedd rês !

- 3 Yn rawnwin, ar y groes,
 Fe droes y drain;
 Caed balm o archoll ddofn
 Y bicell fain;
 Dechreuwn fawl cyn hir
 Na flinir ar ei flâs,
 Am Iesu'r aberth hedd—
 O! ryfedd râs.

P. J.

178 (565) *Marwolaeth Crist.*

6. 4. 6. 4.—Siloah. Fatherland.

- 1 **R**HYFEDDA hyd a lled,
 Fy enaid trist,
 Uchder a dyfnder maith
 Marwolaeth Crist;
 Pan gym'rodd agwedd gwâs,
 A phechod câs ei ryw,
 Bu farw yn ddi-gwyn
 I'n dwyn at Dduw.
- 2 'N ol rhoddi'n Harglwydd hael,
 Yn wael Ei wedd—
 Rhyfeddod fwya' erioed,
 Yn ngwaelod bedd;
 Ond ar y trydydd dydd
 Yn rhydd yr aeth Efe;
 Palmantodd lwybr gwych
 I entrych ne'.
- 3 'N ol gorphen ar Ei waith,
 I'r nef 'r aeth Ef,
 Lle mae Ef yr awr hon
 Yn gwrando'n llef,
 Yn eiriol drosom draw;
 Ar fÿr daw i'n rhyddhau;
 Mae'r amser, ddydd a nôs,
 Yn agoshau.

w.

179 (576) *Clodforedd am waredigaeth.*

8au. 4ll.—Llantrisant. Antwerp.

- 1 **C**ANED pechaduriaid mawrion,
 Fe gaed noddfa i lofruddion:

Noddfa glŷd rhag llîd dïalydd,
Noddfa râd yn ngwlad y cystudd.

2 Canwn mwy am waredigaeth
Heb ei hail i blant marwolaeth ;
Talodd Iesu ein dyledion,
A gorchfygodd ein gelynion.

3 Caned nef a daearolion
Sain Hosanna i Frenin Seion ;
Llawn tosturi yw E'n wastad,
Nid oes diwedd ar Ei gariad.

J. PA.

180 (584) *Caru a chanmol Iesu.*

Sau. 4ll.—Dresden. Weber.

1 O ! NA allwn garu'r Iesu,
Yn fwy ffyddlon, a'i was'naethu ;
D'weyd yn dda mewn gair am dano,
Rho'i fy hun yn gwbl iddo.

Cas. M. D. 1.

181 (578) *Iesu yn rhagori ar bob peth.*

Sau. 4ll.—Llantrisant. Antwerp.

1 NID yw hardd wrthrychau daear
Oll ond dim wrth Iesu hawddgar ;
Nid yw'r nefoedd i'w chydbwyso,
Pe b'ai nefoedd i'w chael hebdo.

2 Iesu Ei Hunan yw fy nefoedd
Dros fy oes ac yn oes oesoedd ;
Nef y nefoedd fydd Ei garu,
Ei fwynhau, a'i bur foliannu.

T. J.

182 (577, 585) *Tywysog bywyd.*

Sau. 4ll.—Llantrisant. Antwerp.

1 O ! NA chawn i olwg hyfryd
Ar Ei wedd, Dywysog bywyd !
Tegwch byd, a'i holl bleserau,
Yn Ei wŷdd a lwyr ddiflannai.

2 Melus odiaeth yw Ei heddwch,
Anghydmorol Ei brydferthwch :
Ynddo 'n rhyfedd cydlewyrcha
Dwyfol fawredd a mwyneidd-dra.

- 3 Uchelderau mawr Ei Dduwdod,
A dyfnderoedd Ei ufudd-dod,
Sy'n creu sÿnu fyth ar sÿnu
Yn nhrigolion gwlad goleuni.

D. C.

183 (605) *Trysorau y groes.*

8. 7. D.—Dismission. Dismissal.

- 1 **I**ESU Ei Hunan yw fy mywyd—
Iesu'n marw ar y groes,
Y trysorau mwyaf feddaf
Yw Ei chwerw angeu loes ;
Gwagder annherfynol ydyw
Meddu daear, da, na dyn ;
Colled, ennill pob peth arall
Os na ennillir Di Dy Hun.
- 2 Dyma ddyfnder o drysorau,
Dyma ryw anfeidrol rodd,
Dyma wrthrych ge's o'r diwedd
Ag sy'n hollol wrth fy modd ;
Nid oes syched arnaf mwyach
Am drysorau gwâg y byd ;
Pob peth gwerthfawr a drysorwyd
Yn fy Mhrynwr mawr ynghyd.
- 3 Mi orphwysa' f'enaïd bellach
Ar yr annherfynol stôr,
Ac mi ganaf yn y dymmestl
Ar y graig sydd yn y môr ;
Dyna'r màn na feiddia Satan,
Uffern ddofn, fawr, a'r bedd,
Er eu dyfais faith, a'u rhwad,
I derfysgu dim o'm hedd.
- 4 Do, mi ddringais uwch y gwyntoedd,
Wedi bod mewn stormydd mawr ;
Dinas noddfa ge's o'r diwedd
Mewn ardaloedd uwch y llawr ;
Gobaith cadarn patriarchiaid—
Craig yr oesoedd gynt a fu,
Wnaeth yr arfaeth faith ddiddechreu—
Sydd yn fywyd 'n awr i mi.

W.

184 (612) *Hawddgarwch a gogoniant Crist.*

8. 7. D.—Ledforth. Gaerwen.

- 1 **N**ID yw'r haul, a'i faith fendithion,
 Bywyd hardd y ddaear lân,
 Sydd yn llonni pob creadur,
 Yn enwedig llysiâu'r maes ;
 'D yw ei harddwch a'i oleuni,
 A'i effeithiau ar y llawr,
 Onid dim, wrth eu cydmaru
 Â rhinweddau Iesu mawr.
- 2 Bynag peth sydd mewn creadur,
 Fry, neu yma is y rhôd,
 Neu beth bynag a ddych'mygyd
 Mewn creaduriaid enwog fôd ;
 Saint, merthyron, a phrophwydi,
 Draw o ddechreu i ddiwedd byd ;
 Càn' mil mwy o bethau'n rhagor
 Sydd yn Iesu mawr ynghyd.
- 3 Holl angylion nef gwmpasog,
 Sydd o nifer gwlyth y wawr,
 Pe b'ai'u tegwch a'u rhinweddau
 Oll mewn un rhyw angel mawr ;
 T'w'llai'i harddwch mewn munydyn,
 Toddai'i ddoniau maith yn un,
 Wrth ymddangos i'w gydmaru
 Â'r Hwn wisgodd natur dyn.
- 4 O distawa ! 'nghalon ynfyd,
 Na chais wrthrych arall mwy ;
 Digon, mwy na digon, ydyw,
 A ddioddefodd farwol glwy' ;
 Ffarwel, ddaear, a'i gwrthrychau
 Nid wyt ond y twyll i gyd ;
 Uwch y wybren mae'r Blaguryn
 Dâl ro'i arno'm serch a'm bryd.

w.

185 (608) "*Iesu, llawnder mawr y nefoedd.*"

8. 7. D.—Dusseldorf. Innocence.

- 1 **I**ESU, llawnder mawr y nefoedd,
 Gwrando lef un eiddil, gwàn,

Sydd yn gorwedd wrth Dy orsedd,
 Ac yn c'odi ei lef i'r làn ;
 Mae 'ngelynion heb rifedi
 Yn fy nghuro o bob tu,
 Ac nid oes a all fy achub
 Is y nefoedd ond Tydi.

2 Yn Dy haeddiant 'r wyf yn gyfiawn,
 Yn D'oleuni gwela'n glir,
 Yn Dy wisgoedd dwyfol, disglaer,
 Bydda'i 'n ogoneddus bur ;
 Yn Dy iachawdwriaeth gyflawn,
 Er mor wàned wyf yn awr,
 Ceir fy ngweled, ryw ddiwrnod,
 Yn disgleirio fel y wawr.

3 D'wêd y gair, fy addfwyn Iesu,
 Yna f'enaid lawenhâ—
 Gair o addewid câf fy mhuro
 O bob pechod, o bob plâ ;
 Gwrendy f'enaid, mewn distawrwydd,
 Ar Dy adlais distaw, main,
 Ac fe neidia o orfoledd
 Pan y clywo'th nefol sain.

4 Mae Dy lais yn rho'i distawrwydd
 Ar holl ddwndwr gwâg y byd,
 Yn gostegu pob rhyw derfysg
 Fago nwydau croes ynghyd ;
 Y mae'r gwynt yn troi i'r deheu,
 Ac mae'r hîn yn dawel iawn,
 Pan b'o'm Duw'n cyhoeddi heddwch,
 Er mor arw fu'r prydawn.

w.

186 (648) *Iesu, ffynnon bywyd.*

8. 7. D.—Chrysostom. Vienna.

1 **I**ESU, Ti wyt ffynnon bywyd,
 Bywyd dedwydd i barhau ;
 Pob cysuron îs y nefoedd,
 Ynot Ti Dy Hun y mae :
 Nis gall croes, na gwae, na chystudd,
 Wneuthur niwed iddynt hwy

Gafodd nerth i wneyd eu noddfa
Yn Dy ddwyfol farwol glwy'.

2 Dyna'r màn na ddaw euogrwydd,
Dyfais Satan fyth, na chwant;
Awel nef sydd yno'n cadw
Pob rhyw ddrygau oll i bant :
Nid oes rhuad môr, na'i dônau,
Na thymhestloedd o un rhyw,
Ond rhyw bur dangnefedd hyfryd
Yn archollion f'anwyl Dduw.

3 Dring, fy enaid, i'th orphwysfa,
Uwch y gwynt tymhestlog, oer ;
'Maes o sŵn rhuadau'r llewod,
'Maes o gyrhaedd tònau'r môr ;
Mi gâf yno, dân bob blinder,
Hyfryd dreulio'm dyddiau i maes,
Heb gael briw, na chlais, nac archoll,
Gan ryw neb gelynyon câs.

W.

187 (601) *Gras a dedwyddwch yn Nghrist.*

8. 7. D.—Moriah.

1 **N**ID fy nef yw ar y ddaear,
Pe'r màn goreu dân yr haul :
Nef yw tawel bresennoldeb
Wyneb siriol Adda'r ail :
Gwêna arnaf, Arglwydd grasol,
Gwaeddaf allan, Digon yw ;
Yna 'nghanol cyfyngderau
Byth yn llawen byddaf byw.

2 Môr sydd ynot o fendithion
Heb waelodion iddo'n bôd ;
Mae yn llanw 'mlaen bob munyd,
Nid oes diwedd ar Dy glôd ;
D'enw beunydd sy'n helaethu—
Beunydd yn ymdaenu i maes ;
Bydd telynau'n canu iddo
Fel rhifedi gwellt y maes.

3 Yn Dy glwyfau y mae bywyd,
Tyllau'r hoelion yw fy nyth ;

'D ofnaf fyd, na chnawd, na phechod,
 Nac euogrwydd yno byth :
 Gwaed fy Mhriod wedi ei gollu,
 Archoll fawr y wayw-ffon,
 Yw fy nghraig a'm dinas noddfa
 Sicr ar y ddaear hon.

- 4 Yno boed fy mwyd a'm diod,
 Dàn ganghenau gwych y pren
 Sydd â'i wreiddyn ar y ddaear,
 Ei frigau yn y nefoedd wèn ;
 Dyn â'r Duwdod ynddo'n trigo,
 Ffrwythau arno'n tyfu'n llawn ;
 Cysgod dano i'r ffyddloniaid
 O foreuddydd hyd brydnawn.

w.

188 (646) "Mae dy eiriau fel y gwin."

8. 7. D.—Chrysostom. Vienna.

- 1 **O** LLEFARA ! addfwyn Iesu,
 Mae Dy eiriau fel y gwin,
 Oll yn dwyn i mewn dangnefedd
 Ag sydd o anfeidrol rîn ;
 Mae holl leisiau'r greadigaeth,
 Holl ddeniadau cnawd a byd,
 Wrth Dy lais hyfrydaf, tawel,
 Yn distewi a myn'd yn fud.
- 2 Nis gall holl hyfrydwch natur,
 A'i melusdra pena'i maes,
 Fyth gydmaru â lleferydd
 Hyfryd pur maddenol rês :
 Gâd im' glywed sŵn Dy eiriau—
 Awdurdodol eiriau'r nef,
 Oddi mewn yn creu hyfrydwch
 Nad oes mo'i gyffelyb ef.
- 3 D'wêd Dy fod yn eiddo imi,
 Mewn llyth'renau eglur, clir ;
 Tôr amheuaeth sydd ddigysur,
 Tywyll, dyrys, cyn b'ô hîr ;
 'R wy'n hiraethu am gael clywed
 Un o eiriau pur y ne',

Nes b'o ofn du a thristwch
Yn tragwyddol golli eu lle.

w.

189 (602) *Dyfnderoedd a doethineb grâs.*

8. 7. D.—Moriah.

- 1 **N**ID oes angel, nid oes seraph,
Yn y nefoedd fawr a gaed,
All'sai ffeindio allan foddion
I fy enaid gael iachâd ;
Mae yma ddyfnder o ddirgelion,
Maith, goruchel iawn eu rhyw,
A ddyfeisiwyd cyn bod amser
Gan ddoethineb bur fy Nuw.
- 2 Mae priodoliaethau'r Duwdod
Yma'n cael eu cyflawn le—
Ei gyfiawnder, a'i wirionedd,
A'i sancteiddrwydd perffaith E' ;
Y mae cariad, a thrugaredd,
A doethineb, yma ynghyd,
Yn cael perffaith ymhyfrydu
Yn achubiaeth f'enaid drud.
- 3 Mae'm cydwybod, oedd mewn terfysg,
Ac yn ofni'n arw iawn,
Heddyw'n dechreu ymlonyddu,
Wel'd y Meichiau'n talu'n llawn ;
Taliad holl ofynion Duwdod
Ag sydd o anfeidrol fri ;
Taliad holl ofynion cyfraith,
Taliad sicr iawn i mi.

w.

190 (603)

RHAN II.

8. 7. D.—Moriah.

- 1 **O** DDYFNDEOEDD ! O ddoethineb !
O ddyfnderoedd maith o râs !
O ddirgelion anchwiliadwy,
Fythol uwch eu chwilio i maes !
Mae seraphiaid nef yn edrych,
Gyda syndod bob yr un,
Ar ddyfnderoedd cariad dwyfol—
Duw yn marw dros y dyn !

- 2 Fyth i'r Tad y b'o'r gogoniant,
 Ro'i a derbyn y fath rodd ;
 Fyth i'r Mab y b'o'r un moliant,
 Ddisgyn yma i lawr o'i fodd :
 Fyth i'r Ysbryd b'o'r anrhydedd,
 Am ddadguddio'r ddyfais rād,
 Ac am selio, a rho'i ernes
 Fod Eiriolwr gyda'r Tad.

w.

191 (613)

Mawl i Grist.

8 7. D.—Ledforth. Gaerwen.

- 1 **H**ENFFYCH, Iesu, 'r Duw tragwyddol,
 Gwir a sanctaidd berffaith ddyn !
 Dwy ryw natur mewn un Person—
 Syndod nefoedd fawr ei hun !
 A phob natur a phriodoledd
 Eto'n hollol gadw'i lle,
 Dyndod heb gymmysgu â Duwdod—
 Priod f'enaidd byth yw E'.
- 2 Ti yn unig ydwy'n addef
 Yn llawn deilwng o fy mryd ;
 Ti yn unig ydyw gwrthrych
 Fy serchiadau oll i gyd ;
 Dàn Dy aden rasol, dyner,
 Trwy Dy ddioddefiadau maith,
 'R wyf yn disgwyl yn ddiangol
 Hyfryd gyrhaedd pen fy nhaith.

w.

192 (600)

Gair Crist, Ei bresennoldeb, a'i enw.

8 7. D.—Moriah.

- 1 **G**OLEU a nerthol yw Dy eiriau,
 Melus fel y diliau mêl,
 Cadarn fel y bryniau pwysig ;
 Angeu'm Iesu yw eu sêl ;
 'Rhai'n a nertha'm henaidd gerdded
 Dyrys, anial, ffordd yn mlaen ;
 'Rhai'n a gynnal f'enaidd egwan
 Yn y dŵr ac yn y tân.
- 2 Holl bleserau maith y ddaear,
 'Rhai a gais brenhinoedd byd,

- Cyfoeth, rhwysg, gogoniant, mawredd,
 A rhyw fyrdd o bethau 'nghyd,
 Fyth ni cheisiaf, tra f'o bywyd,
 Ddim ond edrych ar Dy wedd—
 Teimlo arwyddion hyfryd gariad
 Nes disgynwyf 'lawr i'm bedd.
- 3 Gwedd Dy wyneb sy'n rhagori
 Ar drysorau'r India draw ;
 Mae awelon pur Dy gariad
 Yn dwyn gwobr yn eu llaw ;
 Perffaith bleser heb ddim diwedd,
 Perffaith gysur heb ddim trai,
 Yn y stormydd mawr, cynddeiriog,
 Yw yn unig Dy fwynhau.
- 4 Tyred gyda mi trwy'r fyddin,
 Gyda mi yn erbyn llu ;
 Yn Dy enw mi goncweraf
 Bawb sy'n sathru D'enw cu ;
 D'enw Di a faeddodd angeu,
 Faeddodd uffern fawr ei grym,
 Ni wyneba cnawd a phechod
 Bellach mo Dy enw ddim.

w.

193 (653) *Crist y trysor goreu.*

8. 7. D.—Joseph. Corinth.

- 1 **C**LYWAF lais gan bob rhyw raddau
 O'r creaduriaid mân i gyd,
 'Môd i wedi aros gormod,
 Hepian llawer yn y byd ;
 Gwisg dy aden, medd pob tafod
 Glywaf dân yr awyr lās ;
 Gormod hepian ; mae'n ddiweddar
 Cyn it' ddechreu taro i maes.
- 2 Nerth, os câf, mi frysiaf mwyach
 Fyny tua'm gwlad fy hun,
 Lle mae'm Duw yn gwisgo'n gysson,
 Mewn gogoniant, natur dyn ;
 Na enwer imi'n gartref bellach
 Fan-gre arall ond y ne',

- Neb yn Dad, na neb yn Brïod,
Neb yn Arglwydd, ond Efe.
- 3 Gwêna arnaf, D'wysog bywyd,
Yna gwged arna'i 'r byd ;
Ynot f'enaïd sy'n ymddiried
Uwch law meibion Adda i gyd ;
Rho addewid byddi gydaf',
Unrhyw rwystr îs y nef,
Doed o'r ddae'r neu uffern gadarn,
'D ofnaf ddim o hono ef.
- 4 Ti yw gwrthrych mawr fy ofnau,
Gwrthrych fy llawenydd gwir ;
Atat mae fy nymuniadau,
Atat mae fy ngobaith pur ;
Pob peth eto welodd llygad
A ddiflanodd arna'i 'n lân,
Aeth eu bôd, ac aeth eu henwau,
Oll yn ddiddim o fy mlaen.

W.

194 (650) *Iesu 'n werthfawr.*

8. 7. D.—Chrysostom. Vienna.

- 1 **T**I yw 'mywyd, Ti yw 'ngobaith,
Ti yw 'nghysur, Iesu ! i gyd :
Ac i Ti 'r wyf am ddadguddio
Fy nirgelion pena' 'nghyd ;
Arnat Ti 'r wy'n rho'i fy ngofal,
Trefna 'm llwybrau oll yn lân,
Rho i mi gerdded wrth Dy ochr
Mewn llifeiriant mawr a tân !

W.

195 (599) *Crist yn bob peth.*

8. 7. D.—Moriah.

- 1 **O**FY Arglwydd ! O fy Mhrynwr !
O fy Ngheidwad ! O fy Nuw !
Ti, fy Iesu, yw fy nghwbl,
Ar Dy haeddiant 'r wyf yn byw ;
Ffrwyth Dy boen, a gwerth Dy aberth,
Rhinwedd iawnol dwyfol waed,
Dyma wraidd fy holl orfoledd,
Dyma'r graig sydd dân fy nhraed.

- 2 Ti fy Mugail ! Ti fy Mrenin !
 Ti fy Mhrïod ! Ti fy Mrawd !
 Ti fy Archoffeiriad grasol !
 Ti ymwisgaist yn fy nghnawd ;
 Ti sy'n byw i eiriol drosod,
 Ti fy unig noddfa yw ;
 Dyma sail fy iachawdwriaeth,
 Duw yn ddyn a dyn yn Dduw.

D. H.

196 (619) *Dirgelwch duwïoldeb.*

8. 7. D.—Esther.

- 1 **D**YMA Babell y cyfarfod,
 Dyma gymmod yn y gwaed,
 Dyma Noddfa i lofruddion,
 Dyma i gleifion Feddyg rhâd ;
 Dyma fan yn ymyl Duwdod
 I bechadur wneyd ei nyth,
 A chyfiawnder pur y nefoedd
 Yn siriol wênu arno byth.
- 2 Ffordd a drefnwyd cyn bod amser
 I gael diangfa o ddrygau'r ddraig ;
 Mewn addewid gynt yn Eden,
 Fe gyhoeddwyd Hâd y wraig ;
 Ffordd i gyfiawnhau'r annuwiol,
 Ffordd i g'odi'r marw'n fyw ;
 Ffordd gyfreithlawn i droseddwr
 I hedd a ffafr gyda Duw.
- 3 O ! ddyfnderoedd iachawdwriaeth !
 Dirgelwch mawr duwïoldeb yw,
 Duw y duwiau wedi ymddangos
 Yn nghnawd a natur dynol-ryw !
 Dyma'r Person a ddioddefodd
 Yn ein lle ddigofaint llawn
 Nes i gyfiawnder waeddi " Gollwng
 Ef yn rhydd, mi gefais iawn."
- 4 Dyma Frawd a anwyd ini
 Erbyn c'ledi a phob clwy' ;
 Ffyddlawn ydyw, llawn tosturi,
 Haeddai gael Ei foli'n fwy :

Rhyddhäwr caethion, Meddyg cleifion,
 Ffordd i Seion union yw ;
 Ffynnon loyw, Bywyd meirw,
 Arch i gadw dyn yw Duw.

A. G.

197 (620) *Haeddiant Crist yn ddigon i bechadur.*

8. 7. D.—Esther.

- 1 **P**ECHADUR aflan yw fy enw,
 O ba rai y pena'n fyw ;
 Rhyfeddaf byth, fe drefnwyd pabell
 Im' gael yn dawel gwrdd â Duw :
 Yno y mae yn llon'd Ei gyfraith
 I'r troseddwr i gael gwledd ;
 Duw a dyn yn gwaeddi, Digon,
 Yn yr Iesu, yr aberth hedd.
- 2 Anturiaf ato yn hyderus,
 Teyrnwialen aur sydd yn Ei law ;
 Estyniad hon sydd at bechadur,
 Ni wrthodir neb a ddaw ;
 Af yn mlaen dân waeddi, Pechais ;
 Af, a chwypaf wrth Ei draed,
 Am faddenant, am fy ngolchi,
 Am fy nghànu yn y gwaed.
- 3 Nid all y moroedd mawrion, llydain,
 Guddio pechod o un rhyw ;
 Ac nis gallodd diluw cadarn
 Ei foddi'n wir, mae'n awr yn fyw ;
 Ond gwaed yr Oen fu ar Galfaria,
 Haeddiant Iesu a'i farwol glwy',
 Ydyw'r môr lle caiff ei guddio,
 Byth ni welir mo'no mwy.
- 4 Ffrydiau tawel, byw, rhedegog,
 O dân riniog tŷ fy Nuw,
 Sydd yn llanw, ac yn llifo
 O fendithion o bob rhyw :
 Dyfroedd gloyw fel y grisial,
 I olchi'r euog, nerthu'r gwàn,
 Ac a gànà'r Ethiop duaf
 Fel yr eira yn y màn.

A. G.

198 (617)

Duw yn y cnawd.

8. 7. D.—Esther.

- 1 **R**HYFEDD, rhyfedd gan angylion,
 Syndod mawr yn ngolwg ffydd,
 Rhoddwr bôd, Cynhaliwr helaeth,
 A Rheolwr pob peth sydd,
 Yn y preseb mewn cadachau,
 Ac heb le i ro'i 'i ben i lawr,
 Eto disglaer lu'r gogoniant
 Yn Ei addoli Ef yn awr.
- 2 Diolch byth, a chanmil diolch,
 Diolch tra b'o ynof chwyth,
 Am fod gwrthrych i'w addoli,
 A thestyn cân, i bara byth,
 Yn fy natur wedi Ei demtio
 Fel y gwaela' o ddynolryw,
 Dyn wedi Ei amgylchu â gwendid,
 Ac anfeidrol fywiol Dduw.
- 3 Pan f'o Sinai i gyd yn mygu,
 Sain yr udgorn uchaf radd,
 Câf fyn'd i wleda dros y terfyn,
 Yn ngrym yr aberth, heb fy lladd ;
 Mae ynddo'n trigo bob cyflawnder—
 Llon'd gwagle colledigaeth dyn ;
 Yn yr adwy rhwng y ddwyblaid
 Gwnaeth gymmod trwy offrymu Ei Hun.

A. G.

199 (614)

Esgyniad Crist.

8. 7. D.—Ledforth. Gaerwen.

- 1 **P**AN esgynodd 'r Hwn ddisgynodd,
 Wedi gorphen yma 'i waith,
 Pyrth oedd yn drychafu eu penau—
 Gorfoleddent yn eu hiaith :
 Dorau 'n agor, côr yn plygu,
 I Dduw mewn cnawd yr ochr draw ;
 Y Tad yn siriol a'i gwahoddai
 I cistedd ar Ei ddeheu law !

A. G.

200 (733) *Cyflawnder Crist.*

8. 7. 4.—Litany. Edlingham.

- 1 **I**ESU, nid oes terfyn arnat,
 Mae cyflawnder maith Dy râr
 Yn fwy helaeth, yn fwy dwfn,
 Ganwaith nag yw 'mhechod câs :
 Fyth yn anwyl
 Meibion dynion mwy a'th gâr.
- 2 Mae angylion yn cael bywyd
 Yn Dy ddwyfol nefol heddd,
 Ac yn sugno'u holl bleserau
 Oddi wrth olwg ar Dy wedd ;
 Byd o heddwch
 Yw cael aros yn Dy wÿdd.
- 3 Ti faddeuaist fil o feiau
 I'r pechadur gwaetha'i ryw ;
 Arglwydd, maddeu eto i minnau—
 Ar faddeuant 'r wyf yn byw :
 Dy unig haeddiant
 Yw 'ngorfoledd a fy ngrym.
- 4 Heddyw 'r wÿf yn frwnt o newydd,
 Rhaid fy ngolchi heddyw'n wÿn
 Yn yr afon wna yr aflan
 Fel yr eira ar y bryn ;
 Dim nis càna
 Ond Dy ddwyfol nefol waed.
- 5 Nid oes ddofa fy nghydwybod
 Ond cyflawnder mawr y nef,
 Ac ni thâl rho'i aberth arall
 Is y nefoedd iddo ef :
 Maddeu, f'Arglwydd ;
 Gwrando'r griddfan ar y groes.

w.

201 (723) *Rhinweddau Ei enw.*

8. 7. 4.—Havilah. Triumph.

- 1 **N**ID oes pleser, nid oes tegan,
 Nid oes enw mewn un mân,
 Er ei fri a'i holl ogoniant,
 Fyth a lesia'm henaid gwàn,

Ond fy Iesu :

Ef Ei Hunan yw fy Nuw.

2 Mae deng myrddiwn o rinweddau

Dwyfol yn Ei enw pur ;

Yn Ei wedd mae tegwch ragor

Nag a welodd môr na thir :

Mo'i gyffelyb

Erioed ni welodd nef y nef.

3 Mae yn maddeu beiau mawrion,

Ac yn caru yn ddi-drai,

A lle caro, mae Ei gariad

Yn dragwyddol yn parhau :

Nid oes terfyn

I'w amynedd Ef a'i rês.

4 Ynddo mae afonydd mawrion

O ffyddlondeb ac o hedd ;

Er fy mwyn dioddefodd angeu,

A gorweddodd yn y bedd,

Fel y gallwn

Fyn'd i mewn i'r ddinas bur.

W.

202 (735) *Iesu Ei Hunan yn ddigon.*

8. 7. 4.—Eli. Lewes.

1 **G**WÏN a gwridog yw fy Arglwydd,

GwÏn a gwridog yw Ei wedd ;

Brenin y brenhinoedd ydyw

Yma a thu draw i'r bedd ;

Mae Dy degwch

Wedi'm hennill ar Dy ol.

2 Càn' ffarwèl i bob peth arall,

'R wyt Ti'n ddigon mawr Dy Hun ;

Derfydd nefoedd, derfydd daear,

Derfydd tegwch wyneb dyn :

'Sawl Dy gaffo,

Gaiff y cwbl oll yn un.

3 'Sawl Dy gaffo gaiff bleserau,

Pleser yma is y rhôd,

Ei ddyfnderoedd ni ddeallodd

Cnawd na rheswm eto erioed :

O! gâd imi,
Imi'n fuan Dy fwynhau.

4 Paid a'm gado yn yr anial
Dyrys, mawr, wrthyf fy hun ;
'R wyt Ti'n adwaen aml ofnau,
A gwendidau natur dyn :
Dâl Dy afael ;
Mae y gelyn mawr ger llaw.

5 Mae Dy wedd yn drech na byddin
O elynion mawr eu grym ;
Nid oes yn y nef na'r ddaear
Saif o flaen Dy wyneb ddim :
Gair o'th enau
Wna y dywell nôs yn ddydd.

w.

203 (759) *Iesu yn ddigon.*

8. 7. 4.—Calfari. Blaencefn.

1 **I**ESU, Iesu, 'r wyt Ti'n ddigon,
'R wyt Ti'n llawer mwy na'r byd ;
Mwy trysorau sy yn Dy enw
Na thrysorau'r India i gyd :
Oll yn gyfan
Ddaeth i'm meddiant gyda'm Duw.

2 Y mae gwedd Dy wyneb grasol
Yn rhagori llawer iawn
Ar bob peth a welodd llygad
Ar hyd wyneb daear lawn :
Rhosyn Saron,
Ti yw tegwch nef y nef.

3 Tarian gadarn yw Dy enw ;
Pan b'o'r gelyn yn nesau,
Angeu 'i hunan sydd yn ofni—
Angeu sydd yn llwfrhau ;
Ti orchfygaist ;
'D oes ond canu'n awr i mi.

4 Nis gall f'enaïd, er ei gyrhaedd,
Fyth i geisio cyrhaedd mwy
Nag sydd wedi ei ro'i yn nghadw,
Yn y dwyfol, farwol glwy' ;

Cariad, cariad,

Nad oes dyfnder iddo'n bôd.

- 5 Dyma'r tlawd a gyfoethogwyd,
A'r carcharor wnaed yn rhydd,
Ddoe oedd yn y pydew obry,
Heddyw yma'n canu'n rhydd ;
Nid oes genyf
Ddim ond diolch tra f'wy' byw.

w.

204 (800) *Cydymdeimlad Crist.*

8. 7. 4.—Llanilar. Catharine.

- 1 **I**ESU, gwyddost fy nghystuddiau,
'R wyt yn rhifo pob yr un ;
Pob rhyw w'radwydd, pob rhyw groesau,
Fe'u dioddefaist hwynt Dy Hun ;
Dâl fi i fyny,
Màn b'o 'meichiau'n fwyaf trwm.
- 2 Cofia'th boenau ar Galfaria,
Cofia i Ti gario'r groes,
Cofia gur yr hoelion llymion,
Cofia'th chwerw angeu loes ;
Rho i mi heddwch,
Rho i mi nefoedd, er eu mwyn.
- 3 Er Dy fod Di heddyw'n eistedd
Yn ngogoniant nef y nef,
Mewn goleuni mor ddisgleiried
Na ellir nesu ato ef,
'R wyt yn edrych
Ar Dy anwylaf yn y byd.
- 4 Dyma'th gariad, dyma'th brïod,
Heddyw'n griddfan o Dy flaen ;
Dros ein henaïd y dioddefaist
Boenau megys uffern dân ;
Ti yw'r cwbl
Heddyw feddwn yn y byd.

w.

205 (801) *Rhinwedd gwaed Crist.*

8. 7. 4.—Llanilar. Catharine.

- 1 **M**AE fy meiau fel mynyddau,
Amlach hefyd yw eu rhi'

Nag yw gwllith y boren wawr-ddydd,
 Nag yw sêr y nefoedd fry :
 Gwaed fy Arglwydd
 Sydd yn abl golchi 'mai :—

- 2 Golchi'r ddu gydwybod affan
 Lawer gwynach eira mân ;
 Gwneyd y brwnt, gàn' waith ddifwynodd
 Yn y domen, fel y gwllân :
 Pwy all fesur
 Llêd a dyfnder maith Dy rês ?
- 3 Ei riddfanau ar y croesbren
 Oedd yn pwyso beiau'r byd ;
 Poenau pechod oedd ofnadwy,
 Poenau f' Arglwydd oedd fwy drud ;
 'N awr mae cariad
 Yn concwerio'r dwyfol lîd.

w.

206 (722) *Gwerthfawrogrwydd gwaed y groes.*

8. 7. 4.—Havilah. Triumph.

- 1 **N**IS gall dysgedigion doethaf,
 Er cyrhaeddyd fry i'r ne',
 Chwilio troion sêr y wybr,
 Gwel'd eu maint, a gwel'd eu lle,
 Fyth i bwysio
 Gwerthfawrogrwydd gwaed Dy groes.
- 2 Nis gall dysg, ac nis gall doniau,
 Wel'd y pechod drwg ei ryw,
 Bwysio'i haeddiant maith, a'i fesur,
 O flaen gorsedd bur fy Nuw ;
 Ar Galfaria
 Gwelaf e'n ei liw a'i lun.
- 3 Pechod yma, cariad acw,
 Fu yno yn y glorian fawr ;
 Ac er trymed oedd y pechod,
 Cariad bwysodd hyd y llawr :
 'Gair "Gorphenwyd,"
 Wnaeth i'r glorian bwysig droi.
- 4 Haeddiant Duwdod, o'i gymharu
 'N erbyn uffern fawr o'r bron !

Dafn gwaed sy'n ganmil rhagor
 Nag aflendid dudew hon ;
 Gw'radwyddiadau
 Duw, rŷdd Iawn am feiau'r byd.

w.

207 (743) *Cariad yn cario'r dydd.*

8. 7. 4.—Caio. Tamworth.

- 1 **D**ACW gariad, dacw bechod,
 Heddyw'u dau ar ben y bryn ;
 Hwn sydd gryf, hwn acw'n gadarn,
 Pwy ennilla'r ymgyrch hyn ?
 Cariad, cariad
 Wela'i 'n perffaith gario'r dydd.
- 2 Dringaf fyny i'r Olewydd,
 I gael gweled maint fy mai ;
 Nid oes arall îs yr wybren,
 Fàn i'w weled fel y mae ;
 Anwyl f'enaid
 Yno'n chwysu dafnau gwaed.
- 3 Gwel'd yr Hwn fu'n prynu'm pardwn,
 Prynu pardwn maith y byd,
 Gwel'd Ei wallt, a gwel'd Ei wisgoedd,
 Gwel'd Ei ruddiau'n waed i gyd !
 'Fe, fy mhechod,
 Yrodd allan ddwyfol waed.
- 4 Pechod grëodd ynddo'r poenan,
 Pechod roddodd arno'r pŵn,
 Pechod barodd iddo ochain ;
 F' unig haeddiant i oedd hwn :
 O ! na welwn
 Foreu fyth na phechwn mwy.
- 5 Profed hwnw nad yw'n medru
 Caru Prynwr mawr y byd,
 Beth o'r dŵr a'r gwaed a lifodd
 Gyda'r bicell fawr ei hyd ;
 Hwn sy'n magu
 Fflamau o gariad heb ddim trai.

w.

208 (744) “*Cyfaill publicanod a phechaduriaid.*”

8. 7. 4.—Tamworth. Caio.

- 1 **M**I feddyliais cawn fy Arglwydd
 Yn nghwmpeini mawrion byd :
 Yn mhlith mwrddwyr, yn mhlith lladron,
 Gwelais gynta'i wyneb-pryd ;
 Ar y croesbren,
 Nid yn llŷs brenhinoedd byd.
- 2 Dacw lofrudd ar Ei aswy
 Dacw leidr ar Ei dde,
 Draw fe'i hoeliwyd yn y canol—
 Frenin daear, Frenin ne' :
 Mi appeliaf
 At yr orsedd ar y groes.
- 3 Ni raid esgyn fry i'r nefoedd,
 Y mae'r nefoedd ar y pren ;
 Fe ddaeth mynydd hên Galfaria
 Er ys dyddiau'n un â'r nen :
 Daeth Morïah
 'N awr yn ysgol gref i'r nef.
- 4 Dring, fy enaid, i'th orphwysfa,
 Y mae'r nefoedd wrth dy glun ;
 'R Hwn a grëodd haul a lleuad
 'N awr a wisgodd natur dyn ;
 Edrych arno ;
 Credu ydyw pen y daith. w.

209 (760) *Tragwyddoldeb i ryfeddu Crist a'i râs.*

8. 7. 4.—Blaencefn. Calfari.

- 1 **H**YN yw 'mhleser, hyn yw'm hymffrost,
 Hyn yw 'nghysur yn y byd—
 'Mod i'n caru'r addfwyn Iesu ;
 Dyna 'm meddiant oll i gyd :
 Mwy yw 'nhrysor
 Nag a fedd y byd o'i fron.
- 2 Ac ni allaf fyth fynegu
 Pe anturiwn, tra f'a'wn byw,
 Pa mor hyfryd, pa mor felus,
 Pa mor gryf, Ei gariad yw :

Fflam ddiderfyn
Ddaeth o ganol nef i lawr.

- 3 Yn y bywyd byth a bery,
Câf fi ddwfn chwilio i maes
Faith ddyfnderoedd cariad dwyfol,
A changhenau nefol râs ;
Eangir f' enaid
I wel'd dadguddiadau'r nef.
- 4 Derfydd awyr, derfydd daear,
Derfydd grewyd is y ne',
Derfydd haul, a sêr, a lleuad,
Daw tywyllwch yn eu lle ;
Fyth ni dderfydd
Canu iachawdwriaeth grâs.
- 5 Bydd cerubiaid, a seraphiaid,
Ac angylion nef yn un,
Yn cymmysgu Haleluwia,
A Hosanna bur â dyn ;
Anthem cariad
Fydd yr anthem tra f'o nef.

w.

210 (769) *Lleferydd grâs a chariad.*

8. 7. 4.—Alma. Sicily.

- 1 **C**LYWCH leferydd grâs a chariad,
O Galfaria'n seinio sydd ;
Wele'r cedyrn greigiau'n holhti,
Haul yn t'w'llu ganol dydd :
" Fe orphenwyd !"
Dwys ddolefa'r Meichiau mawr.
- 2 O ! 'r trysorau anchwiliadwy
A gynhwysir yn y gair !
Môr diderfyn o fendithion,
I dylodion ynddo cair :
" Fe orphenwyd !"
Ni bydd eisieu aberth mwy.
- 3 Adgyweirier pob rhyw delyn
Drwy y ddaear faith a'r nef
Er cyd-daro'r anthem newydd
Heddyw a gyhoeddodd Ef :

“ Fe orphenwyd ! ”

Dyma gân na dderfydd byth. JON. EVANS, c. E. E.

211 (731)

Y Graig.

8. 7. 4.—Litany. Edlingham.

1 **G**WELAF graig a'm deil mewn stormydd
 O gawodydd dŵr a thân ;
 'N wyneb uffern a'i rhuthriadau,
 Holl breswylwyr hon a gân :
 Cadarn sylfaen
 A osodwyd gan y Tad.

J. H.

212 (805)

Crist oll yn harwddgar.

8. 7. 4.—Vesper. Tydfil.

1 **W**ELE'n sefyll rhwng y myrtwydd
 Wrthrych teilwng o fy mryd :
 Er o'r braidd yr wy'n adnabod
 Ei fod uwch law gwrthrychau'r byd :
 Henffych foreu
 Câf Ei weled heb un llen.

2 Rhosyn Saron yw Ei enw,
 Gwŷn a gwridog, hardd Ei bryd ;
 Ar ddeng mil y mae'n rhagori
 O wrthrychau pena'r byd :
 Ffrynd pechadur,
 Dyma'r llywydd ar y môr.

3 'Beth sydd imi mwy a wnelwyf
 Âg eilunod gwael y llawr ?
 Tystio'r wyf nad yw eu cwmni
 I'w gymharu â'm Iesu mawr :
 O ! am aros
 Yn Ei gariad ddyddiau f'oes.

A. G.

213 (806)

Genedigaeth y Ceidwad.

8. 7. 4.—Vesper. Tydfil.

1 **P**ERAIDD ganodd sêr y boreu
 Pan y ganwyd Brenin nef ;
 Doethion a bugeiliaid hwythau
 Ddaethant i'w addoli Ef :
 Gwerthfawr drysor !
 Yn y preseb Iesu a gaed.

- 2 Dyma Geidwad i'r colledig,
 Meddyg i'r gwywedig rai ;
 Dyma un sy'n caru maddeu
 I bechaduriaid mawr eu bai :
 Diolch iddo
 Byth am gofio llwch y llawr.

M. R.

214 (775) *Pen Calfaria.*

8. 7. 4.—Hapus Dyrfa. St. Hildebert.

- 1 **I** GALFARIA tro'f fy wyneb—
 Ar Galfaria gwÿn fy myd ;
 Y mae grâs ac anfarwoldeb
 Yn diferu drosto i gyd :
 “ Pen Calfaria ! ”
 Yno, f'enaïd, gwna dy nyth.
- 2 Yno clywaf yn yr awel
 Salmau'r nef yn d'od i lawr,
 Ddysgwyd wrth afonydd Babel,
 Gynt yn ngwlad y cystudd mawr :
 “ Pen Calfaria ”
 Gydia'r ddaear wrth y nef !
- 3 Dacw enaid lleidr aflan,
 Wedi crino'n ngwrês y fflam,
 O'i gadwynau'n dianc allan,
 Ac i'r nef yn rhoddi llam :
 “ Pen Calfaria ”
 Fydd ei gân dragwyddol mwy !

E. R.

215 (776) *RHAN II.*

8. 7. 4.—Hapus Dyrfa. St. Hildebert.

- 1 **P**AN yn nyffryn cysgod angeu,
 Pan yn griddfan dân fy mhÿwn,
 Mae Calfaria'n ddigymylau,
 Dwyfol ddydd fedyddia hwn :
 “ Pen Calfaria ”
 Weddnewidiodd croes fy Nuw !
- 2 Bu ei ben dân gwmwl unwaith—
 Cwmwl o ddigofaint llawn ;
 Ond am byth diflanodd ymaith,
 O flaen haul digonol Iawn !

“ Pen Calfaria ! ”

Ni ddaw nôs i'w gopa mwy !

- 3 Dringo'r mynydd ar fy nglinian
Geisiaf, heb ddiffygio byth ;
Tremiaf trwy gawodydd dagrau
Ar y groes yn union syth :

“ Pen Calfaria ”

Dry fy nagrau'n ffrŵd o hedd !

E. R.

216 (741) *Gwardedigaeth trwy y groes.*

8. 7. 4.—Verona. Russia.

- 1 **F**AE agorodd ffordd i'r euog
Gael dyfodfa at y Tad ;
I ymofyn am Ei heddwch,
Ac am lwyr faddeuant rhâd ;
Ffordd gyfreithlawn
I'w dragwyddol gyfiawnhau.
- 2 Mae'r wahanlen wedi ei rhwygo
Rhyngom gynt a'r nefoedd gaed ;
Mae y Barnwr yn ymddangos
Yn gymmodlawn yn y gwaed ;
Goleu bellach
Yw y llwybr ato Ef.
- 3 Diluw y digofaint dwyfol,
Treio wnaeth er uchod fu :
Cafodd gobaith le i rod-di
'I droed i lawr ar Galfari.
Gweddi hefyd,
Le i ymbil wrth y fainc.
- 4 Dàn yr haeddfawr drugareddfa
Mae y gyfraith wrth ei bôdd ;
Trwy ddioddef ar Galfaria
Âg anfeidrol Iawn fe'i tôdd ;
Iawn yn gysgod
Dros ei holl ofynion ro'ed.

W. T.

217 (807) *Y Cyfaill goreu.*

8. 7. 7.—Vesper. Requiem.

- 1 **Y** MAE un, uwch law pawb eraill
Drwy'r greadigaeth faith i gyd,

- Sydd yn hæddu Ei alw'n Gyfaill,
 Ac a bery'r un o hyd :
 Brawd a anwyd ini yw
 Erbyn c'ledi o bob rhyw.
- 2 Nis gall meithder ffordd, nac amser,
 Oeri dim o'i gariad Ef ;
 Mae Ei fynwes byth yn dyner,
 A'i gymdeithas byth yn gref ;
 Nis gall dyfroedd angeu llym
 Ddiffodd ei angerddol rym.
- 3 Yn mha le y ceir, er chwilio,
 Neb yn caru fel Efe ?
 P'le mae'r cyfaill, er ein hachub,
 Ro'i ei fywyd yn ein lle !
 Nid oes debyg iddo Ef
 Drwy y ddaear faith a'r nef.
- 4 Pan f'o pawb yn cefnu arnom
 Yn y dyffryn tywyll du ;
 Pan f'o pob daearol undeb
 Yn ymddattod o bob tu ;
 Saif E'n ffyddlon y pryd hyn,
 Ac a'n dŵg yn iach trwy'r glŷn.
- 5 A phan ymddangoso eilwaith,
 Yn ngogoniant pur Ei Dad,
 Gyda'i holl angylion sanctaidd,
 Mewn anrhydedd a mawrhâd,
 Fe geir gwel'd mai'r un fydd Ef,
 Er myn'd heibio'r byd a'r nef.

NEWTON, *Efel.* E. E.

218 (809)

Pwy fel Efe!

8. 4.—Wynnstay. Upsal.

- 1 **U**N a gefais i mi 'n gyfaill,
 Pwy fel Efe !
 Hwn a gâr yn fwy nag eraill.
 Pwy fel Efe !
 Cyfnewidiol ydyw dynion,
 A siomedig yw cyfeillion ;
 Hwn a bery byth yn ffyddlon ;
 Pwy fel Efe !

- 2 F'enaïd glŷn wrth Grist mewn cyni :
 Pwy fel Efe !
 Ffyddlon yw yn mhob caledi ;
 Pwy fel Efe !
 Os yw pechod yn dy dd'rysu,
 Angrhediniaeth am dy lethu,
 Hwn a ddichon dy waredu ;
 Pwy fel Efe !
- 3 Dy gamweddau a ddilëa ;
 Pwy fel Efe !
 Dy elynion oll, fe'u maedda ;
 Pwy fel Efe !
 Cei bob bendith i dy feddiant,
 Hedd a chariad a'th ddilynant,
 Crist a'th arwain i ogoniant ;
 Pwy fel Efe !

219 (810)

RHAN II.

8. 4.—Wynnstay. Upsal.

- 1 CÂR yr Hwn sy'n llawn o gariad ;
 Pwy fel Efe !
 Byth ni'th edy di'n amddifad ;
 Pwy fel Efe !
 Bwrw arno dy holl ofal,
 Dilyn Ef trwy'r dyrys anial,
 Dàn dy feichiau Hwn a'th gynnal ;
 Pwy fel Efe !
- 2 Brawd yw Iesu mewn cyfyngder ;
 Pwy fel Efe !
 Cyfaill yw a lŷn bob amser ;
 Pwy fel Efe !
 Diogel fyddaf dân Ei aden ;
 Ac wrth rydio 'r hên Iorddonen,
 Yn Ei law âf drwyddi'n llawen ;
 Pwy fel Efe !
- 3 Yn y tywyll fedd fe'm cofia ;
 Pwy fel Efe !
 Am fy llwch fe lwyr ofala ;
 Pwy fel Efe !

Egyr Ef Ei Hun fy ngharchar,
 Mÿn fy nghorph o waelod daear,
 Ar Ei wedd yn bur a hawddgar ;
 Pwy fel Efe !

Efel. P. J.

220 (812) *Nerth Ei ddioddefiadau.*

8. 7. 3.—Moldavia. Wyddgrug.

- 1 **M**AE grasusau pen Calfaria,
 Mae rhinweddau marwol glwy',
 Uwch eu prisio, uwch eu deall,
 Gan angylion o honynt hwy :
 Bywyd byd sy yma i gyd
 Wedi ei gasglu'n gryno 'nghyd.
- 2 Pan oedd uffern fawr yn berwi
 Fflamau i maes i eitha'r byd,
 Ac yn bygwth llosgi'n ulw
 Ei drigolion oll i gyd :
 F'Arglwydd glân ddaeth yn mlaen,
 Ac a'm tynodd i o'r tân.
- 3 Rhaid oedd diodde'r chwerw boenau,
 Rhaid oedd hefyd fyned trwy
 Holl wasgfeun caled angeu,
 Er mor greulon oeddynt hwy :
 Cariad Duw yn unig yw
 Ä trwy rwystrau gwaetha'u rhyw.
- 4 Rhaid oedd concro trwy ddioddef,
 Nid concwerio wrth Ei rym ;
 Gallu'r Nefoedd fawr Ei Hunan
 Heb ddioddef, 'thal'sai ddim :
 Talu'n llawn, ar brydnawn
 Ar y croesbren gwnaeth E'n Iawn.
- 5 Diddig, diddig, fe'i gw'radwyddwyd,
 Tân Ei boenau fel yr oen ;
 Ni bu neb cyffelyb iddo
 Is yr wybr glywyd sôn ;
 "Maddu'n rhâd, dyma waed !"
 Oedd Ei weddi ar Ei Dad.

221 (813) *Mawredd Crist.*

8. 7. 3.—Wyddgrug. Moldavia.

- 1 **M**AWR oedd Crist yn nhragwyddoldeb,
 Mawr yn gwisgo natur dyn ;
 Mawr yn marw ar Galfaria,
 Mawr yn maeddu angeu 'i hun ;
 Hynod fawr yw yn awr,
 Brenin nef a daear lawr.
- 2 Mawr oedd Iesu yn yr arfaeth,
 Mawr yn y cyfammod hedd ;
 Mawr yn Methle'm a Chalfaria,
 Mawr yn d'od i'r làn o'r bedd :
 Mawr a fydd Ef ryw ddydd
 Pan ddadguddir pethau cudd.
- 3 Mawr yw Iesu yn Ei Berson ;
 Mawr fel Duw, a mawr fel dyn ;
 Mawr Ei degwch a'i hawddgarwch,
 Gwyn a gwridog, teg Ei lun :
 Mawr yw Ef yn y nef,
 Ar Ei orsedd gadarn gref.

T. L.

222 (814, 815) *Y Messiah addawedig.*

8. 7. 3.—Wyddgrug. Groeswen.

- 1 **W**ELE, cawsom 'y Messiah,
 Cyfaill gwerthfawroca' erioed ;
 Darfu Moses a'r prophwydi
 Dd'weyd am dano cyn Ei dd'od :
 Iesu yw, gwir Fab Duw,
 Ffrynd a Phrynwr dynolryw.
- 2 Hwn yw'r Oen, ar ben Calfaria
 Aeth i'r lladdfa yn ein lle ;
 Swm ein dyled fawr fe'i talodd,
 Ac a groesodd filiau'r ne' ;
 Trwy Ei waed, ini caed
 Bythol heddwch a rhyddhâd.
- 3 Dyma Gyfaill haeddai 'i garu,
 A'i glodfori'n fwy nag un ;
 Prynai'n bywyd, talai'n dyled,
 A'n glanhâi â'i waed Ei Hun

Frodyr, de'wch, llawenhewch !
 Diolchwch iddo, byth na thewch !

D. J.

223 (836) *Ffynnon wedi ei hagoryd.*

8. 7. 3.—Rheidol. Gwahoddiad.

- 1 **D**ACW'r ffynnon wedi ei hagog
 A ddisgwyliwyd amryw oes,
 'N awr yn llifo fel y grisial
 'Maes o'i ystlys ar y groes :
 Dŵr a gwaed, rŷdd iachâd
 I'r pechadur mwyaf gaed.
- 2 'N awr mi glywa'r gair "Gorphenwyd !"
 Gorphen iachawdwriaeth wir ;
 Ac mi wela'r gwaed yn hidlo
 Dros Ei ruddiau sanctaidd, pur ;
 Wele'r nef, gadarn, gref,
 'N awr yn t'w'llu wrth Ei lef.
- 3 Dyma'r creigydd serth yn rhwygo,
 Dyma'r meirw'n c'odi'n fyw ;
 Pa greadur all ddiöddef
 Griddfan chwerw f' Arglwydd Dduw !
 Ochain mae, fe ga'dd wae,
 Fel cawn innau fy rhyddhau.
- 4 Minnau, bellach, a obeithiaf ;
 Gobaith a all estyn f' oes,
 Gobaith wedi ei sylfaenu
 Ar och'neidiau pur y groes :
 Dyma wlad câf iachâd,
 A châf gyflawn wir ryddhâd.

W.

224 (817) *Haeddiant Crist yn anfeidrol.*

8. 7. 3.—Groeswen. Revel.

- 1 **M**AE cyflawnder maith o haeddiant
 Annherfynol yn Dy waed ;
 'Sawl a'i teimlodd sy'n rhyfeddu,
 Ac yn caru'r ddyfais râd :
 Cariad drud, dros y byd,
 Ddaeth yn ge'nllif coch i gyd.
- 2 Bod Creawdwr nef yn diöddef
 'R'odd anfeidrol werth a rhîn

Yn mhob gwŷn, yn mhob ochenaid,

O ddioddefaint Mab y dyn :
Nid yw llid euogrwydd byd
Ddim i bwysô'i haeddiant drud.

- 3 Yma tardd cyfiawnder allan.
Fel rhyw ddiluw mawr, di-drai ;
Ac er golchi miloedd ynddo,
Nid yw'r dyfroedd ronyn llai :
Gwaed fy Nuw, haeddiant yw,
Trech na'r beiau dua'u lliw.
- 4 Pe b'ai dengmil lawn o ddynion
A'u heuogrwydd oll yn un,
Dengmil eilwaith maith o fydoedd
Ffiaidd, euog, yn gyttûn ;
Yma cawn, un prydawn,
Aberth berffaith dalai'r Iawn.

W.

225 (811) *Crist yn sylfaen.*

8. 7. 3.—Wyddgrug. Moldavia.

- 1 **N**'ÂD fi adeiladu'n ysgafn
Ar un sylfaen is y ne',
Na chymmeryd craig i orphwys
Tu yma i angen yn Dy le :
Ti, fy Nuw, tra f'wyf byw,
Gaiff fod fy ngorphwysfa wiw.
- 2 Dyma'r maen sydd yn y gongl,
Dyma'r gareg werthfawr, bur,
Gloddiwyd allan yn y bryniau,
Bryniau tragwyddoldeb dir ;
Nid oes le, is y ne',
I adeiladu ond Efe.
- 3 Byth ni dderfydd canu am dano,
Byth ni dderfydd am Ei glôd,
Tra f'o caru pery canu,
Caru sydd heb ddechreu'n bôd ;
Nefoedd fry, 'n gysson sy
Oll yn canu i'm Harglwydd cu.
- 4 Minnau'r gwaela' o bechaduriaid,
Yn y diwedd ro'f fy nhroed

Ar y graig sydd yn y moroedd,
 Craig gadarnaf fu erioed ;
 Ceidw hon, rhag pob tòn,
 Ofnau i ffwrdd o dân fy mron.

- 5 Nis gall hwnw sy'n D'adnabod
 Lai na dilyn ôl Dy droed ;
 Ac ni cha'dd a welodd D'wyneb
 Wel'd cyffelyb iddo erioed :
 Tyr'd yn glau, Iesu, mae
 F'enaïd enog bron llesgau.

w.

226 (943)

Y Seren Ddydd.

8. 8. 7. 4. 8.

- 1 **M**OR ddisglaer ydyw'r Seren Ddydd !
 Per wreiddyn Jesse'n gyflawn sydd
 O rás a phur wirionedd.
 Brenhinol hâd—y Gair yn Gnawd ;
 Fy Mhriod ydyw, a fy Mrawd—
 Fy Nuw—fy llawn ddigonedd.
 Hawddgar, hawddgar, heb Ei gymmar ;
 Uchel, isel ; Ei drysorau,
 Moroedd ydynt, heb geulanau.
- 2 Tydi ; goleuni'r nefoedd lawn,
 Goleua'm calon dywell iawn,
 A gwna Dy allor yno ;
 Yn un â Thi, rho imi 'th hedd,
 Dy gariad pur a'th ddwyfol wedd—
 Gorfoledd byth heb flino.
 'R wy'n hiraethu, brysia, tyred ;
 Am Dy weled 'r wy'n diffygio,
 Mae fy nghalon yn llesmeirio.
- 3 Ond o'th wyneb-pryd, O fy Nuw !
 Y ffrydia i lawr belydrau byw.
 O bleser pur, di-sorod ;
 O'th Air a'th Ysbryd câf fwynhâd,
 Ymborthaf ar Dy gnawd a'th waed,
 Heb ofni trai na darfod ;
 Dyro, Arglwydd, o'th drugaredd,
 O'th orfoledd ; 'r wyf yn galw ;
 Ti yn gyntaf ddaeth i'm cadw.

4 'R wy'n dawel gyda'm Harglwydd Dduw,
 Y Diwedd a'r Dechreuad yw,
 Y Cyntaf yw a'r Olaf ;
 Câf huno yma yn ddi-fraw,
 Tydi a'm c'odi ddydd a ddaw,
 I'r wlad heb boen nac anaf :
 Amen, amen, Arglwydd, tyred,
 Brysia i waered, i'n gwaredu,
 Groesaw, groesaw, tyred, Iesu.

Efel. I. G.

227 (953) *Iesu dyrchafedig.*

6. 6. 5. 6. 6. 5. 7. 8. 6.

1 **I**ESU Dyrchafedig,
 Geidwad bendigedig,
 Mawl a'th erys Di ;
 Arglwydd llawn tosturi,
 Edrych ar ein gweddi,
 Iesu cymmorth ni ;
 Trugarhâ, O Arglwydd da,
 Rho faddeuant, rho dangnefedd,
 Dwg ni i'th orfoledd.

2 Ymaith ffol amheunon,
 Heriaf bob treialon,
 'R Arglwydd yw fy rhan ;
 Canaf yn mhob tywydd,
 Os câf wênau 'm Harglwydd,
 Gobaith f' enaid gwân ;
 O fy Nuw, fy ngweddi clyw,
 Os cyrhaeddaf nef y nefoedd,
 Molaf Di 'n oes oesoedd.

W. A.

228 (844) *Cyfiawnder Crist.*

7au. 4ll.—Cyprus. Melton.

1 **E**I gyfiawnder dwyfol Ef
 Ydyw'm cadarn noddfa gref ;
 'Cholla'i 'ngafael arno ddim
 Pan b'o 'mhechod yn ei rym.

2 Dàn Ei gysgod byddaf byw,
 Uwch pob trysor gwaed fy Nuw ;
 Nis gall nerthoedd uffern faith
 Ddim fy nrygu ar fy nhaith.

- 3 Ar Galfaria un prydawn
Cawsom goncwest hyfryd iawn ;
Uffern faith a'i hanferth rym
Ddarostyngwyd lawr i ddim.
- 4 Fe achubodd Ef fy mlaen,
Ar y ffordd i uffern dân :
Yn ei allu de's yn ol,
'N awr wyf dawel yn ei gôl.
- 5 Nid yw orchest imi 'n awr
Garu fy Eiriolwr mawr ;
Nid oes genyf ond Efe,
Ar y ddaear, yn y ne'.

W.

229 (845) *Esgyniad Crist.*

7au. 4ll.—Durham. Cyprus.

- 1 **W**ELE angeu llym ei gledd,
Wele agoriadau 'r bedd,
Wele nef a daear lawr,
Dân awdurdod Iesu mawr.
- 2 Fry esgynodd Prynwr dyn
Drwy Ei werthfawr waed Ei hun ;
Dwyn tystiolaeth wnaeth y nef
I fawr werth Ei aberth Ef.
- 3 Daeth angylion llon ger llaw,
Seinient drwy 'r uchelder draw,
“ Agor, nef, dy byrth yn awr !
Daw i mewn y Brenin mawr ! ”
- 4 Eistedd mae 'n Cyfryngwr mawr
Ar orseddfa 'r nef yn awr ;
Yno 'n dadleu 'i angeu drud—
Iawn digonol dros y byd.
- 5 Prynedigaeth dynol-ryw
A orphenodd Iesu gwiw :
Pob ymadrodd yn un iaith
Canent mwy Ei foliant maith.

R. W.

230 (849) *Tegwch yr Iesu.*

7au. 4ll.—German Hymn. Elijah.

- 1 **T**EGWCH hardd Ei wyneb-pryd
Can' hawddgarach yw na'r byd ;

Mae trysorau nefol ras
O Dy enau 'n d'od i maes.

2 Rhosyn Saron teca'i ddawn,
Seren foreu, ddisglaer iawn
Yw, oleua 'r llwybr maith
Tua'r wlad o fêl a llaeth.

3 Fe fu'n hongian ar y pren,
Fe ddiffoddodd lid y nen ;
Nid oes uwch y sêr, ond Ef
Gliria'r ffordd i ganol nef.

w.

231 (852) *Mawl i'r Hwn a fu farw.*

7au. 6ll.—Dix. Newport.

1 'D OES gyffelyb iddo Ef
Ar y ddaear, yn y nef ;
Trech Ei allu, trech Ei rês
Na dyfnderau calon gâs :
A'i ffyddlondeb sydd yn fwy
Nag angeuol ddwyfol glwy'.

2 Caned cenedlaethau'r byd,
Am Ei enw mawr ynghyd ;
Aed i gyrau pella'r ne',
Aed i'r dwyrain, aed i'r de' :
Bloeddied moroedd gyda thir
Ddyfnder iachawdwriaeth bur.

3 Na foed un-dyn îs y rhôd
Heb ddadseinio i maes Ei glôd ;
Na foed neb îs awyr lân
Heb gael prawf o'i nefol rês,
Doed y ddaear fawr yn gron,
Yfent ddŵr y ffynnon hon.

w.

232 (850) *Cariad yn disgleirio ar y groes.*

7au. 6ll.—Berlin. Dix.

1 DACW cariad nefoedd wên
Yn disgleirio ar y pren ;
Dacw daledigaeth lawn
I ofynion trymion iawn :
Iesu gollodd ddwyfol waed,
Minnau gafodd wir iachâd.

- 2 Wele'r llwybr heddyw'n glir
Tua Chanaan hyfryd dir ;
Y mae'r faner fawr yn mlaen,
F' holl elynion cwympo wnan' ;
Rhêd yr oriau'u rhif i maes,
Câf fyn'd trwy'r Iorddonen lâs.
- 3 Wele'r Ganaan hyfryd wiw,
Dyma'r ardal câf fi fyw,
Gwlad heb ofid, gwlad heb wae,
Gwleddoedd hyfryd i barhau :
Dwyfol gariad, dwyfol hedd,
Gâf fwynhau tu draw i'r bedd.
- 4 Na ddoed gwael wrthrychau'r byd
I gartrefu yn fy mryd ;
Digon, f'enaid, digon yw
Myfyrdodau dwyfol friw :
Mae mwy pleser yn Dy glwy'
Na'u llawenydd penaf hwy.
- 5 Iesu gollodd ddwyfol waed,
Minnau gafodd wir iachâd ;
Darfu ymffrost mawr y byd,
Iesu biau'r clôd i gyd ;
Wrth Ei draed dymunwn fyw,
Holl hapusrwydd f'enaid yw.

W.

233 (853) *Gwaed a Gair Crist.*

7au. 6ll.—Newport. Dix.

- 1 **D**ACW 'r ffynnon fawr a gaed,
Ffrydiau pur o ddŵr a gwaed,
Darddodd allan ar y bryn,
Ylch yr enaid dua'n wŷn :
Dyma nerth i fyn'd yn mlaen,
Dyma sylfaen bur fy nghân.
- 2 Gair o'i enau sanctaidd Ef
'N awr a'm dŵg i ganol nef ;
Yn Ei eiriau mae 'r fath rîn,
Dodant nef a dae'r yn un :
Gwrando 'i lais, a gwel'd Ei wedd,
Yw fy mywyd tu yma i'r bedd.

- 3 Ti Dy Hunan, Iesu mawr !
 Yw fy noddfa ar y llawr ;
 Gâd im' gael Dy gwmni cu
 Nes myn'd trwy 'r Iorddonen ddu ;
 Yna deuaſ ger Dy fron,
 Heb ddychrynu gan y dôn.

w.

234 (856) *Craig yr Oesoedd.*

7au. 6ll.—Wells. Gethsemane.

- 1 **G**RAIG yr Oesoedd ! cuddia fi,
 Er fy mwyn yr holltwyd Di ;
 Boed i rin y dŵr a'r gwaed,
 O Dy ystlys friw a gaed,
 Fy nglanhau o farwol rym
 Ac euogrwydd pechod llym.
- 2 Nid fy holl weithredoedd i
 All gyflawni'th gyfraith Di,
 Pe b'ai 'm sêl yn dân di-lŷth,
 A phe llifai 'm dagrau byth,
 Iawn ni wnai yr oll yn un,—
 Ti raid achub, Ti Dy Hun.
- 3 Dôf yn waglaw at Dy groes,
 Glynaf wrthi trwy fy oes ;
 Noeth, am wisg dôf atat Ti ;
 Llesg, am râs dyrchafaf gri ;
 Brwnt, i'r ffynnon dôf â'm clwyf ;
 Golch fi Geidwad, marw 'r wyf.
- 4 Tra 'n anadlu'm heinioes frau,
 Pan b'o'm llygaid llesg yn cau,
 Pan b'wy'n hedfan uwch y llawr,
 Pan yn ngŵydd Dy orsedd fawr,
 Graig yr oesoedd ! gâd i mi
 Lwyr ymguddio ynot Ti.

TOPLADY, c. o. g. o.

235 (860) *Iachawdwriaeth yn ngwaed Crist.*

7au. 8ll.—Presburg. Aberystwyth.

- 1 **D**EFFRO, f'enaïd, edrych draw,
 Gwel Galfaria bell, gerllaw ;
 Dacw'r hoel a'r bicell fain,
 Dacw'r goron bigog ddrain

'N awr yn gorwedd ar Ei ben,
Cryned daear, dued nen !
'N awr o'i ing a'i ddwyfol waed
Ffrydia iachawdwriaeth râd.

2 Wele, f' Arglwydd sydd mewn poen,
Ffrynd troseddwyr, addfwyn Oen ;
Dioddef mae yr hoelion dur
Trwy Ei gnawd ar groesbren îr !
Poen hyd angeu—poen at waed
Droes yn falm rÿdd im' iachâd :
Ti, Physygywr, perffaith Dduw,
Geidw f'enaïd bach yn fyw.

3 O Dy glwyfau rhêd i maes
Afon ddwyfol, loyw, lân,
Sydd yn achub, sy'n iachau
Myrddiwn o'r aflanaf rai ;
Ac yn rhoddi cyflawn hedd
I rai tlota' 'rioed eu gwedd :
Bloeddia f'enaïd, bloeddia mwy—
Iachawdwriaeth sy'n Ei glwy.

W.—ar.

236 (846, 857) *Diogelwch yn Nghrist.*

7au. 8ll.—Tichfield. St. Mary Magdalene.

1 **T**I Dy Hunan, Iesu mawr,
Yw fy noddfa ar y llawr ;
Ni ddaw fyth, ni fu erioed,
Dy gyffelyb is y rhôd :
Nid oes neb all fy iachau,
Concro 'mhechod, maddeu 'mai,
Ond a roddodd gadarn lef
Rhwnng y ddaear fawr a'r nef.

2 Wedi marw ar y pren,
A diffoddi llid y nen,
Ti gei wneuthur f'o 'n Dy fryd,
'D oes a'th rwystra yn y byd ;
Cadarn, cadarn, yw Dy law,
Gweithi yma, gweithi draw,
Daear oll a nefoedd fawr
Gwmpant wrth Dy draed i lawr.

- 3 Iesu, gorphwys yn Dy glwy'
 Wna fy enaid bellach mwy ;
 Dyma 'm noddfa werthfawr lawn
 O foreuddydd hyd brydnawn ;
 Dyma 'nghysur oll i gyd,
 Dyma 'm nerth o'r nefol fyd ;
 Yn Dy allu âf yn mlaen,
 Concraff ddŵr a choncraff dân.

w.—ar.

237 (879) “*Y Bugail da.*”

7. 4.—Haverland. San Remo.

- 1 **B**UGAIL yw, fe ro'es Ei waed
 Dros Ei ddefaid,
 Ac fe'n prynodd ni yn rhâd
 O'n caethiwed ;
 Dygodd ni i brofi blâs
 Dwyfol fanna ;
 Bellach canwn am Ei râs,
 Haleluwia.

- 2 Nid oes terfyn byth i'w gael
 Ar Ei gariad ;
 Mae'i drysorau mawrion, hael,
 Uwch eu dirnad ;
 Ynddo Ei Hunan mae yn llwyr
 Oll ddymunaf ;
 Minnau ganaf foreu a hwyr,
 Haleluwia.

w.

238 (881) “*Fy Anwylyd sydd wŷn a gwridog.*”

7. 4.—San Remo. Haverland.

- 1 **G**WŷN a gwridog, hawddgar iawn,
 Yw f'Anwylyd ;
 Doniau'r nef sydd ynddo'n llawn,
 Peraidd, hyfryd :
 Daear faith, ac uchder nef,
 Byth ni ffeindia
 Arall debyg iddo Ef—
 Haleluwia.

- 2 Dygodd f'enaid ar Ei ôl
 Yn dra rhyfedd ;

Mi orphwysaf yn Ei gôl
 Hyd y diwedd :
 Ffowch, greaduriaid o bob rhyw,
 Mwy ni charaf
 Wrthrych arall ond fy Nuw-
 Haleluwia.

3 Ynddo'i Hunan mae yn llawn
 Bob trysorau ;
 Dwyfol, perffaith, gwerthfawr Iawn
 Am fy meiau ;
 Gwir ddoethineb, hedd, a grâs
 Gwerthfawrocaf ;
 Nerth i hollol gario'r maes—
 Haleluwia.

4 Dyma sylfaen gadarn, gref,
 Trwy fy mywyd ;
 Credu, ac edrych arno Ef,
 Yw fy ngwynfyd :
 Ynddo bellach, trwy bob plâ,
 Y gobeithiaf ;
 Ac mewn rhyfel canu wna',
 Haleluwia.

W.

239 (872) *Dim yn ddigonol ond aberth y groes.*

7. 4.—Aberafon. Llanfair.

1 **N**ID oes aberth o un rhyw
 Yn mhlith miloedd,
 Dâl am drosedd lleia'i ryw,
 Yn oes oesoedd ;
 Dim ond aberth Dwyfol ddyn
 Foddia Dduwdod ;
 Angeu T'wysog nef Ei Hun
 Bwysa 'mhechod.

2 Dyma'r aberth mae erioed
 Sôn am dano ;
 Ar y ddaear 'd oes yn bôd
 Debyg iddo :
 Mae seraphiaid pena'r nen
 Yn rhyfeddu,

Gwel'd eu Brenin ar y pren
'N awr yn trengu.

W.

240 (869) *Deddf a Chyfringwr.*

7. 4.—Aberafon. Llanfair.

1 **D**ACW'r deg gorchymyn pur
Ar Galfaria ;
Dacw'r Hwn wnaeth fôr a thir
Yn y ddalfa ;
Dacw'r ddeddf yn gofyn Iawn
Hyd yr eitha' ;
Dacw iddi daliad llawn :
Haleluwia.

H. G.

241 (863) *Hedd a chariad.*

7. 4.—Dychweliad.

1 **H**EDD a chariad ar y groes
Darddodd allan ;
Iesu yn nyfnder angeu loes
Faeddodd Satan ;
Er Ei glwyfo dân Ei fron,
Ef orchfygodd ;
Cenir am y frwydr hon
Yn oes oesoedd.

Cas. R. E.

242 (880) *Iawn ac eiriolaeth Crist.*

7. 4.—San Remo. Haverland.

1 **A**NGEU ac eiriolaeth Crist
Yw 'ngorfoledd ;
Hyn a ddwg i'm henaid trist
Lawn dangnefedd ;
Collai'r ddeddf ei damniol rym
Ar Galfaria ;
Dofwyd llid cyfiawnder llym ;
Haleluwia.

2 Iesu yw difyrwch f'oes,
Yn fy mlinfyd ;
Ac ymffrostiaf yn Ei groes
Dros fy mywyd ;
Dàn Ei gysgod, nôs a dydd,
Gwnaf fy nhrigfa ;

Fy nhŵr cadarn byth a fydd,
Haleluwia.

3 Iesu, a'i gyfiawnder Ef,
Yw fy mywyd ;
Fe'm cymhwysa i deyrnas nef
Trwy Ei Ysbryd ;
Golchir fi o'm pen i'm traed
Fel yr eira,
Trwy rinweddau dwyfol waed :
Haleluwia.

4 Mae fy Mhrynwr heddyw'n fyw,
Ac yn eiriol ;
Sail eiriolaeth dros of yw
Iawn digonol :
Ei waith ynof yn y mán
A berffeithia ;
Gorfoleddaf yn fy rhan :
Haleluwia.

P. J.

243 (884, 885) “*Llais hyfryd rhâd rês.*”

12. 11.—Rhâd rês. Hyfrydlais.

- 1 **L** LAIS hyfryd rhâd rês sy'n gwaeddi, Diangfa,
Yn nghlwyfau Mab Duw, bechadur, mae noddfa ;
I olchi aflendid a phechod yn hollol,
Fe redodd Ei waed yn ffrydiau iachusol :
Haleluwia i'r Oen bwrcasodd ein pardwn,
'N ol croesi'r Iorddonen drachefn ni a'i molwn.
- 2 Ar angu ac uffern ca'dd lawn fuddugoliaeth,
Ysbeiliodd holl allu'r tywyllwch ar unwaith ;
Holl filwyr y groes gânt ynddo dangnefedd ;
Fe'u harwain hwy'n sicr i berffaith orfoledd :
Haleluwia i'r Oen bwrcasodd ein pardwn,
'N ol croesi'r Iorddonen drachefn ni a'i molwn.
- 3 'N ol tirio yn iach i'r tawel anneddau,
Ni, seiniwn Ei glôd ar euraidd delynuau ;
Trwy'r nefol ardaloedd ni a'i molwn byth bythol,
Wrth rodio ar lënydd yr afon dragwyddol :
Haleluwia i'r Oen bwrcasodd ein pardwn,
'N ol croesi'r Iorddonen drachefn ni a'i molwn.

BURDSALL, C. D. C.

244 (888) *Canu am gariad Crist.*

11au.—Joanna. Wareham.

- 1 **N**I ganwn am gariad Creawdwr yn ddyn,
Ennynodd cyn oesoedd o fewn iddo'i Hun ;
Ni chwilia cerubiaid, seraphiaid, na saint,
Eangder, na dyfnder, nac uchder ei faint.
- 2 Rhyfeddod angylion yn nghanol y nef,
Rhyfeddod galluoedd a thronau yw ef ;
Diffygia'r ffurfafen a'r sêr o bob rhyw
Cyn blinwyf fi ganu am gariad fy Nuw.
- 3 Fy enaid, gwel gariad yn fyw ar y pren,
Ac uffern yn methu darostwng ei ben ;
Er marw fy Iesu, er hoelio fy Nuw,
Parhaodd Ei gariad trwy angen yn fyw.
- 4 O ryfedd ddoethineb!—rhyfeddod ei hun !
A ffeindiai'r fath foddion i brynu'r fath un ;
Fy Iesu yn marw—fy Iesu oedd Dduw,
Yn marw ar groesbren, i minnau gael byw. w.

245 (889) *Calfarïa a'i fendithion.*

11au.—Joanna. Wareham.

- 1 **Y**R afon a lifodd rhwng nefoedd a llawr,
Yw gwraidd fy ngorfoledd, a'm cysur yn awr ;
Calfarïa ro'es haeddiant, Calfarïa ro'es hedd,
Calfarïa sy'n cadw agoriad y bedd.
- 2 Mae angen ei hunan, ei ofnau a'i loes,
Mewn cadwyn gadarnaf yn rhwym wrth Dy groes ;
Allweddu hên uffern ddychrynlyd i gyd
Sy'n hongian wrth wregys Iachawdwr y byd.
- 3 'D oes dim at ostegu pob terfysg a loes,
Cydwylbod a'i dychryn, ond angen Dy groes ;
Cân' miloedd o ofnau oedd ynwy'n gyttûn
Nes clywed fod Crëwr y ddaear yn ddyn.
- 4 Wel, bellach, boed imi ro'i ffârwel i'r byd,
A ffârwel i'w gyfoeth a'i bleser ynghyd ;
Un gorchwyl sydd genyf fyth mwyach i gyd,
Sef caru a chanu i Iachawdwr y byd. w.

246 (895) *Rhinwedd marwolaeth yr Oen.*

11au.—Schubert. Gorton.

- 1 **O** GARIAD ! O gariad ! anfeidrol ei faint,
Fod llwch mor annheilwng yn cael y fath fraint ;
Cael heddwch cydwybod, a'i chlirio trwy'r gwaed,
A choroph y farwolaeth, sef pechod, dân draed.
- 2 Nis gallai'r holl foroedd byth olchi fy mriw,
Na gwaed y creaduriaid er amled eu rhyw ;
Ond gwaed y Messiah a'i gwella'n ddi-boen !
Rhyfeddol yw rhinwedd marwolaeth yr Oen !
- 3 Cydganed y ddaear a'r nefoedd ynghyd
Ogoniant tragwyddol i Brynwr y byd ;
Molianned pob enaid fy Arglwydd ar gân,
Am achub anhydyn bentewyn o'r tân.
- 4 Mae'r Jubil dragwyddol yn awr wrth y drws,
Fe g'ododd yr haulwen, ni gawsom y tlws ;
Daw gogledd a dwyrain, gorllewin a de,
Yn lluoedd i foli Tywysog y ne'.

M. R.

247 (900) *Rhyfeddodau grâs.*

11au.—Schubert. Gorton.

- 1 **R**HYFEDDOD, rhyfeddod i Brynwr y byd,
Ro'i 'i enaid yn aberth, yn daliad mor ddrud,
I g'odi pechadur o ddyfnder ei wae,
A'i ddwyn i ogoniant byth, byth, i barhau.
- 2 O bellder tragwyddol y gwelodd Efe
Nad oedd gynnorthwywr i ddyn is y ne' ;
Addawodd Ei einioes, fe'i rhoddodd i lawr,
I gadw pechadur ; Ei gariad oedd fawr.
- 3 Ei râs a'i cymhellodd yn wyneb y groes ;
Ei fraich a'i hachubodd yn nyfnder Ei loes,
Ca'dd lawn fuddugoliaeth ar Galfari fryn,
Mewn gwendid gorchfygodd, ni ganwn am hyn.

T. Y. I.

248 (896) *Y Ffrynd goreu.*

11au.—Schubert. Gorton.

- 1 **M**I ge's y Ffrynd goreu fyth, fyth, all'sai fod ;
Yr addewid a roddodd ni thòrodd erioed :

Er byw'n Ei ogoniant yn nghanol y nef,
Mewn awr o gyfyngder fe wrendy fy llef.

w.

249 (908) *Gwardigaeth trwy Grist.*

9. 8.—Bethel. Capel Newydd.

- 1 **O** ! AGOR fy llygaid i weled
Dirgelwch Dy arfaeth a'th air ;
Mae'n well i mi gyfraith Dy enau
Na miloedd o arian ac aur :
Y ddaear ä'n dân, a'i thrysorau,
Ond geirian fy Nuw fydd yr un ;
Y bywyd tragwyddol yw 'nabod,
Fy Mhrynwr yn Dduw ac yn ddyn.
- 2 Rhyfeddod a bery'n ddiddarfod
Yw'r ffordd a gymmerodd Efe
I achub pechadur colledig,
Trwy farw Ei Hun yn ei le :
Fe safodd fy Mrenin Ei Hunan,
Gorchfygodd awdurdod y ddraig ;
Ein Samson galluog ni ydyw :
O ! caned preswylwyr y graig.
- 3 Daeth blwyddyn y caethion i ganu ;
Doed meibion y gaethglud ynghyd ;
Ni 'seiniwn drwy'r nefoedd a'r ddaear,
Ogoniant i Brynwr y byd :
Mae Brenin y nef yn y fyddin,
Gwae Satan a'i filwyr yn awr ;
Trugaredd a hedd sy'n teyrnasu
Gogoniant trwy'r nefoedd a'r llawr.
- 4 Y llew o lwyth Judah orchfygodd ;
Pa elyn all sefyll o'i flaen ?
Mae Seion yn teithio tuag adref
Mewn cerbyd dychrynlyd o dân :
Bydd miloedd o saint ac angylion,
Yn dorf ogoneddus ynghyd,
Yn canu rhyw anthem dragwyddol
O foliant i Brynwr y byd.

250 (916) *Meddyliau trugaredd a grâs.*

Sau. 8ll.—Salome.

- 1 **D**ADGUDDIWYD dirgelion i maes,
 Dirgelion cuddiedig i'r byd,
 Meddyliau trugaredd a grâs
 I'r penaf bechadur i gyd,
 A glöed mewn addewid sydd gref,
 Na welir fyth fythoedd ei hail,
 O ddyfnder y ddaear i'r nef,
 Mor gywir, mor sicr ei sail.
- 2 Fe'm boddwyd mewn syndod yn lân
 Wrth chwilio eu natur i maes ;
 'D oes angel na seraph a gân
 Am ddyfnder anorphen Ei râs :
 Pwy bwysa'i ddioddefaint ar bren ?
 Pwy bwysa lawn haeddiant Ei loes ?
 Tra tafod yn chwareu'n fy mhen
 Mi ganaf am goncwest Ei groes.
- 3 'R anrhydedd, a'r gallu, a'r clôd,
 Y moliant a'r parch yn gyttûn,
 O'r nefoedd i'r ddaear gaiff fôd
 Yn gyfan i'm Harglwydd Ei Hun ;
 Aed sw'n Dy farwolaeth i maes,
 O'r dwyrain liosog i'r de ;
 Helaethed terfynau Dy râs
 Mor bell ag y cyrhaedd y ne'.
- 4 Aed ein Haleluwia i'r lân,
 Trwy'r awyr anfeidrol ei maint ;
 Cymmysged caniadau rhai gwàn
 Â thyrfa liosog o saint :
 Ni gawsom gân' cymmaint a'r byd,
 Càn' cymmaint drachefn a hyn,
 Càn' cymmaint a'r nefoedd i gyd—
 Brydnawngwaith ar Galfari fryn.

W.

251 (920) *Prynwr byw.*

Sau. 8ll.—Cleveland. Arabia.

- 1 **M**I w'n fod fy Mhrynwr yn fyw,
 A'm prynodd â thaliad mor ddrud ;

Fe saif ar y ddaear, gwir yw,
 Yn niwedd holl oesoedd y byd :
 Er ised, er gwaeled fy ngwedd,
 Teyrnasu mae 'Mhrynwr a 'Mrawd ;
 Ac er fy malurio'n y bedd,
 Ca'i weled Ef eto'n fy nghnawd.

2 Wel, arno b'o'm golwg bob dydd,
 A'i daliad anfeidrol o werth ;
 Gwir Awdwr, Perffeithydd ein ffydd,
 Fe'm cynnal ar lwybrau blin, serth :
 Fy enaid, ymestyn yn mlaen,
 Na orphwys nes cyrhaedd y tir,
 Y Ganaan dragwyddol ei chân,
 Y Sabbath hyfrydol yn wir.

T. J.

252 (913) *Pwy yw Hwn yn dyfod o Edom ?*

Sau. 8ll.—Salome.

1 **P**WY welaf o Edom yn d'od,
 Mil harddach na thoriad y wawr,
 Yn sathru dân wadn Ei droed
 Elynion yn lluoedd i'r llawr ;
 Ei wisg wedi ei lliwio gan waed,
 Ei saethau a'i gleddyf yn llym ;
 Ei harddwch yn llanw'r holl wlad,
 Yn ymdaith yn amllder Ei rym ?

2 Myfi, 'r Hwn wyf Alpha cyn byd,
 Wyf gadarn i ladd ac iachau ;
 Fy ngeiriau a safant i gyd
 Pan ballo ffyddlondeb pob rhai.
 Ond p'am mae Dy wisgoedd yn waed,
 A'th gleddyf mor goched ei fin,
 Fel un a f'ai'n sathru dân draed
 Y gwinwrÿf yn ngwinllan y gwîn ?

3 Wrth weled y fyddin mor fawr,
 Dân arfau, yn llawnion o lid,
 Yn llanw holl wyneb y llawr,
 Y bobl giliasant i gyd ;
 Gadawyd Fi'n unig, heb ail,
 I sefyll yn ngwyneb Fy nghâs,

Gelynion mor amled a'r dail
Yn llanw holl gÿrau y maes.

- 4 Mi godais i fyny Fy llaw,
Ymleddais, ennillais y dydd ;
Fy holl waredigion a ddaw,
A'm caethion a roddir yn rhydd ;
Ennillais fath gonwest trwy waed,
Mae genyf lywodraeth mor fawr,
Hyd eithaf trigfanau Fy Nhad,
Mae'n cyrhaedd o'r nefoedd i'r llawr.

J. W.

253 (914) *Cariad angerddol.*

8au. 8ll.—Salome.

- 1 **P**A feddwl, pa 'maddock, pa ddawn,
Pa dafod all osod i maes,
Mor felus, mōr helaeth, mor llawn,
Mor gryfed Ei gariad a'i rās ?
Afonydd sy'n rhedeg mor gryf,
Nas dichon i bechod na bai
Wrthsefyll yn erbyn eu llif,
A'u llanw ardderchog di-drai.
- 2 Fel fflamau angerddol o dân
Yw cariad f'Anwylyd o hyd ;
Fe losgodd bob rhwystrau o'i flaen,
Fe yfodd o'r afon i gyd :
Ymaffodd mewn dyn ar y llawr,
Fe'i dygodd â'r Duwdod yn un ;
Y pellder oedd rhyngddynt oedd fawr,
Fe'i llanwodd â'i haeddiant Ei Hun.

J. W.

254 (929) *Rhyfeddodau cariad Crist.*

8au. 8ll.—Trewen. Rhyl.

- 1 **O** GARIAD ! O gariad mor rhâd !
O ! foroedd o gariad mor fawr !
Mab unig-anedig y Tad
Ddisgynodd o'r nefoedd i'r llawr :
Cymmerodd Ei wneuthur yn gnawd,—
Dynoliaeth â Duwdod yn un ;
Bu farw ar groesbren dân wawd
Yn lle Ei elynion Ei Hun !

- 2 Pob archoll ro'i dynion i'w gnawd
 Ddylifai yn gariad drwy 'r clwy' ;
 Pan fwyaf Ei ddirmyg a'i wawd,
 Gwnai cariad dd'od allan fwy-fwy ;
 Trwy 'r clwyfau, yn rhedeg ar frÿs,
 Gwir ffrydian o gariad a gaed ;
 Llifeiriai yn gariad drwy 'r chwÿs,
 A chariad a lifai drwy 'r gwaed !

D. JS.

255 (935) *Mawl i gariad Crist.*

5. 5. 6. 5.—Cysur. Darlington.

- 1 **Y**R Iesu'n ddi-lai
 A'm gwared o'm gwae ;
 Achubodd fy mywyd,
 Maddeuodd fy mai ;
 Fe'm golchodd yn rhâd,
 Do'n wir, yn Ei waed,
 Gan selio fy mhardwn
 Rho'es imi ryddhâd.
- 2 Fy enaid i sydd
 Yn awr, nôs a dydd,
 Am ganmol fy Iesu
 A'm rhoddodd yn rhydd :
 Ffarwêl f'o i'r byd,
 A'i bleser ynghyd ;
 Ar drysor y nefoedd
 Fe redodd fy mryd.
- 3 'R wy'n gweled bob dydd
 Mai gwerthfawr yw ffydd ;
 Pan elwy' i borth angeu
 Fy angor a fydd :
 Mwy gwerthfawr im' yw
 Na chyfoeth Peru ;
 Mwy diogel i'm cynnal
 Ddydd dial ein Duw.

MORG. D.

256 (936) “*Trysorau uwch gwybod y byd.*”

5. 5. 6. 5.—Cysur. Darlington.

- 1 **Y** CYSUR i gyd
 Sy'n llanw fy mryd,

- Fod genyf drysorau
 Uwch gwybod y byd ;
 Ac er bod hwy 'nghudd,
 Nas gwel hwynt ond ffydd,
 Ceir eglur ddadguddiad
 O honynt ryw ddydd.
- 2 Anfeidrol oedd llid
 Creawdwr y byd
 Yn erbyn y pechod
 Sy'n damnio o hyd :
 Ond Tywysog a gaed,
 A gollodd Ei waed,
 Fe brynodd faddenant
 A heddwch y Tad.
- 3 Ffordd wnaethpwyd yn llyn
 Ar Galfari fryn,
 I sicrach paradwys
 Nag goll'som cyn hyn :
 Ac yno ni gawn
 Oll yfed yn llawn
 O wleddoedd y bywyd,
 Heb foreu na nawn.

w.

257 (949)

Crist a'i aberth.

5. 5. 8. 7. 7. 9.—Intercession.

- 1 **A** WELSOCH chwi Ef?
 A welsoch chwi Ef?
 Iesu, fy Mhrynwr a'm Duw !
 Dros droseddwyr fel myfi,
 Rho'es Ei Hun ar Galfari,—
 Trwy gyfiawnder fy Meichiau câf fyw.
- 2 Hoeliwyd yr Aberth,
 Hoeliwyd yr Aberth,
 Iesu, 'r addfwynaf, oedd fud !
 'R Hwn sy'n taenu'r nef fel llèn,
 A ogwyddodd yno 'i ben,
 I wneyd Cymmod dros bechod y byd.
- 3 Heddyw yn eiriol,
 Heddyw yn eiriol,

Eiriol dros wael ddynol-ryw,
 Gan ddywedyd, "O! fy Nhad!
 Gwêl fy nwyllaw a fy nhraed!
 Mi a'u prynais, O! gâd iddynt fyw."

- 4 "Cânt os dychwelant,
 Cânt os dychwelant,
 Anwylaf Fab! er Dy fwyn;
 Os wynebant ataf Fi,
 Ac os credant ynot Ti,
 I dragwyddol fwynhâd cânt eu dwyn."

c. D. CS.

258 (939) *Ceidwad digonol.*

5. 5. 8.—Hungerford. Ystwyth.

- 1 **P**OB seraph, pob sant,
 Henafgwyr a phlant,
 Gogoniant a ddodant i Dduw.
 Fel tyrfa gyttûn,
 Yn beraidd bob un,
 Am Geidwad o forwyn yn fyw.

- 2 Efe yw fy hedd,
 Fy aberth a'm gwledd,
 A'm sail am drugaredd i gyd;
 Ein cysgod, a'n cân,
 Mewn dŵr, ac mewn tân,
 Gwnaed uffern ei hamcan o hyd.

- 3 Yn babell y bydd
 Rhag poethder y dydd,
 A chedyrn lifogydd y fall;
 Mewn cysgod mor dda,
 Holl uffern a'i phlâ,
 Er chwennyh, ein difa nid all.

E. J.

259 (940) *Trysorau yr Iawn.*

5. 5. 8.—Hungerford. Ystwyth.

- 1 **T**RYSORAU mor glir
 Ni welwn yn wir,
 I randir yr India pe'r awn;
 Pur aur o Peru
 Cyffelyb nid yw
 I heddwch fy Nuw yn yr Iawn.

- 2 Caed Person mor llawn
 O gyfoeth a dawn,
 A dalodd yn gyflawn y gwerth ;
 Trwy'r ddyfais fawr hon
 Gwneir Seion yn llon,
 Fe wisg Ei anwylion â nerth.
- 3 Dim trysor nis cair
 Mewn perlau nac aur,
 Er chwilio hyd derfyn ein dydd,
 A bwysa Dy hedd
 Tu yma i'r bedd,
 Heb goffa'r llawenydd a fydd.

E. E.

 AM YR YSBRYD GLAN.
260 (115) *O anadl, tyred !*

M. H.—Spires. Brynteg.

- 1 **B**YWYD y meirw ! tyr'd i'n plith,
 A thrwy Dy Ysbryd arnom chwêth ;
 Anadla 'n rymus ar y glên,
 Fel byddo byw yr esgyrn hyn !
- 2 Dy Ysbryd sanctaidd, oddi fry,
 Ddisgyno 'n helaeth arnom ni ;
 Gwnaed ein calonau ni, bob un,
 Yn demlau sanctaidd iddo 'i Hun.

J. H.

261 (94) *Diddanwch yr Ysbryd.*

M. H.—Staincliffe. Gibraltar.

- 1 **O** ! DDEDWYDD, ddedwydd, deulu Duw !
 Yr Ysbryd eu Diddanydd yw !
 Gweinyddu cysur cryf y mae,
 I lônî 'r gwàn mewn ing a gwae.
- 2 O Ysbryd Glân ! tyr'd i'n bywhau,
 A'n rho'i mewn hedd i lawenhau ;
 Diddyma bob rhyw ddeddfol ofn,
 A chynnal yn yr afon ddofn.

- 3 Diddanwch gwir yr Ysbryd Glân
A ddeil ei rym mewn dŵr a thân ;
A chael Ei ymweliadau rhâd
Sydd flaenbrawf hoff o'r nefol wlâd.
- 4 O Ysbryd Duw ! rho Dy fwynhau,
Ac na foed imi Dy dristau ;
Yn Dy ddiddanwch gâd im' fyw—
Yr ernes o baradwys yw.

R. E.

262 (104)

Bendith Jacob.

M. H.—Babilon. Menai.

- 1 **R** Y'M yn Dy erfyn, Arglwydd mawr,
Disgyn o entrych nef i lawr,
'R hyd ysgol faith Jehofah'n ddyd,
'Ro'i bendith Jacob i bob un.
- 2 Gâd ini dd'od i'r mynydd fry,
I'r cwmwl goleu atat Ti,
Fel y disgleirio 'n hwyneb-pryd,
Nes sÿnu Israel oll i gyd.

W.

263 (105)

Halen y ddaear.

M. H.—Babilon. Menai.

- 1 **G**WNA ni fel halen â Dy râs,
Yn wÿn, yn beraidd iawn ei flâs,
Yn foddion yn Dy law o hyd
I dynu'r adflâs sy ar y byd.
- 2 Gwna fôd D'ogoniant pur, di-lÿth,
Yn nôd a diben ini byth ;
Dy fywyd hardd, a'th eiriau gwir,
Yn wastad ini'n rheol bur.
- 3 O ! dena'n serch oddi yma i gyd,
Fel gwir ddeithriaid yn y byd,
O fân i fân i deithio'n hy',
Bob pryd ar ol D'orch'mynion Di.
- 4 Doed gogledd, de, a dwyrain bell,
I glywed y newyddion gwell ;
Aed sŵn D'efengyl, Iesu, i maes
Yn gylch o ddeutu'r ddaear lâs.

W.

264 (256) *Yr Ysbryd Glân a'i ddoniau.*

M. S.—Arenig. Saxony.

- 1 **T**YR'D, Ysbryd Glân, i'n c'lonau ni,
A dôd D'oleuni nefol ;
Tydi wyt Ysbryd Crist ; Dy ddawn
Sydd fawr iawn a rhagorol.
- 2 Llawenydd, bywyd, cariad pur,—
Y rhai'n yw'th eglur ddoniau ;
Dôd eli i'n llygaid, fel i'th saint,
Ac enaint i'n gwynebau.
- 3 Gwasgara Di'n gelynyion trwch,
A heddwch dyro ini ;
Os T'wysog ini fydd Duw Nêr
Pob peth fydd er daioni.
- 4 Dysg in' adnabod y Duw Dad,
Y gwir Fab rhâd a Thithau,
Yn un tragwyddol Dduw i fôd
Yn hynod Dri Phersonau ;
- 5 Fel y molianner, yn mhob oes,
Y Duw a ro'es drugaredd,
Y Tad, y Mab, a'r Ysbryd Glân,
Da dadgan Ei anrhydedd.

C. R. F.

265 (264) *Goleuni yr Ysbryd.*

M. S.—Dymuniad. Adelaide.

- 1 **T**YR'D, Ysbryd Glân, tragwyddol Dduw,
Yr unrhyw â'r Tad nefol,
Yr unrhyw hefyd â'r Mab rhâd ;
Duw cariad tangnefeddol.
- 2 Llewyrcha i'n c'lonau ni â'th râs,
Fel byddo gâs in' bechu,
Ac ini, mewn sancteiddrwydd rhydd,
Bob dydd Dy wasanaethu.
- 3 Tydi addewaist ddysgu, Iôn,
Dy weision i lefaru,
Fel yn mhob màn y caffo'n rhwydd
Yr Arglwydd Ei foliannu.
- 4 O ! Ysbryd Glân, i'n c'lonau ni,
Y gwir oleuni danfon ;

A hefyd sêl, tra f'om ni byw,
I garu Duw yn ffyddlon.

- 5 Dôd fesur mawr o'th rês yn rhwydd,
O Arglwydd Dduw Goruchaf!
Diddanweh ini felly bydd
Yn y brawd ddydd diweddaf.

C. R. F.

266 (273) *Nerth i draethu a derbyn y Gair.*

M. S.—Eidduned. Gorphwysfa.

- 1 **R**H O ddawn a goleu, Arglwydd Iôr,
I draethu'r cyngor dwyfol;
Ac agor Di y galon gau
I dderbyn D'eiriau nefol.

- 2 Perffeithia, Iôr, Dy nerth sydd fawr,
Yn ngwyneb dirfawr wendid,
Rho i'r newynog, tlawd, a chaeth,
Ysbrydol faeth a rhyddid.

T. J.

267 (266) *Deffro fraich yr Arglwydd.*

M. S.—Dymuniad. Adelaide.

- 1 **O**! DEFFRO, deffro, gwisg Dy nerth,
O! brydferth fraich yr Arglwydd;
Fel yn y dyddiau gynt a fu,
Amlyga'th alluogrwydd.

- 2 I ennyn ynom nefol dân,
Duw, anfon Dy Lân Ysbryd;
Aed gyda'th eiriau sanctaidd Di
Nerth, a goleuni hefyd.

- 3 O Arglwydd! dyro ini'n glau
Y tywalltiadau nerthol,
O weithrediadau'r Ysbryd Glân,
A'u grym fel tân angerddol.

J. H.

268 (274) *Nerth o'r uchelder.*

M. S.—Eidduned. Padarn.

- 1 **O**! ARGLWYDD Dduw, bydd ini'n borth,
Dôd gymmorth o'th drugaredd,
I draethu ac i wrando'n iawn
Dy eiriau llawn o sylwedd.

- 2 Dy weinidogion gwisg â nerth,
Yn brydferth o'r uchelder;

A doed Dy Ysbryd Sanctaidd Di
I argyhoeddi llawer.

J. H.

269 (275) *Disgwyl wrth Dduw.*

M. S.—Eidduned. Padarn.

1 O! ARGLWYDD Dduw, 'r Hwn biaŷu'r gwaith,
Arddel Dy faith wirionedd,
Fel byddo i bechod o bob rhyw
Gael marwol friw o'r diwedd.

Cas. M. D.

2 Disgwyliaf wrthyt uwch law neb,
Na thro Dy wyneb ymaith ;
Bydd imi'n Dduw, yn Dad, yn Frawd,
Yn dirion iachawdwriaeth.

R. H.

270 (354) *Arweiniad yr Ysbryd.*

M. C.—Claudius Ptolemeus. Gwrecsam.

1 O! TYRED, Ysbryd sanctaidd, pur,
Nertha'm blinedig draed ;
A rho i mi olwg olen, glir,
Ar hyfryd dir fy ngwlad.

2 Gâd imi ado'r anial maith,
Gwlad galar, a gwlad gwae ;
A myned rhagof tua'r tir
Sy â'i bleser yn parhau.

3 'R wyf fel y gwyliwr ar y mur,
Yn disgwyl, bob yr awr,
Am wel'd yn gwawrio Jubil fwyn
Fy muddugoliaeth fawr.

4 Pleserau'r ddaear wedi ffoi,
Pob chwantau i gyd yn un,
Heb un difyrwch is y rhôd
Ond Iesu mawr Ei Hun.

5 A meddwl am gwmpeini'r nef,
A meddwl am y gwaith
Fydd genyf yno'n treulio i maes
Holl dragwyddoldeb maith.

6 Yn mhlith cwmpeini rif y sêr,
Llaw'n ddisglaer uwch y nen,
Yn cymmysg cariad ato Ef
Fu farw ar y pren.

W.

275 (706) *Tyred, Ysbryd Sancteiddiolaf.*

8. 7. D.—Eifionydd. Llanidloes.

1 **N**'ÂD y cenllysg i fy nghuro—
 Grym fy mhleser, a fy chwant,
 Ac i yru D' Ysbryd Sanctaidd,
 A'i awelon pur i bant :
 Gwna 'nghydwylbod ynwy'n danllwyth,
 Na ddioddefwyf ddim o'r bai,
 Ag sy'n gwneuthur oriau 'mywyd
 Fel rhyw oes o edifarhau.

2 Tyred, Ysbryd Sancteiddiolaf,
 A glanhâ Dy dÿ Dy Hun,
 Lladd y beiau yn fy natur
 O'r boreuddydd sydd ynglÿn ;
 Dÿg Dy eiddo i maes o'r pydew,
 Minnau, ond cael myn'd yn rhydd,
 A'th foliannaf tra f'o anadl
 Am fy ngwaredigol ddydd.

W.

276 (691) *Gweddi am yr Ysbryd.*

8. 7. D.—Jersey. Hebron.

1 **Y**SBRYD byw y deffroadau
 Disgyn yn Dy nerth i lawr,
 Rhwyga'r awyr â'th daranau,
 Crëa'r cyffroadau mawr,
 Chwÿth drachefn y gwyntoedd cryfion
 Ddeffry'r meirw yn y glÿn,
 Dyro anadliadau bywyd
 Yn y lladdedigion hyn.

2 Yspryd yr Eneiniad dwyfol,
 Rho y tywalltiadau glân,
 Moes y fflam oddiar yr allor,
 Ennyn ynom sanctaidd dân ;
 Difa lygredd ein calonau,
 Tÿn ein chwantau dân ein traed,
 Dyro ini wisg ddisglaerwen
 Wedi 'i chànu yn y gwaed.

R. R. M.

277 (717) *Y gwlaw graslawn.*

8. 7. D.—Bodawen. Engedi.

1 **O!** FY NUW, a'm tirion Arglwydd!
 Rho'r cawodydd pur i lawr,
 I ireiddio f' eiddil ysbryd,
 Sydd yn sychlyd iawn yn awr:
 Dyro'r dylanwadau nefol,
 Ennyn bob rhyw ddwyfol ddawn;
 Rho Dy gariad a'th ymgeledd,
 Difa'r llygredd sy' ynwy'n llawn.

W. J.

278 (689) *Hiraeth am ymweliad.*

8. 7. D.—Diniweidrwydd.

1 **O!** NA b'ai fy mhen yn ddyfroedd
 Fel yr wylwn ddyddiau maith,
 Dros ferch Seion, sydd yn cysgu
 Yn yr anial ar ÷i thaith;
 O! na ddenai'r hen bŵerau,
 Welwyd yn y dyddiau gynt!
 Wrth brophwydo uwchben yr esgyrn
 O! na chlywem sŵn y gwynt!

AN.

279 (686) *Gweddi am argyhoeddi.*

8. 7. D.—Diniweidrwydd.

1 **R** HWN sy'n gyru'r mellt i hedeg,
 Ac yn rhodio brig y dôn,
 Anfon saethau arg'oeddiadau
 I galonau'r odfa hon;
 Agor ddorau hên garcharau,
 Achub bentewynion tân;
 C'od yr eiddil gwàn i fyny,
 Dysg i'r mudan seinio cân.

D. S.

280 (767) *Cymmorth i bregethu.*

8. 7. 4.—Ilandinam. Islwyn.

1 **A** RGLWYDD grasol, dyro gymmorth
 I gyhoeddi eto i maes
 Ddyfnder calon dyn truenus,
 Ac anfeidrol olud grâs;
 Fel b'o dyfnder
 Byth am ddyfnder yn cael sôn.

D. M.

281 (746) *Gweddi am sancteiddrwydd.*

8. 7. 4.—Tanworth. Caio.

- 1 **O** ! SANCTEIDDIA f'enaïd, Arglwydd,
 Yn mhob nwyd, ac yn mhob dawn ;
 Rho egwyddor bur y nefoedd
 Yn fy ysbryd llesg yn llawn :
 N'ad fi grwydro,
 Draw nac yma o fy lle.
- 2 Ti Dy Hunan all fy nghadw,
 Rhag im' wÿro ar y dde,
 Rhedeg eilwaith ar yr aswy,
 Methu cadw llwybrau'r ne'
 O ! tosturia ;
 Mewn anialwch 'r wyf yn byw.
- 3 Plana'r egwyddorion hyny
 Yn fy enaid bob yr un,
 Ag sydd megys peraroglau
 Yn Dy natur Di Dy Hun :
 Blodau hyfryd,
 F'o'n disgleirio dae'r a nef.
- 4 Fel na chaffo pechod atgas,
 Mwg a tharth y pydew mawr,
 I fy nallu ar y llwybr,
 Na fy nhafu fyth i lawr ;
 Gwna i mi gerdded
 Union ffordd wrth oleu dydd.

w.

282 (738) *Gwaith yr Ysbryd ar y galon.*

8. 7. 4.—Verona. Russia.

- 1 **N**ERTHOEDD y tragwyddol Ysbryd,
 Yn haeddiannau'r dwyfol Iawn,
 Wna i'r fynwes ddiffaeth, galed,
 I ffrwythloni'n hyfryd lawn
 O rasmusau,
 Per blanhigion nefol wlad.
- 2 Creigiau tanllyd Salem waedlyd,
 Rhai fu'n bloeddio âg un llef,
 Am Dywysog mawr y bywyd,
 "Ymaith ! O ! croeshoelïer Ef !"

Gwnaeth i'r rhei'ny
Wylo edifeirwch pur.

- 3 Os disgyni, addfwyn Ysbryd,
I ryw fynwes fel rhai hyn,
A'i haddurno â phur ddelw
'R Hwn fu farw ar y bryn,
Mawl a seinia
Trwy'r holl nefoedd fawr am hyn.

D. C.

283 (757) *Arweiniad yr Ysbryd.*

8. 7. 4.—Bridport. Abbeycombe.

- 1 **M**AE Dy Ysbryd Di yn fywyd,
Mae Dy Ysbryd Di yn dân ;
'Fe sy'n dwyn yr holl fforddolon
Cywir, sanctaidd, pur, yn mlaen ;
Cyfarwyddwr
Pererinion, arwain fi.

W.

284 (829) *Gair o enau Duw.*

8. 7. 3.—Priscilla. Dolfor.

- 1 **G**OLWG, Arglwydd, ar Dy wyneb
Sydd yn c'odi'r marw o'r bedd ;
Mae agoriad nef ac uffern
Yna i'w deimlo ar Dy wedd ;
Gair Dy rās, pur ei flās,
'N awr a ddetgly 'nghalon gās.
- 2 Arglwydd, danfon Dy leferydd,
Heddyw, yn ei rwysg a'i rym ;
Dangos fod Dy lais yn gryfach
Nag all dyn wrthsefyll ddim ;
Cerdd yn mlaen, nefol dân,
Cymmer yma feddiant glân.

W.

YR EFENGYL A'I HORDINHADAU.

1.—AM AIR DUW.

285 (39) *Crist yn y gair.*

M. H.—Yr Hen 100fed. Emyn Luther.

- 1 **N**ID yw hyfrydwch cnawd a byd
Ond pethau gweigion oll i gyd ;
Wrth chwilio gair yr Arglwydd cawn
Hyfrydwch gwell o lawer iawn.
- 2 Mae rhyfeddodau rif y dail
Yn Mherson hynod Adda'r Ail ;
Difyrwech penaf nef y nef
Yw edrych ar Ei degwch Ef.

J. H.

286 (247) SALM CXIX. 9—14, 17, 18, 29, 30, 33, 34.

M. S.—Roche Abbey. St. Trond.

- 1 **P**A fodd, O Dduw ! y ceidw llanc
Sydd ieuanc ei holl lwybrau ?
Wrth lwyr ymgadw yn ol Dy air,
Pob llwybr a geir yn olau.
- 2 I'm calon cuddiais Dy air Di,
Rhag imi bechu yn D' erbyn ;
Bendigaid, Arglwydd, ydwyt Ti,
O ! dysg i mi D' orchymyn.
- 3 Dy gyfiawn farn, a'r gwir air Tau,
Â mawl gwefusau traethais ;
A'th dystiolaethau Di i gyd,
Uwch holl dda 'r byd a hoffais.
- 4 Bydd dda i'th wâs, a byw a wna,
A'th air a gadwa'n berffaith ;
A'm llygaid agor Di ar lêt
I weled rhîn Dy gyfraith.
- 5 O'th nawdd, oddi wrthyf tÿn ffordd gau,
A dysg im' ddeddfau crefydd ;
Dewisais ffordd gwirionedd :—hon
Sydd ger fy mron i beunydd.

- 6 Duw ! ffordd Dy ddeddfau dysg i mi,
 Dros f' einioes hi a gadwaf ;
 O ! pâr im' ddeall y ddeddf hon—
 O'm calon fe'i cyflawnaf.

E. P.

287 (231) SALM CXIX. 97, 102, 106, 111, 145, 146,
 169, 170.

M. S.—Glanceri. Dominus regit me.

- 1 **M**OR gu, O Arglwydd ! genyf fi,
 Dy ddeddf Di, a'th gyfammod ;
 Ac ar y rhai'n, o ddydd i ddydd,
 Y bydd fy holl fyfyrdod.
- 2 Ni chiliais rhag Dy farnau Di,
 Can's Ti a'm dysgaist ynddynt.
 Mor beraidd genyf D' eiriau iach—
 Na'r mêl melusach ydynt.
- 3 Dy air i'm traed i llusern yw,
 A llewyrch gwiw i'm llwybrau ;
 Mi dyngais, a chyflawni wnaf,
 Y cadwaf Dy lân ddeddfau.
- 4 Llewyrcha 'th wyneb ar Dy wâs—
 Dysg imi flâs Dy ddeddfau ;
 O'm llygaid dagrau llifo wnant,
 Na's cadwant Dy gyfreithiau.
- 5 O'th flaen Di, Arglwydd ! doed fy nghri,
 Dysg imi ddeall D' eiriau ;
 A gwared fi 'n ol D'eiriau rhâd,
 Dêl atad fy ngweddïau.

E. P.

288 (270) *Ysgrifenu y gyfraith ar y galon.*

M. S.—Eidduned. Gorphwysfa.

- 1 **O** ARGLWYDD ! wrthym trugarha,
 A gwna in' gadw'th ddeddfau ;
 Ac ysgrifena Di'r ddeddf hon
 Yn eigion ein calonau.

E. P.

289 (238) *Gair Duw yn lloches a tharian.*

M. S.—Gwilym. Paradwys.

- 1 **F**Y lloches glÿd, a'm tarian gref,
 Yw'r Arglwydd nef a'i gysgod ;

- Gobeithiaf yn Ei air er neb,
Yn ngwyneb pob rhyw drallod.
- 2 Dy air sy'n dwyn rhyw newydd da
A lawenhâ y galon,
Fod nerth tragwyddol oddi fry
I sathru y gelynion.
- 3 Fod Brawd a Chyfaill wedi Ei gael
I'r tlawd a'r gwael, na chilia ;
Yn nyfnder profedigaeth gref
Efe a gydymdeimla.
- 4 Fod modd i'r euog gael rhyddhâd,
A gwir iachâd i'r clwyfus ;
Trwy nerth Ei air, fe rodia'n llon
Y cloffion a'r anafus.
- 5 Gobeithia f'enaïd yn Ei air,
Efe a bair orfoledd ;
Pob loes a galar, tristwch try
Yn ganu yn y diwedd.

R. J.

290 (201) *Cysuron y gair.*

M. S.—Silesia. Mary.

- 1 **D**Y nerthol air, Iôn, oddi fry,
A bery yn oes oesoedd ;
Tydi wyt wedi cadarnhau
Dy eiriau yn y nefoedd.
- 2 Mor werthfawr yw Dy air a'i rin
Mewn cystudd blin a chroesau ;
Fe droir wylofain trist yn gân
Ar lwybr glân Dy ddeddfau.
- 3 Gobeithiaf yn y gair o hyd
Yn nghanol byd o ddychryn ;
Mae'n gysgod rhag y gwynt a'r gwrês,
Mae'n lloches rhag y gelyn.

R. J.

291 (325) *Nerth trwy'r gair.*

M. C.—St. Leonard. St. Peter.

- 1 **G**OLEUNI ac anfeidrol rym
Yw hyfryd eiriau'r nen ;
Pob sill erioed a dd'wedodd Ef
Sydd siwr o dd'od i ben.

- 2 Fe barodd imi dori'r fraich,
A thynu'r llygad de ;
Câf finnau allu, mewn iawn bryd,
I wneyd a barodd Ef.
- 3 'R wy'n penderfynu myn'd yn gloff
I mewn i deyrnas nef,
Yn well na chadw'm melus chwant,
A cholli Ei gwmni Ef.
- 4 Mi ymddiriedaf yn Ei air,
Er cymmaint yw fy mai ;
Ac fe derfynwyd dydd ac awr
Pan gaffwy'm gwir ryddhau.
- 5 Mi orfoleddaf draw o bell,
Wrth feddwl am y dydd
Pan ddêl addewid fawr ei grym
A'm henaid gwàn yn rhydd.

W.

292 (398) *Y gwaed yn sylfaen yr addewidion.*

7. 6.—Meirionydd. Rhyddid.

- 1 **M**AE mil o addewidion
O fewn y Llyfr mawr,
Oll yn diferu manna,
A hyfryd fyrr i lawr ;
Y maent hwy'n perthyn iti,
Y maent hwy oll yn rhâd ;
Eu sylfaen a'u cyflawniad
Sydd yn y Dwyfol waed.

W.—TH.

293 (479) *Y Beibl.*

M. B. D.—Leominster. Kingscroft.

- 1 **O** FEWN i gloriau hwn
Mae dwfn feddwl Duw ;
Pob iot o hono bery'n hwy
Na'r nef—gwirionedd yw :
Y llŵon yw ei sail,
Gwaed Adda'r Ail yw'r sêl ;
Mwy gwerthfawr yw nag aur Peru,
Llawn yw o laeth a mêl.
- 2 Rhyw drysor mawr ei werth
Yw holl wirionedd Duw ;

Tystiolaeth eglur ynddo geir
 Am gyflwr dynolryw ;
 Ei greu mewn cyflwr da,
 A syrthio o hono 'i hun ;
 O blegid hyn, gelyniaeth sydd
 Rhwng Brenin nef a dyn.

3 Ac ynddo hefyd ceir
 Rhyw newydd braf ei sain,
 Fod iachawdwriaeth berffaith râd,
 I'r gwaelaf un o'r rhai'n ;
 Mae'r heddwch wedi ei wneyd
 Yn Mherson Mab y dyn,
 Ac yn y Babell ddiddos hon
 Mae Duw mewn hedd â dyn.

4 Trysordy deddfau Duw,
 Maith yw Dy eiriau prîd ;
 Pob sill o'i fewn sydd fwy ei werth
 Na'r ddaear faith i gyd ;
 O fewn ei gloriau gwiw
 Mae arfdy Duw, fy Iôr ;
 Myfyriaf ynddo yn ddi-baid,
 Tra fyddo tir neu fôr.

D. M.

294 (631) *Nerth gair Duw.*

8. 7. D.—Llangan. Tanycastell.

- 1 **D**YN nid wyt sy'n edifaru ;
 'R gair a dd'wedost ddaw i ben ;
 Seliwyd D'arfaeth, seliwyd D'eiriau,
 Pan fuost farw ar y pren ;
 Nid oes sillaf o'th fygythion,
 Nid oes sillaf bach o'th râs,
 Pan y delo'r dydd i fyny,
 Nas caiff hwnw 'i wneyd i maes.
- 2 Ar Dy air, yn mhob tymhestloedd,
 Y gorphwysa'i f' hun i lawr,
 Ac mi gredaf fod Dy eiriau
 Lawer trech na'r storom fawr ;
 'R unig sylfaen 'n awr sydd geny'
 I bwyso ar D'addewid ddrud

Yw, bod ynot Ti gyflawnder,
A 'mod innau'n eisieu i gyd.

- 3 O! gâd imi brofi a welaf;
'R wyf yn gwel'd rhyw wledydd draw
Y dymunwn fil o weithiau
Brofi eu ffrwythau maes o law;
Grym Dy eiriau wyf am deimlo,
Mae Dy eiriau'n drech na'r byd;
Cleddyf tanllyd o Dy enau
Goncra uffern faith i gyd.

w.

295 (816) *Melusder y gair.*

8. 7. 3.—Revel. Groeswen.

- 1 **M**AE Dy air yn abl fy arwain
Trwy'r awialwch mawr yn mlaen;
Mae yn golofn oleu, eglur,
Weithiau o niwl, ac weithiau o dân;
Mae'n ddi-ble ynddo 'fe,
Fwy na'r ddaear, fwy na'r ne'.
- 2 'R wyf yn meddwl am yr oriau
Caffwyf funyd o'th fwynhau;
Ac mae adsain pell Dy eiriau
'N peri imi lawenhau:
O! 'r fath wledd, draw i'r bedd,
Fydd cael edrych ar Dy wedd.
- 3 Dyna'r pryd 'r wy'n dechreu 'mywyd,
Pan y caffwyf wel'd yn glir
Im' gael prawf, ac y câf ragor,
O rawnsypiau'r Ganaan bur:
Dyma'm gwledd, dyma'm hedd,
Dyma'm concwest ar y bedd.
- 4 O! gâd imi 'n fuan, Arglwydd,
Glywed geiriau distaw'r ne',
Rhag im' redeg, heb im' wybod,
Ar ryw law i maes o'm lle;
Yn Dy law, heb ddim braw,
Cerdda'i 'n union yma a thraw.

w.

2.—YR YSGOL SABBATHOL.

296 (58)

Boreu oes i Grist.

M. H.—Melcombe. Eisenach.

- 1 **C**YSSEGRWN flaenffrwyth dyddiau 'n hoes
I garu 'r Hwn fu ar y groes ;
Mae mwy o bleser yn Ei waith
Na dim a fedd y ddaear faith.
- 2 Cael bod yn foreu dân yr iau
Sydd ganmil gwell na phleser gau ;
Mae ffyrdd doethineb oll i gyd
Yn gysur ac yn hedd o hyd.
- 3 Y plant a wasanaethont Grist
Cânt ddianc byth rhag uffern drist ;
Mae myrdd o ie'nctyd yn y nef
Yn berlau yn Ei goron Ef.
- 4 O ! na threuliaswn yn ddi-gôll
O dân iau Crist fy mebyd oll ;
Mae 'r Hwn a'm prynodd ar y groes
Yn deilwng o bob awr o'm hoes.

P. J.

297 (46)

Cofio tragwyddoldeb.

M. H.—Samson. Luther's Chant.

- 1 **O**DOWCH ! ieuenctyd hoff, yn awr,
I arddel enw Iesu mawr !
Mae Duw yn galw ar eich hôl—
Fod tragwyddoldeb maith yn ôl.
- 2 Nid yw pleserau pena'r byd
Ond twyll a gwagedd oll i gyd :
Mor fyr yw mwyniant pechod ffol,
Wrth dragwyddoldeb maith, sy'n ôl !
- 3 Pa beth i chwi, heb Dduw a'i hedd,
Fydd harddwch corph, na thegwch gwedd,
Pan ddelo 'r alwad ddwys i'ch nôl,
I'r tragwyddoldeb maith, sy'n ôl ?
- 4 Cyssegrwch heddyw flodau 'ch oes
I'r Hwn fu farw ar y groes,
A chwi gewch orphwys yn Ei gôl
Yn nhragwyddoldeb maith, sy'n ôl.

E. E.

298 (235) *Goleuni a hyfrydwch y gair.*

M. S.—Gwilym. Paradwys.

- 1 **M**AE yn y gair oleuni glân,
O f' enaid! cân am dano!
I'r euog yn yr anial fyd,
Wel'd noddfa glŷd i ymguddio.
- 2 Gwna imi gerdded mwy bob cam,
Gan feddwl am D' orch'mynion;
Boed ynddynt hwy fy serch a'm blŷs,
O wir ewyllys calon.
- 3 Tangnefedd Duw, fel afon gref
O orsedd nef yn llifo,
A fydd i'r sawl a garo 'r gwir,
Gan rodio 'n gywir ynddo.

R. J.

299 (212) *Addysg foreuol.*

M. S.—Morganwg. Persia.

- 1 **G**WYN fyd y plant sy'n derbyn dysg
Ac addysg yn y boreu;
Nid ânt i ffyrdd troseddwy'r ffol,
Nac i annuwiol lwybrau.
- 2 Y duwiol ostyngedig blant
A barchant eu rhieni,
Cânt ar y ddaear fyw yn hir,
A'u dwyn i dir goleuni.

DR. W., c. D. J.

300 (330) *Arglwydd Iesu! gwranddo ni!*

M. C.—St. Agnes. Winchester Old.

- 1 **F**E elai plant at Iesu Grist,
Pan rodiai 'r ddaear lawr;
Awn ninnau 'n wylaidd ato Ef
O flaen Ei orsedd fawr.
- 2 Pan blygent hwy eu gliniau bach,
Gan ledi 'u dwylaw eu,
Dywedai, "Na waherddwch hwynt
I ddyfod ataf Fi!"
- 3 Mae 'r Arglwydd Iesu Grist yn awr,
Oddi ar Ei orsedd fry,
Yn galw 'n uchel, "Deuwch, blant,
Yn lluoedd ataf Fi!"

- 4 Mae plant, fyrddiynau maith diri',
 O'i amgylch yn y nef,
 Yn chwareu eu telynuau aur
 Dan ganu, "IDDO EF!"

T. LE.

301 (379) *Gwardigaeth.*

7. 8.—St. Andrew. Triumphant.

- 1 **P**A gynnwrf, a pha riddfan,
 Sydd trwy holl feusydd Soan?
 Pa dorf yw hon sy'n myn'd i maes,
 Heb ynddi neb yn egwan?
 Duw Abra'm sydd yn gwared
 Ei blant o'u blinfyd caled;
 A'u dwyn y mae, gan ddryllio 'r Aipht,
 O'u haiarn bair gaethiwed!
- 2 Pwy rwyga iddi 'r dyfroedd—
 Balmanta 'r gorddyfnderoedd—
 A'i harwain drwy 'r anialwch maith,
 Gan borthi ei haml filoedd?
 Ei chymmorth llawn digonol
 Yw 'r YDWYF mawr, tragwyddol;
 I'r Ganaan wiw ei harwain wna
 Trwy wyrthiau tra rhyfeddol!
- 3 Pa ham y ciliwch, ddyfroedd?
 Y neidiwch chwi, fynyddoedd?
 Yr wylwch chwithau, greigiau hyll,
 Yr anial dir yn llÿnoedd?
 Onid gweddus ini barchu
 Ein Crëwr, mewn mawrhydi,
 Yn rhodio o flaen Ei braidd yn hardd,
 Drwy 'r anial dir i fyny!
- 4 I bwy, y brynïau oesol,
 Y plygwch chwi yn drefnol?
 A thi, Iorddonen, gyflawn, gref,
 Y rhedi yn dy wrthol?
 I'r Hwn sy'n pwyso 'r brynïau,
 Fel mân-lwch mewn clorianau!
 Ac yn Ei law mae 'r moroedd mawr,
 A'u 'nysoedd megys brychau!

D. C.

302 (397) *Chwilio y gair.*

7. 6.—Meirionydd. Rhyddid.

- 1 **O** ARGLWYDD ! dysg im' chwilio
 I wirioneddau 'r Gair,
 Nes d'od o hyd i'r Ceidwad
 Fu gynt ar liniau Mair ;
 Mae Ef yn Dduw galluog,
 Mae 'n gadarn i iachau ;
 Er cymmaint yw fy llygredd,
 Mae 'n ffynnon i'm glanhau.

G. 2.

303 (428) *Myfyrdod yn y gair.*

7. 6.—Abertawe.

- 1 **O** ARGLWYDD da ! argraffa
 Dy wirioneddau gwiw,
 Yn rymus ar fy meddwl,
 I aros tra f'wyf byw :
 Mwy parchus boed Dy ddeddfau,
 Mwy anwyl nag erioed—
 Yn gysur i fy nghalon,
 Yn llusern i fy nhroed.

- 2 Myfyrdod am Gyfryngwr,
 A phethau dwyfol drud,
 F'o 'n llanw 'nghalon wammal
 Yn felus iawn o hyd ;
 A bydded prawf maddeuant—
 Yr heddwch sydd trwy 'r Iawn—
 Gartrefol yn fy mynwes,
 O foreu hyd brydnawn.

D. CS.

304 (460) *Arglwydd ! dyma fi !*

M. B.—Sarah. Silchester.

- 1 **M**I glywa'th dyner lais
 Yn galw arnaf fi,
 I dd'od a golchi 'meiau 'gyd
 Yn afon Calfari.
- 2 Yr Iesu sy'n fy ngwa'dd
 I dderbyn gyda'i saint,
 Ffydd, gobaith, cariad pur, a hedd,
 A phob rhyw nefol fraint.

- 3 Yr Iesu sy'n cryfhau
 O'm mewn Ei waith trwy rês ;
 Mae 'n rhoddi nerth i'm henaid gwàn
 I faeddu 'mhechod câs.
- 4 Gogoniant byth am drefn
 Y cymmod a'r glanhâd ;
 Derbyniaf Iesu fel yr wyf,
 A chanaf am y gwaed !

cyf. 1. G.

305 (476) *Appeliad at rieni.*

M. B. D.—Bonar. Amana.

- 1 OS wyt yn caru 'th blant
 A thyner galon tad,
 Os ewyllysi ar i Dduw
 Barhau yn Dduw dy hâd,
 O ! gwrandaw ar y llais
 Sy'n galw yn ddi-daw—
 Yn foreu tyr'd i'r Ysgol Sul,
 A'r Beibl yn dy law !
- 2 Os wyt yn caru dyn,
 Os wyt yn teimlo sêl
 Dros addysg a oleua 'r ffordd
 Yn mlaen i'r byd a ddêl—
 Os credaist fod y bedd
 Yn ddôr i fywyd draw,
 Yn foreu tyr'd i'r Ysgol Sul,
 A'r Beibl yn dy law !
- 3 Os wyt yn caru Duw,
 A'i achos yn y byd ;
 Os hoffet weled dynol-ryw
 Dàn faner Crist ynghyd ;
 A gweled goleu wawr
 Trwy wÿll y byd a ddaw,
 Yn foreu tyr'd i'r Ysgol Sul,
 A'r Beibl yn dy law !

J. C. H.

306 (589) *Crist yn derbyn Plant.*

8. 7.—Beaminster. Bugail Israel.

- 1 BUGAIL Israel sydd ofalus
 Am Ei dynner anwyl wÿn ;

- Mae 'n eu galw yn groesawus,
Ac yn eu coffeidio 'n fwyn.
- 2 “Gadewch iddynt ddyfod ataf,
Ac na rwystrwch hwynt,” medd Ef;
“Etifeddiaeth lân hyfrydaf
I'r fath rai yw teyrnas nef.”
- 3 Deuwn, Arglwydd! â'n rhai bychain,
A chyflwynwn hwynt i Ti;
Eiddot mwyach ni ein hunain,
A'n hiliogaeth gyda ni.
- 4 De'wch, blant bychain, de'wch at Iesu!
Ceisiwch wyneb Brenin nef;
Hoff yw 'ch gweled yn dynesu
I'ch bendithio ganddo Ef!

M. D.

307 (652)

Y Beibl.

8. 7. D.—Joseph. Corinth.

- 1 **D**YMA Feibl anwyl Iesu,
Dyma rodd deheulaw Duw;
Dengys hwn y ffordd i farw,
Dengys hwn y ffordd i fyw;
Dengys hwn y golled erchyll
Gafwyd draw yn Eden drist;
Dengys hwn y ffordd i'r bywyd,
Trwy adnabod Iesu Grist. TR. (1831, *dyf.*)
- 2 Feibl gwerthfawr, caiff dy eiriau
Gartref yn fy mynwes i;
Mae bendithion fyrdd myrddiynau
Yn dy addewidion di;
Bu fy nghalon dlawd yn erwydro
Trwy anialwch sych a gwyw,
Nes y daeth dy eiriau dwyfol
I'w chyfodi o farw'n fyw.
- 3 Cuddiaf d'eiriau yn fy nghalon,
Gwnaf, yn ddyfnach nag erioed;
Byddi 'n llewyrch i fy llwybrau,
Ac yn llusern i fy nhroed;
Cyfaill fyddi ar y ddaear,
Ac yn angeu glynu wnai;

Yn y nef am dragwyddoldeb
Bydd dy drysor yn parhau.

T. LE.

308 (855) *Y Bugail.*

7au. 6ll.—Bhoi Lymbong. Wells.

1 **A**RGLWYDD Iesu, 'r Bugail mwyn !
Edrych ar Dy anwyl wŷn.
Dyros arnom ni Dy nôd,
I Dy gorlan gâd in' dd'od :
Buost farw drosom ni—
Dwŷg ni yn Dy fynwes gu.

2 Arglwydd Iesu, 'r Bugail mwyn !
Ti, O Dduw ! wnai gydymddwyn ;
Maddeu 'n holl bechodau 'n rhâd,
Golch ni yn Dy werthfawr waed :
Yna cawn Dy foli fry
Ar hên anthem Calfari !

T. LE.

309 (862) *Mawl plentyn.*

7au. 8ll.—Maidstone.

1 **A**DDFWYN Iesu, 'r Ceidwad mawr !
De'st o'r nefoedd wên i lawr ;
Derbyn fawl un bach fel fi,
Am it' farw drosom ni !
Addfwyn Iesu ! cofio 'r wyf
I Ti ddiode' marwol glwyf,
Ac it' dd'weyd am blant fel ni,
Y caent hwy ddyfod atat Ti.

2 Addfwyn Iesu ! gwel yn awr
Blentyn wrth Dy draed i lawr ;
Er mor fychan ydwyf fi,
Gâd im' ddyfod atat Ti :
Gâd im' lechu wrth Dy draed,
Golch fi, Iesu ! yn Dy waed :
Rho i blentyn bychan le,
Gyda Thi yn nheyrnas ne'.

T. LE.

310 (946) *Rhagom, filwyr Iesu.*

6. 5.—St. Gertrude.

1 **R**HAGOM, filwyr Iesu !
Awn i'r gâd yn hyf !

Gwelwn groes ein Prynwr—
 Hon yw'n cymmorth cryf ;
 Crist, frenhinol Arglwydd,
 Yw'n Harweinydd mād ;
 Chwyfio mae Ei faner ;
 Geilw ni i'r gād.
 Rhagom, filwyr Iesu !
 Awn i'r gād yn hyf !
 Gwelwn groes ein Prynwr—
 Hon yw'n cymmorth cryf.

2 Arwydd buddugoliaeth
 Wna i Satan ffoi ;
 Filwyr ffyddlawn Iesu,
 Dowch yn ddiymdroi :
 Seiliau uffern grŷnant
 Gan y nerthol floedd,
 Frodyr, bloeddiwch eto—
 Molwch Ef ar g'oedd.
 Rhagom, filwyr Iesu !
 Awn i'r gād yn hyf !
 Gwelwn groes ein Prynwr—
 Hon yw'n cymmorth cryf.

3 Fel rhyw fyddin arfog
 Symmud, Eglwys Dduw !
 Frodyr, lle y troediwn,
 Llwybr y seintiau yw ;
 Nid y'm ni'n rhanedig,
 Ond un corph di-goll,—
 Un mewn ffydd a gobaith,
 Un mewn cariad oll.
 Rhagom, filwyr Iesu !
 Awn i'r gād yn hyf !
 Gwelwn groes ein Prynwr—
 Hon yw'n cymmorth cryf.

4 Llawer teyrnas gyfyd,
 Yna, rywbyrd syrth ;
 Ond am Eglwys Iesu,
 Byth y saif ei phyrth :

Er pob brâd, ni lwydda
 Dyfais uffern ddu,
 Gan i'r Iesu addaw
 "Byddaf Fi o'ch tu!"
 Rhagom, filwyr Iesu!
 Awn i'r gâd yn hyf!
 Gwelwn groes ein Prynwr—
 Hon yw'n cymmorth cryf.

- 5 Dowch gan hyny bobloedd!
 Dyma'r dedwydd lu;
 Y fuddugol anthem
 Seiniwch gyda ni:—
 Moliant ac anrhydedd
 Byth i'r Iesu glân;
 Dynion ac angylion
 Unant yn y gân!
 Rhagom, filwyr Iesu!
 Awn i'r gâd yn hyf!
 Gwelwn groes ein Prynwr—
 Hon yw'n cymmorth cryf.

S. BARING-GOULD, C. L. E.

311 (947) *Genedigaeth Crist.*

6. 5.—Franconia.

- 1 "W ELE Fi yn dyfod,"—
 Llefai 'r Meichiau gwiw,
 Adsain creigiau Salem,—
 "Wele'n d'od mae Duw;
 Gâd anfeidrol fawredd
 Nef y nef yn awr;
 Ar awelon cariad
 Brysia i barthau 'r llawr."
- 2 Pa ryw fwyn beroriaeth
 Dreiddia trwy y nen!
 Pa ryw waredigaeth
 Heddyw ddaeth i ben!
 Miloedd o angylion
 Yno 'n seinio sydd,
 "Ganwyd y Messiah,
 Heddyw daeth y dydd."

- 3 Dyma'r Hollalluog
 Heddyw ini'n Frawd!
 Dyma holl drysorau
 Duwdod yn y cnawd!
 Moroedd rhâd drugaredd
 Lanwodd dros y llawr,
 Perlau gwlad gogoniant
 Ynddo ddaeth i lawr.

I. G.

312 (952) *Emyn plant am y nef.*

7. 7. 6.—Joyful.

- 1 YMA cur a blinder cawn,
 Yma cwrdd i 'mado wnawn ;
 Nid felly yn y nef.
 O! hyn fydd yn hyfryd!
 Hyfryd, hyfryd, hyfryd!
 O! hyn fydd yn hyfryd—
 Cwrdd heb byth ymadael mwy!
- 2 Pawb sydd yma 'n caru Duw,
 Gwedi marw, hwy gânt fyw,
 A chanu yn y nef.
 O! hyn fydd yn hyfryd!
 Hyfryd, hyfryd, hyfryd!
 O! hyn fydd yn hyfryd—
 Cwrdd heb byth ymadael mwy!
- 3 Pawb brofasant rês a hedd
 Iesu, hwy gânt wel'd Ei wedd,
 A chanu iddo byth.
 O! hyn fydd yn hyfryd!
 Hyfryd, hyfryd, hyfryd!
 O! hyn fydd yn hyfryd—
 Cwrdd heb byth ymadael mwy!
- 4 Duwiol a sancteiddiol blant,
 Sy'n gweddïo, yno 'r ânt
 O'r holl ysgolion Sul.
 O! hyn fydd yn hyfryd!
 Hyfryd, hyfryd, hyfryd!
 O! hyn fydd yn hyfryd—
 Cwrdd heb byth ymadael mwy!

5 Cawn gyfarfod uwch y llawr
 Apostolion Iesu mawr,
 Yn Ei addoli Ef.
 O ! hyn fydd yn hyfryd !
 Hyfryd, hyfryd, hyfryd !
 O ! hyn fydd yn hyfryd—
 Cwrdd heb byth ymadael mwy !

6 O ! mor ddedwydd y cawn fyw—
 Gweled y Gwardwr gwiw,
 Ar Ei orseddfaine fry.
 O ! hyn fydd yn hyfryd !
 Hyfryd, hyfryd, hyfryd !
 O ! hyn fydd yn hyfryd—
 Cwrdd heb byth ymadael mwy !

7 Yno ni gawn ganu byth,
 Mewn gogoniant pur di-lŷth,
 I Grist yr Arglwydd Iôr !
 O ! hyn fydd yn hyfryd !
 Hyfryd, hyfryd, hyfryd !
 O ! hyn fydd yn hyfryd—
 Cwrdd heb byth ymadael mwy !

J.S. H.

313 (174) *Buddugoliaeth milwyr Duw.*

8. 8. 8. 8. 8. 4.—Cynfal.

1 **Y**N mlaen ! yn mlaen ! chwi filwyr Duw !
 O'ch blaen mae'r fuddugoliaeth wiw ;
 Cewch ddwyn eich palmwydd yn eich llaw,
 A gwisgo 'r hyfryd goron draw,
 A bloeddio concwest ddydd a ddaw,
 Yn nheyrnas nef !

M. P.

2 Cawn uno yno â'r dedwydd lu,
 Sy'n canu am gariad Iesu cu !
 Ni ganwn am Ei gariad drud,
 Pan ferwo 'r môr, pan losgo 'r byd ;
 A hyn fydd sain y gân i gyd—
 Ei gariad Ef !

T. LE.

314 (808) *Mawl am yr Ysgol Sabbathol.*

8. 4.—Steggall.

- 1 **A**M yr Ysgol råd Sabbathol,
Clôd, clôd i Dduw!
Ei buddioldeb sydd annhraethol—
Clôd, clôd i Dduw!
Ynddi cawn yr addysg oreu—
Addysg berffaith Llyfr y llyfrau:
Am gael hwn yn iaith ein mamau
Clôd, clôd i Dduw!

R. E.

315 (948) *Diolch am yr efengyl.*

10. 7. 6.—Diolch i Ti.

- 1 **D**IOLCH i Ti, yr Hollalluog Dduw!
Am yr Efengyl sanctaidd.
Haleluwia, Amen.
- 2 Pan oeddym ni mewn carchar tywyll du,
Rho'ist in' oleuni nefol.
Haleluwia, Amen.
- 3 O! aed, O! aed yr hyfryd wawr ar léd!
Goleued ddaear lydan!
Haleluwia, Amen.

C. D. C.

316 (950) *Molwn Di, Arglwydd.*

10. 10.—True Hearted.

- 1 **M**OLWN Di, molwn Di, Arglwydd ein Duw!
Ofnwn Dy enw tra fyddom ni byw;
Dyro, O Arglwydd, wrandawriad i ni,
Telyn y galon gyssegrwyd i Ti.
- 2 Chwydded yr anthem ar dir ac ar fôr,
Purer y byd gan Efengyl yr Iôr;
Seion f'o'r mynydd gan holl ddynol-ryw:
Molwn Di, molwn Di, Arglwydd ein Duw.
- 3 Deued Dy deyrnas dragwyddol yn awr,
Deued goleuni gogoniant i lawr;
Iesu fu farw, ninnau sydd fyw,
Molwn Di, molwn Di, Arglwydd ein Duw.

J. C. H.

3.—DARPARIAETH A GALWAD YR EFENGYL.

317 (44) *Yr iachawdwriaeth fawr yn Nghrist.*

M. H.—Samson. Luther's Chant.

1 **Y**R iachawdwriaeth fawr yn Nghrist,
Sŵn melus hyfryd yw i'm clust ;
Balm cryf i'm clwyfau o bob rhyw,
A chordial im' rhag ofnau yw.

2 Aed sŵn yr iachawdwriaeth fawr
O amgylch ogyrch daear lawr ;
A boed i'r nef a'i lluoedd llon
Gyfodi eu llef i seinio hon.

DR. W., c. D. J.

318 (187) *O! deuwch i'r dyfroedd.*

M. S.—Dyfrdwy. Sabbath.

1 **O!** DE'WCH i'r dyfroedd, dyma'r dydd,
Yr Arglwydd sydd yn galw ;
Tragwyddol râs yr Arglwydd Iôr
Sydd fel y môr yn llanw.

2 Heb werth nac arian, de'wch yn awr,
Mae golud mawr trugaredd
A'i wyneb ar yr euog rai,
Maddeuant a'i ymgeledd.

3 O! de'wch a phrynwch win a llaeth,
Mae yma faeth rhagorol ;
O! prynwch win, heb aur na gwerth,
Mae ynddo nerth tragwyddol.

4 Bwyteuach, mae'r aberth wedi ei ladd,
Y ddeddf a ga'dd anrhydedd ;
Ac i bechadur euog, gwael,
Mae modd i gael ymgeledd.

5 Mae'r wledd yn barod, O! bwyteuach,
A llawenhewch yn Seicn ;
Tragwyddol hedd i blant y llwch ;
O! yfwch ei melusion.

R. J.

319 (328) *Cynhafiaeth digonol o râs.*

M. C.—St. Leonard. St. Peter.

1 **A**WN, bechaduriaid, at y dŵr
A darddodd ar y bryn ;

- Ac ni gawn yfed byth heb drai
O'r afon loyw hyn.
- 2 Mae yma drugareddau rhâd,
I'r tlawd a'r llariaidd rai,
A rhyw fendithion maith yn stôr
Sydd fythol yn parhau.
- 3 'D oes yma eisieu fyth yn bod—
Trysorau grâs sy'n llawn,
Er maint yr yfed a'r glanhau
Sy o foreu hyd brydnawn.
- 4 Nis blinwn ganu tra f'om byw
Yr oruchafiaeth hyn,
Ennillodd Iesu un prydawn
Ar ben Calfaria fryn.
- 5 Fe welir myrdd, 'mhen gronyn bach,
O'r dwyrain ac o'r de,
Yn cyd-adseinio'n hyfryd am
Ei ryfedd gariad E'.

W.

320 (413) *Gwledd i'r tlodion.*

7. 6. D.—Talyllyn. Pearsall.

- 1 **D**ARPARWYD gwledd i'r tlodion,
I'r euog llawn o fai ;
Mae'n gyflawn o ddanteithion
I'r gwael anghenus rai ;
O ! de'wch ar frÿs i'w profi—
Bendithion pur y ne' ;
Mae galwad Duw'n cyhoeddi
Fod heddyw eto le.

T. J.

321 (420) *Gobaith yr efengyl.*

7. 6. D.—Ewing. Angels' Story.

- 1 **O**'R nef mi glywais newydd,
Fe'm c'ododd ar fy nhraed,
Fod ffynnon wedi ei hagog
I'r cleifion gael iachâd ;
Fy enaid, rhêd yn ebrwydd,
A phaid a llwfrhau ;
O'th flaen mae drws agored
Na ddichon neb ei gau.

D. W.

322 (529) *Galwad yr efengyl.*

6. 8.—Dolgellau. Tyndal.

- 1 **D**E'WCH, hên ac ieuainc, de'wch,
At Iesu, mae'n llawn bryd ;
Rhyfedd amynedd Duw,
Ddisgwyliodd wrthym c'yd :
Aeth yn brydnawn, mae yn hwyrhau ;
Mae drws trugaredd heb ei gau.
- 2 De'wch, hên wrthgilwyr trist,
At Iesu Grist yn ôl ;
Mae'i freichiau'n awr ar léd,
Fe'ch derbyn yn Ei gôl :
Mae Duw yn rhoddi eto'n hael
Drugaredd i droseddwyr gwael.

M. R.

323 (538) *Buddugoliaeth trwy Grist.*

6. 4. 8. 7.—Noddfa. Bow Street.

- 1 **M**AE udgorn Jubili
Am haeddiant Calfari,
Yn seinio'n llon,
Newyddion goreu i ni ;
Gwir lawenhâ, fy enaid prudd,
Ennillodd Iesu mawr y dydd ;
Daw carcharorion angen
O'u rhwymau oll yn rhydd.
- 2 Mae tyrfa fawr heb ri',
Fu ar ein daear ni,
Dàn lawer loes,
A llid, a chroes, a chri,
Yn awr mewn bywyd, hyfryd hoen,
Ger bron gorseddfaïnc Duw a'r Oen,
Heb deimlo mwy flinderau,
Effeithiau llid a phoen.

G. 1.

324 (537) *Taerineb yr efengyl.*

6. 4. 8. 7.—Stamford. Noddfa.

- 1 **D**OWCH, dowch, o fawr i fân,
Cyn delo'r diluw tân,
I'r arch mewn pryd,
Fe lysg y byd yn lân ;

O ddinas distryw brysiwch, ffowch,
 Ar y gwastadedd nac ymdrowch,
 I sanctaidd fynydd Seion,
 O! ddynion, p'am na ddowch?

Cas. JOS. HAR.

325 (569) *Trefn i faddeu pechod.*

7. 3.—Trefeglwys. Twrgwyn.

1 CAED trefn i faddeu pechod

Yn yr Iawn ;
 Mae iachawdwriaeth barod
 Yn yr Iawn :
 Mae'r ddeddf o dân ei choron,
 Cyfiawnder yn d'weyd, Digon !
 A'r Tad yn gwaeddi, Boddlon !
 Yn yr Iawn ;
 A Diolch byth, medd Seion,
 Am yr Iawn.

2 Yn awr, hên deulu'r gollfarn,
 Llawenhawn ;
 Rho'ed cymmorth ar Un cadarn,
 Llawenhawn :
 Mae heddyw alwad ato,
 Mae bythol fywyd ynddo ;
 Ni cholli'r neb a gredo,
 Llawenhawn,
 Gan lwyr ymroddi iddo ;
 Llawenhawn.

W. WS.

326 (570) *Dydd yr efengyl.*

7. 3.—Trefeglwys. Rhosbeirio.

1 MAE efengyl grâs yn t'wynu,
 Mawr yw'r fraint,
 I gasglu llafur Iesu,
 Mawr yw'r fraint ;
 Mae lluoedd maith yn barod
 Yn y Gaersalem uchod,
 A thyrfa fawr yn dyfod,
 Mawr yw'r fraint,
 Dàn faner Iesu isod,
 Mawr yw'r fraint.

G. 1.

- 2 Mae'r bwrdd yn llawn danteithion,
 Dowch yn mlaen,
 Gan sanctaidd Frenin Seion,
 Dowch yn mlaen ;
 Cawn wledda oll yn ddidig,
 Fry, ar y llo pasgedig,
 Ac yfed gwîn puredig,
 Dowch yn mlaen,
 Gwir haeddiant Iesu'n unig
 Dowch yn mlaen.

M. R.

327 (658) *Dyfroedd iachawdwriaeth.*

8. 7. D.—Lux Eoi. Bethany.

- 1 **Y** MAE dyfroedd iachawdwriaeth,
 A'u rhinweddau mewn parhâd ;
 Y mae ynddynt feddyginiaeth
 Anffaeledig, oll yn rhâd :
 Deuwch, gleifion codwm Eden,
 I ddefnyddio'r dyfroedd hyn,
 Ni bydd diwedd byth ar rinwedd
 Sylwedd mawr Bethesda lÿn.

- 2 Cofiwch hyn mewn stâd o wendid—
 Dyfroedd at y fferau sy ;
 Dirifedi yw'r cufyddau
 A fesurir i chwi fry ;
 Bod yn blant yr adgyfodiad,
 Nofio yn y dyfroedd hyn,
 Edrych ar ogoniant Iesu
 A fu'n gwaedu ar y bryn.

A. G.

328 (665) *Drws gobaith.*

8. 7. D.—Scopas. Balducci.

- 1 **A** OES gobaith am achubiaeth ?
 Oes maddeuant am bob bai ?
 A oes hedd a meddyginiaeth,
 A oes Ceidwad i'r fath rai ?
 "Oes," medd Duw o'r nef yn eglur,
 "Mi ddarperais aberth llawn ;
 Y mae hedd, a grâs, a chysur
 Geny'n rhoddion parod iawn."

T. J.

329 (604) *Grás yn rhagor amlhau.*

8. 7. D.—Moriah.

1 **G**OLCHWYD Magdalen yn ddisglaer,
 A Manasseh'n hyfryd wŷn,
 Yn y dŵr a'r gwaed a lifodd
 O ystlys Iesu ar y bryn :
 Pwy a wŷr na olchir finnau ?
 Pwy a wŷr na byddaf byw ?
 Mae rhyw drysor anchwiliadwy
 O rás yn nghadw gyda'm Duw.

T. Y. iv. *dyf.*330 (651) *Udgorn yr efengyl.*

8. 7. D.—Vienna.

1 **B**ETH yw'r udgorn glywa'i 'n seinio ?
 Brenin Siloh sydd yn gwa'dd.
 Pwy sy'n cael eu galw ganddo ?
 Pechaduriaid o bob gradd.
 Adre', adre', blant afradlon—
 Gadewch gibau gweigion ffôl ;
 Clywaf lais y Brenin heddyw,
 'N para i alw ar eich hôl.

Cas. J. H.

331 (644) *Effeithiau yr oruchafiaeth.*

8. 7. D.—Argoed. Mendelssohn.

1 **C**ADBEN mawr ein hiachawdwriaeth
 Welaf yn y frwydr hon ;
 Holl elynion Ei ddyweddi
 'N gorfod plygu ger Ei fron ;
 Plant afradlon sy'n d'od adref,
 A fu 'mhell o dir eu gwlad ;
 Rhai fu'n fudion sy'n clodfori
 Duw am iachawdwriaeth râd.

M. R.

332 (747) *Gwahoddiad at Grist.*

8. 7. 4.—St. Garmon. Caersalem.

1 **D**EUWCH, bechaduriaid tlodion,
 Clwyfus, cleifion, o bob rhyw
 Crist sy'n barod i'ch gwaredu,
 Llawn tosturi yw Mab Duw :
 Nac amheuwch,
 Abl ac ewyllysgar yw.

- 2 Rai anghenus, de'wch a chroesaw,
 I gael rhoddion Duw yn rhâd ;
 Cewch wir ffydd ac edifeirwch,
 A phob grâs yn ddinacâd ;
 De'wch heb arian,
 Prynwch gan yr Iesu'n rhâd.
- 3 De'wch, flinderog, a thrwmlwythog,
 Trwy y cwmp ga'dd farwol friw ;
 Os arosych nes eich gwella,
 Byth ni ddeuwch yn eich byw :
 Pechaduriaid,
 Nid rhai cyfiawn, eilw Duw.

HART, C. D. J.

333 (819) *Gwahoddiad i'r wledd.*

8. 7. 3.—Holstein. Talgarth.

- 1 **D**EUWCH, hil syrthiedig Adda,
 Daeth y Jubil fawr o hedd ;
 Galw 'r ydys bawb o'r enw
 I fwynhau tragwyddol wledd :
 Bwrdd yn llawn, yma gawn,
 O foreuddydd hyd brydnawn.
- 2 De'wch, y deillion ; de'wch, y cloffion ;
 De'wch, y gwywedigion rai ;
 Ymadewch â'r hyn yr oeddych
 Yn cael pleser i'w fwynhau :
 Chwi gewch win, nefol rin,
 Yma i'w yfed yn ddi-brin.
- 3 Ceisiwch wisgoedd y brïodas,
 Gwisgoedd hyfryd, hardd eu lliw ;
 Nid oes enw teilwng arnynt
 Ond cyfiawnder pur fy Nuw :
 Llian main ydyw'r rhai'n
 Sydd yn cuddio pob rhyw staen.
- 4 Dyma'r wledd y cewch ddanteithion,
 Yma cewch faddeuant rhâd ;
 Yma cewch chwi brofi'r cariad,
 Hedd yn nofio yn y gwaed :
 De'wch yn awr, dyrfa fawr,
 Ac eisteddwch yma i lawr.

334 (851) *Cyflawnder yr iachawdwriaeth.*

7au. 6ll.—Dix. Newport.

1 **H**YFRYD lais efengyl hedd
 Sydd yn galw pawb i'r wledd ;
 Mae gwahoddiad llawn at Grist,
 Oes, i'r tlawd, newynog trist :
 Pob cyflawnder ynddo cewch ;
 De'wch a chroesaw, dlodion de'wch.

2 Talodd Crist anfeidrol Iawn
 Ar y croesbren un prydawn ;
 Llifodd ar Galfaria fryn
 Ddŵr a gwaed i'n golchi'n wŷn :
 Iachawdwriaeth sydd heb drai :
 De'wch i'r ffynnon, aflan rai.

P. J.

335 (864) *Galwad ar yr afradlon.*

7. 4.—Dychweliad.

1 **B**LANT afradlon, at eich Tad
 Dowch, a chroeso ;
 Rhai fu 'mhell o dir eich gwlad
 Yn hir grwydro ;
 Mae'r llo pasgedig wedi ei ladd,
 Chwi gewch wledda ;
 Ac mae'r gweision eto'n gwa'dd :
 Haleluwia.

E. PA.

336 (865) *Yr un testyn.*

7. 4.—Dychweliad.

1 **A**FRADLONIAID, at eich Tad
 Deuwch, deuwch ;
 Fe rŷdd i chwi bardwn rhâd ;
 O dychwelwch !
 Dowch, gofynwch am eich hedd,
 Gan gyfaddef ;
 Cewch y fodrwy, cewch y wledd ;
 Deuwch adref.

R. E.

4.—*Y SABBATH.*

337 (77) *Hyfrydwch y Sabbath, a'i waith.*

M. H.—Angels' Hymn. Emyr Foreuol.

- 1 **G**WAITH hyfryd iawn a melus yw
Moliannu D'enw Di, O Dduw !
Sôn am Dy gariad foreu glâs,
A'r nôs am wirioneddau'th râs.
- 2 Mor felus yw y Sabbath llon,
Na flined gofal byd mo'm bron,
O ! na b'ai 'nghalon i mewn hwyl,
Fel telyn Dafydd ar yr wyl.
- 3 Yn Nuw fy nghalon lawenhâ ;
Bendithio'i air a'i waith a wna ;
Mor hardd yw gwaith Dy râs, O Dduw !
A'th gyngor, pa mor ddyfned yw ! DR. W., c. D. J.

338 (76) *Gorphwysfa 'r Sabbath.*

M. H.—Ombersley. Angels' Hymn.

- 1 **Y**SABBATH, gŵyl nefolaidd yw,
Ar hwn cyfododd Iesu'n fyw :
Clodforwn ninnau Frenin hedd
Mae wedi perarogli'r bedd.
- 2 O f'enaïd ! nac anghofia'r dydd
Y daeth y Meichiau mawr yn rhydd ;
Agorwyd ini byrth y nef
Trwy rîn Ei fuddugoliaeth Ef.
- 3 Mor hyfryd cael un dydd o'r saith
I'w dreulio'n hollol gyda'th waith ;
Gorphwysfa dawel, f'enaïd trist,
A gwledd, yw cofio angeu Crist.
- 4 Gwaith rhyfedd oedd creu nef a llawr,
A threfnu'r grëadigaeth fawr ;
Ond gwaith rhyfeddaf Duw Ei Hun
Oedd gorphen iachawdwriaeth dyn.
- 5 Y mae gorphwysfa'n ol i'r saint,
Mewn gwlad o hedd, O ! ryfedd fraint !
Lle cânt fwynhau, heb gur na phoen,
Dragwyddol Sabbath gyda'r Oen.

P. J.

339 (82) *Y Sabbath yn ernes o'r nef*

M. H.—Boston. Ernan.

- 1 **B**LINEDIG gan ofidiau'r llawr,
 Lluddedig a methedig bron,
 O! mor gysurol ydyw gwawr,
 Hyfrydol wawr y Sabbath llon.
- 2 Rhyw lewyrch trwy'r cymylau du,
 Rhyw seibiant bach rhag llid y dòn,
 A golwg ar fynyddau cu
 Y Ganaan draw, yw'r Sabbath llon.
- 3 Ffoed holl drafferthion daear lawr,
 Ei hing a'i gofal, cilient draw;
 Na foed o fewn fy mron yn awr
 Ond gofal am y byd a ddaw.
- 4 Câf orphwys heddyw oddi wrth fy nghur,
 A gwledda ar ddanteithion nen,
 Fel ernes o'r dedwyddwch pur
 A gaiff y llu tu draw i'r llèn.
- 5 Câf dd'od i gynnulleidfa'r saint,
 Ar Seion fryn—rhyfeddol fri!
 Nes sÿnu bron uwch ben fy mraint,
 Pa le y daeth fath râd i mi.

T. JS.

340 (240) *Y Sabbath yn fendith.*

M. S.—Gwilym. Paradwys.

- 1 **C**YDUNWN, bawb, i foli Duw—
 Ei wyneb heddyw ceisiwn;
 Cydwleddwn gyda 'i anwyl blant,
 A'i foliant byth datganwn.
- 2 Hwn ydyw'r dydd a wnaeth ein Duw,
 A gwerthfawr ydyw 'r oriau;
 De'wn ger Ei fron â llawen fryd,
 Gan barchu 'r hyfryd foreu.
- 3 Sancteiddiodd Duw y seithfed dydd,
 I ni gael budd ysbrydol:
 Gwybodaeth gawn o'i gyfraith lân,
 A gwir ddiddanwch nefol.
- 4 Y sawl a ddelo, dedwydd yw,
 I deml Duw 'n gyfannedd;

Mae un dydd yma 'n llawer gwell
Na mil yn mhabell gwagedd.

- 5 Cawn yma bob dymunol ddawn,
Cawn Dduw yn llawn trugaredd ;
A'i Ysbryd i'n cryfhau bob pryd,
Yn fwy-fwy hyd y diwedd. B. F., ar. Cas. WES.

341 (343) *Adgyfodiad Crist.*

M. C.—Blackbourne. St. Nicholas.

- 1 **H**WN ydyw 'r dydd y c'ododd Crist,
Gan ddryllio pyrth y bedd ;
O cyfod, f' enaid !—na fydd drist—
I edrych ar Ei wedd.
- 2 Cyfodi wnaeth i'n cyfiawnhau—
Boddlonodd ddeddf y nef ;
Er maint ein plâ, cawn lawenhau—
Mae 'n bywyd ynddo Ef.
- 3 Gorchfygodd angeu trwy Ei nerth,
Ysbeiliodd uffern gref ;
Ac annherfynol ydyw 'r gwerth
Gaed yn Ei angeu Ef.
- 4 Esgynodd mewn gogoniant llawn
Goruwch y nefoedd fry ;
Ac yno mae, ar sail Ei Iawn,
Yn eiriol drosom ni.
- 5 Os gofyn pur gyfiawnder nef
Am fywyd euog ddyn,
Fe ddengys Iesu drosto ef
Ei werthfawr waed Ei Hun.
- 6 Pob gallu llawn, trwy 'r byd a'r nef,
Sydd yn Ei law yn awr ;
Ni rwystra gallu uffern gref
Ddibenion Iesu mawr !

R. O.

342 (404) *Tyrfa yn y tŷ.*

7. 6.—Syria. Rutherford.

- 1 **G**WEL'D tyrfa yn addoli
Yr Arglwydd yn Ei dŷ,
Yw 'r olwg fwyaf hyfryd
O dân y nefoedd sy ;

Cydganu wnant yn gysson,
A chyd-weddio Duw,
A dysgu rhodio 'r llwybr
I fyned ato i fyw.

- 2 Ac yno bŷm yn fynych,
Ac eto âf yn llon ;
Can's yno, yn fy ngolwg,
Mae nefoedd fechan, bron :
'D oes fwyniant dân yr wybren,
Nac un difyrwch, fydd
Yn ddigon i fy attal
'Fwynhau y sanctaidd ddydd.

DR. W., c. D. CS.

5.—BEDYDD.

343 (246) *Iesu Grist, a phlant.*

M. S.—Roche Abbey. St. Trond.

- 1 **N**ESEWCH, chwi belledigion byd,
A'ch plant ynghyd, at Iesu !
Yr Hwn fu 'n gwisgo 'r goron ddrain
Sy'n galw 'r rhai 'n i nesu.
- 2 Mae yn Ei aberth Ef, a'i waed,
Gyfiawnder rhâd i'r truan ;
Ac am Ei râs boed mawl a bri—
Mae modd i olchi 'r aflan.
- 3 Bendithiodd Iesu blant cyn hyn—
Yn awr fe fŷn eu harddel :
Pwy luddias ddwfr i gofio 'n wiw,
Nad ydyw am eu gadael.

R. J.

344 (186) *Bedydd yn dyst.*

M. S.—Sabbath. Dyfrdwy.

- 1 **R**HŌ'IST in' Dy ordinhadau, Iôr !
Yn wystlon trysor nefol ;
Rho ini, o'th gyfammod hedd,
Fwynhau eu sylwedd grasol.
- 2 Mae bedydd dwfr yn dyst i ni,
Aeth i drueni halog,
Fod Tri yn Un, JEHŌFAH glân,
Yn golchi 'r aflan euog.

- 3 Os aeth Tri Pherson dwyfol, pur,
 I olchi anmhur ddynion,
 Ceir gwel'd myrddiynau wedi 'r gwaith
 Yn gànaid berffaith wÿnion.

T. J.

345 (309) *Ffynnon wedi ei hagor.*

m. c.—Bedford. Ballerma.

- 1 **M**AE ffynnon hyfryd lawn o waed,
 A redodd ar y bryn ;
 Y pechaduriaid dua' gaed
 A olchir ynddi'n wÿn,

- 2 Bu'r lleidr aflan un prydawn
 Yn edrych arni'n llon ;
 A minnau olchir, sydd yn llawn
 Mor frwnt ag ef, yn hon.

COWPER, c. D. C.

346 (486) *Ffynnon i bechod ac aflendid.*

6. 6. 8.—Eilian. Abberton.

- 1 **A**GORWYD ar y bryn
 Ryw ffynnon rād cyn hyn,
 A'm gylch yn wÿn o'm pen i'm traed,
 Mae'n golchi'r dua'i liw
 Mor wÿn a'r eira gwiw ;
 Rhinweddol yw y dwyfol waed.

- 2 Y ffynnon loyw hyn,
 A darddodd ar y bryn,
 Yn ffrydiau o anfeidrol hedd ;
 Rhyw fôr o gariad yw
 Dy heddwch Di, fy Nuw,
 A nef y nef yw gwel'd Dy wedd.

- 3 Mi wnaif fy nghartref mwy
 Dàn gysgod marwol glwy' ;
 'D oes noddfa arall dàn y nef,
 Na màn i gael glanhâd,
 Ond yn y ffynnon rād
 O ddŵr a gwaed o'i ystlys Ef.

G. I.

347 (773) *Ffynnon y dyfroedd byw.*

8. 7. 4.—Sicily. Alma.

- 1 **H**EDDYW'r ffynnon a agorwyd,
 Ddisglaer fel y grisial clir ;

- Y mae'n llanw ac yn llifo
Dros wastadedd Salem dir :
Bro a bryniau
A gaiff brofi rhin y dŵr.
- 2 Y mae rhinwedd grâs y nefoedd
O dragwyddol faith barhâd ;
Nid oes darfod ddim ar effaith
Perffaith haeddiant dwyfol waed ;
Ac er golchi,
Dŵr heb lwydo, dŵr heb drai.
- 3 Minnau ddôf i'r ffynnon loyw
Darddodd allan ar y bryn,
Ac mi olcha'm henaïd euog
Gânwaith yn y dyfroedd hyn ;
Myrdd o feïau
Dafla'i lawr i rym y dŵr.
- 4 Dyma'r fân y caiff fy nwydau
Gwyllt, cynddeiriog, hyfryd friw :
Dyma'r fân câf goncro natur,
A'i gwrthrychau o bob rhyw ;
Câf deyrnasu
Ar bob eilun têt ei lun.
- 5 O ! dirwynwch, oriau, i fyny,
A gadewch im' wel'd y dydd
Pan y tòrir fy nghadwynau,
A châf rodio'n berffaith rydd :
Ysbryd caethwas
Wedi troi yn ysbryd hedd.

w.

348 (748)

Yr un testyn.

8. 7. 4.—St. Garmon. Caersalem.

- 1 **D**ACW'r ffynnon i'w dymuno
Fywiol sy'n yr anial dir ;
Dacw'r unig ddŵr sy'n rhoddi
Hedd ac anfarwoldeb clir :
Ar Galfaria
Tardd yr afon loyw i maes.
- 2 Yno'r âf i 'mofyn pleser—
Unig bleser i barhau ;

Yno câf fi lawn faddenant
 Am bob trosedd, a phob bai ;
 Yno'n unig
 Câf g'wilyddio o honof f'hun.

- 3 Iachawdwriaeth râd ei hunan
 Yw fy mhlê o flaen y nef ;
 A ffarwèl am danaf fythol
 Oni châf Ei haeddiant Ef ;
 Iesu Ei Hunan,
 Oll o flaen y faine i mi.

w.

349 (870) *Ffynnon i bechod ac aflendid.*

7. 4.—Aberafon. Llanfair.

- 1 C ANED nef a daear lawr,
 Fe gaed ffynnon,
 I olchi pechaduriaid mawr
 Yn glaer wÿnion ;
 Yn y ffynnon gyda hwy
 Minnau ymolchaf :
 Ac mi ganaf fyth tra b'wy'
 Haleluwia !
- 2 Dyma'r dŵr, a dyma'r gwaed,
 Redodd allan ;
 Ac o'i ystlys sanctaidd gaed
 I olchi'r aflan ;
 Hon yw'r ffynnon sy'n glanhau
 Yr aflanaf ;
 Yn dragywydd mae'n parhau :—
 Haleluwia !

E. PA.

350 (903, 906) *Dyfroedd yr iachawdwriaeth.*

9. 8.—Capel Newydd. Elliot.

- 1 O ! ARWAIN fy enaid i'r dyfroedd,
 Y dyfroedd sy'n afon mor bur,
 Y dyfroedd a dōrant fy syched,
 Er trymed fy nolur a'm cur :
 Y dyfroedd tragwyddol eu tarddiad,
 Y dyfroedd sy heb waelod na thrai
 Y dyfroedd a olchant fy enaid,
 Er dued, er amled fy mai.

- 2 Da iawn i bechadur fod afon
 A ylch yr aflanaf yn wÿn ;
 Hi darddodd o'r nefoedd yn gysson,
 Hi ffrydiodd ar Galfari fryn ;
 Hi lifodd i'r anial Cenhedlig,
 Hi olchodd fil miloedd yn lân ;
 Hi ylch ei miliynau'n llwyr gànaid
 Cyn rhoddi llawr daear ar dân.

T. J.

351 (924) *Ffynnon i bechod ac aflendid.*

Sau 8ll.—Salome. Cleveland.

- 1 CAED ffynnon o ddŵr ac o waed,
 I olchi rhai duon eu lliw ;
 Ei ffrydian a redodd yn rhâd
 I'r ardal lle'r oeddwn yn byw :
 Er cymmaint o rwystrau ga'dd hon,
 Grym arfaeth a'i gÿrodd yn mlaen,
 I olchi tÿ Dafydd o'r bron,
 Jerusalem hefyd ddaw'n lân.

T. I.

352 (938) *Ffynnon Calfaría.*

5. 5. 8.—Hungerford. Cefnbedd Llewelyn.

- 1 A R groesbren, brydnawn,
 Cyfiawnder ga'dd Iawn,
 A'r gyfraith anrhydedd 'r un dydd ;
 Trwy rinwedd y gwaed
 Boddlonwyd y Tad ;
 Mae merch yr Amoriad yn rhydd.
- 2 Ar Galfari fryn
 Agorwyd cyn hyn
 Ryw ffynnon ryfeddol ei rhîn ;
 Hi hollol lanhâ
 Aflendid a phlâ,
 Hi gànna yr Ethiop yn wÿn.
- 3 Y gwàn mae'n gryfhau,
 Er cymmaint ei fai,
 I sefyll wrth Sinai'n ddi-gryn ;
 Mae'n symmud â'i hedd
 Fraw angen a'r bedd,
 A'u hofnau, heb adael yr un.

D. C.

6.—*SWPER YR ARGWLWYDD.*

353 (4) *Teml yr Arglwydd yn y nef.*

10au.—Freyburg. Clod. Navarre.

- 1 **A**GORWYD teml yr Arglwydd yn y nef,
A gwelwyd arch Ei lân gyfammod Ef ;
Holl ryfeddodau Person Crist, a'i waith,
A welir yno i dragwyddoldeb maith.
- 2 Cyfiawnder Duw sydd yno'n ddisglaer iawn,
A'r gyfraith bur bob iot o honi'n llawn ;
Ond i bechadur, melus yw y sain
Fod trugareddfa hefyd rhwng y rhai'n.
- 3 Y tanllyd gledd fu'n effro iawn cyn hyn,
Taranau a mellt ofnadwy Sinai fryn,
Sy'n awr yn dawel yn yr Arch ddi-lŷth,
Y gair "Gorphenwyd" a'u tawelodd byth.
- 4 Mae'r Archoffeiriad yn taenellu'r gwaed,
Mewn gwisgoedd sanctaidd, llaesion, hyd Ei draed,
O fewn y llèn, sancteiddiaf lŷs y nef,
Ac enwan'r llwythau ar Ei ddwyfron Ef.
- 5 Priodoliaethau'r nefoedd yn gyttûn
Sydd yno'n gwênu ar golledig ddyn ;
Mae hedd yn awr o'r nef i'r llawr yn lli',
A noddfa gref o fewn y nef i ni.
- 6 Crist ydyw'r Arch a'r Drugareddfa râd ;
Yn enw Hwn anturiwn at y Tad ;
Fe wrendy gwyn pechadur heb ei ladd,
Fe gymmer blaid yr enaid isel radd.

JS. H.

354 (120) *Edrych ar y groes.*

M. H.—Golgotha. Exeter.

- 1 **W**RTH edrych, Iesu, ar Dy groes,
A meddwl dyfnder D'anguen loes,
Pryd hyn 'r wyf yn dibrisio'r byd,
A'r holl ogoniant sy ynddo i gyd.
- 2 N'âd fi ymddiried tra f'wyf byw,
Ond yn Dy anguen Di, fy Nuw ;
Dy boenau a Dy farwol glwy'
Gaiff fod yn ymffrost imi mwy.

- 3 Myfi aberthaf i Dy glôd
 Bob eilun sydd o dân y rhôd ;
 Ac wrth fyfyrion ar Dy waed,
 Fe gwmp pob delw dân fy nhraed.
- 4 Gwelwch yn nwyllaw 'Mhrynwr pur
 Ac yn Ei draed Ef hoelion dur ;
 Edrychwch ar y waew-ffon
 Yn tòri'r archoll dân Ei fron !
- 5 Dyma lle'r ydoedd ar brydnawn
 Rasmusau yn disgleirio'n llawn :
 Mil o rinweddau yn gyttûn
 Yn prynu'r gwrthgiliedig ddyn.
- 6 Poen a llawenydd dân y loes,
 Tristwch a chariad ar y groes ;
 P'le bu rhinweddau fel y rhai'n
 Erioed o'r blaen dân goron ddrain ?

w.

355 (84)

Cyflawnder Crist.

M. H.—Melancthon. Whitburn.

- 1 **N**I fedd angylion, er eu bri,
 Na neb o'r holl seraphiaid fry,
 Na holl alluoedd maith y nef,
 Un haeddiant fel Ei haeddiant Ef.
- 2 Os daw y gyfraith yn ei grym,
 A gofyn am berffeithrwydd im',
 'D oes geny' ond dangos angeu loes,
 A'r gwaed yn llifo ar y groes.
- 3 Fy haeddiant mawr yn nghanol ne',
 Yw Iesu'n Feichiau yn fy lle ;
 A'i boenau Ef yn unig sydd
 Yn gwneyd yr orsedd wên yn rhydd.
- 4 Mae ynddo hefyd allu mawr
 I gael fy meiau mwya'i lawr ;
 Ei holl ddoethineb Ef, a'i rês,
 O rwydau'r ddraig a'm tyn i maes.

w.

356 (171) “*A ddioddefodd y groes.*”

S. S. G.—Sion. Croeshoeliad.

- 1 **A**I Iesu mawr, Ffrynd dynol-ryw,
 Wy'n weled fry â'i gnawd yn friw,
 A'i waed yn lliwio'r lle ;

Fel gŵr di-bris yn rhwym ar bren,
A'r gwaed yn dorthau ar Ei ben ?
Ië, f'enaïd, dyma 'Fe.

2 Ai 'm hanwyl Brïod welaf draw,
A hoelion llymion trwy bob llaw,
A'u pwyo'n drwm i dre',
A bàr o ddur trwy'i dirion draed,
Ac Yntau'n marw yn Ei waed ?
Ië, f'enaïd, dyma 'Fe.

3 Ai Ef fu'n maddeu idd Ei gâs,
A'i waed yn llif o'i glwyfau i maes,
Nes agor drws y ne',
Rho'i 'i ben tua'r llawr gan boenau llym,
Yn wirion, deg, heb yngan dim ?
Ië, f'enaïd, dyma 'Fe.

GODWIN, c. w.

357 (172) *Dioddefaint Crist.*

8. 8. 6.—Sion. Croeshoeliad.

1 **Y** DDAEAR fud ro'i meirw'n fyw,
A'r creigydd fry a holltai'n friw,
Wrth wel'd y Crëwr pur ;
Yr haul ymguddiai wrth y loes,
Y lloer a'r sêr âi'n dywell nôs :
O ! f'enaïd, cofia'i gur.

2 Mi glywa'i lef pan chwerwa'i loes,
A'i ddwysaf gri Ef ar y groes,
Am faddeu imi'n wir ;
Ei weddi troswyf âi uwch nen,
A mi'n Ei hoelio ar y pren :
O ! f'enaïd, cofia'i gur.

3 Dros f'enaïd i bu'r addfwyn Oen,
Fel hyn, yn dioddef dirfawr boen,
I'm gwneyd yn rhydd yn wir :
'R oedd yn Ei fryd orphenu'r gwaith
O eithaf tragwyddoldeb maith :
O ! f'enaïd, cofia'i gur.

G. HERBERT.—*Ef.* w.

358 (164) *Aros wrth y groes.*

8. 8. 6.—Llanelli. Howden.

- 1 **C**ALFARIA fryn ! mae f' enaid prudd
 Yn teimlo 'i rwybau 'n myn'd yn rhydd,
 Wrth gofio 'r chwerw loes :
 Nid oes a'm lleinw 'n berffaith lawn,
 Ond cael mwynhau o felus iawn
 Fendithion angen 'r groes !
- 2 Nid oes a ylech fy enaid du,
 Ond afon waedlyd Calfari,
 Yn lân fel eira gwÿn ;
 Nid oes a'm nertha ar fy nhaith,
 Dros riwiau serth, ac anial maith,
 Ond croes Calfaria fryn !
- 3 O ! na chawn bellach dreulio f' oes
 Mewn myfyr sanctaidd wrth y groes,
 Ar ben Calfaria fryn !
 Yn mhen rhyw oesoedd maith di-ri',
 Fy nghân fydd angen Calfari,
 A'r rhyfedd goncwest hyn !

J. P.

359 (224) *Clodforedd am y gwaed.*

M. S.—Cemmaes. Dyfroedd Siloah.

- 1 **M**AE'r gwaed a redodd ar y groes
 O oes i oes i'w gofio ;
 Rhy fÿr yw tragwyddoldeb llawn
 I dd'weyd yn iawn am dano.
- 2 Prif destyn holl ganiadau'r nef
 Yw, " Iddo Ef," a'i haeddiant ;
 A dyna sain telynau glân
 Ar uchaf gân gogoniant.
- 3 Mae hynod rinwedd gwaed yr Oen,
 A'i boen wrth achub enaid,
 Yn seinio'n uwch ar dannau'r nef
 Na hyfryd lef seraphiaid.
- 4 'Mhen oesoedd rif y tywod mân
 Ni bydd y gân ond dechreu ;
 Rhyw newydd wyrth o'i angen drud
 A ddaw o hyd i'r goleu.

- 5 Ni thraethir maint anfeidrol werth
 Ei aberth yn dragywydd :
 Er treulio myrdd o oesoedd glân,
 Ni bydd y gân ond newydd.

R. W.

360 (353) *Gobaith trwy'r gwaed.*

M. C.—Ludwig. Claudius Ptolemeus.

- 1 **W**EL, dyma'r eiddil, dyma'r gwàn,
 Yn griddfan wrth Dy draed,
 Tu hwnt pob gobaith i gael byw
 Ond trwy Dy ddwyfol waed.

- 2 Rhifedi 'meiau sydd dros ben
 Pob haeddiant oll o ddyn ;
 Ac nid oes genyf noddfa im',
 Ond haeddiant Duw Ei Hun.

- 3 Mor anobeithiol yw fy mriw,
 'D ä'i 'mofyn meddyg mwy
 Ond ato Ei Hunan ar y pren
 Ddioddefodd farwol glwy'.

- 4 Am iddo yno grymu Ei ben,
 A marw ar y groes,
 Mwy na rhifedi beiau'r byd
 Yw haeddiant dwyfol loes.

- 5 Wel, dyma'r unig fân y mae,
 Os oes, im' gael iachâd ;
 Ac yma credaf, os câf rym,
 Mewn dynol ddwyfol waed ;

- 6 Ac yna gwnaed y ddaear fawr
 Ei gwaethaf, foreu a nawn ;
 O fewn fy noddfa sanctaidd, bur,
 Y byddaf ddedwydd iawn.

W.

361 (362) *Gwaed y groes yn maeddu gelynion.*

2. 8.—Aberdeen. Llangors.

- 1 **N**ID oes,
 Ni fu, ni ddaw, mewn unrhyw oes,
 O gymmaint gwerth a gwaed y groes,
 Y ddwyfol loes ddioddefodd Ef ;
 O ! gariad mawr, diderfyn stôr,
 Sydd fel y môr mewn dwyfol lef.

2 Af trwy
 Fy nhemtasiynau aml mwy
 Dàn aden cariad dwyfol glwy',
 Fe'u maeddaf hwy'n Ei gonwest Ef ;
 A'i allu yw fy noddfa glÿd
 Nes myn'd o'r byd i ganol nef.

3 Erioed,
 Mae'n dàl y rhai sydd dàn Ei nôd,
 Na lithro mymryn byth o'u troed,
 Heb iddynt dd'od ar frÿs yn ôl ;
 Ei Ysbryd sy'n eu cadw'n glÿd,
 Mewn dyrys fyd, o fewn Ei gôl.

w.

362 (371) *Gwaed y groes yn nerth mewn
 gorthrymder.*

2. 8.—Bethesda. Dorcas.

1 **N**ID oes,
 Trwy gydol dyddiau byr fy oes,
 Yn gyfan imi ond y groes,
 Rhyw chwerw loes o foreu i nawn ;
 Ond os Dy allu a'm deil i'r làn,
 Câf yn y màn orchfygu'n llawn.

2 O ! pwy
 Ymguddiodd yn Dy ddwyfol glwy',
 Ac yno fethodd dori trwy
 Gystuddiau fwy na gwellt y maes ?
 Mae'r fuddugoliaeth fawr yn d'od,
 Hyd heddyw erioed, oddi wrth Dy râs.

3 Nid oes
 A ddeil fy ysbryd dàn bob croes
 Ond dwyfol, nefol, farwol loes ;
 Estyniad f'oes yw Ei fwynhau :
 'D oes arall gysur mewn un màn ;
 'Fe yw fy rhàn byth i barhau.

4 'D oes drai,
 Nac eisieu dim, y màn y mae,
 Mae'n llenwi'r cyfan yn ddi-lai ;
 Pawb, O ! na baent yn gwel'd Ei wedd,
 Sychedent am Ei wir fwynhau
 Mewn gwledd ddi-drai a bythol hedd.

w.

363 (372) *Gweddi am gymhwysiad o waed y groes.*

2. 8.—Tydfil. Dorcas.

1 O! TYN

Y gorchudd yn y mynydd hyn ;
Llewyrched haul cyfiawnder gwyn,
O ben y bryn bu'r addfwyn Oen
Yn dioddef dân yr hoelion dur,
O gariad pur i mi mewn poen.

2 Pa le

Y gwnaf fy noddfa dân y nef,
Ond yn Ei glwyfau anwyl Ef?
Y bicell gref aeth dân Ei fron
Agorodd ffynnon i'm glanhau ;
'R wy'n llawenhau fod lle yn hon.

3 Oes, oes,

Mae rhin a grym yn ngwaed y groes
I lŵyr lanhau holl feiau f'oes ;
Ei ddwyfol loes a'i ddyfal lef,
Mewn gweddi drosof at y Tad,
Yw fy rhyddbâd, a'm hawl i'r nef.

4 Golch fi

Oddi wrth fy meiau aml eu rhi',
Yn afon waedlyd Calfari,
Sydd heddyw'n lli' o haeddiant llawn ;
Dim trai ni welir arni mwy ;
Hi bery'n hwy na boreu a nawn.

H. J.

364 (366) *Rhinweddau grâs Crist.*

2. 8.—Glan'rafon. Baint.

1 GRÂS, grâs,

Yn gefnllif grymus ddaeth i maes,
Grisialaidd afon loyw, lân,
Rhinweddol flâs i'r euog rai ;
Lle i bechaduriaid yma gaed,
I'w cânu'n rhâd oddi wrth bob bai.

2 I'r làn,

Os bydd in' dd'od o'r anial fân,
Bydd hyfryd seinio yn y mân ;

Pawb yn Ei rân yn moli'r Oen,
Mewn melus anthem, newydd iaith,
Ar ben y daith, heb friw na phoen.

- 3 Gwych sain
Fydd eto am y goron ddrain,
Yr hoelion llym, a'r bicell fain ;
Wrth gofio 'rhai'n caiff uffern glwy' ;
Cadwynau tynion aeth yn rhydd ;
Fe gaed y dydd, Hosanna mwy.

J. R.

365 (391) *Effeithiau marwolaeth y groes.*

7. 6. D.—Manheim. Mount Street.

- 1 **P**WY ddyry im' falm o Gilead,
Maddeuant pur a hedd,
Nes gwneyd i'm hysbryd edrych
Yn ëon ar y bedd ;
A dianc ar wasgfeuon
Euogrwydd creulon, cry' ?
'D oes neb ond Ef a hoeliwyd
Ar fynydd Calfari.

- 2 Yr hoelion geirwon, celyd,
Gynt a'i trywanodd E',
Sy'n awr yn dâl y nefoedd
Gwmpasog yn ei lle :
Mae gobaith meibion dynion
Yn llifo i maes ynghyd
Oddi wrth yr awr trywanwyd
Creawdwr mawr y byd.

- 3 Pe unwaith y darfyddai
Awdurdod Calfari,
Darfyddai pob cysuron
Ar unwaith genyf fi ;
O bawb, yn sier, byddwn
Y truenusaf ddyn ;
Fe'm llyncai'r bedd dychrynllwyd
Yn fuan iddo'i hun.

W.

366 (392) RHAN II.

7. 6. D.—Manheim. Mount Street

- 1 **A**NFEIDROL, fyth anfeidrol,
Drugaredd faith y nef,

Parhâd yr holl greadigaeth
 Sy'n gorphwys arno Ef :
 Griddfanau pen Calfaria,
 "Lama sabachthani,"
 Yw'r perlau mwyaf gwerthfawr
 A fedd ein daear ni.

2 Y baich oedd annioddefol
 I'r cryfa' o ddynolryw,
 Orweddodd yn ofnadwy
 Ar ysgwydd gref fy Nuw ;
 Cyfiawnder oedd yn gofyn
 Am bechod, heb nacâd,
 Y swm anfeidrol dalwyd
 Trwy eithaf chwÿs a gwaed

3 Y mynydd mawr anfeidrol
 Gymmerodd Ef i gyd
 Oddi ar ysgwyddau gweinion
 Yr euog, aflan fyd :
 Pan welodd y greadigaeth
 I fod y baich mor fawr,
 Fe guddiodd nef ei hwyneb,
 Fe grynodd yntau'r llawr.

w.

367 (426) *Gwerth gwaed Crist.*

7. 6. D.—Abertawe.

1 **P**E buasai fil o fydoedd
 Yn cael eu prynu 'nghyd,
 Â'r cyfryw brîs, buasent
 Yn llawer iawn rhy ddrud :
 'D oes angel fyth, na seraph,
 Na cherub o un rhyw,
 I'r filfed ran all dd'wedyd
 Mor werthfawr gwaed fy Nuw.

2 Mae tân o fewn i fynwes
 Myrddiynau pur y nef,
 Rhyw newydd fflam wrth feddwl
 Am werth Ei angeu Ef,
 Yn attal eu caniadau
 Wrth sÿnu oll yn un,

I wel'd eu Duw yn dioddef
A marw yn natur dyn.

3 O! na allwn innau'r awrhon
Ehedeg 'fyny fry,
A dysgu rhyw ganiadau
Sydd gan y nefol lu,
Fel byddai cydsain hyfryd
Rhwng dae'r a nef yn un ;
Caniadau anfeidroldeb
Marwolaeth Duw yn ddyn.

4 Am angen'r groes bydd canu
I dragwyddoldeb maith ;
Ond im' gael teimlo'i rinwedd,
'R wyf bron ar ben fy nhaith ;
Fy nefoedd yw ei deimlo,
A'i deimlo'n union sydd
Yn troi pob rhyw dywyllwch
O'm mewn yn oleu ddydd.

w.

368 (393) *Effeithiau marwolaeth y groes.*

7. 6. D.—Manheim. Mount Street.

1 **G**WELL ganddo na halogi
Cyfiawnder pur y Tad,
Oedd lliwio'r croesbren garw
Fel 'sgarlad yn Ei waed :
Y gwaith oedd yn fwy rhyfedd,
A'r gwaith oedd yn fwy drud,
Nag i gyfiawnder ddial,
I faddeu beiau'r byd.

2 P'un mwy wnaif ai ffeiddio
Neu fostio 'mhechod câs,
A dynodd y fath ddial,
Ennynodd y fath râs ?
Cyfiawnder di-drugaredd,
A chariad di-nacâd,
Sydd yn cofleidio'r euog
Yn llawen yn y gwaed.

3 Cyfiawnder amddiffynwyd
A chariad yn Ei glwy' ;

A rhagor nag amddiffyn,
 'N awr fe'u dyrchafwyd hwy ;
 O ! weithred o ryfeddod !
 Dirgelwch mawr ei hun ;
 'D oedd arall neb allasai
 Ei ffeindio ond Duw Ei Hun.

w.

369 (394)

RHAN II.

7. 6. D.—Manheim. Mount Street.

- 1 **M**AE'r fath feddyliau mawrion
 Yn c'odi'm hysbryd gwàn
 Oddi ar bob peth crëedig
 Yn uchel iawn i'r làn ;
 Gan brisio aur ac arian,
 Y perlau mwyaf drud,
 Ger bron cyfiawnder dwyfol
 Yn sorod gwael i gyd.
- 2 'N ol edrych ar ol edrych,
 O gwmpas imi mae
 Rhyw fyrdd o ryfeddodau
 Newyddion yn parhau ;
 Pan b'wy'n rhyfeddu un peth,
 Un arall ddaw i'm bryd ;
 O ! iachawdwriaeth rasol,
 Rhyfeddol wyt i gyd.
- 3 Bendithion ar fendithion,
 Trysorau angyhoedus—
 Grawnsypiau mawrion addfed
 Yn hongian ar y groes,
 Sydd yn cwmpasu'm henaid,
 Rhinweddan mawr eu grym ;
 A minnau yn eu canol
 Heb allu d'weddyd dim.
- 4 Mi welaf yn Ei fywyd
 Y ffordd i'r nefoedd fry ;
 Ac yn Ei angyhoedus'r taliad
 A roddwyd tros of fi ;
 Yn Ei esgyniad gwelaf
 Drigfanau pur y nef,

A'r wledd dragwyddol berffaith
Gâf yno gydag Ef.

W.

370 (434) *Côf am Gethsemane.*

7. 6. D.—Jabez. Llydaw.

- 1 CÔF am y cyfiawn Iesu,
Y Person mwyaf hardd,
A'r noswaith drom anesmwyth
Bu'n chwêsu yn yr ardd :
A'i chwêsu yn ddafnau cochion
Yn syrthio ar y llawr ;
Bydd canu am Ei gariad
I dragwyddoldeb mawr.
- 2 CÔf am y llu o filwyr
Â'u gwaywffyn yn d'od
I ddâl yr Oen diniwed
Na wnaethai gam erioed :
Gwrandewch y geiriau dd'wedodd,
(Pwy all'sai ond Efe ?)
"Gadewch i'r rhai'n fyn'd ymaith,
Cymmerwch Fi'n eu lle."
- 3 CÔf am y wyneb siriol,
Y poerwyd arno'n wir ;
Côf am y cefn gwerthfawr,
Lle'r arddwyd cêwsau hir ;
O ! anwyl Arglwydd Iesu !
Boed grym Dy gariad pur
I dori'm calon galed
Wrth gofio am Dy gur.
- 4 CÔf am y gwawd a'r dirmyg,
Y goron ddrain a'r cur ;
Côf am y traed a'r dwylaw
Fu dân yr hoelion dur ;
Côf am y gair "Gorphenwyd"
Ddolefodd ar y pren ;
A'r lloches sy'n Ei angeu
I'r euog guddio 'i ben.

W. L.

T. LE.

371 (407) *Angeu y groes.*

7. 6. D.—Grafenberg. Venite ad Me.

- 1 **O** ! ENW ardderchocaf
 Yw enw marwol glwy' ;
 Caniadau archangylion
 A fydd fath enw mwy :
 Bydd yr anfeidrol ddyfais
 O brynedigaeth dyn,
 Gan raddau filoedd yno
 Yn cael ei chanu'n un.
- 2 Fe ddaeth i wella'r archoll
 Trwy gym'ryd clwyf Ei Hun,
 Etifedd nef yn marw
 I wella marwol ddyn :
 Yn sugno i maes y gwenwyn
 A r'odd y sarph i ni,
 Ac wrth y gwenwyn hwnw
 Yn marw ar Galfari.
- 3 Deg dryll ar hugain arian,
 Fy Iesu, oedd Dy bris :
 Allasai ddim o'r arfaeth
 Dy werthu'n uwch neu'n is ?
 Anfeidrol ddiystyrwch !
 Talasai 'Mhrynwr mawr
 Y nefoedd fil o weithiau,
 A mil o weithiau'r llawr.
- 4 Bechadur ! gwel E'n sefyll
 Yn llonydd ar y groes ;
 Clyw'r griddfan sy yn Ei enaid
 Dàn ddyfnder angeu loes ;
 O ! gwrando ar Ei riddfan !
 Mae pob ochenaid ddrud
 Yn ddigon mawr o haeddiant
 Ei hun i brynu byd.

W.—TH.

372 (408) *Dioddefaint Crist a'i adgyfodiad.*

7. 6.—Grafenberg. Venite ad Me.

- 1 **G**WÊL ar y croës bren acw
 Gyfiawnder mawr y ne',

Doethineb, a thrugaredd,
 Yn gorwedd mewn un lle,
 A chariad anfesurold,
 Yn awr i gyd yn un,
 Fel afon fawr lifeiriol
 Yn rhedeg at y dyn.

2 Cynnefin iawn â dolur,
 Gofidus iawn a fu,
 Fel dôi tangnefedd rhyfedd,
 Ac iechyd llawn i ni ;
 Fe ddygodd ein doluriau,
 A'n clwyfau bob yr un,
 Trwy rym tragwyddol gariad,
 O fewn Ei gorph Ei Hun.

3 Ac yna adgyfododd
 Yn ogoneddus iawn ;
 Daeth boreu teg a hyfryd,
 'N ol stormus, ddu, brydnawn :
 Y gadwyn fawr a dōrodd
 Ar foreu'r trydydd dydd ;
 Fe goncrodd angen'i hunan :
 O'r carchar daeth yn rhydd.

4 I fyny daeth o Edom,
 A'i wisg yn goch ei lliw ;
 Nis gall'sai un creadur
 Mewn cadwyn gadw Duw :
 Fe dōrodd rym yr angen,
 Agorodd ddrysau'r bedd ;
 Palmantodd ffordd o'r ddaear
 Yn awr i ganol hedd.

W.—TH.

373 (409) *Ffynnon yr iachawdwriaeth.*

7. 6.—Grafenberg. Venite ad Me.

1 **M**AE'r ffynnon yn agored ;
 De'wch, edifeiriol rai ;
 De'wch chwithau, yr un ffunud,
 Sy'n methu edifarhau ;
 De'wch, gafodd galon newydd,
 De'wch chwithau na cha'dd un,

- I olchi pob budreddi
 Yn haeddiant Mab y dyn.
- 2 O! Iachawdwriaeth gadarn,
 O! Iachawdwriaeth glir;
 Fu dyfais o'i chyffelyb
 Erioed ar fôr na thir:
 Mae yma ryw ddirgelion,
 Rhy ddyrys y'nt i ddyn,
 Ac nid oes all eu dadrys
 Ond Duwdod mawr Ei Hun.
- 3 'D oes un peth ennyn gariad
 Yn fflam angerddol gref,
 Addewid neu orchymyn,
 Fel Ei ddioddefaint Ef;
 Pan rho'dd Ei fywyd drosom:
 'Beth all Ef ballu mwy?
 Mae myrdd o drugareddau
 Difesur yn Ei glwy'.
- 4 O! rês di-drai, di-derfyn,
 Tragwyddol ei barhâd!
 Yn nghlwyfau'r Oen fu farw
 Yn unig mae iachâd;
 Iachâd oddi wrth euogrwydd,
 Iachâd o ofnau'r bedd;
 A chariad wedi ei wreiddio
 Ar sail tragwyddol hedd.

W.—TH.

374 (462) *Effeithiolrwydd angeu Crist.*

St. Bride. Shawmut.

- 1 **A** I am fy meiau i
 Dioddefodd Iesu mawr,
 Pan ddaeth yn ngrym Ei gariad Ef
 O entrych nef i lawr?
- 2 Cyflawnai'r gyfraith bur,
 Cyfiawnder gafodd Iawn;
 A'r ddyled fawr, er cymmaint oedd,
 A dalodd Ef yn llawn.
- 3 Dioddefodd angeu loes,
 Yn ufudd ar y bryn;

- A'i waed a ylech yr Ethiop du
Yn lân fel eira gwÿn.
- 4 Bu'n angeu i'n hangeu ni
Wrth farw ar y pren ;
A thrwy Ei waed y dygir llu,
Trwy angeu, i'r nefoedd wèn.
- 5 Pan grymodd Iesu Ei ben,
Wrth farw yn ein lle,
Agorodd ffordd, pan rwygai'r llèn,
I bur drigfanau'r ne'.
- 6 Gorchfygodd uffern ddu
Gwnaeth ben y sarph yn friw ;
O'r carchar caeth y dygir llu,
Trwy râs, i deulu Duw.

J. E.

375 (543) *Swper yr Arglwydd.*

6. 6. 4.—Bethel. Weston.

- 1 **M**AE heddyw felus wledd
Mewn prawf o hyfryd hedd,
Trwy Grist a'i gur ;
'D yw hyn ond c'odiad gwawr,
Caiff plant y cystudd mawr
Iawn wleddoedd uwch y llawr,
Mewn mwyniant pur.

T. J.

376 (682) *Crist yn dwyn ein beichiau.*

8. 7. D.—Diniweidrwydd.

- 1 **F**E ro'w'd arno bwys euogrwydd—
Pwys nas gall'sai ddâl mo ddyn,
Cosp pechodau myrdd o ddynion,
Heb un pechod ynddo'i Hun ;
Do, fe'i gwisgwyd â chystuddiau—
Ffrwyth fy meiau, fawr a mân ;
Fel cawn innau, wael bechadur,
Aflan, euog, fod yn lân.
- 2 Ac yn nyfnder grym Ei boenau—
Dàn ergydion angeu loes,
Fe weddiodd am faddeuant—
Maddeu imi ar y groes ;

Fe gofleiodd f'enaïd aflan
 Rhwng y ddaear fawr a'r nen ;
 Do, fe 'ngharodd ac fe 'nghofiodd
 Dàn yr hoelion ar y pren.

3 O ! anfeïdrol berffaith gariad !
 Cariad nas gall dawn na grâs
 Dynion, na'r angylion penaf,
 Fyth yn hollol ddodi 'maes ;
 Cariad fydd yn sylfaen gadarn
 O bob anthem yn y nef ;
 Seintiau ac angylion draphlith
 Ganant am Ei gariad Ef.

4 Ac ni fydd mo dragwyddoldeb
 Ddim yn ormod, er ei hyd,
 I ddadguddio hên ddyfnderoedd
 Cariad Iesu 'maes i gyd ;
 Holl rinweddau maith Ei glwyfau,
 Poenau'r hoelion meinion llym,
 A wna i oesoedd fyned heibio
 Eto heb eu gweled ddim.

W.

377 (634) *Iesu dãn yr hoelion.*

8. 7. D.—Carmel. Port Penrhyn.

1 O FY enaid ! c'od dy olwg,
 Gwel yn amlwg ben y bryn,
 Lle bu Iesu, 'r Cyfaill ffyddlon,
 Dãn yr hoelion dur cyn hyn :
 Talodd yno swm dy ddyled
 Â gwerthfawr waed Ei galon friw ;
 Yr Oen dieuog yno'n marw,
 'Finnau'r euog yn cael byw.

D. W.

378 (677) *Meddyginiaeth y groes.*

8. 7. D.—Bavaria. Tantum ergo.

1 DEUED pechaduriaid truain
 Yn finteioedd mawr ynghyd,
 Doed ynsoedd pell y moroedd
 I gael gwel'd Dy wyneb-pryd ;
 Cloffion, deillion, gwywedigion,
 O bob enwau, o bob gradd,

- I Galfaria un prydawn-gwaith
I wel'd yr Oen sydd wedi Ei ladd.
- 2 Dacw'r Nefoedd fawr Ei Hunan
'N awr yn dioddef angyu loes ;
Dacw Obaith yr holl ddaear
Heddyw'n hongian ar y groes ;
Dacw Noddfa pechaduriaid,
Dacw'r Meddyg, dacw'r fân
Câf fi wella'r holl archollion
Dyfnion sy ar fy enaid gwân.
- 3 Dacw'r unig feddyginiaeth
Gadarn i druenus ddyn ;
Mae pob gobaith wedi darfod
'Maes o hono Ef Ei Hun :
Trwm a llwythog yw fy meichiau,
Poen euogrwydd sydd yn fawr ;
Nid oes fân ond pen Calfaria
Gallaf ro'i fy mhen i lawr.

w.

379 (666) *Bendithion y groes.*

8. 7. D.—Scopas. Balducci.

- 1 **D**OED y cystuddiedig truan
Sydd mewn ofn bob yr awr,
Ac edryched ar y croesbren—
Pwy sy'n hongian arno'n awr !
P'am dychryna 'r euog aflan ?
Heibio 'r aeth cymylau 'r nen :—
Dyma le i gladdu euogrwydd,
Yn y beddrod dân y pren.
- 2 Yma rhêd yr afon allan,
Ffrydiau ar ol ffrydiau o hyd,
Gloyw ddŵr di-drai, di-gymmysg,
Sydd yn golchi beiau 'r byd ;
Dacw 'r ffynnon yn agored—
Dyma 'r brwnt yn myn'd yn mlaen ;
Dyma'r aflan, dyma 'r euog,
Wedi ei gâu fel y gwlan.
- 3 Aed fy enaid mwy yn ddibris
Rhwng gwrthrychau gwâg y byd,

Heb ddâl sylw ar un gwagedd,
 Heb un pleser fyn'd â'm bryd :
 Cerddaf yn fy ngwisgoedd gwŷnion
 Trwy bob d'rysni 'n ddi-nacâd,
 Ond i'r golofn dân fy arwain,
 I gynteddoedd tŷ fy Nhad.

w.

380 (595) *Golwg ar Iesu.*

8. 7. D.—Edinburgh. Sanctus.

- 1 **M**I edrychaf ar i fyny,
 Deued t'w'llwch, deued nôs ;
 Os daw heddwch im' o unlle,
 Daw o haeddiant gwaed y groes ;
 Dyna 'r màn y gwnaf fy nhrigfan,
 Dyna 'r màn gobeithiaf mwy :
 Nid oes iechyd fyth i'm henaid
 Ond mewn dwyfol farwol glwy'.
- 2 Gobaith f'enaid yw Ei haeddiant,
 Gobaith f'enaid yw Ei rym ;
 Tlawd, a llesg, a gwân, ac ynfyd,
 Ydwyl fi heb feddu dim :
 Trwodd draw yr wyf yn edrych,
 Dros y bryniau mawrion, pell,
 Ac yn disgwyl fy ngorphwysfa
 O gyfiawnder llawer gwell.
- 3 Nid oes ffynnon wedi ei hagog
 A all olchi 'r euog hyn,
 Ond y ffynnon a agorodd
 Cariad ar Galfaria fryn ;
 Gwaed all dalu 'n llwyr am feiau—
 Gwaed all agor porth y nef :
 Ac nid oes foddlonâ 'r nefoedd
 Ond Ei haeddiant dwyfol Ef.

w.

381 (628) *Dyfnideroedd iachawdwriaeth.*

8. 7. D.—Dolwar.

- 1 **B**YDD melus gofio y cyfammod
 Draw a wnaed gan Dri yn un ;
 Tragwyddol syllir ar y Person
 A gym'rodd arno natur dyn :

Wrth gyflawni yr ammodau,
 Trist hyd angeu Ei enaid oedd :
 Dyma gân y saith ugeinmil
 Tu draw i'r llèn â llawen floedd.

- 2 Fy enaid trist, wrth gofio'r taliad,
 Yn llàm o lawenydd sydd ;
 Gwel'd y ddeddf yn anrhydeddus,
 A'r pechadur brwnt yn rhydd ;
 Rho'i Awdwr bywyd i farwolaeth,
 A chladdu'r Adgyfodiad mawr ;
 A dwyn i mewn dragwyddol heddwch
 Rhwng nef y nef a daear lawr.
- 3 Efe yw'r Iawn fu rhwng y lladron,
 Dioddefodd yno angeu loes ;
 Nerthodd freichiau Ei ddienyddwyr,
 I'w hoelio'n greulon ar y groes ;
 Wrth dalu dyled pechaduriaid,
 Ac anrhydeddu deddf Ei Dad,
 Cyfiawnder oedd yn hardd ddisgleirio,
 A minnau'n rhydd trwy'r cymmod rhâd.
- 4 Fy enaid, gwel y fân gorweddodd
 Pen brenhinoedd, Awdwr hedd ;
 Y grëadigaeth ynddo'n symmud,
 Yntau'n farw yn y bedd ;
 Rhan a bywyd colledigion,
 Rhyfeddod holl angylion nef ;
 Gwel'd Duw mewn cnawd, a'i gyd-addoli,
 Mae'r côr yn gwaeddi, " Iddo Ef."

A. G.

382 (635) *Sinai a Chalfaria ynghyd.*

8. 7. D.—Carmel. Port Penrhyn.

- 1 **W**ELE Sinai a Chalfaria
 Heddyw wedi d'od ynghyd,
 Sylwedd mawr yr holl gysgodau
 Yn wynebu'r dwyfol lid ;
 Dacw'r cleddyf wedi deffro,
 Llyfrau'r ddeddf yn d'od yn mlaen,
 Dacw aur y gwaredigion
 Wedi ei buro yn y tân.

G. 2. [T. D. ?]

383 (636) *Brwydr Golgotha.*

8. 7. D.—Carmel. Port Penrhyn.

- 1 **D**RAW ar gopa bryn Golgotha
 Bu'r ymladdfa fwya' erioed ;
 Yr Oen heb gleddau, na grym arfau,
 'N sathru'r dreigiau dân Ei droed ;
 Ef mewn lludded mawr a syched
 Wrth orchfygu uffern lu ;
 Eto ffynnon yn Ei galon
 I olchi'n wÿn yr Ethiop du.

D. D.

384 (624) *Teimlad o gariad Crist.*

8. 7. D.—Dolwar.

- 1 **R**WY'n teimlo f'enaid 'n awr yn caru
 Yr Oen ogwyddodd droswy'i ben ;
 Dywedodd Iesu mawr "Gorphenwyd"
 Wrth dalu 'nyled ar y pren :
 'R wy'n caru hardd lyth'renau enw
 Yr Hwn fu farw yn fy lle :
 'D oes gyfaill yn y byd 'r wyf ynddo,
 A bery'n ffyddlon fel Efe.

M. R.

385 (798) *"Arnat, Iesu, boed fy meddwl."*

8. 7. 4.—Ardudwy. Watford.

- 1 **A**RNAT, Iesu, boed fy meddwl,
 Am Dy gariad boed fy nghân ;
 Dyged sw'n Dy ddioddefiadau
 Fy serchiadau oll yn lân :
 Mae Dy gariad
 Uwch y clywodd neb erioed.
- 2 O ! na chawn ddifyru 'nyddiau
 Llwythog, dân Dy ddwyfol groes,
 A phob meddwl wedi ei g'lymu
 Wrth Dy Berson ddydd a nôs :
 Byw bob munyd
 Mewn tangnefedd pur a hedd.
- 3 Mae rhyw hiraeth ar fy nghalon
 Am ddiengu o dwrf y byd,
 A gwel'd dyddiau colla'i ngolwg
 Ar bob tegan ynddo 'nghyd :—

Cael ymborthi

Fyth ar sylwedd pur y nef.

w.

386 (795) *Crist yn trigo yn y galon.*

8. 7. 4.—Ardudwy. Watford.

- 1 **O** ! NA b'ai cystuddiau f'Arglwydd
 Yn fy nghalon i gael lle—
 Pob rhyw loes, a phob rhyw ddolur,
 Pob rhyw fflangell gafodd E' ;
 Fel b'ai 'mhechod
 Ildio'r dydd a myn'd i maes.
- 2 Ti Dy Hunan yno'n Frenin,
 Ti Dy Hunan yno'n Dduw,
 D'eiriau D'Hunan yno'n uchaf—
 D'eiriau gwerthfawrocaf ryw :
 Ti wnai felly
 Bydew du yn deml lân.
- 3 Yno gwna Dy drigfan hyfryd—
 Trigfan croeshoeliedig Oen,
 Ac na chilia i maes oddi yno
 Tra f'o anadl yn fy ffroen,
 Rhag i'm pechod
 Ffiaidd geisio d'od yn ôl.
- 4 **O** ! 'sgrifena'n eglur, eglur,
 Mewn llyth'renau llawn i gyd,
 Bob rhyw sillaf bach o'th gyfraith
 Ar fy mynwes yma 'ngbyd,
 Fel na anghofiwyf
 Fyth Dy eiriau mawr eu pris.
- 5 Gwaed 'sgrifenodd ar y croesbren
 Gariad nerthol, dwyfol, rhâd ;
 Ni 'sgrifenir ar fy nghalon
 Fyth Dy eiriau ond â gwaed :
 Dyma'r 'sgrifen
 Bery'n hwy nag pery'r byd.

w.

387 (796) *Cymdeithas â dioddefiadau Crist.*

8. 7. 4.—Watford. Ardudwy.

- 1 **O** ! NA byddai oriau 'mywyd
 Yn ymborthi ar oriau'th boen,

Fel y gallwyf fi gyd-redeg
 Â chystuddiau'r addfwyn Oen :
 Fe g'ai 'mhechod
 Felly'n fuan golli'r dydd.

- 2 Felly cawn gan f'enaïd ddilyn
 Ei ofidiau hyfryd Ef,
 Fel mae goleu'r dydd yn cadw
 Cwmni disglâer haul y nef :
 'Chai'm gorddiwes
 Gwmwl du na thywell nôs.
- 3 Fel b'o i'r dorf ddi-rif o feïau
 Wybod hyn yn ddi-nacâd—
 Yn mha glwyf, ac yn mha ofid,
 Yn mha archoll, mae'm hiachâd ;
 Fel y gallwyf,
 Heb hir oedi, fod yn lân.

w.

388 (897) *Gweddï am gymdeithas â Duw.*

11au.—Schubert. Gorton.

- 1 **O** ! TYRED, f'Anwylyd, fy Arglwydd yn ddyn,
 Preswylia mewn teml a godaïst Dy Hun :
 Dy lais sy mor beraidd, mor hyfryd Dy wedd,
 Dy olwg sy'n concro marwolaeth a'r bedd.
- 2 Boed côf am y mynydd, boed côf am yr awr,
 Daeth ffrydiau o ystlys fy Arglwydd i lawr ;
 Gwaed wedi ei gymmysgu â dwfr ynghyd,
 Mwy gwerthfawr bob dafn o hono na'r byd.
- 3 Boed imi'n hyfrydwch, o foreu hyd nôs,
 I ganu am gariad a choncwest Ei groes—
 Gogoniant Ei Berson, rhinweddau pob grâs,
 Trwy boenau ofnadwy yn ennill y maes.
- 4 Gâd imi gael heddwch, y perl sy'n fwy drud
 Na meddiant holl India'r gorllewin i gyd ;
 Mae gradd o dangnefedd fy Iesu mor fawr,
 Fe bwysa ei hunan y nefoedd a'r llawr.

w.

389 (899) *Ymorphwys ar aberth y groes.*

11au.—Schubert. Gorton.

- 1 **F**Y enaid, ymorphwys ar aberth y groes,
 'D oes arall a'th gyfyd o ddyfnder dy loes :

Offrymodd Ei Hunan yn ddifai i Dduw,
Yn haeddiant yr aberth mi gredaf câf fyw.

- 2 Mae munyd o edrych ar aberth y groes
Yn tawel ddistewi môr tònog fy oes ;
Mae llewyrch Ei wyneb yn dwyn y fath hedd,
Nes diffodd enogrwydd a dychryn y bedd. W. E.

390 (912) *Y Cyfammod disigl.*

9. 8.—Bethel. Capel Newydd.

- 1 **Y** GŴR a fu gynt o dân hoelion,
Dros ddyn pechadurus fel fi,
A yfodd y cwpan i'r gwaelod,
Ei Hunan ar ben Calfari ;
Ffynhonell y cariad tragwyddol—
Hên gartre' meddyliau o hedd ;
Dwg finnau i'r unrhyw gyfammod,
Na thòir gan angen, na'r bedd ! H. D. H.

391 (931) *Cofio y dioddefaint.*

8au. 8ll.—Llangristiolus. Glan Rhondda.

- 1 **W** RTH gofio'i riddfanau'n yr ardd,
A'i chwÿs fel defnynau o waed—
Aredig ar gefn oedd mor hardd,
A'i daro â chleddyf Ei Dad—
A'i arwain i Galfari fryn,
A'i hoelio ar groesbren o'i fôdd ;
Pa dafod all dewi am hyn ?
Pa galon mòr galed na thôdd ? T. L.

392 (915) *Cyflawnwyd y gyfraith.*

8au. 8ll.—Salome.

- 1 **C**YFLAWNWYD y gyfraith i gyd,
Fe ddofwyd ei llîd heb fy lladd,
Cyfiawnder, wrth hir ofyn Iawn,
Ei daliad yn gyflawn a ga'dd :
Cyfiawnder a'r gyfraith sy'n awr
Yn edrych i lawr yn ddi-lîd ;
Mae'r priodoliaethau mewn hedd
Yn gwaeddi "Trugaredd" i gyd. E. J.

393 (932) *Golwg o ben Nebo.*

Sau. 8ll.—Llangristiolus. Gardd Gethsemane.

- 1 **D**WY aden colomen, pe cawn,
 Mi grwydrwn, mi 'hedwn yn mhell ;
 I gopa bryn Nebo mi awn,
 I weled ardaloedd sydd well :
 A'm golwg tu arall i'r dŵr,
 Mi dreuliwn fy nyddiau i ben,
 Dàn ganu wrth gofio y Gŵr
 Fu farw dân hoelion ar bren.

T. W.

394 (930) *Wrth Fwrdd yr Arglwydd.*

Sau. 8ll.—Trewen. Rhyl.

- 1 **F**Y Iesu 'r wy'n gweled Dy lun
 Yn rhoddi Dy einioes i lawr ;
 O ! tyred i'r golwg Dy Hun,
 Gâd imi Dy weled yn awr ;
 Pan gwelais Di gynt wrth Dy fwrdd,
 Diangfa a ge's ynot Ti ;
 Tywyllwch ddiangodd i ffwrdd,
 Pob peth oedd yn oleu i mi.
- 2 Dy anghen a welais yn troi
 Yn fywyd tragwyddol i mi ;
 F'euogrwydd a'm hofnau yn ffoi
 Wrth roddi fy hunan i Ti ;
 Dy gariad a'm llanwai â hedd,
 Ar dryblith fy mynwes gwnaed trefn ;
 Ffynhonell fy ngwynfyd yw'th wedd,
 O ! gâd im' Dy weled drachefn !
- 3 Anianol synwyrâu bob rhyw,
 Mae hyn yn ddirgelwch i chwi ;
 Ffydd newydd-anedig o Dduw
 Eglura y cwbl i mi ;—
 Try'r bara yn Fara sy'n rho'i
 I'm henaid i fywyd o hyd,
 Mi w'n fod ei fwyta yn troi
 Fy natur yn fywyd i gyd.
- 4 Fy ngweddi, O ! f' Arglwydd, erglyw,—
 O newydd rho imi Dy Hun ;

Bydd ynof yn gariad at Dduw,
 Bydd ynof yn gariad at ddyw ;
 Ac yna Dy ddeddf aed yn hwy,—
 D' orch'mynion fydd melus a mwyn ;
 Nis gall Dy orseddfainc ro'i mwy
 Nas dichon i'th gariad eu dwyn.

N. C. J.

7.—*EMYNAU CENHADOL.*

Pennodau cyfaddas i'w darllen mewn Cyfarfodydd Cenhadol :—

Salm ii., xix., lxxii., c., cxv., cxxii. *Esaiah* ii., xi., xxxv., xl., xlii., xliv., xlix., lii., liii., lv., lx., lxi., lxii., lxv. *Jeremiah* x., xxxi. *Ezzeiel* xxxvii. *Daniel* ii. *Micah* iv. *Matthew* xx. *Actau* ii., x. *Rhufeiniaid* x. *Dadguddiad* xx., xxi.

395 (69) *Yr addewidion gwell.*

M. H.—Rockingham. Carey.

- 1 **P**AN clywo'r Indiaid draw am loes
 Creawdwr nefoedd ar y groes,
 Rhinweddau hyfryd marwol glwy'
 Fydd sylwedd eu caniadau hwy.
- 2 O ! na foed ardal cyn b'o hir,
 O'r dwyrain draw i'r deheu dir,
 Na byddo'r iachawdwriaeth ddrud
 Yn llanw cÿrau 'rhai'n i gyd.
- 3 Boed Iesu â'i annherfynol stôr
 Yn llanw'r tir, yn llanw'r môr,
 Ei ddoniau maith, a'i gariad drud,
 Yn sylfaen cysur pawb o'r byd.
- 4 De'wch, addewidion, de'wch yn awr,
 Dihidlwch eich trysorau i lawr ;
 Myrddiynau ar fyrddiynau sydd
 Yn disgwyl am eich boreu ddydd.

W.

396 (57) *Undeb Cristionogol.*

M. H.—Kent. Mainzer.

- 1 **D**UW, tyr'd a'th saint o dân y ne',
 O eitha'r dwyrain bell i'r de,
 I fod yn dlawd, i fod yn un,
 Yn ddedwydd ynot Ti Dy Hun.

- 2 Un llais, un sŵn, un enw pur,
O'r gogledd f'o i'r dwyrain dir,
O fôr i fôr, o gylch y byd,
Sef enw Iesu oll i gyd.
- 3 Na foed gan un pererin mwy
Ganiadau am ddim ond marwol glwy' ;
Pan y teyrnasa'i Ysbryd Ef,
Y ddaear dywell dry yn nef.
- 4 O ! tyr'd ar frÿs, Iachawdwr mawr,
Disgyned D'Ysbryd yma i lawr ;
Gwna i'r torfeydd a brynodd gwaed
Gyd-gerdded tua'r hyfryd wlad :—
- 5 Cyd-fyn'd o hyd, dân ganu 'mlaen,
Cyd-ddioddef yn y dŵr a'r tân,
Cyd-gario'r groes, cyd-lawenhau,
A chyd-gystuddio dân bob gwae.

W.

397 (85)

Y byd i Grist.

M. H.—Melancthon. Hursley.

- 1 **O** ! NA ddôï dydd yr India i ben
I wel'd yr Hwn fu ar y pren ;
A ninnau'n un, yn un â hwy
Yn canu am Ei farwol glwy'.
- 2 Boed Prydain Fawr yn fflam o dân
O gariad at ei Phrynwr glân ;
A holl ynysoedd pella'r byd
Yn boddi mewn caniadau i gyd.
- 3 Amen, Amen—boed môr a thir
Mewn perffaith hedd, mewn cariad pur,
Heb ganddynt bleser o un rhyw,
Ond caru'n Iesu mawr a'n Duw.

W.

398 (37)

Teyrnasiad yr Iesu.

M. H.—Yr Hen 100fed. Emyn Luther.

- 1 **Y**R Iesu a deyrnasa'n grwn
O godiad haul hyd fachlud hwn ;
Ei deyrnas ä o fôr i fôr,
Tra fyddo llewyrch haul a lloer.

2 Lle y teyrnaso, bendith fydd ;
Y caeth a naid o'i rywmau'n rhydd,
Y blin gaiff fythol esmwythâd,
A'r holl rai clwyfus iechyd rhâd.

3 Rho'ed pob creadur, yn ddi-lÿth,
Neillduol barch i'r Brenin byth :
Angylion, molwch Ef uwch ben,
A'r ddaear, d'wedded byth, Amen.

DR. W., c. D. J.

399 (72) *Dymuniad am llwyddiant yr efengyl.*

M. H.—Angels' Hymn. Emyn Foreuol.

1 **L** LWYDD, llwydd i bur efengyl grâs !
O ! profed pawb ei rhin a'i blâs :
Cyhoedder llawn faddenant rhâd,
A modd i'r brwnt gael llwyr lanhâd.

2 Chwÿth, udgorn, chwÿth y newydd llon,
Ac aed y sain trwy'r ddaear gron ;
Llanwed yr hyfryd lais bob lle,
Gorllewin, gogledd, dwyrain, de.

3 Ymdaened sôn o gylch y byd
Am angen'r groes a'r aberth drud ;
Cyfoded gwawr o Galfari,
A doed yr hyfryd Jubili.

4 Bydd pêr Hosanna trwy bob gwlad
I Dduw am iachawdwriaeth ràd ;
Moliannu'r Oen fydd tôn pob iaith ;
Clodforir Ef trwy'r ddaear faith.

P. J.

400 (38) *Dyrchafiad Calfaria.*

M. H.—Yr Hen 100fed. Emyn Luther.

1 **D**YRCHAFFA 'r Iôn fryn Calfari
Uwch law y bryniau mwya'u bri ;
Fel gallo holl genhedloedd byd
Gael gwel'd y groes a'r aberth drud.

2 Calfaria fryn—dyrchefir ef
Yn ngolwg pawb o dân y nef ;
Fe ddaw'r Iuddewon yn gyttûn
I wel'd gogoniant Mab y dyn.

W. E.

401 (73) *Llwyddiant ar y gwaith.*

M. H.—Angels' Hymn. Ombersley.

- 1 **O** ARGLWYDD Dduw ! bywhâ Dy waith
 Dros holl derfynau'r ddaear faith ;
 Dros dir a môr disgleiria i maes
 Yn nerth Dy anorchfygol ràs.

B. F.

402 (128) *Crist wedi Ei ddyrchafu i'r groes.*

8. 8. 8.—Altorf. Mawl.

- 1 **W**EL, f'enaïd, cerdd y ffordd yn hy'
 Yn union tua Seion fry,
 A chadw'th lygad at y nôd ;
 Calfaria fryn, lle gweli'r groes,
 A'r Aberth arni dân Ei loes ;
 Rhyfeddod mwya'r nef erioed.
- 2 Mae'r bryn yn uchel, uchel iawn,
 A'r aberth drud yn eglur lawn,
 Fel gallo'r dwyrain bell a'r de,
 Y dynion lle mae'n dywell nôs,
 Er t'w'llled, edrych tua'r groes,
 A gweled Ei drywanu E'.
- 3 Fe all yr Indiaïd pellaf gaed
 I wel'd yr hoelion yn Ei draed,
 A gwel'd Ei ben yn crymu i lawr :
 Fe ylch y pelledigion hyn
 Yn gànaid fel yr eira gwÿn,
 Oddi wrth eu beiau, fach a mawr.

W.

403 (162) *Cyflawniad yr addewidion.*

8. 8. 8. 6.—Darowain. Llanddewi.

- 1 **D**UW ! os wyt am ddibenu 'r byd,
 Cyflawna 'n gyntaf D' air i gyd—
 Dy etholedig galw 'nghyd,
 O gwmpas daear fawr ;
 Aed sain D' Efengyl trwy bob gwlad
 A golch fyrddiynau yn Dy waed,
 A dyro iddynt wir iachâd—
 Ac yna, tyr'd i lawr !

W.

404 (168) *Y llef ddistaw fain.*

8. 8. 6.—Pembroke. Ravendale.

- 1 **O**'R nef fe ddaeth llef ddistaw fain,
Hyfrydaf a phereiddiaf sain,
Trwy barthau'r ddaear gron ;
Ac er distawed yw y llef,
Caiff pawb ei chlywed îs y nef ;
Mae Duw Ei Hun yn hon.
- 2 Llef radlawn yw, a melus iawn ;
Cyhoeddiad o faddenant llawn
I'r euog, gwael ei wedd ;
Gwahoddiad i'r anghenus rai
At bob cyflawnder heb ddim trai ;
Hon yw efengyl hedd.
- 3 Mae'n meddalhau'r afrywiog fron ;
Ewyllys dyn ennilla hon,
Heb orthrech, cur, na thrais ;
Hon yw'r newyddion goreu 'rïoed :
I Dduw a'r Oen gogoniant boed
Byth am yr hyfryd lais.
- 4 Aed sain efengyl cyn b'o hir
I'r dwyrain a'r gorllewin dir,
Y gogledd oer, a'r de ;
O ! profed pawb effeithian hon,
Y byd f'o'n'plygu ger ei bron,
A llwydded yn mhob lle.

P. J.

405 (226) *Mynydd tŷ yr Arglwydd yn
ddyrchafedig.*

M. S.—Cemmaes. Dyfroedd Siloah.

- 1 **G**ORUWCH yr holl fynyddoedd sy
Bydd mynydd tŷ Jehofah,
Yn ddyrchafedig yn ddiâu,
Goruwch y brynïau ucha'.
- 2 Pob cenedl, a phob llwyth, ac iaith,
A brysur ymdaith ato,
Yn fyrdd, yn fyrdd, â llawen floedd,
Fel dyfroedd yn dylifo.

J. H.

406 (323) *Y genhadaeth.*

M. C.—St. Leonard. St. Peter.

- 1 CENHADON hedd gânt ddwyn ar frÿs
 Efengyl grâs ein Duw
 I bob rhyw fân yn mhellder byd
 Lle triga dynol-ryw.
- 2 Mynegant am y cymmod gwiw
 A ddaeth trwy bwrcas drud,
 A'r ffynnon hyfryd sy'n glanhau
 Aflendid mwya'r byd.
- 3 Fe lona'r gwyllt Farbariad gwael,
 Fe lamma'r Ethiop du,
 Wrth glywed am'r anfeidrol Iawn
 A ga'w'd ar Galfari.
- 4 Ein rhoddion mân a ro'wn yn rhwydd,
 A'n gweddi dlawd i'r nef,
 I gael paganiaid tywyll, pell,
 Yn dorf i'w deyrnas Ef.

D. C.

407 (298) *Dydd yr efengyl.*

M. C.—St. Stephan. French.

- 1 FY Iesu, Brenin dae'r a nef
 Ei Hun yn unig yw,
 Trwy bwrcas llawn Ei werthfawr waed,
 Iachawdwr dynol-ryw.
- 2 Mae clywed newydd am Ei waed
 Yn llifo ar Galfari,
 Yn un o'r pethau mwya'u braint
 A fedd ein daear ni.
- 3 Fe'i câr y Negro tywyll, du,
 Yn hyfryd maes o law,
 Pan t'wÿno gwawr efengyl grâs
 I dir yr India draw.
- 4 Fe ddaw'r blynyddoedd pur i ben
 Pan t'wÿno efengyl grâs,
 Fel haul disglaerwyn yn y nef,
 Yn gylch i'r ddaear lās.
- 5 Ac mi ddisgwylia'r hyfryd awr,
 Boreuddydd Jubili,

Pan ddelo holl dylwythau'r byd
I deithio i Galfari.

W.

408 (334) *Codiad haul o'r uchelder.*

M. C.—St. Agnes. Winchester Old.

1 **L** LEWYRCHED pur oleuni'r nef
Dros wyneb daear faith ;
Ac aed efengyl gadarn gref
Hyd at bob llwyth ac iaith.

2 Doed deau, gogledd, dwyrain faith,
Gorllewin o un fryd,
I edrych ar brydferthwch gwaith
Iachawdwr mawr y byd.

Cas. J. R. J.

409 (356) *Llwyddiant yr efengyl.*

M. C. D.—Aeron. St. Matthew.

1 **A** ED sŵn efengyl bur ar léd
Trwy barthau'r byd o'r bron ;
Boed llwyddiant drwy deyrnasoedd crêd
Lle mae pregethiad hon ;
Fel delo miloedd eto i maes
O'r t'w'llwch cás i fyw,
Trwy'r India draw ac Asia frâs,
I ganmol grâs ein Duw.

2 Aed sain yr udgorn arian, mawr,
Yn mlaen trwy'r anial dir ;
A doed y werin gyda'r wawr
I 'mofyn am y gwir :
Helaetha'th babell 'r ochr hyn,
Estyn gortynau i maes ;
O oes i oes, tra par'o'r byd,
Bydd canmol golud grâs.

3 Aed mawl a gweddi'r saint i'r làn
Fel pêr aberthau byw ;
A boed serchiadau Seion wân
Ar dân yn moli Duw :
Mewn gemwaith aur bydd hon cyn hir,
Heb dristwch, cur, na phoen,
Yn canu am gonwest fawr a gaed,
Trwy werthfawr waed yr Oen. J. WMS.—*Cas.* M. J.

410 (373) *Llwyddiant teyrnas Crist.*

2. 8.—Tydfil. Dorcas.

- 1 **E**I glôd,
 Sydd heb un terfyn iddo'n bôd,
 O! aed yn mlaen fwy nag erioed,
 O gwmpas rhôd y ddaear fawr,
 Nes elo sŵn efengyl bur
 I dori'n glir fyrddiynau i lawr.
- 2 Mwy, mwy
 Yw buddugoliaeth dwyfol glwy',
 A'i gonwest helaeth gyrhaedd trwy
 Galonau fwy na rhif y gw lith ;
 Yn nydd Ei nerth, y gwânaŵ un
 Wrth Hwn a lŷn yn ffyddlon bytb.
- 3 Mae, mae
 Rhyw hiraeth ynwyf yn parhau
 Am wel'd yr amser hyny'n glau—
 Y pryd y mae fy Arglwydd rhâd
 I dderbyn Ei ogoniant mawr,
 Gan nef a llawr, am roddi Ei waed.
- 4 Yn awr,
 Addfwynaf Iesu, tyr'd i lawr,
 Helaetha Dy frenhiniaeth fawr ;
 C'od, ddedwydd wawr iachusol ddydd,
 I'r carcharorion fyn'd i maes
 O'r pydew câs heb ddwfr sydd.

w.

411 (367) *Llwyddiant yr efengyl.*

2. 8.—Braint. Glan'rafon.

- 1 **A**ED, aed
 Y newydd am y dwyfol waed,
 Nes golchi myrdd o'r duaf gaed,
 O'u pen i'w traed, yn hardd a gwÿn ;
 Fel byddo nef a daear lân
 Yn dadgan grâs Calfaria fryn.
- 2 Mawr, mawr
 Yw grym llewyrchiad nefol wawr ;
 Try'r nôs yn ddydd ar blant y llawr :

Mae'r goleu'n awr yn nerthol wir,
 Ond rhagddo ä hyd hanner dydd ;
 Pur oleu fydd mewn nefol dir.

T. J.

412 (375) *Galwad yr efengyl.*

7. 8.—Hosanna. Triumphant.

1 O ! LLANWED iachawdwriaeth
 Fel môr di-drai yn helaeth ;
 A doed ynnysoedd pell y byd
 I gyd gael meddyginiaeth ;
 Mae'r Brenin ar Ei orsedd
 Yn cynnyg o'i drugaredd,
 I bechaduriaid tlodion, gwael,
 Dd'od ato i gael ymgeledd.

M. R.

413 (389) *Y llwythau yn esgyn i'r îwyl.*

7. 6. D.—St. Marc. Lymington.

1 NI'welwn ben ein siwrnai ;
 Aeth miloedd yn y blaen,
 Ar hyd prif ffordd y Brenin,
 Trwy ganol dŵr a thân ;
 Mae adsain yn ein clustiau
 O ryw aneirif lu
 Yn chware'u haur delynu
 O fewn i Seion fry.

2 Mae Salem heb ei llanw,
 Mae'n rhaid cael llwythau 'nghyd,
 Pob rhyw ac iaith o bobl
 O bedwar gwynt y byd ;
 Daw tlodion, ac efryddion,
 A gwywedigion gwàn,
 Finteioedd heb eu rhifo,
 I Seion yn y màn.

W.

414 (443) *Galwad effeithiol yr efengyl.*

7. 6. D.—Caerllyngoed. Talybont.

1 O ! ARGLWYDD, galw eto
 Fyrddiynau ar Dy ôl,
 A dryllia'r holl gadwynau
 Sy'n dàl eneidiau'n ôl,
 A galw hwynt o'r dwyrain,
 Gorllewin, gogledd, de,

I'th eglwys yn ddi-attal,
Mae digon eto o le.

D. J.

415 (416) *Estroniaid yn dychwelyd.*

7. 6. D.—Talyllyn. Pearsall.

- 1 **D**AW miloedd o rai aflan
I 'mofyn am y gwaed
A lifodd ar Galfaria
I olchi'r duaf gaed ;
Er cymmaint ag a olchwyd,
Sydd yn y nef yn awr,
Mae'r ffynnon fel y grisial
Yn ngwlad y cystudd mawr.
- 2 Daw caethion duon India,
Anwariaid gwledydd pell,
I blygu'n llu i Iesu,
Gan geisio gwlad sydd well ;
A'r dagrau ar eu gruddiau
Wrth gofio angeu loes,
Gan ddechren canu'n beraidd
Am rinwedd gwaed y groes. (MOR. J., ar. JOS. HAR.

416 (405) *Emyn genhadol.*

7. 6.—Syria. Rutherford.

- 1 **O** GREENLAND oer, fynyddig,
O draethau India fawr,
Lle treigla dyfroedd Affrig
Eu tywod aur i lawr—
O lawer gwlad ddyfradwy,
O lànau 'r palmwydd gwyrdd,
Erfyniant ein cynnorthwy
Rhag coelgrefyddau fyrdd.
- 2 A allwn ni, 'rhai gawsom
Oleuni oddi fry,
Nacau y llusern hono
I rai mewn t'w'llwch du ?
Adseinier mwyn beroriaeth
Yr Iachawdwriaeth râd,
Hyd nes adwaener enw
'R Messiah trwy bob gwlad.

- 3 Ewch, wyntoedd, ewch â'r hanes,
 A threigla dithau dòn,
 Nes llifio hedd fel moroedd
 Dros wyneb daear gron ;
 Nes byddo'r Oen fu farw,
 Dros feiau rif y gwllith,
 Yn Frenin a Gwardwr
 Mewn bri'n teyrnasu byth.

R. HEBER, C. AN.

417 (478) *Dydd grâs.*

M. B. D.—Leominster. Kingscroft.

- 1 **A**R ddiffrwyth grindir crâs,
 Disgynodd grâs ein Duw,
 Yn loyw ffrwd afonydd ddaeth
 Mewn anial gwaetha'i ryw ;
 Maddeuant rhyfedd rhâd
 I'r gwaethaf gaed is nen—
 Yr hwn a gredo yn yr Iawn
 Fu un prydawn ar bren.
- 2 A doed brenhinoedd byd
 Yn unfryd ato Ef,
 A rhoddant eu coronau i lawr
 O flaen Ei orsedd gref ;
 Ei enw led-led sydd,
 A'i glôd a fydd uwch law
 Y cyfan ag sydd yma i gyd,
 Ac yn y byd a ddaw.
- 3 Wel, dyna'r pryd y clywn
 Y gair sydd arnom chwant—
 " Wel, de'wch i mewn, a de'wch ar frÿs,
 Chwi fendigedig blant ;
 Meddiennwch drysor rhâd
 Bar'tow'd cyn seiliad byd,
 Y deyrnas lawn o bob rhyw faeth,
 Trwy 'm haeddiant ddaeth i gyd."

w.

418 (501) *Baner yr efengyl.*

6. 8.—Croft. Normandy.

- 1 **M**AE 'r faner fawr yn mlaen,
 Efengyl nef yw hon ;

Mae uffern lawn o dân

Yn crynu'n awr o'r bron :

Hi gwymp, hi gwymp, er maint ei grym ;
O flaen fy Iesu 'd yw hi ddim.

2 Fe bwysa hoelion dur,
Fe bwysa coron ddrain
Ar ben Tywysog nef,
Enogrwydd mwya' rhai'n :
Rhyfeddod yw, de'wch, gwelwch hyn,
Y mwya'f du yn fwyaf gwên.

3 Caned a welodd wawr
Yn c'odi o'r t'w'llwch du ;
Caned a brofodd flâs
Grawnsypiau'r Ganaan fry ;
Ni ddown, ni ddown, i Seion fryn,
Er maint yr holl anialwch hyn.

4 Na lwfrhaed ein ffydd ;
Mae'n ffydd fel colofn dân
A blânodd Brenin nef
I'n harwain yn y blaen ;
Mi wela'r wlad, mi gâ'i mwynhau,
Lle pery'm hedd heb dranc na thrai.

5 O ! ffynnon fawr o hedd,
O ! anchwiliadwy fôr,
Sy'n cynnwys ynddo'i hun
Ryw annherfynol stôr ;
Ti biau'r clôd ; wel cymmer ef,
Trwy'r ddâear, uffern fawr, a'r nef.

W.

419 (557) *Dychweliad yr Iuddewon.*

6. 4.—Dinbych. Llanddowror.

1 O ARGLWYDD ! cofia am
Hiliogaeth Abraham,
A dychwel hwy ;
Y gorchudd ymaith tyn,
O'u hanghrediniaeth mên,
Tydi addewaist hyn ;
Nac oeda'n hwy.

2 Duw, dywed, er Dy glôd,
 Wrth dir y gogledd, Dôd,
     Nac attal, dde :
 O ! cyfod Di Dy law
 Ar y cenhedloedd draw,
 A myrdd ar fyrdd a ddaw ;
     Mae'th fraich yn gre'.

J. H.

420 (582) *Gwawrddydd yr efengyl.*

8au. 4ll.—Weber. Brancaster.

1 **A**ED efengyl fel y wawrddydd,
 Aed i gludo myrdd trwy'r gwledydd ;
 Eled sain yr udgorn arian
 I ddymchwelyd teyrnas Satan.

2 T'wÿned haul ar fyrdd o werin
 Sy'n y dwyrain a'r gorllewin ;
 Sôn am Iesu Janwo'r 'nysoedd
 Fel mae'r dŵr yn tŵi y moroedd.

G. 2.

421 (641) *Gwardigaeth trwy Grist.*

8. 7. D.—Mendelssohn. Argoed.

1 **M**EWN anialwch 'r wyf yn trigo,
 Temtasiynau ar bob llaw,
 Heddyw, tanllyd saethau yma,
     Fory, tanllyd saethau draw ;
 Minnau'n gorfod aros yno,
     Yn y canol, rhwng y tân ;
 Tyr'd, fy Nuw, a gwel f'amgylchiad,
     Yn Dy allu tyr'd yn mlaen.

2 Marchog, Iesu, yn llwyddiannus,
 Gwisg Dy gleddyf ar Dy glun ;
 Ni all daear Dy wrthsefyll,
     Chwaith nac uffern fawr ei hun :
 Mae Dy enw mor ardderchog,
     Pob rhyw elyn gilia draw ;
 Mae Dy arswyd trwy'r greadigaeth
     Pan y byddost Ti ger llaw.

3 Tÿn fy enaid o'i gaethiwed,
 Gwawried bellach foreu ddydd,

Rhwyga'n chwilfriw ddôrau Babel,
 Tŷn y bàrau heiyrn yn rhydd ;
 Gwthied caethion yn finteioedd
 Allan, megys tònau llif,
 Torf a thorf, dân orfoleddu,
 Heb na diwedd fyth na rhif.

4 Mi dybygaf clywaf heddyw
 Sŵn caniadau draw o bell,
 Torf yn moli am waredigaeth,
 Ac am ryddid llawer gwell ;
 Gŷnau gwŷnion yw eu gwisgoedd
 Palmwydd hyfryd yn eu llaw,
 Ac ânt gyda gwir ogoniant
 'Mewn i'r bywyd maes o law.

5 Minnau bellach orfoleddaf
 Fod y Jubil fawr yn d'od,
 Y cyflawnir pob rhyw sillaf
 A lefarodd Iesu erioed ;
 De a gogledd yn fyrddiynau
 Ddaw o eithaf tywyll fyd,
 Gyda dawns ac udgyrn arian,
 'Mewn i Salem bur ynghyd.

w.

422 (654) *Dychweliad yr Iuddewon.*

8. 7. D.—Joseph. Corinth.

1 **D**OED Iuddewon cyndyn bellach
 I hoffi llais efengyl hedd ;
 Boed i sŵn yr udgorn arian
 'N awr agoryd pyrth y bedd ;
 Aed eu dyddiau diffrwyth heibio,
 A'u caethiwed doed i ben,
 Hwythau'n credu'n llu ar unwaith
 Yn yr Hwn fu ar y pren.

2 Doed y pedwar gwynt—anadlant
 Ar y lladdedigion hyn ;
 O eithafoedd pella'r gwledydd
 Gwelant ben Calfaria fryn ;
 Ac wrth sŵn yr udgorn arian,
 Pyrth a bàrau Babel fawr

Fyddo'n agor, nes b'o'r caethion
O'u carcharau oll yn awr.

- 3 Impier hwynt i'w holewydden,
Profent o'i rhinweddau pêr ;
Doed yr Iuddew mud i ganu
Mwy am râs anfeidrol Nêr ;
Cariad heb gyfnewid eto,
A ffyddlondeb mawr, di-drai,
Grâs fel moroedd o Galfaria,
Digon byth i gladdu bai.

R. J.

423 (770) *Cyflawniad o'r addewidion.*

8. 7. 4.—Alma. Sicily.

- 1 **D**ROS y bryniau tywyll niwlog,
Yn dawel, f'enaid, edrych draw,
Ar addewidion sydd i esgor
Ar ryw ddyddiau braf ger llaw :
Nefol Jubil,
Gâd im' wel'd y boreu wawr.
- 2 Doed yr Indiaid, doed Barbariaid,
Doed y Negro du yn llu,
I ryfeddu'r ddwyfol goncwest
Unwaith gaed ar Galfari :
Sŵn y frwydr
Dreiddio i eithaf conglau'r byd.
- 3 Ar ardaloedd maith o d'w'llweh
T'wynu wnelo'r heulwen lân,
Ac ymlidied i'r gorllewin
Y nôs o'r dwyrain draw o'i blaen :
Iachawdwriaeth,
Ti yn unig gario'r dydd.
- 4 Gwawria, gwawria, hyfryd foreu,
Ar ddiderfyn fagddu fawr,
Nes b'o bloedd yr euraidd udgorn
Yn adseinio'r nen a'r llawr,
Holl derfynau
Tir Immanuel i gyd.
- 5 Hêd fel mellten bur efengyl,
A gorchfyga oll yn lân ;

Bydded i'th gyffiniau äang
 Ymhelaethu fyth yn mlaen ;
 A'th lywodraeth,
 Dros y moroedd mawr i gyd.

W., c. J. Ws

424 (771) “*Deled Dy deyrnas.*”

8. 7. 4.—Sicily. Alma.

- 1 **D**UW, teyrnasa ar y ddaear,
 O'r gorllewin bell i'r de ;
 Cymmer feddiant o'r ardaloedd
 Pellaf, t'w'llaf, is y ne' ;
 Haul cyfiawnder,
 Llanw'r ddaear fawr ä'th räs.
- 2 Doed yr India fawr, gyfoethog,
 Heddyw dân dywyllwch sydd,
 I gael gwel'd efengyl hyfryd
 Yn dwyn drosodd oleu'r dydd :
 Nes b'o heddwch
 Yn teyrnasu o fôr i fôr.
- 3 Taened gweinidogion bywyd
 Iachawdwriaeth Iesu ar lëd ;
 Cluded moroedd addewidion
 Drosodd draw i'r rhai di-grëd ;
 Aed efengyl
 Ar adenydd dwyfol wynt.
- 4 Doed preswylwyr yr anialwch,
 Doed trigolion bro a bryn,
 Doed y rhai sydd ar y cefnfor
 I garu'r iachawdwriaeth hyn ;
 Nes b'o adsain
 Moliant yn amgylchu'r byd.
- 5 Pur ganiadau i Frenin Seion
 Fyddo yn llawenydd llawn,
 Draw o'r dwyrain, lle mae'n c'odi,
 I fachludiad haul brydnawn ;
 Fyth na sonier
 Ond am degwch Brenin nef.

425 (772) *Llwyddiant i newyddion iachawdwriaeth.*

8. 7. 4.—Alma. Sicily.

- 1 **A**ED newyddion iachawdwriaeth
 Ar adenydd dwyfol wawr,
 I ororau äang, helaeth,
 I eithafoedd daear lawr ;
 Brysied boreu
 Jubil ddydd efengyl grâs.
- 2 Llifed ffrwd y dyfroedd bywiol
 Ddaeth dân riniog teml Iôn,—
 Afon bur o'r orsedd rasol,
 Glân orseddfainc Duw a'r Oen ;
 Ei rhinweddau
 Sy'n dwyn bywyd yn lle gwae.
- 3 Aed effeithiol addewidion
 Dwyfol hyd eithafoedd byd ;
 Aent i gasglu prynedigion
 Iesu ato Ef i gyd ;
 Ffrwyth Ei lafur,
 I'w ddiwallu byth, Amen.

T. J.

426 (763) *Ffrwyth marwolaeth Crist.*

8. 7. 4.—Llandinam. Islwyn.

- 1 **A**R y groes dyrchafwyd Iesu,
 Fel y sarph ar drostan hir ;
 Ac fe dÿn aneirif luoedd
 Ato'i Hun ar fôr a thir ;
 Byth ni chollir
 Neb a gredo ynddo Ef.
- 2 Marw wnaeth y gronyn gwenith,
 A thoreithiog fydd ei ffrwyth ;
 Rhàna'r ysbail gyda'r cedyrn,
 I'w elynion tâl y pwyth ;
 Ni wêl Satan
 Un o ddefaid Crist yn ôl.
- 3 Fe gaiïff Iesu fyrdd o ddeiliaid
 O bob cenedl is y nef ;
 At Ei draed yn ufudd deuant,
 Hâd a'i gwasanaethant Ef ;

Bydd eu nifer
Fel y gwllith o groth y wawr.

P. J.

427 (764) *Brenhiniaeth Crist.*

8. 7. 4.—Llandinam. Islwyn.

1 **H**OLL deyrnasoedd byd yn gyfan
Sydd yn eiddo'n Harglwydd ni ;
Ei lywodraeth sydd yn äang,
Mae Ei enw uwch pob bri ;
Boed yn amlwg
Ei ogoniant Ef a'i räs.

2 Iesu, estyn Dy deyrnwialen
Dros derfynau eitha'r byd ;
Dyrcha'th faner at y bobloedd,
Atat tÿn y rhai'n i gyd ;
Gan bob llygad
Gweler iachawdwriaeth Duw.

P. J.

428 (837) *Llwyddiant yr efengyt.*

8. 7. 3.—Rheidol. Gwahoddiad.

1 **T**YRED, Iesu, i'r ardaloedd,
Lle teyrnasa tywell nôs ;
Na foed rhan o'r byd heb wybod
Am Dy chwerw angen loes ;
P'am bydd poen addfwyn Oen
Am dano'n eitha'r byd heb sôn !

2 Aed i'r dwyrain a'r gorllewin,
Aed i'r gogledd, aed i'r de,
Roddi hoelion dur cadarnaf,
Yn Ei draed a'i ddwylaw E' ;
Doed ynghyd eitha'r byd
I wel'd tegwch D'wyneb-pryd.

3 Doed Paganiaid yn eu t'w'llwch
Doed y Negro dua'u lliw,
Doed addolwyr yr eilunod
I wel'd tegwch Iesu'n Dduw ;
Deued llw heb ddim rhi'
Fyth i ganu am Galfari.

429 (820)

Baner grâs.

8. 7. 3.—Neander. Talgarth.

- 1 **D**E'WCH i'r frwydr, de'wch yn union,
 Filwyr Iesu, 'n foreu iawn,
 Chwi gewch weled buddugoliaeth,
 Lân a helaeth, y prydawn :
 Ef Ei Hun, heb un dyn,
 Dery'r gelyn yn ddi-gryn.
- 2 Mae'r efengyl wèn yn curo,
 Ac yn c'odi baner grâs
 Mewn rhyw filoedd o ardaloedd,
 Ar y mynydd, yn y maes :
 Y mae llef bur y nef,
 Yn cyhoeddi Ei haeddiant Ef.

w.

430 (843) *Gogoniant y dyddiau diweddaf.*

7au. 4ll.—Durham. Melton.

- 1 **W**ELE 'r dydd yn gwawrio draw,
 Amser hyfryd sydd ger llaw ;
 Daw'r cenhedloedd yn gyttûn
 I ddyrchafu Mab y Dyn.
- 2 Gwelir teyrnas Iesu mawr
 Yn ben moliant ar y llawr ;
 Gwelir tŷ ein Harglwydd eu
 Goruwch y mynyddoedd fry.
- 3 Gwelir pobloedd lawer iawn
 Yn dylifo ato'n llawn ;
 Cyfraith Iesu gadwant hwy,
 Ac ni ddysgant ryfel mwy.
- 4 Fe geir gweled Babel fawr
 Wedi syrthio oll i lawr,
 A'r teyrnasoedd mawr eu bri
 Oll yn eiddo'n Harglwydd ni.
- 5 Yna clywir yn y nef,
 Fawl i'r Oen âg uchel lef—
 "Aeth teyrnasoedd mawr eu bri
 Oll yn eiddo'n Harglwydd ni !"

J. T., ar. T. J.

431 (874) *Dyddiau hyfryd i ddyfod.*

7. 4.—Aberafon. Llanfair.

1 Y MAE 'r dyddiau'n d'od i ben—

Dyddiau hyfryd,

Y dyrchefir Brenin nen

Dros yr hollfyd ;

Fe ä dwyfol angen drud

Pen Calfaria

Trwy ardaloedd pella'r byd :

Haleluwia.

2 Fe bregethir Iesu a'i räs,

Mewn awdurdod,

Yn yr India äng fräs

Yn ddiddarfod ;

Fe ä sw'n yr udgorn clir

Hyd yr eitha',

I'r gorllewin anial dir :

Haleluwia.

3 Minnau gredaf yn fy Nuw,

'Mhrïod rhyfedd,

A fu farw, 'n awr sy'n fyw

Yn ddiddiwedd ;

Ac er mwyn Ei chwÿs a'i waed,

Mi wir greda',

Ca'i ngel ynion dân fy nhraed :

Haleluwia.

w.

432 (873) *Y nôs yn myned heibio.*

7. 4.—Aberafon. Llanfair.

1 Y NOSWEITHIAU hirion sy,

'Mron myn'd heibio,

A'r cymylau tywyll, du,

Sydd yn cilio ;

Fe ddaw'r hâf â'r egin gwàn

I lawn fywyd,

A hwy ddygant yn y màn

Ffrwythau hyfryd.

2 Dyddiau hyfryd dwyfol räs,

Ddaeth o'r diwedd,

Ac fe dÿr effeithiau i maes,
 Nefol, rhyfedd ;
 Fe ddaw gwinllan f' Arglwydd mawr
 I oresgyn
 Anial fanau pella'r llawr,
 Heb un terfyn.

W.

433 (882) *Llwydd i efengyl grâs.*

7. 4.—San Remo. Haverland.

1 **Y** MAE heddyw nefol wawr
 Yn llewyrchu,
 Ac yn chwalu'r t'w'llwch mawr
 Fel y fagddu :
 Ernes yw o foreu llawn
 O'r uchelder ;
 Ymddisgleiria'n hyfryd iawn
 Haul Cyfiawnder.

2 Rhaid i'r Iesu'n helaeth gael,
 Y mae'n haeddu,
 Gwel'd o ffrwyth Ei lafur hael,
 A'i ddiwallu ;
 Miloedd myrdd o estron lu
 Ddônt yn fuan
 I-gael profi Ei gariad cu
 I rai aflan.

T. Y. 1.

3 Aed efengyl grâs ar lêt
 Trwy'r holl wledydd ;
 Plygu wnelo rhai di-grêd
 I Fab Dafydd ;
 Doed trigolion dae'r a nef
 O un galon,
 I wel'd mai teilwng ydyw Ef
 I gael y goron.

G. L.

434 (886) *Eheda, efengyl !*

12. 11.—Rhâd Râs. Hyfrydlais.

1 **E**HEDA, eheda, efengyl dragwyddol—
 Ar edyn y wawr, yn gyflym, yn nerthol !
 Cyhoedda trwy 'r hollfyd fod cymmod â'r nefoedd :
 Darostwng yn rasol gyndynrwydd y bobloedd !

O ! d'wêd am yr Iawn, sy'n clirio 'r euoca',
A'r ffynnon wna 'r Ethiop yn wÿn fel yr eira !

- 2 Dirgelion y nefoedd dadguddia yn helaeth,
Fod Crëwr y byd yn gwisgo dynoliaeth !
Er arbed yr euog, i'r Iesu, JEHOFAH,
Offrymu Ei Hunan ar fynydd Calfaria !

O ! d'wêd am yr Iawn, sy'n clirio 'r euoca',
A'r ffynnon wna 'r Ethiop yn wÿn fel yr eira !

- 3 Gwna 'r gwylltiaid yn araf, a'r creulon yn dirion —
A chymmmod y nef, gwna heddwch rhwng dynion ;
Cyhoedda faddenant i'r euog helbulus,
A thywys y erwydriaid yn ôl i baradwys !
O ! d'wêd am yr Iawn, sy'n clirio 'r euoca',
A'r ffynnon wna 'r Ethiop yn wÿn fel yr eira.

D. C.

435 (902) *Goruchafiaeth yr efengyl.*

9. 8.—Elliot. Capel Newydd.

- 1 **D**AW miloedd ar ddarfod am danynt
O hen wlad Assyria cyn hir,
Preswylwyr yr Aipht ac Ethiopia,
At Grist y Gwardwr yn wir ;
Cyflawnir y prophwydoliaethau,
Daw'r holl addewidion i ben,
Fe dÿnir myrddiynau at Iesu
Ddyrchafwyd rhwng daear a nen.

- 2 Yr holl freniniaethau a dreulir,
A'r ddelw falurir i lawr ;
Y gareg a leinw'r holl wledydd,
Ei chynnydd fel mynydd fydd mawr :
Ceir gweled cenhedloedd y ddaear
Yn dyfod o bedwar cÿr byd,
Ymofyn y ffordd tua Seïon
Y bydd ei drigolion i gyd.

P. J.

436 (911) *Helaethiad y deyrnas.*

9. 8.—Bethel. Capel Newydd.

- 1 **H**ELAETHA derfynau Dy deyrnas,
A galw Dy bobl ynghyd ;
Dadguddia Dy haeddiant anfeidrol
I'th eiddo, Iachawdwr y byd !

Cwmp anghrist, a rhwyga ei deyrnas,
 O! brysied a deued yr awr—
 Disgyned Jerusalem newydd
 I lônî trigolion y llawr.

- 2 Eheda, efengyl, dros wyneb
 Y ddaear a'r moroedd i gyd,
 A galw Dy etholedigion
 O gÿrau eithafoedd y byd !
 O brysia ! 'r cyfarfod heb lygredd,
 Na rhyfel, na chystudd, na phoen—
 Dydd Jubil yr etholedigion,
 A chyd-etifeddion â'r Oen !

M. R.

437 (907) *O! heda, efengyl dragwyddol.*

9. 8.—Derlwyn. Eirinwg.

- 1 **O** ! HEDA, efengyl dragwyddol,
 Ar gyflym adenydd y wawr,
 Nes cilio o'r noson gaddugol,
 A'r fagddu orchuddia y llawr ;
 Cyfoded gogoniant yr Arglwydd
 Ar Seion, preswylfa Duw Iôr,
 Nes llanwer y ddae'r â sancteiddrwydd,
 A " throi llïosowgrwydd y môr ! "
- 2 Pwy yw y rhai hyn a ehedant
 I deml Jerusalem wiw ?
 Fel gwÿn golomenod dychwelant
 I harddu ffenestri fy Nuw ;
 Cenhedloedd o Aipht eu caethiwed
 Sy'n dyfod i weled y wawr ;
 Brenhinoedd offrymant eu teyrnged
 Wrth orsedd Emmanuel mawr.
- 3 Yn mynydd yr Arglwydd y gwelir
 Dylifiad y bobloedd o bell,
 A sŵn eu Hosanna a glywir
 Yn esgyn i'r Ganaan sydd well ;
 Fel llef dyfroedd lawer yn tòri
 Bydd moliant Emmanuel mawr ;
 Y ddaear yn esgyn i fyny,
 A'r nefoedd yn disgyn i lawr.

J. T. J.

438 (941) *Cwmp Babilon, a dychweliad y gaethglud.*

5. 5. 8.—Hungerford. Ystwyth.

- 1 **M**AE'r dydd yn nesau,
Ceir gweled yn glau
Daw Babilon gadarn i lawr ;
Mae'r taliad mor ddrud,
Teyrnasoedd y byd
Ä'n eiddo Emmanuel mawr.
- 2 Hên anghrist sydd fawr,
Falurir i lawr ;
Mae'r gareg a'i threigliad yn rhydd :
Er gorfod cael briw,
Daw'r tystion yn fyw ;
Haleluwia ! bron gwawrio mae'r dydd.
- 3 Er cymmaint yw'r llid,
Daw'r gaethglud i gyd
O ddyfnder caethiwed yn rhydd ;
Fe ddaw'r Jubili
I fyny'n llawn rhi' ;
Haleluwia ! bron gwawrio mae'r dydd.
- 4 Mae'r dydd yn nesau
Pan ddryllir yr iau
O herwydd eneiniad y Pen ;
Mae'r amser ger llaw,
Iuddewon a ddaw
I garu'r Hwn fu ar y pren.

W. J.

439 (942) "*O lafur Ei enaid y gwél.*"

5. 5. 8.—Hungerford. Ystwyth.

- 1 **Y**MEICHAU a wêl
Ei lafur dân sêl,
Fe'u mÿn hwy o afael y llid,
Hwy garwyd yn rhâd,
Fe'u prynwyd â gwaed,
Fe'u gelwir, fe'u golchir i gyd.
- 2 Ar Galfari fryn,
Yn haeddiant Duw-ddyn,
Caed trysor, am dano bydd sôn ;
Mae'n gyfoeth mor ddrud,

Fe leinw'r holl fyd ;
Clodforedd am rinwedd yr Oen.

W. J.

- 3 Efengyl yr Iôn,
Am dani bydd sôn
Trwy'r bröydd a'r brynïau o'r bron ;
Hen Jericho fawr
Yn llwyr ddaw i'r llawr ;
Mae'r udgyrn yn bloeddio wrth hon.

D. C.

440 (954) *Teyrnasiad yr Iesu.*

6. 5. 8. 3. 7.—Sylhet.

- 1 **T**HEYRNASA Iesu mawr
Dros y ddaear lawr !
Bydd mynydd tŷ ein Harglwydd ni
Yn fawr ei fri, uwch mynyddau 'r llawr,
Pan dŷr nefol wawr !
Daw pobloedd lawer o bob gwlad
At Ei draed, am ryddhâd, ac iachâd !
Fe fydd ryfedd wiw orfoledd,
Sain clodforedd hyfryd iawn !
Sain Hosanna ! Haleluwia !
Fydd yn uchel am Galfaria
Pan ddêl Jubil lawn !

W. J.E.

EGLWYS DDUW A'I GYSSEGR.

441 (10) *Moliant yr eglwys.*

10au.—Penitentia. Pax Dei.

- 1 **M**AE eglwys Dduw trwy'r ddae'r a'r nef yn un,
Y meirw a'r byw a'u cydsain yn gyttûn ;
"Teilwng yw'r Oen," medd seintiau yn y nef ;
"Teilwng yw'r Oen," yw'n llafar ni a'n llef. DR. W., c. J. T.
- 2 Ei fywyd glân, Ei chwÿs, a'i riddfan ro'es,
A'i angeu llawn, dâl cyflawn ar y groes :
Daw ffrwyth Ei groes, a grym eiriolaeth gref,
Â'r eiddil gwàn yn gadarn gydag Ef.

- 3 Brawd yw Efe i'r llwythog ar y llawr ;
Dôf ar Ei bwys i fyny o'r cystudd mawr ;
Ni thrig yn ôl un ewin, er mor wân,
O'r anial dir fe'u mỳnir yn y m̀an.

G. 2.

442 (18) *Bywhâ Dy waith.*

10au.—Erfyniad. Bala.

- 1 **M**AE Seion wàn yn griddfan dân y groes,
Yn disgwyl gwawr ar lawr dân lawer loes ;
Bywhâ Dy waith, ni phery 'nhaith yn hir ;
'R wy'n ofni'r bedd cyn gwel'd Dy wedd yn wir. D. JO.
- 2 Terfysgu 'r wyf dân flinder llawer loes,
Dych'mygion gau, a griddfan dân y groes,
A'm Iesu'n fwyn yn dwyn Ei waith i ben,
A phob rhyw beth 'n ôl arfaeth nefoedd wèn. Cas. DE.

443 (12) *Dymuniad yr annheilwng.*

10au.—Emyn Hwyról. Ellers.

- 1 **R**HYFEDDU 'r wyf, a mawr ryfeddod yw,
Fy ngharu erioed, y gwaela' o ddynolryw ;
Cael yn Dy dỳ, o fewn ei furian, le,
Ac enw gwell nag enwir is y ne'. G. 2.
- 2 Duw ! attal Di rwysg fy meddyliau ffol,
A dena'm serch a'm calon ar Dỳ ôl :
Yn holltau'r graig dôd im' ymgeledd glỳd,
Mewn tawelhedd, nes myn'd o'ranial fyd. DR. W., c. J. T.

444 (113) *Yr anian dduwiol.*

M. H.—Brynteg. Spires.

- 1 **O** IESU mawr ! rho 'th anian bur
I eiddil gwàn mewn anial dir,
I'w nerthu drwy 'r holl rwystrau sy
Ar ddyrys daith i'r Ganaan fry.
- 2 Pob gràs sydd yn yr eglwys fawr,
Fry yn y nef, neu ar y llawr,
Câf feddu 'r oll—eu meddu 'n un,
Wrth feddu D' anian Di Dy Hun.
- 3 Mi lyna'n dawel wrth Dy draed,
Mi ganaf am rinweddau 'th waed,

Mi garia'r groes, mi nofia'r dòn,
Ond cael Dy anian dân fy mron.

D. C.

445 (163) *Yr eglwys â'i phwys ar Grist.*

8. 8. 6.—Howden. Llanelli.

- 1 **O** ! PWY yw hon sy'n d'od yn hy',
Yn lew i'r làn, fel rhwng dau lu,
O'r dywell Aiphtaidd wlad,
Gan roddi pwys ei henaidd pur
Ar Iesu gwiw, 'r Messiah gwir,
Ei Ffrynd a'i Phrynwr rhâd ?
- 2 O'r dyfnder du i'r làn y daeth,
Tua'r wlad sy'n llifo o fêl a llaeth,
I'r etifeddiaeth frâs :
Yn llawn o hedd, mae'n awr mewn hwyl,
Â'i nefol gainc yn cadw gŵyl,
Am dd'od o'r Aipht i maes.
- 3 Duw sy iddi'n blaid, hi ga'dd o'i blaen
Y cwmwl niwl a'r golofn dân,
Eneiniad yr holl saint ;
Hi wŷr y ffordd i'r Ganaan draw,
Ni chyfeiliorna ar un llaw,
Nes cael meddiannu'r fraint.
- 4 Fel boreu wawr fe welir hon,
Teg fel y lloer mae'i hwyneb llon,
Mewn cariad, grâs, a hedd :
Fel haul, heb un brycheuyn du,
'N ofnadwy fel banerog lu—
On'd hyfryd yw ei gwedd ?

W.

446 (241) *SALM V. 1, 2, 7, 11, 12.*

M. S.—Roche Abbey. St. Trond.

- 1 **F**Y ngweddi, Arglwydd ! clyw 'n ddi-ball
A deall fy myfyrdod ;
Erglyw fy llais a'm gweddi flin,
Fy Nuw a'm Brenin hyglod.
- 2 Dôf finnau tua 'th dŷ mewn hedd,
Am Dy drugaredd galwaf ;
Trwy ofn, a pharch, a goglud dwys,
I'th sanctaidd eglwys treiglaf.

3 Y rhai ymddiried ynot Ti,
Tydi gysgodi drostynt—
Yn llawen bydd pob rhai a'th gâr,
Cei fawl yn llafar ganddynt.

4 Ti, Arglwydd, a anfonei wlith
Dy fendith ar y cyfion ;
A'th gywir serch fel tarian gref
Ro'i drosto ef yn goron.

E. P.

447 (207) SALM XV. 1, 2, 4, 5.

M. S.—Silesia. Mary.

1 **D**YWED i mi pa ddyn a drig
I'th lÿs parchedig, Arglwydd ;
A phwy a erys ac a fydd
Yn mynydd Dy sancteiddrwydd ?

2 Yr hwn a rodia 'n berffaith dda,
Yr hwn a wna gyfiawnder,
A'r hwn a draetha o'i galon wir,
A drig ar dir uchelder.

3 Yr hwn sydd isel yn ei fryd,
Yn caru ei gyd-Grist'nogion ;
Yr hwn sy'n ofni 'r Arglwydd Dduw,
Ac sydd yn byw yn ffyddlon ;

4 Na gwobr, na rhodd, yr hwn ni fÿn,
Er dâl yn erbyn gwirion ;
A wnelo hyn ni lithra fyth,
Fe gaiff y ddi-lyth goron.

E. P.

448 (193) SALM XXIV. 1—5, 9, 10.

M. S.—Trallwm. Oldenburg.

1 **Y**R Arglwydd biau'r ddaear lawr,
A'i llawnder mawr sy'n eiddo ;
Yr Arglwydd biau yr holl fyd,
A'r bobl i gyd sydd ynddo.

2 Can's Ef a ro'es ei sail a'i gwedd
Yn rhyfedd uwch y moroedd,
Ac a'i gosododd hi yn lân,
Yn drigfan uwch llif-ddyfroedd.

3 Pwy yw yr hwn a ddringa'n hy'
I gyssegr fry yr Arglwydd ?

A phwy a saif â theilwng wedd
Yn ngorsedd Ei sancteiddrwydd ?

- 4 Dyn glân ei law, o feddwl da,
Ac yn ddiraha ei enaid,
Diorwag, ac ni ro'es un tro
Er twyllo 'i gyfneseifiad.
- 5 Fe gaiff hwn gan yr Arglwydd wllith
Ei raslawn fendith helaeth,
Ac iddo bydd cyfiawnder byw
Gan Dduw yr iachawdwriaeth.
- 6 Dyrchefwch, byrth, eich penau 'n glau,
Ehengwch, ddorau bythol !
Can's Brenin mawr ddaw i'ch mewn chwi—
O fawrfri gogoneddol.
- 7 Pwy, meddwch, ydyw'r Brenin hwn,
A gofiwn Ei ogoniant ?
Iôr lluoedd ydyw, Brenin hedd,
Gogonedd, a phob ffyniant.

E. P.

449 (185) SALM XXVII. 1, 4, 11, 14.

M. S.—Sabbath. Dyfrdwy.

- 1 **Y**R Arglwydd yw fy ngoleu i gyd,
A'm hiechyd ; rhag pwy'r ofnaf ?
Efe yw nerth fy oes ; am hyn,
Rhag pwy dôi dychryn arnaf ?
- 2 Un arch a erchais ar Dduw Naf,
A hyny a archaf eto :
Cael d'od i dŷ fy Arglwydd glân,
A bod â'm trigfan ynddo.
- 3 Duw, dysg i mi Dy ffordd yn rhwydd,
O herwydd fy ngelynion ;
Ac arwain fi o'th nawddol rât
Yn wastad ar yr union.
- 4 Disgwylia wrth yr Arglwydd da,
Ac ymwrola'th galon ;
Efe rŷdd nerth i'th galon di,
Os iddo credi'n ffyddlon.

E. P.

450 (262) SALM XLII. 1, 2.

M. S.—Dymuniad. Adelaide.

YR ïnwedd ag y brêf yr hydd
 Am yr afonydd dyfroedd,
 Fel hyny mae fy hiraeth i
 Am danat Ti, Dduw'r nefoedd.

- 2 Fy enaid i, sychedig yw
 Am fy Nuw byw a'i gariad ;
 Pa bryd y dôf fi ger Dy fron,
 Fy Nuw a'm cyfion Ynad ?

E. P.

451 (191) SALM XLIII. 2, 3, 4.

M. S.—Dyfrdwy. Sabbath.

1 **T**YDI yw Duw fy nerth i gyd,
 Paham y'm bwrid ymaith ?
 Paham yr âf mor drwm a hyn
 Gan bwys y gelyn diffaeth ?

- 2 O ! gÿr Dy oleu, moes Dy wir,
 Ac felly t'wysir finnau ;
 Arweiniant fi i'th breswylfeydd,
 I'th fynydd, ac i'th demlau.

- 3 Ac yna 'r âf at allor Duw,
 Y Duw goruchel hyfryd ;
 Ac ar y delyn canaf fawl
 Fy Nuw, fy hawl a'm gwynfyd.

E. P.

452 (206) SALM XLVIII. 1, 12, 13, 14.

M. S.—Silesia. Mary.

1 **M**AWR iawn Ei enw yn ninas Duw,
 A hynod yw yr Arglwydd ;
 Ei drigfan hefyd yno sydd
 Yn mynydd Ei sancteiddrwydd.

- 2 Ewch, ewch oddi amgylch Seion sail,
 A'i thyrau adail rhifwch ;
 Ei chadarn fur a'i ph'lasau draw
 I'r oes a ddaw mynegwch.

- 3 Can's ein Duw ni byth yw'r Duw Hwn,
 Hyd angeu credwn ynddo ;
 Hyd angeu hefyd Hwn a fydd
 'N dragywydd i'n tywyso.

E. P.

453 (259) SALM LXI. 1—4.

M. S.—Dymuniad. Adelaide.

- 1 **E**RGLYW, O Dduw ! fy llefain i,
 Ac ar fy ngweddi gwrando,
 Rho'f lef o eitha'r ddaear gron,
 A'm calon yn llesmeirio.
- 2 Dŵg fi i dalgraig uwch na mi,
 Ac iddi bydd i'm derbyn ;
 Can's craig o obaith, tŵr di-fôst,
 Im' fuost rhag y gelyn.
- 3 O fewn Dy babell y bydd byth
 Fy nhrigfan di-lyth, dedwydd ;
 A'm holl ymddiried a fÿn fod
 Yn nghysgod Dy adenydd.

E. P.

454 (244) SALM LXV. 1, 2, 4.

M. S.—Roche Abbey. St. Trond.

- 1 **I**TI, O Dduw ! y gweddai mawl
 Yn y sancteiddiawl Seion ;
 I Ti y telir, trwy holl grêd,
 Bob gwir adduned calon.
- 2 Pawb sydd yn pwysu atat Ti,
 A wrendy weddi dostur ;
 Ac atat Ti y daw pob cnawd
 Er mwyn gollyngdawd llafur.
- 3 Dy etholedig, dedwydd yw,
 Caiff nes-nes fyw i'th babell ;
 Trig i'th gynteddau, ac i'th lÿs,
 A'th sanctaidd weddus gangell.

E. P.

455 (209) SALM LXXXIV. 1--5, 7, 10, 11, 12.

M. S.—Morganwg. Persia.

- 1 **D**Y babell Di, mor hyfryd yw,
 O Arglwydd Dduw y lluoedd !
 Mynych chwennychais weled hon,
 Rhag mor dra thirion ydoedd.
- 2 Mae f' enaid i, fy Iôn, mewn blÿs,
 I'th gyssegr lÿs dueddu ;
 Fy nghalon i, a'm holl gnawd yw
 Yn Nuw byw'n gorfoleddu.

- 3 Aderyn tô a gafodd dŷ,
A'r wenol fry i'w chywion,
Le wrth Dy allor Di i'w trin,
Fy Nuw a'm Brenin tirion.
- 4 Gwŷn fyd yr hwn drîg yn Dy dŷ,
Caiff Dy foliannu ddigon ;
Ac ynot Ti sy'n cadarnhau,
A'th lwybrau yn eu calon.
- 5 Ant rhagddynt bawb o nerth i nerth,
Nes cael yn brydferth ddyfod
At Dduw i 'mddangos ger Ei fron,
Yn Seion Ei breswylfod.
- 6 Gwell yw na mil un dydd i'th dŷ,
Am hyny mwy dewisol
Im'fod ar hiniog y drws Tau,
Na ph'lasau yr annuwiol.
- 7 O Arglwydd Dduw y lluoedd mawr !
Anfon i lawr Dy gymmod ;
Gwŷn fyd y dyn a roddo'i grêd,
A'i holl ymddiried ynod.

E. P.

456 (218) SALM LXXXVII. 3, 5.

M. S.—Cemmaes. Dyfroedd Siloah.

- 1 **O** DDINAS Duw ! preswylfa'r Iôn,
Mawr ydyw'r sôn am danad !
A gogoneddus air it' sydd,
Uwch law trigfêydd yr hollwlad.
- 2 Dywedir hyn am Seion bêr,
Fe anwyd llawer ynddi,
Nid ambell un ; can's swewr da
Yw Duw Goruchaf iddi.

E. P.

457 (196) SALM LXXXIX. 7, 8, 13, 14.

M. S.—Trallwm. Oldenburg.

- 1 **T**RWY gynnulleidfa Ei saint Ef,
Duw nef y sydd ofnadwy ;
A thrwy'r holl fyd o'n hamgylch ni,
Ei ofni sydd ddyladwy.
- 2 Pwy sydd yn debyg it', Dduw byw,
O ! Arglwydd Dduw y lluoedd ?

Yn gadarn Iôr, a'th wir i'th gylch,
O amgylch yr holl nefoedd.

3 I'th fraich mae grym, mae nerth i'th law,
A'th gref ddeheulaw c'odi ;
Gwir nawdd a barn yw D' orsedd bur,
A nawdd a gwir a geri.

4 Yn D'unig enw Di y cânt
Fawl a gogoniant beunydd ;
Yn Dy gyfiawnder c'odi wnant,
Ac felly byddant ddedwydd.

E. P.

458 (203) SALM XCH. 1, 12, 13.

M. S.—Silesia. Mary.

1 **M**OLIANNU 'r Arglwydd, da iawn yw,
A chyfarch Duw yn benaf,
A chanu i Dy enw fawl,
A'th ganmawl, y Goruchaf.

2 Y cyfiawn a flodeua i'r nen,
Fel y balmwydden union :
Yn iraidd yn cynnyddu bydd,
Fel cedrwydd yn Libanon.

3 Y rhai a blanwyd yn nhŷ Dduw,
Yn goedwydd byw y tyfant,
Ac yn nghynteddau ein Duw ni
Y rhei ni a flodeuant.

E. P.

459 (248) SALM CII. 13, 14, 16, 22.

M. S.—Roche Abbey. St. Trond.

1 **O** ! CYFOD bellach, trugarhâ,
O Dduw ! bydd dda wrth Seion ;
Mae'n amser wrthi drugarhau,
Fel dyma'r nodau'n union.

2 Can's hoff iawn gan Dy weision Di,
Ei meini a'i magwyrâu ;
Maent yn tosturio wrth ei llwch,
Ei thristwch a'i thrallodau.

3 Pan adeilader Seion wych,
A hon yn ddrych i'r gwledydd :
Pan weler gwaith yr Arglwydd ne',
Y molir E'n dragywydd.

- 4 Hyn fydd pan gasglo pawb ynghyd,
 Yn unfryd i'w foliannu ;
 Yr holl deyrnasoedd dônt yn ngŵydd
 Yr Arglwydd, i'w was'naethu.

E. P.

460 (232) SALM CXXII. 1, 2, 3, 7.

M. s.—Glanceri. Dominus regit me.

- 1 **P**AN dd'wedent—"I dŷ 'r Arglwydd awn,"
 Im' llawen iawn oedd gwrandu ;
 Sai'n traed o fewn Caersalem byrth,
 Yr un ni syrth oddi yno.

- 2 Caersalem lân, ein dinas ni,
 Ei sail sydd ynddi ei hunan ;
 A'i phobl sydd ynddi yn gyttân,
 A Duw Ei Hun a'i drigfan.

- 3 O fewn dy gaerau heddwch boed,
 I'th lysoedd doed yr hawddfyd ;
 Er mwyn fy mrodyr mae'r arch hon,
 A'm cymmydogion hefyd.

E. P.

461 (233) SALM CXXV. 1, 2.

M. s.—Glanceri. Dominus regit me.

- 1 **S**AWL ymddiriedant yn Nuw Iôn,
 Y maent fel Seion fynydd,
 Yr hwn ni syfl ; a'i sylwedd fry
 A bery yn dragywydd.

- 2 Yr ùnwedd a Chaersalem fry
 Ei chylchu mae mynyddoedd ;
 Yr Arglwydd felly'n gaer y sydd
 Dragywydd 'gylch Ei bobloedd.

- 3 Ein holl gynnorthwy ni, a'n llwydd,
 Sy'n nerth yr Arglwydd hawddgar ;
 Yr Hwn, trwy waith Ei ddwyllaw Ef,
 A grëodd nef a daear.

E. P.

462 (249) SALM CXXXII. 8, 9, 13—15.

M. s.—Roche Abbey. St. Trond.

- 1 **O** ARGLWYDD ! cyfod i Dy lŷs,
 A'th arch o rymus fawredd ;
 D' offeiriaid gwisgent gyfiawn fraint,
 'R un modd Dy saint wirionedd.

- 2 Oblegid Duw, o serch a bodd,
 A rag-ddewisodd Seion ;
 I drigo ynddi rho'es Ei fryd,
 Gan dd'wedyd geiriau tirion.
- 3 Hon fyth fydd Fy ngorphwysfa I,
 O hoffder ynddi triga' ;
 Bendithiaf hi â bwyd di-ball,
 A'i thlawd di-wall o fara.

E. P.

463 (200) SALM CXXXIV. 1, 2, 3.

M. S.—Silesia. Mary.

- 1 **O**! DOWCH holl weision Arglwydd nef,
 Bendithiwch Ef lle'r ydych
 Yn sefyll yn nhŷ Dduw y nôs,
 A'i gyntedd diddos trefnwych.
- 2 Dyrchefwch chwi eich dwylaw glân
 Yn Ei gyssegrlan annedd ;
 Bendithiwch oll â chalon rwydd
 Yr Arglwydd yn gyfannedd.
- 3 Yr Arglwydd, â'i ddeheulaw gref,
 Yr Hwn wnaeth nef a daear ;
 A roddo 'i fendith lawn a'i rês
 I Seion, ddinas hawddgar.

E. P.

464 (180) SALM CXXXVIII. 1, 2, 3.

M. S.—Llangranog. Langdale.

- 1 **R**HO'F fawrglod i Ti, fy Nuw Iôn,
 O ddyfnder calon canaf ;
 Ac yn ngŵydd holl angylion nef,
 A'm goslef y'th foliannaf.
- 2 Ymgrymaf tua'th sanctaidd dŷ,
 Dàn ganu o'th drugaredd,
 A'th enw mawr uwch law pob peth,
 A'th air di-fêth wirionedd.
- 3 Y dydd y gelwais arnat Ti,
 Gwrandewaist fi yn fuan ;
 Ac yno nerthaist â chref blaid,
 Fy enaid i oedd egwan.

E. P.

465 (215) *Cynnydd mewn grâs.*

M. S.—Persia. Morganwg.

- 1 **Y** RHAI o dân Dy gysgod, Iôn,
 Yn gysson a arosant,
 Dân lewyrchiadau'th wyneb-pryd,
 Y rhai'n fel yd adfywiant.
- 2 Blodeuant, tyfant tua'r nen,
 Fel y winwydden ffrwythlon ;
 A bydd eu harogl wrth eu trîn
 Mor bêr a gwîn Libanon.
- 3 Ymlêd eu gwraidd mewn daear frâs
 Wrth afon grâs y bywyd ;
 Eu ceinciau gerdd, eu tegwch fydd,
 Fel olewydd yn hyfryd.

W. E.

466 (216) *Deued fy Anwylid i'w ardd.*

M. S.—Morganwg. Persia.

- 1 **P**WY na fwytâi y ffrwyth o'r nen,
 Sy'n tyfû ar bren y bywyd ?
 A phwy na roddai wrth ei fîn
 Rinweddol win mor hyfryd ?
- 2 Hon yw Dy ardd, braf yw ei bri,
 Dy blaniad Di Dy Hunan ;
 O ! tyr'd i mewn, ac arni chwÿth,
 Gwna ynddi byth Dy drigfan.
- 3 Tyr'd casgla'th fyrr a'th aloes pur,
 Grususau gwir Dy Ysbryd ;
 A bwyta 'th ddil, ynghyd â'th fêl.
 I ni gael sêl o fywyd.
- 4 Wel, yf Dy wîn a'th laeth yn hael,
 Boed hyn yn dâl o'th lafur,
 Am i Ti ddioddef ar y groes
 Anfeidrol loes a dolur.

W.

467 (217) *Tegwch Seion.*

M. S.—Morganwg. Persia.

- 1 **M**AE eglwys Dduw fel dinas wych,
 Yn deg i edrych arni :
 Ei sail sydd berl odidog werth,
 A'i mur o brydferth feini.

- 2 Llawenydd yr holl ddaear hon
 Yw mynydd Seion sanctaidd ;
 Preswylfa anwyl Brenin nef
 Yw Salem efengylaidd.
- 2 Gwỳn fyd y dinasyddion sydd
 Yn rhodio'n rhydd ar hyd-ddi ;
 Y nefol fraint i minnau rho,
 O Dduw ! i drigo ynddi.

B. F.

468 (293) *Cynhaliaeth digonol o rās.*

M. C.—St. George. St. Saviour.

- 1 **M**AE 'm golwg acw tua'r wlad
 Lle mae fy heddwch llawn ;
 Ac 'r wyf am deimlo'i gwleddoedd pur
 O foreu hyd brydnawn.
- 2 'D oes dim difyrwch yma i'w gael
 A leinw'm henaid cu ;
 Ond mi ymborthaf ar y wledd
 Sydd gan angylion fry.
- 3 Mi yfaf ddŵr y ffynnon glir
 O dân y faine sy'n d'od ;
 Ac y mae rhinwedd ynddo'n llawn
 I adfer nerth i'm troed.
- 4 'Ddiffygiaf ddim, er c'yd fy nhaith,
 Tra par'o grās y nef ;
 Ac er mor lleied yw fy ngrym,
 Mae digon ynddo Ef.
- 5 Mae'r iachawdwriaeth fel y môr,
 Yn chwyddo fyth i'r làn ;
 Mae yma ddigon, digon byth,
 I'r truan ac i'r gwàn.

W.

469 (291) *Etifeddiaeth y plant.*

M. C.—St. Bernard. St. Saviour.

- 1 **P**LANT ydym eto dân ein hoed,
 Yn disgwyl am y stâd ;
 Mae'r etifeddiaeth ini'n d'od
 Wrth Destament ein Tad.
- 2 Na ddigalonwn, er ein bod
 Yn awr mewn anial wlad ;

D. J.

Mae'r etifeddiaeth ini'n d'od
Wrth Destament ein Tad.

3 Gorthrymder geir o dân y rhôd,
Ond byr fydd ei barhâd ;
Mae'r etifeddiaeth ini'n d'od
Wrth Destament ein Tad.

4 Ni gawn yn fuan ganu clôd
O fewn y nefol wlad ;
Mae'r etifeddiaeth ini'n d'od
Wrth Destament ein Tad.

Cas. M. D.

470 (345) *Grym crefydd.*

M. C.—Bangor. St. Nicholas.

1 **N**'ÂD fi foddloni ar ryw rith
O grefydd, heb ei grym ;
Ond gwir adnabod Iesu Grist
Yn fywyd anwyl im'.

2 Rho'th gariad cryf yn f'ysbryd gwàn
I ganlyn ar Dy ôl ;
Na chaffwyf drigfa mewn un màn
Ond yn Dy gynnes gôl.

3 Goleuni'r nef f'o'n gymmorth im',
I'm tywys yn y blaen ;
Rhag imi droi oddi ar y ffordd,
Bydd imi'n golofn dân.

D. M.

471 (357) *Gogoniant Seion.*

M. C. D.—Ellacombe. Aeron.

1 **F**E welir Seion fel y wawr,
Er saled yw ei gwedd,
Yn d'od i'r làn o'r cystudd mawr,
'N ol agor pyrth y bedd ;
Heb glâf na chlwyfus yn eu plith,
Yn ddisglaer fel yr haul,
Yn y cyfiawnder dwyfol byth
A wnaed gan Adda'r ail.

M. R., ar.

472 (365) *Cymdeithas y saint.*

2. 8.—Glan'rafon. Braint.

1 **B**RAINT, braint,
Yw cael cymdeithas gyda'r saint,
Na welodd neb erioed ei maint ;

Ni ddaw un haint byth iddynt hwy ;
Y mae'r gymdeithas yma'n gref,
Ond yn y nef hi fydd yn fwy.

2 Fe gân

Y gwaredigion, fawr a mân,
Dragwyddol glôd i'w Prynwr glân :
Pan ddelo'r tân i losgi'r tir,
Cânt g'odi eu penau a llawenhau,
Eu poenus wae ä heibio'n wir.

J. RS.

3 Daeth trwy

Ein Iesu glân a'i farwol glwy',
Fendithion fyrdd—daw eto fwy :
Mae ynddo faith ddiderfyn stôr ;
Ni gawsom rai defnynau i lawr ;
'Beth am yr awr cawn fyn'd i'r môr ?

4 Gwledd, gwledd

O fywyd a thragwyddol hedd
Sydd yn y byd tu draw i'r bedd ;
Mor hardd fydd gwedd y dyrfa i gyd
Sy'n byw ar haeddiant gwaed yr Oen,
O sw'n y boen sydd yn y byd.

G. 1.

473 (388) *Yr anian dduwiol.*

7. 6. D.—Missionary. Lymington.

1 **M**AE'n rhaid i'r anian newydd
A blanwyd gan y Tad
I gael ei maeth a'i chynnydd
O ffrwythau'r Ganaan wlad ;
Nid oes dim ymborth iddi
Yn holl deganau'r llawr ;
Mae'n tynu ar i fyny—
O'r nef y daeth i lawr.

Cas. DE.

474 (427) *Y dyfroedd tavel.*

7. 6.—Abertawe.

1 **A**RAID i minnau drengu
O eisieu 'r dyfroedd pur ?
'R wy' bron llewygu 'n tramwy
Y dyrys anial dir !

Dŵg fi i'r dyfroedd tawel,
 A'r pòrfeydd gleision mawr,
 Lle mae y rhai lluddedig
 Yn rho'i eu penau'lawr.

W.—G. D. C.

475 (489) *Dychweliad y gaethglud.*

6. 8. 6.—Gwledd. Amsterdam.

1 **P**LANT caethion Babilon
 Ddônt adre' o dòn i dòn ;
 Cânt wledda'n llon, mae'r dydd ger llaw,
 Yn ngŵydd eu Harglwydd da,
 O sŵn y byd a'i blâ :
 O ! ddedwydd hâ', pa bryd y daw ?

2 Disgwyliwn ronyn bach,
 Cawn dd'od yn gwbl iach :
 Caniadau yna fydd heb ri' ;
 A'u sylwedd fydd y gwaed
 A ddyry in' iachâd,
 A'r goncwest gaed ar Galfari.

G. 1.

476 (491) *Yr ardd, a'i pheraroglau.*

6. 8.—Dudley. Gopsal.

1 **M**I bellach g'oda'i maes,
 Ar foreu glâs y wawr,
 I wel'd y blodeu hardd
 Sy 'ngardd fy Iesu mawr :
 Amrywiol ryw rasmusau pur,
 A ffrwythau'r paradwysaidd dir.

2 O ! ddigyffelyb flâs,
 O ! amrywioldeb liw,
 Hyfryda' erioed a gaed
 Ar erddi gwlad fy Nuw :
 Gilëad â'i haroglau pur
 Bereiddiodd awel Canaan dir.

3 Mae'r pomgranadau pur
 Mae'r peraroglau rhâd,
 Yn magu hiraeth cryf
 Am hyfryd dŷ fy Nhad :
 O ! Salem bur, O ! Seion wiw,
 Fy nghartref i a chartre'm Duw.

W.

477 (503) *Byddin Brenin nef.*

6. 8.—Croft. Normandy.

- 1 **M**AE'r Brenin yn y blaen,
'R y'm ninnau oll yn hy';
Ni saif na dŵr na tân
O flaen fath arfog lu;
Ni awn, ni awn, dân ganu i'r làn,
Cawn wel'd ein concwest yn y màn.
- 2 Ni welir un yn llesg
Yn myddin Brenin nef,
Can's derbyn maent o hyd
O'i nerthoedd hyfryd Ef:
Ni gawn, ni gawn y gloyw wîn,
O felus ryw, sancteiddiol rîn.
- 3 Dechreued tafod mwy,
Os tafod fedr gân,
Na foed ond dwyfol glwy'
Holl ddyddiau'i oes o'i flaen;
Fe gaed, fe gaed o'r diwedd fraint
Na phrofodd seraphim ei maint.
- 4 Gerubiaid, de'wch yn mlaen,
Edrychwch yma i lawr,
Ar d'wynion uffern dân
Yn nghanol nef yn awr;
Pob un yn gwel'd ei hyfryd wlad
A phyrth sancteiddiol tŷ ei Dad.
- 5 Fe ddarfu'r ofn du,
'R euogrwydd câs a'r braw,
Wrth wel'd yr aberth fu
Ar ben Calfaria draw;
Fe dalwyd Iawn ar bren mor ddrud,
Oedd fwy na holl ffeidd-dra'r byd.

w.

478 (494) *Hiraeth am dŷ Dduw.*

6. 8.—Dudley. Gopsal.

- 1 **A**RGLWYDD y bydoedd fry,
Mor deg a hawddgar yw
Trigfanau'th gariad cu,
Daearol demlau'm Duw:

Boed tynfa f'enaïd tua'th dŷ,
Fy Nuw, i wel'd Dy wyneb cu.

2 Hoff gan aderyn tô
Gael yno i'w gywion le ;
A'r wenol, ar ei thro,
Hiraethu am ei thre' ;
Mae hiraeth f'enaïd i 'r un faint
Am gael preswylïo 'mblith y saint.

3 Cael treulïo sanctaidd ddydd
Lle byddo Duw a'i saint,
Llawenydd gwell a rŷdd
Na mil mewn bydol fraint :
Gwell yw cael cadw'r drws o hyd
Lle dêl fy Nuw na ph'lasau'r byd. DR. W., c. D. J.

479 (546) *Grym duwioldeb.*

6. 6. 4.—Malvern. Moscow.

1 DUWIOLDEB yn ei grym
Sydd werthfawrocach im'
Nag aur Peru ;
Hi geidw'm henaïd gwàn
Yn ddiogel yn mhob màn ;
O'r diwedd dŵg fi i'r làn
I gôl fy Nuw.

E. JS.

480 (945) *Clywch, deffrowch !*

8. 8. 7. 4. 8.

1 CLYWCH, deffrowch ! mae llef yn galw—
Y gwyliwr ar dy gaerau ydyw,
O ddinas ferth y Brenin mawr :—
“C'odwch oll, yn hwy nac oedwch,
Forwynion teg, a'ch lampau trwsiwch ;
Mae'n hanner nôs,—fe ddaeth yr awr ;
Mae'r Prïod-fab gerllaw ;
Ewch allan yn ddi-fraw,
Haleluwia !
Mewn nefol gân o foliant glân,
Croesaŵch Arglwydd nef a llawr.”

2 Ar yr alwad deffry Seion,
Llawenydd dreiddia drwy ei chalon,

Mae'n gado'r llwch a'r tristwch prudd ;
 Daw ei Harglwydd mewn gorfoledd,
 I'w air a'i rās mae mawr ogonedd ;
 Ei Goleu ddaeth—ei Seren Ddydd :
 “ Tyr'd, fendigedig Un,
 Fab Duw a gaed yn ddyn,
 Haleluwia !

Down ar Dy ôl i'r neuadd fry,
 I'r nef a'r neithior gyda Thi.”

- 3 Caned nef y nef D' ogoniant,
 Angylion, dynion, cyd-foliannant,
 Ar aur delynau uwch y llawr :
 Perlau teg yw pyrth y ddinas,
 Lle cawn yn un â'r côr mewn urddas,
 Dy foli ar Dy orsedd fawr :
 O ! 'r cyfoeth ddaeth i ni,
 Trwy angeu Calfari :
 Haleluwia !

Tra byddo'r nef, yr anthem gref,
 Heb dewi mwy, fydd “ Iddo Ef.”

Ef. I. G.

481 (643) *Buddugoliaeth Calfaria.*

8. 7. D.—Mendelssohn. Argoed.

- 1 **W**ELE Iesu'r Pen rhyfelwr,
 'N d'od i'r làn o Edom wlad,
 Â'i wisg yn goch, a'i fraich yn rymus,
 A'r ddraig yn glwyfus dân Ei draed ;
 Am yr hyfryd fuddugoliaeth
 Cana'm telyn fach yn awr,
 Hyd nes delo'r hyfryd foreu
 Y câf finnau'r delyn fawr.

D. W.

482 (618) *Ffyddlondeb Duw i'w eglwys.*

8. 7. D.—Esther.

- 1 **C**OFIA, Arglwydd, Dy ddyweddi,
 Llama ati fel yr hydd ;
 Ac na âd i'w holl elynion
 Arni'n hollol gael y dydd :
 O ! dadguddia y colofnau
 Wnaed i'w chynnal yn y nôs—

Addewidion diammodol

Duw ar gyfrif gwaed y groes.

- 2 Mae bod yn fyw yn fawr ryfeddod
 Mewn ffwrneisiau sydd mor boeth,
 Ond mwy rhyfeddod, wedi 'mhrofi
 Y dôf o'r cystudd fel aur coeth :
 Amser canu, diwrnod nithio,
 Eto'n dawel heb ddim braw ;
 Y gŵr sydd imi yn ymguddfa
 Sydd â'r wyntyll yn Ei law.
- 3 O ! am dÿnu o'r anialwch
 I fyny fel colofnau mŵg,
 Yn uniongyrchol at Ei orsedd,
 Nid oes yn Ei wedd Ef ŵg :
 Alpha, Omega, Tyst ffyddlonaf,
 Yw ein Iôr, â'i air yn un ;
 Disgleirio mae gogoniant Trindod
 Yn achubiaeth marwol ddy.

A. G.

483 (711) *Gweddi am bresennoldeb Duw.*

8. 7. D.—Henryd. Tany Marian.

- 1 **P**'AM y caiff bwystfilod rheibus
 Dori'r egin mân i lawr ?
 P'am caiff blodau peraidd, ieuainc,
 Fethu gan y sychder mawr ?
 Tyred â'r cawodydd hyfryd
 Sy'n cynnyddu'r egin grawn—
 Cawod hyfryd yn y boreu,
 Ac un arall y prydawn.
- 2 Gosod babell yn ngwlad Gosen,
 Tyred, Arglwydd, yno D' Hun ;
 Gostwng o'r uchelder goleu,
 Gwna Dy drigfan gyda dyn :
 Trig yn Seion, aros yno,
 Lle mae'r llwythau'n d'od ynghyd
 Byth na 'mad oddi wrth Dy bobl
 Nes yn ulw'r elo'r byd.
- 3 Bliniais ar afonydd Babel,
 Nid oes yno ond wylo i gyd ;

Llais telynnau hyfryd Seion
 Sydd yn cysson dÿnu 'mryd :
 Tyr'd â ni, yn dorf gariadus,
 O gaethiwed Babel fawr ;
 Ac nes b'om ar fynydd Seion
 N' âd in' orphwys munyd awr.

- 4 Dacw'r Brenin yn Ei degwch,
 Wele'i brïod wrth Ei glun ;
 Gwedd Ei wyneb sy'n rhagori
 'Mhell ar wedd wyneb-pryd dyn ;
 Dyma ddydd—dydd Ei ddyweddi,
 Dyma'r brïodasol wledd ;
 Dyma'r dydd caiff pererinion
 Yfed o'i dragwyddol hedd.

W.

484 (640) *Wrth ymadael.*

8. 7. D.—Carmel. Port Penrhyn.

- 1 **A**RGLWYDD! gollwng dân Dy fendith
 Bawb i 'madael yn Dy hedd,
 Gan ymborthi ar y manna
 Efengylaidd, dwyfol wledd ;
 Llanw'n calon â'th gysuron,
 Cwyd ein llais i foli 'r Iôn,
 Yna, 'nghwmni 'r heirdd angylion,
 Canwn i Ti beraidd dôn.

Cas. D. J.

485 (734) *Diwedd addoliad.*

8. 7. 4.—Litany. Edlingham.

- 1 **D**AN Dy fendith, wrth ymadael,
 Y dymunem, Arglwydd! fod ;
 Llanw 'n calon â Dy gariad,
 A'n geneuau â Dy glôd :
 Dy dangnefedd
 Dyro ini yn barhaus.

W. G.

486 (878) *Aros yn y tŷ.*

7. 4.—Patmos. Tiberias.

- 1 **O**S rhaid goddef ar fy nhaith
 Dywydd garw,
 Cadw'm hysbryd yn Dy waith
 Hyd fy marw :

Yn y babell gyda'r arch
 Boed fy nghartre' ;
 Cadw yn fy enaid barch
 I Dy ddeddfau.

J. H.

487 (892) *Goruchafiaeth Crist.*

11au.—Montgomery. Hanover.

- 1 **D**AETH uffern, a'r ddaear, a'r nefoedd ynghyd,
 Yn erbyn Messiah, Iachawdwr y byd ;
 Fe safodd i fyny, ennillodd fath glôd ;
 Bydd coffa am dano tra'r nefoedd yn bôd.
- 2 Fe gurodd Gehenna, gorchfygodd y byd,
 Agorodd y nefoedd oedd gauad o hyd ;
 Diffoddodd ar unwaith yn gyfan, â'i waed,
 Holl felldith y gyfraith, ac angerdd y Tad.
- 3 Mae'r Brein Ei Hunan yn cerdded o'r blaen
 Yn treio grym dyfroedd a phoethder y tân ;
 Ni chaiff Ei Anwylyd fwyn, hyfryd, fyn'd gam
 Nes tòri grym dyfroedd a diffodd y fflam.
- 4 Wel, bellach, dechreuwch, mae'n ddigon o bryd,
 I ganu caniadau i Iachawdwr y byd ;
 Ni seiniwn y ddaear a'r nefoedd uwch ben—
 Hosanna, Hosanna, Haleluwia, Amen.

W.

488 (893) RHAN II.

11au.—Montgomery. Hanover.

- 1 **P**WY feiddiai gymmeryd fath arfau a'r rhai'n
 Yn erbyn llu uffern ; sef coron o ddrain,
 A mantell ysgarlad, a chroes o bren îr,
 Y gorsen, a'r bustl, a hoelion o ddur ?
- 2 Bu farw f' Anwylyd, fe grymodd Ei ben,
 Agorodd y beddau, fe dduodd y nen,
 Yr holl grëadigaeth ryfeddodd yn fawr
 Wel'd marw Crëawdwr y nefoedd a'r llawr.
- 3 Wel, tyred, fy enaid, o'th hunan i maes,
 Ymfrostia yn unig yn Iesu a'i rês ;
 Efe wnaeth y cwbl, Efe biau'r clôd ;
 Bydd moliant i'w enw tra'r nefoedd yn bôd.

W.

489 (890)

RHAN III.

11au.—Joanna. Wareham.

- 1 **N**I 'redwn yn wrol, mae'r Brenin o'n blaen ;
P'am'r ofnwn ni rwystrau o ddŵr ac o dân ?
Mae'r goron a'r palmwydd a'n gwobr ni fry,
Yn nghadw'n llaw'r Barnwr—mae'n perthyn i ni.
- 2 Blinderau a chroesau yn ddiâu a gawn ;
Ca'dd Yntau o'r rhei'ny rifedi mawr iawn ;
Yn wirion a llariaidd dioddefodd hwy i gyd,
Sancteiddiodd i'w bobl holl drallod y byd.
- 3 Wel, bellach, gystuddiau, O ! sefwch bob tu,
Mi safan y canol yn öfn a hy' ;
A churwch eich gwaethaf ar f'enaid o hyd,
Fe dÿnodd fy Arglwydd eich gwenwyn i gyd.
- 4 Diolchaf byth iddo, sancteiddiodd y groes,
'Sgafnhaodd ei phwysau, fe laesodd ei loes ;
'N awr nef yw ei chario, a gwÿn fyd y sy
Yn canlyn yr Iesu i Galfari fry.

w.

490 (894)

RHAN IV.

11au.—Montgomery.—Hanover.

- 1 **M**AE'n bryd i ni ganu, ni gawsom y fraint,
Mae'r rhyfel yn cerdded o ochr y saint ;
Mae'n Brenin yn dyfod, â'i gledd ar Ei glun,
Fe sathrodd y gwinwrÿf bob gronyn Ei Hun.
- 2 Mae'i ddillad yn gochion, llychwinwyd â gwaed,
Fe gwympodd gelynion yn fyrdd dân Ei draed ;
Fe rwygodd wlad Edom—diolchwn i'n Duw,
Ni saif yr un gelyn yn Edom yn fyw.
- 3 Nid gallu angylion, na gallu un dyn,
Goncweriodd y gelyn, ond Gallu Ei Hun ;
Ennillodd ogoniant, anrhydedd mor gref,
Mae canu am dano mewn daear a nef.
- 4 Er amled y tywod, er amled y sêr,
Mwy aml y cwmni sy'n nheyrnas fy Nêr ;
Er hardded yw'r heulwen sy'n t'wÿnu ar bob gwlad,
Mil harddach y cwmni sy'n nheyrnas fy Nhad.
- 5 Fe ddarfu eu blinder a'u gofid i gyd,
Anghofiwyd ymdrechu'n rhyfeloedd y byd ;

Aeth heibio eu gauaf, newidiwyd yr hîn,
Yn awr maent yn canu a charu bob un.

- 6 Ni chlywir dim ochain gan engyl na saint,
Ond pur orfoleddu—on'd braf yw eu braint?
Rhyfeddu'r Messiah, Jehofah yn ddyn,
A chraffu eu llygaid ar Iesu bob un.

w.

491 (887) *Rhâd râs Duw.*

11au.—Joanna. Wareham.

- 1 **Y**N rhâd y mae'n dyfod bob bendith a dawn,
Fy mwrdd yn gyfoethog, a'm cwpan yn llawn,
A gwisg i'm cynhesu, fy annedd, a'm tân,
Fy einioes, a'm hiechyd, o'r Arglwydd yn lân.
- 2 Yr awyr sy'n dyfod o gartref fy Nêr,
A'r dyfroedd i yfed yn mhell uwch y sêr,
Y tân o'r wybrenau, y moroedd, a'r tir,
Sy'n d'od o rât gariad fy Arglwydd yn wir.
- 3 Ond mwy na'r bendithion tymhorol ger llaw
Yw'r rhai sydd yn perthyn i'r amser a ddaw,
Yn rhâd a ddechreuwyd cyn amser erioed,
A bery'n rhâd eto tra nefoedd yn bod.
- 4 Yn rhâd 'r wy'n cael manna ; a'r dyfroedd di-brin
O ffynnon y bywyd, yn rhâd 'r wy'n cael hyn ;
Yn rhâd y câf gerdded y siwrnai sydd faith ;
Yn rhâd y câf ganu ar ddiwedd fy nhaith.

w.

PROFIADAU A RHAGORFREINTIAU
POBL DDUW.

492 (15) *Yr hen drugareddau.*

10au.—Erfyniad. Griddfaniad.

- 1 **F**Y Nuw, fy Nuw, fy Mhrïod, a fy Nhad,
Fy ngobaith oll, a'm hiachawdwriaeth rât,
Ti fuost noddfa gadarn i myfi,
Gâd imi eto wel'd Dy wyneb cu.
- 2 Nac aed o'th gôf Dy ffyddlon ammod drud,
Yn sicr wnawd cyn rho'i sylfeini'r byd ;
Ti ro'ist im' yno drysor maith, di-drai ;
Gâd imi heddyw gael Dy wir fwynhau.

- 3 O ! cofia'th hedd rai prydiau ro'ist i lawr
 I'm henaid trist mewn cyfyngderau mawr,
 O ! edrych eto, mae fy enaid gwàn
 Gan syched mawr ar drengu yn y fàn.
- 4 'Raid i Ti ddim ond d'weyd un gair o hedd,
 Fy syched dry yn dawel nefol wledd ;
 Fe dderfydd gofid, derfydd pob rhyw wae,
 Fy nhriswch lyncir yn Dy wir fwynhau.

w.

493 (17) *Llef y pechadur.*

10au.—Erfyniad. Griddfaniad.

- 1 **P**ECHADUR wyf a aeth yn llwyr ar goll,
 O'm pen i'm traed yn euog, aflan, oll ;
 Dàn glwyfau dwys, tra dyfnion, trymion, trist,
 Ond Meddyg rhâd i'm bath yw Iesu Grist.
- 2 Efe Ei Hun, i roddi im' iachâd,
 Yw'r un a fedd bob grâs a rhinwedd rhâd ;
 Ac arno Ef, sy'n ffynnon o bob dawn,
 Mi g'oda'm llef, hwyr, boreu, a phrydnawn.
- 3 O Iesu gwiw ! golch fi o'm pen i'm traed,
 Trwy rinwedd pur Dy werthfawr ddwyfol waed ;
 Rho heddwch im' rhag euog ofnus gur,
 A llanw fi â'th anian sanctaidd, bur.
- 4 Fy Iesu, mae diferyn bach o'th hedd,
 Mewn byd o boen yn beraidd hyfryd wledd :
 O'r afon fydd i'w hyfed mewn mwynhâd,
 Fel melus wîn, yn hyfryd dŷ ein Tad !

T. J.

494 (14) *Trig gyda mi.*

10au.—Emyn Hwyrrol. Ellers. Berlin.

- 1 **T**RIG gyda mi, fy Nuw, mae'r dydd yn ffoi,
 Cysgodau'r hwyr o'm hamgylch sy'n crynhôl ;
 Diflana nerth y ddaear hon, a'i bri,
 Cynnorthwy'r gwàn, O ! aros gyda mi.
- 2 Yn brysio at ei derfyn mae fy nydd,
 Mwynhâd y byd a'i barch yn cilio sydd ;
 Yn wyw a gwael try pob peth ; ond Tydi,
 Y Digyfnwid, aros gyda mi.
- 3 Nid digon gair, na brysiog wel'd Dy wedd,
 Ond gwna Dy drigfan gyda mi mewn hedd,

- Yn ostyngedig, addfwyn, gyfaill cu,
Nid fel ymdeithydd, aros gyda mi.
- 4 Bydd yma—nid fel Brenin i greu braw,
Ond mewn llawn hedd, â doniau yn Dy law,
O rês yn llawn, a chalon at bob cri,
Tyr'd, Ffrynd troseddwyr, aros gyda mi.
- 5 Ti wenaist arnaf yn moreuddydd oes,
Tra'r oeddwn i'n wrthnysig iawn, a chroes,
Yn ffyddlon buost, er im' D'adael Di,
I'r diwedd, Arglwydd, aros gyda mi.
- 6 Rhaid im' gael gwel'd Dy wedd bob awr heb ball,
'Beth ond Dy rês a faedda rym y fall?
Pwy'm deil i'r làn, a'm harwain, fel Tydi?
Yn mhob rhyw dywydd aros gyda mi.
- 7 Nid ofnaf ing, na gelyn, nac un gwae,
Os câf, fy Nuw, yn unig Dy fwynhau;
Pa le mae angeu? P'le mae'r erchyll fedd?
Gorchfygaf hwynt trwy rîn Dy nefol wedd.
- 8 Rho wel'd Dy groes yn yr Iorddonen gref,
Trwy'r niwl, cyfeiria'm golwg tua'r nef;
Tÿr gwawr y nef, cysgodau'r hwyr a ffÿ,
Wrth fyw, wrth farw, aros gyda mi.   LYTE, c. I. G.

495 (59)   *Hiraeth am y dydd.*

M. H.—Melcombe.   Eisenach.

- 1 **O**! DEUED iachawdwriaeth grâs
Â'i hael drysorau mawr i maes;
Cymmer allweddau'r nefoedd faith,
A dâdglo'r carchar tywyll, caeth.
- 2 'R wy'n rhwym, 'r wy'n rhwym, a'r t'w'llwch mawr
Sydd yn fy nghadw'n llesg i lawr;
Y leiaf radd o oleu'r dydd
A ddettyd f'enaïd bach yn rhydd.
- 3 Pe cawn fy nhraed ar sanctaidd dir,
A gwel'd fy nghartref draw yn glir,
Gelynyon fyrdd, nid ofnwn mwy
Y cryfaf un o honynt hwy.
- 4 Er llwfrhau, mi bïau'r dydd,
Marwolaeth Iesu'n fywyd sydd,

A phoenau'r groes—anfeidrol rin,
Sy'n ddigon trech nag angeu 'i hun.

5 Mae lleiaf loes Iachawdwr drud
Yn llawer mwy na beiau'r byd,
Un dafn gwaed, un dwyfol glwy',
Sy'n drymach na'u heuogrwydd hwy.

6 Wel, f'enaïd, bellach, tyr'd yn mlaen,
A dechreu'th baradwysaidd gân ;
Aberthwyd pasc, tywalltwyd gwaed,
Fe gliriwyd ffordd i dŷ fy Nhad.

w.

496 (114)   “*Na âd un eiddil gwàn.*”

M. H.—Spires.   Brynteg.

1 **A** NWYLAFF wrthrych f'enaïd drud,
Fy holl hyfrydwch yn y byd,
Na 'mâd â mi, un eiddil gwàn,
Sy'n teimlo'th eisieu yn mhob màn.

2 O ! aros yma 'ngwrês y dydd ;
Fy nghystudd yn chwanegu sydd ;
Yn griddfan 'r wyf o dân y groes,
Pa bryd y ffŷ cymylau'r nôs ?

3 O ! aros nes daw'r seren sydd
Yn arwain hyfryd oleu'r dydd,
A ch'odi'r haul oleuwen glir
Sy'n dangos brynïau Salem dir.

w.

497 (101)   *Ymbiliau y pererin.*

M. H.—Leipsic.   Ceredigion.

1 **P**ERERIN wyf mewn anial dir
Sychedig am gysuron gwir ;
Yn crwydro f'amser a llesgau
O hiraeth cywir Dy fwynhau.

2 Haul y Cyfiawnder disglaer, cu,
Tywyna trwy bob cwmwl du ;
O dân Dy esgyll dwyfol mae
Y Balm o Gilead sy'n iachau.

3 Mae grâs yn rhyw anfeidrol stôr,
A donïau ynot fel y môr ;
O ! gâd i druenusaf ddyn
Gael profi gronyn bach o'i rin.

- 4 Ac os bydd i Ti faddeu 'mai,
 Ac o f'archollion fy iachau,
 Dy glôd, Dy râs, a'th enw gwiw
 Gaiff fod fy mhleser tra f'wyf byw.

498 (122) "*Chwỳth ar fy ngardd.*"

M. H.—Golgotha. Exeter.

- 1 O! TYRED, y gogleddwynt clîr,
 Anadla ar dy lysiau pur;
 Ac oni ddeni mewn iawn bryd,
 Fe wywa'r grasau oll i gyd.
- 2 Tyr'd â'r awelon hyny i lawr
 Sy'n deffro'r arg'oeddiadau mawr;
 Tyr'd dithau, y deheuwynt clÿd,
 Sy'n c'odi'n henaid uwch y byd.
- 3 Doed pob awelon yn eu lle
 I g'odi'm hysbryd tua thre';
 Gwnaed pob rhyw foddion, pob rhyw ddawn,
 I'th lysiau berarogli'n iawn.
- 4 Fel byddo pob rhyw nefol râs
 Yn taenu arogl pur i maes;
 A phob tymherau yn eu rhyw
 Oll yn croesawu f'anwyl Dduw.
- 5 O! tyr'd i'th ardd, f'Anwylyd pur,
 Mae'r amser hebot' yma'n hir;
 Bwyta Dy ffrwyth o nefol rîn,
 Pereiddiaf blenaist Ti Dy Hun. DR. W., ef. W.

499 (98) *Hiraeth am fwynhâd o Dduw.*

M. H.—Leipsic. Ceredigion.

- 1 O ARGLWYDD! gâd im' Dy fwynhau
 Ac onid ê'r wy'n llwfrhau;
 Pa le y câf fi dân y ne'
 Un math o gysur yn Dy le?
- 2 Rhy drwm yw'm hofnau i gyd o'r bron,
 Rhy drwm yw'r cystudd dân fy mron;
 Ni wna fy ofnau ond parhau
 Nes cael Dy wyneb i'w fwynhau.
- 3 Pe cawn gysuron o bob rhyw
 O fewn Dy holl greadigaeth wiw,

Os cuddio wnai Dy wyneb cu,
Mae'n uffern eilwaith arnaf fi.

- 4 Fel disgwyl y gwyliedydd prudd,
O awr i awr, am oleu'r dydd,
Ac felly finnau, o bryd i bryd,
Sy'n disgwyl am Dy wyneb-pryd.

w.

500 (92) "*Gosod fi megys sêl ar Dy galon.*"

M. H.—Staincliffe. Gibraltar.

- 1 **O** IESU'r Archoffeiriad mawr !
Rho'm henw ar Dy fraich i lawr ;
Rho eilwaith, mewn llyth'renau clir,
Ef ar Dy ddwyfron sanctaidd, bur.
- 2 Fel, pan ddêl arnaf bob rhyw dro,
Fyth gallwyf fod o fewn Dy go' ;
Na byddo arnaf unrhyw faich
Ond fyddo'n pwysu ar Dy fraich.
- 3 A gwna i'm cariad innau'n rhydd
I redeg atat Ti bob dydd ;
A gwisgo'th enw sanctaidd, llon,
Fel seren ddisglaer ar fy mron.
- 4 A dôd fy nghalon wâg yn llawn
O'th gariad peraidd, foreu a nawn ;
Câr Dithau finnau yn ddi-drai :
A'r undeb hwn byth f'o'n parhau.

w.

501 (28) "*Cariad sydd gryf fel angeu.*"

M. H.—Mamre. Winchester.

- 1 **A**NFEIDROL felus yw Dy hedd
A chryf yw'th gariad fel y bedd :
Lle ceri Di 'd oes dŵr na thân,
Nac unrhyw rwystr saif o'th flaen.
- 2 Rhyw fflam angerddol, gadarn, gref,
O fewn i'm hysbryd ydyw ef ;
Gwreichionen yw, mawr iawn ei rhîn,
O'r fflamau sy ynot Ti Dy Hun.
- 3 Mae'th gariad, gwerthfawrocaf, drud,
Yn fwyd, yn ddiôd, imi o hyd ;
Mae'n gwmni, mae'n llawenydd llawn,
Mae'n bob peth imi, foreu a nawn.

w.

502 (30) *Iesu yn unig wrthrych cariad.*

M. H.—Winchester. Mamre.

- 1 **N**ID oes un gwrthrych yn y byd
Sydd deilwng o fy serch a'm bryd ;
Mae tynfa f'enaid cànaid, cu,
At drysor tragwyddoldeb fry.
- 2 Pe cawn y byd i gyd yn grwn,
A byw flynyddau fil yn hwn,
Ni fyddai hyn ond gofid blin
Heb gaffael heddwch Duw Ei Hun.
- 3 Wel, Iesu garaf, yn ddi-lai,
Efe a'm gwared i o'm gwae ;
Fy Mhriod hynod yw o hyd,
A'm Cyfaill goreu yn y byd.
- 4 Pan syrthia'r sêr fel ffigys îr,
Pan berwo'r môr, pan losgo'r tir,
Pan dröir yr haul a'r lloer yn ddu,
Pryd hyn mi gara' Mhrynwr cu,
- 5 Doed fel y dêl, fe'i cara' o hyd
Dàn bob rhyw drallod yn y byd ;
Yn nydd y farn, yn angeu chwith,
Fe'i caraf yn y nefoedd byth.

w.

503 (55) *Hawddgarwch yr Iesu.*

M. H.—Kent. Mainzer.

- 1 **'R** WYF yn Dy garu, f'anwyl Dduw,
Yn well na phleser o bob rhyw ;
'R wyf yn Dy garu, dyna i gyd
Fy holl ddiddanwch yn y byd.
- 2 Nis gallaf dd'wedyd yn mha fôdd
Yr wyt Ti'n ddigon wrth fy môdd ;
Dadguddir y dirgelwch pur
Yn hollol yn y nefol dir.
- 3 Pan ddysgwylf 'nabod iaith y wlad,
A phur ganiadau tŷ fy Nhad,
Dechreuaf gân am farwol glwy',
Na chlywir diwedd arni mwy.
- 4 Can's mae Dy harddwch, Iesu mawr,
Yn fwy na harddwch nef a llawr ;

A harddach, harddach fyth o hyd
Yw hyfryd wedd Dy wyneb-pryd.

- 5 Yn mhen rhyw oesoedd rif y gwlyth,
Fe'th wêl y saint yn harddwch byth :
A blâs o newydd iddynt hwy
Fydd canu am Dy farwol glwy'.

W.

504 (100) *Gweddi dan deimlad o wrthgiliad.*

M. H.—Leipsic. Ceredigion.

- 1 **R** WYF yma, Arglwydd, wrth Dy draed,
Yn teimlo eisieu rhin Dy waed :
Yr wyf yn dlawd ; a phwy a wŷr,
Ond Ti Dy Hun, fy eisieu'n llwyr ?
- 2 Gwrthgilio wne's, gwrthgilio 'r wy',
Os heb Dy nerth, gwrthgiliaf fwy ;
'R wy'n blino ar deganau'r byd,
A'u caru 'r wyf er hyny i gyd.
- 3 O Iesu ! fy Eiriolwr mawr,
Nid felly câf fy meiau i lawr ;
P'am 'r wyt Ti c'yd yn sefyll draw ?
'Bryd gwelwyd mwy o eisieu'th law ?
- 4 Claf wyf am deimlo gwaed yr Oen,
Yn rhodio beunydd mewn rhyw boen ;
'D oes unrhyw eli rŷdd iachâd
Yn unig, Iesu, ond Dy waed.

W.

505 (41) *"Na ofelwch dros dranoeth."*

M. H.—Yr Hen 100fed. Emyrn Luther.

- 1 **O** ARGLWYDD d'wêd i mi pa lun
Y gallaf gario 'meichiau f' hun ;
Mawr ydynt hwy, a mi sydd wân ;
Pa fodd y c'oda'i 'r lleia' i'r làn ?
- 2 D' ysgwyddau Di ddeil feichiau mawr,
Mae'n hongian arnynt nef a llawr :
Am hyn, fy holl ofidiau i
Gânt bwyso'n gyfan arnat Ti.
- 3 Mae'r holl greadigaeth yn Ei law,
Ef sy'n ei threfnu yma a thraw ;
I ddadgan Ei anfeidrol glôd
Mae pob rhyw drefn ag sydd yn bôd.

- 4 O ! nertha f'enaïd gwàn ei ffydd
 'Ro'i 'i ofal arnat Ti bob dydd ;
 Heb fino ynghylch amseroedd draw
 Y rhai fe allai byth ni ddaw.

w.

506 (90) *Rhyfeddod y credadyn.*

M. H.—Staincliffe. Gibraltar.

- 1 **R**HYFEDDU'r wyf, O Arglwydd cun !
 I Ti fy ngalw erioed yn un
 O dorf yr annuwiolion sy
 Yn lliwio'r ffordd tuag uffern ddu.
- 2 'D oedd neb ddaliasai'm henaïd gwàn
 I ddringo creigydd mawr i'r làn,
 A myn'd trwy lÿnoedd dyfnion, chwith,
 Lle boddodd mil heb g'odi byth.
- 3 Wel, eto cymmorth f'enaïd gwàn,
 Nes d'od o'r moroedd oll i'r làn,
 A chael fy nhraed ar sanctaidd dir
 O fewn i gaerau'r ddinas bur.
- 4 Yn fynych, fynych, Iesu cu,
 Dadguddia'th fod yn eiddo i mi ;
 Mewn stormydd mawr yn wastad gâd
 Im' ddysgu llefain, Abba, Dad !

w.

507 (51) *Nerth ffydd.*

M. H.—Kent. Mainzer.

- 1 **F**FYDD ydyw'm sicr sail y daw
 Yr hyn wy'n ddisgwyl oddi draw ;
 Fy nghadarn sicrwydd yw, am nôd,
 O'r peth nis gwelodd neb erioed.
- 2 Trwy ffydd ehedeg 'r wyf yn hy'
 I entrych awyr deneu fry,
 Ac yno'n gwel'd gogoniant llawn,
 Trwy sicrwydd anffaeledig iawn.
- 3 Trwy ffydd, fy ngobaith, cadarn yw,
 Fe'i seiliwyd ar gyfiawnder Duw ;
 Er maint yw llid a brâd y ddraig,
 Ni soddaf byth tra ar fath graig.
- 4 Trwy ffydd 'r wy'n cadw deddf fy Nuw,
 Yn difa llygredd o bob rhyw ;

A'r fath yw'r rhinwedd sy'n fy ffydd,
Mae'n puro 'nghalon nôs a dydd.

- 5 Symmuda'm ffydd fynyddoedd im',
O bechod ac euogrwydd llym ;
Fe'i tafi i eigion môr yn wir—
Y môr o waed a chariad pur.

w.

508 (56)   *Dymuniad y saint.*

M. A.—Kent.   Mainzer.

- 1 **P**E cawn adenydd boreu wawr,
Ehedeg wnawn dros foroedd mawr,
Nes bod yn ngolwg Seion wiw,
Lle mae fy Mhrïod i yn byw.
- 2 Gwỳn fyd 'gawn rodio gyda Duw,
Fel Enoch fyddlawn, tra f'wyf byw ;
Ehedeg wnawn o'r byd i maes,
Heb ofni briw yr angeu glâs.
- 3 Yn Peniel 'r wyt, fy enaid, clyw,
Ymdrecha'n deg âg angel Duw ;
Pwy w̄yr na châf, cyn c'odi'r wawr,
Wir etifeddu'r fendith fawr.

w.

509 (75)   *Byw yn ngolwg y nefoedd.*

M. H.—Angels' Hymn.   Ombersley.

- 1 **P**AN caffwyf wel'd y nefol wledd,
A phrofi blâs Dy ddwyfol hedd,
'R wy'n gwel'd gogoniant mwya'r byd
Fel peth annheilwng o fy mryd.
- 2 Yn ngweledigaeth nefoedd fry
'R wy'n prisio pethau'n werthfawr sy ;
Pan yr agoro pyrth y nef
'R wy'n canfod Ei ogoniant Ef.
- 3 'R wy'n gwel'd dirgelion yn Ei waed
Na chafwyd eto mo'u mwynhâd ;
Grâs a gogoniant, ynddo'i Hun,
Uwch law erioed feddyliodd dyn.
- 4 Wel, dyma'r unig fân, fy Nuw,
Dymunaf aros tra f'wy' byw ;
Blaen ffrwyth yw hyn o'r hyfryd wledd
Gâf ei mwynhau tu draw i'r bedd.

- 5 O ! boed fy nghlustiau'n gwrando o hyd
 Ddirgelion distaw nefol fyd,
 A'm pleser unig ddydd a nôs,
 Yn nwf'n wirioneddau'r groes.

W.

510 (86) *Difyrwch dân y groes.*

M. H.—Whitburn. Melancthon.

- 1 **D**OES dim ar wyneb daear lawr,
 A eilw meibion Adda'n fawr,
 A bwysa yn y glorian fry
 Dragwyddol hedd fy Iesu cu.
- 2 A thyna'r cyfoeth ro'ed i mi,
 Anfeidrol drysor Calfari,
 A brynwyd yno ar y groes
 Trwy ddaagrau cryf a chwerw loes.
- 3 O ! gariad o anfeidrol ryw !
 Rhaid marw'n lân o Iesu, 'm Duw ;
 'D oedd yn y nefoedd ronyn llai
 A roisai daliad am fy mai.
- 4 Wel, minnau bellach wnaef fy nyth
 O dân Ei aden dawel byth,
 Ac mi adawaf îs y ne'
 Bob peth yn angof ond Efe.
- 5 Cymmeraf fy nifyrwch mwy
 Fyfyrio ar Ei ddwyfol glwy' ;
 Mi dreuliaf ddiwedd byr fy oes
 Ar ben Calfaria, dân y groes.

W.

511 (99) *Gweddî am sancteiddrwydd.*

M. H.—Leipsic. Ceredigion.

- 1 **F**Y Iesu, atat 'r wyf yn d'od,
 Y truenusaf ddyn erioed,
 I ymguddio dân Dy aden glÿd,
 Dân demtasiynau maith y byd.
- 2 'D oes unrhyw gyflwr, unrhyw fân,
 Heb dorff yn curo ar f'enaïd gwân ;
 Ond er Dy ogoniant, Arglwydd cun,
 Lladd Dy elynion câs Dy Hun.
- 3 Gwisg fi â'r fantell ddisglaer iawn
 A wnaed ar Galfari brydnawn ;

A golch aneirif feiau f'oes
Yn nwfr pur a gwaed y groes.

- 4 Gwasgara y cymylau sydd
Yn cadw'th nefol wedd yn nghudd ;
A nertha fi â'th hyfryd hedd,
Yn erbyn ofnau, angeu, a'r bedd.

W.

512 (65) *Nefoedd ar y ddaear.*

M. H.—Rockingham. Carey.

- 1 **N**EF yw i'm henaid yn mhob mán
Pan brofwyf Iesu mawr yn rhan ;
Ei weled Ef â golwg ffydd
Dry'r dywell nôs yn oleu ddydd.
- 2 Mwynhâd o'i rás maddeuol mawr,
Blaen brawf o'r nef yw yma'n awr ;
A darllen f'enw ar Ei fron
Sy nefoedd ar y ddaear hon.
- 3 Ac er na welaf ond o rân,
Ac nad yw profiad ffydd ond gwàn ;
Y defnyn bach yn fôr a fydd,
A'r wawr a ddaw yn berffaith ddydd.

R. W.

513 (50) *Meddwl am y nefoedd.*

M. H.—Kent. Mainzer.

- 1 **M**AE meddwl am y nefol fro
I mi'n hyfrydwch lawer tro ;
O ! na b'ai'r munyd o fwynhâd
Yn oesoedd mewn tragwyddol wlad.
- 2 'R wyf am gael profi dân fy mron
Dystiolaeth o fy hawl yn hon ;
Cael profi'r gwynfyd pur, di-lŷth—
Digonedd heb ddigoni byth.
- 3 'D yw oesoedd byd mo'r munyd awr
Wrth oesoedd tragwyddoldeb mawr ;
O fewn i'r diderfynol dir
Bydd cartref f'enaid cyn b'o hir.

D. T.

514 (146) *Hiraeth am Dduw.*

8. 8. 8.—Gweddi Luther. Hwyrfryn.

- 1 **D**OES unrhyw bleser yn y byd
Trafferthus a all lanw 'mryd,
Dim ond cael edrych ar Dy wedd :

Fy nymuniadau oll yn un
 Derfynant ynot Ti Dy Hun,
 Fy holl ddigrifwch a fy hedd.

2 Mi dora'r c'lymau oll i gyd
 Sydd rhyngwyf a gwrthrychau'r byd,
 A phob cariadau gwâg y llawr ;
 Gadawaf enwau brawd a ffrynd,
 A châr a phriod anwyl, fyn'd
 Yn ddim er mwyn Dy enw mawr.

3 O ! rhwyga'r cwmwl dudew sy
 Yn cuddio gwedd Dy wyneb cu,
 Yr hwn yn llanw'r nefoedd sydd ;
 Pelydrau pur Dy ddwyfol wedd
 Oleuant gonglau t'w'lla'r bedd,
 Gan droi y nôs yn berffaith ddydd.

4 Pan 'drychwy' i'r dwyrain, neu i'r de,
 'D oes neb yn anwyl fel Efe ;
 Mae'n llanw f'ysbryd oll o'r bron ;
 Dioddefaf golled o bob rhyw
 Yn mhresennoldeb pur fy Nuw,
 A holl gystuddiau'r ddaear hon.

w.

515 (147) *Digonolrwydd llawenydd ger Dy fron.*

8. 8. 8.—Pantycelyn. Hengoed.

1 **T**YDI, fy unig Arglwydd, yw
 Terfyniad cystudd o bob rhyw,
 A diwedd gofal, diwedd gwae :
 Pob trallod sydd o fewn y byd
 Sy'n darfod ynot Ti ynghyd ;
 'D oes yn Dy gwmni boen na thrai.

2 Pa bryd y ffy cymylau'r nôs,
 Sy'n cuddio rhinwedd gwaed y groes ?
 Pa bryd câf wel'd yn oleu clir
 Yr etifeddiaeth ddaeth i'm rhan,
 Wrth goelbren nef, yn oreu fan
 O'r hyfryd, sanctaidd, nefol dir ?

3 Mae meddwl am yr oriau pur
 Câf rodio paradwysaidd dir,
 Ac yfed pleser sy'n parhau,

Mewn gwlad heb lewyrch haul na lloer,
 Na therfysg tir, na thwrf y môr,
 Yn awr yn gwneyd im' lawenhau.

w.

516 (132)   *Yr un testyn.*

8. 8. 8.—Llangoedmor.   Llangollen.

- 1 **Y**R holl greadigaeth faith ynghyd,
 Neu yn y môr, neu yn y byd,
 Yn eitha'u rhwysg, eu rhif, a'u rhyw,
 Yr holl ogoniant maith yn un
 A welodd neu a glywodd dyn,
 Grynhow'd yn hollol yn fy Nuw.
- 2 Tydi yw'r ffynnon fawr ddi-drai
 Sy'n rhoddi dyfroedd i barhau,
 A ffrydiau o anfeidrol ryw ;
 Rhyw dir o gariad yw Dy hedd,
 A nef y nef yw gwel'd Dy wedd,
 Y nawdd a'r cysur mwya'n fyw.
- 3 'D oes doniau dân y wybr lās
 A ddŷd Dy enw mawr i maes,
 Na geiriau ettyb is y rhôd ;
 Ac nis gall yr angylion, chwaith,
 Trwy gymmysg pur ganiadau maith,
 Ddadseinio'r ganfed ran o'th glôd.
- 4 Pa bryd câf deimlo'r awel gref
 Sy'n chwythu i ffwrdd gymylau'r nef ?
 I mi gael gweled Salem bur—
 Gogoniant dwyfol uwch y rhôd,
 Nas gwelodd llygad dyn erioed,
 Ac nas mwynheir mewn anial dir.

w.

517 (142)   *Llef y llesg pan ar ddiffygio.*

8. 8. 8.—Gweddi Luther.   Hwyrfryn.

- 1 **O** ! P'LE mae'r manna perffaith gwir,
 A'r dyfroedd tawel, sanctaidd, pur ?
 Mae'm syched, Arglwydd, yn parhau :
 'R wy'n methu tynu dŵr yn awr,
 Fy anghrediniaeth sydd mor fawr ;
 O ! hollta 'r graig ; 'r wyf bron llesgau.

- 2 'R wyf oll yn friw, 'r wyf oll yn wân,
 A neb ond Ti a'm deil i'r làn ;
 Dy Hunan wyt yn fwy na'r byd :
 Yr olwg leiaf ar Dy wedd
 Sy'n drech nag angeu, trech na'r bedd ;
 Dy Hunan wy'n ddymuno i gyd.
- 3 Na phall fy nghais, mae yn brydnawn,
 A minnau'n llesg ac eiddil iawn,
 A'r afon fawr heb fyned trwy ;
 'R wy'n ofni ei llêd a'i dyfnder du,
 A'i thônau maith cynddeiriog sy
 Yn magu ynof ofnau mwy.
- 4 Pa bryd câf gario'n lân y maes
 Ar holl derfysgoedd angeu glâs,
 Heb mwy frawychu wrth ei wedd ?
 Dy gariad dyro o'r fath rym,
 A wnelo wyneb angeu'n ddim ;
 Dy unig gariad goncra'i gledd.

w.

518 (144) *Hiraeth am wlad o hedd.*

8. 8. 8.—Gweddi Luther. Hwyrfryn.

- 1 P'AM, Arglwydd, yma, p'am mae draw,
 Ryw elyn marwol ar bob llaw—
 Pleser a gofid bob yn ail,
 Yn tynu'm llygaid, tynu'm bryd,
 At ryw wrthrychau sy'n y byd—
 Rhyw dwyll disylwedd a di-sail ?
- 2 Trwy darth, trwy niwl, mi wela'r fân
 Ddymunai'm henaid gael i'w rân
 Ardaloedd grâs, ardaloedd hedd ;
 Y wlad mae cariad pur di-drai,
 Fel afon, yn ei dyfrhau,
 Tu hwnt i angeu du a'r bedd.
- 3 Myfi gâf yno'n dawel fyw
 Uwch brâd gelynion o bob rhyw—
 Uwch pob rhyw drafferth, pob rhyw wae :
 Câf dreulio tragwyddoldeb mwy
 I ganu am Ei ddwyfol glwy',
 Mewn anthem fythol i barhau.

- 4 Pwy a chwennychai fyw'n y byd
 Sy'n dwyll, sy'n drafferth trwyddo i gyd—
 Mil mwy ei ofid nag ei flâs,
 Yn lladd o hyd, heb fyth fywchau,
 A'i groesau trymion yn parhau?
 O! am drigfanau nefol râs.

w.

519 (129) *Heddwch Duw.*

8. 8. 8.—Mawl. Altorf.

- 1 **O** BOB trysorau dân y nef,
 Y penaf yw Ei heddwch Ef,
 Ei fath ni fedd yr India fawr ;
 Yn unig, hwn a'm ceidw'n gryf
 Yn erbyn fy ngelynion hyf,
 Na chaffont byth fy mhen i lawr.
- 2 O! gariad uchaf fu erioed,
 Fry oddi ar, neu îs, y rhôd,
 Blaen brawf o'r gwleddoedd nefol, pur :
 Ni cheisiaf byth, tra dân y nef,
 Ond teimlo'i awel hyfryd ef,
 Digonir fi yn y nefol dir.
- 3 O! dowch yn mlaen, yn ddi-nacâd
 Mi glywaf sŵn caniadau'r wlad—
 Peth o'r gorfoledd, peth o'r clôd :
 Difyrwch sydd yn nghwmni Duw
 Nad oes o dân y sêr yn byw
 A wybu am ei fath erioed.

w.

520 (138) *Digon yn Nuw.*

8. 8. 8.—Nashville. St. Paul's.

- 1 **D** OES bleser dân tu yma i'r ne',
 Nac un diddanwch leinw le
 Cymdeithas fy Iachawdwr cun ;
 'D oes gwagder, tlodi, o un rhyw,
 Nac eisien dim lle b'o fy Nuw,
 Mae'n llanw'r nefoedd fawr ei hun.
- 2 Y sawl a'th gaffo, gwyn fyd hwy,
 Ni allant fyth ddymunio mwy ;
 Ti lenwi eu heisien i gyd o'r bron :

Mae môr, a thir, a da, a dyn,
Oll yn Dy heddwch Di Dy Hun ;
A mwy nag fedd y ddaear hon.

- 3 Anghenus wyf, bechadur gwàn,
Am hyn 'r wy'n tynu tua'r làn,
Yn gweled digon gan fy Nuw—
Trysorau, pe cawn eu mwynhau,
A laddai 'ngofid, laddai 'ngwae,
Ac a'm gwnai'n llawen tra fa'wn byw.

w.

521 (145) *Haeddiant Crist yr unig obaith.*

8. 8. 8.—Gweddi Luther. Hwyrfryn.

- 1 **F**Y ngwrthgiliadau o bob rhyw,
A'm beiau mwyaf, dua'u lliw,
Wyf, Iesu, 'n rodde i Ti'n un ;
'D oes neb all sefyll dros fath rai,
Na neb anturia 'nghyfiawnhau
O flaen y nef ond Ti Dy Hun.
- 2 Pe gwypent hwy, 'r annuwiol fyd,
Y ganfed ran o'm beiau i gyd,
Hwy haerent nad oes im' iachâd ;
Ond o'u hardaloedd 'r wyf yn troi,
A thua'r nefoedd 'r wyf yn ffoi,
At haeddiant llawn y dwyfol waed.

- 3 Yr ochr draw i'r anial hyn,
Lle nad oes niwl, na ffôs, na llên,
Ond haul yn c'odi foreu clir,
'R wyf yn hiraethu bod fy lle,
Yn agos i gynteddau'r ne',
Ar sanctaidd, nefol, hyfryd dir.

w.

522 (143) *Erfyniad am gymmorth ar y daith.*

8. 8. 8.—Gweddi Luther. Hwyrfryn.

- 1 **D**UW, bydd yn gymmorth ar fy nhaith,
'R wy'n ofni morio'r cefnfor maith,
Tymhestloedd anghen sydd o'm blaen ;
Am hyny, Arglwydd, bydd ger llaw,
Yn cadw dychryniadau draw,
Mewn cyfyngderau dŵr a thân.

2 Ti'm dygaist, trwy Dy anfeidrol rês,
 O'r elyniaethol Aipht i maes,
 Tir o euogrwydd a phob gwae :
 Dŵg fi eto trwy'r anialwch maith,
 Heb gyfeiliorni, i ben fy nhaith,
 Lle ca'i 'n dragwyddol Dy fwynhau.

3 Er amled, cryfed, ac mor hy',
 Yw y gelynyon imi sy,
 Mwy ydyw nerth Dy anfeidrol rês ;
 Distawa'r dorf, gorchfyga'r gâd,
 Sydd am fy rhoddi dân eu traed,
 A dŵg fi o'u cadwynau i maes.

w.

523 (149) *Nerth yr addewidion.*

8. 8. 8.—Pantycelyn. Hengoed.

1 **D**OES arall fân i ro'i fy mhwys
 Ond ar Dy addewidion dwys—
 Y geiriau dyngwyd yn y nef :
 Ni ildiaf o fy ngobaith ddim,
 Fy ngobaith yw fy unig rym,
 Yn Ei addewid gadarn Ef.

2 A thyna'r trysor sydd yn well,
 Na golud maith yr India bell,
 Nis gâd i iota fyn'd ar goll ;
 Disgwyliaf foreu a phrydnawn,
 Nes gwlawio'r fendith berffaith, lawn,
 Ar f'enaid egwan, oll yn oll.

3 Mae'th drugareddau maith eu rhin
 Yn d'od i lawr fel melus win,
 O oes i oes, heb dranc, heb drai ;
 Dy gariad sy'n anfeidrol 'stôr,
 Yn gyflawn berffaith fel y môr,
 Ac yn dragwyddol yn parhau.

w.

524 (155, 156) "*Ti ydwy't loches i mi.*"

8. 8. 8. 6.—Tobleria. Cariad.

1 **E**R uchod yw y bryniau fry,
 A sŵn tymhestloedd tywyll, du,
 A'r holl freuddwydion ofnau sy,
 Anturiaf eto 'mlaen ;

Mae nerth y nefoedd fry yn fwy
 Na myrdd o'u dychryniadau hwy ;
 Mae haeddiant dwyfol farwol glwy'
 Yn drech na dŵr na tân.

2 Fy noddfa gadarn, fythol, yw
 Y gair a ddaeth o enau Duw—
 Y ceidw Ef fi byth yn fyw,
 Ffyddlondeb yw Ei rês :
 Mi welaf olion traed Ei saint,
 Dàn y cystuddiau mwya'u maint,
 Yn cadw'u cysur, cadw'u braint,
 Yn wyneb angeu glâs.

3 Os rhaid cyfarfod ar fy nhaith
 Â rhyw gystuddiau mawrion, maith,
 A thrallod eto erioed ni ddaeth
 Yn gawod ar fy mhen ;
 Câf yfed o'r afonydd clir
 Sy'n tarddu fry yn Salem dir,
 O dân yr orsedd ddwyfol, bur—
 Cysuron nefoedd wên.

w.

525 (157) *Cariad Crist a'i ddarpariaeth.*

8. 8. 8. 6.—Barnsfield. Beulah.

1 **F**Y nghoelbren syrthiodd ar y wlad,
 Yr etifeddiaeth oreu gaed,
 Bwrcasodd dwyfol, nefol, waed
 F' Anwylyd a fy Nuw ;
 Fy Mrawd a 'Mhrïod yw Efe,
 F' Eiriolwr addfwyn yn y ne'
 Ag sydd Ei Hun yn llanw lle
 Pob rhyw gariadau'n fyw.

2 Yn mhlith plant dynion, ni cheir un
 Yn para'n gywir fel Ei Hun,
 Nid yw Ei gariad, megys dyn,
 Yn gŵyfo yma a thraw ;
 Ond rhâd anfeidrol yw Ei rês,
 I bechaduriaid cyndyn, câs ;
 A garodd Ef, fe'u dŵg i maes
 O'u pechod ac o'u braw.

- 3 O addfwyn Iesu ! gâd im' fôd
 O fewn Dy gorlan, dân Dy nôd,
 A phob rhyw nwydau dân fy nhroed,
 Yn gyflawn o Dy hedd ;
 Yn nghanol terfysg a phob gwae,
 Croes a chystuddiau yn amlhau,
 Heb fedru dim ond llawenhau,
 Nes gorwedd yn y bedd.

w.

526 (159)   *Ymbil am gynhaliaeth.*

8. 8. 8. 6.—Darowain.   Llanddewi.

- 1 **R** WYF bron, 'r wyf bron a llwfrhau
 Wrth wel'd grasusau yn llesgau,
 A'm tentasiynau yn parhau
 Yn danllyd yn y blaen ;
 O ! dowch, awelon sanctaidd dir,
 Dân aden dawel Ysbryd pur,
 Disgynwch arnaf cyn b'o hir,
 Diffoddwch uffern dân.
- 2 'R wy'n blino, eisieu gwel'd y wlad
 Ro'w'd imi mewn addewid râd,
 A phrofi cyflawn wir fwynhâd
 O sypiau'r Ganaan wiw ;
 Awn dros fynyddau mawrion, maith,
 A'r bryniau mwyaf ar fy nhaith,
 Heb flino dim, na gorphwys chwaith,
 Nes awn i dŷ fy Nuw.
- 3 Rhaid imi gael rhyw faint o'r grawn
 Sy'n werthfawr, ac yn felus iawn,
 Yn tarddu o'r Winwydden lawn
 A wasgwyd ar y groes ;
 'D oes dim a ddeil fy ysbryd gwân,
 I ddringo creigydd hyll i'r lân,
 Nes teimlwyf i mi brofi rhan
 O'i ddwyfol, farwol loes.

w.

527 (161)   *Yr enaid yn wâg heb gariad Crist.*

8. 8. 8. 6.—Darowain.   Llanddewi.

- 1 **N** ID yw y ddaear fawr i gyd
 Yn deilwng o fy serch a'm bryd,
 Nac unrhyw wrthrych yn y byd,
 'R wy'n caru gwrthrych mwy :

Nid llai y sawl wy'n garu yw
 Na pherffaith ddyn a pherffaith Dduw ;
 Dioddefodd unwaith farwol friw :
 O ! werthfawrocaf glwy' !

- 2 Ni fyddai bywyd maith, pe cawn,
 Ond diddim a disylwedd iawn
 Heb gael rhyw ran o'th nefol ddawn
 Yn wastad i'w fwynhau :
 'D oes un o'm holl synwyrâu i gyd,
 Nac un o nwydau'm henaïd drud,
 Â gwrthrych iddo yn y byd,
 Am hyny, tyr'd yn glau.
- 3 'R wy'n dlawd, 'r wy'n dlawd o'r oll yn awr,
 Nid wy'n cyttuno dim â'r llawr,
 'R wy'n griddfan dân anobaith mawr,
 Os hebot' rhaid im' fyw :
 Ac nid oes dim o dân y ne'
 Wna i fyny am ei golli 'Fe,
 Na dim atteba yn Ei le ;
 Anfeïdrol yw fy Nuw.
- 4 Wel, dyma'r cariad sydd yn awr
 Yn curo pob carïadau i lawr,
 Yn llyncu enwau gwael y llawr
 Oll yn ei enw'i hun :
 O ! fflam angerddol, gadarn, gref,
 O dân ennynwyd yn y nef !
 Tragwyddol gariad ydyw ef,
 Wnaeth Dduw a minnau'n un.

W.

528 (153) *Mwynhâd o Dduw yn llanw yr enaid.*

8. 8. 8. 6.—Tobleria. Cariad.

- 1 **N**ID oes ond f' Arglwydd mawr Ei ddawn
 A leinw f'enaïd bach yn llawn ;
 Nis gallwn ddâl dim mwy pe cawn :
 Mae Ef yn ddigon mawr ;
 A digon, digon, digon yw
 Dy hyfryd bresennoldeb gwiw,
 Yn angen ceidw hyn fi'n fyw ;
 A boddlon wyf yn awr.

- 2 Anfeidrol berffaith, sanctaidd Fôd,
 Gwna imi wel'd na chaed erioed,
 Ac na cheir pleser dân y rhôd,
     Yn rhagor na'th fwynhau ;
 Wel, dyma'r oriau gofiaf mwy,
 A'r pleser gefais ynddynt hwy
 Ddymunaf bellach byth tra b'wy',
     Yn unig i barhau.
- 3 Wel, ffowch ar ffrwst, bleserau i gyd,
 Diflenwch, holl wrthrychau'r byd,
 Na chaffoch effaith ar fy mryd
     I'm dwyn oddi wrth fy Nuw :
 Doed tân a diluw yn gyttûn,
 Aed dŵr a daear fawr yn un,
 Mi fyddaf yr hapusaf ddyn,
     Mae'm Iesu eto'n fyw.
- 4 A phe diffoddai'r heulwen fawr,
 Pe syrthiai sêr y nen i lawr,
 A phe diffygiai'r foreu wawr,
     A th'w'llwch gael ei le ;
 Cawn drigo mewn sancteiddiol dir,
 Yn llewyrch Haul cyfiawnder pur,
 Tragwyddol faith ddŵrnod clir,
     O fewn i furiau'r ne'.

w.

529 (154)

RHAN II.

8. 8. 8. 6.—Tobleria.   Cariad.

- 1 **P**AN'collo gwellt y maes eu dawn,
 A'r wybr faith ei boreu a nawn,
 A distryw dd'od yn gyfan iawn
     Ar nef a daear lawr ;
 Câf weled sanctaidd, newydd dir
 O degwch ac o bleser pur,
 Yn tarddu i maes o'r Duwdod gwir,
     Gyda gogoniant mawr.
- 2 Ac yno, f'enaid bach, ti gâi
 Dragwyddol bleser i'w fwynhau,
 N'all angel fyth, a dyn yn llai,
     Yn hollol ddodi i maes ;

Ond digon yw i'm henaid gwàn,
 Myfi gâf esgyn, gwn, i'r làn,
 Ac yfed yno yn y màn,
 Fyth o afonydd grâs.

3 O ! tòr fy llyffetheiriau'n glau,
 Mae hiraeth arnaf Dy fwynhau,
 A dŵg fi i maes o'r carchar clai,
 Rho fy nghadwynau'n rhydd :
 Rhy fach, rhy brin, i mi yn awr
 Yw'r holl greadigaeth äng, fawr,
 'R wy'n griddfan beunydd ar y llawr,
 Am wel'd y boreu ddydd.

4 Myfyrio am fyn'd sydd felus iawn ;
 Mae f'enaid eisoes, fore a nawn,
 Am gynnefino'i nefol ddawn,
 A chwareu'i aden bur,
 Fel pe b'ai am anturio'n hy'
 Trwy ganol y cymylau fry,
 A neidio i mewn i blith y llu,
 Lle mae'r Messiah gwir.

w.

530 (160) *Bywyd yn yr anialwch.*

8. 8. 8. 6.—Darowain. Llanddewi.

1 **P**A beth a wnaif fi yma'n byw
 Yn mhell, yn mhell, oddi wrth fy Nuw,
 Mewn gwledydd sychion drwg eu rhyw,
 Lle dianc pob mwynhau ?
 Os llewyrch bach o oleu gawn,
 Ar ol cymylau duon iawn,
 Daw tymmestl eilwaith cyn prydawn
 O ddychryn, aeth, a gwae.

2 O ! gwna i mi wylïo bob yr awr ;
 'R wy'n rhodio mewn peryglon mawr,
 Ac nid oes dim ond llewyrch gwawr
 Dy wyneb gwridog, gwÿn,
 Wna imi deithio'r anial nôs,
 'R hyd llwybr cyfyng angeu'r groes,
 Myfyrio am Dy angeu loes,
 Ac hefyd canu hyn.

- 3 Pan ymddattodo'r tŷ o bridd,
 A'm henaid i ddihengun rhydd
 O'r holl gadwynau cryfion sydd
     Yn dal yn awr yn dŷn,
 Câf deimlo pleser uwch y rhôd
 Na ddaeth i galon dyn erioed
 I feddwl, nac i gredu, fod
     Y fath fwynhâd a hyn.

w.

531 (158)   *Bywyd yn yr anialwch.*

8. 8. 8. 6.—Barnsfield.   Beulah.

- 1 CHWY-CHWI, ffynhonau'r bywyd gwir,
 Afonydd o bleserau pur,
 Chwi lifwch dros yr anial dir—
     Fy enaid llesg ei wedd ;
 Chwi lènwch yr eangder mawr—
 Y nwydau sydd yn wâg yn awr
 Ac yn hiraethu bob yr awr
     Am bleser 'draw i'r bedd.
- 2 Fe gaiff fy serch, fe gaiff fy mryd,
 Ei lanw'n lân ar hyn o bryd,
 Pob rhan yn llwyr o'm henaid drud
     A gaiff ei nefol ddawn ;
 Pob rhyw ddymuniad gaiff fwynhâd
 Anfeidrol faith, anfeidrol ràd,
 'N ol deffro yn y nefol wlad,
     Ac ar Dy ddelw'n llawn.
- 3 Pob hiraeth, pob sychedig ddawn,
 Fydd marw mewn llawenydd llawn,
 Ac enw gobaith mwy nis cawn,
     Nac eisieu byth, na thrai ;
 Ond rhyw bleserau maith di-lŷth,
 Heb drai na therfyn iddynt byth,
 Yn sicr fel mynyddau syth,
     Gawn bellach i'w mwynhau.
- 4 Fy Nuw, fy Nuw, i gyd Ei Hun,
 Fydd fy anfeidrol gariad cun,
 Llawenydd anchwiliadwy'n un,
     A chariad 'hono dardd :

Eangder o oleuni clir ;
 Mwy disglaer nag o'r dwyrain dir ;
 Môr o bleserau perffaith pur,
 Gwrthrychau nefol hardd.

w.

532 (165) *Ymestyn at y pethau o'r tu blaen.*
 S. 8. 6.—Llanelli. Howden.

1 **O** IESU byw ! Iachawdwr byd,
 Dwg fi yn glau i'th fynwes glÿd,
 'Gael prawf o'th gariad cu,
 Sydd well na'r gwin i'm henaid gwân,
 Am hyn'r wy'n daer am gael d'od dân
 Dy dirion aden Di.

2 Dy gariad dwys yn f'enaidd dôd,
 Ac ynddo fyth gâd imi fôd,
 Yn nofio tua'r ne',
 Nes gado'n deg yr anial dir,
 A glânio o fewn i Salem bur
 O'm gofid, ac o'm gwae.

w.

533 (243) *SALM XVII. 6, 7, 8, 15.*
 m. s.—Roche Abbey. St. Trond.

1 **R** WY'n galw arnat, am Dy fôd
 Yn Dduw parod i wrando ;
 Gostwng Dy glust, a chlyw yn rhodd
 Fy holl ymadrodd eto.

2 Yn anwyl cadw fi rhag twyll,
 Fel anwyl ganwyll llygad ;
 Yn nghysgod Dy adenydd Di,
 O ! cuddia fi yn wastad.

3 A mi mewn myfyr, fel mewn hûn,
 A welaf lun D' wyneb-pryd ;
 A phan ddihunwyf o'r hûn hon
 Y byddaf ddigon hyfryd.

E. P.

534 (199) *SALM LXIII. 3, 4, 5, 7.*
 m. s.—Oldenburg. Trallwm.

1 **D** Y faith drugaredd, O Dduw byw !
 Rhagorach yw na'r bywyd ;
 Â'm genau rhoddaf i Ti fawl,
 A cherdd ogonawl hyfryd.

2 Fel hyn tra fyddwyf byw y gwnaf,
 Fel hyn y'th folaſ eto,
 Ac yn Dy enw Di sydd gu
 Y câf ddyrchafu 'nwylo.

3 Digonir f' enaid fel â mêt,
 A chyflawn frasder hefyd,
 A'm genau gân y moliant Tau,
 Â phur wefusau hyfryd.

4 Ac am Dy fod yn gymmorth im',
 Drwy fawr rym Dy drugaredd,
 Dàn gysgod Dy adenydd clau
 Y mae fy holl orfoledd.

E. P.

535 (177) SALM CIII. 1, 2, 11—13.

M. S.—Llangranog. Langdale.

1 **F**Y enaid, mawl Sanct Duw yr Iôn,
 A chwbl o'm heigion ynof ;
 Fy enaid, n'âd fawl f' Arglwydd nef,
 Na'i ddoniau Ef yn angof.

2 Yr Hwn sy'n maddeu dy holl ddrwg,
 Yr Hwn a'th ddw̄g o'th lesgedd ;
 Yr Hwn a weryd d'oes yn llon,
 Drwy goron o'i drugaredd.

3 Cyhyd ag yw'r ffurfafen fawr
 Oddi ar y llawr o uchder,
 'R un faint i'r rhai a'i hofnant Ef,
 Fydd nawdd Duw nef bob amser.

4 Os pell yw'r dwyrain oleu hîn
 Oddi wrth orllewin fachlud,
 Cyn belled ein holl bechod llym
 Oddi wrthym Ef a'i symmud.

5 Ac fel bydd nawdd, a serch, a chwant,
 Tad da i'w blant naturiol,
 Cawn ninnau serch ein Tad o'r nef,
 Os ofnwn Ef yn dduwiol.

E. P.

536 (254) SALM CXXX.

M. S.—Saxony. Arenig.

1 **O**'R dyfnder gelwais arnat, Iôn ;
 O Arglwydd tirion ! gostwng

Dy glust, ystyria y llais man—
Clyw fy ngweddïau teilwng.

2 Duw, pwy a sai'n Dy wyneb Di,
Os creffi ar anwiredd?

Ond fel y'th ofner Di yn iawn,
Yr wyt yn llawn trugaredd.

3 Disgwyliais, f' Arglwydd, wrth fy rhaid,
Disgwyliodd f' enaid wrtho ;

Rho'is fy holl obaith yn Ei air,
Fy enaid gair yn effro.

4 Ei drugareddau ânt ar léd,
Fe rýdd ymwarded ini ;

Fe weryd Isrâel :—fel hyn
Fe'i tyn o'i holl ddrygioni.

E. P.

537 (239) *Gorphwysfa yn nghariad Duw.*

M. S.—Gwilym. Paradwys.

1 **Y**N mynwes glýd yr anwyl Oen,
Heb friw na phoen, 'r wy'n llechu ;
Ac oddi fewn Ei glwyfau cu
Mae f'enaid i'n cartrefu.

2 Nid llygad wêl, na chlust a glyw,
Nac un dyn byw ddychymyg,
Y tawel hedd rýdd Duw bob dydd
I'r rhai sydd ddewisedig.

3 Er bod yn hir mewn anial fân,
Yn 'mofyn am orphwysfa,
O'r diwedd de's—O ! ryfedd fraint !
I'r màn mae'r saint yn gwledda.

4 Wrth linyr rhâd fe ddaeth i'm rhan
Y lle a'r màn hyfryta',
Mewn brasder bro 'mhlith brodyr lu
Sy'n canu Aleluwia.

5 Mi w'n, pe cawn dafodau hy'
Angylion fry sy'n canu,
Mi ro'wn y rhai'n i gyd o'r bron
I ganmol graslon Iesu.

6 Mi w'n y dŵg fi i deyrnas ne',
Ar ben fy mhererindod ;

Ac yno byth mewn tawel fân,
Câf eistedd tân Ei gysgod.

- 7 Câf fwyta ffrwythau prenau plân
Ar hyd glân afon bywyd,
Tragwyddol Sabbath gyda'r Oen,
Heb friw, na phoen, na gofid.

W.

538 (255) *Profiad o lesgedd.*

M. S.—Saxony. Arenig.

- 1 **F**E ddarfu'm nerth, 'r wy'n llwfrhau,
Yn D' allu mae f' ymddiried ;
Nerth mawr difesur, fel y môr,
A feddi'n stôr i'r gweiniaid.
- 2 Ti'm tynaist i o ganol tân,
A mi o'r blaen yn ofni ;
Gwna hyny eto'r funyd hon,
Mae f' enaid bron a threngu.
- 3 Mi bwysaf atat eto'u nês ;
Pa lês im' ddigaloni ?
Mae sôn am danat yn mhob màn
Yn c'odi'r gwàn i fyny.

W.

539 (252) *Hiraeth am y nef.*

M. S.—Saxony. Arenig.

- 1 **F**FARWÈL, mi âf yn mlaen i'r wlad
Lle mae fy Nhad yn trigo,
Yn mhlith myrddiynau rif y gw lith,
A gwynfyd fyth f'ai yno.
- 2 Mi ddringa' i'r làn ; yn uchel fry
Mae'r hyn wyf fi'n ei geisio ;
Gadawa'r byd o'm hól, heb lai,
Yn wastad mae'n fy rhwystro.
- 3 'B'le tro'f fy wyneb, Arglwydd cu,
Ond atat Ti Dy Hunan ?
Pob peth gweledig, 'thâl ef ddim,
Ond gwneuthur imi riddfan.
- 4 Mae brodyr im' ar ben eu taith,
Mewn newydd iaith yn canu ;
Pa bleser sy yma imi mwy ?
Dw'g fi atynt hwy i fyny.

540 (253) *Rhyddid o gaethiwed.*

M. S.—Saxony. Arenig.

- 1 **Y**N Dy gyfammod, mae'n fy nghô'
Fod myrdd o addewidion,
Rhai yn cyhoeddi llwyr iachâd,
Trwy rîn Dy waed, i'r cleifion.
- 2 'R wy'n gwaeddi wrth Dy borth yn ewn
Am dd'od i mewn i wleda ;
Nid boddllawn wyf i fod tu faes
I gaerau'r ddinas noddfa.
- 3 O! hollta'r môr, gwna'r ffordd yn rhydd
I weled dydd y rhyddid,
A chael teyrnasu cyn b'o hir
Yn ngwledydd yr addewid.
- 4 Yn disgwyl'r wyf, a hyn bob cam,
Fel gwyliwr am y boreu,
I brofi cryfder braich Dy râs
I'm tynu 'maes o'm beiau.

w.

541 (245) “*Yr ydym ni yn Ei garu Ef.*”

M. S.—Roche Abbey. St. Trond.

- 1 **T**RWY râs 'r wyf, Arglwydd, ger Dy fron
Yn rho'i fy nghalon i Ti ;
Ti'm ceraist i er maint fy mai,
Ni allaf lai na'th garu.
- 2 Mi haeddais fod yn awr â'm nyth,
Yn uffern byth yn poeni ;
'R wyt wrthyf wedi trugarhau—
Ni allaf lai na'th garu.
- 3 Câf ddyfod i'r gogoniant maith,
I ben fy nhaith at Iesu ;
Câf fyned at y màn lle mae—
Ni allaf lai na'i garu.
- 4 I'r Tad, i'r Mab, a'r Ysbryd Glân,
Rho'f glôd ar dân heb dewi ;
Y Tri yn Un, a'r Un yn Dri,
Mae f'enaid yn Ei garu.

J. J.

542 (219)   *Dedwyddwch y saint.*

M. S.—Cemmaes.   Dyfroedd Siloah.

- 1 **G**WŶN fyd y rhai dilê'st eu bai,
 Eu pechod a'u hanwiredd,
 Gan ro'i iddynt nerth, er cnawd a byd,
 I bara hyd y diwedd.
- 2 Y rhai sy'n cadw'th hedd o hyd,
 Er gwaetha'r byd a'i ddrygau,
 Gan wyllo beunydd yn ddi-goll
 Ar gadw'th holl gyfreithiau.
- 3 Pa ddrwg wna'r gelyn i'r rhai hyn
 Sy'n rhodio yn Dy ddeddfau?
 Cyfeillach dawel bur â Duw
 Gânt yn mhob rhyw gyflyrau.

W.

543 (260)   *Cyfaddefiad a deisyfiad yr edifeiriol.*

M. S.—Dymuniad.   Adelaide.

- 1 **N**A thro Dy wyneb, Arglwydd glân!
 Oddi wrth un truan agwedd,
 Y sydd o flaen Dy borth yn awr
 Mewn cystudd mawr yn gorwedd.
- 2 Yr wyf yn gorwedd wrth Dy ddôr,
 Attolwg, agor imi;
 Er imi wrthryfela 'n ffôl,
 'R wy'n edifeiriol, gweli.
- 3 Na alw mo'nof ger Dy fron,
 I roddi union gyfrif;
 Yr wy'n cydnabod, fy Nuw hael,
 Y bywyd gwael oedd genyf.
- 4 Mi ddeuaf felly at Dy borth,
 I ddisgwyl cymmorth ddigon,
 Sef Dy drugaredd i lanhau
 Fy holl welïau budron.
- 5 Trugaredd, f' Arglwydd! heb ddim mwy,
 Yw 'r cwbl 'r wy'n ei geisio;
 Trugaredd yw fy newis lwydd,
 Trugaredd, f' Arglwydd, dyro!

C. R. F.

544 (300) *Y difyrwch penaf yw heddwch Duw.*

M. C.—French. St. Stephan.

- 1 **F**E flinodd f'enaïd bach yn nghri
A dwndwr oer y byd ;
Ond mae difyrwch llawer mwy
Gaiff hollol lanw 'mryd.
- 2 Nid yw trysorau'r India bell,
A chyfoeth maith Peru,
Ond rhyw ddisylwedd sorod gwael
I'w pwysu â fy Nuw.
- 3 Mae yn Ei heddwch bethau mwy
Nag fedd y byd yn un ;
A phrawf o'i gariad ydyw'r fraint
Oruchaf gafodd dyn.
- 4 Fy nymuniadau maith eu rhif,
Pe cawn hwy oll yn un,
Yw cael meddiannu Ei nefol hedd,
Anfeidrol, ddwyfol rin.
- 5 Mi ymddigrifwn yn Ei rês
Mewn cystudd ac mewn gwae ;
A byddwn lawen, doed a ddêl,
Mewn sylwedd sy'n parhau.

w.

545 (347) *Disgwyl wrth yr addewid.*

M. C.—Windsor. Burford.

- 1 **R**WY'n disgwyl wrth Dy addewid bur,
O'r boreu hyd y nawn ;
Ac os câf brofi'r gloyw ddŵr,
Mi fyddaf ddedwydd iawn.
- 2 Ti dd'wedaist fod rhinweddau'th waed
Yn fwy na beiau'r byd ;
O ! rho i mi weled dwyfol glwyf
Yn dofi anfeidrol lid.
- 3 Gâd imi brofi'r heddwch llawn,
Y dŵr rhinweddol, gwiw,
Ag sydd yn tarddu'n loyw ffrŵd
O orsedd bur fy Nuw.
- 4 Rho imi yfed cariad rhâd
Mewn dyrys anial dir ;

A phrofi rhinwedd dwyfol ddawn
Cysuron gloyw, clir.

- 5 Mi deithia'n ddifyr yn y blaen,
Dros greigydd serth i'r làn ;
A dôf i olwg Seion bur
Yn gynnar yn y màn.

W.

546 (348)   *Y serchiadau ar Grist.*

M. C.—Burford.   Culross.

- 1 **O** ! CYMMER fy serchiadau'n glau,
Fy Iesu, bob yr un ;
A gwna hwy yn eisteddfa bur,
Sancteiddiaf it' Dy Hun.
- 2 A gwna bob meddwl, a phob chwant,
I dÿnu fyny fry ;
Nas gwthio holl derfysgoedd byd
Fi'maes o'th gariad eu.
- 3 Ni wnaed yr enaid hwn erioed
I garu llwch y llawr ;
Ond i gael meddu'r fraint a ro'ed
I gadw i f'Arglwydd mawr.

W.

547 (335)   *Neb ond Iesu.*

M. C.—St. Agnes.   Winchester Old.

- 1 **F**FOED negeseuau gwâg y dydd,
Trafferthion o bob rhyw ;
Ac na pharhaed o dân y nef
Ond cariad pur fy Nuw.
- 2 Aed tegwch byd a'i gariad 'ffwrdd,
A'i swynion oll yn ddim ;
Ni welaf heddyw is y nef
Ond cariad Crist o rym.
- 3 Meddiannodd Ef â'i ddwyfol râs
Fy holl serchiadau'n un ;
Na chaed o fewn i'm hysbryd fod
Neb ond fy Iesu Ei Hun.
- 4 Mae'r Iesu'n fwy na'r nef ei hun,
Yn fwy na'r ddaear lân ;
Ac Iesu'n unig fydd fy oll
Fyth, fyth o hyn i maes.

- 5 Cyflawnder nerth, cyflawnder gràs,
 Cyflawnder nef y nef,
 Uwch deall seraphim a saint,
 Sy'n trigo ynddo Ef.

w.

548 (302) *Ymnerthu yn Nuw.*

M. C.—Tallis. Tiverton.

- 1 **W**EL, f'enaïd, gorfoledda mwy,
 Tra f' Arglwydd mawr yn Dduw,
 Mae'r gair a dd'wedo'n llawer mwy
 Na phechod o un rhyw.
- 2 Dàn bob cystuddiau, fwy na mwy,
 Rhuadau cnawd a byd,
 Mae nerth i'w gael mewn marwol glwy'
 I'w maeddu oll ynghyd.
- 3 'D oes genyf mwy ond Duw yn Dad
 Yn erbyn pob rhyw wae ;
 'D oes genyf ond Ei gariad rhâd
 Yn sylfaen i barhau.

w.

549 (339) *Nerth wyneb Crist.*

M. C.—Martyrs. Cologne.

- 1 **Y**N nyfnder profedigaeth ddu,
 Dôs Di Dy Hun o'm blaen ;
 Ond imi gael bod gyda Thi,
 Nid ofnaf ddŵr na tân.
- 2 At wedd Dy wyneb nid yw ddim
 Trysorau maith y llawr ;
 Mae hanner gair o'th enau'n fwy
 Ei rym nag uffern fawr.
- 3 Mae angy, a'r bedd, ac uffern ddu,
 Yn hongian wrth Dy groes ;
 Mil o elynion goncraist Ti
 Trwy ddiodef angy loes.
- 4 Dy allu yw fy nerth a'm grym,
 Yn D'allu byddaf byw ;
 'R wy'n wân, 'r wy'n llesg, ni allaf ddim
 Un funyd heb fy Nuw.

w.

550 (284) *Cyflawnder trugaredd.*

M. C.—Christchurch. Solomon.

- 1 **G**WELL yw'th drugaredd a Dy hedd
 Na'r byd, na'r bywyd chwaith ;
 Ac nid oes angel gyfri' eu gwerth
 I dragwyddoldeb maith.
- 2 Ac mae pob peth yn eiddo im'
 Heb eisieu, ac heb drai ;
 Ac nid oes diffyg ddaw i'r lle
 Y ceffir Dy fwynhau.
- 3 Mae pob dymuniad, a phob chwant,
 Fyth yno'n eithaf llawn ;
 A thystio'r wyf nad oes ond Duw
 A'm gwna yn ddedwydd iawn.
- 4 Doed y tymhestloedd penaf ddêl,
 Digonol gallu'r ne' ;
 A rhued moroedd dros y tir,
 Anfeidrol yw Efe.
- 5 Mi waeddaf yn y storom fawr,
 Dàn dônau fwy na rhi' ;
 Ac fe esgyna'm drylliog lef
 I entrych nefoedd fry.

w.

551 (289) *Dedwyddwch yn Nghrist.*

M. C.—St. George. St. Saviour.

- 1 **E**FE yw ffynnon fawr pob dawn,
 Gwraidd holl ogoniant dyn ;
 A rhyw drysorau fel y môr
 A guddiwyd ynddo'i Hun.
- 2 'R wyf yn hiraethu am gael prawf
 O'r maith bleſerau sy
 Yn cael eu hyfed, heb ddim trai,
 Gan yr angylion fry.
- 3 Mae 'nymuniadau'n hedeg fry
 Uwch crëadigol fyd ;
 Ac yn diystyru'r ddaear hon,
 A'i da o'r bron i gyd.
- 4 Fe'm gânwyd i lawenydd uwch
 Nag sy 'mhleserau'r llawr,

I gariad dwyfol gwleddoedd pur
Angylion nefoedd fawr.

- 5 O ! p'am nas câf fi ddechreu'n awr
Fy nefoedd yn y byd ;
A threulio 'mywyd mewn mwynhâd
O'th gariad gwerthfawr drud ?

w.

552 (341) *Cariad at Grist.*

M. C.—St. Mary. Cologne.

- 1 **R**WY'n edrych, dros y brynïau pell,
Am danat bob yr awr ;
Tyr'd, fy Anwylyd, mae'n hwyrhau,
A'm haul bron myn'd i lawr.

- 2 Trôdd fy nghariadau oll i gyd
'N awr yn anffyddlon im' ;
Ond yr wyf finnau'n hyfryd glâf
O gariad mwy ei rym.

- 3 Tÿn fy serchiadau'n gryno iawn
Oddi wrth wrthrychau gau,
At yr un gwrthrych ag sydd fyth
Yn ffyddlon yn parhau.

- 4 'D oes gyflwr dân yr awyr lân
'R wyf ynddo'n chwennych byw ;
Ond fy hyfrydwch fyth gaiff fod
O fewn cynteddau'm Duw.

w.

553 (331) *Pob peth yn ddim yn ymyl Crist.*

M. C.—St. Agnes. Winchester Old.

- 1 **P**AN byddo f'Arglwydd imi'n rho'i
Ond golwg ar Ei wedd,
Mae'r oll a welir dân yr haul
Yn ddiddim wrth Ei hedd.

- 2 Mae ardderchowgrwydd, rhwysg, a grym
Y ddaear fawr i gyd,
Wrth deimlo'r gronyn lleia' o'th hedd,
Oll yn diflanu 'nghyd.

- 3 Mi ro'f f'yymddiried ynddo Ef,
Mae'n noddfa lawn i'r gwân :
Ac er y curo sy arna'i lawr,
Fe g'od fy mhen i'r làn.

w.

554 (333) *Yr aflan yn anturio at yr orsedd.*

M. C.—St. Agnes. Winchester Old.

- 1 **E**R maint fy llygredd o bob rhyw,
Er cymmaint yw eu rhif,
Ac er fy nwydau cyndyn, chwith,
Sy'n para fyth yn gryf ;
- 2 Âf at yr orsedd fel yr wyf—
Anfeidrol orsedd grâs,
Dadguddiaf yno 'nghlwyfau maith,
A'm holl archollion câs.
- 3 Mi welaf lu anfeidrol wÿn,
Yn aml fel y sêr,
A fu fel finnau'n aflan oll,
Yn bur yn nghwmni'm Nêr.
- 4 Wel, finnau'r eiddil, gwàna'i lun,
Heb ddim ond ffiaidd friw,
Anturiaf at drysorau'r nef—
Cyfiawnder pur fy Nuw.

W.

555 (318) “*Na wrthod fi.*”

M. C.—Abergele. Engedi.

- 1 **A**T un a wrendy weddi'r gwàn
'R wyf yn dyrchafu 'nghri ;
Yn mhob cyfyngder, ing, a phoen,
O Dduw ! na wrthod fi.
- 2 Er mor annheilwng o fwynhau
Dy bresennoldeb Di,
A haeddu 'mwrw o ger Dy fron,
O Dduw ! na wrthod fi.
- 3 Pan fo'm cydnabod îs y nen
Yn cefnu arna'i 'n rhi',
A châr a chyfaill yn pellhau,
O Dduw ! na wrthod fi.
- 4 Er bod yn euog o dristau
Dy Ysbryd sanctaidd Di,
A themtio Dy amynedd mawr,
O Dduw ! na wrthod fi.
- 5 Er mwyn Dy grôg a'th angen drud
Ar fynydd Calfari,

A'th ddwys eiriolaeth yn y nef,
O Dduw ! na wrthod fi.

6 Pan yn wynebu ymchwydd yr
Iorddonen ddofn ei lli',
A theithio'n unig drwy y glÿn,
O Dduw ! na wrthod fi.

7 A phan y deui yr ail waith,
Mewn mawredd, parch, a bri,
I farnu'r byw a'r marw 'nghyd,
O Dduw ! na wrthod fi.

E. E.

556 (358) *Profiadau cymmysg.*

M. C. D.—Yr Hen 9fed.

1 **G**ALARU 'r wyf mewn dyffryn du,
Wrth deithio i dÿ fy Nhad ;
Ar ben y bryniau'n llawenhau
Wrth weled cÿrau'r wlad :
'R wy'n ddu fy lliw, a'm gwisg yn wèn :
'R wy'n llawen ac yn brudd ;
'R wy'n agos iawn, ac eto 'mhell ;
'R wy'n waeth, 'r wy'n well, bob dydd.

T. E.

557 (423) *Grâs yr Iesu, a thrueni pechadur.*

7. 6. D.—Pwllheli. Caerlleon.

1 **A**NGYLION doent yn gysson,
Rifedi gw lith y wawr,
Rhoent eu coronau euraidd
O flaen y faine i lawr,
Chwareuent eu telynau
Ynghyd â'r saint yn un ;
Fyth, fyth ni chanent ddigon
Am Dduwdod yn y dyn.

2 Ni fuasai genyf obaith
Am ddim ond fflamau syth,
Y pryf nad yw yn marw,
A'r t'w'llwch dudew byth,
Oni buasai i'r Hwn a hoeliwyd
Ar fynydd Calfari,
O ryw anfeidrol gariad,
I gofio am danaf fi.

- 3 'R wy'n edrych arnaf i' hunan
 Â rhyw gasineb mawr ;
 Mwy diddim, mwy disylwedd,
 Na phryfed mân y llawr ;
 'D oes ond yr aberth hwnw
 Wnaed ar Galfaria fryn,
 A'm crëa oll yn newydd,
 A'm golcha oll yn wÿn.

W.

558 (424) *Sefyll yn y farn.*

7. 6. D.—Pwllheli. Caerlleon.

- 1 **T**I, Farnwr byw a meirw,
 Sydd âg allweddau'r bedd,
 Terfynau eitha'r ddaear
 Sy'n disgwyl am Dy hedd ;
 'D yw grâs i Ti ond gronyn,
 Mae grâs ar hyn o bryd
 Ryw filoedd maith o weithiau
 I mi yn well na'r byd.
- 2 O flaen y fainc rhaid sefyll,
 Ië, sefyll cyn b'o hir ;
 Nid oes a'm nertha yno
 Ond Dy gyfiawnder pur :
 Myfi anturia'n ëon
 Trwy ddyfroedd a thrwy dân,
 Heb oleu ac heb lewyrch,
 Ond Dy gyfiawnder glân.

W.

559 (429) *Cyfranogiad o rinwedd y gwaed.*

7. 6. D.—Abertawe.

- 1 **O** ! YSBRYD pur nefolaidd,
 Cyn 'r elwyf lawr i'r bedd,
 Trwy ryw athrawiaeth hyfryd,
 Gâd imi brofi'th hedd :
 Maddeuant ! O maddeuant !
 Maddeuant cyfan, rhâd,
 Yw'r cyntaf peth wy'n geisio
 Yr awrhon yn y gwaed.
- 2 O haeddiant annherfynol,
 A grâs o nefol ryw,

Rhaid imi gael, a wnelo
 Fy heddwch llawn â Duw :
 'D yw gwaith, a dyledswyddau,
 Ganmolir trwy'r holl fyd,
 Yn abl i faddeu pechod,
 Pe byddent fyrdd ynghyd.

- 3 Mae ynddo nerth diderfyn,
 Doethineb maith yn rhâd ;
 Deng miliwn o rinweddau,
 A rhagor, yn Ei waed :
 Mae ynddo at bob angen
 Sydd ar bechadur gwàn,
 Dàn filoedd o amheuon,
 I g'odi ei ben i'r làn.
- 4 O ! crêd, O ! crêd, cei gymmorth
 I dÿnu'r llygad de ;
 O ! crêd, O ! crêd, cei allu
 I dori'r fraich o'i lle :
 Trwy gredu, ti orchfygi
 Elynion rif y gwlyth ;
 Crêd yn yr Oen yn unig,
 A'th wna yn hapus byth.

W.—TH.

560 (425) *Gweddi am gymmorth mewn gwendid.*

7. 6. D.—Pwllheli. Whitford.

- 1 **O** ! TYRED, Iôr tragwyddol,
 Mae ynot Ti Dy Hun
 Fwy moroedd o drugaredd
 Nag a feddyliodd dyn :
 Os deui at bechadur,
 A'i g'odi ef i'r làn,
 Ei galon gaiff, a'i dafod,
 Dy ganmol yn y màn.
- 2 Gwaredu'r saint rhag uffern
 A phechod drwg ei ryw,
 O safn y bedd, ac angeu,
 A'u dwyn i fynwes Duw ;
 Eu harwain dros fynyddau,
 A thrwy yr anial chwith,

A grëa nef y nefoedd
Yn gân heb ddiwedd byth.

W.—TH.

561 (440) *Pwyso ar Grist.*

7. 6. D.—Talybont. Caerllyngoed.

1 **W**EL, pwysaf arnat, Arglwydd,
Tra yma byddwyf byw ;
Dy angen sydd yn deilwng,
Ti wyt anfeidrol Dduw :
O ! ateb dros fy meiau,
A chliria fi â'th waed,
Yn ngŵydd yr holl angylion,
Yn awr ger bron fy Nhad.

2 Ni edrychaf ar ddim arall
Yn unig ond Tydi,
Dàn hoelion dur yn griddfan
Ar fynydd Calfari ;
Fy lloches rhag euogrwydd
Tra ar y ddaear hon
Fydd ôl yr hoelion geirwon,
A chlwyf y waywffon.

3 Yn awr 'r wy'n gorfoleddu,
Can's gosod wne's y sail
Ar gadarn Graig yr oesoedd,
Sef haeddiant Adda'r ail ;
Dim arall dân y nefoedd
All roddi imi hedd,
A thawel orfoleddu
Yn wyneb angeu a'r bedd.

W.—G. D. C.

562 (441) RHAN II.

7. 6. D.—Talybont. Caerllyngoed.

1 **M**I ro'f fy nwyllaw bellach
Ar ben yr Aberth mawr ;
Mi rifaf yno'n gryno
Fy holl bechodau i lawr ;
Fe'u rho'f yn bwn i orphwys
Ar ysgwydd Brenin nen ;
Fe'i gwela'n crymu danynt
Wrth farw ar y pren.

- 2 Duw, rho i mi ffydd i edrych,
 Yn mhob caethiwed du,
 A phechod arna'i 'n gwasgu,
 Ar fynydd Calfari :
 Gwna i fy nghalon deimlo
 Dy anghydmарol loes ;
 A'm lloches gynnes, dawel,
 F'o'n wastad dân y groes.

W.—G. D. C.

563 (445) *Pwyso ar drugaredd.*

7. 6. D.—Talybont. Caerllyngoesd.

- 1 **A**TTOLWGW, Arglwydd, gwranddo,
 'R wy'n curo wrth Dy ddôr,
 Gan deimlo 'maich yn drynach
 Na thywod mân y môr :
 Er cymmaint yw fy llygredd,
 Mwy yw'th drugaredd Di ;
 O ! creâ anian fywiol,
 Anfarwol, ynof fi.

R. W.

564 (437) *Ymbil am faddeuant.*

7. 6. D.—Llydaw. Jabez.

- 1 **P**ECHADUR wyf, O Arglwydd !
 Yn curo wrth Dy ddôr ;
 Erioed mae Dy drugaredd
 Ddiddiwedd yn ystôr :
 Er i Ti faddeu beiau
 Rifedi'r tywod mân,
 Gwn fod Dy râl drugaredd
 Lawn gymmaint ag o'r blaen.
- 2 Dy hên addewid rasol
 A gadwodd rif y gwllith
 O ddynion wedi eu colli
 A gân am dani byth ;
 Er cael eu mynych glwyfo
 Gan bechod îs y nen,
 Iacheir eu mawrion glwyfau
 Â dail y bywiol bren.
- 3 Gwasgara'r tew gymylau
 Oddi yma i dŷ fy Nhad ;

Dadguddia imi beunydd
 Yr iachawdwriaeth rād ;
 A dywed air Dy Hunau
 Wrth f'enaid clwyfus, trist,
 Dy fod yn maddeu 'meiau
 Yn haeddiant Iesu Grist.

M. R.

565 (448)   *Pechadur a'r Iesu.*

7. 6. D.—Wilton Square.

- 1 **O**'TH flaen, O Dduw ! 'r wy'n dyfod,
 Gan sefyll o hir-bell ;
 Pechadur yw fy enw—
 Ni feddaf enw gwell ;
 Trugaredd wyf yn geisio,
 A cheisio eto wnafl ;
 Trugaredd imi dyro,
 'R wy'n marw oni chaf.
- 2 Pechadur wyf, mi welaf,
 O Dduw ! nad allaf ddim ;
 'R wy'n dlawd, 'r wy'n frwnt, 'r wy'n euog,
 O ! bydd drugarog im' ;
 'R wy'n addef nad oes genyf,
 Trwy 'mywyd hyd fy medd,
 O hyd ond gwaeddi—' Pechais !
 Nid wyf yn haeddu hedd.'
- 3 Mi glywais gynt fod Iesu,
 A'i fod Ef felly'n awr,
 Yn derbyn publicanod
 A phechaduriaid mawr ;
 O ! derbyn, Arglwydd—derbyn
 Fi hefyd gyda hwy,
 A maddeu 'm holl anwiredd,
 Heb gofio'm camwedd mwy.

T. W.

566 (449)   SALM LI. 1, 2, 7, 8.

M. B. C.—Wirksworth.   Addfwynder.

- 1 **T**RUGAREDD dôd i mi,
 Duw, o'th ddaioni tyner ;
 Tÿn ymaith fy anwiredd mau
 O'th drugareddau lawer.

2 A golch fi yn llwyr ddwys
 Oddi wrth fawr bwys fy meiau ;
 Fy Iôr, yn hollol lân gwna fi,
 Rhag brynti fy nghanweddau.

3 Âg isop golch fi'n lân,
 Ni byddaf aflan mwyach ;
 A byddaf drwy y golchi hyn
 Fel eira gwyn, neu wynach.

4 Pâr imi weled hedd,
 Gorfoledd a llawenydd,
 I adnewyddu f'esgyrn i,
 A ddrylliaist Ti â cherydd.

E. P.

567 (450) RHAN II. ADN. 10, 11, 12, 15, 17, 18.

M. B. C.—Wirksworth. Addfwynder.

1 **D**UW, crëa galon bur,
 Dôd imi gysur beunydd ;
 I fyw yn well tra f'wy'n y byd,
 Dôd ynof ysbryd newydd.

2 O Dduw ! na ddyro chwaith
 Fi ymaith o'th olygon ;
 Na chymmer byth Dy Ysbryd Glân
 Oddi wrthyf, druan gwirion.

3 Gorfoledd dŵg i mi
 Drwy rod-di im' Dy iechyd ;
 A chynnal fi â'th nefol ddawn
 I fyw yn uniawn hefyd.

4 Duw ! agor Di'r mân mau,
 Â'm genau mi a ganaf,
 O Arglwydd ! gerdd o'th fawl a'th nerth,
 Fel dyna'r aberth penaf.

5 Aberthau Duw i gyd
 Yw ysbryd pur drylliedig ;
 Ac ni ddiystyri, O Dduw Iôn !
 Y galon gystuddiedig.

6 Bydd dda wrth Seion fryn,
 O Arglwydd ! hyn a fÿni ;
 Ac wrth Gaersalem, Dy dref-tâd,
 A gwna adeilad arni.

E. P

568 (455) *Grâs, y trysor goreu.*

M. B.—Tytherton. Colchester.

- 1 **P**OB pleser îs y rhôd
 A dderfydd maes o law ;
 Ar bleser uwch y mae fy nôd,
 Yn nhir y bywyd draw.
- 2 Pe meddwn aur Peru,
 A pherlau'r India bell,
 Mae gronyn bach o râs fy Nuw
 Yn drysor canmil gwell.
- 3 Gwell na phleserau'r byd
 Un funyd o'th fwynhau ;
 Gwedd Iesu hardd rÿdd imi o hyd
 Wir fywyd i barhau.
- 4 Dymunwn ado'n lân
 Holl wâg deganau'r llawr,
 A phenderfynu myn'd yn mlaen
 Ar ôl fy Mhrynwyr mawr.

W. L.

569 (477) *Anfarwol fywyd lle b'o Duw.*

M. B. D.—Leominster. Kingscroft.

- 1 **M**EWN anial, dyrys le,
 Heb gwmni neb rhyw ddyn,
 Y gallwn, ond cael cwmni Duw,
 Yn dawel fyw fy hun :
 Fe leinw oll yn lân,
 Tu fewn, ac o'r tu faes ;
 Nid yw'r creadur, er ei rym,
 Yn helpu dim o'i râs.
- 2 Mae tywell anial nôs,
 Peryglon o bob rhyw,
 Holl ofnau'r bedd, pob meddwl gwàn,
 Yn ffoi o'r fân b'o'm Duw :
 Ond tegwch dwyfol clir,
 A chariad pur a hedd,
 Gaiff fod yn wleddoedd pur di-drai
 I'r rhai sy'n gwel'd Ei wedd.
- 3 Y fân b'ost Ti, fy Nuw,
 Anfarwol fywyd sy,

Yn tarddu, megys dŵr o'r graig,
 I'r làn i'r nefoedd fry :
 Rhyw wawr ddisgleirwen sydd
 Yn t'wÿnu o hono Ef,
 Yn arwain, trwy bob ffôs a phant,
 Holl ffyddlon blant y nef.

- 4 Ffarwèl, chwi haul a lloer,
 Ffarwèl, chwi sêr y ne' ;
 Mae presennoldeb pur fy Nuw
 Yn well yn llanw'r lle :
 Rhyw faith dragwyddol ddydd—
 Goleuni sydd yn fwy,
 Yw'r hwn sy'n d'od oddi wrth Ei wedd,
 Na'u holl ddisgleirdeb hwy.

w.

570 (482) *Pwysu ar ffyddlondeb Duw.*

M. B. D.—St. Barnabas. Llanllyfni.

- 1 **R** WY'n ofni'm nerth yn ddim
 Pan elwy' i rym y dôn :
 Mae terfysg yma cyn ei dd'od,
 A syndod dân fy mron :
 Mae ofnau o bob rhyw,
 Oll fel y diluw 'nghyd,
 Yn bygwth i fy nhòri i lawr,
 Pan ddél eu hawr ryw bryd :
- 2 A minnau sydd am ffoi,
 Neu ynte droi yn ol,
 Yn methu credu saif i'r làn
 Un truan, gwàn, a ffol ;
 Ac eto 'r wyf o hyd
 Yn symmud peth yn mlaen ;
 Nid fi yw'r cyntaf eiddil ŵr
 Goncwerodd ddŵr a thân.
- 3 **R** wyf yn terfynu 'ngrêd,
 'N ol pwysu oll ynghyd,
 Mai cyfnewidiol ydyw dyn,
 Ond Duw sy'r un o hyd ;
 Ar Ei ffyddlondeb Ef,
 Sy'n noddfa gref i'r gwàn,

Mi gredaf dôf, 'mhen gronyn bach,
O'r tònau'n iach i'r lân.

- 4 Cyfiawnder marwol glwyf,
A haeddiant dwyfol loes,
Y prîs, y gwerth, yr aberth drud,
A dalwyd ar y groes,
A gliria 'meiau'n llwyr,
A'm golcha'n hyfryd lân ;
Ac nid oes arall dân y nef
A'm nertha i fyn'd yn mlaen.

w.

571 (481) “*Bydd drugarog wrthyf, bechadur.*”

M. B. D.—St. Barnabas. Llanllyfni.

- 1 **R**WY'n gorwedd dân fy mhwn,
Yn isel wrth Dy draed,
Yn adde' 'môd yn waelach dyn
Nag eto un a gaed ;
Rhyw ddyfnder sy yn fy nghlwy'
Mwy nag a ddeall dyn,
Ac nid oes yn f'adnabod sy
Neb ond Tydi Dy Hun.
- 2 O! gwrando weddi'r tlawd ;
On'd ffyddlawn Frawd wyt Ti
I'r rhai cystuddiol, clwyfus, gwàn,
Sy'n 'mofyn rhan o fry ?
Ti wyddost am fy mhlâ,
Fy ngofid, a fy mhwn,
Ac nid oes ond D'anfeidrol rym
All symmud dim o hwn.
- 3 Mi ro'f fy meiau o'r bron
Yn gysson o Dy flaen ;
Tafll hwy i fôr o angof pur,
Mewn anial dir yn lân ;
Na safed y rhai hyn
Fyth yn fy erbyn draw,
Pan y cyhoeddir beiau cudd
O fewn y dydd a ddaw.
- 4 Ond boed maddeuant rhâd,
Yn hyfryd waed yr Oen,

Yn destyn moliant yn mhob màn
 I mi sydd dân fy mhoen ;
 Yr anthem faith ei hyd
 F'o i gyd am Galfari ;
 A'r iachawdwriaeth fawr ei dawn
 Ro'w'd un prydnawn i ni.

w.

572 (528) *Gweddi am wyneb Duw.*

6. 8.—Dolgellau. Alexandria.

- 1 **D**ISGLEIRIA, foreu wawr,
 'R ol nôs o faith barhâd ;
 Dadguddia imi'n awr
 Ryw ran o'm hyfryd wlad,
 Lle rheda cariad pur i maes,
 Fel môr di-drai, dros feusydd grâs.
- 2 Mae dyddiau'r Aipht yn faith,
 Mae'r t'w'llwch yno'n hir ;
 A dyrys iawn yw'r daith
 I'r Ganaan nefol, bur :
 O ! tyr'd yn glau, a dàdglô'r bedd,
 Byrhâ yr oriau sy'n dwyn hedd.
- 3 'R wy'n blino'r funyd hon
 Dân draed pob gelyn câs ;
 Mi roddwn fyd o'r bron
 Am deimlo nerth Dy râs :
 Dim ond Dy wel'd dros funyd awr
 A'm gwna yn fwy na chonerwr mawr.
- 4 'R wyf yno wrth fy môdd
 Ond edrych ar Dy wedd
 Fy nghalon galed dôdd
 Wrth brofi o Dy hedd :
 Ti wyt fy oll, fy Arglwydd mawr,
 O fewn y nef ac ar y llawr.
- 5 Aed goleu'r dydd yn nôs,
 Teyrnased nôs o'r bron ;
 Doed moroedd mawrion dros
 Holl wyneb daear gron ;
 Aed y greadigaeth faith i'w bedd—
 Mae'n well i mi na cholli'th hedd.

w.

573 (506) *Cyfoeth yn Nuw.*

6. 8.—Ramoeth. Alun.

- 1 **Y** CYFOETH imi ddaeth
 Nid oes ei fath, na'i ryw,—
 'Tifeddiaeth hyfryd rād
 Pereiddiaf wlad fy Nuw :
 Mwy nid oes dim o dân y nef
 All fy ngwahanu oddi wrtho ef.
- 2 O ! uchder heb ei faint,
 O ! ddyfnder heb ddim rhi',
 O ! léd a hŷd heb fâth,
 Yw'n hiachawdwriaeth ni :
 Pwy ŵyr, pwy dd'wêd—seraphiaid, saint,
 O'r ddae'r i'r nef, beth yw fy mraint ?
- 3 Mae'r ddaear a'i holl swyn
 Oll yn diflanu'n awr ;
 A'i themtasiynau cryf
 Sy'n cwympo'n llu i'r llawr ;
 Holl flodau'r byd sydd heb eu lliw ;
 'D oes dim yn hyfryd ond fy Nuw.
- 4 Mae haul a sêr y rhôd
 Yn darfod o fy mlaen ;
 Mae t'w'llwch dudew'n d'od
 Ar bob peth hyfryd, glân :
 Fy Nuw Ei Hun sy'n hardd, sy'n fawr,
 Ac oll yn oll mewn nef a llawr.
- 5 “Ti, Iesu, yw ein Duw,”
 Yw sŵm caniadau'r nef,
 A'r anthem, gyda blâs,
 Sy'n myn'd i'w glustiau Ef :
 'D oes engyl, seraphim, na saint,
 Nad iachawdwriaeth yw eu braint.

w.

574 (514) *Trysorau gwell.*

6. 8.—Beverley. Darwell.

- 1 **N**ID y llawenydd gwâg,
 Mawrhydi plant y byd,
 Eu balchder maith, a'u rhwysg,
 Pan ceir hwynt oll ynghyd ;

Ond pleser gwell—cael Dy fwynhau,
Ac yfed dŵr sydd yn parhau.

2 Y cariad hyfryd sy
Yn boddi cwmni 'r nef,
Ac yn difyru 'r llu
Wrth edrych arno Ef—
Y trysor hwn 'r wyf am fwynhau,
Sydd yn dragwyddol yn parhau.

3 Y pethau mawrion hyn
'R wyf yn eu ceisio i gyd ;
Ac nid oes dim a'u tŷn
Hwy'n hollol o fy mryd ;
Mi ro'f ffarwèl, heb gŵyn na llef,
I bob peth arall îs y nef.

w.

575 (535) *Trysorau anghen 'r groes.*

6. 8. 4.—Dolyddelen. Covenant.

- 1 **O** F'ENAID ! hêd i'r làn,
Dros fryniau ucha'r byd,
A gwêl dy gyfoeth, gwêl dy ran,
Anfeidrol ddrud ;
Trysorau o ddwyfol rîn
Bwrcaswyd imi 'n llawn,
Gan fy Ngwardwr addfwyn, cun,
Ar un prydawn.
- 2 'Fe bellach fydd fy nghân,
A'm hamddiffynfa glyd,
Fy nhŵr, fy nghraig, a'm noddfa lân,
Tra yn y byd ;
Pan'talodd ddwyfol waed,
Pwy ofyn imi mwy ?
Can's anfeidroldeb maith a gaed
Mewn dwyfol glwy'.
- 3 Mae anghen 'r groes yn fwy
Na haeddiant yr holl fyd :
Y mae griddfanau dwyfol glwy'
Yn gyfoeth drud ;
Fe gènir myrdd yn wŷn,
Oll fel yr eira mân ;

Ceir gwel'd rhai ffaidd ar ol hyn
Yn berffaith lân.

- 4 Myfi anturiaf mwy,
Er cymmaint yw fy mai,
Trwy 'r haeddiant dwyfol sy'n Ei glwy',
Heb lwfrhau,
O flaen yr orsedd wèn,
Ffieiddiaf ddyn o'r blaen,
Gan gredu gall Tywysog nen
Fy ngwneyd yn lân.

W.

576 (552) *Gwaed y groes yn unig feddyginiaeth.*

6. 6. 4.—Harlan.   Moreb.

- 1 **I**ACHAWDWR dynol-ryw,
Tydi yn unig yw
Fy Mugail da :
Mae angeu'r groes yn llawn
O bob rhinweddol ddawn,
A ffrwythau melus iawn ;
Rhai'n a'm hiachâ.
- 2 'D oes dim a laesa'm poen
Ond gwaed yr addfwyn Oen—
Pur waed fy Nuw ;
Mae'i Hun yn fwy na'r byd,
A'r trysor sy ynddo i gyd ;
A thecach yw Ei bryd
Na dynol-ryw.
- 3 Mae torf aneirif fawr
Yn ddisglaer fel y wawr,
'N awr yn y nef :
Trwy ganol gwawd a llîd,
A gwrth'nebiadau'r byd,
Ac angeu glâs ynghyd,
A'i carodd Ef.
- 4 Ni thâl pleserau'r byd,
Na phob teganau 'nghyd,
Ddim i'm boddhau ;

Y gwrthrych mwya' erioed
 O gariad ac o glôd,
 Sydd uwch neu is y rhôd,
 Wyf yn fwynhau.

w.

577 (544) *Rhinweddau y groes.*

6. 6. 4.—Malvern. Moscow.

1 **O** ! TYRED, Arglwydd mawr,
 Dihidla o'r nef i lawr
 Gawodydd pur ;
 Fel byddo i'r egin grawn,
 Foreuddydd a phrydnawn,
 I darddu'n beraidd iawn,
 O'r anial dir.

2 Mae peraroglau'th răs
 Yn taenu o gylch i maes
 Awelon hedd ;
 Estroniaid sydd yn d'od
 O'r pellder eitha 'rioed,
 I gwympo wrth Dy droed,
 A gwel'd Dy wedd.

3 Mae tegwch D'wyneb-pryd
 Yn maeddu oll i gyd
 Ar ddaear lăs ;
 Mae pob rhyw nefol ddawn
 Oll yno yn gryno lawn,
 Yn tarddu 'n hyfryd iawn
 O'th glwyfau i maes.

w.

578 (545) RHAN II.

6. 6. 4.—Malvern. Moscow.

1 **A** ROSAF ddydd a nôs,
 Byth bellach dân Dy groes,
 I'th lon fwynhau ;
 Mi w'n mai'r taliad hyn,
 Wnaed ar Galfaria fryn,
 A'm càna oll yn wÿn,
 Oddi wrth fy mai.

2 Yn nyfnder dŵr a thân,
 Calfaria fydd fy nghân,
 Calfaria mwy :

Y bryn ordeiniodd Duw
Yn nhragwyddoldeb yw
I g'odi'r marw'n fyw,
Trwy farwol glwy'.

- 3 Âf bellach tua'r wlad
Bwrcaswyd imi â gwaed ;
'R wyf yn nesau :
Câf yno oll i'm rhan
Sydd eisieu ar f'enaïd gwàn,
A hyny yn y màn,
I'w bur fwynhau.

w.

579 (555) *Gwardigaeth o gaethiwed pechod.*

6. 6. 4.—Dinbych.   Llanddowror.

- 1 O! GWAWRIA, foreu ddydd,
Pan gaffwyf fyn'd yn rhydd
O'm carchar caeth—
Pan gwympo'r muriau prês,
A'r dôrau sydd yn rhês,
A minnau fyn'd yn nês
I ben fy nhaith.

- 2 Pryd hyny mi âf trwy
Elynion fwy na mwy ;
O! ddedwydd ddydd !
Mae meddwl am y wawr,
A'r Jubil' hyfryd fawr,
Yn peri imi'n awr
Bron fyn'd yn rhydd.

w.

580 (551) *Digonolrwydd presennoldeb Duw.*

6. 6. 4.—Harlan.   Moreb.

- 1 NID oes, fy Arglwydd mawr,
Ar wyneb daear lawr,
Neb ond Dy Hun,
A ddeil fy enaid gwàn
Yn mhob cystuddiau i'r làn,
A'i gweryd yn y màn
O bob yr un.

- 2 Yr wyt yn fwy na'r byd,
A'r trysor sy ynddo i gyd ;
Yr wyt Ti'n Dduw ;

Y gronyn lleia' o'th hedd
 Sydd yn wastadol wledd,
 Fe goncra angyu, a'r bedd ;
 Mor hyfryd yw.

- 3 Caersalem hyfryd wiw,
 Cartrefle pur fy Nuw,
 Dinas yr hedd :
 'D yw'r ddaear, er ei dawn,
 O foreu hyd brydnawn,
 Yn 'nabod dim yn iawn
 O'm hyfryd wledd.

W.

581 (571) *Crefydd dda cyn angyu.*

7. 3.—Trefeglwys. Twrgwyn.

- 1 MAE arnaf eisien beunydd,
 Cyn fy medd,
 Cael gafael ar wir grefydd,
 Cyn fy medd :
 Cael sicrwydd y cyfammod,
 A'r gwaed sy'n golchi pechod
 I glirio fy nghydwybod,
 Cyn fy medd :
 A'm gwneyd yn buraidd barod,
 Cyn fy medd.

P.

582 (572) *Fel yr wyf.*

7. 3.—Trefeglwys. Twrgwyn.

- 1 MYFI'r pechadur pena',
 Fel yr wyf,
 Wynebas i Galfaria
 Fel yr wyf ;
 Nid oes o fewn i'r holl-fyd
 Ond Hwn i gadw bywyd ;
 Yn nghanol môr o adfyd,
 Fel yr wyf,
 Mi ganaf gân f'Anwylyd,
 Fel yr wyf.

Cas. S. R., ar.

- 2 Mae'r Oen fu ar Galfaria
 Wrth fy modd :
 Efengyl a'i thrysorau
 Wrth fy modd :

Mae llwybran Ei orch'mynion,
 A grym Ei addewidion,
 A hyfryd wleddoedd Seion,
     Wrth fy modd ;
 A chwmni'r pererinion,
     Wrth fy modd.

T. Y. III. *dyf.*583 (574) *Gwaedd y truan.*

7. 6. 8.—Atonement. Gest.

- 1 **L**AWN o ofid, llawn o wae,
 A llawn euogrwydd du,
 Byth y byddaf yn parhau
     Heb gael Dy gwmni cu :
 Golwg unwaith ar Dy wedd
     A'm c'od i'r làn o'r pydew mawr ;
 O fy Nuw ! nac oeda'n hwy,
     Rho'r olwg imi'n awr.
- 2 Gwel y truan, gwel y tlawd,
 Yn gorwedd wrth Dy draed ;
 O Samariad ! bydd yn frawd,
     Adferâ im' iachâd ;
 Dyro olew yn fy mriw,
     A ch'od fi ar D'anifail cun ;
 Ac nis gall fyth, fyth, fy nwyn
     Ond D'allu Di Dy Hun.
- 3 'Mofyn am orphwysfa glÿd
 Heb gwrdd â stormydd mwy,
 Lloches nid oes yn y byd
     At hyn ond yn Dy glwy' ;
 Tro fy ngolwg at y fân
     Y llaesa f'ofnau oll a'm braw ;
 Na ddychrynwyf byth i wel'd
     Y boreu ddydd a ddaw.
- 4 Dyrys daith, a mi sydd wân,
 A bryniau maith o'm blaen,
 Mi frawychais lawer gwaith
     Wrth wel'd y fflamau tân ;
 Mae'r Iorddonen heddyw'n fawr,
     Os gwir ddychymyg f'enaid gwân ;

Tyred, Arglwydd, iddi i lawr,
Ac yna dôf i'r làn.

w.

584 (712) *Gweddi a gobraith.*

8. 7. D.—Henryd. Tany Marian.

1 **Y** MAE arnaf fil o ofnau—
Ofnau mawrion o bob gradd,
Oll yn gwasgu gyda'u gilydd
Ar fy ysbryd, bron fy lladd :
Nid oes gallu all goncwerio
Torf o elynion sydd yn un—
Concro ofn, y gelyu mwyaf,
Ond Dy allu Di Dy Hun.

2 Ofni'r wyf na che's faddeuant,
Ac nas câf faddeuant mwy ;
Ofni'n fynych na che's olwg
Eto ar Dy farwol glwy' ;
Ofni fod fy meiau'n taro
Yn erbyn iachawdwriaeth rât,
Ac na chaiff fy enaid egwan
Fyth ei olchi yn y gwaed.

3 Deuwch, yr awelon hyfryd,
Deuwch dros y bryniau pell,
Dàn eich aden dawel, rasol,
Dygwch y newyddion gwell :
Dygwch newydd at fy enaid—
Fy enw innau yno gaed,
Dedwydd enw'n argraphedig
Yn yr iachawdwriaeth rât.

w.

585 (713) RHAN II.

8. 7. D.—Henryd. Tany Marian.

1 **BOED** cyfiawnder maith y nefoedd
Yno i sefyll o fy mlaen,
Yn nyfnderoedd mwyaf ofn,
Yn nyfnderoedd dŵr a thân ;
O gyfiawnder ! aros yno,
Ar fy mron ar hyny o bryd,
Pan f'o angeu yn gwahanu'm
Corph a'm henaid yn ei lîd.

- 2 Annioddefol ydyw meddwl
 Marw heb im' wybod p'un
 A yw Dy gyfiawnder perffaith
 Wrth fy enaid bach ynglŷn ;
 Dyna'r awr yr wy'n ei hofni,
 Dyna'r awr yn gyfyng sydd ;
 Rho i mi nerthoedd y pryd hyny,
 Nes b'o im' ddihengun rhydd.

w.

586 (662) *Gorfoleddu yn yr addewidion.*

8. 7. D.—Censorinus. St. Nicholas.

- 1 **R**HYW drysorau heb eu mesur,
 Rhyw drysorau heb ddim rhi',
 Rhyw ddyfnderoedd heb ddim gwaelod,
 Yn Dy addewidion sy ;
 Crÿnu'r wyf, ac ymafaelyd,
 Glynu'n galed wrth Dy air ;
 F'enaid byth tra ar y ddaear,
 Dyna'r unig fân y'i cair.
- 2 Os gwaredi fi o'm cyfyngder,
 Ac os sefi ar fy rhan,
 Os gostegi rym y storom,
 Os cynheli fi i'r làn ;
 Ti gai 'nhafod, Ti gai 'nghalon,
 Ti gai 'feddwyf yn y byd,
 Ti gai'r clôd, a Thi gai'r moliant,
 Ti gai'r enw it' i gyd.
- 3 Addunedau fy nghyfyngder,
 Deuent, Arglwydd, ger Dy fron ;
 Er Dy enw, er Dy ogoniant
 Tòr fy ofnau i lawr o'r bron ;
 Duw tosturi yw Dy enw
 Duw sy'n arfer trugarhau ;
 C'od fy ysbryd llesg o'r moroedd,
 Tÿn fy enaid bach o'r ffau.

w.

587 (684) *Llef yr enaid am gyfiawnder.*

8. 7. D.—Diniweidrwydd.

- 1 **M**AE odfaon yn myn'd heibio,
 Dyddiau wedi eu treulio i maes

Heb ddim cyfrif 'n awr o honynt
 Ond griddfanu am Dy râs :
 Rhaid i mi gael mwy na hyny—
 Dy gyfiawnder imi'n rhan,
 Onid ê, yn wir mi drengaf
 Cyn y delwyf byth i'r làn.

- 2 O ! gyfiawnder pur tragwyddol !
 O ! gyfiawnder maith di-drai !
 Rhaid i'm henaid noeth, newynllyd
 Gael yn fuan dy fwynhau :
 Rho Dy wisg ddisgleirwen, oleu,
 Cuddia'm noethni hyd y llawr,
 Fel nad ofnwyf mwy ymddangos
 Fyth o flaen Dy orsedd fawr.
- 3 Nid oes genyf ddim ond bratiau,
 Dail yw'm gwisgoedd goreu i gyd ;
 Tân digofaint oll a'u difa,
 Llysg y sofr crâs ynghyd ;
 Gem a pherlau gwerthfawrocaf,
 Gwell nag eiddo'r India draw,
 Yw'th gyfiawnder i ymddangos
 O fy mhlaid y dydd a ddaw.

- 4 Wrth yr orsedd n'âd fi feddwl
 Am ddim haeddiant tra b'wyf byw,
 Nac adduned, na dymuniad,
 Na dyledswydd o un rhyw :
 Iesu'n unig dân y fflangell,
 Iesu'n hongian ar y groes,
 Bydded imi yn ddifyrwch
 O foreuddydd hyd y nôs.

- 5 Dyma'r fân, a thyma'r cysgod,
 Dyma'r trysor gwerthfawr drud,
 Ddeil fy enaid yn y corwynt,
 Dyfroedd mawr anfeidrol lîd :
 Dyma'n unig wyf yn geisio,
 Dyma geisiaf tra b'wyf byw :
 Bwyta, yfed, fyth, a gwisgo,
 O gyfiawnder pur fy Nuw.

588 (611) *Gweddi am wyneb Duw.*

8. 7. D.—Dusseldorf. Innocence.

- 1 **G**WRANDO 'nghŵyn, Dywysog heddwch,
 Mae eiddgedd ynwy'n llawn ;
 Ofni nad wyt yn fy ngharu,
 'Ngharu'n ffyddlon ac yn iawn ;
 Nid oes unrhyw feddyginiaeth
 Rhagddo bellach all iachau,
 Ond cael gweled gwedd Dy wyneb,
 A chael hefyd Dy fwynhau.
- 2 Pan y cuddiech Di Dy wyneb,
 Y mae ofnau o bob gradd,
 O'r tu fewn, ac o'r tu allan,
 Gyda'u gilydd bron fy lladd ;
 Gwasgant ar fy enaid eiddil,
 Ffaelu symmud troed o'r fân ;
 Diau derfydd fyth am danaf
 Oni ch'odi Di fi i'r làn.
- 3 Mae rhyw foroedd o drugaredd,
 Arglwydd, ynot Ti Dy Hun ;
 Annherfynol a thragwyddol
 Yw Dy gariad at y dyn ;
 Mewn cyfyngder buost ffyddlon,
 Yno rho'ist Dy nerth i maes :
 Yn y dyfnder mawr 'r wyf finnau
 'N awr yn llefain am Dy râs.
- 4 Wrth y beddrod 'r wyf yn gwaeddi,
 Mae'n agored imi'n awr ;
 Nid oes dim ond rhai munydau
 Cyn rhaid gorwedd yno i lawr :
 Nid oes arnaf ofn angyu
 Os Ti sefi wrth fy nghlun ;
 Fe fu'r bedd a'i ddychryniadau
 Gynt yn wely i Ti Dy Hun.
- 5 Derfydd imi garu ac ofni
 Dim, o'r nefoedd fawr i'r byd,
 Pan y caffwy'r olwg gyntaf
 Deced yw Dy wyneb-pryd :

Gwedd Dy wyneb sy'n dwyn bywyd,
 Gwedd Dy wyneb sy'n dwyn hedd,
 Gwedd Dy wyneb ydyw'r cwbl,
 Yma, a thu draw i'r bedd.

w.

589 (659) *Ffydd yn gweithio trwy gariad.*

8. 7. D.—Lux Eoi. Bethany.

1 **M**AE Dy gariad uwch pob ofnau,
 Mae'n Dy gariad fentro 'mlaen,
 Trwy'r afonydd dyfnion, geirwon,
 Dros fynyddau, a thrwy dân :
 Caru goncra fy mhechodau,
 Caru ddeil fy enaid gwàn,
 Er pob dim a guro arnaf,
 Yn gadarnaf un i'r làn.

2 Dring i fyny i'r balmwydden,
 Mi gâf fwyta'r sypiau pur
 Sy'n digoni y rhai sychedig—
 Pererinion Salem dir :
 Mi gâf weled Gwlad 'r Addewid
 Sydd yn llifo o laeth a mêl,
 Mi gâf fyned i'w meddiannu,
 Doed y croesau penaf ddêl.

w.

590 (656) *Cariad at yr Anweledig.*

8. 7. D.—Lux Eoi. Bethany.

1 **A**NWELEDIG ! 'r wy'n Dy garu,
 Rhyfedd ydyw nerth Dy râs,
 'Dynu f'enaid i mor hyfryd
 O'i bleserau pena' i maes ;
 Ti wne'st fwy mewn un munydyn
 Nag a wnaethai'r byd o'r bron—
 Ennill it' eisteddfa dawel
 Yn y galon gareg hon.

2 'Chlywodd clust, ni welodd llygad,
 Ac ni ddaeth i galon dyn,
 I ddychymyg, nac i ddeall,
 Natur D' hanfod Di Dy Hun ;
 Eto'r ydwyf yn Dy garu
 'N fwy na dim sydd îs y rhôd,

A thu hwnt i ddim a glywais,
Neu a welais eto erioed.

- 3 Uchder nefoedd yw Dy drigfan,
Llawer uwch na meddwl dyn,
Minnau mewn iselder daear,
Bechadurus, waelaf un ;
Eto, agosach wyt i'm henaid,
A'th gyfeillach bur sydd fwy,
A chà'n gwell, pan fyddost bellaf,
Na'u cyfeillach benaf hwy.

w.

591 (657) *Llawenychu yn hanfod Duw.*

8. 7. D.—Lux Eoi. Bethany.

- 1 **G**LYNU wrthyt mae fy nghalon,
Fel ei noddfa gadarn glŷd,
Ac 'r wy'n ffeindio ynot ffynnon
O gysuron dirgel, drud :
Dyma'r dyfroedd a'm diddana,
Dyma'r dyfroedd hyfryd flâs,
A wna imi'n ddiddig, ddiddig,
Dreulio'm dyddiau oll i maes.
- 2 'R wyf yn dyfod at Dy orsedd
O ryw hyder cryf yn llawn,
Ac yn edrych ar Dy hanfod
Fy hapusrwydd, foreu a nawn ;
Ac mae'r olwg hyny'n ennyn
Yn fy ysbryd ryw gryfhau,
Gan ro'i clwyf ar fy mhechodau
Yn Dy wyddfod sy'n gwanhau.
- 3 Llawen ydwyf fod Dy hanfod
Fawr yn ddedwydd ynddo Ei Hun,
Ac na raid i Ti ymddiried
Mewn creadur unrhyw lun :
O ! teyrnasa fel y mynost,
Doed Dy amcan mawr i ben ;
Seinied pawb, mewn nef a daear,
Haleluwia fyth, Amen.
- 4 Minnau, bryfyn gwael o'r ddaear,
Ro'f fy llais yn mhlith y llu—

Saint, cerubiaid, ac angylion,
 A'r seraphiaid bywiog fry ;
 O ! na chawn i ymgymmysgu
 Â sêr y boreu mewn un dôn,
 Rho'wn fy llais i mewn i'r anthem
 Am ddiodefaint addfwyn Oen.

w.

592 (597) *Y nefoedd i foliannu grâs Duw.*

8. 7. D.—Moriah.

- 1 **R** WY 'n Dy garu, addfwyn Iesu !
 Uwch pob geiriau i ddodi'maes
 Yw Dy gariad, yw Dy heddwch,
 Yw D'anfeidrol ddwyfol râs ;
 Yn nhafodiaith nefoedd oleu,
 Câf fi draethu, 'mhlith y llu,
 Gyda blâs na ellir deall,
 Hên ddirgelion nefoedd fry.
- 2 Yno câf fi ddechreu hanes—
 Hanes o lawenydd pur,
 Fyth na chlywir diwedd arno
 Yn y paradwysaidd dir ;
 Bob munydyn bydd yn dechreu
 Seinio i maes, heb dewi a sôn,
 Ddoniau maith, anfeidrol, hyfryd,
 Croeshoeliedig, addfwyn Oen.
- 3 Bydd Dy degwch fyth yn newydd,
 Fyth o newydd ennyn dân,
 Trwy holl oesoedd tragwyddoldeb,
 Fyth heb flino yn y blaen ;
 Fflam angerddol, heb un terfyn,
 Trwy holl raddau'r nef yn un,
 Hi barha i losgi'n oleu
 Tra parhao Duw Ei Hun.
- 4 Nid oedd ond Dy fawredd dwyfol,
 Yn y nef nac ar y llawr,
 All'sai ennyn y fath gariad
 Ag wy'n brofi ynwy'n awr :
 Pwy sefydlai'm hysbryd gwammal
 Pwy'm gosodai yn fy lle,

Ond yr Hwn, heb derfyn arno,
 Sy'n berffeithrwydd dae'r a ne' ?

w.

593 (703) *Pob peth yn ofer heb wyneb Duw.*

8. 7. D.—Eifionydd. Llanidloes.

- 1 **O**FER imi wel'd y ddaear
 Yn egino'i hegin grawn,
 Ofer imi wel'd yr heulwen
 Fawr yn estyn ei phrydnawn,
 Ofer imi wel'd y blodau
 Yn dadguddio'u di-rif liw,
 Tra f'o neb rhyw un creadur
 Yn cysgodi gwedd fy Nuw.
- 2 O! pa bryd câf wel'd Dy wyneb,
 Oll yn heddwch, oll yn râs,
 Heb un pechod yn fy nghlwyfo,
 Nac yn dirgel gario'r maes,
 Heb fod rhyngof lèn a'r bywyd,
 Nac un ysbryd marw, syth,
 Heb un waedd yn fy nghydwybod,
 Ond tangnefedd pur di-lÿth ?
- 3 'Bryd câf wel'd y tir dymunol,
 Hyfryd baradwysaidd wlad,
 Lle mae brodyr i mi filiwn,
 Lle mae 'Mhrïod, lle mae 'Nhad ;
 Lle câf orphwys o fy llafur,
 Lle câf wella'm clwyf a'm briw,
 A chael gwledd dragwyddol, gysson,
 Fyth yn nghwmni'm Tad a'm Duw ?

w.

594 (630) "*Fy Anwylyd sydd eiddof fi.*"

8. 7. D.—Llangan. Tanycastell.

- 1 **E**IDDOF fi yw fy Anwylyd ;
 Gwnawd cyfammod gwerthfawr, rhâd,
 Nid â pherlau'r byd y'i seliwyd,
 Ond â dwyfol nefol waed :
 Nerth tragwyddol a ymrwymodd,
 Holl ddoethineb mawr y nen,
 I gael gwel'd yr iota leiaf
 O'r cyfammod hwn i ben.

- 2 Ymadewch, fy ofnau, bellach,
 Pa beth rhagor all'sai'r nef?
 P'odd dangosai gariad ragor
 Nag ar bren ddanghosodd Ef?
 Rhoddai 'i fywyd dros elynion,
 Tuag at eu cael yn un
 Brïod ferch addasaf, ffyddlon,
 Gywir iddo Ef Ei Hun.
- 3 Cadarnhaw'd fy ffydd grynedig,
 Ni ro'i 'ngobaith ddim i lawr,
 Ac o'm hawl ni ildiaf ronyn
 I gyfammod sydd mor fawr,
 Ac ni chym'ra'i 'r India helaeth,
 A'i thrysorau sydd heb ri',
 Am fy mraint, ac ni chymmeraf,
 Holl feddiannau'r nefoedd fry.

w.

595 (616) *Pob peth yn ddiwerth heb Grist.*

8. 7. D.—Ledforth. Gaerwen.

- 1 **O**FFER iawn mae'r nef ei hunan
 Yn fy ngheisio oll i gyd,
 Tra b'o hanner lawn o'm calon
 Mewn rhyw eilun yn y byd :
 Natur wrthryfelgar, gyndyn,
 Sy'n fy nâl i yma'n dÿn,
 Tra b'o'm henaïd gwàn am hedeg
 'Fyny'n llwyr i Seion fryn.
- 2 Ni all ymryd trist a gweddi
 Fyn'd yn lân â mi i'r lân,
 Nac un cylch o ddyledswyddau
 'Ngh'odi ronyn bach o'r màn ;
 Grym y llygredd sy'n fy nghalon,
 Cryf ac anorchfygol yw ;
 Nid oes fythoedd a'i gorchfyga
 Ond yn unig nerth fy Nuw.
- 3 Rhêd, fy enaid, i'w gyfeillach,
 Cyntaf màn y caffech E' ;
 Trist yw'm henaïd wrth ymofyn
 Un creadur yn Ei le :

Blino'n edrych 'r wyf o gwmpas ;
 Nid oes meddyg ar y dòn
 Ond yn unig Ti Dy Hunan,
 Wella'r archoll dân fy mron.

- 4 Llawn a llawen, iach a diddig,
 Wyf pan byddwy'n teimlo'th hedd ;
 Ond meddylgar iawn ac athrist,
 Pan yn ffaelu gwel'd Dy wedd ;
 'R wy'n diflasu ar y cwbl
 Pan na welwy'th wyneb cu,
 Ond mae'm bywyd imi'n nefoedd
 Pan b'wy'n agos atat Ti.

w.

596 (609)

Grym cariad.

8. 7. D.—Dusseldorf.   Innocence.

- 1 **M**AE fy nghalon am ehedeg
 Unwaith eto i fyny fry,
 I gael profi'r hên gymdeithas
 Gynt fu rhyngof â Thydi :
 Mi a grwydrais anial garw,
 Heb un gradd o oleu'r dydd ;
 Un wreichionen o Dy gariad
 Wna fy rhwymau oll yn rhydd.
- 2 Pe b'ai'r holl gystuddiau mwya'
 'N gwasgu ar fy enaid gwàn,
 A'r gelynyon oll yn rhwystro
 'R nefol dân i g'odi i'r làn ;
 Pan ddechreuo, nid oes derfyn ;
 Cadarn natur cariad yw,
 Sydd yn distaw fyn'd â'm henaid
 O hono'i hun i fynwes Duw.
- 3 Mae fy nghalon yn 'sgrifennu,
 Ac yn adrodd wrthi ei hun,
 Enw hyfryd a rhinweddol
 Duw yn gwisgo natur dyn :
 Iachawdwriaeth, iachawdwriaeth,
 Iachawdwriaeth werthfawr iawn,
 Ydyw enw fy Ngwardwr
 Genyf foreu a phrydnawn.

w.

597 (672) *Hiraeth am oleuni cymdeithas Duw.*

8. 7. D.—Deus Omnipotens. Burry Port.

- 1 **G**WLAD o d'w'llwch yw lle trigaf,
 Aipht yw'r màn lle'r wyf yn byw ;
 Mae tywyllwch wedi'm d'rysu—
 T'w'llwch anorchfygol yw :
 Cyfod, Haul Cyfiawnder goleu,
 'N awr llewyrcha yn Dy nerth ;
 Danfon feddyginiaeth rasol
 Dros y creigydd mawrion, serth.
- 2 D'wêd pa bryd câf yfed dyfroedd—
 Dyfroedd gloyw sy'n iachau ;
 Pob rhyw bleser wedi darfod
 Ond yn unig Dy fwynhau :—
 Pwyso'm henaid ar Dy fynwes,
 Edrych yn Dy wyneb llon ;
 Caru nes anghofio'r oriau
 Sy imi ar y ddaear hon.

w.

598 (696) *Duw a digon.*

8. 7. D.—Bohemia.

- 1 **O**! AM nerth i dreulio'm dyddiau
 Yn nghynteddoedd tŷ fy Nhad ;
 Byw yn nghanol y goleuni,
 T'w'llwch obry dân fy nhraed ;
 Byw heb fachlud haul un amser,
 Byw heb gwmwl, byw heb boen,
 Byw ar gariad anorchfygol,
 Pur, y croeshoeliedig Oen.
- 2 Dyro olwg ar Dy haeddiant—
 Golwg ar Dy deyrnas râd,
 Brynwyd imi, ac a seliwyd—
 Seliwyd imi â Dy waed ;
 Rho i mi gyrchu tuag ati,
 Peidio byth a llwfrhau :
 Ar fy nhaith ni cheisiaf genyt
 Ond yn unig Dy fwynhau.
- 3 Ac ni cheisiaf drysor arall
 Ond Tydi tra b'wy'n y byd ;

'R wyt yn ddigon byth Dy Hunan,
 Dim ond Ti a leinw'm bryd ;
 Nid oes cystudd fyth wna niwed
 Pan b'wy'n pwyso ar Dy rym ;
 Hebot', nid oes rwyd gan Satan
 Na wna rywfodd niwed im'.

- 4 Gyda Thi mi âf drwy'r fyddin,
 Gyda Thi mi âf drwy'r tân ;
 'D ofnaf ymchwydd yr Iorddonen
 Ond i Ti fyn'd o fy mlaen :
 Ti yw'm hamddiffynfa gadarn,
 Ti yw' Mrenin a fy Nhad ;
 Ti Dy Hunan oll yn unig
 Yw fy iachawdwriaeth råd.

w.

599 (704)   *Ymbil am ymwarded.*

8. 7. D.—Eifionydd.   Llanidloes.

- 1 **M**AE addewid nef o'm hochr,
 Fod fy Iesu'n ffrynd i'r gwàn ;
 O'r pydewau dŵg Ei Hunan
 Garcharorion llesg i'r làn :
 Tòr y bolltau prês yn gandryll,
 Tŷn y bàrau heyrn yn ôl,
 Gâd i'm henaid, o'r dyfnderoedd,
 Hedeg yna i Dy gôl.
- 2 Nid wy'n haeddu dim trugaredd ;
 Tro'is fy nghefn ar y nef,
 A chofleidiais fy eilunod
 'N ol meddiannu Ei gariad Ef ;
 Gwerthais drysor mwy na'r ddaear
 Am bleserau munyd awr,
 Ac 'r wy' mron a thòri 'nghalon
 Am Ei heddwch Ef yn awr.
- 3 T'wÿned heulwen ar fy enaid,
 Bliniais ganwaith ar y nôs ;
 Nid yw 'mhleser, na 'nheganau,
 Na'm heilunod, ond fy nghroes ;

Mynwes Iesu yw'm hapusrwydd ;
 O ! na chawn i yno fod !
 Fe ro'i cariad dwyfol, perffaith,
 Fy mhleserau dân fy nhroed.

- 4 Eto unwaith mi ddyrchafaf
 Un ochenaid tua'r nef,
 Ac a wylaf ddagrau'n hidyl
 Am Ei bresennoldeb Ef ;
 Pwy a wŷr na wrendy clustiau
 'R Hwn a grëodd ddae'r a nen,
 Ac na ddaw fy nymuniadau
 Trist, hiraethlawn, oll i ben.

w.

600 (695) *Meddyliau crwydredig.*

8. 7. D.—Jersey. Hebron.

- 1 **F**Y meddyliau sydd yn hedeg
 Weithiau i'r dwyrain, weithiau i'r de ;
 Treulio'm dyddiau gwerthfawr, goreu,
 Bob munydyn, 'r wyf o dre' ;
 Lleng 'n ol lleng olynol ganlyn
 Ynwyf o feddyliau gau,
 Heddyw yn newid, ddoe yn d'rysu,
 Ddoe a heddyw yn parhau.
- 2 Ti 'sgrifenaist gynt ar geryg
 Ddeddfau cywir, sanctaidd, pur ;
 Nid anhawddach it' 'sgrifenu
 Eto'n awr ar galon ddur ;
 Os buost farw dros un ffaidd,
 Aflan, Arglwydd, fel myfi,
 O ! na âd im' fod yn ddieithr
 I rasmusau'r nefoedd fry.
- 3 Rho i mi heddwch fel yr afon,
 Rho faddeuant fel y môr,
 Rho i mi ronyn bach o brofi
 'N awr o'th annherfynol stôr ;
 Na newynwyf yn yr anial,
 Lle nad oes na dŵr na gwin,
 Ond cael teimlo'r pur gawodydd
 A addewaist Ti Dy Hun.

w.

601 (693) *Bywyd mewn angeu.*

8. 7. D.—Jersey. Hebron.

- 1 SAITH o weithiau, ôl a gwrth-ôl,
 Tôrais Dy orch'mynion glân ;
 Saith adduned fawr a wnaethum
 I ymgadw rhag y tân ;
 Yn y dyfnder cefais gyntaf
 Wel'd Dy wridog wyneb gwÿn ;
 Oni buasai fflam euogrwydd,
 'Ddaethwn byth i Seion fryn.
- 2 Fe wnaeth pechod, fe wnaeth uffern,
 Fe wnaeth t'w'llwch dudew'r nôs,
 Im' ro'i naid trwy ddyledswyddau,
 Cael neu golli, at waed Dy groes ;
 Ar fin uffern cefais nefoedd,
 Ac yn angeu cefais fyw,
 Yn nharanau mynydd Sinai
 De's i gynta' i gwrdd â Duw.
- 3 Mellt, taranau, mŵg, a chenllysg,
 Oedd euogrwydd imi'r pryd
 De's i wel'd maddeuant pechod
 Fil o weithiau'n fwy na'r byd ;
 Gwnaf, mi gofia'r oriau hyny—
 Oriau fy mhrïodas gun,
 Pan ddaeth Crëwr nef a daear
 A'r pechadur gwaela'n un.

w.

602 (683) *Gweddi am ail ymweliad.*

8. 7. D.—Diniweidrwydd.

- 1 NID yw 'ngweddi, nid yw 'nagrau,
 Nid yw f'addunedau ddim ;
 Ni wna mil o ddyledswyddau
 Unrhyw bechod lai ei rym ;
 Cofia'r Hwn fu ar Galfaria
 Dàn yr hoelion llymion, main,
 Gwêl y waywffon a'r gorsen,
 Mantell goch, a'r goron ddrain.
- 2 Ac er mwyn y gwaed a gollwyd,
 Cymmysg ddŵr, o'i ystlys Ef,

Tyn bob cwmwl dudew, tywyll,
 Ag sydd rhyngwyf 'n awr a'r nef ;
 Maddeu imi feiau mawrion—
 Beiau lawer fwy na rhi',
 Dim ond edrych i Galfaria,
 Nid wrth edrych arnaf fi.

3 Golchi'm henaid yn yr afon,
 Gwneyd yr euog brwnt yn lân,
 Llanw 'nghalon oer, ddigariad,
 O Dy nefol hyfryd dân ;
 A chael rhan o bob rhinweddau
 Ag sydd ynot Ti Dy Hun ;
 Ddoe yn aflan, wedi'm dychwel
 Heddyw'n berffaith ar Dy lun ;

4 Fel b'o'm dyddiau oll yn ganu,
 Nid yn alar fel mae'n awr,
 Cariad yn concwerio'm henaid,
 Ac yn boddi sw'n y llawr ;
 Ar adenydd pur yn hedeg,
 Trwy bob rhwystrau maith yn mlaen ;
 Credu, caru, gorfoleddu,
 Yn y dyfroedd mawr a'r tân.

w.

603 (716) *Gweddi am ryddid a maddeuant.*

8. 7. D.—Bodawen. Engedi.

1 **I**ESU, dyro Dy gymdeithas
 Nefol yn yr anial fyd,
 Lle mae maglau ar ol maglau
 Yn fy n'rysu 'mron o hyd ;
 Y mae hiraeth yn fy nghalon,
 Ac och'neidiau heb ddim trai,
 Am wel'd oriau 'ngwardigaeth
 Ddedwydd, hyfryd, yn nesau.

2 Ti faddeuaist fil o feiau—
 Beiau cynddeirioca'u rhyw,
 Ac a guddiaist rhag y werin
 Rai fel porphor coch eu lliw :
 Cliria fy nghydwybod euog,
 Càna f'enaid yn y gwaed,

A rho'r bai ag sy'n fy maeddu,
A fy nryllio, dân fy nhraed.

- 3 O! na ildia, f'enaïd, ronyn,
Er ei bod yn fyr brydnawn,
Y mae trugareddau'r nefoedd
Fel y moroedd mawrion llawn;
F'allai try deheuwynt tawel,
Cyn machludo'm haul yn lân,
Ac yn lle rhyw drwm och'neidio,
Câf fi seinio'r hyfryd gân.

w.

604 (705) *Crist yn bob peth.*

8. 7. D.—Eifionydd. Llanidloes.

- 1 **M**I âf heibio i'r creadur,
'D oes ond gwagedd ynddo i gyd;
Twyll a golwg, heb ddim sylwedd,
Yw a welais yn y byd;
Dacw'r unig wlad o sylwedd,
Draw i'r bryniau, mán lle mae
Afon bywyd, fel y grisial,
Feusydd grâs yn dyfrhau.

- 2 Ti Dy Hunan wyf yn 'mofyn,
Ynot Ti mae heddwch llawn;
Ynot Ti câf fod yn ddedwydd,
Ynot Ti yn hyfryd iawn;
Nid oes ofn i'r sawl a'th garo,
I Dy garo nid oes gwae;
Fe gaiff pob rhyw dristwch atgas
Iddynt droi yn llawenhau.

- 3 Tyred, bellach, o'r creadur,
Mae'r creadur bron dy ladd—
Troi, ymddadrys, ac ymdd'rysu,
Fwy-fwy 'mlaen, o radd i radd;
Fyth ni chaiff fy enaid egwan
Loches hyfryd mwy ond un,
Rhag y stormydd sy'n fy nghuro—
Yn Dy glwyfau Di Dy Hun.

w.

605 (678) *Hiraeth am sicrwydd.*

8. 7. D.—Bavaria. Tantum ergo.

- 1 **D**ROS bechadur buost farw,
 Dros bechadur, ar y pren
 Y dioddefaist hoelion llymion,
 Nes it' orfod crymu'th ben ;
 D'wêd i mi, ai fi oedd hwnw
 Gofiodd cariad rhâd mor fawr—
 Marw dros un bron a suddo
 Yn Gehenna boeth i lawr.
- 2 D'wêd i mi, a wyt yn maddeu
 Cwympto ganwaith i'r un bai ?
 D'wêd a ddeui byth i galon
 Nas gall gynnyg 'difarhau ?
 'Beth yw pwysau'r beiau mwyaf
 Wyt yn faddeu?—o ba ri' ?
 Pa un drymaf yw fy mhechod
 Ai griddfanau Calfari ?
- 3 Arglwydd, rhaid i mi gael bywyd ;
 Mae fy meiau yn rhy fawr,
 Fy euogrwydd sy'n cyd-bwysu
 Â mynyddau mwya'r llawr :
 Rhâd faddeuant, gwawria bellach,
 Gwna garcharor caeth yn rhydd,
 Fu'n ymdreiglo mewn tywyllwch,
 'N awr i weled goleu'r dydd.

w.

606 (598) *Golwg ar y nefoedd.*

8. 7. D.—Moriah.

- 1 **D**ACW'r ardal, dacw'r hafan,
 Dacw'r nefol hyfryd wlad,
 Dacw'r llwybr pur yn amlwg
 'R awrhon tua thŷ fy Nhad ;
 Y mae hiraeth yn fy nghalon
 Am fod heddyw draw yn nhref,
 Gyda myrdd sy'n canu'r anthem—
 Anthem cariad, " Iddo Ef."
- 2 Mae fy hwyliau heddyw'n chwareu
 'N llawen yn yr awel bur,

Ac 'r wy'n clywed sŵn caniadau
 Peraidd paradwysaidd dir ;
 Ffarwel haul, a lloer, a thrysor,
 Ffarwel ddaear, ffarwel ddyn,
 Nid oes dim o dân yr wybren
 Sydd yn fawr ond Duw Ei Hun.

W.

607 (685)   *Gafael ar y bywyd.*

8. 7. D.—Diniweidrwydd.

1 **D**YRO afael ar y bywyd,
 Bywyd yw fy nghri o hyd ;
 N'âd fi gario lamp neu enw,
 Heb yr olew gwerthfawr drud :
 Adeilad gref—y graig yn sylfaen,
 Arglwydd, dyro imi'n awr ;
 Llanw'm henaid â Dy gariad
 Tra f'wy'n teithio daear lawr.

A. E.

608 (681)   *Cŵyn yr enaid mewn tywyllwch.*

8. 7. D.—Bavaria.   Tantum ergo.

1 **H**IR ddisgwyliais am foreuddydd,
 Eto tew dywyllwch sy
 Yn parhau i'm hamgylchynu,
 Oddi waered, oddi fry ;
 Beichiau trymion sy'n fy ngwasgu,
 Minnau'n egwan dân y groes ;
 Colli'th wyneb tirion, Arglwydd,
 Sydd yn ychwanegu'r loes.

2 A ddaw gwawr ar ol y plygain,
 Sy mor dywyll imi'n awr ?
 A ddaw'm gwâr i eto'n uniawn,
 Sydd yn teimlo beichiau mawr ?
 A raid yfed chwerwach dyfroedd
 Nag a yfodd un o fil,
 Cyn fy lladd i lwybrau gwammal,
 A fy nwyn i gadw'r cul ?

D. M.

609 (637)   *Iesu Grist yn nerth mewn cyfyngder.*

8. 7. D.—Carmel.   Port Penrhyn.

1 **W**YNEB siriol fy Anwylyd
 Yw fy mywyd yn y byd,

Ffarwel bellach, bob eilunod,
 Iesu 'Mhrïod aeth â'm bryd ;
 Brawd mewn myrdd o gyfyngderau,
 Ffrynd mewn môr o ofid yw ;
 Ni chais f'enaïd archolledig
 Neb yn Feddyg ond fy Nuw.

- 2 Dyddiau blin fy mhererindod
 Sydd ar ddarfod, yn ddi-lai ;
 Ffarwel yfed dyfroedd Marah,
 I wlad arall 'r wy'n nesau ;
 Teimlo f'enaïd 'r wyf yn 'madael
 Â'r creaduriaid ar y llawr ;
 Ac mewn hiraeth am fyn'd adre'
 I'r dedwydd dragwyddoldeb mawr.

M. R.

610 (622) *Ymhyfrydu yn Nghrist a'i groes.*

8. 7. D.—Esther.

- 1 **N**IS dichon byd â'i holl deganau
 Foddloni fy serchiadau'n awr,
 A ennillwyd, a äangwyd
 Yn nydd nerth fy Arglwydd mawr ;
 Efe, nid llai, a all eu llenwi,
 Fythol ddiamgyffred Dduw ;
 O ! am syllu ar Ei Berson !
 Rhyfeddod pob rhyfeddod yw.

- 2 O ! na chawn i dreulio 'nyddiau
 Yn fywyd o ddyrchafu Ei waed ;
 Llechu'n dawel dân Ei gysgod,
 Byw a marw wrth Ei draed ;
 Cario'r groes, a phara i'w ch'odi,
 Am mai croes fy Mhrïod yw,
 Ymddifyru yn Ei Berson,
 A'i addoli Ef, fy Nuw.

A. G.

611 (621) *Crist yn bob peth.*

8. 7. D.—Esther.

- 1 **N**ID oes wrthrych ar y ddaear
 Leinw'm henaid gwerthfawr, drud ;
 Fy unig bleser a'm diddanwch
 Yw hyfryd wedd Dy wyneb-pryd ;

Gwedd Dy wyneb dŷr y c'lymau
 Â phob crëadur ar y llawr ;
 A gwna enw câr a chyfaill
 Yn ddim ér mwyn Dy enw mawr.

2 Aroglï'n beraidd mae fy nardus,
 Wrth wledda ar y cariad rhâd ;
 Sêl yn tânio yn erbyn pechod,
 Caru delw sancteiddhâd ;
 Tÿnu ymaith law a llygad,
 Ynghyd âg uchel drem i lawr ;
 Neb yn deilwng o'i ddyrchafu
 Ond fy Iesu, Frenin mawr !

3 O ! am yfed yma beunydd
 O ffrydiau'r iachawdwriaeth fawr,
 Nes fy nghwbl ddisychedu
 Am ddarfodedig bethau'r llawr ;
 Byw dân ddisgwyl am fy Arglwydd,
 Bod pan ddelo'n effro iawn
 I agoryd iddo'n ebrwydd,
 A mwynhau Ei ddelw'n llawn.

4 Rhyfeddu wnafl â mawr ryfeddod
 Pan ddêl i ben y ddedwydd awr
 Câf fy meddwl, sy yma'n gwibio
 Ar ol teganau gwael y llawr,
 Wedi ei sefydlu'n gyfan
 Ar wrthrych mawr Ei Berson Ef,
 A dïysgog gydymffurfio
 Â phur a sanctaidd ddeddfau'r nef.

A. G.

612 (667)   *Craig yr Oesoedd.*

8. 7. D.—Scopas.   Balducci.

1 **A** RGLWYDD Iesu, arwain f' enaid
 At y Graig sydd uwch na mi—
 Craig safadwy mewn tymhestloedd,
 Craig a ddeil yn ngrym y lli' ;
 Llechu wnafl yn Nghraig yr Oesoedd,
 Deued diluw, deued tân,
 A phan chwalo'r grëadigaeth,
 Craig yr Oesoedd fydd fy nghân !

- 2 Pan b'ò creigiau 'r byd yn rhwygo
 Yn rhyferthwy 'r farn a ddaw,
 Stormydd creulawn arna'i 'n curo—
 Cedyrn, fyrdd, o'm cylch mewn braw—
 Craig yr Oesoedd ddeil pryd hyny,
 Yn y dyfroedd, yn y tân!
 Draw ar gefnfor tragwyddoldeb
 Craig yr Oesoedd fydd fy nghân.

S. J. G.

613 (690) *Galar am bechod.*

8. 7. D.—Diniweidrydd.

- 1 **O**! NA roddid calon imi,
 F'ò 'n galaru am bob bai;
 Nid oes drefn im' gael fy nghadw
 Heb im' wir edifarhau:
 Plant y dagrau a'r och'neidiau
 Welir fry yn dyrfa hardd,
 Yno 'n canu am yr ucha'
 I'r Gŵr fu 'n chwysu yn yr ardd!

Cas. R. E.

614 (663) *Yr Arglwydd yw fy ngoleuni.*

8. 7. D.—Censorinus. St. Nicholas.

- 1 **I**ESU tirion, edrych arnaf
 Mewn iselder, poen, a chur;
 Dyro im' Dy ddwyfol Ysbryd,
 A'i ddiddanwch sanctaidd, pur;
 Pan b'ost Ti yn rho'i Dy wyneb
 Y mae llewyrch yn Dy wedd
 Sy'n gwasgaru pob amheuaeth,
 Ac yn trechu ofnau'r bedd.
- 2 Edrych arnaf mewn tosturi
 Pan f'ò cysur byd yn ffoi;
 Yn nghyfyngder profedigaeth
 Atat Ti Dy Hun 'r wy'n troi;
 Pan f'ò natur wàn yn methu,
 Pan f'ò t'w'llwch o bob tu,
 Pan diffoddo lampau'r ddaear,
 Dyro lewyrch oddi fry.

L. E.

615 (750) *Ceisio Duw.*

8. 7. 4.—St. Garmon. Caersalem.

- 1' **C**HEISIAIS, Arglwydd, ddim ond hyny,
 Dim ond treulio'm dyddiau i maes
 I Dy garu a'th ryfeddu,
 Ac ymborthi ar Dy râs :
 Dyna ddigon ;
 'Cheisiaf 'nabod dim ond hyn.
- 2 Dâl fy llygad, dâl heb wÿro,
 Dâl ef ar D'addewid wir ;
 Dâl fy nhraed heb gynnyg ysgog
 Allan o Dy gyfraith bur :
 Boed D'orch'mynion,
 Imi'n gysur ac yn hedd.
- 3 O ! darfydded imi garu
 Unrhyw bleser îs y ne',
 A darfydded im' fyfyrïo
 Ar un gwrthrych yn Dy le :
 Aed fy ysbryd
 Oll o'i fron yn eiddot Ti.
- 4 Os rhaid dwyn y groes dymhestlog,
 A'r cystuddiau sydd o'i hôl,
 O ! gâd imi, Iesu, orphwys
 Yna yn Dy gynnes gôl :
 Yn mhob cystudd,
 Dwg fy meichiau oll Dy Hun.

w.

616 (728) *Dyfnnderoedd yr iachawdwriaeth.*

8. 7. 4.—Peniel. Frankfort.

- 1' **R**WY'n Dy garu er nas gwelais ;
 Mae Dy gariad fel y tân ;
 Nis gall nwydau cryfa'm natur
 Sefyll mymryn bach o'th flaen ;
 Fflam angerddol,
 Rywbryd ddifa'm sorod yw.
- 2 Pell uwch geiriau, pell uwch deall,
 Pell uwch rheswm goreu'r byd,
 Yw cyrhaeddiad perffaith gariad,
 Pan ennyno yn fy mryd :

Nid oes tebyg
Grâs o fewn y nef ei hun.

- 3 Yno câf fi dd'weyd yr hanes
P'odd y dringodd eiddil gwân
Trwy afonydd, a thros greigydd
Dyrys, anial, serth, i'r làn :
Iesu Ei Hunan,
Gaiff y clôd trwy eitha'r nef.
- 4 Nid oes yno ddiwedd canu,
Nid oes yno ddiwedd clôd,
Nid oes yno ddiwedd cofio
Pob cystuddiau fu yn bôd ;
Byth ni dderfydd
Canmawl Duw yn nhŷ fy Nhad.
- 5 Dechreu canu, dechreu canmawl,
Yn mhen mil o filoedd maith,
Iesu, bydd y pererinion
Hyfryd draw ar ben eu taith :
Ni cheir diwedd
Byth ar sŵn y delyn aur.

w.

617 (803) *Gorphwys wrth yr orsedd.*

8. 7. 4.—Llanilar. Catharine.

- 1 **W**RTH Dy orsedd 'r wyf yn gorphwys,
Llefain arnat foreu a nawn,
Am gael clywed llawn ddistawrwydd
Ar f'euogrwydd tanllyd iawn,
A thangnefedd
Pur o fewn yn cadw'i le.
- 2 'D oes ond grâs yn eitha'i allu
Ddaw â'm henaidd idd ei le ;
Grâs yn unig all fy nghadw
O fewn muriau'i gariad Ef :
Uwch law dyfais
Dyn a'i allu, mae ei rym.
- 3 Llef ddrylliedig gref y croesbren
Sydd yn abl maddeu 'mai :
Llef y croesbren sydd yn abl
Gwneyd i'm henaidd 'difarhau :

Ar Galfaria,
Fynydd sanctaidd, mae fy ngrym.

- 4 Mi ddisgwyliaf yno'n dawel,
Ac mi gredaf rywbyrd daw
Gwardigaeth i garcharor
Bur oddi yno maes o law :
Doed pan ddelo,
Mi ddisgwyliaf nes ei d'od.

w.

618 (794) *Ffordd o waredigaeth.*

8. 7. 4.—St. Peter.

- 1 **F**FORDD nid oes o waredigaeth
Ond a agorwyd ar y pren—
Llwybr pechaduriaid euog
'Mewn i byrth y nefoedd wèn :
Dyma'r gefnffordd,
Gwna i mi ei cherdded tra f'wyf byw.

- 2 Nid myfi sydd yn rhyfela,
'D yw fy ngallu penaf ddim ;
Ond mi ro'is fy holl ryfeloedd
I'r un godidoca'i rym :
Yn Ei allu,
Minnau ddôf trwy'r anial maith.

w.

619 (777) *Gweddi am fendithion yr iachawdwriaeth.*

8. 7. 4.—Hapus Dyrfa. St. Hildebert.

- 1 **D**ISGYN, Iesu, o'th gynteddoedd,
Lle mae moroedd mawr o hedd ;
Gwél bechadur sydd yn gorwedd
Ar ymylon oer y bedd ;
Rho i mi brofi
Pethau nad adnabu'r byd.
- 2 Rho oleuni, rho ddoethineb,
Rho dangnefedd f'o'n parhau,
Rho lawenydd heb ddim diwedd,
Rho faddeuant am bob bai ;
Triged D'Ysbryd
Yn Ei deml dân fy mron.
- 3 Ynot' mae fy iachawdwriaeth,
On'te'n wir mi lwfrhawn ;

Ac mae'r poenau a ddioddefaist
 Ar Galfaria'n berffaith Iawn
 Dros bechodau
 'R pechaduriaid dua'u lliw.

- 4 Yn y ffynnon hon agorwyd
 Yn Dy ystlys ar y pren,
 'R wyf fi'n d'od, â'm gwisg yn aflan,
 Idd ei chànau'n awr yn wèn :
 Mi ddôf allan,
 Fel yr eira ar y bryn.

w.

620 (802) *Gweddi am lwyr lanhâd.*

8. 7. 4.—Llanilar. Catharine.

- 1 CUDD fy meiau rhag y werin,
 Cudd hwy rhag cyfiawnder ne' ;
 Cofia'r gwaed un waith a gollwyd
 Ar y croesbren yn fy lle ;
 Yn y dyfnder
 Bôdd y cyfan sy ynwy'n fai.

- 2 Rho gydwybod wedi ei chànau
 'N beraidd yn y dwyfol waed,
 Cnawd a natur wedi darfod,
 Clwyfau wedi cael iachâd ;
 Minnau'n aros
 Yn fy ninas foreu a nawn.

- 3 Rho fy nwydau, fel cantorion,
 Oll i chwareu'u bysedd cun
 Ar y delyn sydd yn seinio
 Enw Iesu mawr Ei Hun :
 Neb ond Iesu
 F'c'n ddifyrwch ddydd a nôs.

w.

621 (752) *Noddfa yn Nuw.*

8. 7. 4.—St. Garmon. Caersalem.

- 1 DARFU noddfa mewn creadur,
 Rhaid cael noddfa nês i'r nef ;
 Nid oes gadarn le i mi orphwys
 Fythol ond Ei fynwes Ef ;
 Dyma'r unig
 Fân caiff f'enaïd wir iachâd.

- 2 Dyma'r euog, ofnus, aflan,
 Eto'n chwennych bod yn wŷn,
 Yn yr afon gymmysg liwiau
 Dòrodd allan ar y bryn :
 Balm o Gilead,
 Anghydmарol yw Dy waed.
- 3 Dàn Dy aden cedwir f'enaïd,
 Dàn Dy aden byddaf byw,
 Dàn Dy aden y gwaredir
 Fi o'r beiau gwaetha'u rhyw ;
 'R wyt yn gysgod
 Rhag euogrwydd yn ei rym.

w.

622 (784)   *Ymddiried yn y gair.*

8. 7. 4.—Hyder.

- 1 **H**EDDYW yw'r dydd 'r wy'n ofni syrthio,
 Dïau heddyw yw efe ;
 Eto, sefyll 'r wyf, er gwàned,
 Trwy awdurdod mawr y ne' ;
 'R wyf yn credu
 'R âf dãn ofni i ben fy nhaith.
- 2 Nid oes ond fy nghnawd yn ofni,
 F'ysbryd sydd yn cadw'i le,
 Ac ni fŷn ef golli ei afael
 Ar addewid Brenin ne' ;
 Gair Dy enau
 Bair im' sefyll tra b'o chwŷth.
- 3 Y mae yn y gair leferaist
 Fwy o fywyd, fwy o rês,
 Nag sy o rym yn uffern dywell,
 A'i byddinoedd cyfrwys, cês :
 Dywed sillaf,
 Dyna'r nef yn cario'r dydd.
- 4 Mi ddisgwyliaf, doed a ddelo,
 Dened boreu, deued nôs,
 Deued corwynt, deued tymmestl,
 Nes cael teimlo gwaed y groes :
 Gwel'd Dy glwyfau
 Yw'r ddedwyddaf awr i mi.

- 5 Hyn yw'm nefoedd, hyn yw'm hawddfyd
 Yn nhymhestloedd oer y byd—
 Câf fyn'd dros y bryniau stormus,
 I gael gwel'd Dy wyneb-pryd :
 Fe ä heibio
 Swn y dymmestl gref a'r gwynt.

w.

623 (781) *Ymwared mewn ofn.*

8. 7. 4.—Hyder.

- 1 **D**ACW uffern yn ei harfau,
 Dyma bechod yn ei rym,
 Dyma f'ofnau innau'n bygwth
 Na allaf eu concwerio ddim :
 Gallu'r nefoedd,
 Tyr'd i waered, dyma'r awr.
- 2 Dadrys rwydau sydd heb rifo
 Wedi eu taenu draw o 'mlaen ;
 Llosg bob gefyn sy'n fy rhwymo,
 Ä Dy ddwyfol nefol dân ;
 Gwna i garcharor
 Heddyw gael ei draed yn rhydd.
- 3 Dysg y galon drist i chwerthin,
 Dysg i'r mudan seinio cân,
 Dysg yr ofnus gwàn i gludo
 Uffern fawr i lawr o'i flaen :
 Dôd wylofain
 Yn ganiadau Calfari.

w.

624 (782) RHAN II.

8. 7. 4.—Hyder.

- 1 **O** ! NA ro'i'r winwydden hyfryd
 Beth o'i ffrwythau i lawenhau
 Enaid flinodd gan och'neidio,
 Enaid flinodd gan dristau :
 Deued bellach—
 Deued blodau, deued hâf.
- 2 Llais y durtur doed i lônï
 Rhai na cha'dd ond gaua' 'rioed—
 Mi, yr hwn ag sydd yn methu
 Cael fy meiau dân fy nhroed :

Attal, Arglwydd,
Angeu nes cael gweled dydd.

- 3 Pe cawn gredu i Ti farw,
A dioddef, yn fy lle,
Ac i Ti bwrcasu trigfan
I fy enaid yn y ne',
Byth ni phwyswn
Faint fy ngofid, faint fy ngwae.

w.

625 (799) *Mwynhâd helaethach o heddwch.*

8. 7. 4.—Ardudwy.   Watford.

- 1 **D**ACW'r mân dymunwn drigo—
Wrth afonydd gloywon, llawn,
Sydd yn llifo o ddŵr y bywyd
O lās foreu hyd brydnawn,
Lle cawn yfed
Hyfryd gariad fyth a hedd :

- 2 Lle cawn wel'd yr Hwn wy'n garu,
'R Hwn fu farw ar y groes,
A myfyrio ar Ei gariad
Yn dioddef angeu loes ;
A chael gorphwys
Draw yn mhell o dwrf fy mhlâ.

- 3 Yno cawn orchfygu ofnau,
Âg anadliad pur y nef ;
Yno cawn goncwerio angeu,
A'i hên golyn gydag ef :
Tyred, amser—

Tyred bellach, mae'n brydnawn.

w.

626 (783) *Ymgeledd mewn tir sychedig.*

8. 7. 4.—Hyder.

- 1 **Y**MAE syched ar fy nghalon
Heddyw am gael gwir fwynhau
Dyfroedd hyfryd ffynnon Bethle'm—
Dyfroedd gloyw sy'n parhau ;
Pe cawn hyny,
'Mlaen mi gerddwn ar fy nhaith.

- 2 Y mae gwrês y dydd mòr danbaid,
Grym fy nwydau fel y tân,

A gwrthrychau gwâg o'm cwmpas
 Am fy rhwystro i fyn'd yn mlaen ;
 Rho i mi gysgod,
 Addfwyn Iesu, ganol dydd.

w.

627 (758) *Gorfoledd yn Nuw.*

8. 7. 4.—Bridport. Abbeycombe.

1 **W**RTH Dy orsedd 'r wyf yn gorwedd,
 Disgwyl am y ddedwydd awr,
 Pan gâf glywed llais gorfoledd,
 Pan gâf wel'd fy meiau i lawr :
 Ti gai enw
 'R fuddugoliaeth it' Dy Hun.

2 Doed Dy heddwch bryd y delo,
 Mi ddisgwyliaf ddydd a nôs ;
 Annherfynol ydyw haeddiant—
 Haeddiant pur Dy angeu loes :
 Tyr'd yn fuan,
 Mae Dy hedd yn fwy na'r byd.

3 Bywyd perffaith yw'th gymdeithas,
 Diliau mêl yw'th heddwch drud ;
 Gwerthfawrocach yw Dy gariad
 Na holl berlau'r India i gyd :
 Gwlad o gyfoeth,
 Yw yn unig Dy fwynhau.

w.

628 (788) *Hiraeth am gymdeithas gysson â Christ.*

8. 7. 4.—St. Peter.

1 **B**OED fy nghalon i Ti'n deml,
 Boed fy ysbyrd i Ti'n nyth,
 Ac o fewn y drigfan yma
 Aros, Iesu, aros byth :
 Gwledd wastadol
 Fydd Dy bresennoldeb im'.

2 Awr o Dy gymdeithas felus,
 Awr o wel'd Dy wyneb-pryd,
 Sy'n rhagori fil o weithiau
 Ar bleserau gwâg y byd :
 Mi ro'r cwbl
 Am gwmpeini pur fy Nuw.

- 3 Dadrys, dadrys fy nghadwynau,
 Gâd i'm hysbryd fyn'd yn rhydd ;
 'R wyf yn blino ar y t'w'llwch,
 Deued, deued goleu'r dydd :
     Yn y goleu
 Mae fy enaid wrth ei fodd.
- 4 Gwawrddydd, gwawrddydd yw fy mywyd ;
 Gwel'd y wawrddydd, 'r wyf yn iach :
 Mi arosaf hyd nes delo,
 Daw, hi ddaw 'mhen gronyn bach :
     Tyred, tyred,
 Im' gael gwel'd fy ngwlad fy hun.

w.

629 (766)   *Hiraeth am ryddid y nef.*

8. 7. 4.—Llandinam.   Islwyn.

- 1 **D**YMA'r màn dymunwn aros,
 O fewn pabell bur fy Nuw,
 Uwch terfysgoedd ysbryd euog,
 A themtasiwn o bob rhyw ;
     Dàn awelon
 Peraidd hyfryd tir fy ngwlad.

w.

630 (786)   *Gweddi am bresenoldeb Duw.*

8. 7. 4.—Hyder.

- 1 **N**ID oes arnaf faich yn gorphwys,
 Dim ond eisieu Dy fwynhau ;
 Nid oes arall dân y nefoedd
     All yn hollol fy iachau :
     Rho Dy gwmni,
 Cyn im' fyn'd i'r cefnfor glâs.
- 2 Tÿn yr ofn hên o farw
 Sydd yn llechu dân fy mron ;
 Rho i mi heddwch, rho orfoledd,
 Tra b'wyf ar y ddaear hon :
     Na therfysged
 F' enaid gwàn yn ngrym y dŵr.
- 3 Nid wy'n caru fy mhechodau,
 Poenau ydynt oll i gyd ;
 Hwnw sy'n fy mhoeni fwyaf
 Ag sy'n ceisio myn'd â 'mryd :

Tòr hwy'n fuan,
Dyna finnau wrth fy modd.

- 4 Dyma'n gwbl fy neisyfiad,
Imi gael bôd yn Dy gôl ;
Er na theithiais eto nemawr,
N'ad fi dÿnu hyny'n ol :
Gwna i mi gadw
'Ngolwg tua'r hyfryd wlad.

w.

631 (791) *Grâs yn gorchfygu.*

8. 7. 4.—St. Peter.

- 1 **L** LWCH wyf fi, o'r llwch y daethum,
Pryf yw 'mrawd, y ddae'r yw 'mam ;
Eto'r wyf yn 'mofyn teyrnas
Ddi-sigledig, bur, ddi-nam :
Pryf y ddaear,
A ddaw hwnw i mewn i'r nef ?
- 2 Dôf, mi ddôf trwy'r anial garw,
Dôf er gwaetha'r moroedd glâs ;
Dôf trwy'r cenllysg a'r tymhestloedd
Sydd yn curo ar fy ngrâs ;
Am mai cadarn
Yw yr Hwn 'r wyf yn Ei gôl.
- 3 Fe ennywyd ynof fflamau,
Tân mor hyfryd, tân mor gry',
Nid o'r ddaear daeth ei wreiddyn,
Cariad pur y nefoedd fry :
Awel beraidd
O fynyddau hyfryd râs.
- 4 Chwi, angylion, sydd yn edrych
Ar Ei wyneb gwridog, gwÿn,
Traethwch im' pa fodd dechrenodd
Fflam mor berffaith bur a hyn :
Nef ei hunan
'Nynodd ynwy'i helfen bur.

w.

632 (736) *Nerth y groes.*

8. 7. 4.—Eli. Regent Square.

- 1 **C**YMMER, Iesu, fi fel 'r ydwyf,
Fyth ni allaf fod yn well ;

- Dy allu Di a'm gwna yn agos,
 F'ewyllys i yw myn'd yn mhell :
 Yn Dy glwyfau
 Bydda'i 'n unig fyth yn iach.
- 2 Mi ddiffygiais deithio'r crasdir
 Dyrys, anial, wrthyf f' hun ;
 Ac mi fethais â choncwerio
 O'm gelynyion lleiaf un :
 Mae Dy enw
 'N abl rhoddi'r cryfa' i ffoi.
- 3 Gwaed Dy groes sy'n c'odi 'fyny
 'R eiddil yn goncwerwr mawr ;
 Gwaed Dy groes sydd yn darostwng
 Cewri cedyrn fyrdd i lawr :
 Gâd im' deimlo
 Awel o Galfaria fryn.
- 4 Mwy yw D'eiriau ar y croesbren,
 Geiriau gwerthfawr, geiriau drud ;
 Mwy yw'r leiaf sill' o honynt
 Na fy nyledswyddau i gyd :
 Edrychaf yno ;
 Yno mae fy nerth a'm grym.
- 5 Clywed Dy riddfanau chwerwon
 Wna i'm henaïd lawenhau ;
 Teimlo'th gariad wna i'm gelynyion
 Cynddeirioca' i lwfrhau :
 Yna, yna,
 Mae fy nhrigfa fyth i fôd.

w.

633 (762) *Ffydd yn sylbu ar wlad yr addewid.*

8. 7. 4.—Calfari. Blaencefn.

- 1 **O** ! NA ddôï'r amseroedd bellach
 Imi gael mwynhau o hyd
 Pethau leinw fy nymuniad,
 Pethau nad y'nt yn y byd :
 Ni ddaw'r ddaear
 Fawr a minnau byth yn un.
- 2 Mae fy enaid yn ehedeg
 Ar adenydd ysgafn ffydd,

Ac yn syllu trwy'r äangder
 Uchel, maith, at bethau fydd :
 'N awr mi welaf
 Wlad o hedd yn agoshau.

3 Rhwng cymylau duon, tywyll,
 Gwelaf draw yr hyfryd wlad ;
 Mae fy ffydd yn llefain allan—
 Dacw o'r diwedd dŷ fy Nhad :
 Digon, digon ;
 Mi anghofia'm gwae a'm poen.

4 O ! gwasgerwch, dew gymylau,
 I'r addewid rhoddwch le ;
 Nid i'r ddaear hon y'm ganwyd,
 Tragwyddoldeb yw fy lle :
 'N ol tywyllwch,
 C'od o'r diwedd foreu wawr.

w.

634 (753) *Gweddi am weled degwch y Gwardwr.*

8. 7. 4.—Bridport. Abbeycombe.

1 **M**I ddymunwn wel'd yn rhwygo
 Holl gymylau du y nef,
 I bechadur weled gronyn
 O'i ogoniant hyfryd Ef :
 O ! dadguddia
 Imi ran o'th enw mawr.

2 Rhan o'th degwch a wna'n dywyll
 Ddisglaer bethau gwych y byd ;
 Îs y nefoedd a ddiflana
 Yn ngoleuni'th wyneb-pryd :
 Rai munydau,
 Rho i mi brofi'r hyn sydd fry.

w.

635 (761) *Edrych trwy ffydd ar y wlad well.*

8. 7. 4.—Calfari. Blaencefn.

1 **O** ! FY enaid, gorfoledda,
 Er mai tristwch sy yma'n llawn ;
 Edrych dros y bryniau mawrion,
 I'r ardaloedd hyfryd iawn :
 Uwch tymhorol
 Feddiant mae fy nhrysor drud.

- 2 Gwêl tu hwnt i fyrdd o oesoedd,
Gwêl hapusrwydd maith y nef ;
Edrych ddeng mil eto 'mhellach,
Digyfnwid byth yw ef ;
Tragwyddoldeb,
Hwn sy'n eiddo i mi fy hun.
- 3 'R wyf yn edrych ar y cwbl
Ag sydd yn y bydoedd draw ;
Pethau pell yn bethau agos,
Pethau fu yn bethau ddaw :
Môr heb waelod
O bleserau ddaeth i'm rhan.
- 4 Nid oes terfyn ar fy ngobaith,
Cyrhaedd mae yn mlaen o hyd ;
Gyda'r Duwdod mae'n cydredeg,
Dyddiau'r ddau sydd un ynghyd :
Annherfynol
Ydyw fy llawenydd mwy.
- 5 Anfeidroldeb maith ei hunan
Sydd yn awr yn eiddof fi ;
Yn rhâd y ca'dd ei roddi imi
Draw ar fynydd Calfari :
Tyr'd yn fuan,
Hyfryd hâf o berffaith hedd.

w.

636 (821) *Ymgysuro yn Nuw.*

8. 7. 3.—Holstein. Neander.

- 1 **T**I Dy Hunan yw fy Mhrïod,
Ti Dy Hunan yw fy Nuw ;
Ti Dy Hunan yw fy ngobaith
A'm hapusrwydd tra f'wy' byw
'R wyf yn llawn, ddiddig iawn,
'Ddaliaf ragor ddim pe cawn.
- 2 Tyr'd grëadigaeth, rhàna'th gyfoeth,
Peth i'r dwyrain, peth i'r de,
A chais lanw awydd dynion,
Gwna hwy'n ddiddig yn eu lle :
'D all y byd lanw 'mryd,—
Dim ond cariad gwerthfawr, drud.

3 'N awr 'r wy'n darfod â marwoldeb,
 Holl bleserau cig a gwaed,
 Ac yn clywed plant afradlon
 Heddyw'n canu'n nhŷ fy Nhad :
 Blant y byd, de'wch ynghyd,
 Cym'rwch ei bleserau i gyd.

4 Y mae genyf bleser ddigon
 Yn ngoleuni pur y nef ;
 'R wyf yn bwyta pur ddanteithion,
 Dim ond edrych arno Ef :
 Gwel'd Ei wedd, profi Ei hedd,
 Sydd yn rhyw dragwyddol wledd.

w.

637 (823) *Ymddedwyddu yn Nuw.*

8. 7. 3.—Stepney. James Street.

1 **Y**MNEILLDŪWCH, bethau'r ddaear,
 Pethau natur, pethau'r byd ;
 'R wy'n dymuno peidio gwrando
 Ar eich holl ddeniadau 'nghyd ;
 Unig Un, uwch na dyn,
 Mae fy enaid wrtho 'nglŷn.

2 Doed y dilaw i deyrnasu
 Eto unwaith fel o'r blaen ;
 Deued annhrefn i gymmysgu
 Daeear, awyr, dŵr, a than ;
 Dedwydd fi yn y lli',
 Tra f'o'm Duw'n teyrnasu fry.

3 Colled pob blodeuyn hyfryd
 Ei holl degwch îs y rhôd ;
 Deued hacrwch ar wynebaw
 Pob creadur sydd yn bôd ;
 Tegwch byd fydd ynghyd
 Oll yn wyneb Prynwr drud.

4 Pe diffoddai'r heulwen ddisglaer
 Yn yr awyr deneu, lās,
 A phe treuliai'r sêr y fflamau
 Ynddynt sydd o dân i maes ;
 Mi gâf fyw, gyda'm Duw,
 Mewn disgleirdeb heb ei ryw.

- 5 Mi gâf fod o flaen yr orsedd,
 Mi gâf ganu'r anthem bur,
 Pan ddarfyddo sôn am ddaear—
 Sôn am foroedd, sôn am dir :
 Dwyfol loes angen'r groes
 Fydd y canu ddydd a nôs.

w.

638 (822) *Disgwyl am iachawdwriaeth.*

8. 7. 3.—Neander.   Talgarth.

- 1 **Y** MAE lluoedd Pharaoh'n canlyn—
 Beiau llidiog, cedyrn, cry';
 Moroedd maith sy'n rhuo'u tônau—
 Rhwystrau creulon o bob tu ;
 Tyr'd yn mlaen, Iesu glân,
 Ti bïau 'r dyfroedd mawr a'r tân.
- 2 Mi dybygwn gwelai'r boreu,
 Haul yn c'odi oddi draw,
 Iachawdwriaeth rád yn nesu,
 Hedd a phardwn yn ei llaw ;
 Y mae'r wawr, hyfryd awr,
 Bron a thòri'maes yn awr.
- 3 Minnau ar y mur ddisgwyliaf,
 Gwn na oeda dim o'i droed ;
 Ni w'radwyddwyd îs y nefoedd
 Neb ddisgwyliodd wrtho erioed :
 Pan ddêl dydd, âf yn rhydd
 O'r hyn yn fy mhoeni sydd.

w.

639 (838) *Y pererin yn yr anialwch.*

8. 7. 3.—Rheidol.   Gwahoddiad.

- 1 **R**HO i mi yfed, 'r wy'n sychedig,
 Ddwr y ffynnon loyw, lawn,
 Darddodd allan o Dy ystlys
 Ar Galfaria un prydawn :
 Gwaed fy Nuw, 'n unig yw,
 Ylch fy meiau dua'u rhyw.
- 2 Edrych arnaf mewn tangnefedd—
 Dy dangnefedd hyfryd, mae
 Fel rhyw afon fawr, lifeiriol,
 Yn ddiddiwedd yn parhau :

Môr o hedd yw Dy wedd
 Sy'n goleuo'r byd a'r bedd.

- 3 Maddeu fel y cyfeiliornais,
 Weithiau i'r dwyrain, weithiau i'r de ;
 Maddeu drachwant cās fy nghalon
 I ymado 'maes o dre' ;
 Dŵg yn ol f' ysbyrd ffôl,
 I Dy dirion, dawel gôl.

w.

640 (831) *Gweddi am brofi nerth y groes.*

8. 7. 3.—Priscilla. Dolfor.

- 1 **T**YRED, Arglwydd, â'r amseroedd
 Mae fy enaid am fwynhau—
 Pur dangnefedd heb dymhestloedd,
 Cariad hyfryd a di-drai :
 Gwledd o hedd tu yma i'r bedd,
 Nid oes ond Dy blant a'i medd.
- 2 Rho i mi arwydd cryf, disigl,
 Heb amheuaeth ynddo ddim,
 Gan nad beth f'o arnaf eisieu,
 Dy fod Di yn Brïod im' :
 Gwel'd fy rhan, ddeil i'r làn,
 Yn mhob brwydr, f'enaid gŵan.
- 3 Nid all dim o'r storom danbaid,
 Nid all dim o'r gwyntoedd cry',
 Guro i lawr yr enaid egwan
 Welo'i drysor ynot Ti :
 Teimlo'th hedd, gwel'd Dy wedd,
 Goncra angeu tu yma i'r bedd.
- 4 Âf ar hyd fy ffordd yn ddiddig,
 Âf ar hyd fy ffordd yn hy',
 Teithia'r anial mewn gorfoledd
 O hyd golwg atat Ti :
 D'eiriau Di, melus cu,
 Sydd yn ddigon byth i mi.
- 5 Pan y collwyf wel'd Dy wyneb,
 Pan anghofiwyf waed Dy groes,
 Dyna'n dyfod, fel y diluw,
 Dywell, anial, ddyrys, nôs :

Gradd o ffydd wed'yn sydd,
Dawel, deg, yn d'od â dydd.

w.

641 (832) *Hiraeth am ben y daith.*

8. 7. 3.—Priscilla. Dolfor.

1 **A**RGLWYDD, tyred â'r newyddion
Sydd yn gweithio llawenhau,
Ac aed heibio'r noswaith dywell
O och'neidio a thristau :
Imi'n glir wel'd y tir
Brynwyd trwy ddioddefaint gwir.

2 Gâd i'm henaid lànio yno,
Y mae'r tônau'n fawr eu grym,
Ac ni all fy enaid ofnus
Ddâl eu pwysau anferth ddim :
D'angeu drud, tra 'n y byd,
Fydd fy nghysur oll i gyd.

3 O ! na welwn gopa'r bryniau,
Mae f'Anwylyd yno' i byw ;
'R wyf yn caru'r gwynt sy'n hedeg
Dros fy Nghanaan hyfryd wiw :
'Fedd y llawr ddim yn awr
Leinw le fy Arglwydd mawr.

w.

642 (818) *Noddfa yn Nuw.*

8. 7. 3.—Groeswen. Revel.

1 **D**YMA'r eiddil yn ymdreiglo
At y ffynnon loyw râl ;
Dacw'r aberth pur yn gwaedu,
Golch fy enaid yn y gwaed ;
Rhoddwyd briw i fy Nuw—
Golchir beiau dua'u lliw.

2 Dinas noddfa gaed o'r diwedd
Fry o fewn ystlysau'r nef,
Ag nas gall fyth mo'r dialydd
Dreiddio mewn i drothwy'r dref ;
Tŷ fy Nhad, dinas râl,
A bwrcasodd dwyfol waed.

3 Minnau, bellach, orfoleddaf,
Mae fy mywyd gwerthfawr iawn

Wedi ei roddi 'nghudd i gadw
 Mewn Cyfryngwr perffaith lawn :
 Abl yw, mae yn Dduw,
 Ceidw f'enaid byth yn fyw.

w.

643 (830) *Hiraeth am fwynhau Canaan.*

8. 7. 3.—Priscilla. Dolfor.

- 1 **O**! NA ddeuai oriau hyfryd
 Nefol wŷnfyd Dy fwynhau ;
 Gwŷn Dy gariad i fy llòni,
 Blàs o'th hedd i'm llawenhau ;
 O ! na chawn, foreu a nawn,
 Brofi rhin Dy ddwyfol ddawn.
- 2 Sypiau grawnwin dyffryn Eschol,
 Pomgranadau'r Ganaan wlad :—
 'Beth yw hyn ond ffrŵd lifeiriol
 Pur dangnefedd tŷ fy Nhad ?
 Nef yn awr, ar y llawr,
 Yw Dy hedd, fy Arglwydd mawr.

644 (848) *Cwyn yr edifeiriol.*

7au. 4ll.—Nottingham. Elijah

- 1 **D**YMA'r tlawd a'r llesga' erioed,
 Fethodd ddilyn ôl Dy droed ;
 Llwybrau pur yw'th lwybrau Di,
 Oll yn sanctaidd, oll yn gu.
- 2 Miloedd o feddyliau gau
 Yn fy nghalon sy'n parhau ;
 Nes 'r wy'n treulio 'm dyddiau i gyd
 Yn gystuddiol yn y byd.
- 3 Danfon imi 'r olew gwir,
 Ysbryd y llawenydd pur ;
 Dangos Dy fod imi 'n Dduw,
 Gwella'r esgyrn wne'st yn friw.
- 4 Mae 'nghydwybod foreu a nawn
 Yn fy marnu'n euog iawn ;
 Gwaeddi 'maes mae'r ddeddf yn hy'
 Na faddeuwyd imi fry.
- 5 Golch f' euogrwydd yn Dy waed,
 Bôdd'bob bai, rho im' iachâd ;

O ! cyhoedda'r tawel hedd,
Iesu, 'r ochr yma i'r bedd.

W.

645 (854) *Mwy o gymdeithas â Duw.*

7au. 6ll.—Gethsemane. Bhoi Lymbong.

- 1 **A** RGLWYDD, ffoed cymylau mwy,
Grym euogrwydd damniol glwy' ;
Rho i mi brofi'th ddwyfol hedd,
Afon bur, tu yma i'r bedd,
Fel y gallwyf, ddydd a nôs,
Ymddigrifo yn Dy groes.
- 2 Ffârwel bob peth yn y byd,
Twyll a gwagedd y'ch i gyd ;
Y melusdra penaf gawn,
Gwenwyn du sydd ynddo'n llawn :
Iesu, 'd oes o nefol rîn,
Ond Dy wleddoedd Di Dy Hun.
- 3 Nid wy'n ceisio gan fy Nuw
Heddyw hawddfyd o un rhyw ;
Rho i mi feddu'th Ysbryd cun—
Llechu'n agos it' Dy Hun,
Ti gai'm cynnal dân bob croes,
Goleu ddydd neu dywell nôs.
- 4 Ac er lleied yw fy ngrym,
Dàn Dy aden 'd ofnaf ddim ;
Mymryn bach o'th gariad drud
Sydd yn fwy nag uffern lîd ;
Gwel'd Dy wedd, a chredu'th waith,
F'enaïd ddw̄g i ben ei daith.
- 5 F'enaïd, gwêl Galfaria fryn,
Yno concrwyd angeu'n llyn,
Yno maeddwyd gallu'r bedd,
Yno prynwyd dwyfol hedd ;
Y greadigaeth heddyw sy
Dàn awdurdod Iesu cu.

W.

646 (847, 861) *Canu am y gwaed.*

7au. 8ll.—Aberystwyth. Nottingham. Elijah.

- 1 **B**ETH sydd imi yn y byd,
Ond gorthrymder mawr o hyd ?

Gelyn ar ol gelyn sydd
 Yn fy nghlwyfo nôs a dydd.
 Meddyg archolledig rai,
 Tyr'd yn fuan i'm hiachau ;
 Yna canaf am Dy waed
 Nes meddiannu 'r nefol wlad.

- 2 O ! na allwn, tra fa'wn byw,
 Rodio bellach gyda 'm Dŵw ;
 Treulio f' oriau iddo 'n llwyr
 O foreuddydd hyd yr hwyr !
 Iesu hawddgar ! tyr'd i lawr,
 Gâd im' wel'd Dy wedd yn awr ;
 Yna, canaf am Dy waed
 Nes meddiannu 'r nefol wlad.

M. R.

647 (859) *Tŷ fy Nhad.*

7au. 8ll.—Presburg. Aberystwyth.

- 1 **Y**MA'n griddfan ar y llawr
 Wyf yn ngwlad y cystudd mawr ;
 Methu marw, methu byw,
 Wedi colli gwedd fy Nuw ;
 O fy Iesu ! clyw fy nghri,
 Gâd im' dd'od i'th fynwes Di ;
 Yn Dy iachawdwriaeth râd,
 Dŵg fi'n ol i Dy fy Nhad.
- 2 Maith yw'r nôs a marwol ddu,
 Llawn gofidiau o bob tu ;
 Minnau'n aros yn yr hwyr,
 Bron ag anobeithio'n llwyr ;
 Ond dros fryniau'r dwyfol dir
 Tôra gwawr dragwyddol glir ;
 Henffych foreu fy rhyddhâd,
 Y câf fyn'd i Dŷ fy Nhad.
- 3 Ar fy llwybrau yn y byd
 Mae cysgodau'r bedd o hyd ;
 Ofnau creulon yn mhob màn
 Sydd yn tòri 'nghalon wân ;
 Ond mae gwedd fy Iesu gwŷn
 Yn oleuni yn y glŷn ;

Croesaw angyddu du a'i frâd,
Draw mi welaf Dŷ fy Nhad.

- 4 Grâs y nef a leinw'n awr
Wagder fy nhrueni mawr ;
Yn fy Iesu byth yn llawn
Mae digonedd Duw mewn Iawn ;
At Ei groes yr âf o hyd,
Ac mi ganaf, gwŷn fy myd ;
Y mae yno gariad rhâd
Yn rho'i hawl i Dŷ fy Nhad.

E. R.

648 (866)   *Hedd o Galfaria.*

7. 4.—Dychweliad.

- 1 **O** GALFARIA mae fy hedd,
A fy mywyd ;
Ac oddi yno mae fy ngwledd
Nefol hyfryd :
Ac o tân Ei aden wiw
Fyth arosaf,
Ac mi ganaf tra f'wyf byw,
Haleluwia.

- 2 Ymddifyraf wrth Ei groes,
Yn fy mlinfyd,
Ac mi gofia'i ddwyfol loes,
Nerth fy mywyd ;
Yn mhob cystudd a phob gwae
Ymfoddlonaf ;
Y mae'r diwedd yn nesau :
Haleluwia.

- 3 Dedwydd wyf, mi ganaf mwy,
Dydd sy'n gwawrio,
Câf ro'i i'm gelynyddion glwy',
Sy'n fy mlino ;
Nes d'od allan o bob plâ
Mi ddisgwyliaf,
Ac ar fyrder canu wna',
Haleluwia.

W.

649 (877) *Ymgeledd yr iachawdwriaeth.*

7. 4.—Patmos. Tiberias.

- 1 **I**ESU ! cymmer fi yn Dy gôl,
 Rhag diffygio ;
 N'âd fy enaid bach yn ôl,
 Sydd yn erwydro ;
 Arwain fi trwy'r anial maith,
 Aml ei rwydau,
 Fel na flinwyf ar fy nhaith
 Nes myn'd adre'.
- 2 Rho Dy heddwch dân fy mron—
 Ffynnon loyw ;
 Ffrydiau tawel, nefol, hon,
 Fyth a'm ceidw ;
 Os câf yfed dyfroedd pur,
 Mi drafaelaf
 Fryniau ucha'r anial dir—
 Ni ddiffygiaf.
- 3 Gwedd Dy wyneb siriol sy
 Yn gorchfygu
 Y gelynyon creulon, cry',
 Oedd yn maeddu ;
 Gwedd Dy wyneb serchog yw
 Fy holl iechyd,
 Dyna alwaf tra f'wyf byw
 Imi'n wÿnfyd.

w.

650 (871) “*Byddaf hyfryd yn Nuw.*”

7. 4.—Aberafon. Llanfair.

- 1 **P**E âi'r ddaear, fawr ei rhôd,
 'Lawr i'r dyfnder ;
 A phe'r cyfan arni'n bôd
 A ddiddymer ;
 Ar Ei gariad dwyfol, pur,
 A'i drugaredd,
 Bydd fy ngobaith cadarn, clir,
 Hyd y diwedd.
- 2 Pe âi dynion, fawr a mân,
 Yn elynion,

Ac ymddifad awn yn lân
 O gyfeillion ;
 Un yw 'nghyfaill a fy Nuw—
 Frawd ffyddlonaf ;
 Minnau, 'n farw ac yn fyw,
 Fyth a'i caraf.

3 Pe dôi cystudd yn ei rym
 I fy mhrofi,
 Gwasgu'r eiddil gwàn yn ddim,
 A'i orchfygu ;
 Edrych wnawn i'r dwfn fedd,
 Ac ni'm syflid,
 Ond cael teimlo nefol hedd
 Fy Anwylyd.

4 Pe dôi dae'r ac uffern fawr
 Yn eu gallu,
 I daflu f'enaid gwàn i lawr,
 Sy'n llewygu ;
 Os o dân Ei aden wiw
 Câf ymguddio,
 Safa' i 'r storom waetha'i rhyw
 Nes êl heibio.

W.

651 (875)   *Cyffes yr edifeiriol.*

7. 4.—Patmos.   Tiberias.

1 **M**YN'D a wnafl, dân g'odi'm llef,
 A chyfadde'—
 Pechu wne's yn erbyn nef,
 O'th flaen Dithau ;
 Nid wyf deilwng fab i Ti,
 Dad trugarog ;
 Rho le imi yn Dy dŷ
 Fel gwâs cyflog.

G. 1.

2 Bliniais, bliniais ar y wlad
 Lle mae pechu ;
 Am dd'od adre' i dŷ fy Nhad
 'R wy'n hiraethu ;
 Bydd Dy Hunan, Iesu mawr,
 Yn fy nerthu ;

N'ad im' roddi f'arfau i lawr
Nes gorchfygu.

G. L.

652 (876) *Mawl am arbediad.*

7. 4.—Gogerddan. Tiberias.

1 **R**HYFEDD na buaswn 'n awr
Yn y fflamau,
Wedi cael fy nhòri i lawr
Am fy meiau ;
Gan fy mod i heddyw'n fyw,
Mi ro'f deyrnged
O glòd a mawl i'm Harglwydd Dduw
Am fy arbed.

2 Rhyfedd yw i Dduw erioed
Edrych arnaf ;
Mawr yw'm rhwymau i ro'i clòd
I'r Goruchaf ;
Os ca'i 'nwyn i ben fy nhaith
Yn ddiangol,
Moli Iesu fydd fy ngwaith
Yn dragwyddol.

G. L.

653 (898) *Nesau tua phen y daith.*

11au.—Schubert. Gorton.

1 **M**AE'm hymdaith dros fryniau i'r gwledydd tu draw,
Mae'n dianc o'm golwg bob ardal ger llaw ;
'R wy'n gwel'd trwy addewid, lawn sicr a drud,
Y tiroedd bwrcaswyd cyn seiliad y byd.

2 Os melus oedd dechreu, mwy melus yr hedd
Pa nesaf cyrhaeddom i ardal y bedd ;
Mae angen, mae pechod, o'u bron yn gwanhau,
I diroedd y bywyd â ni'n agoshau.

3 Mae enw f'Anwylyd mor anwyl, mor fawr,
Hyfrydwch y nefoedd, hyfrydwch y llawr ;
Ni dderfydd Ei garu, ni dderfydd Ei glòd,
Pan na byddo seren yn uchder y rhòd.

W.

654 (928) *Awydd gweled diwedd y daith.*

8au. 8ll.—Trewen. Rhyf.

1 **W**RTH gofio'r Jerusalem fry,
Y ddinas, preswylfa fy Nuw,

- Y saint a'r angylion y sy
 Yn canu caniadau o bob rhyw,
 Ac yno mae 'nhrysor i gyd,
 'Nghyfeillion a'm brodyr o'r bron ;
 Fy nghalon hiraetha o hyd
 Am fyned yn fuan i hon.
- 2 Fy enaid sychedig i sydd,
 Wrth deithio dros fryniau mor faith,
 Yn disgwyl yn dawel bob dydd
 Cyfarfod â diwedd fy nhaith ;
 Fel darffo fy ngofid a'm gwae,
 Fy nhrallod, fy mlinder, a'm poen,
 A dechreu'm gorfoledd di-drai—
 Caniadau tragwyddol i'r Oen.
- 3 Er gofid a blinder o hyd,
 A rhwystrau bob munyd o'r awr,
 Gelynon echryslon i gyd
 Sy'n curo fy ysbryd i lawr ;
 Fy enaid lluddedig a ddaw
 Trwy stormydd, trwy dônau, trwy dân,
 Er gwaethaf pob dychryn a braw,
 I'm cartref tragwyddol yn lân.
- 4 Mi garaf f' Anwylyd o hyd,
 Fy Mhrynwr, fy Mhriod, a'm Pen ;
 O'r diwedd fe sugnodd fy mryd
 O'r ddaear i'r nefoedd uwch ben ;
 Gwyn fyd pe cawn orwedd yn awr
 Yn llonydd yn ngwaelod fy medd,
 Mi g'odwn ar doriad y wawr
 Yn fuan i weled Ei wedd.

w.

655 (918)   *Y goncwest ddiweddaf.*

8au. 8ll.—Salome.

- 1 **P** ECHADUR wyf, f' Arglwydd a'i gŵyr,
 Pechadur a garwyd yn rhâd ;
 Pechadur a gliriwyd yn llŵyr
 Yn rhyfedd trwy rinwedd y gwaed ;
 Pechadur a orfu fyn'd trwy
 Ystormydd o ddyfroedd a thân ;

Pechadur na orphwys byth mwy
Nes dringo i'r nefoedd yn lân.

2 Y rhyfel o'n hochr ni sydd,
Er cymmaint ein tuchan a'n cŵyn ;
Pwy eto 'rïoed gollodd y dydd
Trwy waed yr Immanuel mwyn ?
Fe ddrylliwyd fy Arglwydd yn friw
Rhwng lleiddiaid ar Galfari fry ;
Wel bellach, fe'i molaf tra'n fyw,
Fe brynodd y nefoedd i mi.

3 Pryd hyny câf glywed y gair—
Y gair sydd felusach nag un,
Yn seinio ffurfafen y nef
O enau f'Anwylyd Ei Hun :
“ De'wch, blant bendigedig fy Nhad,
De'wch, etholedigion i gyd,
Meddiennwch y deyrnas yn rhâd
Bar'toed i'ch cyn seiliad y byd.”

w.

656 (919) *Y Baradwys nefol.*

Sau. 8ll.—Salome.

1 **Y** BARADWYS âf iddi cyn hir,
Mae afon y bywyd yn hon,
Yn llifio fel grisial yn glir,
I ddiodi'r sychedig o'r bron ;
Mae hefyd yn nghartref fy Nâf,
Afonydd o laeth ac o fêl ;
Wel bellach, tuag yno mi âf,
A deued hi fel ag y dêl.

2 Fe'm c'od i ben Nebo yn llyn,
Câf weled Gwlad Canaan o'i bron,
Y ddinas ce's gânwaith cyn hyn
Addewid o fyned i hon :
Ac yma câf adael fy nghnawd
'Lawr eilwaith i'r ddaear y bu,
A'm suo yn mreichiau fy Mrawd
I ganol Jerusalem fry.

w.

657 (937) *Sychedig yw fy enaid am Dluw.*

5. 5. 6. 5.—Cysur. Vaughan.

- 1 **M**AE 'nghalon yn friw,
Mewn syched 'r wy'n byw,
Am yfed o'r dyfroedd
Sy'n nefoedd fy Nuw :
O Arglwydd ! fy Nâf,
'Bryd, dywed, y câf
Wel'd gwedd Dy wyneb-pryd,
Haul hyfryd yr hâf !
- 2 Côf genyf y pryd
Y buom ynghyd,
Yn rhodio mewn cariad
Uwch cyrhaedd y byd ;
Tyr'd, sathra y llu,
Uffernol rai sy
Yn attal fy enaid
Rhag hedeg fry, fry.
- 3 Fy enaid dân wae
Mewn syched y mae,
Drachefn am brofi
Dy hedd, a'th fwynhau :
Duw ffyddlawn erioed
Y cefais Dy fôd,
Dy heddwch fel afon
Yn dirion im' dôd.

w.

BYWYD CREFYDDOL.

658 (16) *Dymuniad am fod yn ffrwythlawn.*

10au.—Bala. Griddfaniad.

- 1 **G**WNA fi fel pren planedig, O fy Nuw !
Yn îr ar làn afonydd dyfroedd byw :
Yn gwreiddio ar léd, a'i ddail heb wywo mwy,
Yn ffrwytho dân gawodydd dwyfol glwy' :—
- 2 Fel byddwyf byw, yn nghanol pob rhyw blâ,
Dân gysgod clÿd adenydd Iesu da ;
A'm tegwch gwir fel olewydden wiw
O blaniad teg daionus Ysbryd Duw.

- 3 Ac yna' câf, mewn hâf dragwyddol ddydd,
 Y palmwydd teg, a'r goron ddisglaer sydd
 Yn nghadw gan yr Iesu pur i'w saint
 Mewn dedwydd fyd!—O nefol hyfryd fraint! A. G.

659 (19)

Arwain fi.

Sandon. Lux Benigna. Gwynfryn.

- 1 **O**LEUNI mwyn, trwy dew gysgodau'r nef,
 O! arwain fi;
 Mae'r nôs yn ddu a minnau 'n mhell o dref,
 O! arwain fi;
 Cyfeiria 'm traed, ni cheisiaf wel'd yn mhell,
 I mi, mae goleu ar fy nghàm yn well.
- 2 Nid oeddwn gynt â'm gweddi am Dy wawr
 I f'arwain i;
 Chwenychwn gael a gwel'd fy ffordd, ond 'n awr
 O! arwain fi;
 Dewiswn goegwych ddydd, er ofnau lu,
 Balch oedd fy mryd; na chofia'r amser fu.
- 3 Dy rasol nerth, a'm daliodd hyd yn hyn,
 Fe'm harwain i
 Dros greigiau serth, dros arw bant a bryn,
 A'r nôs a ffy;
 Wynebaw hoff, a gollais enyd awr,
 A wênant arnaf gyda'r nefol wawr.

J. H. NEWMAN, C. T. LE.

660 (89)

Ar y daith i'r nef.

M. H.—Staincliffe. Gibraltar.

- 1 **T**RAFAELWYR y'm i'r Ganaan glŷd,
 Llesg bererinion yn y byd;
 Ni glywsom lais yn gwawdd i'r nef,
 I gael teyrnasu gydag Ef.
- 2 Rhedwn ar frŷs, mawr yw y fraint,
 Y nef yw diwedd gyrfa'r saint;
 Er maint yw'r llid, par'tow'd ein lle
 Yn mynwes Nâf o fewn i'r ne'.

W.

661 (88)

Gweddi mewn llesgedd.

M. H.—Fulda. Gibraltar.

- 1 **C**REAWDWR doeth y ddaear lawr,
 Ffurfafen lās, a'r nefoedd fawr,

- Yn edrych rhwng y sêr i'r byd
Yr wyt ar feibion Adda i gyd.
- 2 Canfyddi finnau yn mhlith y llu
Wynebant ar y nefoedd fry,
Am deithio 'mlaen i'r nefol fyd,
Y llesgaf yn eu mysg i gyd.
- 3 Y gwânaŷ wyf, y rheitia' i ddwyn,
O'r defaid gwirion, ac o'r wŷn ;
A diau yw'r arosa'i 'n ôl,
Oni chŵyd y Bugail fi yn Ei gôl.
- 4 'D oes enw foddia'm henaid trist
Ond enw hyfryd Iesu Grist :
Wel dyma'r gwir, ni feddaf un
Rhyw ddinas noddfa ond Dy Hun.

w.

662 (53) *Llawnder yn Nghrist.*

M. H.—Kent. Mainzer.

- 1 **D**YMA gyfarfod hyfryd iawn,
Myfi yn llwm, a'r Iesu'n llawn ;
Myfi yn dlawd, heb feddu dim,
Ac Yntau'n rhoddi pob peth im'.
- 2 Y bywyd 'r wyf yn awr yn fyw
Sy'n llawn hapusrwydd o bob rhyw ;
Hapusrwydd yw, O ! d'wedwch pwy
A wela ddiwedd arno mwy ?

w.

663 (118) *Hiraeth am burdeb.*

M. H.—Golgotha. Exeter.

- 1 **G**WEDDIO'r wyf, och'neidio'n brudd,
Rhyfela'n deg am gael y dydd ;
Lleng sydd o fewn, a thorf o faes,
Uffernol lu, am faeddu'm grâs.
- 2 Pa bryd câf deimlo cariad rhâd
I'm henaid gwân, a rhîn y gwaed,
I'm gwneyd yn gryf yn erbyn grym,
Ac eithaf llid gelynyion llym ?
- 3 'Bryd ca'i 'm glanhau o'm pen i'm traed,
Mewn grisial fôr o werthfawr waed ?
Iachâ fy mriwiau, dyfnion y'nt,
A gefais yn Mharadwys gynt.

- 4 Rho wîn ac olew yn fy mriw,
Gwisg fi yn deg ar ddelw Duw ;
Par'to fi i fyn'd i blith y llu
Sy'n ddisglaer yn y nefoedd fry.

W.

664 (61)

Nerth o Dduw.

M. H.—Eisenach. Melcombe.

- 1 **M**I âf yn mlaen, er pelled yw,
I'r wlad 'r wyf am fyn'd iddi i fyw ;
O'r diwedd tiria'm henaid gwân
O ddyfnder moroedd mawr i'r làn.
- 2 Anialwch mawr, mi aethum trwy,
Paham y digalonaf mwy ?
Yr Hwn a'm nerthodd hyd yn hyn
A'm dŵg i'r làn i ben y bryn.
- 3 Er imi, do, wrthgilio'n wael,
A cholli'r heddwch, wedi ei gael,
O Dduw ! iachâ fi, câr fi'n rhâd,
A chàna'm henaid yn Dy waed.
- 4 Os na chaf Dy gymdeithas wiw,
Mae'n uffern yn y byd i fyw ;
'D oes bleser dân y nef, pe cawn,
All lanw'm calon oll yn llawn.
- 5 Càn' mil o weithiau gwỳn fy myd
Pe cawn orchfygu 'meiau i gyd,
A bod yn bur, o fewn, o faes,
A darfod sôn am bechod câs.

W.

665 (116)

Myfyr am y gwaed.

M. H.—Brynteg. Spire.

- 1 **O** ! TYR'D i ben, ddedwyddaf ddydd,
A gâd i'm hysbryd fyn'd yn rhydd ;
Rho brawf, rho brawf ar frÿs i mi
O ddwyfol haeddiant Calfari.
- 2 Fel gallwyf rodio'n ddi-nacâd
Dân awel hyfryd rin y gwaed ;
A threulio'm hamser, ddydd a nôs,
Mewn myfyr am Dy angeu loes.
- 3 Ac na b'o grâs o fewn y nef
Na chaffwyf rân o hono ef ;

A gwna na byddo genyf flâs
Ond yn Dy gariad a Dy râs.

- 4 Fy lloches, a fy noddfa glŷd,
F'o edrych ar Dy wyneb-pryd ;
A'm hamser elo heibio'n llawn
Wrth ganu i'th enw foreu a nawn.

w.

666 (117) *Ymbil am burdeb.*

M. H.—Brynteg. Spires.

- 1 **A**R fŷr rhaid sefyll o Dy flaen,
Fe brofir f' ysbryd gwàn drwy dân,
Fe chwilir gwraidd pob nwyd a dawn,
Fe'm nithir, pwysir fi yn llawn.
- 2 Dy Ysbryd, fel y fflamau pur,
Sy'n gwel'd fy nghalon drwyddi'n glir,
Yn tremio i mewn, yn canfod bai,
'D oes arall wŷr y mán y mae.
- 3 O ! trugarhâ, can's heddyw mae
Fy ngobaith oll mewn trugarhau ;
Trugaredd lawn yn unig yw
A geidw f' enaid gwàn yn fyw.
- 4 'D oes ond rhyw faith anfeidrol râs
A'm dŵg o'm holl bechodau i maes ;
Nid oes ond haeddiant Duw yn ddyd
Rŷdd nefoedd bur i aflan un.

w.

667 (121) *Lloches yn mynwes Iesu.*

M. H.—Golgotha. Exeter.

- 1 **D**WYF ond pererin tlawd a gwàn
I deithio o'r anial fyd i'r lân ;
Am hyn, rho imi lechu o hyd
Yn dawel yn Dy fynwes glŷd.
- 2 Pan b'o euogrwydd tanllyd, llym,
Yn curo arnaf yn ei rym,
Dadguddia im' drysorau grâs
Yn ffrŵd o'th ystlys ddaeth i maes.
- 3 O ! gâd im' ffoi i'r noddfa glŷd
Sydd uwch law uffern, uwch law'r byd,
Dàn gysgod y cyfammod rhâd
A seliwyd gynt â dwyfol waed.

- 4 Wel, dyma'r lloches ddedwydd iawn
 Gaiff fod fy noddfa foreu a nawn,
 Heb un difyrwch is y nef
 Ond caru ac edrych arno Ef.

W.

668 (102) *Nerth i ddwyn y groes.*

M. H.—Leipsic. Ceredigion.

- 1 **O** IÔR! Preswlydd mawr y berth—
 Y ffynnon fawr o rês a nerth!
 Rho ynof lef, a chlyw fy nghŵyn—
 Dy iau a'th groes, dysg im' eu dwyn.
- 2 Os rhaid im' beunydd ddwyn y groes,
 Tra pery gyrfa fêr fy oes,
 O Arglwydd! dyro help Dy fraich,
 I gynnal eiddil dân ei faich.
- 3 Mewn cyfyngderau, sâf o'm plaid,
 Yn gadarn Dŵr, a nerth wrth raid;
 Yn Dad, yn Frawd, yn Brïod bydd,
 Hyd angeu, a thrwy fythol ddydd!

T. J.

669 (93) *Cymdeithas â Christ a'i bobl.*

M. H.—Staincliffe. Gibraltar.

- 1 **T**YDI, 'r Hwn mae fy enaid drud,
 Yn hoffi uwch law holl bethau 'r byd,
 Mynega im', fy Mugail mwyn,
 Pa le 'r wyt yn bugeilio 'th ŵyn.
- 2 Paham, fy Arglwydd! rhaid i mi
 Droï heibio o'th ddiadell Di?
 'D yw f' enaid gwàn yn chwennych bôd
 Yn eiddo i neb, ond Crist a'i nôd.

DR. W., c. D. J.

670 (108) *"Arwain fi."*

M. H.—Babilon. Menai.

- 1 **O**! ARWAIN fi i'th nefol ffyrdd,
 Yn nghanol temtasiynau fyrdd;
 Yn awr y brofedigaeth ddu,
 Dragwyddol Ysbryd! arwain fi.
- 2 Pererin wyf yn mhell o'm gwlad,
 Â'm golwg ar drigfanau 'Nhad—
 Pererin rhwng gelynyion lu:
 Dad pererinion! arwain fi.

- 3 O ! arwain fi 'r hyd llwybrau hedd,
Yn ufudd mwyach hyd fy medd ;
Drwy 'r olaf brofedigaeth ddu,
Yn orfoleddus, arwain fi !
- 4 Rhyw anial erchyll yw y byd,
A maglau ei bleserau i gyd :
Yn gywir i'r Baradwys fry,
'R hyd ffordd sancteiddrwydd, arwain fi.
- 5 Trwy ddyfnion dônau angeu âf
Dàn ganu, os Dy gwmni gâf ;
Nes cyraedd glân y Ganaan gu ;
O ! Iôr anfeidrol, arwain fi !

W. T.

671 (141) *Cynhaliaeth y Cristion.*

8. 8. 8.—Nashville. St. Paul's.

- 1 **M**I deithiais ran o'r anial maith,
'D wy'n deall pellder pen fy nhaith,
Mewn gwledydd sychion, ddwr nid oedd ;
Yn awr 'r wy'n disgwyl, foreu a nawn,
O'r nefoedd ddwr a sypiau grawn,
Wna'm henaid egwan wrth ei fodd.

W.

672 (135) *Cynhaliaeth y Cristion.*

8. 8. 8.—Llangollen. Llangoedmor.

- 1 **O**'R graig y mae'n dylifo i maes,
Yn afon ddisglaer, loyw, lâr,
Sef Craig yr oesoedd—cadarn yw ;
A thyna'r mân y gwnaf fy lle,
Dàn gysgod tawel furiau'r ne',
Lle câf ddiddanwch tra b'wyf byw.
- 2 'R wy'n cofio gair fy Iesu mawr
Y ddi'r Diddanydd ata'i lawr,
Na chawn i farw o dristwch mwy ;
O Dduw ! cyflawna'th air i ben,
Rho imi arweinydd is y nen,
Ddangoso'r ffordd, iachao 'nghlwy'.
- 3 A raid i gystudd garw'r groes,
I ganlyn f'ysbryd ddydd a nôs ?
Os rhaid, gwna fi yn foddlon iawn :

Dàn ganu gwna i mi fyn'd yn mlaen,
Sef canu yn y dŵr a'r tân,
O foreu 'mywyd hyd brydnawn.

- 4 Yn ymchwydd yr Iorddonen gref,
Dâl, f'enaid, afael ynddo Ef,
Mae'r tônau'n fawrion iawn eu grym ;
Âf trwyddynt, er nad wyf ond gwàn,
Os cedwi Di fy mhen i'r làn ;
Fydd tônau mawrion imi ddim.

w.

673 (148) *Peryglon yr anialwch.*

8. 8. 8.—Pantycelyn. Hengoed.

- 1 **M**EWN rhyw anialwch 'r wyf yn byw,
A'r llesgaf un erioed o'm rhyw,
Peryglon mawrion sy 'mhob mân—
Mae yma Anac yn ei rym,
A draw Goliah gadarn lym,
I gyd am goncro'm hysbryd gwàn.
- 2 Ac oddi fewn mae mwy na mwy
O nwydau croes i'th farwol glwy',
Pob nwyd yn gadarn ac yn gref,
Yn curo'n danbaid bob yr awr
Fy ysbryd egwan, llesg, i lawr ;
Fy unig noddfa yw y nef.
- 3 Dy fraich sydd gadarn iawn o rym,
'D all uffern mo'i gwrth'nebu ddim ;
Dy air sydd drech na dŵr na tân ;
O ! tyr'd i'r frwydr, mae'n brydnawn,
Mae saethau'r fall yn llymion iawn ;
O ! dâl fi i'r làn, a dŵg fi 'mlaen.

w.

674 (202) *SALM I. 1, 2, 3.*

M. s.—Silesia. Mary.

- 1 **Y**SAWL ni rodia, dedwydd yw,
Yn ol drwg ystryw gyngor ;
Ni saif ar ffordd troseddwy'r ffol,
Nid eiste'n stôl y gwatwor.
- 2 Ond ei holl serch ef fydd yn rhwydd
Ar ddeddf yr Arglwydd uchod :
Ac ar Ei ddeddf rhŷdd, ddydd a nôs,
Yn ddiddos ei fyfyrdod.

- 3 Fel pren planedig ar làn dôl
 Ceir ffrwyth amserol arno ;
 Ni chrina 'i ddalen a'i holl waith
 A lwydda 'n berffaith iddo.

E. P.

675 (210)

SALM XXIII.

M. S.—Morganwg. Persia.

- 1 **Y**R Arglwydd yw fy Mugail clau,
 Ni âd byth eisiau arnaf ;
 A gorwedd gâf mewn porfa frâs,
 Ar làn dwfr gloywlas araf.
- 2 Fe goledd f' enaid, ac a'm dŵg
 'R hyd llwybrau diddrwg, cyfion ;
 Er mwyn Ei enw mawr di-lŷs
 Fe'm tywys ar yr union.
- 3 Pe rhodiwn 'd ofnwn ddim am hyn,
 Yn nyffryn cysgod angen ;
 Wyt gyda mi, a'th nerth a'th ffon ;
 On'd tirion ydyw 'r arfau ?
- 4 Gosodaist Ti fy mwrdd yn frâs,
 Lle 'r oedd fy nghâs yn gweled ;
 Olew i'm pen, a chwpan llawn,
 Daionus iawn fu 'r weithred.
- 5 O'th nawdd y daw y dônïau hyn
 I'm canlyn byth yn hylwydd ;
 A minnau a breswyliaf byth,
 A'm nyth yn nhŷ yr Arglwydd.

E. P.

676 (251)

SALM XXV. 4, 8, 10, 11.

M. S.—Saxony. Arenig.

- 1 **I**M' dangos, Arglwydd, Dy ffordd Di,
 A phâr i mi ei deall ;
 A dysg ac arwain fi 'r un wedd
 Yn Dy wirionedd diball.
- 2 Yr Arglwydd uniawn yw a da,
 A'i ffyrdd im' noddfa ydynt ;
 Efe a arwain, fel mae'n rhaid,
 Y pechaduriaid ynddynt.

- 3 I'r sawl a gadwo ddeddfau 'r Iôn,
A'i union dystiolaethau,
Gwirionedd a thrugaredd fydd
Ei lywydd yn ei lwybrau.
- 4 Er mwyn Dy enw, Arglwydd man,
O! maddeu fy anwiredd ;
Can's fy nhroseddiad i mawr yw,
Mwy ydyw Dy drugaredd.

E. P.

677 (228) SALM XXXVII. 4, 5, 6, 18, 19, 37.

M. s.—Dominus regit me. Glanceri.

- 1 **B**YDD di gysurus yn dy Dduw,
Ti gei bob gwiw ddymuniad ;
Dy ffyrdd crêd iddo, yn ddi-lŷs,
Fe rŷdd l'ewyllys atad.
- 2 Crêd ynddo Ef, fe'th ddwg i'r lân,
Mŷn allan dy gyfiawnder ;
Mor oleu a'r haul ar hanner dydd,
Fel hyny bydd d' eglurder.
- 3 Yr Arglwydd edwyn oes a gwaith
Pob rhai o berffaith helynt ;
Ac yn dragywydd Duw a wnaeth
Deg etifeddiaeth iddynt.
- 4 Efe a'u ceidw hwynt i gyd,
Ni chânt ar ddrygfyd w'radwydd ;
Yn amser newyn, hwy a gânt
O borthiant ddigonolrwydd.
- 5 Ystyria hefyd y gŵr pur,
Ac edrych dŷ 'r cyfiawnedd ;
Ti a gei weled gyfryw ddyn,
Mai 'i derfyn fydd tangnefedd.

E. P.

678 (179) SALM CVII. 23—32.

M. s.—Llangranog. Langdale.

- 1 **Y**RHAI a ânt mewn llongau i'r dôn,
Â'u taith uwch mawrion ddyfroedd,
A welant ryfeddodau'r Iôn,
A hyn mewn eigion moroedd.

- 2 Cyffroa 'i air dymhestloedd gwynt,
Y rhai a godynt dônau ;
Hyd awyr fry, hyd eigion llawr,
Ac ofn bob awr rhag angeu.
- 3 Gan ysgwyd a phendroi fel hyn,
Dull meddwyn, sÿnai arnynt ;
Ar Dduw mewn ing y rhoisant lef—
Daeth Ef â chymmorth iddynt.
- 4 Gwnaeth E'r ystorm yn dawel deg,
A'r tônau 'n osteg wastad ;
Yn llawen ddistaw doent i'r làn,
I'r màn y b'ai 'u dymuniad.
- 5 Addefent hwythau ger Ei fron
Ei fwynion drugareddau,
Ac i blant dynion fel y gwnaeth
Yn helaeth ryfeddodau.
- 6 Holl gynnulleidfa Ei bobl Ef,
Clôd Duw hyd nef dyrchafant,
Holl eisteddfeydd penaethiaid hên
Yn llawen a'i moliannant.

E. P.

679 (263) SALM CXXI. 1, 3, 8.

M. S.—Dymuniad. Adelaide.

- 1 **O** ! BRYSSIA, Arglwydd ! clyw fy llais,
O brysur gelwais arnat ;
O'r màn lle b'wyf, erglyw fy llef,
A doed i'r nef hyd atat.
- 2 O Arglwydd ! gosod, rhag gair ffraeth,
Gadwraeth ar fy ngenau ;
Rhag im' gam-dd'wedyd, gosod ddôr
Ar gyfor fy ngwefusau.
- 3 Mae 'ngolwg a'm holl obaith i,
Duw, arnat Ti Dy Hunan ;
O ! bydd Di 'n unig yn fy mhlaid—
Na fwrw f' enaid allan.

E. P.

680 (271) *Arweiniad hyd ben y daith.*

M. S.—Gorphwysfa. Eidduned.

- 1 **D**UW, cadw f'enaid bach o hyd
Uwch law y byd a'i ddrygau,

- Gan lwyr ddibrisio'i boen a'i wae,
Ei drallod a'i gystuddiau.
- 2 Fel na b'wy'n gwranddo ar ei dwrf,
Ei gynnwrf a'i ruadau ;
Gan deithio'r llwybr cul bob cam,
A meddwl am fy nghartre' ;
- 3 Heb gyfeiliorni ar un llaw
Nes myn'd tu draw 'r Iorddonen,
At seintiau flinodd ar y byd,
Sy'n awr i gyd yn llawen ;
- 4 Yn gorphwys yn y Ganaan bur,
Preswylfa'r gwir dduwiolion,
Tir yr addewid hyfryd draw,
Gwlad lle nas daw gelynion.
- 5 Gorphwysfa dawel, deg, ddi-stŵr,
Sydd yno i'r gŵr lluddedig ;
Afonydd gloyw, pur, di-drai,
I ddiodi'r rhai sychedig.

w.

681 (234) *Ei lwybrau ydynt heddwch.*

M. S.—Gwilym. Paradwys.

- 1 **D**Y lwybrau Di y'nt hyfryd iawn,
Dy ffyrdd y'nt lawn hyfrydwch
Nag amllder yd neu win, fy Nuw,
Melusach yw Dy heddwch.
- 2 Mae'n traed yn awr ar wddf y ddraig,
Trwy Hâd y wraig sy'n eiriol ;
Awn, gan fod Iesu ar ein rhan,
I'r làn, i'r làn yn wrol.
- 3 Yn mlaen yr awn, trwy gyflawn ffydd,
Tra fyddo'r dydd yn para,
Pob un ag sydd â'i sier sail
Yn haeddiant yr ail Adda.

w.

682 (352) *Ymbil am gynhaliaeth.*

M. C.—Gwresam. Claudius Ptolemeus.

- 1 **Y** BAICH sydd arnaf ddydd a nôs,
Ac wrthyf sydd ynglŷn,
Sydd ysgafn, er ei bwysau ef,
I'th ysgwydd gref Dy Hun.

- 2 O ! cymer Di fy maich a 'mhoen,
A'm hofnau maith i gyd,
A rho i mi heddwch yn Dy glwy'
Sydd lawer mwy na'r byd.
- 3 Fe gwyp fy ofnau i gyd o flaen
Dy gariad glân a'th hedd,
Holl ddychryniadau anghyhy',
Ac uffern ddu a'r bedd.
- 4 Mae prawf o'th gariad dwyfol gwir
Fel dilian pur ei flâs,
Fe ddeil, dân demtasiynau, i'r làn
Fy enaid gwân i maes.
- 5 O ! fanna pur o ddwyfol brîs,
Anwylaf îs y nef,
Gâd i'r newynllyd heddyw gael
Ymborthi arno ef.
- 6 Fe gerdd fy nhraed yn hwylus iawn,
Dôf cyn prydawn i'r làn ;
Os câf ond bwyta'r gwleddoedd hyn,
Câf ganu yn y mân.

W

683 (326)

Serch ar Iesu.

M. C.—St. Leonard. St. Peter.

- 1 **N**I thro'f fy wyneb byth yn ol
I 'mofyn pleser gau ;
Ond mi a gerddaf tua'r wlad
Sy â'i phleser yn parhau.
- 2 Mae holl deganau'r ddaear hon,
Fu gynt yn fawr eu grym,
Yn ngwýdd fy Iesu'n gwywo i gyd,
Ac yn diflanu'n ddim.
- 3 Y mae aroglau pur Ei râs
Fel peraroglu'r nef ;
Ac nid oes cymmar îs yr haul
Yn unlle iddo Ef.
- 4 Mae'n denu'm serch trwy wyntoedd oer,
Yn gyfan ato'i Hun ;
Ac fe ddiffoddodd bob rhyw chwant
At ddaear, ac at ddyn.

- 5 Fe d'òrwyd rhyngof fi a'm chwant,
 Daeth ar fy mhleser drai ;
 Ond fy hapusrwydd perffaith yw
 Dy garu a'th fwynhau.

W.

684 (338) “*Duw drosom.*”

M. C.—St. Mary. Cologne.

- 1 **O** ! TYRED, Arglwydd, sâf wrth raid,
 Yn awr o blaidd y gwàn :
 Mi soddaf mewn dyfnderoedd du
 Oni ddèli Di fi i'r làn.
- 2 Mae nerth Dy ràs yn llawer mwy
 Na'm beiau oll o'r bron ;
 Dy hyfryd wên sy'n abl lladd
 Euogrwydd dân fy mron.
- 3 Mae ynot foroedd pur di-lÿth,
 Heb ddiffyg byth, na thrai,
 O gariad anghydmарol cu,
 Fyth fythoedd i barhau.
- 4 O ! tywallt hwn i'm henaidd gwàn
 Sy'n fynych dân ei boen,
 Yn methu credu i'r goncwest ràd
 Yn ngwerthfawr waed yr Oen.

W.

685 (355) *Y tlawd yn llawn trwy ràs.*

M. C.—Ludwig. Gwrecsam.

- 1 **M**AE ofnau yn finteioedd llawn,
 Rai creulon iawn eu rhyw,
 Yn pledio yn fy wyneb gwàn
 Na feddaf ràn yn Nuw.
- 2 A minnau'n llwfrhau yn lân,
 Heb wybod 'ffordd i droi,
 Heb ysbryd geny' i fentro 'mlaen,
 Nac ysbryd geny' i ffoi.
- 3 Yn chwilio, a manwl chwilio 'r wyf,
 Ar aswy, ac ar dde,
 Ac eto, methu symmud cam
 I fyny tua'r ne'.
- 4 O ! edrych arnaf, Arglwydd mawr,
 Mae bellach yn brydnawn ;

O ! llanw'r euog tlawd sy heb ddim
O'th nefol ddwyfol ddawn.

- 5 Rho brawf o'r gwîn a wasgwyd 'maes
O'r bêr winwydden fry,
Fel gallwyf fyth i lawenhau
Yn Dy ogoniant Di.

w.

686 (351) *Ymbil am adferiad o'r caethiwed.*

M. C.—Windsor. Burford.

- 1 **T**YR'D, Arglwydd, â'th addewid rād,
Pur eiriau'r nef, i ben :
Rho'ed dyddiau fy rhyddhâd dân sêl
Yn llyfr mawr y nen.
- 2 Mae dyddiau griddfan imi'n hir—
Caethiwed Babel fawr :
O ! nâ chawn deimlo'r Jubil fwyn
Yn agor dorau'r wawr.
- 3 Tybygwn, pe b'ai'm traed yn rhydd
O'r blîn gaethiwed hyn,
Na wnawn ond canu fyth tra f'wyf
Am rās Calfaria fryn.

w.

687 (340) *Gweddi yn yr anialwch.*

M. C.—Martyrs. St. Mary.

- 1 **P**ERERIN wyf mewn anial dir,
Yn crwydro yma a thraw ;
Ac yn rhyw ddisgwyl bob yr awr
Fod tŷ fy Nhad ger llaw.
- 2 Ac mi dybygaf clywaf sŵn
Nefolaidd rai o'm blaen,
Wedi gorchfygu a myn'd trwy
Dymhestloedd dŵr a thân.
- 3 Tyr'd, Ysbryd sanctaidd, ledia'r ffordd,
Bydd imi'n niwl a thân ;
Ni cherdda'i 'n gywir hanner cam
Oni byddi o fy mlaen.
- 4 Mi ŵyraf weithiau ar y dde,
Ac ar yr aswy law ;
Am hyny, arwain, gam a cham,
Fi i'r Baradwys draw.

5 Mae hiraeth arnaf am y wlad
 Lle mae torfeydd diri',
 Yn canu'r anthem ddyddiau 'u hoes
 Am angeu Calfari.

w.

688 (346) *Ymdrech a gweddi y Cristion.*

M. C.—Bangor. St. Nicholas.

- 1 **R** WY'n morio tua chartre'm Nêr,
 Rhwng tônau maith 'r wy'n byw ;
 Yn ddyn heb neges dân y sêr
 Ond 'mofyn am ei Dduw.
- 2 Mae'r gwyntoedd yn fy nghuro'n ôl,
 A minnau 'd wyf ond gwàn ;
 O ! cymmer, Iesu, fi yn Dy gôl,
 Yn fuan dŵg fi i'r làn.
- 3 N'âd fi ar aswy nac ar dde
 I redeg o Dy flaen ;
 Ond dilyn llwybrau Brenin nef,
 Trwy ganol dŵr a thân.
- 4 O ! gwna i fy nghalon redeg trwy
 Oll atat Ti Dy Hun ;
 Na b'o difyrwch genyf mwy
 Mewn daear, da, na dyn.
- 5 A phan b'o'n curo f'enaïd gwàn
 Elynion rif y sêr,
 Dyrchafa'm hysbryd llesg i'r làn
 I fynwes bur fy Nêr.
- 6 Na b'o gwrthwynebiadau'r byd,
 Na chroesau o un rhyw,
 I'm hoeri, nac i sugno 'mryd
 Un dim oddi wrth fy Nuw.
- 7 Boed dioddefiadau pur y groes
 I laesu'm cur a'm gwae ;
 Griddfanau dyfnion angeu loes
 I'm rhoddi i lawenhau.
- 8 Marwolaeth fy Ngwardwr mawr
 Yn fywyd pur i mi ;
 Fel gallwyf roddi'm holl i lawr
 Yn gôf am Galfari.

w.

689 (294) *Cyfoeth yn Nuw.*

M. C.—St. George. St. Saviour.

- 1 **N**ID yw'r blinderau yma fu,
 Neu y blinderau ddaw,
 Ddim i'w cymharu â gwobr grâs
 Gâf feddu 'maes o law.
- 2 Edrychaf ar y gwynfyd drud,
 Pleserau'r byd a ddaw,
 Ac mi ddibrisia'r cystudd fu,
 A'r cystudd sy ger llaw.
- 3 Ni phery'r byd, a'i rwysg, a'i rôd,
 A'i ofid o bob rhyw,
 Ond megys munyd, at y wledd,
 Tragwyddol hedd fy Nuw.
- 4 Difyru wnaif fy oes yn llwyr
 Mewn myfyrdodau maith
 Ar bur bleserau Seion wên
 Sy draw yn mhen fy nhaith.
- 5 A phe b'ai'n gorwedd yn y bedd
 Gyfeillion goren'r llawr,
 Nid wyf amddifad tra f'o byw
 Fy unig Arglwydd mawr.
- 6 Mae Ef Ei Hun yn llawer mwy
 Na'r cwbl yma'n un ;
 'R wyf yn gyfoethog uwch pob rhif
 Heb ddim ond Ef Ei Hun.

W.

690 (332) *Teithio trwy nerth y groes.*

M. C.—St. Agnes. Winchester Old.

- 1 **A**C er fod draw afonydd mawr—
 Holl ofnau angeu loes,
 Af trwyddynt, er eu grym a'u maint,
 Dàn gysgod gwaed y groes.
- 2 Mi glywaf lais merthyron lu,
 A seintiau, yn y blaen,
 'N awr wedi cyrhaedd pen y daith,
 Er gwaethaf dŵr a thân.

- 3 Fy enaid, dianc tua'r làn
 Nac ofna'r drygau hyn,
 A chadw d'olwg yn y blaen
 Yn union at y bryn.
- 4 Edrychaf ar y croesbren trwm
 Fu ar Ei ysgwydd Ef,
 A'r goron ddrain fu ar Ei ben,
 Pan brynodd imi'r nef.
- 5 Mae'n eiriol fry o flaen y faine,
 Yn cofio'i boen a'i waed ;
 Ac wedi gwneyd tragwyddol hedd
 'N awr rhyngof fi a'm Tad.

w.

691 (297) “*Fy Nhad sydd wrth y llyw.*”

m. c.—French. St. Stephan.

- 1 **A**R fôr tymhestlog teithio 'r wyf
 I fyd sydd well i fyw,
 Gan wênu ar ei stormydd oll—
 Fy Nhad sydd wrth y llyw.
- 2 Drwy leoedd geirwon, enbyd iawn,
 A rhwystrau o bob rhyw,
 Y'm dygwyd eisoes ar fy nhaith—
 Fy Nhad sydd wrth y llyw.
- 3 Er cael fy nhafu o dòn i dòn,
 Nes ofni bron cael byw,
 Diangol ydwyf hyd yn hyn—
 Fy Nhad sydd wrth y llyw.
- 4 Ac os oes stormydd mwy yn ol,
 Yn nghadw gan fy Nuw,
 Wynebaf arnynt oll yn hyf—
 Fy Nhad sydd wrth y llyw.
- 5 A phan b'o'u hymchwydd yn cryfhau,
 Fy angor sicr yw,
 Y dôf yn ddiogel trwyddynt oll—
 Fy Nhad sydd wrth y llyw.
- 6 I mewn i'r porthladd tawel, clÿd,
 O sŵn y 'storm a'i chlyw,
 Y câf fynediad llon ryw ddydd—
 Fy Nhad sydd wrth y llyw.

E. E

692 (283) *Gorchestion ffydd.*

M. C.—Christchurch. Solomon.

- 1 **T**RWY ffydd eheda gweddi'r gwael,
Ac yntau gyda hi,
Tÿr ei gadwynau'n chwilfriw mân
Yn ngolwg Calfari.
- 2 O'r dyfnder esgyn gweddi'r ffydd,
O eigion moroedd mawr ;
Ac o gyfammod Duw, a'i wedd,
Mae'n tÿnu hedd i lawr.
- 3 Trwy ffydd mae'n cadw 'nghanol tân,
Er nerth ei anian ef ;
Yn nghanol llewod, byw mae ffydd,
Â'i golwg tua'r nef.
- 4 Saif ffydd, trwy iachawdwriaeth Iôr
Er gweled môr yn cau ;
A ffydd, â'i gwialen, gair y llŵ,
A rwyga hwnw'n ddau.
- 5 Pe âi'r mynyddoedd oll i'r môr,
Yr Arglwydd Iôr yw rhan
Pob perchen ffydd, ac ato rhêd
Am nodded yn mhob mân.
- 6 I'r làn, o'r dyfnder du, a'r dôn,
Daw etifeddion ffydd,
A'u cân yn un, er chwerw loes,
Am angeu'r groes ryw ddydd.

R. J.

693 (329) *Yr afael sicraf fry.*

M. C.—St. Leonard. St. Peter.

- 1 **D**YWEDWYD gânwaith na chawn fyw
Gan anghrediniaeth hy' ;
Ond ymddiriedaf yn fy Nuw,
Mae'r afael sicraf fry.
- 2 Cyfammod Duw, a'i arfaeth gref,
Yn gadarn sydd o'm tu,
Anghyfnewidiol ydyw Ef ;
Mae'r afael sicraf fry.
- 3 Er beiau mawrion, rif y dail,
A grym euogrwydd du,

Iawn ac eiriolaeth Crist yw'm sail ;
Mae'r afael sicraf fry.

4 Rhagluniaeth fawr y nef o'm plaid,
Ei holl olwynion try,
Agorai'r môr, pe byddai raid ;
Mae'r afael sicraf fry.

5 Câf floeddio concwest yn y mên,
Pob gelyn draw a ffy ;
Can's er nad ydwyf fi ond gwân,
Mae'r afael sicraf fry.

P. J.

694 (311) *Disgwyl wrth yr Arglwydd.*

M. C.—Bedford. Ballerma.

1 **M**AEE addewidion, melus wledd,
Yn gyflawn ac yn rhâd,
Yn y cyfammod pur o hedd,
Tragwyddol ei barhâd.

2 'R wyf finnau yn dymuno d'od
I'r wledd ddanteithiol frâs ;
Ac felly mi gaf seinio clôd
Am ryfedd rym Ei râs.

3 O ! rhwyma fi wrth byst Dy byrth,
I aros tra f'wyf byw.
I edrych ar Dy wedd a'th wyrth,
A'th foli Di, fy Nuw.

4 Tydi f'o'm cymmorth parod iawn,
I'm cynnal ar fy nhaith ;
A Thi Dy Hun f'o'm trysor llawn
I dragwyddoldeb maith.

T. J.

695 (342) *Gweddi ffyddiog.*

M. C.—St. Mary. Martyrs.

1 **A**GORODD gweddi ffydd, cyn hyn,
Garcharau heyrn a phrês,
Diddymodd amcan uffern fawr—
Trôdd wenwyn hono 'n llês.

2 Mae 'n cau, mae 'n agor nef yn un ;
Mae 'n medru 'r ffordd at Dduw ;
Gwrandewir llais ochenaid ffydd
Dàn gystudd o bob rhyw.

- 3 Ehed, â'i golwg ar y gwaed,
 Trwy dew gymylau 'r nen ;
 A dŵg i'r enog wir ryddhâd,
 A modd i g'odi 'i ben.

R. J.

696 (436) *Dedwydd fuddugoliaeth yn y diwedd.*

7. 6. D.—Llydaw. Jabez.

- 1 OS dôf fi trwy'r anialwch,
 Rhyfeddaf fyth Dy râs,
 A'm henaid i lonyddwch
 'R ol gânwaith golli'r maes,
 A'r maglau wedi eu tòri,
 A'm traed yn gwbl rydd ;
 Os gwelir fi fel hyny,
 Tragwyddol foli a fydd.

Cas. DE.

- 2 Os gwelir fi, bechadur,
 Ryw ddydd ar ben fy nhaith,
 Rhyfeddol fydd y canu,
 A newydd fydd yr iaith ;
 Yn seinio "Buddugoliaeth,"
 Am iachawdwriaeth lawn,
 Heb ofni colli'r frwydr,
 Na boreu na phrydnawn.

Cas. H. S.

697 (406) *Diangfa i'r bywyd.*

7. 6. D.—Syria. Rutherford.

- 1 CE'S ddŵr o'r graig i yfed,
 I dōri'm syched mawr ;
 Ce's beunydd fara i'w fwyta,
 O'r nef y daeth i lawr ;
 Ce's delyn tu yma i angeu,
 Fy holl gystuddiau ffôdd,
 I ganu i'r Oen fu farw,
 Mae'n Briod wrth fy modd.

- 2 Mi gysgaf hûn yn esmwyth
 Ar fŷr yn llwch y llawr,
 Yn holliach, wedi gorphen
 Milwriaeth f' Arglwydd mawr ;
 Heb elyn i fy mlino
 I dragwyddoldeb maith ;

Câf fuddugoliaeth hollol
Yn lân ar ben fy nhaith.

M. R.

698 (464) *O Arglwydd, tyr'd i lawr.*

M. B.—St. Bride. Dole.

- 1 **O**! ARGLWYDD, tyr'd i lawr,
Mae'n frwydr chwerw iawn,
O foreu las-ddydd, heb ei hail,
Hyd fachlud haul brydnawn.
- 2 Mae 'meiau megys llu,
Yn gyndyn gry'o ryw,
Ac nid oes all eu cael hwy 'lawr
Ond gallu mawr fy Nuw.
- 3 Am hyn rho'f arno 'mhwys
Er maint eu cyfrwys lu ;
Fel un cystuddiol, mi ro'f floedd
I entrych nefoedd fry.
- 4 Mi g'oda 'm dwylaw i'r làn—
Lluddedig, gwàn, a gwyw,
Ac ni wàn gredaf gario'r dydd,
Fy nghymmorth fydd fy Nuw.
- 5 Tyr'd, anorchfygol rês,
Perch'noga'r maes yn awr,
A thòr elynion mawr eu llid
Yn gryno i gyd i'r llawr.
- 6 Rhaid i'r gelynyon ffoi,
Er ymgrynhôi ynghyd ;
Cwymp dyfais uffern fawr bob darn,
Tân farn anfeidrol lîd.
- 7 Ei air sy'n nerthol wir,
A'i Ysbryd pur yn dân ;
Nas gall y gelyn mwya' ei rym
Fyth sefyll ddim o'i flaen.

W.

699 (469) *Mawl am brofiad o fendithion
iachawdwriaeth.*

M. B. D.—Eden. Aberdar.

- 1 **B**ENDIGAID fyddo'r awr
Y clywais ddwyfol lef,

O'r anial fyd, i'm galw i maes
 Tua hyfryd deyrnas nef ;
 Fe g'ododd seren ddydd,
 A'i goleu sydd yn rho'i
 Cymylau t'w'llaf, tewaf, llawn,
 Yn fuan iawn i ffoi.

2 Ce's brofi dwyfol hedd
 Gyda gorfoledd mawr ;
 'R wy'n cofio'r effaith—cofio'r pryd,
 Yn hyfryd hyd yn awr,
 Pan gefais wir ryddhâd,
 Trwy werthfawr waed fy Nuw ;
 Ei gariad oedd yn felus braf,
 Fe'i caraf tra b'wyf byw.

3 A dyma'r cyntaf bryd
 Yr aeth y byd yn ddim,
 Y collodd hithau, uffern fawr
 (O ! hyfryd awr !) ei grym ;
 Fy enaid aeth yn rhydd,
 Pan ddaeth y dydd i ben ;
 Ni all cadwynau ddala awr
 Dros arfaeth fawr y nen.

4 Dangoswyd im' pryd hyn
 Y baradwysaidd wlad,
 A'r holl bleserau hyfryd sy
 O fewn i dŷ fy Nhad ;
 Y manna nefol, cudd,
 Sy i'w gael, yn rhydd heb drai,
 Dros dragwyddoldeb yn y nef
 I'r dewisedig rai.

5 'R oedd pob gwageddol flŷs
 A gefais îs y nef
 Yn toddi, ac yn myn'd yn ddim,
 Yn ngrym Ei gariad Ef ;
 Fe ddarfu pob rhyw flâs
 Ar bleser câs ei ryw,
 Pan gefais yfed dyfroedd clir
 O ffynnon bur fy Nuw.

700 (475) *Hyder yn Nuw.*

M. B. D.—Bonar. Amana.

- 1 **W**EL, f'enaïd, dôs yn mlaen,
 'D yw'r bryniau sydd ger llaw
 Un gronyn uwch, un gronyn mwy,
 Na hwy a gwrddaist draw :
 Dy anghrediniaeth gaeth,
 A'th ofnau maith eu fhi',
 Sy'n peri it' feddwl rhwystrau ddaw
 Yn fwy na rhwystrau fu.
- 2 'R un nerth sydd yn fy Nuw,
 A'r un yw geiriau'r nef,
 'R un grâs, a'r un ffyddlondeb sy
 'N cartrefu ynddo Ef :
 Fy ngwendid o bob math,
 A'm llygredigaeth cry',
 'Ddiffoddant, er eu natur gâs,
 Hyd fyth mo'r grâs sydd fry.
- 3 Mi welaf fyrdd dân sêl,
 Fu 'n ofni fel fy hun,
 'N awr wedi dringo'r creigiau serth,
 I gyd trwy nerth yr Un ;
 Yn canu'r ochr draw,
 Heb arnynt fraw na phoen,
 Ganiadau hyfryd Calfari,
 Dioddefaint addfwyn Oen.

w.

701 (480) "*Awn a meddiannwn y wlad.*"

M. B. D.—Leominster. Kingscroft.

- 1 **W**EL, deuwech tua'r wlad,
 Y ffordd a gaed yn rhydd ;
 Ar ol rhyw noswaith dywell, faith,
 'N awr gwawrio wnaeth y dydd :
 Oddi yma i Peru
 Mae efengyl Duw'n rho'i bloedd,
 Cyhoedda i'r Negro du eu lliw
 Drugaredd Duw ar g'oedd.
- 2 Y Manna pur ar g'oedd—
 Diferion nefoedd fry,

Sydd yn dihidlo, foreu a nawn,
 Yn beraidd iawn i ni ;
 Y diliau hyfryd hyn
 Gawn brofi yn y màn—
 Afonydd gloyw felus wîn,
 O nefol rîn i'n rhan.

W.

702 (484) *Nerth Duw yn y tywydd garw.*

M. B. D.—St. Barnabas. Llanllyfni.

1 **R**WY'n ofni grym y dŵr,
 Yn yr Iorddonen gref ;
 'R wy'n syllu ar y creigydd maith
 Sydd ar fy nhaith i dref ;
 Duw, bydd yn nerth i'r gwàn,
 A dàl fi i'r làn yn gryf,
 Dàn demtasiynau, ge'nllif llawn,
 Sy â'u tònau heb ddim rhif.

2 Cyflawnir gair fy Nuw,
 A deued fel y dêl,
 Can's holl amcanion nefoedd fry,
 Bob sillaf sy dân sêl ;
 Ac ar Ei air a'i nerth,
 A dwyfol werth Ei waed,
 Mi âf trwy bob gelynyon hyf
 I mewn i dŷ fy Nhad.

W.

703 (472) *Cynhaliaeth ar y daith.*

M. B. D.—Gobaith. Diademata.

1 **C**HWI, bererinion glân,
 Sy'n myn'd tua'r Ganaan wlad,
 Ni thariaf finnau ddim yn ôl,
 Dilynaf ôl eich traed ;
 Nes elwy' i Salem bur
 Mewn cysur llawn i'm lle ;
 O ! Ffrynd troseddwy, moes Dy law,
 A thyn fi draw i dre'.

2 Mi ge's arwyddion gwir
 O gariad pur fy Nuw ;
 Ei rês a'i dawel hyfryd hedd ;
 I'm henaid, rhyfedd yw ;

- Yn mhell o'r babell hon
 Mae 'nghalon gydag E' ;
 O ! Ffrynd troseddwyr, moes Dy law,
 A thŷn fi draw i dre'.
- 3 Mae'r manna wedi ei gael,
 Mewn dyrys anial dir ;
 Ymborthi câf, ond myn'd yn mlaen,
 Ar ffrwythau'r Ganaan bur ;
 Mae yno sypiau grawn
 Yn llawn o fewn i'r lle ;
 O ! Ffrynd troseddwyr, moes Dy law,
 A thŷn fi draw i dre'.
- 4 Wrth feddwl am y wlad
 A ragbar'toed i'r plant,
 A chyflawn degwch tŷ fy Nhad,
 Mae ar fy nghalon chwant
 I lànio uwch y nen,
 Tu draw'r Iorrdonen gre' ;
 O ! Ffrynd troseddwyr, moes Dy law,
 A thŷn fi draw i dre'.
- 5 'R wy'n gweled, trwy fy Nuw
 Y coneraf fy d a chnawd ;
 O dân Ei aden gwnaf fy nyth,
 Ni fyddaf byth yn dlawd ;
 Mae'm hetifeddiaeth wych
 O fewn i entrych ne' ;
 O ! Ffrynd troseddwyr, moes Dy law,
 A thŷn fi draw i dre'.

w.

704 (483) *Pererindod y Cristion.*

M. B. D.—St. Barnabas. Llanllyfni.

- 1 **F**Y ngweddi, dôs i'r nef,
 Yn union at fy Nuw,
 A dywed wrtho Ef yn daer,
 " Attolwg, Arglwydd, clyw !
 Cyflawna'th 'ddewid wych,
 I'm dwyn i'th nefoedd wên ;
 Yn Salem fry par'to fy lle
 Mewn llŷs o fewn i'r llèn."

- 2 Pererin llesg a llaith,
 Dechreuais daith oedd bell,
 Trwy lu o elynion mawr eu brâd,
 Gan geisio gwlad sydd well ;
 Am ffoi mae f'enaïd tlawd
 At f'anwyl Frawd a'm Pen ;
 Yn Salem fry par'to fy lle
 Mewn llÿs o fewn i'r llèn.
- 3 Yn nglÿn wylofain trist,
 Lle bu fy Nghrist, 'r wy'n byw ;
 Ac wrth ryfela â'm gelyn caeth
 Fy nghalon aeth yn friw ;
 Iachâ bob clwyf a brâth
 Â dail y bywiol bren ;
 Yn Salem fry par'to fy lle
 Mewn llÿs o fewn i'r llèn.
- 4 Mae 'mrodyr uwch y nen
 Yn canu ar ben eu taith ;
 A minnau oedais lawer awr
 Ar siwrnai fawr a maith ;
 Ond bellach tÿn fi'n ddwys,
 Ar Grist dôd bwys fy mhen ;
 Yn Salem fry par'to fy lle
 Mewn llÿs o fewn i'r llèn.
- 5 'R wy'n gwel'd yr oriau'n hir
 I fod o dir fy ngwlad ;
 'Bryd deuaf at fy mrodyr fry
 Sÿ'n canu'n nhÿ fy Nhad ?
 'Gael gorphen ar fy nhaith,
 A'm siwrnai faith îs nen ;
 Yn Salem fry par'to fy lle
 Mewn llÿs o fewn i'r llèn.

w.

705 (467) “*Daeth amser i'r adar ganu.*”

M. B. D.—Eden. Aberdar.

- 1 **F**FARWEL, bleserau'r byd,
 Ei freulyd fri a'i fraw,
 Ehedwn mwy fel adar mân,
 I'n trigfan treiglwn draw ;

Cawn yno hyfryd hedd,
 A rhyfedd roddion rhâd ;
 O ! dowch, O ! dowch, ni awn yn hy'
 Tua'r wledd sy'n nhÿ ein Tad.

- 2 Yn awr mae'r adar mân
 Ar dân yn moli Duw ;
 Yn awr mae'r haul a'r nefol hîn
 Ar rai o'r werin wiw :
 Fe ddaeth y Jubili ;
 On'd braf yw'n bri a'n braint ?
 Cawn fyn'd i dref ar fÿr o dro,
 I seinio gyda'r saint.
- 3 Ein brodyr sydd o'r bron
 Yn morio i Seion wiw :
 Mewn hyfryd hwyl yn myn'd tua'r wlad
 Lle mae ein Tad yn byw ;
 Cawn lànio yn y mân
 I'r hafan hyfryd fry,
 I blith y rhai sy'n gwaeddi " Rhâd,
 Am gariad Iesu cu ! "

W.

706 (470) *Awyddfryd y Cristion.*

M. B. D.—Diademata. Coronamento.

- 1 **M**AE arnaf eisieu sêl
 A chariad at Dy waith,
 Ac nid rhag ofn y gosb a ddêl,
 Nac am y wobr chwaith ;
 Ond gwir ddymuniad llawn
 'Ddyrchafu'th gyfiawn glôd.
 Am i Ti wrthyf drugarhau,
 A chofio am dana'i erioed.

D. J.

707 (474) *Y daith i Ganaan.*

M. B. D.—Bonar. Amana.

- 1 **P**ALMENTIR llwybr in',
 Trwy ganol moroedd maith ;
 Ac er gelynon, fawr a mân,
 Cawn fyn'd yn mlaen i'n taith :
 Ar drostan heddyw 'n nês,
 Mae 'r sarph o brês yn glir,

Os elwyfir un pererin gwàn,
Sy'n myn'd i'r Ganaan dir.

- 2 Iorddonen drŷ yn ol,
'Ro'i lle i'r nefol hâd,
I etifeddu 'r hyfryd fân
Addawyd gan y Tad :
'D all pechod, nac un chwant,
Ddim attal plant y nef
I dreiddio trwy bob llif a thôn
Yn union ato Ef.

W.

708 (488) *Gwardigaeth y Cristion.*

6. 6. 8.—Bryneynlais. Gwledd.

- 1 **G**ALARUS yw'm holl daith
Gan orthymderau maith,
Gan rif a grym gelynion câs ;
Gan ofnau o bob rhyw,
Gan guddiad wyneb Duw,
Gan arswyd colli'r dydd yn lân.
- 2 'Bryd gwawria'r dedwydd ddydd,
Câf fod yn berffaith rydd
Oddi wrth fy llygredd, a phob elwy' ?
'R anfeidrol ryfedd awr
Daw'm gwardigaeth fawr,
O afael angeu du a'r bedd ?
- 3 Er griddfan dros brydnawn,
Boddlonir fi yn llawn
Pan welaf Iesu fel y mae :
Gwel'd Iesu fel y mae
Fydd ffynnon lawn, ddi-drai
O anfesurod faith fwynhâd.
- 4 Rhyw annherfynol wledd
O gariad llawn o hedd,
Fydd imi ar Ei ddeheu law ;
A hyfryd fydd fy nghân
Pan byddaf berffaith lân,
Heb fraw ger bron Ei orsedd bur.

H. H.

709 (490) *Nerth i ddwyn y groes.*

6. 6. 8.—Bryncynlais. Gwledd.

- 1 **R**HO nerth i ddwyn y groes
 Tra par'o dyddiau f'oes ;
 Na âd im' ddigaloni mwy
 Wrth wel'd gelynion lu ;
 Eu saethau'n aml sy ;
 O ! cuddia fi o fewn Dy glwy'.
- 2 Anghenus wyf o hyd,
 Mewn trallodedig fyd ;
 Ac nid oes fythol ddim i'w gael
 Gyflawna 'm heisieu i gyd,
 A'm càna oll ynghyd,
 Ond haeddiant drud fy Iesu hael.
- 3 'R wy'n nesu at yr awr
 I gael fy nhòri i lawr.
 A'm doddi i orwedd lle bu Ef :
 Lle i orphwys yno fydd,
 Hyd oni ddelo 'r dydd
 Daw Iesu ar gymylau 'r nef !

G. 1.

710 (519) *Nac ofna, f'enaïd, mwy.*

6. 8.—Hollybourne. Beverley.

- 1 **W**EL, bellach, tyr'd yn mlaen,
 Nac ofna, f'enaïd mwy ;
 Llai grym sy'n uffern dân
 Na dwyfol, farwol glwy' ;
 Mae'r gwaed, mae'r gwaed a gollodd Ef
 Yn ucha'i bris o fewn i'r nef.
- 2 Mae'r orsedd wên yn rhydd,
 Aeth Magdalen yn mlaen ;
 Manasseh hefyd sydd
 Yn canu'r nefol gân :
 Mi glywa'r sŵn—sŵn peraidd yw,
 Am ddwyfol, nefol, waed fy Nuw.
- 3 Distewch, elynion, mwy,
 Rho'wch le tua phen fy nhaith ;
 Chwi roisoch imi glwy'
 Disymmwth lawer gwaith ;

Yn mlaen, yn mlaen mae'm trysor drud,
Tu hwnt i derfyn eitha'r byd.

4 O fewn Caersalem lân
Mi welaf fyrdd o saint,
Ddiangodd yno 'mlaen
Dros fryniau mawr eu maint ;
Dilynaf ôl y dyrfa hon,
Er dŵr, a thân, a llif, a thôn.

5 O ! tyred, Arglwydd mawr,
'D oes yma ddim ond gwae,
O eitha'r nen i lawr,
Os na châf Dy fwynhau ;
Y wledd, y wledd a'm gwna yn llon
Yw cael Dy wel'd y funyd hon.

w.

711 (499) *Cartref ar ol y storm.*

6. 8.—St. Swithin. Gwladys.

1 **M**I welaf draw, o bell,
Baradwys hardd ei gwedd,
A phrenau llawer gwell
Yn perarogli hedd :
O ! hyfryd wlad, tu draw pob gwae,
Gwyn fyd gawn heddyw dy fwynhau.

2 Mae'r byd ac uffern fawr,
A'm calon gâs, yn un,
Yn ceisio'm sugno i lawr
Yn hollol ato'i hun :
Fy Nuw, fy Nuw sy'n dâl y gwân,
Rho nerth i'm henaidd ddringo i'r lân.

3 Fe laesa'r storom fawr,
Fe laesa'r awel gref,
Pan ddelo gair i lawr
O'i sanctaidd enau Ef :
Daw yw Efe, os Ef a bair,
Cwmp nef ac uffern wrth Ei air.

4 Melusach tŷ fy Nhad
Ar ol y storom gref ;
Pa fwyar croesau gaed,
Mae'n hawddach gado tref :

O! hyfryd wel'd fydd yn y màn
Pob bryn a ddringais i i'r làn.

w.

712 (504) *Golwg ar y dydd.*

6. 8.—Croft. Normandy.

- 1 **A** HEIBIO'r dywell nôs,
Fe ffy cymylau'r nen ;
Fe ddaw'r addewid wir
    Â'i geiriau pur i ben ;
Ceir gwel'd, ceir gwel'd yr hyfryd dir,
Ar fÿr o dro yn oleu clir.
- 2 Mae'r oriau maith eu rhif,
    Yn dirwyn yn y blaen :
Er bod nosweithiau'n faith,
    O'r diwedd darfod wnan' :
Cymylau'r nen, er maint eu grym,
O flaen y wawr ni safant ddim.
- 3 'D yw profedigaeth ddim,
    'D yw'r holl gystuddiau ond gwàn,
I guro hwnw i lawr
    A ddaliech Di i'r làn,
Mae nerth Dy râs yn fwy na'r byd,
A'r myrdd o ddrygau sy ynddo i gyd.
- 4 Ni attal dim o'r môr,
    A'i dônau cedyrn cry,'
Rhag myn'd i ben ei daith
    Yr hwn gynhaliech Di ;
'D yw'r moroedd maith, 'd yw Pharaoh ddim,
Idd eu cymharu â Dy rym.

w.

713 (534) "*Tywysog nefoedd yw fy nhâv.*"

6. 8. 4.—Dolyddelen. Covenant.

- 1 **O**! TYRED, addfwyn Oen,
Iachawdwr dynol-ryw,
At wael bechadur sydd dân boen
    Ac ofnau'n byw ;
O! helpa'r llesg yn awr
    I ddringo o'r llawr yn hy',
Dros greigydd geirwon, serth, i'r làn
    I'r Ganaan fry.

2 O ! dâl fi, 'r wyf heb rym,
 Yr ochr hyn na thraw ;
 Os sefyll wnafl, ni safaf ddim
 Ond yn Dy law :
 Addewid nefoedd faith
 Yw'm cymmorth perffaith, gwir,
 Na chyfeiliornaf ar fy nhaith
 I Salem bur.

3 Yn eithaf grym y dŵr,
 A'r tònau'n curo i lawr,
 Tywysog nefoedd yw fy nhŵr,
 A'm Ceidwad mawr ;
 Fe ddeil fy mhen i'r làn,
 Can's ffrynd i'r gwàn yw Ef,
 Fe'm dŵg o'm cystudd yn y màn
 I deyrnas nef.

w.

714 (533) *O Arglwydd, sâf o'm tu.*

6. 8. 4.—Dolyddelen. Covenant.

1 **O** ARGLWYDD, sâf o'm tu,
 Dâl f'enaïd cu i'r làn ;
 Mae im' elynion creulon, crŷ',
 A minnau 'n wàn ;
 'R wy'n ofni 'r anial maith,
 Rhag gŵyroy 'm taith un llaw,
 Am hyny arwain f'enaïd llaith
 I'r ochr draw.

2 Gostega'r 'storom gref
 Sy'n curo ar fy mron,
 Nes wyf yn methu c'odi 'm llef
 O wâr y dòn ;
 A dofa'r tònau maith,
 Y diluw mawr ei rym,
 A chynnal finnau 'ar fy nhaith
 Heb ofni dim.

3 Ti 'r Meddyg pena' erioed,
 Sydd yn iachau pob briw,
 Fy unig drysor îs y rhôd,
 A 'Mhriod gwiw ;

Wel arnat rho' i fy mhwys
 I orphwys byth yn lân,
 O tân bob rhyw gystuddiau mwy,
 Fawrion a mân.

w.

715 (530) *Iesu yn nerth y daith.*

6. 8. 4.—Palestina. Trecastell.

1 **F**Y Iesu yw nerth fy nhaith,
 Fy Noddfa sicr, siwr,
 Fy Nghraig yn nyfnder dyfroedd maith,
 A'm cadarn Dŵr ;
 Ac yno rho' i fy mhen
 O tân Ei aden wiw,
 Gan orphwys ar Ei fynwes wên
 Byth tra f'wy 'i byw.

2 Fy llygredd o bob gradd
 A goncra er ei rym,
 Ei allu Ef sy'n abl lladd
 Gelynyon llym ;
 Mae uffern gadarn, gref,
 Er maint ei llef a'i llid,
 Tàn Ei awdurdod ddwyfol Ef,
 Yn ofni i gyd.

3 Ei gariad yw fy ngrym
 Yn mhob rhyw stormydd maith,
 Ni fedda'i arall gysur ddim,
 Mewn anial daith ;
 Fe achub f' enaid gwân,
 Fe'i dŵg i'r làn yn rhydd,
 O'r holl gadwynau yn y mân,
 Pan 'dél y dydd.

w.

716 (547) *Y ffordd yn rhydd.*

6. 6. 4.—Malvern. Moscow.

1 **O**'R diwedd daeth yr awr ;
 Yn nhragwyddoldeb mawr
 Arfaethwyd ef ;
 Bu farw Brenin nen
 O gariad ar y pren ;
 Agorwyd lêd y pen
 Holl byrth y nef.

2 Wel, bellach awn yn mlaen,
 Nac ofnwn ddŵr na thân ;
     Ni bïau 'r dydd ;
 Mae'n Brenin cadarn, cry',
 Yn mlaenaf un o'r llu,
 Yn tòri rhwystrau sy ;
     Mae'r ffordd yn rhydd.

3 Mae heddyw, yn y nef,
 Fyrddiynau gydag Ef,
     Yn canu Ei glôd :
 Dowch, dringwn tua'r làn,
 Cawn feddu yn y màn
 Yr ardal ddaeth i'n rhan
     Hyfryda' erioed.

w.

717 (541) *Duw yn drech na'r gelynion.*

6. 6. 4.—Weston. Bethel.

1 **W**EL, f'enaïd, dôs yn mlaen,
 Heb ofni dŵr na thân,
     Mae genyt Dduw :
 'D yw'r gelyn mwya'i rym
 I'w nerth anfeidrol ddim ;
 Fe goncra'm pechod llym—
     Ei elyn yw.

2 Mae gwaed Ei groes yn fwy
 Na'u natur danbaid hwy,
     Na'u nifer faith ;
 Fe faddeu fawr a mân,
 Fe'm golch yn hyfryd làn,
 Fe'm dŵg i yn y blaen,
     I ben fy nhaith.

3 O ! Brynwr mawr y byd,
 Tyr'd bellach, mae'n iawn bryd,
     Mae yn brydnawn ;
 Gàd imi wel'd Dy rês
 Ar frÿs yn tòri i maes
 Dros wyneb daear lês,
     Yn genllif llawn.

- 4 Y geiriau oll i gyd
 Ro'ist ini o bryd i bryd,
 Am ddydd Dy rās ;
 Gâd ini glywed llef
 Efengyl gadarn gref,
 O gŵr i'r llall i'r nef,
 Yn sŵnio i maes.

W.

718 (553) *Iesu y tu fewn i'r llèn.*

6. 6. 4.—Harlan. Moreb.

- 1 **F**Y Iesu yw fy Nuw,
 Fy Mrawd a'm Prynwr yw,
 Ffyddlonaf gwir ;
 Fy enaid arwain wnaeth
 O'r gwledydd tywyll caeth,
 I wlad o fêl a llaeth,
 Paradwys bur.

- 2 Efe aeth o fy mlaen,
 Trwy ddyfnder dŵr a thân,
 I'r hyfryd wlad ;
 Mae'n eiriol yno'n awr,
 O flaen yr orsedd fawr,
 Yn maddeu fach a mawr
 O'm beiau'n rhâd.

- 3 Mae lluoedd maith y nef
 Yn canu iddo Ef—
 Anfeidrol Dduw—
 Ar aur delynnau clir,
 Mewn gŵyl dragwyddol bur
 Am waredigaeth wir
 I ddynol-ryw.

W.

719 (542) *Nerth yr addewid.*

6. 6. 4.—Weston. Bethel.

- 1 **C**RYFACH addewid Duw
 Na'r pechod gwaetha'i ryw—
 Ni saif ef ddim ;
 'D yw natur gadarn, gref,
 Ond dim i dân y nef,
 Mae gair o'i enau Ef
 Yn fwy ei rym.

- 2 Fy meiau, fân a mawr,
 Sydd raid eu cael i lawr,
     Cyn byddo hir :
 Fe fÿn cyfreithiau'r ne'
 I dÿnu'r llygad de,
 A thòri'r fraich o'i lle—
     Ei air sydd wir.
- 3 Rhaid rhoddi ffârwel glân
 I'n chwantau, fawr a mân—
     Pleser i gyd ;
 Câf bleser 'maes o law,
 Yn nhragwyddoldeb draw,
 Ei fath ni fu, ni ddaw,
     Gan fawrion byd.

w.

720 (558) *Erfyniad am amddiffyn Duw.*

6. 6. 4.—Llanddowror. Dinbych.

- 1 **O** ARGLWYDD ! tyr'd i lawr,
 Nac oeda, tyr'd yn awr,
     Nid wyf ond gwân ;
 'R wy'n gorwedd yn fy ngwaed,
 Yn glwyfau o'm pen i'm traed,
 O ! dyro im' iachâd,
     A ch'od fi i'r lân.
- 2 Dŵg fi'n Dy fynwes gu,
 Trwy ganol tanllyd lu,
     Gwrthnysig ryw ;
 Bydd yno'n gymmorth im',
 Y fân mae'r gelyn llym
 Yn curo yn ei rym,
     Ti yw fy Nuw.
- 3 Os tua'r ochr dde
 Yn greulawn tery efe,
     Sâf Di o'm blaen ;
 Os ar yr aswy law
 Bygythir fi o draw,
 Fyth yno bydd ger llaw,
     Fel mur o dân.

- 4 'R wy'n penderfynu byw
 Dàn aden bur fy Nuw,
 Mewn lloches bur :
 Ac yno âf yn hy',
 Trwy luoedd creulon, cry',
 Lle mae fy Iesu cu,
 Cyn byddo hir.

W.

721 (559) *Cadw y llwybr cul.*

6. 6. 4.—Dinbych. Llanddowror.

- 1 **G**WNE'S addunedau fil
 I gadw'r llwybr cul,
 Ond methu'r wy';
 Preswylydd mawr y berth,
 Chwanega eto'm nerth
 I ddringo'r creigiau serth
 Heb flino mwy.
- 2 Gelynion lawer mil,
 Sy o ddeutu 'r llwybr cul,
 A minnau 'n wàn ;
 Dâl fi â'th nerthol law
 Rhag crwydro yma a thraw :
 Yn mhob rhyw drallod ddaw
 Bydd ar fy rhan !
- 3 Dàn gysgod gwych y pren
 Sy â'i frigau uwch y nen,
 Trig f' enaid byw ;
 Er g'lynion rif y gw lith,
 A sŵn y stormydd chwith,
 Mi lechaf tano byth,
 Fy noddfa yw.

M. R.

722 (567) *Nerth ar y daith.*

6. 8. 6.—Trelalas.

- 1 **D**Y gymmorth, Arglwydd ! dôd
 I rodio er Dy glôd,
 A byw trwy ffydd o ddydd i ddydd,
 Gan estyn at y nôd :
 Cael treulio f' oes i Grist, a'i groes,
 Er pob rhyw loes a chlwy',

A byw heb wâd i ro'i mawrhâd
 I gariad rhâd fy Iesu mâd,
 Fydd fy nymuniad mwy !

E. E.

2 Yr Arglwydd ar fy nhaith,
 A'm daliodd lawer gwaith,
 Yn nyfnder loes, dân faich a chroes,
 A gorthrymderau maith :
 Yn un heb nerth, ar greigiau serth,
 Ce's fyw trwy werth y gwaed ;
 A'r grâs a fu yn rhâd o'm tu,
 Mae eto 'n gry' i fwrw llu
 O elynion dân fy nhraed !

T. J.

723 (573) *Âf yn mlaen.*

7. 3.—Trefeglwys. Rhosbeirio.

1 **Y**N wyneb gorthrymderau,
 Âf yn mlaen,
 A duon ragluniaethau,
 Âf yn mlaen ;
 Er môr a'i dônau mawrion,
 A dyfroedd Marah chwerwon,
 Ynghyd â'm holl elynion,
 Âf yn mlaen ;
 Nes gorphwys fry yn Seion,
 Âf yn mlaen.

G. 1.

2 'D oes yma ond trai a llanw,
 I barhau,
 Ac yfed cwpan chwerw,
 I barhau,
 Ond yn y Ganaan nefol,
 Dim eisieu yn dragwyddol,
 Câf ddisglaer ddyfroedd bywiol,
 I barhau,
 I'w hyfed yn wastadol,
 I barhau.

M. R., ar.

724 (583) *Gobaith gwardigaeth.*

8au. 4ll.—Weber. Dresden.

1 **O**S rhaid yfed dyfroedd Marah
 Yn yr anial ar fy ngyrfa,

Nertha Di, fy Nhad a'm Harglwydd,
F'ysbryd gwàn mewn byd o dramgwydd. D. M.

2 Tra rhaid imi wisgo'r arfau,
Dwyn y groes trwy othrymderau,
Rho Dy gwmni—dyna ddigon,
Nes myn'd adre' i wisgo'r goron. G. 2.

3 Yno derfydd fy nghystuddiau,
Troir fy ngalar yn ganiadau ;
Yn lle Marab, ddwfr anhyfryd,
Yfed gâf o afon bywyd.

4 'N awr wrth gofio'r hên Iorddonen,
F'enaïd athrist gân yn llawen,
Âf ar fÿr i'r wlad na dderfydd
Llawn orfoledd yn dragywydd. M. R.

725 (670) *Cyfarwyddyd yn yr anialwch.*

8. 7. D.—Deus Omnipotens. Burry Port.

1 CYFARWYDDA 'm henaïd, Arglwydd,
Pan b'wy'n teithio 'mlaen ar hyd
Llwybrau culion, dyrys, anhawdd,
Sydd i'w cerdded yn y byd :
Cnawd ac ysbryd sy'n rhyfela,
Weithiau cariad, weithiau câs,
Tòn ar dòn sydd yn gorchuddio
Egwyddorion nefol râs.

2 Cul yw'r llwybr imi gerdded,
Îs fy llaw mae dyfnder mawr,
Ofn sydd arnaf yn fy nghalon
Rhag i'm troed i lithro i lawr :
Yn Dy law y gallaf sefyll,
Yn Dy law y dôf i'r làn,
Yn Dy law byth ni ddiffygïaf,
Er nad ydwyf fi ond gwàn.

3 Dysg fi gerdded trwy'r afonydd,
Na'm dychryner gan y llif,
Na b'wy'n ildio gyda'r tònau,
Temptasiynau fwy na rhif ;

Cadw 'ngolwg ar y bryniau
 Uchel, heirdd tu draw i'r dŵr ;
 Cadw ngafael yn yr afon
 Ar yr Iesu'r blaenaf Ŵr.

- 4 O ! anialwch maith o dd'rysnï !
 O ! afonydd mawr eu grym !
 'Faint o amser roddwyd i chwi
 Fod yn ddigalondid im' ?
 Derfydd t'w'llwch, derfydd galar,
 Derfydd pechod o bob rhyw,
 Nid yw'r wlad câf ynddi drigo
 Ddim ond presenoldeb Duw.

w.

726 (714) *Hiraeth am gymdeithas gysson â Duw.*

8. 7. D.—Henryd. Tany Marianian.

- 1 O ! DYRCHAF A 'm henaïd egwan,
 Y mae bellach yn hwyrhau ;
 Hir yw'r amser i och'neïdio,
 Gwna i mi o'r diwedd lawenhau,
 Moroedd mawrion, bryniau lawer,
 Pellder annioddefol sy,
 Ac anialwch maith digymmar,
 Rhyngof a'm Hanwylyd cu.
- 2 O ! na b'ai rhyw ddyfais hyfryd
 Dàn yr wybr lās i gyd,
 Allai gadw'm henaïd egwan
 Yn Dy gwmni Di o hyd ;
 Byth ni phrisiwn, doed a ddelo,
 'Beth ddigwyddai îs y nen ;
 Ar Dy fynwes deg, berffeithlan,
 Byth y pwyswn i fy mhen.
- 3 O ! foreuddydd y brïodas,
 Gwynfyd welai'r ddedwydd awr—
 Gwel'd wyneb-pryd y Prïodfab,
 Clywed llais y delyn fawr ;
 Awn dân ganu dros y moroedd
 Meithion tua'r hyfryd wlad,
 Ac anghofiwn hên gariadau,
 Gwâg bleserau tŷ fy nhad.

w.

727 (687) *Duw yn unig wrthrych cariad.*

8. 7. D.—Diniweidrwydd.

1 **G**ORCHUDD ar Dy bethau mawrion

Yw teganau gwâg y byd ;
 Cadarn fur rhyngof a'th Ysbryd
 Yw'm pleserau oll i gyd :
 Gâd im' gloddio trwy'r parwydydd
 Tewion, trwodd at fy Nuw,
 I gael gwel'd trysorau gwerthfawr
 'Fedd y ddaear ddim o'u rhyw.

2 N'âd fi daflu golwg cariad
 Ar un gwrthrych îs y rhôd,
 Na gwneyd gwrthrych i fy ngobaith
 O greadur sydd yn bôd :
 Cadw 'ngolwg wân i fyny
 'N syml atat Ti Dy Hun,
 Heibio i barch, a heibio i amharch,
 Heibio i ddaear, heibio i ddyn.

3 Wrth fy ystlys bydd i'm harwain,
 Yn mhob d'rysni rho Dy law ;
 Gâd im' aros yn Dy gysgod—
 Cawod yma, cawod draw :
 Atat 'r wyf yn ffoi am noddfa
 Rhag y drygau sydd o'm hôl ;
 Cymmer fi, Dywysog bywyd,
 Dŵg fi yn Dy ddwyfol gôl.

w.

728 (594) *Llawn fuddugoliaeth yn y diwedd.*

8. 7. D.—Edinburgh. Sanctus.

1 **D**RAW mi wela'r nôs yn darfod,
 Draw mi welaf oleu'r dydd,
 Yn disgleirio dros y bryniau,
 Melus yn y mân a fydd ;
 Ffÿ gelynion pan ddêl goleu,
 Ni all pechod, er ei rym,
 A'i holl wreiddiau yn fy natur,
 Sefyll Haul Cyfiawnder ddim.

2 Daw i ben, aed byd yn yfflon,
 Bob rhyw air a dd'wedo 'Nhad ;

Sethrir Satan, sethri'r anghu,
 Sethrir uffern dân fy nhraed ;
 Buddugoliaeth ddaw o'r diwedd,
 A phan ddêl, melusaf fydd ;
 Mil o flwyddau gyda'm Harglwydd
 Nid yw ragor ddim na dydd.

- 3 Yn y rhyfel mi arosaf,
 Yn y rhyfel mae fy lle :
 Boed fy ngenau tua'r ddaear,
 Boed fy llygaid tua'r ne' ;
 Doed y goncwest 'bryd y delo,
 Mi ddisgwyliaf wrth fy Nuw,
 Nes o'r diwedd weled pechod
 Wedi derbyn marwol friw.

w.

729 (707) *Llwyr waredigaeth oddi wrth bechod.*

8. 7. D.—Llanidloes. Eifionydd.

- 1 **M**I âf trwy'r Iorddonen arw,
 Anturiaf wrthwynebu'r dôn—
 Pob temtasiwn gaffo'm nwydau
 Gan wrthrychau'r ddaear hon,
 Ond it' sefyll wrth fy ochr,
 Ond it' 'maflyd yn fy llaw ;
 Ti gei'r clôd, Ti gei'r gogoniant,
 Oll yn oll yr ochr draw.

- 2 'R wy'n hiraethu am yr oriau
 Pan y caffwy' 'nhraed yn rhydd,
 Dyna Jubil fy nghysuron—
 Dyna 'ngwaredigol ddydd ;
 Dyna wledd 'r wy'n breffu am dani—
 Pan na byddo pechod mwy
 I ladratta'r meddwl lleiaf,
 Nac i roddi imi glwy'.

w.

730 (615) *Dim a foddia'r enaid ond Duw.*

8. 7. D.—Ledforth. Gaerwen.

- 1 **P**'AM 'r wy'n 'mofyn gwlad o heddwch
 Lle nad oes ond gwlad o wae,
 Disgwyl cariad a ffyddlondeb
 Mewn ardaloedd o gashau,

- 'Mofyn bywyd mewn marwolaeth,
 'Mofyn cysur lle nad yw?
 - Nid oes dim a foddia'm henaid
 Îs y nefoedd ond fy Nuw.
- 2 Dechreu 'r wyf yn awr ehedeg
 I'r ardaloedd mae fy mryd,
 Ac 'r wyf am ddiffoddi'm hiraeth
 Am bleserau gwâg y byd:
 Ni chaiff dyn, na da, nac enw,
 Ni chaiff pleser, ni chaiff gwae,
 Argraph mwy i'm gwneyd yn llawen,
 Nac i'm gwneyd i lwirhau.
- 3 Mi ä' i maes o blith y werin
 I ryw loches wrthyf f' hun,
 Lle na b'o dim stŵr creadur,
 Dim ond D' Ysbryd sanctaidd cun;
 Mi wna 'mhleser yn Dy fynwes,
 Mi wna'm nefoedd yn Dy hedd,
 Ac fe'i gwelaf imi'n bleser
 I gael gorwedd yn y bedd.

w.

731 (660) “*Mi a godaf ac a âf at fy Nhad.*”

8. 7. D.—St. Nicholas. Censorinus.

- 1 **D**YMA'r truan a'r anghenus,
 Wedi treulio'i dda o'r bron—
 Holl drysorau pur Paradwys,
 Ar wrthrychau'r ddaear hon;
 'N awr yn noeth, yn glaf, yn glwyfus,
 Ac mewn gwlad o eisieu'n byw;
 Newyn mawr, heb neb yn rhoddi,
 Sy'n yr ardal na b'o'm Duw.
- 2 Tŷ fy Nhad sy'n llawn o gyfoeth,
 Fel y moroedd mawr di-drai,
 O dragwyddol mae ei ddechreu,
 I dragwyddol mae'n parhau;
 Gweision cyflog fy hên gartref
 Fyth sy'n llawen, fyth sy'n llawn,
 Heb na phoen, na thrai, na phrinder,
 Fyth na boreu na phrydnawn.

- 3 Minnau g'odaf tuag yno—
 Hên ardaloedd tir fy ngwlad,
 Ac a gwympaf, yn fy nghlwyfau —
 Yn fy mrynti, o flaen fy Nhad ;
 D'wedaf wrtho :—“ Pechais, Arglwydd,
 Drwy demtasiwn gadarn, gref,
 O'th flaen Di yn anystyriol,
 Hefyd ac yn erbyn nef.
- 4 “ Nid wyf deilwng, am fy nhrosedd,
 'Gael Dy enw arnaf mwy,
 Gwna fi'n un o'th weision cyflog,
 A rho arna'i 'u henwau hwy ” :
 Llawnder grâs, heb fesur arno,
 Llawnder annherfynol hedd,
 Gaiff y rhai cystuddiol, euog,
 Weled yn Ei hyfryd wedd.

w.

732 (661)

RHAN II.

8. 7. D.—St. Nicholas. Censorinus.

- 1 **F**Y addfwynaf Dad a'm derbyn,
 Er im' dreulio'r oll i gyd
 O bob da a roddodd imi
 Ar bob gwagedd yn y byd !
 Gwelodd fi o bell yn dyfod,
 Ac fe barodd imi dd'od,
 Daeth i'm cwrdd, ac fe'm cusanodd—
 Cariad penaf fu erioed.
- 2 Dygodd allan lo pasgedig,
 Ac fe'i lladdwyd yn ddiöed,
 Ac fe roddodd im' ddanteithion
 Ag na cha'w'd eu bath erioed ;
 Dygodd Ef fy ngwisgoedd budron,
 Ac fe'm gwisgodd i yn lân,
 Âr cyfiawnder dwyfol hwnw
 Na fu am dana'i 'rïoed o'r blaen.
- 3 Ar fy llaw fe roddodd fodrwy,
 Ac esgidiau am fy nhraed,
 Gwnaeth fi'n hardd o fewn ac allan,
 Fel Ei etifedd penaf gaed ;

Cadwodd wledd o ddawns a chanu,
 A phob rhyw bleserau 'nghyd ;
 'Chafwyd er y trosedd cyntaf
 Eu cyffelyb yn y byd.

w.

733 (715) *Hiraeth am waredigaeth.*

8. 7. D.—Bodawen. Engedi.

1 **T**ÀN fy maich yr wyf yn griddfan—
 Disgwyl amser o ryddhau,
 Disgwyl i 'mhechodau dreulio,
 Eto 'mhechod sy'n parhau ;
 Disgwyl câf gasineb hollol,
 'Caria f'addunedau'r dydd ;
 Eto finnau yn y gadwyn,
 Ac yn methu myn'd yn rhydd.

2 O ! na chlywn yr udgorn arian
 Rywbryd yn rho'i bloedd i maes,
 Yn cyhoeddi i f' enaid llwythog
 Heddwch a maddeuol râs ;
 O ! na ddeuai nerth i waered,
 Fel llifeiriant mawr ei rym,
 Fel na allai'm nwydau penaf
 Bellach ei wrthsefyll ddim.

3 Mi ro'wn fydoedd maith, pe meddwn,
 Am gael gweled tòri i lawr
 Bethau ag sy'n myn'd â'm meddwl
 Fil o weithiau yn yr awr ;
 Trais a gorchest sy ar fy ysbryd,
 Cryf yw'm gelyn, minnau'n wân ;
 Addfwyn Oen ! yn fuan brysia,
 C'od fi o'r pydew hwn i'r làn.

w.

734 (671) *Hiraeth am waredigaeth.*

8. 7. D.—Deus Omnipotens. Burry Port.

1 **D**YNA'r dyddiau wyf yn ddisgwyl—
 Dyddiau'r addewidion rhâd ;
 D'wedwyd 'cawn fy meiau cryfaf,
 Dua'u lliwiau, dân fy nhraed ;
 Iesu yw Ei enw hyfryd,
 Ac fe ddyry wared llawn :

O ! am wel'd y boreu'n dyfod ;
Rhyfedd hŷd y maith brydnawn !

2 Gŵyro yma, gŵyro acw,
Weithiau gŵyro ar y dde,
Gânwaith ragor ar yr aswy
Oddi wrth lwybrau Brenin ne' ;
Mae yma reddf o waredigaeth,
Mae yma reddf o dd'od yn rhydd,
A griddfanau i'r làn yn llanw
Am yr hyfryd foreu ddydd.

3 Mi feddyliaf fod y wawrddydd
Wèn ar g'odi maes o law ;
Mi dybygaf, drwy'r cymylau,
Gwelaf oleu'r ochr draw :
Deuwch, wyntoedd mwyn y deheu,
Gwthiwch y cymylau o'u lle,
Im' gael gwel'd yn Ei ogoniant
Bresenoldeb Brenin ne'.

w.

735 (668) *Golwg ar y wlad.*

8. 7. D.—Scopas. Balducci.

- 1 **D**YN dieithr ydwyf yma,
Draw mae'm genedigol wlad ;
Draw i'r moroedd mawr tymhestlog,
Ac o fewn i'r Ganaan râd :
Stormydd hir o demtasiynau
'Nghurodd i fel hyn mor bell ;
Tyred, ddeheu wynt pereiddiaf,
Chwŷth fi i'r Baradwys well.
- 2 Ac er gwaethaf grym y tònau
Sydd yn curo o bob tu,
Dôf trwy'r stormydd, dôf trwy'r gwyntoedd
Rywbyrd i'r Baradwys fry :
Gair fy Nuw sy'n drech na'r moroedd,
Gair fy Nuw sy'n drech na'r dôn ;
Mi anturia'r oll a feddwyf
Fythol i'r addewid hon.
- 3 Ac ni fydda'i 'n hir cyn gorphen—
Ddim yn hir cyn glânio fry ;

Pob gorchymyn, pob bygythiad,
 Pob addewid sydd o'm tu ;
 Nid y dyfnder fydd fy nhrigfan ;
 Gŵn y deufaf yn y màn,
 'N ôl fy ngolchi gan y tônau,
 Yn ddiangol fyth i'r làn.

- 4 'R wyf yn dechren teimlo eisoes
 Beraroglau'r gwledydd draw,
 Gyda'r awel bur yn hedeg ;
 Diau fod y wlad ger llaw :
 Tyr'd, y tir dymunol hyfryd,
 Tyr'd, yr ardal sydd heb drai ;
 Dy bleserau o bob rhywiau,
 Gâd im' bellach eu mwynhau.

W.

736 (718) *Ymbil am gynhaliaeth ac arweiniad.*

8. 7. D.—Bodawen. Engedi.

- 1 **T**YRED, f'enaïd, ar i fyny,
 Allan o'r anialwch maith ;
 Hiraeth sy arnaf am gael gweled
 Gwledydd hyfryd pen fy nhaith ;
 Bliniais deithio'r creigydd geirwon,
 Lle 'r wy'n wastad yn cael briw,
 Ac fe'm clwyfid i farwolaeth
 Oni b'ai cariad rhâd fy Nuw.
- 2 Lleoedd dyfnion sydd ar aswy,
 Lleoedd dyrys sydd ar dde ;
 Ac mae'n anhawdd cadw'r llwybr,
 Ag a deithiodd Brenin ne' ;
 Rhag im' golli trwy ryw ryfyg,
 Neu anghredu, neu trwy flÿs,
 Help, fy Nuw, luddedig enaid
 'Ddringo'r bryniau serth ar frÿs.
- 3 Dâl fi i fyny, addfwyn Iesu !
 Arwain f'enaïd yn Dy law,
 Nes b'wy'n cyrhaedd dros bob ofnau,
 I'r ardaloedd hyfryd draw ;
 Ac os yno byth y deufaf,
 Dyna 'ngwaith o fewn y lle—

Chwareu ar y delyn euraidd
Am rinweddau 'i gariad E'.

w.

737 (679) "*Gras fel moroedd all fy achub.*"

8. 7. D.—Bavaria. Tantum ergo.

- 1 **T**ÒRI wne's fy addunedau
Gànt o weithiau maith eu rhi',
Ac mae'n rhaid ryw rês anfeidrol
'Gadw euog fel myfi ;
Wrth yr orsedd 'r wyf yn cwmpo,
Ac nid oes un enw i maes
Ag a rÿdd im' feddyginiaeth
Ond yn unig gorsedd grâs.
- 2 Grâs fel moroedd all fy achub,
Perffaith gyflawn yn mhob rhan,
Grâs a roddo nerth a bywyd,
Ac a wnelo'n gryf y gwân ;
Rhaid cyfiawnder, rhaid doethineb,
A phob grasau, fawr a mân,
Cyn yr elo f'enaidd eiddil,
Sydd mewn cadwyn, gàm yn mlaen.
- 3 Rhaid cael llygaid, fel y gwelwyf
Hyfryd beraidd lwybrau'r dydd ;
A chael holl allweddau'r nefoedd
I ddad-gloi cadwynau'n rhydd ;
A chael llusern fawr y bywyd
Fyth i gerdded o fy mlaen,
Ganol dydd yn gwmwl goleu,
Ganol nôs yn golofn dân.

. w.

738 (680)

RHAN II.

8. 7. D.—Bavaria. Tantum ergo.

- 1 **T**WYSOG bywyd, bydd o'm hochr,
'R wyf yn mron a llwfrhau ;
'D yw 'ngelynion, mewn rhifedi
Na chyndynrwydd, ronyn llai ;
Torf o faes o hyd sy'n temtio,
Torf o fewn o'u cymmaint hwy,
Ac mewn cyngrair gyda'u gilydd
Am ro'i imi farwol glwy'.

- 2 Minnau ro'is fy holl ymddiried,
 Iesu, arnat Ti Dy Hun ;
 Ac nid oes un enw arall
 A all achub y fath un ;
 Tÿn fi'n mlaen i'r ardal hyfryd,
 'Maes o'r anial maith ei hyd ;
 Ti gei'r clôd a'r holl ogoniant
 Pan yn ulw'r elo'r byd.

w.

739 (649) *Y pererin yn yr anialwch.*

8. 7. D.—Chrysostom. Vienna.

- 1 **T**YRED, Arglwydd, i'r anialwch
 Yma buost Ti o'r blaen,
 Arwain fi, bererin eiddil,
 Â Dy golofn niwl a thân ;
 Dâl fy ysbryd sy'n llewygu
 Gan ryw ofnau o bob mân ;
 Yn Dy allu 'r wyf yn gadarn,
 Hebot Ti nid wyf ond gwân.
- 2 O ! drugaredd pen Calfaria,
 Sydd yn llawer mwy na'r byd,
 Yma'n unig mae fy ngobaith
 'Sefyll mewn anfeidrol lid ;
 'R wy'n ymwadu â'r oll a feddaf,
 Ac yn addef 'feddaf ddim ;
 Iesu Ei Hunan yw fy haeddiant,
 Iesu Ei Hunan yw fy ngrym.

w.

740 (719) *Profiadau amrywiol.*

8. 7. D.—Bodawen. Engedi.

- 1 **R**WYF yn teimlo gwynt y deheu
 Yn anadlu awel bur,
 Ac yn ysgafn gario f'enaid
 Draw i fryniau'r Ganaan dir :
 Aeth y gauaf garw heibio,
 Darfu'r oer dymhestlog wynt ;
 Na ddoed mwy'r cawodydd duon
 I fy mlino megys gynt.
- 2 Anhawdd yfed dyfroedd chwerwon,
 Er mai dyfroedd chwerwon iawn

Ydyw haeddiant fy mhechodau
 Ô foreuddydd glâs hyd nawn ;
 Tro fy chwerwder yn felusdra,
 Tro fy ngwenwyn câs yn wîn ;
 Mi ro'f glôd, mi ro'r gogoniant,
 I'th ddoethineb Di Dy Hun.

w.

741 (708) *Nerth a chynhaliaeth yn yr anial.*

8. 7. D.—Gwynfa. Alexander.

- 1 **T**YRED, Iesu, i'r anialwch,
 At bechadur gwael ei lun,
 Gânwaith dd'rysodd mewn rhyw rwydau—
 Rhwydau weithiodd ef ei hun ;
 Llosg fieri sydd o'm cwmpas,
 Rho fi i sefyll ar fy nhraed ;
 Moes Dy law, ac arwain drosodd
 F'enaïd gwân i dir ei wlad.
- 2 Manna nefol sy arnaf eisieu,
 Dŵr rhedegog, gloyw, byw,
 Sydd yn tarddu o dân riniog
 Teml sanctaidd bur fy Nuw ;
 Golchi'r aflan, cânu'r Ethiop,
 Gwneyd yr euog brwnt yn lân ;
 Ti gei'r clôd ryw fyrdd o oesoedd
 'N ol i'r ddaear fyn'd yn dân.
- 3 Ar Dy allu 'r wy'n ymddiried ;
 Mi anturiaf, doed a ddêl,
 Dreiddio trwy'r afonydd dyfnion,
 Mae Dy eiriau oll dân sêl ;
 Fyth ni fetha a gredo ynot,
 Safodd un erioed yn ôl ;
 Mi ä 'mlaen, a doed a ddelo,
 Graig a thylau, ar Dy ôl.

w.

742 (647) *Llwybrau grâs yn hyfryd.*

8. 7. D.—Chrysostom. Vienna.

- 1 **M**AE Dy lwybrau cul yn hyfryd,
 Mae Dy gwmni'n dawel, fwyn ;
 Mae Dy iau yn dirion, esmwyth,
 Tra Dy Hunan yn ei dwyn ;

Mae Dy feichiau'n rhyfedd ysgafn,
 Oll yn perthyn it' sy'n hedd ;
 Fel y mêl gwnêst groesau diried,
 Angeu haerllug, dewr, a'r bedd.

2 Dyma'r llwybr a ddewisais,
 Eto 'r wyf heb 'difarhau ;
 Disgwyl f'etifeddiaeth 'r ydwyf,
 Eto heb gael ei mwynhau ;
 Cyfoeth mawr, heb fesur arno,
 Trysor mwy na'r moroedd maith,
 Welaf draw yn nghadw imi,
 Hir brydnawn, ar ben fy nhaith.

3 Dïanc wne's i maes o Sodom,
 Ar y gwastad 'r wyf yn byw,
 Mae fy nghefn ar Gomorrah,
 F'wyneb tua gwlad fy Nuw :
 Fyny i'r bryniau 'r wyf am ddianc,
 Maes o sawr y mwg a'r tân ;
 Rho Dy law, Dywysog bywyd,
 Tÿn fy enaid yn y blaen.

4 Ffarwel deiau, ffarwel diroedd,
 A'r eilunod pena' erioed,
 Mi'ch tyngheda 'ngŵydd y nefoedd
 Na ddilynoch ôl fy nhroed :
 Myn'd 'r wy'n llwm tua thir y bywyd—
 Ffôn yn unig yn fy llaw ;
 Mi ä 'mlaen dros yr Iorddonen,
 Mae 'nghyfeillion anwyl draw.

w.

743 (655) *Gwledd i'r afradlon.*

8. 7. D.—Joseph. Corinth.

1 **M**I ddôf at Ei fwrdd yn ëon,
 Ce's fy ngwahodd ganddo'i Hun ;
 Y mae yno basgedigion,
 Y mae yno loyw win ;
 Y mae yno gwmni hyfryd,
 Gwisgoedd gwÿnion i bob rhai,
 Nid oes un heb wisg brïodas,
 Nid oes un yn berchen bai.

- 2 Mi gâf yno yfed cariad,
 Ffrwyth gwinwydden nef y nef,
 Yr un cariad nefol hyfryd,
 Ag oedd yn Ei gwpan Ef ;
 Cariad wna fyrdd o fyrddiynau
 Mewn rhyw gwllwm cryf yn un,
 Ac ä 'mlaen i dragwyddoldeb
 Yn Ei Ysbryd Ef Ei Hun.

W.

744 (710) *Duw yn unig noddfa.*

8. 7. D.—Gwynfa. Alexander.

- 1 **A**TAT, Arglwydd, 'r wy'n troi 'ngwyneb
 Ti yw'm hunig noddfa lawn,
 Pan f'o cyfyngderau'n gwasgu—
 Cyfyngderau trymion iawn ;
 Dâl fi i fyny yn ngrym y tônau,
 'D oes ond dychryn ar bob llaw ;
 Rho Dy help, Dywysog bywyd,
 I gael glânio'r ochr draw.
- 2 Neb is nef ond Ti Dy Hunan
 Ddeil i fyny f'enaid gwân ;
 'R wy'n diystyru'r holl grädigaeth
 Fel peth diddim, tlawd, a gwân ;
 Ac os Ti ro'i Dy fendithion
 Imi'r annheilyngaf ddyd,
 Ti gai'n ôl y cwbl roddaist,
 I Dy fynwes lân Dy Hun.
- 3 Ti gai 'mywyd, Ti gai f'amser,
 Ti gai'm dòniau o bob rhyw ;
 P'odd y beiddiaf gadw mymryn
 O fendithion pur fy Nuw ?
 Ffrydia'r nefoedd wên i waered,
 Tÿn garcharor caeth i maes,
 Fe gaiff nef a daear glywed
 Adsain gwardedigol räs.

W.

745 (606) *Hyder am fuddugoliaeth.*

8. 7. D.—Dismission. Dismissal.

- 1 **F**'ENAID, gwel i ben Calfaria,
 Draw, 'rhyfeddod fwya' erioed ;

Crëwr nefoedd wèn yn marw,
 'R ddraig yn trengu dân Ei droed ;
 Clywaf lais yn awr, dybygwn,
 Agor byrth y nefoedd fry ;
 F'enaïd cân, fe ddarfu ofn,
 Prynwyd nefoedd wèn i mi.

2 Tyr'd i fyny o'r anialwch,
 Wedi aros yno'n hir ;
 Sypiau grawnwin mawrion addfed,
 Sy'n dy aros yn y tir ;
 Brysia i ryfel, gwisg dy arfau,
 Cymmer galon, mentra 'mlaen ;
 Ffordd nis colli, mae'n dy arwain
 Gwmwl niwl a cholofn dân.

3 Ni all Amalec na Moab,
 'Nghyd â'r holl elynion hy',
 Wneuthur niwed im' tra cadwyf
 'N agos at Dy babell Di ;
 Dân y cwmwl mi arosaf,
 Yno hefyd bydd fy nyth,
 Nes cael trigo mewn llawenydd
 Yn y wlad a bery byth.

4 Gwnes y dewis goreu wnaethpwyd,
 Dewis Brenin nefoedd wèn—
 Yn Dad, yn Brïod, ac yn Gyfaill,
 Yn Frawd, yn Geidwad, ac yn Ben :
 Cyfoeth mawr di-drai, di-fesur,
 Sydd yn nghadw imi'n stôr,
 A bendithion, oll pe rhifid,
 Megys tywod mân y môr.

w.

746 (610) *Hiraeth am ail ymweliad.*

8. 7. D.—Dusseldorf. Innocence.

1 **O** ! FY Iesu, 'Mhriod anwyl,
 Cofia eiddil gwael di-lun,
 Sydd yn gŵyro bob muniodyn,
 Sydd yn blino arno'i hun ;
 Tro fy ngolwg at Dy haeddiant,
 A'th drugaredd ryfedd râd ;

Rho dangnefedd yn fy mynwes,
Rho faddeuant yn Dy waed.

- 2 Anfon un pelydryn tirion
O Dy orsedd ddisglaer fry,
Nes b'o'r dydd yn siriol wênu
Ar ol noswaith dywell, ddu ;
A fy enaid yn cael myned,
Fel aderyn bach o'r llawr,
Ar adenydd cariad cynnes,
I Dy fynwes, Iesu mawr.

D. CS.

747 (626) *Dymuniad am sancteiddrwydd.*

8. 7. D.—Dolwar.

- 1 **L** LWYBR cwbl groes i natur
Yw fy llafur yn y byd ;
Ei deithio wnafl er hyny'n dawel
Ond imi gael Dy wyneb-pryd ;
C'odi'r groes, a'i chyfri'n goron,
Mewn gorthrymderau llawen fyw ;
Ffordd unionaf, er mor arw,
I ddinas gyfanneddol yw.
- 2 Addurna'm henaid â Dy ddelw,
Gwna fi'n ddychryn yn Dy law
I uffern, llygredd, a chnawdolrwydd,
Wrth edrych arnaf yma a thraw ;
O ! am gymdeithasu â'r enw !
Enaint tywalltedig yw,
Yn halltu'r byd, gan berarogli
O hawddgar ddoniau Crist, fy Nuw.
- 3 O ! rhwyga'r tew gymylau duon
Sy'n cuddio gwedd Dy wyneb gwiw ;
Nid oes bleser a'm diddana
Ond yn unig Ti, fy Nuw :
Môr di-drai o bob trugaredd
Yw'th iachawdwriaeth fawr ei dawn,
Lanwodd ac a lifodd allan
Ar Galfaria un prydawn.
- 4 Mae fy nghalon am ymadael
Â phob eilunod, fach a mawr,

Am fod arni'n argraphedig
 Ddelw gwrthrych uwch y llawr,
 Anfeidrol deilwng i'w addoli,
 Ei garu a'i barchu, yn y byd ;
 Bywyd myrdd o safn marwolaeth
 A gafwyd yn Ei angeu drud.

A. G.

748 (639) "*Gorphwysfaoedd llonydd.*"

8. 7. D.—Carmel. Port Penrhyn.

- 1 **A** RGLWYDD ! gâd im' dawel orphwys
 Dàn gysgodau 'r palmwydd clÿd,
 Lle 'r eistedda 'r pererinion
 Ar eu ffordd i'r nefol fyd ;
 Lle 'r adroddant Dy ffyddlondeb
 Iddynt yn yr anial crâs,
 Nes anghofio 'u cyfyngderau
 Wrth foliannu nerth Dy râs.
- 2 O ! mor hoff yw cwmni'r brodyr
 Sydd â'u hwyneb tua'r wlad,
 Heb un tafod yn gwenieithio—
 Heb un fron yn meithrin brâd ;
 Gwlith y nefoedd ar eu profiad,
 Adsain hyder yn eu hiaith ;
 Teimlant hiraeth am eu cartref—
 Carant sôn am ben eu taith.
- 3 Arglwydd ! dâl ni nes myn'd adref,
 Nid yw'r llwybr eto 'n faith ;
 Gwêned heulwen ar ein henaid,
 Wrth nesau at ben y daith ;
 Doed y nefol awel dyner
 I'n cyfarfod yn y glÿn,
 Nes in' deimlo 'n traed yn sengi
 Ar uchelder Seion fryn.

W. A.

749 (797) *Ymbil am oleuni.*

8. 7. 4.—Ardudwy. Watford.

- 1 **N**'ÂD i'r gwyntoedd cryf, dychrynllwyd,
 Gwyntoedd oer y gogledd draw,
 Ddwyn i'm hysbryd gwân trafferthus,
 Ofnau am ryw ddrygau ddaw ;

Tro'r awelon

Oera'u rhyw yn nefol hîn.

2 Gwna i mi wel'd y byd a'i stormydd

Yn diflanu cyn b'o hir ;

Doed i'r golwg dros y bryniau

Ran o'r nefol hyfryd dir ;

Im' gael llonydd

Gan holl derfysgiadau'r llawr.

3 Grym fy nwydau sy'n fy mhoeni,

Grym f'euogrwydd a fy mai ;

Methu eilwaith peidio pechu,

Eilwaith methu edifarhau :

I'm gwaredu,

O ! na welwn foreu wawr.

4 Disgwyl 'r wyf trwy hyd yr hirnos,

Disgwyl am y boreu ddydd ;

Disgwyl clywed pyrth yn agor,

A chadwynau'n myn'd yn rhydd ;

Disgwyl goleu

Pur yn nh'w'llwch tewa'r nôs.

5 Daw, fe ddaw y wawr wèn oleu,

Nes b'o'r cwmwl du yn ffoi,

Tarth a niwl yn cyd-ddiflanu

Ag oedd wedi cyd-grynhôi :

Dyma'r oriau

'R wy'n eu gweled draw trwy ffydd.

w.

750 (778) *Gweddi am gynhafiaeth a nerth.*

8. 7. 4.—Hapus Dyrfa. St. Hildebert.

1 **N**'ÂD fi, Iesu, fyn'd yn w'radwydd

I ynfydion gwâg y byd ;

N'âd fy nwydau fod yn chwerthin

I D'elynon Di ynghyd :

Gair o'th enau

Ddeil fy ysbryd llesg i'r làn.

2 Dychwel im' gysuron gloyw

Fel y dyddiau goreu erioed ;

Gâd im' gerdded, fel yn fachgen,

Eto unwaith wrth Dy droed ;

A chael aros
Dàn Dy gysgod nôs a dydd.

w.

751 (804) *Llef y lluddedig.*

8. 7. 4.—Llanilar. Catharine.

1 **W**RTH fy nghuro gan y gwyntoedd,
Wrth fy maeddu gan y dòn,
Wrth fy nryllio yn erbyn creigiau,
Blinais ar y ddaear hon :
O ! am ddyddiau
Pan ddarfyddo pechu'n lân !

2 Yn y boreu'r wyf yn meddwl
Cadwa'i 'r llwybr hyd brydnawn ;
Eto, gŵyro'n ddiarwybod
'R wyf oddi arno'n fuan iawn ;
Camsyniadau
Fwyaf sydd yn llanw f'oes.

3 Mae fy nghwmp yn peri 'ngh'odiad,
Mae gorthrymder uffern fawr
Oll yn peri im' 'mofyn pleser
Uwch a deimlwyd ar y llawr :
O ! hyfrydwch
Paradwysaidd nefol dir !

4 O ! ddedwyddwch anghydmorol
Disgwyl 'r ydwyf foreu a nawn,
Am gael profi'm calon ffaidd
O rasmusau'r nef yn llawn :
Tyred, Arglwydd,
Mae Dy gwmni'n well na'r gwîn.

w.

752 (751) *Byw i Dduw.*

8. 7. 4.—Caersalem. St. Garmon.

1 **N**'ÂD fod genyf ond D'ogoniant
Pur, sancteiddiol, yma a thraw,
'N union nôd o flaen fy amrant,
Pa beth bynag wnelo'm llaw :
Treulio 'mywyd,
F'unig fywyd, i Dy glôd.

2 A phleserau o bob rhywiau
Wedi darfod oll i gyd ;

Cnawd a natur wedi marw,
 A holl fwyniant gwâg y byd :
 Iesu Ei Hunan !
 Bydded f'enaïd iddo'n fyw.

- 3 O ! distewch gynddeiriog dônau,
 Tra f'wy'n gwrando llais y nef ;
 Sŵn mwy hoff, a sŵn mwy nefol,
 Glywir yn Ei eiriau Ef :
 F'enaïd gwrando
 Lais tangnefedd pur a hedd.

w.

753 (779) *Erfyniad am noddod Duw.*

8. 7. 4.—Hyder.

- 1 **G**WLAD ddiëithr oddi cartref,
 Ardal bell o dŷ fy Nuw,
 Yn mhlith lluoedd o elynion
 Chwerw, atgas, 'r wyf yn byw ;
 Pawb yn ceisio
 Cael fy mhen o dân eu traed.
- 2 Minnau weithiau'n digaloni,
 Minnau weithiau'n ymgryfhau,
 Weithiau'n ofni croesau trymion,
 Weithiau'n ofni grym fy mai :
 Bydd Dy Hunan
 Imi'n gyfaill, O ! fy Nuw !
- 3 Safed haul uwch ben Gibeon,
 Safed lleuad yn y ne',
 Safed sêr, a'r holl blanedau,
 'N llonydd heddyw yn eu lle,
 Cyn y collo
 F'enaïd gwàn baradwys well.

w.

754 (780) *Yr un testyn.*

8. 7. 4.—Hyder.

- 1 **M**AE gelynion imi'n chwerw,
 Cedyrn y'nt, a mawr eu grym ;
 Ond y rhai wy'n ofni fwyaf,
 I Ti, Arglwydd, nid y'nt ddim :
 Gair o'th enau
 Gwympa fyrdd mewn munyd awr.

- 2 P'am caiff hwnw unwaith brynaist
 Ar Galfaria 'ngŵydd y ne',
 Lechu mewn rhyw bydew tywyll,
 Dwfn obry, i maes o'i le?
 Pen y bryniau,
 Mae fy llygaid yn fwynhau.
- 3 Draed lluddedig, dowch i fyny,
 Ymestynwch, ddwyllaw, 'mlaen ;
 Draw mae'r wobr, draw mae'r goron,
 Draw mae 'Mhriod hawddgar, glân :
 Ffarwel bellach,
 Chofiaf ddim ond pen fy nhaith.

w.

755 (721) *Deisyf ei myned yn ddydd.*

8. 7. 4.—Havilah. Triumph.

- 1 **G**WEL'D Dy gariad anorchfygol,
 Gwel'd Dy chwerw angeu loes,
 Gwel'd Dy ofal maith diffino
 Ata'i 'n gysson yn fy oes,
 Sydd yn dofi
 Grym fy nwydau cryfa'u rhyw.
- 2 O ! na welwn ddydd yn gwawrio—
 Boreu hyfryd tawel iawn,
 Haul yn c'odi heb un cwmwl,
 Felly'n machlud y prydawn ;
 Un diwrnod,
 Goleu, eglur, boed fy oes ;
- 3 Heb euogrwydd dudew, tywyll,
 Na dim nwydau ffiaidd, croes,
 Nac un pleser sy'n cyfnewid
 Goleu ddydd yn dywell nôs :
 Ti a minnau—
 Dyna geisiaf tra b'wyf byw.
- 4 Digon, digon fyddai hyny,
 Dim ond gwel'd Dy wyneb-pryd,
 A chael f'ysbryd llesg i ddringo
 Fry yn mhell uwch sŵn y byd,
 I ardaloedd
 Nad oes teimlo 'beth yw poen.

w.

756 (745) *Gobaith diangfa.*

8. 7. 4.—Tamworth. Caio.

- 1 SEFWCH bellach, fy ngelynion,
 S Sy'n fy nghuro bron erioed ;
 Dal'soch f'enaïd yn amddifad,
 Cawsoch f'ysbryd dân eich troed :
 'Chydig oriau,
 Dôf o'ch rhwydau oll yn lân.
- 2 Mae fy Mhrïod, mae f'Anwylyd,
 'N awr yn dangos imi wlad
 Nas gall dyfais temtasiynau
 Fyth i syflyd dim o'm traed :
 Mi âf yno ;
 Dyna'r màn câf ddedwydd fyw.
- 3 Uwch y bryniau, uwch y gwyntoedd,
 Uwch y stormydd mawrion, cry',
 Uwch cymylau tew o d'w'llwch,
 Mae'r tawelwch hyfryd fry ;
 Mae fy nghysur,
 Oll yn trigo uwch y byd.
- 4 Mi dde's yma i'r anialwch,
 Byd o newyn, byd o wae,
 Heb un achos, heb un neges,
 Ond yn unig Dy fwynhau :
 Hyn ei hunan
 Fydd fy ymgais tra b'wyf byw.

w.

757 (789) *Gweddi am nerth grâs.*

8. 7. 4.—St. Peter.

- 1 MAITH yw'r nôs, a mawr yw'r t'w'llwch ;
 M P'odd y galla'i threulio i maes
 Heb gael, Arglwydd, Dy gymdeithas,
 Nerth Dy anorchfygol râs ?
 Gormod gofid,
 Gallu hebot' yma fyw.
- 2 Mae fy mhechod yn fy erbyn,
 Fel y moroedd mawr eu grym,
 Diluw cryf heb fesur arno,
 Nid oes a'i gorchfyga ddim ;

Tad tosturi,

Rho gyfiawnder imi a nerth.

- 3 Os dangosi 'n eglur imi,
 Dyna'r pryd i lawenhau,
 Fôd Dy lyfr wedi ei groesi,
 Ac nad oes yn aros fai ;
 Cymmer feddiant
 Yna o honof oll yn lân.

- 4 Os agori im' Dy fynwes,
 I gael gwel'd y cariad llawn,
 Lifodd allan fel y moroedd
 Ar Galfaria un prydawn,
 Ti gei'r cwbl
 Roddaist imi yn fy rhan.

w.

758 (787) *Llef mewn digalondid.*

8. 7. 4.—Hyder.

- 1 **L** LAWN euogrwydd, llawn o ddychryn,
 Llawn o boen, yw f'enaid gwân ;
 Anghrediniaeth cryf sy'n haeru
 Byth na ddôf oddi yma i'r lân :
 Balm yn Gilead,
 'N unig all wellhau fy nghlwyf.

- 2 Mi feddyliais yn y boreu
 Buaswn, amser maith cyn hyn,
 Wedi maeddu fy mhechodau,
 Ac yn canu ar Seion fryn :
 Sŵn y rhyfel
 Ydyw'r lle 'r wyf eto'n byw.

- 3 Weithiau, bron yr wyf a chredu
 Na che's eto effeithiol râs :
 Credu bron mai fy mhechodau
 Yn y diwedd biau'r maes :
 Dŵg fi, Arglwydd,
 Dŵg fi o'r caethiwed hyn.

w.

759 (790) *Nerth yn yr anialwch.*

8. 7. 4.—St. Peter.

- 1 **A** RGLWYDD, arwain trwy'r anialwch
 Fi, bererin gwael ei wedd,

Nad oes ynof nerth na bywyd,
 Fel yn gorwedd yn y bedd :
 Hollalluog
 Ydyw'r un a'm cwyd i'r làn.

2 Colofn dân rho'r nôs i'm harwain,
 A rho'r golofn niwl y dydd ;
 Dâl fi pan b'wy'n teithio'r mànu
 Geirwon yn fy ffordd y sydd ;
 Rho i mi fanna,
 Fel na b'wyf yn llwfrhau.

3 Agor y ffynhonau melus
 Sydd yn tarddu o'r Graig i maes ;
 'R hyd yr anial mawr canlyned
 Afon iachawdwriaeth gràs :
 Rho i mi hyny ;
 Dim i mi ond Dy fwynhau.

4 Pan b'wy'n myned trwy'r Iorrdonen—
 Angeu creulon yn ei rym,
 Ti e'st trwyddi gynt Dy Hunan,
 P'am yr ofnaf bellach ddim ?
 Buddugoliaeth !
 Gwna i mi waeddi yn y llif.

5 Ymddiriedaf yn Dy allu,
 Mawr yw'r gwaith a wne'st erioed ;
 Ti ge'st angeu, Ti ge'st uffern,
 Ti ge'st Satan dân Dy droed :
 Pen Calfaria,
 Nac aed hwnw byth o'm côf.

w.

760 (765) *Anian nef a dÿr trwy rwystrau.*

8. 7. 4.—Llandinam. Islwyn.

1 **D**YNA p'am 'r wyf yn hiraethu
 Beunydd tua'r nefoedd fry ;
 Oddi yno yr anadlwyd
 Bywyd pur i'm henaid i :
 P'odd gorphwysaf ?
 Rhaid i'm hysbryd fyn'd i'r làn.

2 Anian nef a dÿr trwy rwystrau,
 Anian nef a dÿr trwy'r tân ;

Ceidw'i gyrfa trwy'r creadur
 At ei gwreiddyn pur yn mlaen ;
 Heibio i degwch,
 At y tegwch gwir ei hun.

3 Nid yw harddwch maith y ddaear,
 Harddwch o amrywiol ryw,
 Tegwch disglaer y ffurfafen,
 Ddim yn ochr Iesu, 'm Duw ;
 Mae'r greadigaeth
 Yn diflanu wrth Dy wedd.

4 Dirmygedig yw gogoniant
 Oll a welais eto'n un,
 Pan edrychwyf ar ogoniant
 Fy Nghreawdwr mawr yn ddyd ;
 Diddim, diddim,
 Oll a enwir ond Efe.

w.

761 (825) *Goruchafiaeth trwy ddilyn y Blaenor.*

8. 7. 3.—Stepney. James Street.

1 **Y** MAE hiraeth yn fy nghalon
 Am gael teimlo hyfryd fâs
 Concwest nwydau sydd hyd heddyw
 Yn gwrth'nebu'r nefol râs ;
 Dyma ddawn hyfryd iawn,
 Wy'n ei 'mofyn foreu a nawn.

2 'R wyf yn gweled brynïau uchel
 Gwardigaeth werthfawr, lawn ;
 O ! na chawn i eu meddiannu
 Cyn machludo haul brydnawn :
 Dyna'm llef tua'r nef ;
 Addfwyn Iesu, gwrando ef.

3 Marchog yn Dy freiniol allu,
 Gwisg Dy gleddyf ar Dy glun,
 Estyn fraich, a thòr elynion,
 Achub wael druenus ddyd :
 Gelyn llym, ni saif ddim
 Fyth o flaen D'anfeidrol rym.

4 Minnau gerddaf drwy'r byddinoedd
 Ond it' gerdded o fy mlaen ;

Mae Dy gamrau'n tòri'r tònau,
 Mae Dy gamrau'n diffodd tân :
 'N ol Dy droed gwna i mi dd'od ;
 Fy hyfrydwch mwya' erioed.

- 5 Cerdd yn mlaen, mae'm hofnau'n darfod,
 Ond Dy weled Di ger llaw ;
 Ond dychwelant mewn munydyn
 Os Tydi a sefi draw :
 Gwna bob pryd i f'enaid drud
 Bwyso ar Dy fynwes glŷd.

w.

762 (835) *Paham y mae Duw yn pellhau ?*

8. 7. 3.—Rheidol. Gwahoddiad.

- 1' **B**ETH yw'r achos fod fy Arglwydd
 Hawddgar, grasol, yn pellhau ?
 Yn guddiedig, neu yn gyhoedd,
 Mae rhyw bechod yn parhau :
 Tyr'd yn awr, tòr i lawr
 Fy anwiredd, fach a mawr.
- 2 Chwilia, f'enaid, gýrau'th galon,
 Chwilia'i llwybrau maith o'r bron,
 Chwilia bob ystafell ddirgel
 Sydd o fewn i gonglau hon ;
 Mýn i maes bob peth càs
 Sydd yn attal nefol rês.
- 3 'N awr 'r wy'n gwel'd, y mae'n ehedeg,
 Mewn i'm calon, ac i maes,
 Fil o bethau sy'n wrthwyneb
 I egwyddor dwyfol rês :
 Uffern lîd y'nt i gyd
 Sydd yn erbyn f'enaid drud.
- 4 Dyma ryfyg yn ei allu,
 Dacw anghrediniaeth mawr,
 Bob yn ail yn curo f'enaid,
 Yn cyttuno i'm cael i lawr :
 Dâl fi i'r làn, 'd wyf ond gwàn,
 Mi gâf goncwest yn y màn.
- 5 Dâl fi'n gadarn hyd nes delo
 Amser hyfryd o ryddhau,

A chael, yn lle temtasiynau,
 Yn dragywydd Dy fwynhau :
 Dyna'r pryd—gwÿn fy myd,
 Derfydd fy ngofidiau i gyd.

W.

763 (833) *Anhawsderau y daith.*

8. 7. 3.—Priscilla. Dofor.

- 1 **D**A i mi fod yr addewid
 Wedi ei rhoddi gan fy Nuw,
 A bod gair o enau'r nefoedd
 Uwch gelynion o bob rhyw ;
 Ei addewid Ef, gadarn, gref,
 Arwain eiddil gwàn i'r nef.
- 2 Yr wyf bron a digaloni
 Pan b'wy'n gwel'd rhyw lwybr cui,
 Rhwng rhyw greigydd serth dychrynlyd,
 Lle tramgwyddodd llawer mil ;
 F' enaid gwàn, yn y màn,
 Ddringa eto 'fyny i'r làn.
- 3 Bydda'i 'n sÿnu ar rai orian,
 Pan dybygwyf nad oes dyn
 Sydd yn teithio llwybrau newydd
 Beunydd ond myfi fy hun ;
 Eto llu welaf fry
 Fu'n gyfeillion gynt i mi.
- 4 Dyna'r pryd mae'n fwyaf cyfyng,
 Pan b'o gelyn ar bob llaw,
 Un o'm hôl am fy mradychu,
 Un o'm blaen i'm hofni draw ;
 Eto i'r làn, f' enaid gwàn
 A tra Iesu imi'n rhan.

W.

764 (834) RHAN II.

8. 7. 3.—Priscilla. Dofor.

- 1 **R**HWNG Pihahiroth a Baalsephon,
 Tra b'wyf byw mi gofia'r lle,
 Mewn cyfyngder eithaf caled,
 Gwaeddodd f' enaid tua'r ne' ;
 Yn ddiöed, dyma'n d'od
 Waredigaeth fwyfa' erioed.

- 2 Aros ronyn, barwyd imi,
 Ti gai weled cyn y nawn
 Fyrdd yn soddi yn y dyfnfor
 O elynion creulon iawn ;
 'Maes o law, gwynfyd ddaw,
 Ti gai ganu'r ochr draw.
- 3 Y mae dyfroedd Marah 'n chwerw,
 Fyth i'w hyfed ddydd a nôs ;
 Iesu, gwyddost Ti beth ydyw
 Dwyn y bwysig, boenus, groes :
 Rho i mi wir gariad pur,
 Ffrwythau peraidd Canaan dir.
- 4 O ! gwna imi brofi sypiau—
 Sypiau peraidd rawn y wlad,
 Blâs maddeuant pur a heddwch,
 Gwleddoedd hyfryd tŷ fy Nhad :
 Dyma hwy, 'r perlau mwy,
 Gloddiwyd yn Ei farwol glwy.'

W.

765 (839) *Nerth yn Nuw a'i air.*

8. 7. 3.—Gwahoddiad. Rheidol.

- 1 **A** RGLWYDD, edrych ar bererin
 Sydd yn myn'd tua'r wlad sydd well,
 Ac yn ofni sŵn llifogydd
 Wrth eu clywed draw o bell ;
 'D wyf ond gwàn, dàl fi i'r làn,
 Mi orchfygaf yn y màn.
- 2 Ti gai'r enw, a'r anrhydedd,
 A'r gogoniant, yn y màn,
 Am, o ddyfnder maith trueni,
 I Ti wared f'enaïd gwàn :
 Nid oedd un ond Dy Hun
 All'sai wared aflan ddyn.
- 3 Mi âf trwy fyddinoedd cryfion
 Yr estroniaid gwaetha'u rhyw,
 Ond cael gweled fod o'm hochr
 Addewidion gwir fy Nuw ;
 Concro wnair, ar Ei air
 Y gelyniou gwaethaf gair.

W.

766 (840) *Nerth a chyfarwyddyd.*

8. 3. 6.—Cwmdu. Lüneburg.

- 1 **I**ESU! 'Mrenin mawr, a 'Mhrïod!
 Bydd wrth raid
 Imi 'n blaid
 I orchfygu pechod.
- 2 Tra fwy'n trigo 'n yr anialwch,
 Gwel'd yn wir
 D' wyneb pur
 Yw fy ngwir ddiddanwch.
- 3 Tua Salem euraidd arwain
 F'enaidd llaith
 Ar ei daith,
 Nes b'o 'm gwaith yn gorphen.
- 4 N'ad i'r gyfrwys ddraig fy nhwylo,
 Ar un llaw,
 Yma a thraw,
 Oddiwrthyt i ymado.
- 5 Iesu! eisoes e'st â'm calon ;
 F'enaidd cu
 N' llechu sy
 'N ddifrad rhwng Dy ddwyfron.
- 6 Pâr im' aros mwy 'n Dy freichiau :
 Boed fy nyth
 Dedwydd byth
 Yn Dy ddilyth glwyfau.
- 7 Pan b'wy'n sengu llwybrau angeu,
 Rhag pob braw,
 Rho Dy law,
 Dangos im' Dy glwyfau.
- 8 Iesu! helpa f'enaidd ddringo
 'N awr i'r làn
 Tua 'r màn
 Y câf byth breswyllo.

W.

767 (841) *Crist yn Fugail a Brenin.*

8. 3. 6.—Thanet. Lüneburg.

- 1 **G**WEL Dy anwyl wyn yn 'madael,
 Bydd wrth raid,

- Ini 'n blaid—
 Iesu ! paid a'n gadael.
 2 Arwain ni trwy'r anial drigfan,
     N'âd ni 'n ôl ;
     Yn Dy gôl,
 Dwg ni i'r nefol Ganaan.
- 3 Rhag gelynion, gwna ni'n arfog,
     Oll yn un,
     Yn gyttûn,
 Sanctaidd lu banerog !
- 4 N'âd in' 'nabod dim, na'i garu,
     Tra f'om byw,
     Ond y gwiw
 Groeshoeliedig Iesu !
- 5 Os gelynion ddaw i'n denu,
     Gwna i ni 'n ddwys,
     Fwrw'n pwys
 I orphwys ar yr Iesu.
- 6 N'âd i'r blaidd byth mo 'n gwasgaru,
     Bydd Di byth
     Yn ddi-lÿth
 Ben a Bugail ini !
- 7 Dwg ni i'r Baradwys euraidd,
     'Fyw heb boen,
     Gyda'r Oen,
 Fry yn Seion sanctaidd.
- 8 Lle na's tòrir byth mo'r undeb,
     Cartre' da,
     Byth heb blâ,
 Dedwydd dragwyddoldeb.

w.

768 (842) *Gweddi am lwyr waredigaeth.*

8. 3. 6.—Thanet. Lüneburg.

- 1 **D**EFFRO, f'enaid ! deffro 'n ufudd !
     C'od yn awr
     Gyda'r wawr,
 Seinia ganiad newydd.
- 2 Dàn Dy aden dawel dyner,
     C'es heb wÿn,

Hyfryd hûn,
Buddiol fu 'm hesmwythder.

3 Hyfryd foreu o gaethiwed

Wawria draw,
'Maes o law

Iesu ddaw i' ngwarded.

4 Uwch creaduriaid, Iesu ! cadw

F'enaid llon
Ar Dy fron

Dirion, nes fy marw.

5 Hiraeth sy ar fy nghalon dyner

'Wel'd y dydd
'Fyn'd yn rhydd,

'Maes o'm poen a'm blinder.

6 Gwynfyd a f'ai heddyw'n canu,

'Mhlith y llu
Sanctaidd fry

Sydd wedi gorchfygu.

W.

CYSTUDDIAU.

769 (119) *Cystudd yn ffrwyth pechod.*

M. H.—Golgotha. Exeter.

1 **F**Y enaid, tua'r nefoedd hêd,
A thaena'th galon yno ar lêd,
A doed cystuddiau i mewn yn lli,
Fe'u tafaf i Dy fynwes Di.

2 'D oes unrhyw ofid, unrhyw boen,
Na wasgodd ar yr addfwyn Oen ;
Ac yn Ei ofid Ef, a'i gri,
Mae holl esmwythder f'enaid i.

3 Mi w'n mai 'meiau duon drud,
Yw'r achos o'm cystuddiau i gyd ;
Dilëa 'mai, fe gwymp y ffon,
O'th sanctaidd law y funyd hon.

4 'D oes yn Dy galon ond lleshâd,
Maddeuant, hedd, a gwir iachâd ;

Dy ffordd O ! cymmer—ynot 'r wyf
Yn credu 'n awr ;—iachâ fy nghlwyf.

w.

770 (130) *Chwant i ymddattod.*

S. S. S.—Altorf. Mawl.

- 1 **M**AE brodyr imi aeth yn mlaen
Trwy ddyfnach dŵr a phoethach tân ;
Ac eto gorchfygasant hwy :
'D yw'r dyfroedd 'r aethum trwyddynt ddim,
Mewn llêd a dyfnder, nerth a grym ;
Paham yr ofnaf finnau mwy ?
- 2 Fy enaid, crêd byth yn dy Dduw,
Na fydd anfoddlon tra yn fyw ;
Yr ydwyt beunydd yn nesau
I wlad mae cariad fel y môr
Yn uno'r saint â'r nefol gôr—
Tragwyddol gydsain bur ddi-drai.
- 3 'D wy'n 'nabod dim o'r nefol le,
Ond gwÿn fyd na f'a'wn ynddo 'fe ;
'R wy'n caru pawb o fewn y wlad :
Y dymmer nefol fwyn sydd fry
Yn awr ddymunwn genyf fi :
Fy nghartref ydyw tŷ fy Nhad.

w.

771 (183) *Bÿr ysgafn gystudd.*

M. S.—Langdale. Llangranog.

- 1 **O**S yw'n gofidiau yn y byd
I bara hyd y diwedd :
O fewn y nef fe dderfydd hyn,
Troir tristwch yn orfoledd.
- 2 Pa fwyaf gawn o wrês y dydd,
Mwy yno fydd ein moliant ;
Cawn, yn lle'n cystudd bÿr a'n crwys,
Dragwyddol bwys gogoniant.
- 3 Nis oedwn mwy nes dringo'n llawn
I'r màn y cawn breswylio—
I'r làn i ben y tawel fryn
Mae miloedd yn disgleirio.
- 4 Fy enaid blîn pan ddaw i'w plith
Yn dawel byth gaiff orphwys :

'N ôl teithio 'ngwrês yr haul a'r dydd,
Mor felus fydd Paradwys.

- 5 Pryd hyn pereiddia Duw o'r bron
Holl chwerwon ddyfroedd Marah ;
Pryd hyn y trÿ pob chwerw nant
Yn win i blant Jehofah.

w.

772 (337) “*Ti ydwyt loches i mi.*”

M. C.—Martyrs. St. Mary.

- 1 **O** ! ANGHREDINIAETH fawr ei grym,
Ti roddaist imi glwy' ;
Ond d'wêd a fynost, credu wnaf
Fod doniau'r nef yn fwy.
- 2 Fe'm golchir yn fy nghystudd trwm,
Fe'm purir yn y tân ;
Ac mi ddôf allan, pan ddêl dydd,
Wedi fy nghâu'n lân.
- 3 Anffyddlon imi trôdd y byd,
Anffyddlon, dynol-ryw ;
Ond 'r wyf yn rhedeg trwyddynt oll
I fynwes bur fy Nuw.

w.

773 (410) “*Edrych ar y pethau ni welir.*”

7. 6. D.—Venite ad Me. Grafenberg.

- 1 **M**AE cwmwl mawr o dystion
Yn iach yr ochr draw,
I'n Harglwydd a fu'n ffyddlon
Yn mÿd y poen a'r braw ;
Yn ôl eu traed dilynwn,
Trwy dir y blinder maith ;
Ar air ein Harglwydd pwyswn
Nes d'od i ben y daith.
- 2 Er myn'd trwy fflam a dyfroedd,
Medd gair ein Iesu glân,
“ Ni'th foddir yn y moroedd,
Ni'th losgir gan y tân ” :
Fe rÿdd lawn waredigaeth
I'w eiddo cyn b'o hir ;
Cânt seinio “ Iachawdwriaeth ”
O fewn i'r nefol dir.

T. J.

774 (421) *Pereiddio dyfroedd Marah.*

7. 6. D.—Ewing. Angels' Story.

1 **E**R d'od o hyd i Marah,
 A'i ddyfroedd chwerw'u blâs,
 Mae'm Iesu i'w pereiddio,
 Melysa hwynt â'i rês ;
 Lle bynag byddo 'Mhrynwr,
 Pob storm yn dawel fydd,
 Pob gŵyr a wneir yn uniawn,
 Pob t'w'llwch droir yn ddydd.

2 Os cyfyd gwynt tymhestlog,
 Os rhua tônau'r môr,
 Mae'r Hwn mae 'ngobaith ynddo
 A'i enw'n gadarn Iôr ;
 Yn nghanol pob rhyferthwy,
 Gall Iesu, unrhyw awr,
 Â gair ostegu'r cyfan,
 A gwneyd tawelwch mawr.

3 'Beth bynag wnelo'n gerbyd,
 Pan at Ei blant mae'n d'od,
 Ai'r gwynt, ai'r tân, ai'r cwmwl,
 Er llês caiff iddynt fod ;
 Ac er eu holl amheuon,
 A'u hofnau o bob rhyw,
 Efe Ei Hun sydd ynddo,
 A digon, digon yw.

4 'R wy'n cofio'i felus eiriau—
 Caiff pob peth îs y nef
 Gydweithio er daioni
 I'r rhai a'i carant Ef ;
 Trysorau o ddoethineb
 I drefnu ynddo sydd,
 Trysorau grês a chariad,
 I wneyd pob rhwymau'n rhydd.

5 Yn holl drallodau bywyd,
 Er dued fyddo'r nen,
 Diogel ydyw'r angor
 Sydd fry tu fewn i'r llên ;

Mewn einioes, ac yn angeu,
 Fe ddeil, can's sier yw ;
 Ni chollir byth mo'r afael
 Nes myned yno i fyw.

R. O.

775 (395) *Dirmyg Crist.*

7. 6. D.—Manheim. Mount Street.

1 **D**A yw y groes, y gw'radwydd,
 Y gwawd, a'r erlid trist,
 Y dirmyg a'r cystuddiau,
 Sydd gyda Iesu Grist ;
 Can's yn Ei groes mae coron,
 Ac yn Ei wawd mae bri,
 A phleser yn Ei gariad
 Sydd fwy na'n daear ni.

W.—G. D. C.

776 (471) *Dilyn y praidd.*

M. B. D.—Coronamento. Gobaith.

1 **P**ERERIN wy'n y byd,
 Ac alltud ar fy hynt,
 Yn ceisio dilyn ôl y praidd—
 Y tadau sanctaidd gynt ;
 I 'mofyn gwlad sydd well,
 Er bod yn mhell yn ôl,
 Trwy gymmorth grâs, yn mlaen mi âf,
 Dilynaf finnau'u hôl.

2 Os rhaid ymdrechu dro,
 Milwrio, a dwyn y groes,
 A myn'd dân wêg a gwawd y byd,
 Dros ennyd fêr fy oes ;
 Câf goron gyda'r saint,
 Tragwyddol fraint sy'n ôl ;
 Trwy gymmorth grâs, yn mlaen mi âf,
 Dilynaf finnau'u hôl.

D. J.

777 (524) *Morio tuag adref.*

6. 8.—Waterstock. Wesley.

1 **Y**MDEITHYDD wy'n y byd,
 Fel rhai o'm tadau gynt,
 Sy'n morio lawer pryd
 Yn erbyn llanw a gwynt :

Mae 'ngolwg wiw tua'r hyfryd wlad
Lle mae fy Nhad a'm ffryndiau'n byw.

- 2 Mae'r tònau lawer gwaith
A'r stormydd mawr eu stŵr,
Yn curo f'enaïd llaith
Nes byddo dân y dŵr :
Ond Iesu ddaw, ac yn y màn
Fe'm c'od i'r làn â'i gadarn law.
- 3 Pan byddo awyr glir,
'R wy'n gwel'd trwy ddrych di-frêg
Rai mànau o Salem dir,
A'm hetifeddiaeth deg :
A'r olwg hon, trwy gwrs fy nhaith,
Ddôd f'enaïd llaith i fyn'd yn llon.
- 4 Er bod y ffordd yn faith,
A rhwystrau eto 'mlaen,
Câf orphen ar fy nhaith,
A glânio i Salem lân :
Marwolaeth ddaw, câf fyn'd heb ble,
Yn iach i dre' yr ochr draw.
- 5 Ac yno gwyn fy myd,
Tu draw i'r byd a'r bedd ;
Câf yno fyw o hyd
Mewn hawddfyd ac mewn hedd :
Yn canu'n bêr i'r Iesu mwyn,
Am iddo'm dwyn i Salem dir.

D. J.

778 (523) *Ffydd yn yr addewid.*

6. 8.—Waterstock. Wesley.

- 1 **M**AE 'm siwrnai yn y blaen,
'D oes diwedd ar fy nhaith,
Nes glânio i mewn yn lân
I dragwyddoldeb maith :
Yr ochr draw fy nghartref yw,
O fewn y wlad lle mae fy Nuw.
- 2 Ar Ei addewid Ef,
Sydd fwy na geiriau dyn,
Er holl gymylau'r nef,
Gorphwysaf fi fy hun :

Fe'm deil i'r làn, a doed a ddêl,
A ddaeth o'i enau sydd dân sêl.

- 3 Mi bwysaf ar Ei air,
A dued oll yn groes ;
Fy noddfa unig yw
Dàn eithaf tywell nôs :
Fe wawria'r dydd ; pob tro îs nen
Ddaw âg addewid nef i ben.

W.

779 (522) *Boreu braf ger llaw.*

6. 8.—Waterstock. Wesley.

- 1 **M**I wela'r cwmwl du
Yn awr yn mron a ffoi,
A gwynt y gogledd sy
Ychydig bach yn troi :
'N ol tymmestl fawr, daw yn y màn
Ryw hyfryd hîn ar f'enaïd gwàn.

- 2 Ni phery ddim yn hir
Yn ddu dymhestlog nôs ;
Ni threfnwyd oesoedd maith
I neb i gario'r groes :
Mae'r hyfryd wawr sy'n c'odi draw
Yn d'weyd fod boreu braf ger llaw.

- 3 Mi welaf oleu'r haul
Ar fryniau tŷ fy Nhad,
Yn dangos imi sail
Fy iachawdwriaeth râd :—
Fod f'enw fry ar lyfrau'r nef,
Ac nad oes a'i dilêa ef.

- 4 Melus fel diliau mêl,
A maethlon er iachâd,
Yw holl geryddon nef,
A gwialenodïau 'Nhad :
Pob croes, pob gwae, pob awel gref,
Sydd yn addfedu'r saint i'r nef.

W.

780 (697) *Ystormydd yn puro yr awyr.*

8. 7. D.—Bohemia.

- 1 **F**EL y rhêd llifogydd mawrion,
Fel anadla'r awel gref,

Bydded felly fy och'neidiau
 I ddyrchafu tua'r nef :
 Gŵn nas gelli attal rhagof—
 Gŵn nas gelli ro'i nacâd,
 O un fendith îs y nefoedd
 Ag sydd imi er iachâd.

2 Mae ystormydd mewn naturiaeth ;
 Ca'dd goreuon byd y rhai'n—
 Cafodd seintiau a merthyron,
 Cafodd Iesu goron ddrain :
 Mae cydwybod f'ô mewn terfysg,
 Mae ysbrydoedd f'ô mewn poen,
 Wedi chwilio o gylch, o gwmpas,
 Yn llettya 'nghlwyfau'r Oen.

3 Uffern yn fy enaid euog
 Sydd, er bod y fflam yn gry',
 Yn fy ngÿru at borth y bywyd,
 Trwy'r cymylau duaf sy' ;
 Tân y pydew a'm dihunodd,
 Tawch y fflam gynddeiriog, gref,
 Wnaeth i'm henaid, yn y storom,
 Ymafaelu'n llyn â'r nef.

W.

781 (638) *Buddioldeb cystuddiau.*

8. 7. D.—Carmel. Port Penrhyn.

1 **M**AE fy Nuw yn fy ngheryddu,
 Ond fy ngharu y mae Ef ;
 Ergyd ddoe, ac ergyd heddyw,
 Sydd i'm cofio am y nef :
 Nid oes awr o boen a dolur,
 Nid oes munyd fach nad yw
 Fel ffynhonau'n tarddu allan
 O dragwyddol hedd fy Nuw.

2 Eto, nid yw fy ergydion
 Ond ergydion ysgafn iawn,
 Ac awelon pur cŵgariad
 Sydd yn gymmysg â hwy'n llawn :
 Cariad, heddwch pur, a cherydd,
 A gybblethwyd mewn un wê ;

Rhaff dair cainc yw sy'n fy nhynu
'Maes o'r ddaear tua'r ne'.

w.

782 (607) *Hyder pererin cystuddiol.*

8. 7. D.—Dismission. Dismissal.

- 1 **D**YFAIS fawr tragwyddol gariad
Ydyw'r iachawdwriaeth lawn ;
Cyfammod hedd yw'r sylfaen gadarn,
Yr hwn nis derfydd byth mo'i ddawn :
Dyma'r fân y gorphwys f'enaid,
Dyma'r fân y byddaf byw,
Mewn tangnefedd pur, heddychol,
Yn mhob rhyw stormydd gyda'm Duw.
- 2 Syfled iechyd, syfled bywyd,
Cnawd a chalon yn gyttûn,
Byth ni syfla ammod heddwch,
Hên gyttundeb Tri yn Un :
Dianwadal yw'r addewid,
Cadarn byth yw cyngor Duw ;
Cysur cryf sy i'r neb a gredo
Yn haeddiant Iesu i gael byw.
- 3 Bûm yn wyneb pob gorchymyn,
Bûm yn wyneb angeu glâs ;
Gwelais Iesu ar Galfaria
Yn gwbl wedi cario'r maes :
Mewn cystuddiau 'r wyf yn dawel,
Y fuddugoliaeth sydd o'm tu,
Nid oes elyn wna i mi niwed ;
Mae'r ffordd yn rhydd i'r nefoedd fry.
- 4 Pethau chwerwon sydd yn felus ;
T'w'llwch sydd yn oleu clir ;
Mae'm cystuddiau imi'n fuddiol,
Ond darfyddant cyn b'o hir :
Cyfammod hedd bereiddia'r cwbl,
Cyfammod hedd a'm cŵyd i'r làn,
I gael gwel'd fy etifeddiaeth,
A'i meddiannu yn y màn.
- 5 Gwelais 'chydig o'r ardaloedd
Yr ochr draw i angeu a'r bedd ;

Sÿnodd f'enaïd yn yr olwg,
 Teimplais annherfynol hedd :
 Iesu brynodd imi'r cwbl,
 Gwnaeth â'i waed anfeidrol Iawn ;
 Dyma rym fy enaïd euog,
 A fy nghysur dwyfol llawn.

T. C.

783 (669) *Boddloni i gystudd.*

8. 7. D.—Scopas. Balducci.

- 1 **W**EDI cefnu pob rhyw 'stormydd,
 A'r tônau mawrion oll ynghyd,
 Tybiais fy mod yn y porthladd,
 Tu draw i holl ofidiau'r byd ;
 " O ! fy Nhad," medd f'enaïd egwan,
 " 'Gâf fi ddyfod i Dy gôl,
 A chanu'n iach i bob rhyw bechod,
 A'm cystuddiau i gyd ar ôl ? "
- 2 " Ust ! fy mhlentyn, tâw, distawa,
 Gwybydd di mai Fi sydd Dduw ;
 Ymdawela yn F'ewyllys,
 Crêd i'm gofal tra f'och byw :
 Os rhaid ymladd â gelynion,
 Fi, dy nerth, fydd o dy blaid ;
 Er gwàned wyt, cei rym i sefyll,
 A Mi'n gymmorth wrth bob rhaid."
- 3 Boddlawn ddigon, doed a ddelo,
 Ond Dy gael i mi yn Dduw :
 Rho'ist Dy Fab i brynu'm bywyd
 Trwy ddiöddef marwol friw ;
 Mi lecha'n dawel yn Ei gysgod—
 Yn nghysgod haeddiant dwyfol glwy'
 Darfyddaf byth âg oll sydd isod,
 Ac ymhyfydaf ynot' mwy.
- 4 Edrych 'r wyf ar hyny beunydd,
 A hiraethu am y wawr,
 Pan y derfydd im' â phechod,
 Ac y câf ro'i 'meichiau i lawr :—
 Y câf ddihuno ar Dy ddelw,
 Pan câf wel'd Dy wyneb gwiw,

Pan 'câf foli byth heb dewi,
A bod yn debyg i fy Nuw.

- 5 Fy natur egwan sydd yn soddi,
Wrth deimlo prawf o'th ddwyfol hedd ;
Ac yn boddi gan ryfeddod,
Wrth edrych 'chydig ar Dy wedd :
O ! am gorph, a hwnw'n rymus,
I oddef pwys gogoniant Duw ;
Ac i'w foli byth heb dewi,
A chydag Ef dragwyddol fyw.

T. C.

784 (674) *Ymguddfa yn y dydd blin.*

8. 7. D.—Bavaria. Tantum ergo.

- 1 **I**ESU, Cyfaill pechaduriaid,
Dyro im' i'th fynwes ffoi,
Tra f'o'r dyfroedd chwyrn yn llifo,
A'r tymhestloedd yn crynhôi ;
Cuddia fi, O Geidwad ! cuddia
Nes êl heibio'r stormydd blin :
Tywys f'enaid tlawd i'r porthladd
Er mwyn D' enw mawr Dy Hun.
- 2 Noddfa arall nid oes genyf,
Pwysa'm henaid arnat Ti ;
Paid a'm gadael im' fy hunan,
Cymmorth a chysura fi :
Cyfiawn ydwyf Ti, a sanctaidd,
Minnau 'd wyf ond llwyr anmhûr ;
Drwg, a llawn o bechod ydwyf,
Tithau'n llawn o rês a gwir.
- 3 Grâs digonol a geir ynot ;
Grâs i faddeu fy holl fai :
Boed i'r ffrydiau pur, iachusol,
Oddi wrth bechod fy nglanhan :
Profi maith rinweddau'th gariad
Gaffwy'n awr tu yma i'r bedd ;
Wedi hyny, O ! dŵg fi'n dawel
I Gaersalem lawn o hedd.

C. WESLEY, c. W. G.

785 (699) *Digon i bwyso arno yn angeu.*

8. 7. D.—Bohemia.

1 F'ENAIID gwàn, sefydla d'olwg

Ar yr Iesu'n unig nôd ;

Nid oes arall dâl ei geisio,

Nac i bwyso arno'n bôd :

Câr Ef nes anghofio'th ofid,

Yma ar y ddaear ddu ;

Câr nes i'th serchiadau hedeg

Ato i Gaersalem fry.

2 Câr yr Hwn a fedr wared,

Ac ymddiried iddo Ef ;

Crêd, ac edrych i'r addewid

Am drysorau rhâd y nef :

Cyfoeth cân' mil gwell na'r ddaear

Sy'n Ei eiriau glân i gyd :

Cyfoeth gwell na'r greadigaeth

Im' yw gwedd Ei wyneb-pryd.

3 Cyfoeth yn yr anial garw,

Elw 'nglŷn wylofaïn yw ;

Dyffryn galar, try'n llawenydd,

Rhŷdd yn angeu fodd i fyw ;

F'enaïd, edrych i Galfaria,

Cofia am riddfanau'r ardd,

Nes b'o'n ddim dy holl deganau

Byth yn ngwedd Ei wyneb hardd.

R. J.

786 (675) *Cysur o Galfaria.*

8. 7. D.—Bavaria. Tantum ergo.

1 'WELA'i neb o'm holl gyfeillion

A ddaw'n dawel gyda mi,

Ac a ddeil fy mhen i fyny

Yn nyfnderoedd angeu du :

Cloddiwyd Maen mewn arfaeth gadarn,

Draw, ryw oesoedd cyn fy môd,

Hwnw ddeil fy mhen i fyny,

Fel na syflir dim o'm troed.

2 Trôf fy wyneb i Galfaria,

Yno gwelaf gysur llawn ;

- Gwelaf yno Un yn marw,
 Ac yn talu perffaith Iawn :
 Dim ond golwg ar y Meichiau
 Ddaw â'm henaïd llesg i'r làn,
 Ac a bair i'm holl elynion
 Golli eu gafael yn y fân.
- 3 Ffarwel, ddaear, a'i thrysorau,
 Myn'd yr wyf tua thir fy ngwlad ;
 Wyneb Iesu yn yr afon
 Sathra Satan dân fy nhraed :
 Gwel'd yr Arch a'r Drugareddfa—
 Iesu mawr, y canol Wr,
 Wna i'm henaïd innau waeddi,
 " Buddugoliaeth " yn y dŵr.
- 4 Gair o enau'r Nef ei hunan
 Sydd yn eisieu arnaf fi ;
 Gair a g'odo'm henaïd eiddil
 'N awr' i'r làn o'r pydew du ;
 Gair a d'oro faglau filoedd,
 Ac a'm rhoddo ar fy nhraed ;
 Gair a wnelo imi'n groyw
 Ganu am iachawdwriaeth râd.
- 5 Fel y moroedd mae'th drugaredd,
 Annherfynol yw Dy râs ;
 Anchwiliadwy yw Dy gariad
 I'r pechadur gwaela' i maes :
 O'r dyfnderoedd c'odaist finnau
 Yn Dy freichiau lawer pryd,
 Ac a wne'st i'm henaïd ganu
 'Ngwyneb gorthrynderau'r byd.

AN.

787 (768) *Hindda ar ol y ddryc-hin.*

8. 7. 4.—Llandinam. Islwyn.

- 1 **A**R ddisgwylfa uchel gribog
 Disgwyl 'r wyf er's hir brydnawn,
 Edrych am yr hindda hyfryd
 'N ôl cawodydd geirwon iawn,
 Ac i'm hysbryd,
 Trwy'r cymylau, wel'd y wlad.

- 2 Gwlad o heddwch, gwlad o sylwedd,
 Gwlad o gariad pur di-drai ;
 Gwlad o wledda'r pererinion
 Ar lawenydd i barhau :
 Dacw'r ardal
 Mae 'nghysuron oll i gyd.
- 3 Aed y nôs derfysglyd heibio,
 Doed y boreu cyn b'o hir,
 Pan y caffo'm henaid wledda
 Yn y Ganaan hyfryd bur,
 Gyda myrddiwn
 O'i rai anwyl, ffyddlon, Ef.

w.

788 (792) *Gwaredigaeth ar law Duw yn unig.*

8. 7. 4.—St. Peter.

- 1 **N**I thâl im' gyfadde' meiau
 'N nulle ond o flaen y ne' :
 Duw maddeugar, Tad tosturi,
 Duw anfeidrol yw Efe :
 At Ei orsedd,
 Deuaf dân fy nwn bla.
- 2 On'd oes ganddo râs i achub,
 Ffarwel achub îs y rhôd :
 Nid oes eto ddyn dosturiodd
 Fel tosturiodd Ef erioed :
 Gwaredigaeth
 Sydd yn unig ar Ei law.
- 3 Gorwedd ar fy ngwely cystudd—
 At y pared trôf fy mhen—
 Griddfan 'r ydwyf, ac och'neidio,
 Wylo tua'r nefoedd wên :
 Yn y diwedd,
 F'allai câf fi deimlo hedd.

w.

789 (793) *Gwênau Duw yn dirymu cystudd.*

8. 7. 4.—St. Peter.

- 1 **C**HWILIO am danat, addfwyn Arglwydd,
 Mae fy enaid, yma a thraw ;
 Teimlo 'môd yn berffaith ddedwydd
 Pan y byddi Di ger llaw :

- Gwedd Dy wyneb
Yw fy mywyd yn y byd.
- 2 Heddwch perffaith yw Dy gwmi,
Mae llawenydd ar Dy dde ;
Ond i Ti fod yn bresennol,
Pob peth sydd yn llanw'r lle :
Ni ddaw tristwch
Fyth i'th gwmi tra f'o nef.
- 3 Yn y ffwrnes danllyd, greulon,
Os Tydi a ddaw yn mlaen,
'D oes ond heddwch, a mwyneidd-dra,
A thiriondeb yn y tân :
Gwên Dy gariad
Wna bob cystudd yn ddi-rym.
- 4 Ti wy'n 'mofyn—Arglwydd, tyred,
Yn mhob trallod bydd ger llaw ;
Dilyn fi, 'r wy'n ofni yma,
Dilyn fi, 'r wy'n ofni draw :
Dàn Dy aden
Mi edrycha'n wyneb llu.

w.

790 (739) *Cystudd yn angenrheidiol.*

8. 7. 4.—Verona. Russia.

- 1 **N**I feddyliais fod fy siwrnai
Trwy lifeiriant oedd mor gryf,
A bod afon ar ol afon,
Heb un diwedd, heb un rhif :
Yn eu canol
'R wyf yn gwel'd yr ochr draw.
- 2 Nid oes drwg cael fy nghystuddio
Lle b'o cystudd imi'n well ;
Rhaid trwy'r anial imi deithio
Cyn cael meddu'r Ganaan bell :
Wrth y cleddyf
Dôf i feddu tir fy ngwlad.
- 3 'R wyf yn caru'r pererinion
Ar y tylau serth y sy,
Ar eu traed ac ar eu dwylaw,
'N ceisio dringo i fyny fry :

Ar fy neulin
Minnau ddôf i ben y bryn.

w.

791 (754) *Concwest ar ofn.*

8. 7. 4.—Bridport. Abbeycombe.

- 1 **F**ENAIID egwan, paid âg ofni
Bod rhyw ddrygau mawr ger llaw ;
Ofni gwyntoedd oer y gogledd,
Ofni gwynt y dwyrain draw ;
Ofni'r cwbl,
Ac heb achos ofni'n bôd.
- 2 Newydd mawr, a newydd llawen,
Newydd gwir, a newydd rhâd,
Sy'n marchogaeth ar y cwmwl
Goleu draw o dŷ fy Nhad :—
Fe faddeuwyd
Beiau rif y sêr i mi.
- 3 Os daw gw'radwydd, os daw gofid,
Trwy ragluniaeth bur fy Nuw,
Hyny fyth ni ladd fy enaid,
Cadw 'nghalon wna yn fyw :
Bydd Ei fflangell
Yn y diwedd fel y gwîn.
- 4 Os ar wely rhaid fy rhoddi,
Rywbyrd yn y dyddiau ddaw,
I gystuddiau, nes b'o 'mrodyr
Goreu oll yn cilio draw,
Mi ddôf allan
Fel yr aur y seithfed tro.
- 5 Fe ga'w'd croesau lle ni phechwyd ;
P'am gwrth'nebaſ finnau'r groes ?
Cafodd Crëwr nef Ei Hunan
Ar Galfaria angeu loes :
Yr un llwybran
Raid im' gerdded ag Efe.

w.

792 (858) *Crist yn Arweinydd i'w bobl.*

7au. 8ll.—Hollingside. St. Mary Magdalene.

- 1 **I**ESU ! Cyfaill f'enaïd cu !
I Dy fynwes gâd im' ffoi,

- Tra b'o 'r dyfroedd o bob tu,
 A'r tymhestloedd, yn crynhôï :
 Cudd fi, O fy Mhrynwr ! cudd,
 Nes 'r êl heibio 'r storom gref ;
 Yn Arweinydd imi bydd
 Nes im' dd'od i deyrnas nef.
- 2 Noddfa arall, gwn nid oes,
 Ond Tydi, i'm henaïd gwàn ;
 Ti, fu farw ar y groes,
 Yw fy nghymmorth yn mhob màn ;
 Ynot', O fy Iesu ! mae
 Holl ymddiried f'enaïd byw ;
 Nerth rho imi i barhan,
 Nes d'od adref at fy Nuw.
- 3 Grâs sydd ynot', fel y môr —
 Grâs i faddeu fy holl fai ;
 • Boed i'w ffrydiau, Arglwydd Iôr !
 Oddi wrth bechod fy nglanhau ;
 Ffynnon bywyd f'enaïd gwiw
 Rÿdd im' gysur ar fy nhaith ;
 Llona f' ysbryd tra b'wyf byw ;
 Tardd i dragwyddoldeb maith !

C. WESLEY, c. GE. (1796), ar.

ANGEU A THRAGWYDDOLDEB.

793 (23) *Ail ddyfodiad Crist.*

10. 11.—Yr Hen 50fed. Adgyfodiad. Glynderwen.

- 1 **G**WEL Grist yn dyfod ar y cwmwl draw,
 A phob awdurdod yn Ei nerthol law !
 Cerubiaid fyrdd, yn eu cerbydau tân,
 Yn gyru 'n glau o gyleh eu Harglwydd glân !
 Y ddaear grÿn, y beddau ymagorant ;
 Cân udgorn Duw, a'r meirw a gyfodant !

B. F.

794 (109) *Gwagedd y byd yn angeu.*

M. H.—Babilon. Menai.

- 1 **B**ETH dâl im' ro'i fy serch a'm bryd
 Ar ddim a welaf yn y byd ?
 Da, daear, dŵr, pa gysur yw
 Y dydd y dël digofaint Duw ?

2 O'r dywell wlad pan byddwy'n myn'd,
Fy Iesu fydd fy ffyddlon Ffrynd :
Pa frawd, pa chwaer, pa gyfaill gwell,
A'm hebrwng i'r ardaloedd pell ?

W.

3 P'am cara'i 'r byd a'i wagedd mwy ?
Hyd anghen'n brin y deuant hwy :
Gwell genyf garu'r Ffrynd a ddaw
Yn anghen i'maflyd yn fy llaw.

J. D.

795 (33)

Dydd y farn.

M. H.—Yr Hen 100fed. Emyn Luther.

1 **W**EL, dacw'r Brenin mawr yn d'od
Mewn rhwysg na welodd neb erioed ;
Mae anghen, uffern fawr, a'r bedd,
Yn ofni edrych ar Ei wedd.

2 Fe lysg y byd yn ulw mân,
Fe dry'r greadigaeth fel o'r blaen ;
Cwmp y planedau, er eu maint ;
Bydd Iesu'n Frenin ar Ei saint.

3 O ! tyred, ddedwydd, hapus awr,
Boreuddydd tragwyddoldeb mawr ;
Poen yw fy mhleser fel fy loes,
Wrth bechu yn erbyn gwaed y groes.

4 Mi wela'n c'odi'r Seren ddydd ;
Mi glywa'r canu yno fydd :
Angylion gyda'r saint yn un
Yn cadw cwmni Mab y dyn.

W.

796 (111)

Huno yn yr Iesu.

M. H.—Spires. Brynteg.

1 **N**I ddaw 'nghyfeillion mwya'u hedd
I'm hebrwng ond hyd lán y bedd ;
Try pawb eu cefnau, dyma'r dydd
Gadawant fi yn fy ngwely pridd.

2 Daw imi dranoeth teg er hyn,
Câf g'odi fry i Seion fryn ;
Fy llwch ddaw'n llwyr o bridd y llawr,
Ar ddisglaer wedd fy Mhrïod mawr.

3 Câf yno fod yn gwbl rÿdd ;
Ar anghen wedi cario'r dydd ;

Heb unrhyw nychdod mwy, na phoen,
Yn molî'r croeshoeliedig Oen.

J. T.

797 (91) *Dydd grâs a gobaith.*

M. H.—Staincliffe. Gibraltar.

1 **M**EWN bywyd mae gwas'naethu Duw—
Dydd grâs ac iachawdwriaeth yw ;
Tra dalio 'r lamp heb losgi 'maes,
Yr adyn gwaethaf all gael grâs.

DR. W., C. D. J.

798 (106) *Nesau i farw.*

M. H.—Babilon. Menai.

1 **O**DDYDD i ddydd, o awr i awr,
'R wy'n nesu i'r tragwyddolfyd mawr ;
Ac yno byddaf cyn b'o hir—
O ! am gael etifeddu 'r gwir !

2 O fryn i fryn, o bant i bant,
Hwn ydyw llwybr blîn y plant !
Daw diwedd ar eu lludded llawn—
O ! am gael gorphwys tawel iawn !

JS. H.

799 (173) *Y dydd mawr diweddfaf.*

8. 7. 8. 8. 7.—Eryn Luther. The Golden Chain.

1 **D**DUW mawr ! pa beth a welaf draw ?
Diwedd a braw yr hollfyd !
Mi wela'r Barnwr yn nesau
Ar glaer gymylau tanllyd !
Yr udgorn mawr yn seinio sydd,
A'r beddau 'n rhoddi eu meirw 'n rhydd,
I wae, neu ddydd o wynfyd !

C. R. D.

2 Dydd grâs yw 'n awr—dydd yw i ni
I ffoi rhag llid i ddyfod ;
Mae eto le, trwy 'r Iesu hael,
I ni â Duw gael cymmod :
Awn ato 'Fe, cawn eto fyw,
Boed iddo glôd—dydd cymmod yw ;
O ! brysiwn i'w gyfarfod !

3 O Farnwr cyfiawn ! gwrandaw 'n cri,
Sydd mewn trueni 'n gorwedd ;
O'th nerthol rês tosturia Di,
A dôd i ni drugaredd !

O fewn y noddfa caffer ni,
Agorwyd gynt ar Galfari,
Cyn delo dydd dialedd !

Ef. AN.

800 (258) SALM XXXIX. 4, 5, 13.

M. S.—Adelaide. Dymuniad.

- 1 **O** ! DANGOS im', fy Arglwydd Nêr,
Pa amser y diweddaf
Rifedi 'nyddiau ; a pha hyd
O fewn y byd y byddaf,
2 Fy nyddiau roddaist fel lled llaw,
I'm heinioes daw bÿr ddiwedd ;
Diau, yn D' olwg Di, O Dduw !
Fod pob dyn byw yn wagedd.
3 O ! paid â mi, gâd im' gryfhau
Cyn darfod dyddiau 'mywyd ;
A gwna â mi sy 'mron fy medd
Drugaredd a syberwyd.

E. P.

801 (265) SALM XLIX. 10, 15.

M. S.—Dymuniad. Adelaide.

- 1 **R** WY'n gwel'd mai'r bedd yw lletty'r doeth,
Y ffol a'r annoeth unwedd ;
Bydd marw'r naill, bydd marw'r llall,
I arall gâd ei annedd.
2 Daw dydd i'r cyfiawn, tranoeth teg,
Daw im' ychwaneg estyn,
Câf o fy medd gyfodi i fyw,
Deheulaw Duw a'm derbyn.

E. P.

802 (257) SALM XC. 1, 2, 5, 12—14.

M. S.—Arenig. Saxony.

- 1 **D** UW ! buost in' yn Arglwydd da,
Ac yn breswylfa i drigo ;
O bryd i bryd, fel hyn yr aeth
Pob rhyw genhedlaeth heibio.
2 Er cyn rho'i sail un mynydd mawr,
Cyn llunio llawr cwmpas-fyd,
Y Duw tragwyddol wyt cyn neb,
Hyd dragwyddoldeb hefyd.

- 3 Nid ydyw dyn ond hûn, neu ail
 I addail, neu lifeiriant,
 Neu megys glâs lysieuyn gwàn,
 Mor fuan y newidiant.
- 4 Dysg felly in' rifo'n dyddiau gwael,
 I'n calon gael doethineb ;
 O Dduw ! pa hyd ? tyr'd, dôd yn hawdd
 I'th weision nawdd ac undeb.
- 5 Yn foreu iawn diwalla ni
 Â'th fawr ddaioni eisoes,
 Fel caffo'n calon lawen fyd,
 Yn hyfryd dros ein heinioes.

E. P.

803 (175) *Yr Adgyfodiad a'r Bywyd.*

M. S.—Llangranog. Langdale.

- 1 **M**YFI yw'r Adgyfodiad mawr,
 Myfi yw gwawr y bywyd ;
 Caiff pawb a'm crêd, medd f' Arglwydd Dduw,
 Er trengu, fyw mewn eilfyd.
- 2 A'r sawl sy'n byw mewn ufudd grêd
 I Mi, caiff drwydded nefol,
 Nad allo angeu, brenin braw,
 Ddrwg iddaw yn dragwyddol.
- 3 Yn wir, yn wir, medd Gwir Ei Hun,
 Pob cyfryw ddyn sy'n gwrando
 Fy ngair, gan gredu'r Tad a'i rho'es,
 Mae didranc einioes ganddo.
- 4 Yr hwn sy'n hoffi ufuddhau,
 Trwy ffydd, i'm geiriau hyfryd,
 Ni ddaw i farn, ond trwodd aeth
 O angeu caeth i fywyd.

E. W.

804 (272) *Y farn.*

M. S.—Eidduned. Padarn.

- 1 **M**AE dydd y farn yn d'od ar frÿs,
 Boed hyn yn hysbys ini,
 Pan orfydd pawb i ro'i ar g'oedd
 O'u holl weithredoedd gyfri'.
- 2 Bydd yno bawb yn sobr iawn
 Yn derbyn cyfiawn ddedfryd :

B. F.

Tlawd a chyfoethog wrth y fainc,
Bydd hên ac ieuainc hefyd.

Cas. M. D.

805 (299) *Noddfa yn angeu.*

M. C.—French. St. Stephan.

- 1 **P**AN delo angeu yn ei rwysg
I dori f' oll i lawr,
Fy unig noddfa werthfawr fydd
Yn fy Ngwardwr mawr.
- 2 Pan ddarffo enwau oll o'r bron,
A ffrynd, a mam, a thad,
Yr enw hyfryd, unig, fydd
Yr iachawdwriaeth râd.
- 3 Fe saif cyfammod pur y nef
Pryd hyny yn ei rym,
Pan b'o pob cysur is y nef
Wedi diflanu'n ddim.
- 4 Y cyfan wedi rho'i ffarwêl
A welwyd is y rhôd,
Ac yna Iesu fydd y ffrynd
Anwylaf gaed erioed.
- 5 O ! gâd im' mewn tangnefedd pur
Ro'i'm hanadl ola' i maes ;
Ac mewn gorfoledd hwylio dros
Y cefnfor garw, glâs ;
- 6 A myn'd dân ganu tua'r wlad
Bwrpaswyd im' i fyw ;
Ac wedi gado 'mhell o'm hôl
Gystuddiau o bob rhyw.

W.

806 (320) *Gorphwys yn y bedd.*

M. C.—Abergele. Engedi.

- 1 **M**OR ddedwydd yw y rhai, trwy ffydd
Sy'n myn'd o blith y byw ;
Eu henwau'n perarogli sydd,
A'u hûn, môr dawel yw !
- 2 Ar ôl eu holl flinderau dwys,
Gorphwyso maent mewn hedd,
Yn mhell o sŵn y byd a'i bwys,
Heb boen, yn llwch y bedd.

3 Llais un gorthrymydd byth ni ddaw
 I'w deffro i wylaw mwy,
 Na phrofedigaeth lêm, na chroes—
 Un loes ni theimlant hwy.

E. E.

807 (364) *Dyfod ar y cymylau.*

2. 8.—Llangors. Aberdeen.

1 **F**E ddaw
 Ar y cymylau maes o law,
 I rai er dychryn mawr a braw,
 Yn mhell uwch law dychymyg dyn ;
 Ac yna barna'r ddaear faith
 Yn ol y gwaith a wnaeth pob un.

W.

808 (439) *Digon yn angeu.*

7. 6. D.—Llydaw. Jabez.

1 **M**AE golwg ar byrth angeu
 Yn erchyll iawn i mi ;
 Mae dyfroedd yr Iorddonen
 Yn ddyfnion ac yn ddu :
 Bydd rhodio'r dyffryn tywyll
 Yn drwm i'm henaid trist
 A'r ffordd yn dra dieithr,
 Heb gwmni Iesu Grist.

2 Nid oes ond gweled Iesu
 Yn gwaedu ar y bryn,
 A ffydd i ymaflyd ynddo,
 A'm cynnal yn y glÿn :
 Fe'm gwared rhag euogrwydd,
 Ac ofnau angeu du ;
 Fe wna y ffordd yn hyfryd
 Oddi yma i'r Ganaan fry.

W. JS.

809 (430) *Rhyfeddodau dydd yr adgyfodiad.*

7. 6. D.—Abertawe.

1 **B**YDD myrdd o ryfeddodan
 Ar doriad boreu wawr,
 Pan ddelo plant y tònau
 Yn iach o'r cystudd mawr ;
 Oll yn eu gÿnau gwÿnion,
 Ac ar eu newydd wedd.

Yn debyg idd eu Harglwydd
Yn d'od i'r làn o'r bedd.

Cas. R. a. JOS. W.

810 (447) *Dydd o brysur bwyso.*

7. 6. D.—Talybont. Caerllyngoed.

1 **D**AW dydd o brysur bwyso
Ar grefydd cyn b'o hir ;
Ceir gwel'd gan bwy mae sylwedd,
A phwy sydd heb y gwir :
O Dduw ! rho imi adnabod
Ar f'ysbryd ôl Dy law,
Can's dyna'r unig ddelw
Arddelir ddydd a ddaw.

J. W.

811 (415) *Ail ddyfodiad Crist.*

7. 6. D.—Talyllyn. Pearsall.

1 **E**R gwaetha'r maen a'r milwyr
Cyfododd Iesu'n fyw ;
Daeth yn Ei law alluog
Â phardwn dynol-ryw ;
Gwnaeth etifeddion uffern
Yn etifeddion nef ;
Fy enaid byth na thawed
A chanu iddo Ef.

2 Fe'i gwelir ar y cwmwl
Yn dyfod cyn b'o hir,
A'i ddedwydd waredigion,
Ffrwyth Ei ddiodefaint pur :
Bydd gogledd, de, a dwyrain,
Gorllewin faith, yn un,
Oll yn eu gŷnau gwŷnion
Yn moli Mab y dyn.

M. R.

812 (444) *Adgyfodiad gwell.*

7. 6. D.—Talybont. Caerllyngoed.

1 **R**WY'n ceisio cadw 'ngolwg
Ar hyfryd waed y groes ;
Dâl f'enaid afael ynddo
Yn nyfnder angen loes :
Mi lechaf yn y ddaear,
Caiff llwch at lwch i fyn'd,

O angeu ! ti gei wybod
Fod Iesu imi'n Ffrynd.

- 2 Pan ddelo'r awr i fyny—
A dened yn ei phryd ;
Doed angeu pan y delo
Ffarwèl ofidiau'r byd :
I arall fyd y'm ganwyd,
I arall fyd 'r wy'n myn'd,
'D wy'n disgwyl neb ond Iesu
O'r ddaear hon yn Ffrynd.

W.—TH.

813 (442) *Sylfaen safadwy.*

7. 6. D.—Talybont. Caerllyngoed.

- 1 **A**M graig i adeiladu,
Fy enaid, chwilia'n ddwys ;
Y sylfaen fawr safadwy
I roddi arni'th bwys :
Bydd melus yn yr afon
Gael Craig a'm deil i'r làn,
Pan fyddo pob rhyw stormydd
Yn curo ar f'enaid gwàn.

MAU. D.

814 (463) *Marw, a'i ganlyniadau.*

M. B.—St. Bride. Dole.

- 1 **A**I marw raid i mi,
A rho'i fy nghorph i lawr ?
A raid i'm henaid ofnus ffoi
I dragwyddoldeb mawr ?
- 2' Beth ddaw o honof fi
'R ol gadael daear lawr ?
Tragwyddol wae, neu hedd di-lÿth,
A fydd fy rhan ryw awr.
- 3 Deffroir fy nghysglyd lwch
Pan seinio udgorn Duw ;
Y byd ar dân, a'r nef yn ffoi
Rhag Barnwr meirw a byw.
- 4 O ! am gael treulio f'oes
Er clôd i'm Harglwydd mawr ;
A rhodio'n isel gyda Duw,
Tra byddwyf ar y llawr.

C. WES., c. Cas. J. H.

815 (539) *Glàn yr Iorddonen.*

6. 5.—Moab. Glan yr Iorddonen. Capel Tygwydd.

1 **A**R làn Iorddonen ddofn
 'R wy'n oedi'n nychlyd,
 Mewn blŷs myn'd trwy, ac ofn
 Ei stormydd enbyd :
 O ! na b'ai modd i mi
 Ysgoi ei hymchwydd hi,
 A hedfan uwch ei lli'
 I'r Ganaan hyfryd.

2 Wrth gofio grym y dŵr,
 A'i thònog genlli',
 A'r mynych rymus ŵr
 A suddodd ynddi,
 Mae braw ar f'enaid gwàn
 Mai boddi fydd fy rhan,
 Cyn cyrhaedd tawel làn
 Bro y goleuni.

3 Ond pan y gwelwyf draw
 Ar fynydd Seion,
 Yn iach, heb boen na braw,
 Fy hên gyfeillion,
 Paham yr ofnaf mwy ?
 Y Duw a'u daliodd hwy
 A'm dyga innau drwy
 Ei dyfroedd dyfnion.

E. E.

816 (563) *Adgyfodiad y corph.*

6. 4.—Liverpool. Siloah.

1 **P**AN fu fy Arglwydd mawr
 Yn llawr y bedd,
 Cynhesoedd wely i mi
 Rhag oeri'm gwedd ;
 Yn rhydd, ryw ddydd a ddaw,
 Rho'wch fi â'ch llaw'r un lle ;
 'R wy'n caru, er yn wàn,
 Y fân bu 'Fe.

2 Wrth wel'd yr angeu du
 Yn nesu'n awr,

'R wy'n ofni ambell dro
 Wrth gofio'r awr ;
 Pan gwelwy'r gwaith trwy ffydd
 Y trydydd dydd wnaeth Duw,
 Mae 'ngobaith yn fwy cry'
 Do'i fyny'n fyw.

3 O Dduw ! dôd imi ffydd,
 Bob dydd o'r daith,
 'Wel'd Seion yn nesau,
 Dros fryniau maith :
 Yn Ben mae yno'n byw
 Fy Iesu, 'n Dduw a dyn
 Fu yma'n wael Ei wedd
 Mewn bedd Ei Hun.

G. AB E.

817 (564)

RHAN II.

Nis gallodd angeu du.

6. 4.—Broncairo. Siloah.

- 1 **N**IS gallodd angeu du,
 Ddâl Iesu'n gaeth
 Ddim hwy na'r trydydd dydd,
 Yn rhydd y daeth ;
 Ni ddêlir un o'i blant,
 Er myn'd i bant y bedd ;
 Fe'u gwelir ger Ei fron
 Yn llon eu gwedd.
- 2 Dy gwmni i ddwyn y groes,
 O ! moes i mi ;
 Er gwaethaf angeu a'i frâd,
 Ein Tad wyt Ti ;
 Ac er fy rho'i'n y llwch,
 Mewn t'w'llwch dros ryw hyd,
 Ni'm cleddir o'i wydd E',
 Mewn lle'n y byd.
- 3 Er pydru yn ngwaelod bedd,
 Yn farwaidd, fûd,
 Daw Iesu i'm c'odi'n llon
 Ger bron ryw bryd :
 A'm llygaid i a'i gwêl—
 Mae'r gair dân sêl yn wir—

Ar newydd ddedwydd ddydd,
Boreuddydd clir.

G. AB E.

818 (568) *Heddwch Duw yn concro angeu.*

6. 8. 6.—Trelalas.

1 **O** DDUW ! rho im' Dy hedd,
A golwg ar Dy wedd,
A maddeu 'n awr fy meiau mawr,
Cyn 'r elwy' i lawr i'r bedd :
Ond im' gael hyn, nid ofna'i 'r glÿn,
Na cholyn angeu 'n hwy ;
Dôf yn Dy law i'r ochr draw,
Heb friw na braw, ryw ddydd a ddaw,
Uwch law pob loes a chlwy' !

E. E

819 (676) “*Diwedd pob peth a nesaodd.*”

8. 7. D.—Bavaria. Tantum ergo.

1 **Y** MAE 'r haulwen wedi blino
Teithio yn yr wybren lās ;
Daear drom sy 'mron diffygio
Porthi'r llysiâu yn y maes ;
Mae'r planedau'n gwaeddi “*Diwedd !*”
Pob creadur, yn ei ryw,
Sy'n och'neidio am gael gweled
Gwir ddadguddiad meibion Duw.

2 **Y** mae'r oriau yn fy ngalw
'N ddyfal beunydd i bar'toi ;
Tân sy'n d'od ar ddinas distryw,
Tua Soar imi ffoi :
Arglwydd ! 'mafael ynwy'n fuan,
Onid ê ni ddenaf byth ;
Tra b'o'r tân yn llosgi Sodom
Yn y bryniau gwnaf fy nyth.

W.

820 (673) *Duw yn ddigon yn angeu.*

8. 7. D.—Bavaria. Tantum ergo.

1 **O** ! IACHAWDWR pechaduriaid,
Sydd â'r gallu yn Dy law,
Rho oleuni, hwyliâ'm henaid
Dros y cefnfor garw draw ;

Gâd i'r wawr fod o fy wyneb,
 Rho fy enaid llesg yn rhydd ;
 Nes i'r haulwen ddisglaer g'odi,
 Tywys fi wrth y seren ddydd.

- 2 O! ynfydrwydd, O! ffolineb,
 Imi erioed i ro'i fy mryd
 Ar un tegan, ar un gwrthrych,
 Welais eto yn y byd :
 Mae y byd yn myned heibio,
 A'i deganau o bob rhyw ;
 Dàn y nef ni thâl ei garu
 Wrthrych arall ond fy Nuw.

W.

821 (692) *Crist yn angeu.*

8. 7. D.—Jersey. Hebron.

- 1 COFIA, f'enaid, cyn it' dreulio
 D' oriau gwerthfawr yn y byd,
 Cyn ehedeg ffwrdd oddi yma,
 P'un a ge'st ti'r trysor drud ;
 Yn mha ardal bydd fy lletty ?
 'Fath pryd hyny fydd fy ngwedd ?
 P'un ai llawen, ai cystuddiol,
 Fyddaf y tu draw i'r bedd ?
- 2 Pan b'o'r llygaid yma'n t'w'llu,
 Yn eu pyllau'n llechu i lawr,
 Troi oddi amgylch wrth ymdrechu
 Â galluoedd angeu mawr ;
 P'odd dioddefaf y fath gystudd ?
 Pwy adfera'r golled hyn ?
 Oni châf ymguddio yn nghlwyfau
 'R Oen fu ar Galfaria fryn ?
- 3 Iesu hawddgar ! 'r wy'n Dy ddewis ;
 Nerth i ddilyn ôl Dy droed,
 Yna caiff fy enaid hedeg
 I'r hapusrwydd uwch y rhôd ;
 Tra f'o'm pridd yn ymgymmysgu
 Gyda phridd y ddae'r ryw bryd,
 Llewyrch wyneb Daw ddisgleiria
 Ranau f'enaid oll i gyd.

- 4 Wedi'm golchi oddi wrth sorod
 Pechod ffaidd, drwg ei ryw,
 Fel drych goleu i dderbyn delw
 Holl sancteiddrwydd pur fy Nuw ;
 Ni raid teithio'r ddaear mwyach,
 Yn mhlith pryfed mân y llawr,
 Ond disgleirio 'mhlith myrddynau
 Gylch yr orsedd fel y wawr.

w.

822 (694) *Duw Ei Hun yn angeu.*

8. 7. D.—Jersey. Hebron.

- 1 **M**AE'r anialwch wedi 'mlino,
 Chwant sydd arnaf wel'd y tir
 Roddwyd imi gan fy Arglwydd
 Cadarn mewn addewid wir ;
 Gwlad o oleuni heb dywyllwch,
 Gwlad o gariad heb ddim trai ;
 Gwlad heb hawddfyd na phleserau
 Ond yn unig Ei fwynhau.
- 2 P'odd yr âf fi trwy'r Iorddonen
 Oni ddeui Di Dy Hun
 Yno i dori grym y tônau,
 Ac i sefyll wrth fy nghlun ?
 Dâl fy mhen i'r làn yn gadarn
 Pan b'o angeu'n fawr ei rym ;
 Pledia'n eon yn ei wyneb
 Pan na b'wyf yn gallu dim.
- 3 Dacw'r un sydd â thosturi,
 Ef fu'n hongian ar y groes,
 Ef fu'n griddfan dân dywyllwch
 T'w'llwch dudew fel y nôs ;
 Mil o boenau wasgodd arno,
 Eto darfu iddo'u dwyn ;
 Aeth i garchar dân law angeu
 Ran o dridiau er fy mwyn.
- 4 Oni châf fy mywyd ynddo,
 Ofer im' obeithio mwy ;
 Nid oes dim ond gwaed Ei galon
 All yn unig wella'm clwy' :

Mawr yw'm poen heb Ei gwmpeni,
 Mwy dymunol yw na'r byd ;
 Rhosyn Saron yw f' Anwylyd,
 'D oes ond tegwch ynddo i gyd.

w.

823 (701) *Tragwyddoldeb.*

8. 7. D.—Bohemia.

1 **D**YMA'r byd y mae taranau,
 Mellt, a chenllysg, daear-grÿn ;
 Yn y wlad 'r wy'n myned iddi
 Nis câf weled yno'r un ;
 Mynych ceir cystuddiau yma,
 Rhagluniaethau chwerwon iawn,
 Tòn ar ôl y llall yn rhuo
 O foreuddydd hyd brydnawn.

2 Disgwyl pethau gwych i ddyfod,
 Croes i hyny maent yn d'od ;
 Meddwl 'fory daw gorfoledd,
 'Fory'r tristwch mwya' erioed ;
 Meddwl byw, ac eto marw
 Yw'r lleferydd dân fy mron :
 Bob yn ronyn, mi ro'f ffârwel—
 Ffârwel glân, i'r ddaear hon.

3 Tragwyddoldeb ! mawr yw d'enw,
 Ti mae'n ddiâu yw fy lle ;
 Huriwr un diwrnod ydwyf,
 Fry mae'm cartref yn y ne' :
 Mae'm diwrnod bron a gorphen,
 Mae fy haul bron myn'd i lawr ;
 Mae pob awel yn fy chwythu
 Tua'r tragwyddoldeb mawr.

w.

824 (702) *Cynnal wrth farw.*

8. 7. D.—Bohemia.

1 **R**WYF yn foddllawn iawn i ymado,
 Trefna'r awr, a threfna'r màn,
 Ond yn ymchwydd yr Iorddonen
 Dâl fy ysbryd llesg i'r làn ;

- N' âd fi soddi yn y tònau
 Pan b'o angeu'n fawr ei rym,
 'Mafael ynof yn Dy freichian,
 N' âd i'm henaid ofni dim.
- 2 P'am 'r ymafael tristwech ynof
 Wrth fyfyrion am ado'r byd?
 Pechod a chystuddiau duon
 Welais ynddo oll i gyd;
 Ni ddaeth hanner fy nisgwyliad
 Yma eto erioed i ben;
 O! na wnaethwn yn foreuach
 Fy nghartrefle uwch y nen!
- 3 Mae 'nghyfeillion wedi myned
 Draw yn lluoedd o fy mlaen,
 Rhai fu'n myn'd trwy ddyffryn Bacca
 Gyda mi tua Salem lân;
 Yn y dyffryn tywyll, garw,
 Ffydd i'r làn a'u daliodd hwy;
 Mae'r addewid lawn i minnau:
 P'am yr ofna'm henaid mwy?

w.

825 (709) *Gorfoledd y credadyn yn angeu.*

8. 7. D.—Gwynfa. Alexander.

- 1 **O!** ANFEIDROL rym y cariad,
 Anorchfygol ydyw'r grâs;
 Digyfnwid yw'r addewid,
 Bery byth o hyn i maes;
 Hon yw'm hangor ar y cefnfor,
 Na chyfnwid meddwl Duw;
 Fe addawodd na chawn farw,
 Yn nghlwyfau'r Oen y cawn i fyw.
- 2 Yn y dyfroedd mawr a'r tònau,
 Nid oes neb a ddeil fy mhen
 Ond fy anwyl Brïod Iesu,
 A fu farw ar y pren:
 Cyfaill yw yn afon angeu,
 Ddeil fy mhen i uwch y dòn:
 Golwg arno wna i mi ganu
 Yn yr afon ddofn hon.

D. W.

826 (700) *Ffydd yn gorchfygu angeu.*

8. 7. D.—Bohemia.

- 1 **N**ID wy'n ofni tir y bywyd,
 Hwnw 'nghartref hyfryd yw ;
 Ond 'r wy'n ofni yr agendor
 Fawr sydd rhwng y marw a'r byw ;
 Angeu dwfn yw'r Iorddonen
 Wyf o hyd yn ofni ei brâd ;
 Tò nau y'nt sydd raid myn'd trwyddynt,
 'Maes o'r byd i dŷ fy Nhad.
- 2 Mi anturiaf, rhaid yw cynnyg,
 Morio tò nau, er maint eu grym,
 Na fum eto er y'm ganwyd
 Mewn fath dònau mawrion ddim :
 Gallu'r nefoedd fawr ei hunan
 Ddeil fy enaid llesg i'r làn ;
 Grâs yn marw ar Galfaria
 Ydyw noddfa'm hysbryd gwàn.
- 3 O bob enw yn mhlith dynion,
 Dyna'r enw goreu i gyd—
 Duw dân hoelion ar y croesbren,
 Yno'n marw dros y byd ;
 Gwaed yn llifio ar Galfaria,
 Môr o haeddiant, môr o hedd,
 Od oes dim a saif i fyny,
 Saif yn erbyn angeu a'r bedd.

W.

827 (664) *Afon angeu.*

8. 7. D.—Scopas. Balducci.

- 1 **'R** WYF yn gwel'd yr afon ddofn
 Yn agosach imi'n awr,
 Mae arwyddion am yr amlaf
 Mai cyn hir yr âf i lawr ;
 'R wyf yn ofni fy ngrasusau,
 Ofni'r tò nau bob yr un ;
 Nid wyf fi yn ngwyneb angeu
 Ond y gwaelaf, lesgaf, ddyn.
- 2 O! fy enaid gwàn, nac ofna,
 Nid concwerio unrhyw fai,

Na choncwerio cànt o feiau,
 Rwystra'm hysbryd lwfrhau ;
 Gwel'd y gràs sydd yn yr Iesu—
 Môr digonol yw i'r gwàn,
 Yn nyfnderoedd angeu creulon,
 Ddeil fy ysbyrd llesg i'r làn.

3 Cànt o weithiau, ôl a gwrth-ôl,
 Y dilynais i fy mai ;
 Pechu cyn adnabod pechod,
 Pechu wedi edifarhau ;
 Dacw'r graig rhaid im' ymddiried,
 Dacw'r lloches, dacw'r fân,
 Yn nghanghenau Pren y bywyd ;
 Arall ddim nis deil fi i'r làn.

4 Ffârwel i chwi gynt a gerais,
 Nid yw'ch cwmni, nid yw'ch gwedd,
 Nid yw'r cariad sy'n eich calon
 Ragor na d'od hyd y bedd :
 Pan ddêl angeu, chwi ffowch ymaith,
 Da i mi fod genyf Dduw ;
 Ffrynd f'o gydaf' wedi marw,
 Hwnw garaf fi yn fyw.

W.

828 (633) *Tragwyddoldeb annirnadwy.*

8. 7. D.—Llangan. Tanycastell.

- 1 **T**RAGWYDDOLDEB ! mawr yw 'th enw—
 Mwy yw 'th sylwedd mawr yn wir !
 Bydd dy wae, neu ynte 'th wynfyd,
 Imi'n gyfran cyn b'o hir !
 Am gân' miloedd o filiynau
 Mae dy fynwes yn ymgau !
 Beunydd, beunydd, bob munydyn,
 I'th äangder 'r wy'n nesau.
- 2 Tragwyddoldeb ! mawr yw 'th enw—
 Mawr yw 'th anfesuroi daith !
 Nid yw amser, byd, a'i elw,
 Ddim wrth dragwyddoldeb maith !
 Mi ni fedraf dy amgyffred,
 Ond fy nghysur rhag dy fraw

Ydyw'r Iesu ! Duw mewn dyndod !—
 Tragwyddoldeb sy'n Ei law !

T. J.

829 (785) *Cydymaith yn y glŷn.*

8. 7. 4.—Hyder.

1 **D**ERFYDD imi deithio'r ddaear,
 Tragwyddoldeb sydd ger llaw ;
 Ni chaf aros, ni chaf orphwys,
 Nes im' fyn'd i'r ochr draw :
 O ! Iachawdwr,
 Paid a'm gadael yn y glŷn.

2 Pan f'o dyfroedd oer marwolaeth
 O fy amgylch yn crynhôl,
 Pwy a ddeil fy mhen i fyny ?
 Pwy a wna i'm hofnau ffoi ?
 Neb ond Iesu :
 Gwênaf yno yn Ei law.

T. W., *ar.*

830 (749) *Dydd y farn.*

8. 7. 4.—St. Garmon. Caersalem.

1 **W**ELE'n dyfod ar y cwmwl,
 Mawr yw'r enw sy iddo'n awr ;
 Ar Ei wisg ac ar Ei forddwyd
 Ysgrifenwyd ef i lawr :
 Haleluwia !
 Groesaw, groesaw, addfwyn Oen.

2 Mil o filoedd, myrdd myrddiynau,
 O gwmpeini hardd eu gwedd,
 Welaf draw yn c'odi i fyny
 I'w gyfarfod Ef o'r bedd :
 Darfu galar ;
 Dyma iachawdwriaeth lawn.

3 Nid oes yno gofio beiau,
 Dim ond llawn faddeuant rhâd ;
 Poenau'r groes, a grym y cariad,
 A rhinweddau maith y gwaed :
 Darfu tristwch ;
 Daeth llawenydd yn ei le.

W.

831 (828) *Hyder yn yr olwg ar yr ochr draw.*

8. 7. 3.—Even me. Gounod.

1 **R** WYF fi heddyw'n teimlo undeb
 Â rhai sydd yn lludw mân,
 Mwy na'r rhai wy'n wel'd yn hedeg
 Ar adenydd rhwysg yn mlaen :
 Yr un wedd, yn y bedd,
 Câf fod gyda hwynt mewn hedd.

2 Dros ryw ddyddiau bÿr dibleser
 De's i'r ddaear i gael lle,
 Dyddiau i'm temtio a'm haddfedu
 I drigfanau pur y ne' ;
 Gwynfyd ddaw, maes o law,
 Ar y bryniau'r ochr draw.

3 Dacw gariad fel yr afon,
 Dacw heddwch fel y llif,
 Wedi i'm brodyr gael ei feddn—
 Brodyr anwyl fwy na rhif ;
 Gyda hwy caiff fod mwy
 F'enaid, heb na braw na chlwy'.

4 Angen, bellach gwna dy waethaf,
 Nid yw'th ddychryniadau ddim ;
 Mwy o hedd sy 'mhen Calfaria
 Nag sydd yn dy saethau o rym :
 Mi âf trwy farwol glwy'
 'N erbyn tònau mawrion mwy.

w.

832 (909) *Angeu heb ei golyn.*

9. 8.—Bethel. Capel Newydd.

1 **O** ! ANGEU, pa le mae dy golyn ?
 O ! uffern, ti gollaist y dydd !
 Y Baban a anwyd yn Methle'm
 Orchfygodd bob gelyn y sydd ;
 Ni raid i blant Seion ddim ofni
 Myn'd adref dân ganu tua'u gwlad ;
 Eu ffordd sydd yn rhydd tuag yno,
 A hono gyssegrwyd â gwaed.

J. EV.

833 (933) *Tÿnu tuà'r afon.*

8. 8.—Gardd Gethsemane. Llangristiolus.

1 **R**WY'n tÿnu tuag ochr y dŵr,
 Bron gadael yr anial yn lân ;
 Mi glywais am gonwest y Gŵr
 A rydiodd yr afon o'm blaen ;
 Fe dreiglodd y maen oedd dân sêl,
 Fe g'ododd y Cadarn i'r lân ;
 Mi 'caraf Ef, deued a ddêl,
 Mae gobaith i'r truan a'r gwân.

T. W.

834 (934) *Gwerth y cymmod.*

Sau 8ll.—Glan Rhondda. Gardd Gethsemane.

1 **W**IRTH weled mor fÿred yw'n dydd
 Ac angeu mor sier i'n cwrdd,
 Manylrwydd y frawdle a fydd,
 A ninnau tuag yno 'n myn'd ffwrdd ;
 A'n cartref tragwyddol mor faith,
 Di-newid, di-ddiwedd byth yw—
 Pa enaid wyneba'r fath daith,
 Heb gael ei gymmodi â Duw !

J. THO.

Y NEFOEDD.

835 (11) *Y wlad well.*

10au.—Penitentia. Pax Dei.

1 **M**I welaf wlad uwch byd, a llawer gwell,
 Cartrefle'r saint, tu hwnt i'r sêr yn mhell ;
 Gwlad gwynfyd llawn, preswylfa Duw a'r Oen ;
 Ni ddaw i hon na phechod, bai, na phoen. " DID.," *ar.*
 2 Gwlad dda, heb wae, gwlad wedi ei rho'i dân sêl,
 Llfeirio mae ei ffrwyth o laeth a mêl ;
 Grawnsypiau gwiw i'r anial dîr sy'n d'od,
 Gwlad nefol yw, uwch law mynegu ei chlôd. A. G.

836 (22) *Golwg ar ogoniant y nef.*

10. 11.—Glan Elyrch. Wagner.

1 **T**RWY gywir ffydd, O esgyn, f' enaid cu !
 Gwel dy breswylfod uwch yr wybren fry ;
 Ni ddeall dyn ac ni all tafod chwaith
 Byth adrodd maint ei phur ogoniant maith !

- Teyrnasu mae yr Iesu yn fuddugol,
Angeu a'r bedd orchfygwyd yn dragwyddol !
- 2 Un gofid trwm, na chystudd trist, na chur,
Ni ddaw i byrth y lân breswylfa bur ;
Na chlwyf na braw i'r saint i'w blino mwy,
Yr anwyl Oen a sŷch eu dagrau hwy.
Teyrnasu mae yr Iesu yn fuddugol,
Angeu a'r bedd orchfygwyd yn dragwyddol !
- 3 Mae afon bur yn d'od o'r orsedd wiw ;
A dyfroedd bywiol hon, rhinweddol yw ;
Yno mae hyfryd Bren y Bywyd cu,
A'i ffrwythau Ef sydd wledd dragwyddol fry !
Teyrnasu mae yr Iesu yn fuddugol,
Angeu a'r bedd orchfygwyd yn dragwyddol.
- 4 Fe saif yr arfaeth ddwyfol yn ddi-lŷth,
Ni ddryllia 'r isel gorsen ysig byth ;
A'r llŷn yn mygu byth ni ddiffydd chwaith,
A hyn a fydd yn fawr ryfeddod faith,
Hyd oni ddygo farn i fuddugoliaeth,
A Seion wych ar diroedd iachawdwriaeth ! R. W.

837 (21)

Dinas Duw.

10. 11.—Glan Elyrch. Wagner.

- 1 **T**RWY Ddinas Duw, rhêd afon ddisglaer, gu,
A gwyrdd-der hâf byth ar ei glânau sy ;
A brigau Dwyfol Bren y Bywyd pur
Gysgoda holl drigolion nefol dir,
Lle mae fy Mhrynwr byw mewn gwir ogoniant,
Ar orsedd fawr y nef yn derbyn moliant.
- 2 Ni raid wrth lewyrch haul na lleuad mwy ;
Perffeithrwydd bywyd pur sy'n treiddio trwy
Holl gŷrau'r ddedwydd wlad, mewn hyfryd hoen ;
Goleuni'r ddinas glaer yw Duw a'r Oen !
Lle mae fy Mhrynwr byw mewn gwir ogoniant,
Ar orsedd fawr y nef yn derbyn moliant.
- 3 Un olwg hoff a leinw'm henaid gwàn !
Fy Nuw, pa bryd y câf Di imi'n rhan !
Pa bryd câf dirio i fy nghartref gwiw,
A gado'r ddaear hon a dechreu byw,

Lle mae fy Mhrynwr byw mewn gwir ogoniant,
Ar orsedd fawr y nef yn derbyn moliant! c. I. DD.

838 (45) *Gwlad o wynfyd.*

M. H.—Samson.

- 1 **M**AE gwlad o wynfyd pur heb haint,
Byth yno y teyrnasa 'r saint ;
Lle nad oes tywell nôs, ond dydd,
A phleser heb ddim blinder sydd.
- 2 O ! am gael ffydd i ymlid 'ffwrdd
Y cul amheuo'n sy'n ein cwrdd ;
A gallu gwel'd, â golwg glir,
Drigfanau dedwydd Canaan dir. DR. W., c. D. J.

839 (79) *Myfyrdod ar ogoniant y nefoedd.*

M. H.—Boston. Eden.

- 1 **F**Y myfyrdodau'n felus sy
Wrth gofio'r dorf sy'n moli fry ;
Pob un yn ddisglaer yn ei le
'N rhagori ar sêr yn entrych ne'.
- 2 Yr haul g'wilyddia 'maes o law
Wrth wel'd y rhai'n y dydd a ddaw ;
Ymguddia'r lloer, ni 'mddengys mwy,
Gan lewyrch eu disgleirdeb hwy.
- 3 Mae yno heddyw rai yn iach
R'odd ffârwel in' dros ronyn bach ;
Yn ddistaw iawn diangasant hwy
I'r Sabbath fry sy heb ddiwedd mwy.
- 4 Gwardwyd hwy o'r cystudd mawr,
Eu gofid oll a ddarfu 'n awr ;
Maent heddyw'n canu—canant byth,
Heb sŵn pechadur yn eu plith. W.

840 (68) *Gobaith bod yn rhydd.*

M. H.—Rockingham. Carey.

- 1 **P**AHAM yr ofna'm henaid eu
I lanio i'r hafan hyfryd fry ?
On'd oes mil myrdd, heb aeth na braw,
O frodyr i'm croesawu draw ?
- 2 Os câf, bechadur, fyned fry,
Yn iach o'm briw i blith y llu

Sy â'u gwisgoedd hardd fel eira gwÿn,
Yn canu fry ar Seion fryn ;

3 Fy llais a glywir uwch y llèn
Yn adsain yr holl nefoedd wèn,
Yn mhlith y dorf bwrcasodd gwaed,
Âg enaid rhydd yn gwaeddi, " Rhâd ! "

4 Wrth feddwl am yr hyfryd fraint
O foddi'm sŵn yn mhlith y saint,
Mae'm henaid yn ymgodi'n lân
I'r nefoedd fry mewn fflam o dân.

W.

841 (83) *Cymdeithas y nefoedd.*

M. H.—Melancthon. Hursley.

1 **O** ARGLWYDD ! dena'm serch a'm bryd
Ar y gwrthrychau sy uwch y byd :
Trysorau hyfryd cân' mil gwell
Cuddiedig draw ar fryniau pell.

2 Draw mae ein Iesu mawr a'n Duw
A brodyr fyrddiwn ini'n byw :
Mae yno rai yn moli o hyd
Fu'n teithio gyda ni 'n y byd.

3 Dringasant hwy i ben eu taith,
'N ol gorphen ar eu llafur waith ;
Gwÿn fyd na f'a'wn i yn eu plith
Yn moli'n beraidd yno byth.

4 Wel, cyn b'o hir ni 'ddown ynghyd,
O eithaf pedwar cŵr y byd,
O'r gogledd, de, a'r dwyrain bell,
I gael mwynhau cymdeithas well.

W.

842 (54) *Y saint ynghyd.*

M. H.—Kent. Mainzer.

1 **O** ! HYFRYD foreu, hyfryd awr—
Tywyniad tragwyddoldeb mawr
Pan yr agoro'r beddau pridd,
I roddi seintiau Duw yn rhydd.

2 Wel, dyna'r awr, a thyna'r pryd,
Ceir gwel'd 'tiffeddion nef ynghyd,
Yn dechreu taith o'u carchar caeth,
Tua'r wlad sy'n llifo o fêl a llaeth.

- 3 Y fân bydd terfyn ar bob gwae,
A dechreu'n hir i lawenhau ;
Yn nheml Dduw eu cartref fydd,
Yn Ei was'naethu nôs a dydd.
- 4 Yr Oen sydd ar yr orsedd fawr
Bugeilia hwynt bob munyd awr ;
Fe'u harwain at ffynhonau clir
O ddyfroedd bywiol, dwyfol, pur.
- 5 Fe sycha'i Hun bob deigrin mân
Oddi wrth eu llygaid hwynt yn lân,
Marwolaeth, tristwch, ing, a phoen,
Fyth fythol ffy o gwmni'r Oen.

w.

843 (49) *Y Cristion yn ddiangol.*

M. H.—Lledrod. Luther's Chant.

- 1 **F** E syrth y sêr i lawr o'r nen,
Fe d'w'lla'r bydoedd mawr uwch ben,
Fe sÿch y môr ;
Bydd f'Arglwydd Iôr yr un o hyd.
- 2 Bydd gwraig yr Oen y boreu hwn
Yn canu'n iach, heb boen na phŵn,
Ar ddeheu law
Ei phriod draw, heb farw byth.
- 3 Ceir gwel'd y dyrfa ddisglaer fawr,
Rifedi gwlyth y boreu wawr,
Heb friw na phoen,
Yn canu i'r Oen y newydd gân.
- 4 O ! gwÿn eu byd y dyrfa fawr,
Yn iach a 'hedodd uwch y llawr ;
Marwolaeth mwy
Ni chwrdd â hwy sydd fry mewn hedd.

M. R.

844 (127) "*Amseroedd i orphwys.*"

8. 8. 8.—Altorf. Mawl.

- 1 **M** AE dydd at ddydd yn d'od i ben,
A'm taith drafferthus îs y nen ;
Fe ddirwyn amser at y nôd :
Ac yna 'mhechod a gaiff friw,
A thyna'r pryd concwera'm Duw
Bob rhyw ffeidd-dra ynwy' 'rioed.

- 2 O ! ddedwydd, nefol, hyfryd, awr,
 Câf roddi 'meichiau trwm i lawr,
 Ag sy'n fy mlino foreu a nawn ;
 A myn'd i wlad lle nad oes bai,
 Ond cariad perffaith i barhau—
 Llawenydd pur a heddwch llawn.
- 3 'R wyf bron a gorfoleddu'n awr
 Wrth feddwl daw fy meiau i lawr,
 A bod y dydd yn agoshau ;
 Dydd o orphwysdra perffaith yw
 I'r neb sy'n blino'i guro'n friw
 Gan nerth trachwantau, a phob gwae.
- 4 Wel, tyred, ddedwydd, hyfryd, ddydd,
 Rho fy nghadwynau tyn yn rhydd,
 Gâd imi brofi'th hyfryd wledd ;
 Lladd anghrediniaeth, sydd yn awr
 Yn curo f'enaïd bach i lawr,
 Ac ymaith tyn holl ofnau'r bedd.

w.

845 (134) “*Cystudd a galar a ffy ymaith.*”

8. 8. 8.—Llangoedmor. Llangollen.

- 1 **M**I welaf fyrdd yr ochr draw
 O rai 'maflasant yn Ei law,
 Yn canu heddyw'n beraidd iawn ;
 Mae ofnau'n darfod yn y wlad
 Lle mae fy Nuw, lle mae fy Nhad,
 Ac yn eu lle lawenydd llawn.
- 2 O ! hyfryd, ddedwydd, nefol, le,
 Gwÿn fyd pob rhai sydd ynddo 'fe—
 Y ddinas ddisglaer, nefol, glir ;
 Y mæn na bu, y mæn nad oes,
 Na phoen, nac ing, na gwae, na loes,
 Ond heddwch llawn a chariad pur.

w.

846 (169) *Hiraeth am ben y daith.*

8. 8. 6.—Pembroke. Ravendale.

- 1 **P**ERERIN wyf i'r Ganaan fry,
 I gynnes gôl fy Iesu cu,
 Lle câf dragwyddol nyth ;

Yn mhell uwch sŵn y ddraig a'i saeth,
Na gelyn mwy i'm gwneyd yn gaeth,
Câf dawel orphwys byth.

- 2 O bell mi wela'm cartre'n wir,
O fewn i byrth Caersalem bur ;
Pob rhai'n meddiannu hedd :
O ddinas deg ! o'th fewn nid oes
Na haul, na lloer, na thywell nôs ;
Gwÿn fyd rhai 'draw i'r bedd !
- 3 Pan ddêl yr adgyfodiad mawr,
Câf g'odi'n lân o'r ddaear lawr
I entrych awyr fry ;
Oddi yno âf mewn nefol hedd
I'r nefoedd wên, mewn newydd wedd,
I blith angylaidd lu.
- 4 Mi fyddaf fry, O ryfedd fraint !
Yn boddi'm sŵn yn mhlith y saint,
Mewn peraidd hyfryd dôn :—
Cymdeithion hyf mewn hyfryd hwyl,
Heb 'mado byth, ond cadw gŵyl,
I'r tirion, anwyl Oen.
- 5 'R wy'n awr am ganu'n iach i'r byd,
Ei bleser gau, a'i boen i gyd ;
Pwy safai ynddo'n hir ?
Disgwyliaf nes y dêl fy Nuw
I'm dwyn o'm gwae at Iesu gwiw,
I hyfryd Salem dir.

W.

847 (236) *Dedwyddwch y nefoedd.*

M. S.—Paradwys. Gwilym.

- 1 **O** ! FUGAIL Israel, dŵg fi 'm laen,
I'r dawel lân orphwysfa,
I'th nefol lÿs, o'm poen a'm plâ,
I ganu Aleluwia.
- 2 I Seion wych, Paradwys wiw,
Lle mae fy Nuw'n cartrefu,
'Gael rhoddi 'mhwys, a chuddio 'mhen
Yn mynwes wên yr Iesu.

3 Myfyrio fod fy hyfryd le,
O fewn i'r ne', yn barod,
Sy'n gwneyd i'm henaidd cu bob cam
Hiraethu am ymddattod.

4 Ar aden cerub, âf yn hy'
Trwy ganol llu'r gelynyon,
Nes d'od yn llwyr, er gwaetha'r llîd,
I hyfryd fynydd Seion.

w.

848 (237)

RHAN II.

M. S.—Paradwys. Gwilym.

1 CAEL cwrdd a wnafl o fewn i'r ne'
Âr sanctaidd bererinion ;
Ac yn eu plith câf foli' 'm Nêr,
Â phêr ganiadau Seion.

2 Ffarwêl gaethiwed yno mwy,
'Chaiff angen 'n hwy deyrnasu ;
I dragwyddoldeb câf, mewn hwyl,
Iawn gadw gŵyl i'r Iesu.

3 Y wisg a'r goron câf i'm rhan,
Sy'n nghadw gan yr Iesu ;
A'r hyfryd balmwydd yn fy llaw,
Ca'i 'n Seion draw deyrnasu.

4 Ymborthi câf mewn gwlad uwch-ben,
A'r ffrwythau Pren y Bywyd ;
Ac yfed byth, heb boen na chur,
O afon bur y gwynfyd.

w.

849 (313)

Tyrfa y gwaredigion.

M. C.—Brooklyn. Farrant.

1 MI welaf dyrfa draw o'm blaen,
Yn canu ar ben eu taith,
Ac wedi gorphen d'rysu ar hyd
Yr anial garw, maith.

2 'N ôl cyfeiliorni ar y dde,
Ac ar yr aswy law,
Heb un cyfeiliorn, maent yn awr,
Yn canu'n beraidd draw.

3 Fe ddarfu eu rhyfel, er ei rym,
Fe ddarfu eu poen a'u gwae ;

Ac maent yn yfed heddyw o'r wledd
 Dragwyddol sy'n parhau.

4 'D ä un o'r nwydau i mewn i'r nef

A'u blinodd yn y byd ;

Tragwyddol gariad fel y môr

Sy'n llanw yno i gyd.

5 Pob parch a haeddiant, gräs a dawn,

Pob enw oll o ddyn,

Sydd yno'n hollol suddo i lawr

Yn Iesu mawr Ei Hun.

6 Mae Iesu Ei Hun yn awr yn fwy

Na'r cwbl îs y nef ;

A'u holl ddifyrwch byth a byth

Yw edrych arno Ef.

w.

850 (327) *Gwledd y gwardedigion.*

M. C.—St. Leonard. St. Peter.

1 'D OES un genfigen ddaw i blith

Y dyrfa hyfryd fry ;

Na dim ond nefol faith fwynhau

O gariad Iesu cu.

2 Maent wedi anghofio'r groes a'r gwae,

A thristwch anial dir ;

Ac heddyw'n yfed cariad rhâd,

Fel dwfr gloyw, pur.

3 Dôd ynwyf hiraeth, Iesu mwyn,

Am y dragwyddol wledd ;

A rho i mi brofi yma flâs

Pleserau draw i'r bedd.

w.

851 (306) *Y pererinion ar ben eu taith.*

M. C.—Tallis. Jerusalem.

1 MAE pererinion draw o'm blaen,

Yn canu'r anthem bur,

Ac heddyw'n edrych fel o bell,

Ar dd'rysni'r diffaeth dir.

2 Maent hwy'n rhyfeddu'r dwyfol räs

A'u nerthodd ar eu taith ;

A chanu cariad addfwyn Oen

Ffyddlonaf yw eu gwaith.

- 3 O ! nertha finnau i edrych draw,
 Heb wÿro o un tu,
 Nes imi gyrhaedd mewn i byrth
 Caersalem newydd fry.
- 4 Rho'r delyn euraidd yn ein llaw,
 Ac yn ein hysbryd dân,
 Ac yn mheryglon anial dir
 Erfyniau pur a chân.
- 5 Ni awn fel hyn yn ngwrês y nef,
 Fel un lliosog lu,
 Trwy demtasiynau heb ddim rhif,
 I mewn i'r nefoedd fry.

w.

852 (310) *Gorphwys yn y nef.*

M. C.—Ballerma. Martyrdom.

- 1 **M**AE'n hyfryd meddwl ambell dro,
 Wrth deithio anial le,
 Ar ol ein holl flinderau dwys,
 Cawn orphwys yn y ne'.
- 2 Pan ar ddiffygio gan y daith,
 A lludded maith y lle,
 Mor hoff yw gwybod—wedi hyn
 Cawn orphwys yn y ne'.
- 3 'N ôl teimlo archoll llawer saeth,
 A phrofedigaeth gref,
 A dioddef gwrês y dydd, a'i bwys,
 Cawn orphwys yn y nef.
- 4 Mae'n gysur meddwl, pan f'o'n d'od
 Lèn dros Ei wyddfod Ef,
 Yn cynnal Ei dragwyddol bwys,
 Cawn orphwys yn y nef.
- 5 Er colli ein cyfeillion hoff
 Yn yr Iorddonen gref,
 Mae'n felus meddwl—eto 'nghyd
 Cawn gwrddydd yn y nef.
- 6 Cymhwysar ni drwy'r Ysbryd Glân
 A'i rasol ddoniau Ef,
 Nes delom fel twysenau llawn,
 Yn addfed iawn i'r nef.

E. E.

853 (314) *Undeb y gwardigion.*

M. C.—Belmont. Brooklyn.

- 1 **M**AE brodyr imi aeth yn mlaen
Yn holliach a chyttûn ;
Deng mil o filoedd yw eu cân,
Er hyn nid yw ond un.
- 2 Mae pawb o'r brodyr yno'n un,
Heb neb yn tynu'n groes ;
Yn moli'r Duwdod yn y dyn,
A chofio'i angeu loes.
- 3 Ni theimlir yno unrhyw boen,
Na chwyno gan un clwy' ;
Ond pawb mewn hwyl yn moli'r Oen
I dragwyddoldeb mwy.
- 4 Daw'r holl dduwiolion yno 'nghyd,
O'r gogledd, de, heb ri',
Â'u holl gadwynau'n chwilfriw mân,
A'u cân am Galfari.

D. M.

854 (305) *Chwant am fod gyda Christ.*

M. C.—Tallis. Tiverton.

- 1 **U**WCH law terfynau maith y sêr,
Mewn hardd baradwys wiw,
Yn mhlith myrddiynau fel y gw lith,
F' Anwylyd sydd yn byw.
- 2 Mae seintiau yn diengyd fry
Yn fyrddiwn o fy mlaen ;
A mi, ymddifad, yma'n byw,
Yn nghanol dŵr a thân.
- 3 Mae hiraeth pur yn gweithio trwy
Fy enaid, am fwynhau
Pleserau dwyfol, perffaith, pur,
Sydd fythol yn parhau.

W.

855 (312) *Gwlad yr addewid.*

M. C.—Farrant. Brooklyn.

- 1 **R**WY'n sefyll ar dymhestlog lân
Yr hên Iorddonen ddu,
Gan syllu 'n ddwys, mewn hiraeth clau,
Ar fryniau 'r Ganaan fry.

- 2 'R wy'n tybio gwelaf eiliw gwàn
 O'r glànau bythol wyrdd,
 Lle 'r hongia sypiau grawnwin pur
 Ar goed anfarwol fyrdd.
- 3 Ni theimlir yno chwerw loes,
 A marw ni bydd mwy ;
 Awelon peraidd, balmaidd, byw,
 Sy'n treiddio 'r ardal trwy.
- 4 O ardal hyfryd ! lle ni ddaw
 Na gofid byth, nac aeth—
 Lle ffrydia perffaith wynfyd pur
 Fel llif o fêl a llaeth.
- 5 Ac yno y mwynheir, heb nôs,
 Un anfachludol ddydd,
 Heb haul, na lloer—ond Duw Ei Hun
 Ei disglaer haul a fydd !
- 6 Awelon peraidd, balmaidd, byw,
 Sy'n treiddio 'r ardal trwy ;
 Anghen a phechod, ing a phoen,
 O'i mewn ni theimlir mwy.

E. E.

856 (369) *Canu am râd râs.*

2. 8.—Glan'rafon. Braint.

- 1 **B**YDD, bydd,
 Rhyw ganu peraidd iawn ryw ddydd
 Pan ddelo'r caethion oll yn rhydd !
 Fe droir eu ffydd yn olwg fry ;
 Cydunant byth, heb dewi a sôn,
 I foli'r Oen fu ar Galfari.
- 2 Ond gwledd
 Sydd eto'n bod tu draw i'r bedd,
 Dros byth i'w chael i'r gwael eu gwedd ;
 Lle bydd mewn hedd ganiadau lu,
 I bara beunydd yn ddi-boen,
 Gan foli'r Oen fu ar Galfari.
- 3 Rhâd râs,
 Yw'r newydd gân bereiddia'i blâs
 Fu 'rioed ar wyneb daear lâs ;

Hi ddeil ei blâs pan losgo'r byd,
 A berwi o'r môr, a'i dônau'n dân,
 Y nefol gân fydd grâs i gyd. G. 2, a Chas. J. H.

857 (363) *Dedwyddwch y trigfanau nefol.*

2. 8.—Aberdeen. Llangors.

- 1 **M**AE, mae,
 Yr amser hyfryd yn nesau,
 Pan gaffo f'enaïd ei ryddhau,
 O'm tŷ o glai, 'fyn'd tua'm gwlad ;
 Nid yma mae 'ngorphwysfa i ;
 Mae hono fry yn nhŷ fy Nhad.
- 2 Bob dydd,
 Fy nhabernacl brau o bridd
 O'i sylfaen yn adfeilio sydd ;
 Nid yw dattodiad hwn yn mhell :
 O ! f'enaïd, cofia hyn bob cam,
 A meddwl am adeilad well.
- 3 Fry, fry,
 Uwch awyr lās, a'i disglaer lu,
 Mae holl hyfrydwch f'enaïd cu,
 'D oes dim daioni yma i'w gael :
 'R wyf wedi gwel'd a phrofi'r byd ;
 'Does ynddo i gyd ond gwagedd gwael
- 4 Parhau
 Mae cariad Duw i'w anwyl rai ;
 Hwyl gânt yn wastad ei fwynhau,
 Heb achwyn trai yr ochr draw :
 O! na b'a'wn gydag Ef yn byw !
 Fy Mhriod yw ! pa bryd y daw ?
- 5 Daw, daw,
 Fy anwyl Iesu maes o law,
 I'm cyrchu drwodd i'r wlad draw,
 I'r bywyd distaw, pur, di-boen ;
 Câf ganu'n llawen gyda'r llu,
 Gân Moses fry, a chân yr Oen.

D. J.

858 (377) *Gorphwysfa y saint.*

7. 8.—St. Andrew. Grasmere.

- 1 **Y**TIR dymunol peraidd,
 Yr ardal hyfryd, euraidd,

Ag oedd yn mhell, yn sefyll draw,
 A ddaeth ger llaw o'r diwedd ;
 Er lludded, ac er blino,
 Na fydded in' ddiffygio ;
 Yr y'm yn nes-nes, awn ar frÿs
 I mewn i'r llÿs yn gryno !

- 2 Cawn orphwys yn ddiangol
 O'n temtasiynau 'n hollol,
 Mewn maith dangnefedd, pur, di-drai,
 Sydd yn parhau 'n dragwyddol ;
 A hyfryd ymddifyru
 Yn ein Hanwylyd, Iesu ;
 A threulio Sabbath melus, gwiw,
 Tragwyddol, i'w foliannu !

w.

859 (414) *Llawenydd yn wyneb angeu.*

7. 6. D.—Talyllyn. Pearsall.

- 1 **Y**MADAW wnaf â'r babell
 'R wy'n trigo ynddi 'n awr ;
 Colofnau'r tÿ ddattodir,
 Fe'u cwympir oll i lawr ;
 Ä pob gwahan-glwyf ymaith,
 Glân fuddugoliaeth mwy ;
 'R wy'n canu wrth gofio'r boreu
 Na welir arnaf glwy'.
- 2 Ar fÿr câf rodio llwybr
 Na ddeuaf byth yn ôl ;
 Mi ro'f ffarwèl tragwyddol
 I'r holl forwynion ffôl ;
 Dedwyddwch maith di-ddarfod
 Sydd uchod i barhau :
 O ! f'enaïd, dechreu ganu,
 Mae'r amser yn nesau.
- 3 Fe dderfydd imi bechu,
 Iacheir yn lân fy nghlwy',
 Ond byth ni dderfydd canu
 Am faddeu pechod mwy ;
 Câf gorph yr hên farwolaeth
 I lawr, ni chyfyd byth,

A gwledd ar fynydd Seion,
 Dragwyddol, bur, ddi-lŷth.

M. R.

860 (435) *Cysson fwynhâd o Dduw tu draw i angeu.*

7. 6. D.—Jabez. Llydaw.

1 **W**YF yma dân y tònau,
 Yn griddfan lawer awr,
 Yn methu cadw 'ngolwg
 Ar y Messiah mawr ;
 Fe ddaw y dydd câf nofio,
 O fewn i'w dawel hedd ;
 Nas colla'i 'ngolwg arno,
 Yr ochr draw i'r bedd.

J. T.

861 (401) *Gweled Iesu yn y nefoedd.*

7. 6. D.—Rutherford. Syria.

1 **B**YDD gwel'd gogoniant Iesu,
 A chofio'r mànuau bu,
 Yn ennyn cân o newydd
 Trwy'r holl nefolaidd lu ;
 Ei wel'd, a chofio Bethle'm,
 A'i eni yno'n dlawd—
 Rhyfeddod nef y nefoedd
 Fydd gweled Duw mewn cnawd.

2 Ei wel'd, a chofio'r cwpan
 Yn Gethsemane ardd ;
 Ei gofio'n d'od o Edom
 Oll yn Ei wisg yn hardd ;
 Ei wel'd, a'i holl elynion
 Yn droedfainc dân Ei draed ;
 Ei wel'd, a chofio'n golchi
 O'n beiau yn Ei waed.

3 Ei wel'd, a chofio'r gofyn
 Yn y feichnïaeth fawr,
 Wrth fyn'd i'r ddeddf yn ddiwedd,
 Rho'i 'i fywyd glân i lawr ;
 Myn'd dân ei holl felldithion,
 A diodde'i dig yn llawn,
 Heb ryddid o'i gafaelion
 Nes llenwi'r nef âg Iawn.

- 4 Ei wel'd, a chofio'i daro
 Â miniog gledd Ei Dad,
 A thywallt i farwolaeth
 Ei enaid dros Ei hâd ;
 Pa fodd na bydd yr olwg
 Ar Brynwr euog ddyn,
 Yn ennyn cân a syndod
 Trwy'r nefoedd fawr ei hun ?

R. O.

862 (433) *Bedd-argraph Theomemphus.*

7. 6. D.—Abertawe.

- 1 **W**EL, dyma'r dyn a garwyd,
 A gânwyd yn y gwaed ;
 Deng miliwn lawn o feiau
 Faddenwyd iddo'n rhâd :
 Ei dÿnu wnawd o'r danllwyth,
 Ac yntau'n myn'd i lawr ;
 Fe gadwyd hwn o uffern,
 Mae e' yn y nef yn awr.
- 2 Mi gâf fy nghorph i fyny,
 Fel fy Anwylyd cu,
 Heb nwydau drwg byth mwyach
 I'm blino fel y bu ;
 'D oes dyn wÿr îs yr wybren
 Ddedwydded yw fy lle,
 Ac nis gall dyn ddych'mygu
 Dim am bleserau'r ne'.
- 3 Heb saeth, heb fraw, heb ofn,
 Heb ofid ac heb boen,
 Yn canu o flaen yr orsedd
 Ogoniant pur yr Oen ;
 Yn nghanol myrdd myrddiynau,
 Yn caru oll heb drai ;
 Yr anthem ydyw cariad,
 A chariad i barhau.

W.—TH.

863 (517) *Diwedd y daith.*

6. 8.—Beverley. Hollybourne.

- 1 **D**AW diwedd ar fy nhaith,
 A'm pererindod trist ;

Gorphena'm llafur waith,
 Câf orphwys gyda'm Crist :
 O fewn Ei gôl y gwnaf fy nyth,
 'Ddychwelaf byth i'r byd yn ôl.

2 Fe dderfydd mwyach sôn
 Am alar, tristwch, gwae,
 Y pechod câs, a'r poen,
 I flino'r duwiol rai :
 O ! hyfryd waith fydd moli'm Nêr
 Uwch law y sêr i oesoedd maith.

3 Câf wel'd fy anwyl Dad
 F'arweiniodd ar fy nhaith,
 A'm carodd i yn rhâd
 O dragwyddoldeb maith ;
 A'r anwyl Oen, fu dros of fi
 Ar Galfari mewn dirfawr boen.

W.

864 (512) *Hiraeth am y nef.*

6. 8.—Beverley. Darwell.

1 CAERSALEM, dinas hedd,
 O ! na bawn yno'n byw ;
 O hyd cawn weled gwedd,
 A llewyrch wyneb Duw :
 Mae weithiau'n dywyll arna'i 'n awr ;
 Fy haul nid ä byth yno i lawr.

2 Yn Nuw ymddiried 'r wyf
 Wrth deithio'r llwybr cul ;
 Fe'm dygodd eisoes trwy,
 Do, gyfyngderau fil ;
 Hyderus eto wyf trwy ffydd
 Yn nerth fy Nuw câf gario'r dydd.

3 Câf wel'd f' Anwyl yd eu
 Pan elwyf draw i dre',
 Yr Hwn o'i gariad fu
 Yn dioddef yn fy lle ;
 Câf wel'd yr Iesu—digon yw ;
 Mae'r Oen a laddwyd eto'n fyw.

D. J.

865 (498)

Pen y daith.

6. 8.—St. Swithin. Gwladys.

- 1 **M**AE lluoedd maith yn mlaen,
 'N awr o'u carcharau'n rhydd,
 A gorfoleddu maent
 Oll wedi cario'r dydd :
 I'r làn, i'r làn diangasant hwy,
 Yn ôl eu traed y sangwn mwy.
- 2 Gadawn y byd ar ôl,
 Y byd y cawsom wae,
 Y byd ag sydd bob dydd
 Yn ceisio'n llwfrhau :
 Ni 'welwn wlad rhwng sêr y nef
 Sydd fil o weithiau'n well nag ef.
- 3 A fôdd' 'tiffeddion grâs
 Yn nyfnder môr i lawr,
 Un waith a ddaeth i maes
 O'r dwfn gystudd mawr ?
 Na wnant, na wnant ; ni ddown i'r làn,
 I dir y bywyd yn y màn.
- 4 Cawn lànio i mewn i fysg
 Y rhai y clywsom sôn,
 Gànasant bawb ei wisg
 Yn nwyfol waed yr Oen ;
 A gwledda'n llon, heb ddiwedd mwy,
 Yn bur yn eu cwmpeini hwy.
- 5 Cawn wel'd yr addfwyn Oen,
 Fu farw ar y bryn,
 Yn medi ffrwyth Ei boen
 Yn hyfryd y pryd hyn ;
 Bydd myrdd heb rif yn canu 'nghyd
 I'r Hwn fu farw dros y byd.
- 6 Fe gêmir coron ddrain
 Wrth ganu gwaed y groes ;
 Fe gofir picell fain
 Wrth gofio angen loes ;
 Fe seinia'r holl dorfeydd yn un
 Bob rhan o boenau Mab y dyn.

866 (532) *Diogelwch y saint yn Nghrist.*

6. 8. 4.—Palestina. Tre Castell.

- 1 **A** M fod fy Iesu'n fyw,
 Byw hefyd fydd Ei saint ;
 Er gorfod dioddef poen a briw,
     Mawr yw eu braint :
 Bydd melus laniò draw,
     'N ôl bod o dòn i dòn ;
 Ac mi ro'f ffârwel maes o law
     I'r ddaear hon.
- 2 Ac yna gwÿn fy myd,
 Tu draw i'r byd a'r bedd :
 Câf yno fyw dân foli o hyd
     Mewn hawddfyd hedd ;
 Yn nghwmni'r nefol Oen,
 Heb sôn am bechod mwy,
 Ond canu am Ei ddirfawr boen
     Byth gyda hwy.

J. T.

867 (556) *Golwg ar wlad well.*

6. 6. 4.—Llanddowror. Dinbych.

- 1 **O** ! TYRED, Awdwr hedd,
 A chyfod ni o'r bedd,
 Y pydew prudd ;
 Ein henaïd griddfan mae
 Am gael ei wir iachau ;
 O dere, dere'n glau,
     Rho ni yn rhydd.
- 2 Ond gweled 'r y'm y wlad,
 A dedwydd dÿ ein Tad,
     Dros fryniau pell—
 Ardaloedd lle y mae
 Ffynhonau yn dyfrhau,
 Llawenydd yn ddi-drai,
     Paradwys well.
- 3 'D oes yma ddim i'w gael
 Ond rhyw bleserau gwael,
     Na thâl mwynhau ;

Mae'm hysbryd mewn rhyw gur
 Am fyned cyn b'o hir
 I'r màn mae gwynfyd pur
 Byth i barhau.

w.

868 (540) *Cartrefle Duw a'i saint.*

6. 6. 4.—Weston. Bethel.

1 **M**AE 'r Ganaan hyfryd draw
 I'w gweled fel ger llaw
 Yn ngoleu'r nef ;
 De'wch bellach tua'r wlad,
 Cartrefle pur ein Tad,
 Na flined dim o'n traed,
 Nes myn'd i dref.

2 Grawnsypiau yno sydd
 Yn hongian nôs a dydd,
 Ar winwydd pur ;
 I ddisychedu y rhai
 Fu'n griddfan dân eu gwae,
 O gystudd a phob trai,
 Mewn anial dir.

3 Rhyw gariad fel y môr,
 Anfeidrol berffaith stôr,
 Heb derfyn mwy,
 Sy'n llifo'n loyw, làs,
 O dân y fainc i maes
 I etifeddion grâs—
 Eu bywyd hwy.

4 O ! heddwch pur y nef !
 'D oes a'i hadnebydd ef
 Tu yma i'r bedd ;
 'Ddeallodd neb erioed
 Sy'n trigo îs y rhôd,
 Y pleser sydd yn bôd
 Mewn nefol hedd.

w.

869 (575) *Moliant y nefoedd i Waredwr.*

7. 6. 8.—Llangeitho.

1 **T**ORF fydd o angylion gwyh,
 Cerubiaid pur yn un,

Maith dorfeydd o seraphim,
 Yn canu i Fab y dyn ;
 A chaniadau fydd y rhai'n
 Na ddaeth i feddwl dyn erioed,
 Ag sy'n trigo îs y nen,
 I fôd eu bath yn bôd.

- 2 O ! foreuddydd dedwydd iawn,
 Pan ddelo'r dorf yn un,
 O bob cŵr i'r ddaear faith
 I gwrdd â'u Harglwydd cûn :
 Derfydd gofid a phob gwae,
 A derfydd temtasiynau maith ;
 Derfydd pechod mawr ei rwysg,
 A derfydd dyrys daith.

w.

870 (579, 586) “*Cartrefle fy Anwyllyd.*”

8au. 4ll.—Llantrisant. Osnaburg.

- 1 **N** AWR 'r wy'n gwel'd yr ardal hyfryd,
 Hên gartrefle fy Anwyllyd ;
 Gwlad lle mae pob rhyw gysuron
 Yn llifeirio fel yr afon.
- 2 Ffarwel bellach, hên bleserau,
 Dwyllodd f'ysbryd fil o weithiau ;
 'N awr 'r wyf wedi ffeindio hawddfyd
 Nad oes ynddo radd o ofid.
- 3 Cefais berl gwell nag o'r India,
 Nef a daear fyth nis prisia ;
 Iesu a'i drysor—dyna'i sylwedd ;
 Nef y nefoedd yn y diwedd.
- 4 Fe ddaw'r dydd y câf fi ganu
 Concwest bai oedd yn fy maeddu ;
 Haleluwia nefol hyfryd,
 Diwedd pechu, diwedd gofid.
- 5 Blwyddau hirion o ryfela
 'N oruchafiaeth a derfyna ;
 Fe dry galar am bob beiau
 Yn Hosanna, ond eu maddeu.

w.

871 (580, 587) RHAN II.

8au. 4ll.—Llantrisant. Antwerp.

- 1 **F**'ENAID, crêd, anghofia'th ofid,
Edrych i'r ardaloedd hyfryd ;
Hêd o'r byd sy 'mron a'th orfod,
Y mae gwleddoedd iti'n barod.
- 2 Dacw'r gwledydd hyfryd, helaeth,
Roddwyd imi'n etifeddiaeth ;
Lle mae cariad pur yn llifo
Dros ardaloedd grâs heb flino.
- 3 Dacw'r wlad câf fi deyrnasu
Gyda'm hanwyl Brynwr Iesu,
Gwledda o'i gariad, gwel'd Ei wyneb,
Draw i derfyn tragwyddoldeb.
- 4 O ! na fedrwn yno ddringad
Hanner gynted a'm dymuniad ;
Mi awn gyda'r awel hyfryd
'Maes o'r byd i dir y bywyd.

W.

872 (581, 588) RHAN III.

8au. 4ll.—Llantrisant. Osnaburg.

- 1 **R** WYF yn clywed myrdd o seintiau
'N awr yn canu eu telynau,
Ac yn taro un Hosanna,
Dechreu anthem pen Calfaria.
- 2 Dengmil o delynau'n canlyn,
Cân heb ddechreu, cân heb derfyn,
Y cerubiaid gyda'r seintiau
Yr un sylwedd eu caniadau.
- 3 Minnau gâf fod yn eu cwmni,
Cyn pen gronyn yno'n canu,
Edrych gyda hwy yn wyneb
Disglair Brenin tragwyddoldeb.

W.

873 (951) *Y Nefoedd.*

8. 7. 8. 8. 7.—Y Nefoedd.

- 1 **A**R ol gofidiau dyrys daith,
A gorthrymderau filoedd,

Hyfrydol falm o nefol ryw
 I'r wân, flinedig, fynwes yw
 Cawn orphwys yn y nefoedd.

2 Mor felus meddwl ambell awr,
 Yn nghanol blîn dymhestloedd,
 Os gwyntoedd geirwon geir o hyd
 Tra'n hwylio tònog fôr y byd
 Mae'n dawel yn y nefoedd.

3 Er loesau chwerwon anial fyd,
 A llîd gelynion luoedd,
 O fewn y byd tu draw i'r bedd,
 Mewn annherfynol fôr o hedd,
 Cawn nofio yn y nefoedd.

4 Cyfeillion ini heddyw sydd
 O fewn y fro yn lluoedd,
 Heb deimlo yno unrhyw loes
 Na gofid blîn, na chur, na chroes,
 Yn canu yn y nefoedd.

5 Er rhodio dyffryn galar prudd,
 Ac wylo maith flynyddoedd,
 Ein Duw a sŷch ein dagrau'n lân,
 Ein galarnadau droir yn gân
 Heb ddarfod, yn y nefoedd.

6 Hiraethu mae fy nghanon drist
 Am wel'd y teg ardaloedd ;
 Fy Nuw, fy Iesu, O fy Nhad !
 A gâf fi dd'od i'r hyfryd wlad,
 I'th foli yn y nefoedd !

I. G.

874 (590) *Galar ar ol cyfeillion.*

8. 7.—Lausanne. Expectation.

1 **M**AE 'nghyfeillion adre'n myned,
 O fy mlaen, o un i un,
 Gan fy ngadael yn amddifad,
 Fel pererin wrtho'i hun.

2 Wedi bod yn hir gyd-deithio
 Yn yr anial dyrys, maith,
 Gormod iddynt oedd fy ngado
 Bron ar derfyn eitha'r daith.

- 3 Wedi dianc uwch gelynion,
Croesau, a gofidiau fyrdd,
Maent hwy'n awr yn gwisgo'r goron,
Ac yn cario'r palmwydd gwyrdd.
- 4 Byddaf yn dych'mygu, weithiau,
Fry eu gwel'd yn Salem lân,
Ac y clywaf, ar rai prydiau,
Adsain odlau pêr eu cân.
- 5 Ond mae'r amser bron a dyfod
Y câf uno gyda hwy,
Yn un peraidd gôr diddarfod,
Uwch law ofn ymadael mwy.

E. E.

875 (591) *Croesi yr Iorddonen.*

8. 7.—Lausanne. Expectation.

- 1 **E**NAID cu, mae dyfroedd oerion
Yr Iorddonen ddofn ger llaw ;
Eto, gwêl, mae'r ddinas sanctaidd
Ar y làn yr ochr draw.
- 2 Yno mae dy hên gyfeillion,
Wedi dianc uwch pob clwy',
Yn dy aros, er cael cyfran
O'u dedwyddyd hyfryd hwy.
- 3 Paid âg ofni, bêr yw'r fordaith,
Ac mae'r Archoffeiriad cu
Yn dy aros yn y dyfroedd,
Er dy ddwyn i'r ddinas fry.
- 4 Clyw seraphaidd seiniau'n hedfan
Draw o frodir Seion fryn ;
Gwêl ei heuraidd byrth yn agor
Drwy y niwl sy'n toi y glÿn.
- 5 Ffârwel fyd, a ffârwel deithio
Yn yr anial dyrys mwy ;
Ffârwel gnawd, a ffârwel lygredd,
Ffârwel boen, a phob rhyw glwy'.
- 6 Mae'r tywyllwch yn gwasgaru,
A'r goleuni yn cryfhau ;
'N awr 'r wy'n gwel'd y pur drigfanau ;
Hêd, fy enaid, i'w mwynhau. EDMESTON, c. E. E.

876 (592) *Digonolrwydd llawenydd yn y nef.*

8. 7. D.—Sanctus. Edinburgh.

- 1 **Y** MAE tragwyddoldeb äang
 'N awr yn ddisglaer o fy mlaen,
 Ac 'r wyf finnau fel yn darfod
 Ä'r greadigaeth fawr yn lân.
 Aeth fy nghartref hwn yn angof,
 Oer a diflas yw e' i gyd,
 Mae fy lle o heddyw allan
 Mewn tragwyddol, nefol, fyd.
- 2 Nid oes terfyn ar flynyddau
 Yn y wlad a welaf draw ;
 Nid yw myrdd o oesoedd hirion
 Yno'n unig ond llêd llaw ;
 Sylwedd ydyw'r oll sy'n dyfod—
 Oll sy'n dyfod sy'n parhau ;
 Pethau gwych heb eu cymmysgu
 Gâf ar fyrder eu mwynhau.
- 3 Yno erys fy nedwyddwch,
 Heb gymmysgu, fyth yn un ;
 Digyfnwid gwrthrych cariad,
 Felly cariad pur ei hun ;
 'R un fydd Duw i dragwyddoldeb—
 Môr o gariad heb ddim trai ;
 Fel Efe bydd fy hapusrwydd—
 Ffrŵd lifeiriol yn parhau.

W.

877 (593)

RHAN II.

8. 7. D.—Edinburgh. Sanctus.

- 1 **O** ! MOR hyfryd yw'r meddyliau
 Fod yr amser hyny ar dd'od ;
 Y mae'r hiraeth sy'n fy nghalon
 Heb un terfyn iddo'n bod ;
 'D all yr holl greadigaeth äang,
 Na'i gogoniant o un rhyw,
 Lanw 'nghri, na llanw f' enaid,
 Na dim arall ond fy Nuw.
- 2 Yno llenwir fy nymuniad,
 Er ei faint, ac er ei gri,

Fy holl wagder wneir i fyny
 Gyda'r Duwdod—Un yn Dri ;
 Mi gâf yfed o ffynhonau
 Gwir deddwyddwch, a'm dyfrhau
 Â dadguddiad pur o fywyd,
 A llawenydd i barhau.

- 3 Mi gâf glywed cydsain hyfryd
 Digrëedig Dri yn Un,
 Yn cyhoeddi heddwch nefol,
 Perffaith, wrthyf fi fy hun :
 Saint, seraphiaid, ac angylion,
 Mewn rhyw gydsain bena' erioed,
 Gyda mi yn seinio'r anthem
 Am anfeidrol, ddwyfol glôd.

W.

878 (629) *Tragwyddol orphwysfa y saint.*

8. 7. D.—Dolwar.

- 1 **O** ! DDEDWYDD ddydd ! tragwyddol orphwys
 Oddi wrth fy llafur, yn fy rhan,
 Yn nghanol môr o ryfeddodau,
 Heb waelod, terfyn byth, na glân :
 Mynediad helaeth mwy i bara
 O fewn trigfanau Tri yn Un ;
 Dwfr i nofio heb fyn'd trwyddo,
 Dyn yn Dduw, a Duw yn ddyn.
- 2 Byw heb wrês, na haul yn taro,
 Byw heb ofni marw mwy ;
 Pob rhyw alar wedi darfod,
 Dim ond canu am farwol glwy' ;
 Nofio yn afon bur y bywyd,
 Bythol heddwch sanctaidd Dri,
 Dàn dywyniadau digymylau
 Gwerthfawr angeu Calfari.

A. G.

879 (625) *Y porthladd dymunol.*

8. 7. D.—Dolwar.

- 1 **M**AE'r dydd yn d'od i'r hâd brenhinol
 I gael mordwyo tua'u gwlad,
 O gaethiwed y priddfeini,
 I deyrnasu gyda'u Tad ;

Eu ffydd yno drÿ yn olwg,
 A'u gobaith eiddil yn fwynhâd ;
 Annherfynol fydd yr anthem,
 Dyrchafu'r Oen a'i werthfawr waed.

- 2 Bererin llesg gan rym ystormydd,
 Cyfod d' olwg, gwêl y wawr ;
 Yr Oen yn gweini'r swydd gyfryngol,
 Mewn gwisgoedd llaesion hyd y llawr :
 Gwregys euraidd o ffyddlondeb ;
 Wrth Ei odreu clychau'n llawn ;
 Llwy'r faddenant i bechadur
 Ar gyfrif Ei anfeidrol iawn.

A. G.

880 (623) *Gobaith gwynfydedig.*

8. 7. D.—Dolwar.

- 1 **O**S rhaid wynebu'r afon dònog,
 Mae un i dōri grym y lli',
 Iesu, f' Archoffeiriad ffyddlawn—
 Dyna ddigon byth i mi ;
 Yn Ei waed câf waeddi, Conwest
 Ar angeu, uffern, byd, ar bedd !
 Tragwyddoldeb byth heb bechu,
 Yn ogoneddus ar Ei wedd.
- 2 Yn lle cario corph o lygredd,
 Câf gyd-dreiddio â'r côr sydd fry
 I ddiderfyn ryfeddodau
 Iachawdwriaeth Calfari ;
 Byw i wel'd yr Anweledig,
 Fu farw, ac sydd eto'n fyw ;
 Bythol, anwahanol undeb,
 A chymdeithas â fy Nuw.
- 3 Yno câf ddyrchafu'r Person
 A osododd Duw yn Iawn,
 Heb ddychymyg, llèn, na gorchudd,
 F' enaid ar Ei ddelw'n llawn ;
 Yn nghymdeithas y dirgelwch
 Dadguddiedig yn Ei glwy',
 Addoli'r Mab i dragwyddoldeb,
 Heb golli 'ngolwg arno mwy.

A. G.

881 (742) *Trysor tu draw i'r Iorddonen.*

8. 7. 4.—Tamworth. Caio.

- 1 **N**ID o'r ddaear mae fy mhleser,
 Nid o'r ddaear mae fy ngrym,
 Nid o'r ddaear mae'm llawenydd,
 Tlawd wyf yma—'feddaf ddim :
 'Draw'r Iorddonen,
 Mae fy nghyfoeth a fy ngwlad.
- 2 Nef yw meddiant yr angylion,
 Ddaear ydyw meddiant dyn ;
 Ond fe ddarfu 'm ffydd i wneuthur
 Nef a ddaear fawr yn un ;
 'R wyf yn hòni
 Hawl i'r oll sydd gan fy Nuw.
- 3 Mae fy enaid yn ehedeg,
 Ac yn dringo i fyny fry ;
 Mae fy esgyrn yn ymdrwsio
 I lechu yn y ddaear ddu ;
 Mi ddo'n gryno
 Eto 'nghyd ryw ddydd a ddaw.

w.

882 (726) *Undeb y nefoedd.*

8. 7. 4.—Peniel. Frankfort.

- 1 **O**S yw tegwch D'wyneb yma
 Yn rho'i myrdd i'th garu'n awr,
 'Beth a wna Dy degwch hyfryd
 Yna yn nhragwyddoldeb mawr ?
 Nef y nefoedd
 Dy ryfedda fyth heb drai.
- 2 Pa fath uchder rhêd fy nghariad ?
 Pa fath syndod fydd pryd hyn,
 Pan y gwelwyf Dy ogoniant
 Perffaith llawn ar Seion fryn ?
 Anfeidroldeb
 O bob tegwch maith yn un.
- 3 Pa feddyliau uwch eu deall
 Gâf fi yno ynwy' f'hun,
 Wrth ystyried bod y Duwdod
 Perffaith pur a minnau'n un ?

Dyma gwllwm
Nad oes iaith a'i dôd i maes.

4 Cwllwm wnaed yn nhragwyddoldeb,
Sicr, cadarn, mawr ei rym,
Nas gall myrddiwn o flynyddau
'I dōri, neu ei ddattod ddim :
Gwna, fe bery
Tra parhao'm Duw mewn bôd.

5 C'lymau natur oll a friwir,
A'i chyfreithiau ânt yn ddim ;
Ond fy undeb i â'r nefoedd
Sydd yn llawer mwy ei rym :
Digyfnwid
Yw yn hollol fel fy Nuw.

w.

883 (755) *Gwardwr yn angeu a'r farn.*

8. 7. 4.—Bridport. Abbeycombe.

1 **N**ID oes draw gyferbyn imi
Ddim ond tragwyddoldeb mawr,
Minnau'n morio tuag yno,
Nes-nes ato bob yr awr :
Ffarwel bellach,
Bob gwrthrychau is y rhôd.

2 Yno mae fy holl drysorau,
A fy nhlysau gwych eu rhyw ;
Yno mae f' addfwynaf Iesu,
Yno 'n unig mae fy Nuw :
O ardaloedd !
Yno mi gaf finnau dd'od.

3 Mae llawenydd yn fy nghalon,
Er bcd ofnau yn fy nghnawd,
Cwrdd â Barnwr byw a meirw,
Iesu 'Mhrynwr, Iesu 'Mrawd :
Mae'n ardderchog ;
Eto anwyl yw i mi.

4 Mae y cariad sy'n fy nghalon,
Mae y fflam sydd dân fy mron,
Yn concwerio mil o ofnau,
Ofnau'r farn y funyd hon :

Trwy bob dychryn,
Iesu, Iesu yw fy rhan.

w.

884 (727)

RHAN II.

8. 7. 4.—Peniel. Frankfort.

- 1 **F**E ro'ed imi ddymuniadau
Nad oes dim o fewn y byd,
Yn y dwyrain a'r gorllewin,
A all hanner lanw 'mryd :
Tragwyddoldeb,
Yno llenwir fi yn llawn.
- 2 Mi gâf yno garu a fynwyf,
Cariad perffaith, pur, di-drai,
Cariad trwy ryw oesoedd mawrion
Nad ä fymryn bach yn llai :
Môr diderfyn,
Byth yn berffaith, byth yn llawn.
- 3 Mi gâf yno wel'd a garwyf,
Gwel'd fy Iesu, gwel'd fy Nuw,
Gynt fu farw ar y croesbren,
Heddyw'n ddisglaer, heddyw'n fyw :
Nef y nefoedd
Sydd yn suddo yn Ei hedd.
- 4 Mi gâf yn y wlad 'r wy'n myned
Waredigaeth lwyr o'm poen ;
Gorphwys draw i derfyn gofid
Gyda'r addfwyn, anwyl Oen :
Ni ddaw tristwch,
Fyth i mewn dros furiau'r nef.

w.

885 (774)

Y wlad nefol.

8. 7. 4.—Hapus Dyrfa. St. Hildebert.

- 1 **G**WÊL uwch law cymylau amser,
O fy enaid ! gwêl y tir,
Lle mae 'r awel fyth yn dyner,
Lle mae'r wybren fyth yn glir ;
Hapus dyrfa !
Sydd yn nofio yn Ei hedd.
- 2 Ynddi tardd ffynhonau bywyd,
Trwyddi llif afonydd hedd,

- I ddyfrhau ei bröydd hyfryd,
 Ac i anfarwoli ei gwedd :
 Iachawdwriaeth
 Ar ei glàn anedlir mwy.
- 3 Saethau 'r bedd ni allant esgyn
 I'w hagosaf dalaeth hi,
 Ac ni faidd y marwol elyn
 Sangu ar ei rhandir, fry :
 Cartref bywyd !
 Cartref anfarwoldeb yw !
- 4 Troir awelon glÿn marwolaeth
 Oll yn hedd tu yma i'r fân,
 Trÿ holl ocheneidiau hiraeth
 Yn anthemau ar y làn ;
 Syrth y deigrÿn
 Olaf i'r Iorddonen ddu !
- 5 Nid oes yno neb yn wylo,
 Yno nid oes neb yn brudd,
 Troir yn fêl y wermod yno,
 Yno rho'ir y caeth yn rhydd !
 Hapus dyrfa
 Sydd â'u trigfa yno mwy !
- 6 Mae fy nghalon brudd yn llàm
 O orfoledd dân fy mron,
 Yn y gobaith am feddiannu
 Yr etifeddiaeth ddwyfol hon :
 Hapus dyrfa
 Sydd a'u gwyneb tua 'r wlad !

W. T.

886 (827) *Yr ardal nefol.*

8. 7. 3.—Asaph. Even Me.

- 1 **D**ACW 'r ardal nefol, hyfryd,
 Pwrcas poen a gwaed fy Nuw,
 Gwlad mae hiraeth ar fy nghalon
 Am fod heddyw yno'n byw,
 Lle nad oes poen na loes,
 Nac un cystudd chwerw, croes.
- 2 Mae myfyrio ar fy nghartref,
 Mae myfyrio ar dÿ fy Nhad

Wedi'm gwnenthur i ddiflasu
 Ar bleserau cig a gwaed :
 'D oes i gyd yn y byd
 Unrhyw beth a leinw 'mryd.

- 3 Nid yw'r ddaear a'i thrysorau,
 Eilw 'i phlant yn werthfawr iawn,
 Ddim yn abl llanw 'nghalon,
 Na'm digoni byth yn llawn :
 'Draw i'r bedd mae fy hedd,
 Gyda 'Mhrynwr hardd Ei wedd.

w.

887 (824) *Rhyfeddodau trefn grâs.*

8. 7. 3.—Stepney. James Street.

- 1 **P**AN b'o glaswellt gwyrdd y ddaear
 Wedi methu d'od i'r làn,
 Pan b'o tegwch dae'r liosog
 Wedi darfod yn mhob màn ;
 Mi gaf wlad, hyfryd, râd,
 Faith dragwyddol ei pharhâd.
- 2 Fe agorir imi yno
 Ryw äangder maith heb ri'
 O ddirgelion na ddeallir
 Heddyw ar ein daear ni :
 Cariad rhâd, yn y Tad,
 A ddadguddiwyd yn y gwaed.
- 3 Fe amlygir rhyw ogoniant
 Na ddeallodd calon dyn
 Yn yr iachawdwriaeth äang—
 Dyfais Duwdod mawr Ei Hun :
 Ar y llawr, neb yn awr
 Ni all ddâl fath bethau mawr.
- 4 Pa mor ddwyfol, pa mor hyfryd,
 Pa mor orfoleddus fydd,
 Pan dywyno gyntaf allan
 Fore 'r tragwyddoldeb ddydd,
 'Gael mwynhau, heb ddim trai,
 Bethau bellach f'o'n parhau.

w.

888 (826) *Hyfrydwch y nefoedd.*

8. 7. 3.—Gounod. Even Me.

- 1 **D**ACW 'r hyfryd fân câf drigo,
 Gwn câf drigo cyn b'o hir,
 'Draw i'r bryniau oer, tymhestlog,
 Yn y sanctaidd, hyfryd, dir :
 Gwela'n awr foreu wawr
 Glir, o dragwyddoldeb mawr.
- 2 Ni gawn yno wel'd a garwn,
 Mewn gogoniant llawer mwy
 Nag y'i gwelsom ar y croesbren
 Dàn Ei farwol, ddwyfol, glwy' ;
 Lluoedd mawr sydd yn awr
 Yn Ei garu bob yr awr.
- 3 Ni gawn wel'd a'i carodd yma
 Yn y mân yr ochr draw,
 Oll yn gwledda ar Ei gariad,
 A'u telynau yn eu llaw :
 Oll yn un, a chyttûn,
 Molant Dduwdod yn y dyn.

w.

889 (867) *Concwest ar elynion.*

7. 4.—Dychweliad.

- 1 **T**WEITHIO 'r wyf fynyddau maith,
 Dyrys, anial ;
 A gelynion ar fy nhaith,
 Sy'n fy attal :
 Ond mi wela'm hyfryd wlad
 Trwy'r äangder ;
 Ac i mewn i dÿ fy Nhad
 Dôf ar fyrder.
- 2 Mi gâf goncwest yno'n lân
 Ar elynion—
 Nwydau oedd yn curo o'r blaen
 Arna'i 'n gysson :
 Ni ddaw pechod o un rhyw
 Fyth i'm blino,
 Na'r demtasiwn oreu 'i lliw
 I mewn yno.

- 3 Ond llawenydd fel y môr
 Sy wrth Ei orsedd,
 A thangnefedd ddwyfol stôr
 Fyth heb ddiwedd :
 Mi gâf ddrachtio'r hyfryd hedd—
 Ffynnon bywyd,
 Sydd yn tarddu o waelod bedd
 Fy Anwylyd.

W.

890 (868) *Canu am y gwaed.*

7. 4.—Dychweliad.

- 1 CENIR yno am y gwaed
 Gliriodd feiau ;
 Am y goncwest fawr a gaed
 Ar Galfaria :
 Gan Ei fyn'd i lawr i'r bedd,
 A chyfodi,
 Gwelir miloedd ar Ei wedd
 Yn Ei foli.

H. AB I.

891 (883) *Gogoneddiad y saint.*

7. 6. 5.—Trefdraeth. Trefforest.

- 1 HENFFYCH i'r boreu hyfryd
 'Ddaw gelyn byth nac adfyd,
 I dir y bywyd fry :
 Y seintiau ddaw 'nghyd
 Bob wyneb i'r byd,
 Yn unfryd yno i ganu.
- 2 Fry yn Nghaersalem dawel,
 Yn mhell o sŵn y rhyfel,
 Câf uchel ganu clôd :
 Fy nefoedd ddi-boen
 Fydd gweled yr Oen ;
 Fe dderfydd sôn am bechod.
- 3 Gwneir diwedd ar bob blinfyd,
 Fy nghystudd mawr a'm hadfyd,
 Yn nhir y bywyd fry ;
 Tragwyddol fwynhâd,
 Yn nheyrnas fy Nhad,
 Heb unrhyw frâd i'm drygu.

- 4 Mi gysgaf hûn yn dawel,
 Dros ennyd yn y grafel,
 Nes dattod trefn y rhôd ;
 Ac yna mewn hedd
 Cyfodaf o'm bedd,
 Ar ddisglaer wedd fy Mhrïod.

M. R.

892 (901, 910) *Ffrydiau gorfoledd y gwaredigion.*

9. 8.—Bethel. Capel Newydd.

- 1 **M**AE ffrydiau 'ngorfoledd yn tarddu
 O ddisglaer orseddfainc y ne' ;
 Ac yno esgynodd fy Iesu,
 Ac yno yr eiriol Efe :
 Y gwaed a foddlonodd gyfiawnder
 Daenellwyd ar orsedd ein Duw,
 Sydd yno yn beraidd yn erfyn
 I ni, y troseddwy, gael byw.
- 2 Cawn esgyn o'r dyrys anialwch,
 I'r beraidd Baradwys i fyw ;
 Ein henaid lluddedig gaiff orphwys
 Yn dawel ar fynwes ein Duw :
 Dihangfa dragwyddol geir yno
 Ar bechod, cystuddiau, a phoen,
 A gwledda i oesoedd diderfyn
 Ar gariad annhraethol yr Oen.
- 3 O fryniau Caersalem ceir gweled
 Holl daith yr anialwch i gyd ;
 Pryd hyn y daw troion yr yrfa
 Yn felus i lanw ein bryd ;
 Cawn edrych ar stormydd, ac ofnau,
 Ac angeu dychrynlyd, a'r bedd,
 A ninnau'n ddiangol o'u cyrhaedd,
 Yn nofio mewn cariad a hedd.

D. C.

893 (904, 905) *Hiraeth am Salem.*

9. 8.—Eirinwg. Elliot.

- 1 **O** ! SALEM, fy anwyl gartrefle,
 Mae'th enw'r pereiddiaf erioed :
 'Bryd derfydd fy llafur a'm lludded
 O'th fewn mewn llawenydd a chlôd ?

- Pa bryd caiff fy llygaid i weled
 Dy byrth sydd o berlau mor ddrud,
 A'th eurwych heolydd glân, disglaer,
 A'th furiau sy'n sefyll o hyd ?
- 2 Caersalem, ti ddinas fy Arglwydd,
 Pa bryd i'th gynteddau ca'i dd'od,
 Lle na fydd cyn'lleidfa yn ysgar,
 Na diwedd i'r Sabbath yn bôd ?
 Dedwyddwch digymmysg sydd yno,
 Ni phrofwyd yn Eden mo'i ryw,
 A llewyrch mwy tanbaid na'r haulwen,
 Sef llewyrch o orsedd fy Nuw.
- 3 O ! drigfan deg, dawel, a dedwydd,
 'R wy'n cyrchu yn ddyfal i'th gôl ;
 Yn fuan fe'm gwelir i drosodd,
 A'r gwyntoedd ystormus ar ôl ;
 Pa ham y mae cystudd neu adfyd,
 Neu angeu, yn peri'r fath fraw ?
 Mae'r tir addawedig mewn golwg,
 Mae'r Ganaan dragwyddol ger llaw.
- 4 Mae yno gantorion ardderchog,
 A'u Ceidwad yw sylwedd eu sain ;
 A'm brodyr sydd yma gânt esgyn
 Yn fuan i ganol y rhai'n :
 O ! Salem, fy nghartref anwylaf,
 I'th fewn mae fy enaid am dd'od ;
 Ac yno fy llafur a dderfydd
 Mewn cân orfoleddus a chlôd.

c. D. CS.

894 (917) *Gogoniant yr Iesu yn y nefoedd.*

8au. 8ll.—Salome.

- 1 **M**AE 'r lle sancteiddiolaf yn rhydd,
 Fe rwygodd f' Anwlyd y llên,
 'Fe yw Haul y Cyfiawnder y sydd
 Yn goleuo'r holl nefoedd uwch ben :
 Mae'r dyrfa'n anfeidrol o faint,
 Ac eto ni welaf mo'r un,
 Angylion, seraphiaid, na saint,
 Neb fel fy Anwlyd Ei Hun.

- 2 Mae'n eistedd yn nghanol y llu
 Sy â'u nifer fel glaswellt y maes,
 Yn helaeth yn rhoddi i bob un
 Ogoniant, a harddwch, a grâs ;
 Fel haul yn yr wybren a f'ai
 Yn t'wÿnu ar fyrddiwn o sêr,
 A'i wrês, a'i oleuni ddim llai—
 Fel hyn mae gogoniant ein Nêr.
- 3 Tuag ato mae wyneb Ei saint,
 Oddi amgylch yn rhês ar ôl rhês ;
 Cwmpeini aneirif o faint,
 Rhai 'mhellach oddi wrtho, rhai'n nês :
 Disgleirdeb ein Harglwydd ä 'mhell—
 Mil pellach na'r haul yn ei rôd :
 Y pellaf mwynhâ Ef yn well
 Nag allwyd amgyffred erioed.
- 4 'D oes angel, na seraph, na sant,
 Byth yno'n disgleirio ei hun ;
 Pe ciliai f' Anwylyd i bant,
 Fe d'w'llai, fe dduai pob un ;
 Ef yw Afon y Bywyd sydd fry,
 A'r Manna cuddiedig a drud ;
 Efe yw hyfrydwch y llu—
 Fy Iesu yw'r nefoedd i gyd.

w.

895 (923) *Gogoniant yr Iesu yn y nefoedd.*

Sau. 8ll.—Cleveland. Arabia.

- 1 **Y** GOLEUNI sy'n ninas ein Duw,
 Sy tu hwnt i amgyffred un dyn,
 'D oes neb all ei weled, a byw,
 Ond y dorf ogoneddus ei hun :
 'D yw grisial yn ngolwg yr haul,
 Neu wydr f'ai lawer mwy pur,
 I lewyrch y nefoedd ddim ail :
 Fy Iesu yw'r ffynnon yn wir.
- 2 Mae yno Dri Pherson yn bôd,
 Ac eto mewn sylwedd ond Ue,
 Gogyfuwch mewn gallu a chlôd,
 I wared plant Adda'n gyttûn ;

Yn hyn rhyw ddyfnderoedd y sy
 Rhy fawrion i'w chwilio hwy 'mlaen,
 Yn drech na hwynt-hwythau sy fry
 I'w gwybod hwy allan yn lân.

- 3 'D oes mesur amseroedd byth fry,
 Dim oriau cyffelyb i'r byd ;
 Myn'd heibio ryw oesoedd y sy
 Wrth ganu i'r Drindod ynghyd ;
 'R holl nefoedd, wrth weled Ei rês,
 Sy'n sÿnu, yn canu'n fwy hy'
 Ganiadau newyddion eu blâs :
 Wel, dyna'r digrifwch sydd fry.

w.

896 (925) *Gogoniant yr Iesu yn y nefoedd.*

8au. 8ll.—Salome. Cleveland.

- 1 **A**NGYLION, seraphiaid, a saint,
 Wrth ganu'n soniarus ynghyd,
 Eu hadsain sydd cyfuwch ei faint,
 Mae'n crÿnu'r holl nefoedd i gyd :
 Neb yno yn glaiar ei gân,
 Neb yno'n addoli mewn rhith ;
 A'u c'lonau sy'n llosgi fel tân,
 A gwÿn fyd na ba'wn yn eu plith.
- 2 Caniadau newyddion sydd fry,
 Tybygwn i glywed eu llef :
 Fy enaid blinedig i sy
 Am ddysgu cerddoriaeth y nef :—
 “'R anrhydedd, a'r gallu, a'r clôd,
 A'r parch, a'r gogoniant, a'r bri,
 Yr awr hon fel ag y bu erioed,
 I'n Harglwydd yn Un ac yn Dri.”
- 3 Pan gofiont eu dyddiau'n y byd,
 A'r amryw dymhestloedd o'r blaen,
 Ennyna'u hysbrydoedd i gyd
 Yn fflaman angerddol o dân :
 Gwel'd i Iesu, er cymmaint eu bai,
 Eu c'odi o bydew mor ddu ;
 P'odd gall eu calonau hwy lai
 Na seinio Jerusalem fry ?

- 4 Pan gofiont drachefn y dydd
 Y'n galwyd o'r t'w'llwch i maes,
 Dadgloed eu gefynau yn rhydd,
 A'r carchar yn seinio, " Rhâd rês !"
 Pwy allai byth beidio rho'i clôd,
 Dàn olwg o ryddid mor fawr ?
 Wel, dyna'r caniadau sy'n bôd—
 Gogoniant trwy'r nefoedd a'r llawr !

w.

897 (926) *Gogoniant yr Iesu yn y nefoedd.*

8au. 8ll.—Salome. Cleveland.

- 1 **W**RTH gofio dichellion y ddraig,
 A'i maglau mor aml a'r dail,
 A'u taenu yn erbyn y wraig,
 A'u tòri gan Adda yr Ail,
 A'i weled E'n awr yn y nef,
 A'r bradwr hên obry yn y llyn ;
 Hwyr ganant nes dawnsio'r holl le :
 P'le arall mae canu fel hyn ?
- 2 Wrth gofio drachefn am hyn,
 Ei glwyfau, a chwerwder Ei loes,
 A'i guro ar Galfari fryn,
 Ei eiriau diwedda' ar y groes ;
 Y ddaear, ac uffern, a'r bedd,
 Ac angen a'r gyfraith ynghyd,
 Yn cwympto gan archoll Ei gledd,
 Gwych folir Iachawdwr y byd !
- 3 Os ydyw rhai seintiau'n rho'i tro
 I waered i'r bydoedd is nen,
 'D oes byth fyn'd o'u golwg a'u co'
 Ogoniant eu Harglwydd uwch ben !
 Mae Ef yn bresennol bob awr,
 Iddynt yma fel canol y ne',
 Fe'i gwelant mewn nefoedd a llawr :
 Mae'm Iesu yn llanw pob lle.

w.

898 (927) *Gogoniant yr Iesu yn y nefoedd.*

8au. 8ll.—Salome. Cleveland.

- 1 **Y**RHAI a'i canlynodd Efe
 Trwy'r ffauau a'r fflamau'n ddi-grÿn,

- Y rhai gynt a nofiasant i'r nef
 Mewn afonydd o'u twymn waed eu hun,
 Sy'n awr yn cael myned yn mlaen
 Yn òfn at orsedd yr Iôn ;
 A chanu bob amser y maent
 Ganiadau newyddion i'r Oen.
- 2 'Ddaw syched, na newyn, na phoen,
 Na gofid, na galar, na chlwy',
 Nac anwyd, yn nheml yr Iôn,
 Na gwrês idd eu blino byth mwy :
 Mae yno adenydd fy Iôn
 Yn taenu fel nefoedd ar léd,
 Yn cuddio priodferch yr Oen :
 O ! f'enaïd, i fyny ehéd.
- 3 'R wy'n teimlo rhyw hiraeth a chwant
 Gwel'd dattod fy mhabell o'i lle,
 A hedeg yn union i bant,
 Fel 'deryn, i ganol y ne' ;
 A neidio i mewn yno i blith
 Y dyrfa sy â'u gwisgoedd yn wÿn,
 A chanu i'm Harglwydd i byth
 Fu farw ar Galfari fryn.

W.

ACHLYSURON NEILLDUOL.

1.—DIRWEST.

899 (63)

O! plygwch oll!

M. H.—Melcombe. Eisenach.

- 1 **O** ! PLYGWCH oll y gliniau 'nghyd,
 Mae Duw yn d'od i barthau'r byd ;
 Disgleirdeb Ei ddyfodiad mawr
 A dafia Babel gref i lawr.

J. P.

900 (60)

Par'towch y ffordd.

M. H.—Melcombe. Eisenach.

- 1 **P**AR'TOWCH y ffordd mae Duw yn d'od,
 I'w enw glân rho'wch uniawn glôd ;
 Mae sw'n cerbydau aur y nef
 Yn rhwygo bryniau daear gref.

- 2 Pwy sydd ar du yr Arglwydd Iôr?
Nesewch ! nesewch ! i'r grymmus gôr,
Sy'n myn'd i dafu Babel fawr
O'i huchel le i lwch y llawr.

J. P.

901 (70) *Baner sobrwydd.*

M. H.—Rockingham. Carey.

- 1 **Y**N mlaen ni awn dân ganu 'nghyd
Er gwaethaf gŵg a gwawd y byd ;
Mae'n fraint i ni gael dwyn y groes
Dân faner sobrwydd hyd ein boes.
- 2 Ceir golwg hyfryd, cyn b'o hir,
Ar holl derfynau maith ein tir ;
Bydd peraidd ganu am y gwaed,
A'r gelyn medd'dod dân ein traed.

AN.

902 (71) *Cwypmp Babel.*

M. H.—Rockingham. Carey.

- 1 **M**AE Babilon yn crÿnu 'n wir,
Mae 'n rhwym o gwypmpo cyn b'o hir ;
O Arglwydd ! brysia, rhwyga 'r llèn,
Boed Seion bur drwy 'r byd yn ben. Cas. J. H.
- 2 Mae'r seithfed dydd, a'r seithfed awr,
Yn agoshau ar Babel fawr ;
Fe syrth ei muriau bob yr un
O flaen efengyl Mab y dyn. B. F.

903 (213) *Am yr Ysbryd Glân.*

M. S.—Morganwg. Persia.

- 1 **Y**MDAENED sobrwydd dros ein bro,
A chrefydd lwyddo ynddi ;
Fel hyn, bendithion Duw bob dydd
Ddônt yn gawodydd arni. Cas. T. LE.
- 2 Tywallt, O Dduw ! ar fÿr o dro,
Dy Ysbryd o'r uchelder ;
Fel b'o'r anialwch oll yn wir
Yn ddoldir mewn ffrwythlonder. Cas. DE.

904 (279) *Baner Dirwest.*

M. C.—Gloucester. St. Ann.

- 1 **M**AE baner Dirwest ar y maes
A phechod câs yn ffoi :

Ac o du sobrwydd wele'n awr
Mae'r frwydr fawr yn troi.

- 2 I lawr daw'r eilun yn ddi-barch
Fel Dagon wrth Arch Duw,
Ac fe ddilëir cyn b'o hir
Ei goffa o dir y byw.

Cas. R. E.

- 3 Fe ymddangosodd grâs ein Duw,
Gan ddwyn newyddion da,
Am iachawdwriaeth fawr ei dawn
I fyd sy'n llawn o blâ.

Cas. T. LE.

905 (525)

Dirwest.

6. 8.—Waterstock. Wesley.

- 1 **O!** TYWALLT ar ein gwlad
Dy fendith, Arglwydd mawr!
Grym medd'dod, yn ddiwâd,
A gwympo 'n llwyr i lawr:
Boed iddo deimlo marwol glwy',
Fel na b'o sôn am dano mwy.

- 2 Ei amddiffynfa sydd
Yn siglo, er mor gref:
Ar ddarfod mae ei ddydd—
Mae 'r nef i'w erbyn ef:
Ymrestrwn oll yn fyddin wiw—
Awn yn y blaen—o'n tu mae Duw!

- 3 Fe gân telynau 'r nef,
Ar gwymp y gelyn mawr,
Bêr anthem hyfryd lef—
Cyduna lla y llawr:
Ceir miloedd yn moliannu 'nghydt,
Am ei alltudio ef o'r byd.

“JONADAB.”

906 (515)

Y wawr yn tòri.

6. 8.—Beverley. Darwell.

- 1 **M**AE'r wawr yn tòri draw,
A'r t'w'llwch yn ysgoi;
Mae Babel fawr mewn braw,
A'r llew rhuadwy'n ffoi!
Fe ddaw, fe ddaw y Jubil fwyn,
Pan chwery'r blaidd yn mhlith yr wÿn.

J. P.

907 (550) *Bendith Duw.*

6. 6. 4.—Malvern. Moscow.

- 1 **D**Y fendith Di, O Dduw !
 Ar ein llafurwaith, yw
 Ein gobaith ni ;
 Boed ini'n fuan iawn
 Gael buddugoliaeth lawn,
 Ac yna, rhoddi wnawn
 Y clôd i Ti.

R. JS.

908 (645) *Llwybrau Dirwest.*

8. 7. D.—Mendelssohn. Argoed.

- 1 **H**EDD a gwynfyd sydd yn llifo
 Dros dy lwybrau, ddirwest lôn ;
 Blodau gobaith sy'n adfywio,
 'Rhai oedd wedi gwywo bron ;
 Clyw'r hyfrydlais—clyw'r afradlon,
 Tòr d' amheuon, tyred mwy ;
 Daw â hedd i lôn i 'th galon,
 Daw â balm i wella' th glwy'.

W. T.

909 (642) *Cwypmp Babilon.*

8. 7. D.—Argoed. Mendelssohn.

- 1 **B**ABEL gwypmpa, er ei chryfed,
 Dagon syrth, er maint ei barch ;
 Nid oes elyn ddichon sefyll
 O flaen Iôr a'i gadarn arch :
 Hollalluog yw Duw Israel,
 Arglwydd lluoedd llawr a nen ;
 Caerau Jericho a syrthiant
 Pan ddaw'r seithfed tro i ben.
- 2 Clywir sŵn yn mrig y morwydd,
 Deulu Seion, ymgryfhewch ;
 Wele'r wawr yn dechreu c'odi,
 Haleluwia, llawenhewch :
 Fe udgenir trwy'r holl ddaear
 Udgoron mawr efengyl hedd,
 "Syrthiodd Babel, syrthiodd Babel,
 Mwy nis gwelir ond ei bedd."

D. HUM.

2.—Y CYNHAUAF.

Y mae y Pennodau canlynol yn gymmwys i'w darllen yn y Cyfarfodydd :—

2 *Brenhinoedd* iv., vi., vii. *Salmau* xix., xlv., xlvii., lxx., lxxvii., ciii., civ., cv., cvii., cxviii., cxlv., cxlvi., cxlvii. *Esaiah* xxxii., xxxv. *Galarnad* i., ii., iii., iv., v. *Ioel* ii., iii. *Amos* iv. *Haggai* ii. 1 *Thesalonaiad* v.

910 (13)

Diolch i'r Drindod.

10au.—Eryn Hwyrrol. Berlin.

- 1 **T**YDI, O Dad ! deilyngi glôd di-lÿth,
Am roddi 'n hael fendithion rif y gw lith ;
Cynhauaf llawn a roddaist ini 'n rhâd—
Diolchwn am Dy ddoniau oll i'n gwlad.
- 2 I Ti, y Tad, y Mab, a'r Ysbryd Glân !
Y Tri yn Un ! y rhoddwn fawl ar gân,
Am roddion rhâd Dy ddoeth ragluniaeth fawr,
A doniau 'th rês, i ni euogion llawr ! W. M. WMS.

911 (35)

SALM C.

M. H.—Yr Hen 100fed. Eryn Luther.

- 1 **I**'R Arglwydd cenwch lafar glôd,
A gwnewch ufudd-dod llawen fryd ;
Dowch o flaen Duw â pheraidd dôn,
Trigolion daear fawr i gyd.
- 2 Gwybyddwch mai Efe sydd Dduw,
A'n gwnaeth ni'n fyw fel hyn i fôd ;
Nid ni ein hun ; Ei bobl fÿ'm ni,
A defaid rhi' Ei borfa a'i nôd.
- 3 O ! ewch i'w byrth â diolch brau,
Yn Ei gynteddau molwch Ef ;
Bendithiwch Dduw, 'r Hwn sydd erio'd,
Rho'wch iddo glôd drwy lafar lef.
- 4 Can's da yw'r Arglwydd, Awdwr hedd,
Da Ei drugaredd a di-lÿth ;
A'i lân wirionedd ini ro'es,
O oes i oes a bery byth. E. P.

912 (80)

Tymmor sÿch.

M. H.—Boston. Ernan.

- 1 **Y**MDDAROSTYNGWN dân law Duw,
Fe ddichon eto'n cadw'n fyw ;

Er ini haeddu gŵg y nef,
Mae aml ymwardd gydag Ef.

2 Cyfranwr mawr y gwllith a'r gwllaw,
A phob rhyw fendith ini ddaw,
O! cofia'n daear, clyw ein llef,
I'w mwydo â chawodydd nef.

3 Yr y'm yn beiddio gofyn hyn—
Ein holl gamweddau ymaith tyn ;
Bydd foddllawn ini byth er mwyn
Dy unig Fab, a gwrando'n cŵyn.

4 O! gwllawia ar y crindir crâs,
Iacha ein llesgedd trwy Dy râs ;
Adfywia ein heneidiau gwyw,
Fel y moliannom Di, ein Duw.

M. D.

913 (136)

SALM CXIII. 1—9.

8. 8. 8.—Nashville. St. Paul's.

1 **C**HWI, weision Duw, rho'wch fawl i'r Iôn,
Rho'wch fawl i'w enw â llafar dôn,
Bendigaid fyddo Ei enw Ef ;
O g'odiad haul hyd fachlud dydd
Mawr enw'r Iôn moliannus fydd,
Yn y byd hwn ac yn y nef.

2 Dyrchafodd Duw uwch yr holl fyd,
A'i foliant aeth uwch nef i gyd :
Pwy sydd gyffelyb i'n Duw ni ?
Yr hwn a breswyl yn y nef,
I'r ddaear hon ymostwng Ef ;
Gwel Ef ein cam, clyw Ef ein cri.

3 Yr Hwn sy'n codi'r tlawd o'r llwch,
A'r rheidus o'i drueni trwch,
I'w gosod uwch penaethiaid byd ;
I'r ammhlantadwy mae'n rhoi hâd,
Dedwyddwch, cyfoeth, a mawrhâd ;
Am hyn moliennwch Dduw i gyd.

E. P.

914 (166)

Duw Trugarog.

8. 8. 6.—Llanelli. Howden.

1 **O** ARGLWYDD Iôr ! mor aml yw
Dy ddoniau rhâd i ddynol-ryw,
Er ein gwrthryfel ni ;

Gan frasder wele 'th lwybrau'n llawn,
A'th ffyrdd sydd yn fendithiol iawn,
Trugarog ydwyd Ti.

- 2 Â choron o'th ddaioni 'n llon,
Coronaist Ti y flwyddyn hon,
Âg addfed ffrwyth di-ri' ;
Y.maes, y llwyn, a'r anial dir,
A wisgaist â hyfrydwch clir,
Trugarog ydwyd Ti.
- 3 O! arwain ni â'th Ysbryd Glân,
I'th foli â soniarus gân,
Can's gweddus yw i ni ;
A boed ein llais o hyd, a'n llef,
Am gael o fara pur y nef ;
Trugarog ydwyd Ti.

J. P.

915 (223) *Tymmor gwlyb.*

M. S.—Dyfroedd Siloah. Cemmaes.

- 1 **D**AIONUS a thosturiol iawn,
A graslawn, ydwyd, Arglwydd ;
Dy râd drugaredd, yn ddïau,
Sydd yn parhau'n dragywydd.
- 2 Wrth rai annheilwng o gael byw,
O Arglwydd Dduw ! tosturia,
Ac arbed eto y flwyddyn hon,
Na thòr mo ffon ein bara.
- 3 O'th râs tosturia wrth rai ffôl,
Haeddiannol o Dy gerydd ;
Dy fendith ar y wialen dôd,
Dysg ini fod yn ufudd.
- 4 Duw, dôd orchymyn oddi fry
I chwalu y cymylau ;
Can's os gorchymyn genyt gânt,
Attaliant eu costrelau.

J. H.

916 (220) *Mawl am ddoniau tymhorol.*

M. S.—Dyfroedd Siloah. Cemmaes.

- 1 **I**TI, O Dduw ! y gweddai parch,
I Gwna pob peth arch Dy orsedd ;

- Ti bïau'r haul, y gwlaw, a'r gwllith,
A'r fendith fawr ei rhinwedd.
- 2 Ti sy'n addfedu cnwd y maes,
Tydi o'th räs sy'n trefnu
Pob dydd o'r tymmor oll, a'i rîn,
A hyfryd hîn i gasglu.
- 3 Am haul a lleuad, gwynt a gwrës,
Am wlaw, yn gynnes canwn ;
Am borthi pob creadur byw,
Ti, Arglwydd Dduw, addolwn.

R. J.

917 (230) *Cynhauaf tymherus.*

M. s.—Dominus regit me. Glanceri.

- 1 **G**OFALA Duw a Thad pob dawn
Yn dyner iawn am danom ;
Mae'n tai yn llawn o'i roddion rhâd
O ! boed Ei gariad ynom.
- 2 Y cynnar wlaw a'r tyner wlith
Ddiferant fendith iraidd ;
Y ddaear rÿdd ei ffrwythau da,
A'r haul gyfrana 'i rinwedd.
- 3 Am ffrwythau hael y flwyddyn hon
A'i mawrion drugareddau,
Moliannwn enw Duw bob dydd
Gan iawn ddefnyddio 'i ddoniau.

B. F.

918 (197) *SALM XXXIV. 1, 5—8, 17.*

M. s.—Oldenburg. Trallwm.

- 1 **D**IOLCHAF fi â chalon rwydd
I'r Arglwydd bob amserau ;
Ei foliant Ef, a'i wir fawrhâd,
Sy'n wastad yn fy ngenau.
- 2 Y sawl a edrych arno Ef
Â llewyrch nef eglurir :
O honynt ni w'radwyddir neb,
A'u hwyneb ni ch'wilyddir.
- 3 Y truan hwn a roddes lef,
A Duw o'r nef yn gwrando,
Ac a'i gwardodd o'i holl ddrwg,
A'i waedd oedd amlwg iddo.

- 4 Mae Angel Duw yn troi yn gylch
 O amgylch pawb a'i hofnant ;
 Fe'u ceidw hwynt ; a llawer gwell
 Na chastell fydd eu gwarant.
- 5 O ! profwch, gwelwch, mor dda yw
 Yr Arglwydd Dduw i'w eiddo ;
 A gwỳn ei fyd pob dyn a grêd
 Ro'i ei ymddiried ynddo.
- 6 Ein Duw sydd agos iawn at gur
 Y galon bur, ddrylliedig ;
 A da y ceidw Ef bob pryd
 Yr ysbryd cystuddiedig.

E. P.

919 (190) SALM XXXVI. 5, 6, 10.

m. s.—Sabbath. Dyfrdwy.

- 1 **D**Y fawr drugaredd, f' Arglwydd Iôn,
 Sydd hyd eithafion nefoedd :
 A'th bur wirionedd sydd yn gwau
 Hyd y cymylau dyfroedd.
- 2 D' uniondeb sydd fel mynydd mawr,
 Dy farn fel llawr yr eigion :
 Dy nerth fyth felly a barhâ
 I gadw da a dynion.
- 3 O ! estyn eto i barhau
 Dy drugareddau tirion ;
 Ni a'th adwaenom Di, a'th ddawn
 I'r rhai sydd uniawn galon.

E. P.

920 (198) SALM LXV. 6—13.

m. s.—Oldenburg. Trallwm.

- 1 **D**UW a sicrhâ bob uchel fryn
 A'i wregys yn gadernid ;
 Hwn a ostega'r môr a'i dòn,
 A rhuad eigion enbyd.
- 2 Dyfrhau y ddaear sêch yr wyt—
 Dy afon lànwyd drosti ;
 Darperaist lifddŵr 'r hyd ei llawr
 I'w thra mawr gyfoethogi.
- 3 Pob rhÿch yr wyt yn ei ddyfrhau,
 A'i chwysau'r wyt i'w gostwng :

A'i mwydo â chawodau gwllith
I'w chnôd rho'i fendith deilwng.

- 4 Coroni'r ydwyt Ti fel hyn
Y flwyddyn â'th ddaioni :
Ac yn Dy gariad, Duw fy Nêr !
Diferaist frasder arni.
- 5 Drwy'th fendith Di, y gwastad-dir
A guddir oll â defaid ;
Crechwenant, canant bawb ynghyd,
A'r wlad âg yd ei llonaid.

E. P.

921 (189) SALM XCV. 1, 2, 3.

M. S.—Sabbath. Dyfrdwy.

- 1 **D**OWCH, canwn fawl i'r Iôn yn rhwydd
Efe yw llwydd ein bywyd ;
Ymlawenychwn yn Ei nerth,
Ef yw ein prydferth iechyd.
- 2 O ! down yn unfryd ger Ei fron,
Â chalon bur ddiolchgar ;
Ar frÿs at Dduw, dân lawenhau,
Awn, canwn salmau'n llafar.
- 3 O herwydd Arglwydd nef a llawr
Y sy Dduw mawr yn ddiâu ;
Tywysog mawr yw Ef mewn trîn,
A Brenin yr holl dduwiau.

E. P.

922 (227) SALM CIV. 28, 30, 31, 33.

M. S.—Dominus regit me. Glanceri.

- 1 **D**UW, pan agorech Di Dy law,
Oddi yno daw daioni ;
Pob rhyw anifail, a phob peth,
A ddaw yn ddifeth ini.
- 2 A phan ollyngech Di Dy ràd,
Fel rhoddi crëad newydd :
Y modd hyn wyneb yr holl dir,
A adnewyddir beunydd.
- 3 Yr Arglwydd gogoneddus fydd,
Trwy fawr lawenydd bythoedd ;
Yr Arglwydd yn ddiâu a fedd
Orfoledd yn y nefoedd.

4 I'r Arglwydd canaf yn fy myw,
 Rho'f fawl i'm Duw tra fyddwyf,
 Ymlawenychaf yn fy Iôn,
 Bydd ffyddlon hyn a wnelwyf.

E. P.

923 (178) SALM CVII. 1, 2, 22.

M. S.—Llangranog. Langdale.

1 YR Arglwydd molwch can's da yw,
 Moliennwch Dduw ein llywydd ;
 O blegid Ei drugaredd fry
 A bery yn dragywydd.

2 Y gwardedigion canent fawl,
 I Dduw gerdd nodawl gysson :
 Y sawl achubwyd, caned hyn,
 O law y gelyn creulon.

3 Aberthant hefyd aberth mawl
 I'w ogoneddawl fawredd ;
 Mynegu wnant Ei waith a'i wyrth
 Yn Ei byrth mewn gorfoledd.

E. P.

924 (195) SALM CXI. 1, 4, 5.

M. S.—Trallwm. Oldenburg.

1 CLODFORAF fi fy Arglwydd Iôn,
 O 'wyllys calon hollol,
 Mewn cynulleidfa ger eu bron
 Mewn tyrfa gyfion rasol.

2 Yr Arglwydd barodd Ei goffau
 Am ryfeddodau nerthol ;
 Can's Arglwydd noddfawr yw i ni,
 Llawn o dosturi grasol.

3 Ef i bob rhai a'i hofnant Ef,
 Rÿdd gyfran gref at fywyd ;
 Ac yn dragywydd y mÿn fod
 Còf o'i gyfammod hefyd.

E. P.

925 (181) SALM CXVII. 1, 2.

M. S.—Llangranog. Langdale.

1 O ! CENWCH fawl i'r Arglwydd nef,
 Moliennwch Ef, genhedloedd ;
 Ei enw molwch trwy y byd,
 A chwithau i gyd, y bobloedd.

- 2 Am Ei fod ini yn dda iawn,
Yr Arglwydd llawn trugaredd ;
A'i air Ef sydd yn para byth,
Sef Ei ddi-lŷth wirionedd.

E. P.

926 (188) SALM CXLV. 1, 8—10, 15, 16, 21.

M. S.—Sabbath. Dyfrdwy.

- 1 **M**I a'th fawrygaf Di, fy Nuw,
Am mai Tydi yw 'm llywydd ;
Bendithio D'enw byth a wnafl,
A molaf E'n dragywydd.
- 2 Sef graslawn yw ein Harglwydd ni,
Ac o dosturi rhyfedd ;
Hwyr ac anniben yw i ddig,
Llawnfrydig i drugaredd.
- 3 Da yw yr Arglwydd i bob dyn,
A'i nodded sy'n dyciannol ;
Ac ar Ei holl weithredoedd Ef
Daw nawdd o'r nef yn rasol.
- 4 Dy holl weithredoedd Di i'th lwydd
O Arglwydd ! a'th glodforant ;
Dy wyrth, pan welo Dy saint Di,
Y rhei'ni a'th fendithiant.
- 5 Mae llygaid pawb trwy'r äang fyd
Yn disgwyl wrthyt, Arglwydd ;
A phorthi Dithau hwynt i gyd,
Bawb yn ei bryd yn ebrwydd.
- 6 A phan agorech Di Dy law,
O honi daw diwallfaeth ;
D'ewyllys da yw ymborth byw,
A hyny yw eu lluniaeth.
- 7 Fy enaid traethed fendith rwydd,
A mawl yr Arglwydd nefol ;
A rho'ed pob cnawd i enw 'r Sant,
Ogoniant yn dragwyddol.

E. P.

927 (182) SALM CXLVI. 1, 2, 6, 10.

M. S.—Langdale. Llangranog.

- 1 **F**Y enaid, mola'r Arglwydd nef,
Moliannaf Ef trwy'm bywyd ;

Dangosaf glôd i'm Harglwydd Dduw
Tra gallwyf fyw na symmud.

2 Y Dduw Hwn wnaeth nef, daear, môr,
A'r holl ystôr sydd ynddynt ;
Yr Hwn a sai 'n Ei wir Ei Hun,
Pryd na b'o un o honynt.

3 Yr Arglwydd yn teyrnasu a fydd,
Dy Dduw tragwydd, Seion ;
O oes i oes y pery 'th lwydd ;
Molwch yr Arglwydd tirion.

E. P.

928 (319) *Doniau rhagluniaeth a grâs.*

M. C.—Abergele. Engedi.

1 **T**YDI wyt deilwng o fy nghân,
Fy Nghrëwr a fy Nuw ;
Dy ddoniau o fy amgylch maent
Bob munyd 'r wyf yn byw.

2 Mi glywa'r haul, a'r lloer, a'r sêr,
Yn dadgan dwyfol glôd ;
Tywynu'n ddisglaer 'r wyt o hyd
Trwy bob peth sydd yn bôd.

3 O ! na foed tafod dân y rhôd
Yn ddistaw am Dy waith ;
Minnau fynegaf hyd fy medd
Dy holl ddaioni maith.

4 Diolchaf am Dy gariad cu
Yn estyn hyd fy oes ;
Diolchaf fwy am Un a fu
Yn gwaedu ar y groes.

5 Diolchaf am gysuron gwiw
Wyf beunydd yn fwynhau :
Diolchaf fwy am Brynwr trist
I mi gael llawenhau.

D. CS.

929 (370) *Mawl am ddoniau rhagluniaeth.*

2. 8.—Braint. Glan'rafon.

1 **C**LÔD, clôd
I'th enw Di, 'r anfeidrol Fôd !
Yr Hwn breswylly uwch y rhôd :

O'th law mae'n d'od ein hymborth ni ;
 Ar Dy ddaioni 'r y'm yn byw—
 O Arglwydd Dduw ! boed mawl i Ti.

- 2 Gwawr, gwawr
 Dy ddoeth ragluniaeth sydd bob awr
 I'n llòni ni, drigolion llawr ;
 O Arglwydd mawr ! a thirion Dad !
 Y mawl, a'r clòd, f'o yn ddi-nam,
 I'th enw am Dy roddion rhâd.

WM. WMS.

930 (376) *Duw rhagluniaeth.*

7. 8.—Triumphant. Hosanna.

- 1 **A**NFEIDROL Dduw rhagluniaeth,
 A Thad yr holl greadigaeth !
 Coronaist eto'r flwyddyn hon
 A'th dirion ddoniau'n helaeth ;
 Ti, Arglwydd pob daioni !
 'Beth mwy a dalwn i Ti
 Na chydymostwng, lwch y llawr,
 Yn awr i'th lwyr addoli.
- 2 Cyfoethog yw Dy ddoniau,
 A rhâd yw 'th drugareddau ;
 I ni a'n plant rhag newyn du,
 Mor gu yw'th dadol wênau ;
 Mae gwên Dy wyneb grasol,
 O fwriad cariad dwyfol,
 I'w wel'd yn amlwg ar bob llaw,
 Mewn haul a gwlaw amserol.
- 3 Na foed i'th drugareddau
 Ddiferu ar ein llwybrau,
 A ninnau 'n fyddar ac yn fud
 O hyd i'th nef rasusau ;
 Ein telyn, Iôr, cyweiria,
 I seinio Haleluwia,
 Tragwyddol foli, byth heb boen,
 Yr Oen fu ar Galfaria.

J. DS.

931 (390) *Duw rhagluniaeth.*

7. 6. D.—Missionary. St. Marc.

1 **O** ! ARGLWYDD Dduw rhagluniaeth,
 Ac iachawdwriaeth dyn,
 Tydi sy'n llywodraethu
 Y byd a'r nef Dy Hun;
 Yn wyneb pob caledi
 Y sydd, neu eto ddaw,
 Dôd gadarn gymmorth imi
 I lechu yn Dy law.

2 Er cryfed ydyw'r gwyntoedd,
 A chedyrn dônau'r môr,
 Doethineb ydyw'r Llywydd,
 A'i enw'n gadarn Îôr;
 Er gwaethaf diluw pechod,
 A llygredd o bob rhyw,
 Diangol byth heb soddi,
 Am fod yr arch yn Dduw.

A. G.

932 (417) *Gofal rhagluniaeth am ddyn.*

7. 6. D.—Talyllyn. Pearsall.

1 **P**A le dechreuaf rifo
 Dy drugareddau maith?
 'R wy'n soddi wrth fyfyrio
 Ar Dy ryfeddol waith;
 Mor hawdd yw rhifo 'r tywod,
 Neu 'r gwallt sydd ar fy mhen,
 A rhifo holl fendithion
 Tywysog Mawr y Nen!

2 Achosion wyf bob boren
 O newydd yn eu cael
 I ganu i'th ffyddlondeb,
 A'th drugareddau hael;
 Can's beunydd 'r wyt yn selio
 Dy addewidion rhâd—
 A chwblhau'r gwirionedd
 A roddwyd yn Dy waed,

- 3 Byth D' enw gaffo 'i foli,
 Byth bythoedd byddo 'th glôd—
 Gân' mil o weithiau 'n lletach
 Na'r nefoedd faith ei rhôd ;
 Boed holl blant Adda ar unwaith,
 Mewn cydsain hyfryd lân,
 I'th enw gogoneddus
 Yn gwneyd soniarus gân !

W.—G. D. C.

933 (458) SALM CXLVII. 1, 9, 12.
 M. B.—Sarah. Silchester.

- 1 **O** ! CENWCH fawl i Dduw,
 Tra gweddus yw y gwaith,
 Am Ei drugaredd ryfedd, râl,
 Pob cenedl, llwyth, ac iaith.
- 2 Cydfolwch Dduw y nef,
 Darpara Ef bob pryd ;
 O ffrwythau'r ddaear rhÿdd eu rhaid
 I holl drigolion byd.
- 3 O ! Seion, canmol di
 Y Duw sy'n rhoddi hedd,
 A phob cysuron it' yn nghyd,
 Nes myn'd trwy'r byd i'r bedd.

T. WS.

934 (562) *Ffyrdd rhagluniaeth.*
 6. 4. 6.—Builth. St. Nicholas.

- 1 **R**HAGLUNIAETH fawr y nef,
 Mor rhyfedd yw
 Esboniad helaeth hon
 O arfaeth Duw :
 Mae'n gwylied llwch y llawr,
 Yn trefnu llu y nef,
 Cyflawna'r cwbl oll
 O'i gyngor Ef.
- 2 Llywodraeth faith y byd
 Sydd yn ei llaw ;
 Mae'n tÿnu yma i lawr,
 Yn c'odi draw :

Trwy bob helyntoedd blin,
 Terfysgoedd o bob rhyw,
 Dyrchafu'n gysson mae
 Deyrnas ein Duw.

- 3 Ei th'w'llwch dudew sydd
 Yn oleu gwir ;
 Ei d'ryswch mwyaf, mae
 Yn drefn glir :
 Hi ddaw â'i throion maith
 Yn fuan oll i ben,
 Bydd sÿnu wrth olrhain rhai'n
 Tu draw i'r llèn.

D. C.

935 (756) *Gofal rhagluniaeth.*

8. 7. 4.—Bridport. Abbeycombe.

- 1 **B**OED fy mywyd oll yn ddiolch,
 Dim ond diolch yw fy lle ;
 Ni wna gwardigaeth ragor
 I greadur îs y ne' :
 Gallu'r nefoedd
 Oedd a'm daliodd i i'r làn.
- 2 Ar y dibyn bŵm yn chwareu,
 'Lawr fe aethai'm henaid gwàn,
 Nid oedd bossibl imi g'odi
 Byth o'r dyfnder hwnw i'r làn :
 Iesu, Iesu,
 Ti sy'n trefnu'r oll Dy Hun.
- 3 Rhaid oedd bod rhagluniaeth ddistaw,
 Rhaid oedd bod rhyw arfaeth gref,
 Yn fy rhwymo, heb im' wybod,
 Wrth golofnau pur y nef :
 O Ragluniaeth !
 Ti sy'n trefnu'r ddaear faith.
- 4 Rhyfedd, Arglwydd, yw'th ddoethineb,
 Rhyfedd, Arglwydd, yw Dy rym ;
 Nid oes îs y nef lïosog
 All Dy wrthwynebu ddim :
 Try'r greadigaeth,
 Ôl a gwrthôl, wrth Dy air.

- 5 Dy air sy'n gwneyd y byw yn farw,
 Eilwaith gwneyd y marw'n fyw ;
 Dy air a grëodd, ac sy'n cynnal,
 Y greadigaeth o bob rhyw ;
 Ti Dy Hunan
 Ydyw bywyd maith y byd.

W.

936 (891)

Daioni Duw.

11au.—Montgomery. Hanover.

- 1 **G**OGONIAINT tragwyddol i'th enw, fy Nuw,
 Mae'r byd yn Dy gysgod yn bôd ac yn byw ;
 Ni flinaist ddylamu dros feiau di-ri' ;
 I gofio pechadur na chofia Dydi.
- 2 Tydi sydd yn deilwng o'r bri a'r mawrhâd,
 Tydi roddodd fywyd a chynnydd i'r hâd ;
 Tydi o Dy nefoedd addfedodd y grawn,
 Tydi roddodd ddyddiau'r cynhauaf yn llawn.
- 3 Er maint y daioni a roddi mor hael,
 Tu cefn i'th drugaredd mae digon i'w gael ;
 Llawenydd yw cofio er cymmaint a ro'ed,
 Fod golud y nefoedd mor fawr ag erioed.

E. R.

MAWL-EIRIAU.

937 (29)

M. H.—Winchester. Mamre.

- 1 **M**OLIENNWCH Dduw sy'n rho'i pob dawn,
 Chwi holl breswylwyr daear lawn :
 Y nefol gôr, dyrchefwch gân
 I'r Tad, i'r Mab, a'r Ysbryd Glân. KEN, c. D. CS.

938 (42)

M. H.—Yr Hen 100fed. Emyrn Luther.

- 1 **I**DAD y trugareddau i gyd
 Rho'wn foliant, holl drigolion byd ;
 Llu'r nef, moliennwch Ef ar gân,
 Y Tad, y Mab, a'r Ysbryd Glân. KEN, c. R. DA.

939 (167) 8. 8. 6.—Llanelli. Howden.

I'R Tad, i'r Mab, a'r Ysbryd Pur,
Boed mawl trwy gýrau'r nefol dir,
A'r eglwys ar y llawr ;
Am garu a phrynu ar y bryn,
Sancteiddio'r brwnt, a'i gánu'n wýn,
Trwy rás anfeidrol fawr.

JOS. HAR.

940 (454) M. B.—Tytherton. Colchester.

BOED clód trwy entrych nef,
A'r ddaear yn gyttún,
I'r Tad, a'r Mab, a'r Ysbryd Glân,
Anfeidrol Dri yn Un.

AN.

ANTHEMAU.

1 *“Addolwch yr Arglwydd.”*

ADDOLWCH yr Arglwydd mewn prydfferthwch
sancteiddrwydd ; ofnwch ger Ei fron Ef yr holl
ddaear. Harddwch a gogoniant sydd o'i flaen Ef ;
nerth a hyfrydwch sydd yn Ei gyssegr.—SALM
xcvi. 9, 6.

2 *Sanctaidd yw ein Harglwydd Dduw.*

SANCTAIDD yw ein Harglwydd Dduw,
Uchder nef Ei drigfan yw ;
Engyl folant Frenin nef,
Daear chwydda'r anthem grêf.

c. c.

3 *“Ai gwir yw !”*

AI gwir yw y preswylia Duw ar y ddaear? Wele !
nefoedd y nefoedd ni allant Dy gynnwys Di !—
1 BREN. viii. 27.

4 *“Eiddot Ti, O Arglwydd! ydyw'r mawredd.”*

EIDDOT Ti, O Arglwydd! ydyw'r mawredd, a'r
gallu, a'r gogoniant, a'r oruchafiaeth, a'r deyrnas,
can's y cwbl yn y nefoedd a'r ddaear sydd eiddot Ti ;
eiddot Ti yw y deyrnas, O Arglwydd ! Tydi a ymddyrc-
hefaist yn ben a'r bob peth.—1 CHRON. xxix. 11.

5

“Molwch yr Arglwydd.”

MOLWCH yr Arglwydd, yr holl genhedloedd : clodforwch Ef, yr holl bobloedd. O herwydd Ei drugaredd Ef tuag attom ni sydd fawr : a gwirionedd yr Arglwydd a bery yn dragywydd. Molwch yr Arglwydd.—SALM cxvii.

6

“Deuwch, canwn i'r Arglwydd.”

DEUWCH, canwn i'r Arglwydd, ymlawenhâwn yn nerth ein hiechyd. Deuwn ger Ei fron Ef â diolch : canwn yn llafar iddo â psalmau. Canys yr Arglwydd sydd Dduw mawr, a Brenhin mawr goruwch yr holl dduwiau.—SALM xcv. 1-3.

7

“Ti Arglwydd yw ein Duw ni.”

TI Arglwydd yw ein Duw ni, ein Gwaredydd ; Dy enw sydd erioed.—ESA. lxiii. 16.

8

Duw, fy nerth.

DUW, fy nerth, atat Ti 'r edrychaf fi. Clyw, O ! clyw fy llef. Atat Ti 'r edrychaf fi, Duw, fy nerth. Clyw, O Dduw ! fy llef, bydd yn blaid mewn trallod, Duw, fy nerth. Clyw fy llef a bydd yn blaid mewn trallod, yn nydd fy ing, O Dduw ! fy nerth. Trugarha, O Dduw ! bydd yn blaid mewn trallod, O fy Nuw ! O Dduw ! fy nerth. c. c.

9

“Bendith, gogoniant, doethineb, etc.”

BENDITH, gogoniant, doethineb a diolch, gallu a nerth, f'o i'n Harglwydd Dduw, o dragwyddoldeb hyd dragwyddoldeb. Amen.—DAT. vii. 12.

10

“Gwrando fy ngeiriau, Arglwydd.”

GWRANDO fy ngeiriau, Arglwydd ; deall fy myfyrdod. Erglyw ar lëf fy ngwaedd, fy Mrenin a'm Duw ; canys arnat y gweddiâf. Yn fore, Arglwydd, y clywi fy llef ; yn foreu y cyfeiriaf fy ngweddi attat, ac yr edrychaf i fyny. A minnau a ddeuaf i'th dÿ Di yn amllder Dy drugaredd ; ac a addolaf tu a'th deml sanctaidd yn Dy ofn Di.—SALM v. 1-3, 7.

11 “*O, prawf a gwél, mor dda yw yr Arglwydd.*”

O, PRAWF a gwél, mor dda yw yr Arglwydd; gwên ei fyd y gwr a ymddiriedo ynddo Ef. Ofnwch yr Arglwydd, chwi Ei saint Ef; y rhai a'i hofnant Ef nid oes arnynt eisieu. Mae eisieu a newyn ar y llewod ieuainc, ond y rhai a geisiant Dduw, ni bydd arnynt eisieu dim daioni.—SALM xxxiv. 8-10.

12 “*Fel y brefa yr hÿdd.*”

FEL y brefa yr hÿdd am yr afonydd dyfroedd, felly yr hiraetha fy enaid am danat Ti, O Dduw. Sychedig yw fy enaid am Dduw, am y Duw byw; pa bryd y deufaf ac yr ymddangosaf ger bron Duw? Fy nagrau oedd fwyd i mi ddydd a nôs, tra y dywedent wrthyf bob dydd, Pa le y mae dy Dduw? Tywalltwn fy enaid ynof pan gofiwn hyny; canys aethwn gyda'r gynnulleidfa, cerddwn gyda hwynt i dÿ Dduw mewn sain cân a moliant fel tyrfa yn cadw gwyl, Paham, fy enaid, y'th ddarostyngir ac yr ymderfysgi ynof? Gobeithia yn Nuw: oblegid moliannaf Ef etto am iachawdwriaeth Ei wynebpryd.—SALM xlii. 1-5.

13 “*Llona, O! Arglwydd, enaid dy was.*”

LLÒNA, O! Arglwydd, enaid Dy was; canys attat Ti y dyrchafaf Fy enaid.—SALM lxxxvi. 4.

14 “*Pan lesmeirio fy nghalon.*”

PAN lesmeirio fy nghalon; arwain fi i graig fyddo uwch na mi. Paham y'th ddarostyngir, O! fy enaid? a phaham yr ymderfysgi ynof? Gobeithia yn Nuw; canys etto y moliannaf Ef; yr Hwn yw iachawdwriaeth fy wyneb a'm Duw.—SALM lxi. 2, a xliii. 5.

15 “*Deuwch ataf Fi.*”

DEUWCH ataf Fi bawb a'r y sydd yn flinderog ac yn llwythog, a mi a esmwytháf arnoch. Cymmerwch Fy iau arnoch, a dysgwch genyf; canys addfwyn ydwyf, a gostyngedig o galon. Deuwch, deuwch.—MATTH. xi. 28, 29.

16

Mi edrychaf ar i fyny.

MI edrychaf ar i fyny,
 Deued t'w'llwch, deued nôs ;
 Os daw heddwch i'm o unlle,
 Daw o haeddiant gwaed y groes ;
 Dyna'r màn y gwnaf fy nhrigfan,
 Dyna'r màn gobeithiaf mwy ;
 Nid oes iechyd fyth i'm henaid
 Ond mewn dwyfol farwol glwy'.

w.

O Iesu ! clyw ni ; arbed ni,
 Iesu ! cyfaill pechaduriaid ;
 O ! maddeu, Arglwydd, maddeu !
 O ! dyro i ni, O Arglwydd ! faddeuant rhâd. Amen. c.

17

“ Dyddiau dyn sydd fel glaswelltyn.”

DYDDIAU dyn sydd fel glaswelltyn ; megis
 blodeuyn y maes, felly y blodeua efe. Canys y
 gwynt a ä drosto, ac ni bydd mwy o hono ; a'i le nid
 edwyn ddim o hono ef mwy. Ond trugaredd yr
 Arglwydd a bery yn dragywydd.—SALM. ciii. 15-17, cvi. 1.

18

“ Hwnw fydd cadwedig.”

RHWN i'r diwedd fyddo 'n parhau, hwnw fydd
 cadwedig.—MATTH. xxiv. 13.

19

“ Awn hyd Bethlehem.”

AWN yn mlaen yn awr hyd Bethlehem, a gwelwn y
 peth hwn a wnaethpwyd, yr hwn a hysbysodd yr
 Arglwydd i ni. A'r angel a ddywedodd wrthynt, Nac
 ofnwch ; canys wele yr wyf fi yn mynegu i chwi
 newyddion da o lawenydd mawr, yr hwn a fydd i'r holl
 bobl ; canys ganwyd i chwi heddyw, yn ninas Dafydd,
 Waredwr, yr Hwn yw Crist yr Arglwydd.—LUC ii. 15,
 10, 11.

20

“ Cerwch yr Arglwydd.”

CERWCH yr Arglwydd, Ei holl saint Ef : Yr
 Arglwydd a geidw y ffyddloniaid, ac a dâl yn
 ehelaeth i'r neb a wna falchder. Ymwrolwch, ac Efe

a gryfhâ eich calon, chwychwi oll y rhai ydych yn gobeithio yn yr Arglwydd.—SALM xxxi. 23, 24.

21

Y dwfn ddistawrwydd.

AR dori mae y dwfn ddistawrwydd,
Ac eto pob peth sydd yn fud ;
Ymgryma 'r coedydd mewn parchusrwydd,
Fel pe b'ai 'r Iôr yn tramwy 'r byd.

Wyf fel pe wedi 'm newydd lunio,
Heb boen nac eisieu o un rhyw,
A'm natur wedi ymddadflino
I foli 'm Nâf, fy nyled yw.

Y byd sydd drigfan poen a blinder,
Nid cartref i'r pererin yw,
Nid yw ond ffordd dros afon amser,
I groesi draw i wlad fy Nuw.

I. G.

22

O Dduw, yn ôl Dy gariad rhâd.

ODDUW, yn ôl Dy gariad rhâd, na chofia ein drygau mwy. Maddeu holl feiau'n bywyd, a rho ràs i ni rodio 'n ôl Dy air ; i ochelyd drwg, ac i droi at rinwedd, fel gallom iawn gyfarwyddo 'n traed i gadw'th ddeddfau ddyddiau 'n hoes.

O deffro 'n foreu, f'enaid gwàn,
Ar doriad cynta'r dydd,
Llwyr gyssegra ddyddiau 'th oes
I'r gwrthrych goreu sydd.

Dymunwn dreulio 'm hoes,
Yma o foreu hyd brydnawn ;
Lle cawn i wylo cariad pur
Yn ddaagrau melus iawn.

23

“Pwy yw y rhai hyn !”

PWY yw y rhai hyn sydd wedi eu gwisgo mewn gŷnau gwŷnion ? ac o ba le y daethant ? Y rhai hyn yw y rhai a ddaethant allan o'r cystudd mawr, ac a olchasant eu gŷnau ac a'u kannasant yng ngwaed yr Oen.

O herwydd hynny y maent ger bron gorsedd-faingc Duw, ac yn Ei wasanaethu Ef ddydd a nôs yn Ei deml : a'r Hwn sydd yn eistedd ar yr orsedd-faingc a drîg yn eu plith hwynt. Ni fydd arnynt newyn mwyach, ni fydd arnynt syched mwyach ; ac ni ddisgyn arnynt na'r haul na dim gwres. Oblegid yr Oen, yr Hwn sydd yn nghanol yr orsedd-faingc, a'u bugeilia hwynt, ac a'u harwain hwynt at ffynhonnau bywiol o ddyfroedd :

Duw a sych ymaith bob deigrin oddi wrth eu llygaid hwynt.—DAT. vii. 13-17.

24

Marwolaeth y Cristion.

BUR wreichionen oddi fry,
 Gâd O ! gâd dy farwol dŷ ;
 Dychryn, gobaith, ing, a hiraeth,
 Mawr yw poen a budd marwolaeth ;
 Paid, hoff natur, gâd, o'th gŷr,
 I'm gael llesmeirio i fywyd pur.

Clyw ! mewn sibrwd, engyl dd'wêd,
 " Tyr'd, chwaer ysbryd, ymaith hêd,"
 'Beth yw hyn a'm llynca i gyd,
 Gau fy ngolwg ar y byd ;
 Fodda'm hysbryd, dŷna'm ffŷn,
 F'enaïd, ai hwn yw angeu 'i hun ?

Mae'r byd yn ffoi, difflana'r llawr,
 Mae'r nef yn agor imi 'n awr,
 A sain seraphaidd lu.
 Rho'wch edyn, rho'wch, ehedaf draw ;
 O uffern ! p'le mae'th ofn a'th fraw
 A'th rym, O angeu du ?   A. POPE, *c. P. J. ar. I. G.*

25

Y cyfiawn drîg yn y nef.

Y CYFIAWN drîg yn y nef, gyda Duw a'r Oen ; yn rhoddi'r clôd i Dduw am Ei râs a'i fawr gariad rhâd. Maent wedi cyrhaedd pen eu taith ; gyda'r seintiau canant geinciau, nefol odlau o fawl i Dduw, am eu cadw'n fyw.

26 (955) *Mae'r dydd yn araf gilio.*

10au. 6ll.—Glynderwen.

- 1 **M**AE'r dydd yn araf gilio, mae'n hwyrhau,
 Pelydrau ola'r haul sydd yn gwanhau ;
 Trig gyda ni, Olenni'r byd a'r nêf,
 Ti wyt ddisgleirdeb Ei ogoniant Ef ;
 Lle byddost Ti, tywyllwch byth ni bydd,
 A chanol nôs a droir yn ganol dÿdd.
- 2 At ddiwedd oes dirwyna'n bywyd brau,
 I d'w'llwch ac i'r bedd 'r y'm yn nesau ;
 Orchfygwr angyd ! bydd Arweinydd cu,
 Goleua in' pan ddêl nôs angyd du ;
 O flaen Dy wyneb cilia 'r t'w'llwch draw.
 Cÿll angyd 'i golyn, cÿll y bedd ei fraw.
- 3 Ti rodiaist gynt ar y gynhyrfus dôn,
 Yn nyfnder nôs, i wneyd Dy eiddo 'n llôn ;
 Tyr'd eto, Iesu, i'r unigrwydd blîn,
 A'r storom fawr, pan ballo cymmorth dyn ;
 Adseinied, O fy Nuw ! o'r t'w'llwch dû
 Dy hyfryd lais, "Nac ofnwch, wele Fi."
- 4 Malurio 'n wir gan flinder mae y byd,
 Diflana 'i rwysg a'i fawredd oll yn nghyd ;
 Ar olaf fachlud haul, pan syrth y sêr,
 O ! am gael deffro ar Dy alwad, Nêr,
 I dreulio dydd y tragwyddolgyd mawr
 Mewn gwlad nad ä ei haul fyth, fyth i lawr.

C. WORDSWORTH, c. J. T. J.

ENGLISH HYMNS.

1

Love towards God.

10. 10. 10. 10.—Holly, 7. Latchford, 466.

- 1 SPIRIT of God ! descend upon my heart ;
 Wean it from earth ; through all its pulses move :
 Stoop to my weakness, mighty as Thou art,
 And make me love Thee as I ought to love.
- 2 Teach me to feel that Thou art always nigh ;
 Teach me the struggles of the soul to bear :
 To check the rising doubt, the rebel sigh ;
 Teach me the patience of unanswered prayer.
- 3 Teach me to love Thee as Thine angels love,
 One holy passion filling all my frame ;
 The baptism of the heaven-descended Dove,
 My heart an altar, and Thy love the flame.

DR. CROLY.

2

Lead, kindly Light.

10. 4.—Sandon, 18. Lux Benigna, 16. Gwynfryn, 17.

- 1 LEAD, kindly Light, amid the encircling gloom,
 Lead Thou me on !
 The night is dark, and I am far from home—
 Lead Thou me on !
 Keep Thou my feet ; I do not ask to see
 The distant scene,—one step enough for me.
- 2 I was not ever thus, nor prayed that Thou
 Should'st lead me on :
 I loved to choose and see my path ; but now,
 Lead Thou me on ;
 I loved the garish day, and, spite of fears,
 Pride ruled my will ; remember not past years.
- 3 So long Thy power hath blest me, sure it still
 Will lead me on,
 O'er moor and fen, o'er crag and torrent, till
 The night is gone ;
 And with the morn those angel faces smile
 Which I have loved long since, and lost awhile.

J. H. NEWMAN.

3

The love of God.

8. 7. ; last verse, L. M.—St. Sylvester, 467. Alice, 468.

- 1 **S**OULS of men, why will ye scatter,
 Like a crowd of frightened sheep?
 Foolish hearts, why will ye wander
 From a love so true and deep?
- 2 For the love of God is broader
 Than the measures of man's mind ;
 And the heart of the Eternal
 Is most wonderfully kind.
- 3 But we make His love too narrow
 By false limits of our own ;
 And we magnify His strictness
 With a zeal He will not own.
- 4 There is plentiful redemption
 In the blood that has been shed ;
 There is joy for all the members
 In the sorrows of the Head.
- 5 O love of God ! O sin of man !
 In this dread act your strength is tried :
 And victory remains with Love ;
 Jesus, our Lord, is crucified !

FABER.

4

"Death draweth near."

8. 7. and L. M.—St. Sylvester, 467. Alice, 468.

- 1 **J**ESUS, merciful Redeemer,
 Rouse dead souls to hear Thy voice,
 Wake, oh wake each idle dreamer
 Now to make the eternal choice.
- 2 As a shadow life is fleeting ;
 As a vapour so it flies ;
 For the bygone years retreating
 Pardon grant, and make us wise—
- 3 Wise that we our days may number,
 Strive and wrestle with our sin,
 Stay not in our work nor slumber
 Till Thy holy rest we win.
- 4 Soon before the Judge all glorious
 We with all the dead shall stand ;
 Saviour, over death victorious,
 Place us then on Thy right hand.

- 5 Life passeth soon : death draweth near :
 Keep us, good Lord, till Thou appear :
 With Thee to live, with Thee to die,
 With Thee to reign through eternity.

E. CASWALL *and* E. H. BICKERSTETH.

5

House of Prayer.

L. M.—Whitburn, 45. Carey, 37.

- 1 SWEET is the solemn voice that calls
 The Christian to the house of prayer ;
 I love to stand within its walls,
 For Thou, O Lord, art present there.
- 2 I love to tread the hallowed courts,
 Where two or three for worship meet ;
 For thither Christ Himself resorts,
 And makes the little band complete.
- 3 'Tis sweet to raise the common song,
 To join in holy praise and love ;
 And imitate the blessed throng
 That mingle hearts and songs above.
- 4 Within these walls may peace abound !
 May all our hearts in one agree !
 Where brethren meet, where Christ is found,
 May peace and concord ever be.

LYTE.

6

Dedicating a Place of Worship.

L. M.—Ombersley, 40. Ernan, 43.

- 1 WITHIN these walls let holy peace,
 Let Love and truth be always found ;
 May burdened hearts find sweet release,
 And souls with richest grace be crowned.
- 2 Here, when the Gospel sound is heard,
 And here proclaimed the saving Name,
 May hearts be quickened, moved, and stirred,
 And souls be kindled into flame.
- 3 Make this, O Lord, Thine own abode ;
 Thy presence in these courts be given ;
 Be this, indeed, " the house of God,"
 And this in truth the " gate of heaven." C. D. BELL.

7

The fixed choice.

L. M.—Ombersley, 40. Gibraltar, 49.

- 1 **O** HAPPY day that fixed my choice
 On Thee, my Saviour and my God !
 Well may this glowing heart rejoice,
 And tell its raptures all abroad.
- 2 O happy bond that seals my vows
 To Him Who merits all my love !
 Let cheerful anthems fill His house,
 While to that sacred shrine I move.
- 3 'Tis done ! the great transaction's done ;
 I am my Lord's, and He is mine ;
 He drew me, and I followed on,
 Charm'd to confess the voice Divine.
- 4 Now rest, my long-divided heart !
 Fixed on this blissful centre, rest !
 O who with earth would grudge to part,
 When called with angels to be blest ?
- 5 High heaven that heard the solemn vow,
 That vow renewed shall daily hear ;
 Till in life's latest hour I bow,
 And bless in death a bond so dear.   DODDRIDGE.

8

The Wondrous Cross.

L. M.—Rockingham, 36. Golgotha, 56.

- 1 **W**HEN I survey the wondrous cross
 On which the Prince of Glory died,
 My richest gain I count but loss,
 And pour contempt on all my pride.
- 2 Forbid it, Lord, that I should boast,
 Save in the death of Christ my God :
 All the vain things that charm me most,
 I sacrifice them to His blood.
- 3 See from His head, His hands, His feet,
 Sorrow and love flow mingled down !
 Did e'er such love and sorrow meet,
 Or thorns compose so rich a crown ?
- 4 Were the whole realm of nature mine,
 That were a present far too small ;
 Love so amazing, so Divine,
 Demands my soul, my life, my all.   WATTS.

9

Doxology.

L. M.—Old 100th, 26.

PRAISE God from whom all blessings flow,
 Praise Him all creatures here below ;
 Praise Him above ye heavenly host,
 Praise Father, Son, and Holy Ghost.

KEN.

10

Just as I am.

S. S. S. 6.—Misericordia, 72. Elmhurst, 73.

- 1 JUST as I am, without one plea,
 But that Thy blood was shed for me,
 And that Thou bid'st me come to Thee,
 O Lamb of God, I come !
- 2 Just as I am, though tossed about
 With many a conflict, many a doubt,
 Fightings and fears within, without,
 O Lamb of God, I come !
- 3 Just as I am, Thou wilt receive,
 Wilt welcome, pardon, cleanse, relieve,
 Because Thy promise I believe,
 O Lamb of God, I come !
- 4 Just as I am, Thy love unknown
 Has broken every barrier down ;
 Now, to be Thine, yea, Thine alone,
 O Lamb of God, I come !
- 5 Just as I am, of that free love
 "The breadth, length, depth, and height" to prove,
 Here for a season, then above,
 O Lamb of God, I come !

C. ELLIOTT.

11

Salvation.

c. M.—Farrant, 134. Engedi, 138.

- 1 SALVATION ! O the joyful sound !
 'Tis pleasure to our ears !
 A sovereign balm for every wound ;
 A cordial for our fears !
- 2 Buried in sorrow and in sin,
 At hell's dark door we lay ;
 But we arise by grace divine
 To see a heavenly day.

- 3 Salvation ! let the echo fly
 The spacious earth around,
 While all the armies of the sky
 Conspire to raise the sound.

WATTS.

12 *The blood of Christ.*

c. M.—Ballerna, 133. Brooklyn, 136.

- 1 **T**HERE is a fountain filled with blood,
 Drawn from Immanuel's veins ;
 And sinners plunged beneath that flood
 Lose all their guilty stains.

- 2 The dying thief rejoiced to see
 That fountain in his day ;
 And there have I, as vile as he,
 Wash'd all my sins away.

- 3 E'er since, by faith, I saw the stream
 Thy flowing wounds supply,
 Redeeming love has been my theme
 And shall be till I die.

- 4 Then in a nobler, sweeter song,
 I'll sing Thy power to save ;
 When this poor lisping, stammering tongue
 Lies silent in the grave.

COWPER.

13 *View of Canaan.*

c. M.—St. Bernard, 124. Martyrdom, 131.

- 1 **T**HERE is a land of pure delight
 Where saints immortal reign ;
 Infinite day excludes the night,
 And pleasures banish pain.

- 2 There everlasting spring abides,
 And never-withering flowers ;
 Death, like a narrow stream, divides
 That heavenly land from ours.

- 3 Could we but climb where Moses stood,
 And view the landscape o'er,
 Not Jordan's stream,—death's cold dark flood,
 Should fright us from the shore.

WATTS.

14 *Marriage.*

7. G. D.—Ewing, 187. Angels' Story, 188.

- 1 **O** **L**OVE! divine and tender !
 That through our homes doth move,

Veiled in the softened splendour
Of holy household love.

A throne without Thy blessing
Were labour without rest,
And cottages, possessing
Thy blessedness, are blest.

- 2 God bless these hands united !
God bless these hearts made one !
Unsevered and unblighted
May they through life go on :
Here in earth's home preparing
For the bright home above ;
And there for ever sharing
Its joy where " God is love."

J. S. B. MONSELL.

15

Harvest.

7. 6. D.—Adela, 172. Bremen, 173.

- 1 SING to the Lord of harvest,
Sing songs of love and praise ;
With joyful hearts and voices
Your hallelujahs raise :
By Him the rolling seasons
In fruitful order move,
Sing to the Lord of harvest
A song of happy love.
- 2 By Him the clouds drop fatness,
The deserts bloom and spring,
The hills leap up in gladness,
The valleys laugh and sing :
He filleth with His fulness
All things with large increase,
He crowns the year with goodness
With plenty and with peace.
- 3 Heap on His sacred altar
The gifts His goodness gave,
The golden sheaves of harvest,
The souls He died to save :
Your hearts lay down before Him,
When at His feet ye fall,
And with your lives adore Him,
Who gave His life for all.

J. S. B. MONSELL.

16

The Holy Spirit.

S. M.—St. Michael, 206. Shawmut, 209.

- 1 COME, Holy Spirit, come ;
 Let Thy bright beams arise ;
 Dispel the darkness from our minds,
 And open all our eyes.
- 2 Revive our drooping faith,
 Our doubts and fears remove ;
 And kindle in our breasts the flame
 Of never-dying love.
- 3 'Tis Thine to cleanse the heart,
 To sanctify the soul,
 To pour fresh life on every part,
 And new create the whole.
- 4 Dwell, therefore, in our hearts ;
 Our minds from bondage free ;
 Then shall we know and praise and love
 The Father, Son, and Thee.

HART.

17

Jordan's banks.

6. 5. Moab, 251.

- 1 DEEP Jordan's banks I tread,
 And, trembling, waver ;
 I long to cross—but dread,
 The stormy river.
 O would 'twere given that I
 Might shun these swellings high,
 And o'er the flood might fly,
 To rest for ever !
- 2 The stream in might along
 Its waters urges,
 And many are the strong
 The wave submerges.
 I fear the land of light,
 Will never greet my sight,
 And I shall sink to-night,
 Beneath these surges.
- 3 But who are these I see
 In crowds appearing ?

Old friends, from peril free,
 My spirit cheering.
 I'll linger here no more,
 But trust to God that bore
 Them safe to yonder shore,
 No danger fearing.

E. E., tr. W. HOWELLS.

18

Fount of every blessing.

87. 87. D.—Dismission, 288. Dismissal, 289.

1 COME, Thou fount of every blessing,
 Tune my heart to sing Thy grace :
 Streams of mercy, never ceasing,
 Call for songs of loudest praise.
 Teach me some melodious sonnet
 Sung by flaming tongues above,
 Praise the mount ; I'm fixed upon it !
 Mount of God's unchanging love.

2 O ! to grace how great a debtor
 Daily I'm constrained to be !
 Let that grace now, like a fetter,
 Bind my wandering heart to Thee.
 Prone to wander ; Lord, I feel it ;
 Prone to leave the God I love ;
 Here's my heart—O take and seal it !
 Seal it for Thy courts above.

ROBINSON.

19

Divine guidance.

8. 7. 4.—Verona, 341. Caio, 344.

1 GUIDE me, O Thou great Jehovah !
 Pilgrim through this barren land ;
 I am weak, but Thou art mighty,
 Hold me with Thy powerful hand ;
 Bread of heaven !
 Feed me now and evermore.

2 Open now the crystal fountain
 Whence the healing streams do flow ;
 Let the fiery cloudy pillar
 Lead me all my journey through :
 Strong Deliverer !
 Be Thou still my strength and shield..

- 3 When I tread the verge of Jordan,
 Bid my anxious fears subside ;
 Death of deaths, and hell's destruction,
 Land me safe on Canaan's side.
 Songs of praises
 I will ever give to Thee.

WILLIAMS.

20

Missions.

8. 7. 4.—Russia, 342. Sicily, 354.

- 1 O'ER those gloomy hills of darkness
 Look, my soul, be still and gaze ;
 All the promises do travail
 On a glorious day of grace ;
 Blessed Jubilee,
 Let Thy glorious morning dawn.
- 2 Let the Indian, let the Negro,
 Let the rude barbarian see
 That divine and glorious conquest,
 Once obtained on Calvary :
 Let the Gospel
 Loud resound from pole to pole.
- 3 Kingdoms wide, that sit in darkness,
 Let them have the glorious light ;
 And, from eastern coast to western,
 May the morning chase the night ;
 And redemption,
 Freely purchased, win the day.
- 4 Lord, I long to see that morning,
 When Thy Gospel shall abound,
 And Thy grace get full possession
 Of the happy promised ground ;
 All the borders
 Of the great Immanuel's land.
- 5 Fly abroad, eternal Gospel,
 Win and conquer, never cease :
 May Thy eternal wide dominions
 Multiply and still increase :
 May Thy sceptre
 Sway th' enlightened world around.

WILLIAMS.

21

Thy will be done.

S. S. S. 4.—Troyte's Chant, 1.

- 1 **M**Y God and Father, while I stray
 Far from my home, on life's rough way,
 O teach me from my heart to say,
 "Thy will be done."
- 2 Though dark my path and sad my lot,
 Let me be still and murmur not,
 Or breathe the prayer divinely taught,
 "Thy will be done."
- 3 What though in lonely grief I sigh
 For friends beloved, no longer nigh,
 Submissive still would I reply,
 "Thy will be done."
- 4 Though Thou hast called me to resign
 What most I prized,—it ne'er was mine
 I have but yielded what was Thine ;
 "Thy will be done."
- 5 Should grief or sickness waste away
 My life in permature decay,
 My Father ! still I strive to say,
 "Thy will be done."
- 6 Let but my fainting heart be blest,
 With Thy sweet Spirit for its guest,
 My God, to Thee I leave the rest :
 "Thy will be done."
- 7 Renew my will from day to day :
 Blend it with Thine ; and take away
 All that now makes it hard to say,
 "Thy will be done."
- 8 Then, when on earth I breathe no more,
 The prayer, oft mixed with tears before,
 I'll sing upon a happier shore,
 "Thy will be done."

C. ELLIOTT.

22

Marriage.

7s., 6 lines.—Dix, 397.

- 1 **S**AVIOUR, let Thy sanction rest
 On the union witnessed now ;

Be it with Thy presence blest,
 Ratify the nuptial vow,
 Hallowed let this union be,
 With each other, and with Thee.

- 2 Let the path our friends pursue
 From this hour together trod,
 Many though its days, or few,
 Be a pilgrimage to God ;
 To the land where rest is given—
 To our Father's house in heaven.

T. RAFFLES.

23

Rock of Ages.

7s., 6 lines.—Wells, 400.

- 1 **R**OCK of ages, cleft for me,
 Let me hide myself in Thee !
 Let the water and the blood,
 From Thy riven side which flowed,
 Be of sin the double cure,
 Cleanse me from its guilt and power.
- 2 Not the labours of my hands,
 Can fulfil Thy law's demands,
 Could my zeal no respite know,
 Could my tears for ever flow,
 All for sin could not atone :
 Thou must save, and Thou alone.
- 3 Nothing in my hand I bring ;
 Simply to Thy cross I cling ;
 Naked, come to Thee for dress ;
 Helpless, look to Thee for grace ;
 Foul, I to the Fountain fly :
 Wash me, Saviour, or I die.
- 4 While I draw this fleeting breath,
 When my eyelids close in death,
 When I soar through tracts unknown,
 See Thee on Thy judgment-throne,
 Rock of Ages, cleft for me,
 Let me hide myself in Thee.

TOPLADY.

